

PKK (KÜRDİSTAN İŞÇİ PARTİSİ) TARİHİ, İDEOLOJİSİ VE YÖNTEMİ

Dr. NİHAT ALI ÖZCAN

AVRASYA-BİR VAKFI

ASAM YAYINLARI : 3

JEOPOLİTİK STRATEJİ VE TERÖR DİZİSİ YAYINLARI : 2

PKK (KÜRDİSTAN İŞÇİ PARTİSİ) TARİHİ, İDEOLOJİSİ VE YÖNTEMİ

Dr. Nihat Ali ÖZCAN

ASAM

AVRASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ YAYINLARI

ASAM

AVRASYA-BİR VAKFI : 3

Jeopolitik Strateji ve Terör Dizisi : 2

AVRASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ YAYINLARI

Ankara / 1999

PKK (KÜRDİSTAN İŞÇİ PARTİSİ) TARİHİ, İDEOLOJİSİ VE YÖNTEMİ

Dr. Nihat Ali ÖZCAN

ISBN 975-6769 - 05-4

İsteme Adresi

Güneş Sokak 15/7 Güvenerler

ÇANKAYA - ANKARA

Tel : 0 312 428 13 78

Belgegeçer : 0 312 428 13 79

E-posta :

avrsyadosyasi@avrsyavakfi.org.tr

uozdag@superonline.com

Websayfası : www.avrsyavakfi.org.tr

Kapak Tasarım ve Grafik Düzenleme

SİTKİ ÖZYURT

(0.312) 419 51 44 Ankara

Baskı

KIRALI MATBAASI

(0.312) 418 28 14 Ankara

Aksi belirtilmedikçe, ASAM yayınlarından çıkan yayınlarda belirtilen görüşler,

ASAM'ın resmi görüşü niteliğini taşımamaktadır. Sadece yazarını bağlar.

(* İsteme adresi ve e-posta 1999 Kasım ayından itibaren değişmiştir. Yeni adres ve e-posta için diğer yayınlara bakınız.)

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	VII
ÖNSÖZ	.8
GİRİŞ	.11

I. BÖLÜM: İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI ESKİ POLİTİKALARA DÖNÜŞ

A. Türkiye'de Barzani Etkisinde Kürtcülük Çalışmaları Başlarken	14
B. Marksist/ Leninist İdeolojiyi Temel Alan Kürtcülük Çalışmaları	21
1. Marksist Hareket İçinde Birliklilik	21
2. Ayrışma	23
C. Lider ve Örgütü	25

II. BÖLÜM: PKK'NIN KURULUŞ DÖNEMİNDE FİKRİLERİNİ DAYANDIRDIĞI TEORİK TEMELLER

A. Fikri Kaynaklar; "Kürdistan sorununa Bakış."	55
1. "Zor" ve "Sömürge" Kavramları	56
2. Sosyalist Devrim ve Anlamı	57
3. Soğuk Savaş Dönemini Değerlendirmesi	58
4. Parti 'nin "Kürdistan Toplumu ve Tarihine Bakış"	59
B. Kürdistan Devriminin Niteliği ve Amacı	63
C. Devrimde Yöntem Sorunu	65

III. BÖLÜM : ÖRGÜTSEL İŞLEYİŞ; PARTİ , ORDU, CEPHE

A. Parti	69
B. Ordu	72
1. Silahlı Mücadelede Yöntemin Dayandığı Teorik Temeller	73
2. PKK'nın Uyarılması, Teoriden Uygulamaya İlk Çabalar	78
3. "Gerilla" Aşaması	96
4. Körfez Krizi ve Sonrası " Gerilla'dan Hareketli Savaşa"	128
5. Silahlı Güç İçerisinde Kadın	160
6. Silahlı Faaliyet gösteren Gruplarda Lojistik	166

7. VKongre Öncesi Silahlı Eylemlerin Geldiği Nokta ve Anlamı	169
8. Silahlı Faaliyetleri Yeniden Düzenleme Çabaları	174
9. VKongre sonrası Yeniden Örgütlenme	176
C. Cephe	177
1. Cephe için İlk Çabalar	179
2. Silahlı Faaliyetler ve "Cephe"	180

IV. BÖLÜM: PKK'NIN ORTAYA ÇIKIŞ VE FAALİYET SÜRECİNDE ULUSLARARASI BOYUT

A. İran ve PKK	222
B. Suriye ve PKK	237
C. Irak ve PKK	252
D. Libya ve PKK	276
E. Suudi Arabistan ve PKK	277
F. BDT (Bağımsız Devletler Topluluğu) ve PKK	278
G. Avrupa ve PKK	288
1. Coğrafya ve Örgütlenme	295
2. Avrupa Örgütlenmesinde Yöntem ve Organizasyon	308
3. Avrupa'da Çalışmalar	310
4. Avrupa'da Eğitim Çalışmaları	315
5. Avrupa Örgütlenmesinin PKK açısından sonuçları	316
H. ABD ve PKK	317
SONUÇ	323
KAYNAKÇA	326

EKLER

EK-A : PARTİ PROGRAMI (Kuruluş dönemi)	350
EK-B : PARTİ PROGRAMI (1995 Değişikliği)	370
EK-C : TÜZÜK (Kuruluş Dönem)	398
EK-D : TÜZÜK (1995 Değişikliği)	408
EK-E : EĞİTİM PROGRAMI	417
EK-G : AVRUPA ÖRGÜTLENMESİ	417
EK-F : BÖLGE ETÜD FORMU	418
EK-H : EYALET BÖLÜMLENMESİ	428

SUNUŞ

20. yüzyılın son on yılı, Avrasya'daki yeniden yapılanma çerçevesinde bu coğrafyayı ön plana çıkarmıştır. Türkiye, Avrasya coğrafyasının büyük bir bölümüne hakim olan ve soğuk savaş döneminde dünya hegemonyası için küresel bir mücadele veren SSCB'nin ve sosyalist dünya sisteminin yıkılışından sonra ortaya çıkan bölgesel ve küresel gelişmelere ve yeni yapılanmalara hazırlıksız yakalanmıştır.

Gelişmelerin ülkemizi merkeze koyduğu ve ortaya çıkan güç boşluğunun Türkiye'yi bölgesel önderliğe doğru ittiği bu ortamda, bu hazırlıksızlığın, bilgi eksikliğinin ağır sonuçları ortaya çıkmıştır. Hala Soğuk Savaş dönemini yaşayan ülkemiz açısından, Yeni Dünya Düzeni ve onun temel eksenini oluşturan artan ekonomik, sosyal, kültürel küreselleşme olgusuna her şeyden önce entelektüel ve yapısal dönüşümü gerçekleştirdiğimiz söylenemez.

21. yy'a girerken en büyük eksikliğimizin bilgi olduğuna inanan Avrasya-Bir Vakti, kurulduğu günden bu yana ülkemiz kamuoyunun dünya ve özellikle Avrasya coğrafyasındaki gelişmeler konusunda bilgilendirilmesi amacıyla etkinliklerde bulunmuş, yayınlar yapmıştır. Ülkemizin en önemli uluslararası ilişkiler ve strateji dergisi "Avrasya Dosyası" ve Türkiye'de alanının ilk ve tek örneği olan uluslararası ekonomi dergisi "Jeoekonomi" bunların en önemlileridir.

Bilginin en büyük güç olduğu günümüzde, dünya çapında 5.500 stratejik araştırma kurumu (think-tank); uluslararası ilişkiler, iktisat, güvenlik, çevre, toplumsal sorunlar vb. alanlarda çalışıp bilgi üretmektedir. Ne yazık ki bu tür konular sadece devletin sorumluluk alanında görüldüğü için, ülkemizde bir tane bile gerçek bir stratejik araştırmalar kurumu, sivil bir girişim sonucunda ortaya çıkmamıştır. Avrasya-Bir Vakti, ülkemizin ilk stratejik araştırmalar kurumu olan ASAM'ı, bu temel eksikliği gidermek amacı ile kurmuştur.

Sekiz bölgesel ve dört işlevsel araştırma masası çerçevesinde örgütlenen ASAM, 13 ayrı dizide stratejik araştırmaların neticesi olan yayınları toplumumuzun istifadesine sunmaktadır. Bu yayınların entellektüel bir fırtına yaratacağını umuyoruz.

İlgili Türk kamuoyunu doğru ve gerçekçi bilgilerle donatmayı amaçlayan Avrasya-Bir Vakfı ve ASAM, bu yayın dizisi ile çok bir önemli görev ve hizmeti yerine getirmiş olmanın haklı gururu içindedir.

Şaban Gölbaşı

Avrasya-Bir Vakfı Başkanı

ÖNSÖZ

Terör ve terörle mücadele sadece polisiye ve askeri bir olay değil, sosyolojik, ekonomik, kültürel, psikolojik, politik ve tarihsel bakış açısı ile el alınmak ve incelenmek zorunda olan bir sosyal olaydır. Bu ise terörün ve terör mücadelenin multidisipliner bir anlayışla incelenmesine gerektirmektedir. Dünyanın bir çok ülkesinde terör ve terörle mücadele üniversiteler bünyesinde veya vakıflar tarafından kurulmuş olan bağımsız stratejik araştırmalar kurumları ve enstitüler tarafından incelenir. Terörle ve terörle mücadele ile ilgili kitaplar, dergiler ve makaleler yayınlanır, terör konusunda toplantılar, açık oturumlar, düzenlenir.

Türkiye 1968'den bu yana değişik yoğunluklardaki ve değişik tarzlardaki terör sürecini yaşayan bir anlamda terörle yaşama ve terörle mücadele konusunda üstün bir deneyime sahip olan bir ülkedir. 1968'den bu yana Emniyet Genel Müdürlüğü, Milli İstihbarat Teşkilatı ve Silahlı Kuvvetler mensubu binlerce insan terörle mücadele sürecinde olağanüstü bir bilgi edinmiş olmalarına rağmen bu bilginin ne yazık ki teorik bir çerçeveye oturtulmamıştır.

Türk aydını terörü ve dinamiklerini anlama konusunda ne 1980 öncesinde ne de 1984 sonrasında ciddi bir çaba sarfetmemiştir. Zaman zaman teröre bakışta ideolojik yaklaşım hakim olmuş, bu terörü meşru bir araç olarak gören bir anlayışı çıkarmıştır.

Türkiye'nin son 15 senesinin büyük bölümünde bir numaralı gündemini oluşturan PKK terörü konusunda yazılan kitap sayısı bir elin parmaklarını geçecek kadar olmadığı gibi, bu onbeş sene içinde Türk üniversitelerinde PKK ile ilgili olarak

yazılan yüksek lisans tezi sayısı 3 doktora tezi sayısı 1'dir. Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Ortadoğu Araştırmalar Merkezi kıdemli araştırmacısı Dr. Ali Nihat Özcan PKK ile ilgili ilk doktora çalışmasını yapan araştırmacıdır.

Dr. Özcan, bu çalışmasında PKK'nın ideolojisini, çalışma yöntemlerini, güvenlik güçleri ile PKK arasındaki çatışmanın evrelerini PKK kaynaklarından faydalanarak objektif bir bakış açısı ile hazırlamıştır. Dr. Özcan'ın ASAM tarafından yurtdışında da İngilizce olarak yayına hazırlanan bu çalışması PKK'nın Türk ve yabancı kamuoyları tarafından anlaşılmasını sağlayacak olan temel bir eser niteliğindedir.

Dr. Ali Nihat Özcan'ı bu çalışmasından ötürü kutluyoruz.

Doç.Dr. Ümit Özdağ

YAZARIN ÖNSÖZÜ

Türkiye'yi son otuz yılda her yönüyle derinden etkileyen bir "realite"nin mahiyetini anlamam isteği bu çalışmamızın temel nedeni oldu. Yaşanan olayların sıcaklığı içinde hemen herkesin üzerinde fikirler yürütüp yorumlar yaptığı bir ortamda, acaba yeteri kadar "bilgi" sahibi miydik? Zannedersem bu soruya "evet" cevabını vermek zordur. Bu durum bizim çalışma konumuzu seçmemizin de gerekçesini ortaya koymaktadır.

PKK Soğuk Savaş döneminde ortaya çıktı. "Dengeler" üzerinde kurulu bu dönemde Türkiye, tarihi, jeopolitik ve stratejik konumu itibarıyla dengenin kırılma ve yeniden inşa çabalarının dışında kalamadı kalamazdı da. Dolayısıyla çalışmamızın ilk bölümün de Orta Doğu'da ABD lehine bozulan "Kürt" bağlamındaki dengenin SSCB tarafından yeniden kurulma sürecini ele aldık. Örgüt ve Lideri bu süreçte karşınıza çıktı.

İkinci bölüm de PKK örgütünün kuruluş sürecini ve dayandığı ideolojik fikri temelleri tahlil ettik. Üçüncü bölümde ise bu tahlilden yola çıkarak "Parti, Ordu ve Cephe" örgütlenmesini ele aldık. Bu süreçte örgütlenme modeli ve ideolojinin hedefleriyle ve ortaya çıkış nedenleriyle aynı düzlemde kesiştiğini tespit ettik. Ancak zaman için de Dünya dengelerinin değişmesine paralel olarak söz konusu düzlemde de kaymalar olduğunu gördük.

Son bölümde ise PKK olayının uluslararası boyutu hem Türkiye'nin komşuları hem de Avrupa, ABD ve diğer ülkeler açısından inceledik. Bizce bu bölümde gördüğümüz ilginç tespit şudur; Türkiye ve bölgeye ilişkin politikalar çok merkezli oluşturulsa dahi tek merkezli olarak Botan'da çözülmeye

çalışılmıştır. Bu durum elbette ki büyük bir eşgüdüm yeteneği gerektirmektedir.

Çalışmamız sürecinde konunun hassasiyetinden kaynaklanan güçlükler yanında kaynaklara ulaşma yolunda da zorluklarımız oldu. Fakat bu durum araştırmamız ilerledikçe gerek Türkiye’de gerekse yurtdışında çok sayıda kaynağa ulaşabildik. Buna rağmen konuda ilk akademik çalışma olmanın getireceği eksikliklerimizin bilincindeyiz. Karşılaştığımız bir diğer zorluk ise kelimelere yüklenen anlamlardı. PKK’yı incelememiz nedentyle kendi terminolojisine mümkün olduğunca sadık kalmak yolunu tuttuk. Ancak "gerilla", "parti", "ordu" ve "cephe" gibi kavramları kullanırken ki amacımız Aksi takdirde anlam kaymaları olabilecekti.

Tezimi daha konu seçiminden itibaren destekleyen ve teşvik eden Hocam Prof. Dr. Ergun Aybars’a ve İzmir Milli Kütüphane çalışanlarına teşekkürü bir borç bilirim.

İZMİR- 1999

GİRİŞ

İkinci Dünya Savaşı'nı takip eden günlerde Türkiye, Sovyetler Birliği ilişkileri gerginleşirken, Türkiye, savaş öncesi politik çizgisinden ayrılarak Batının müttefiki oldu.¹ İki kutuplu Dünya'nın şekillenmesi ile başlayan ve "soğuk savaş" olarak anılan bu dönemde Sovyetler Birliği ilk defa bölgedeki tüm dengeleri bozacak şekilde; Orta-doğu'ya girdi. Kısa bir süre sonrada, Türkiye'yi etkileyecek şekilde güney komşusu Suriye ile askeri ve ekonomik ilişkilerini geliştirdi.² Sovyetlerin bölgeye girişi ve işbirliğinin gerekçesi, batılı ülkelerin Orta doğu'da uyguladıkları politikalar idi. Arapları Sovyetler Birliği'ne yaklaştıran politikaların en önemli sebebi İsrail'in bölgedeki varlığıydı. Döneme damgasını vuracak iki sıcak çatışma, İsrail ile Arap ülkeleri arasında 1967 ve 1973 yıllarında yaşandı.³ Asıl yıkım savaştan dolayı değil, Dünya'da ki ekonomik dengeleri temelden sarsan "Petrol Krizi" ile kendini gösterdi.⁴ Batı'yı her yönüyle zorda bırakan bu gelişme ABD ve Sovyetlerin Orta Doğu'da yeni politikalara yönelmelerine yol açtı. Bu gelişmeler olurken, Sovyetler Birliği, bir yandan da Türkiye'nin diğer güney komşusu Irak'ta süren, Kürt -Arap çatışmalarında dengeleri gözeten bir politika izledi.

¹ Anılan döneme ilişkin bkz. A. Suat Bilgi, *Türkiye -Sovyetler Birliği İlişkileri 1920-1964 Güç Komşuluk*, Ankara, 1992 ss.302, 355 ; Kamuran Gürün, *Türk -Sovyet ilişkileri (1920-1953)*, Ankara, 1991

² Sovyetler Birliğinin Suriye bağlantılı Türkiye ilişkileri için, bkz. Hüseyin Bağcı, "Demokrat Partinin Orta-doğu Politikası", *Türk Dış Politikasının Analizi*, İstanbul 1995, s. 88-120. "Soğuk Savaş" tanımı ve politikaları için bkz. : Fred Halliday, *Soğuk Savaş (Sovyet -ABD ilişkileri)*, çev. İker Özünüt, İstanbul, 1985; Aytegin Sever, *Soğuk Savaş Kuşatmasında Türkiye, Batı ve Orta-doğu. 1945-1958*, İstanbul; İsmail Soysoy, *Soğuk Savaş Dönemi ve Türkiye (1945- 1975)*, İstanbul, 1997. Mehmet Gönülööl, *Uluslararası Politika*, Ankara, 1979 ss.421-470; H.J. Morgenthau, *Uluslararası Politika*, çev. Basım Ören ve Ünsal Oskay, Ankara, 1970, ss.458-462

³ M. Hasanbeyn Heykel, 1973 Arap-İsrail Savaşı ve Orta-doğu, çev. Melek Ulugay -Nakiye Boran İstanbul, 1977; Armacoğlu a.g.e., ss.899, 725.

⁴ Bu dönemde "Ükettiği petrolün 1/3 nü ihlal eden ABD'de de benzin fiyatları birkaç hafta içinde ikkiye katlandı". Bkz. Geçmiş ve Günümüzde Amerika, çev. İhsan Dağı, Ankara, 199, s.246, 247; Şükrü S. Günel, *Orta Doğu Petrolünün Uluslararası Politikadaki Yeri*, Ankara, 1979, ss.172, 218

Sovyetler Birliği Orta-doğu'ya girişinden itibaren, ABD İsrail beraberliğini dengeleyecek şekilde Arap ülkelerine İsrail'le çatışmalarında doğrudan veya dolaylı olarak politik ve askeri destek sağladı.⁵ Çin ise FKÖ'ne farklı bir askeri destek sunarak Ortadoğu'ya "Gerilla Tarzı"nın girişini sağladı.⁶ Zamanla bölgedeki ülkelerin hemen hemen tamamı kendilerini bu gelişmelerin içinde buldu. Nitekim Türkiye'de çok geçmeden bu gelişmelerden etkilenmeye başladı.⁷ Yurtlarından çıkan Filistinliler İsrail'e karşı uyguladıkları gerilla tarzına ideolojik destekle "enternasyonalist ve devrimci" bir nitelik kazandırdılar. Bir süre sonra bölge "ilerici güçlerin", "ulusal kurtuluşçuların" toplanma alanı haline geldi. Bu "gerilla eğitim merkezleri", Türkiye'nin iç düzeni açısından ilk etkilerini 1960'lı yılların sonuna doğru gösterdi. Marksist/ Leninist gruplar "gerilla eğitimi için" bölgeye geldiler. Nitekim 1970'li yılların sonuna doğru Marksist/ Leninist ideolojideki Kürt hareketleri de bu imkanlardan yararlanacaklardı.

Genç Cumhuriyet'in kuruluş döneminde karşılaştığı belli başlı problemlerinden olan "ayaklanmalar," 1938'de yapılan "Tunceli tenkili"⁸ sonrasında uzun süre gündemden düştü. Bu defa aralıklarla süren ayaklanmalarda geleneksel Rus etkisi yoktu. Oysa 19. yüzyılın başından itibaren çıkan her Osmanlı-Rus savaşı sırasında Doğu Anadolu'da da mutlaka "ayaklanma" çıkar, Osmanlı ordusu bir yandan savaşla bir yandan da bunlarla uğraşır. Bu ayaklanmaların çıkartılmasında Rusya'nın doğrudan rol alması, dönemin bilinen Rus politikasıydı.⁹ Ancak Çarlık Rusya'sının yerini alan Sovyetler Birliği bu politikalarına bir süre ara vermek zorunda kaldı. Bunda İngiltere ile

⁵ Sovyetlerin Orta Doğu'ya girişi için bkz. Louis J.Halle, *Soğuk Harp*, çev. Fahri Çalıklar, Ankara, 1976, ss.311, 321

⁶ Enver El-Malik, *Filistin Sorunu ve Arap Birliği*, İstanbul, 1971. Fahri Armaoğlu, *Filistin meselesi ve Arap İsrail Savaşı*, İstanbul, 1990, s.230. FKÖ lideri Ahmet Şıkayr 1966 Haziran'ında yaptığı bir açıklamada Viet-kong'un yanında savaşmak için bazı FKÖ elemanların Vietnam'a gönderileceğini, bir kısım Filistinlilerin Çin'de askeri eğitim gördüğünü ve Ağustos ayında yaptığı açıklamada da, FKÖ'nün Çin'den silah aldığını söyledi.

⁷ Bu gelişmenin "Türkiye Marksizmi'nin", "İlki ve eylem tarzı" üzerindeki etkileri için bkz. Murat Belge, "Sol, Geçiş Sürecinde Türkiye", Derin Cemil Schick, Ertuğrul Ahmet Tonak, İstanbul, 1990 ss.175-176

⁸ bkz. Suat Akgül, *Yakın Tarihinde Dersim İsyanları ve Gerekçiler*, İstanbul, 1992. Bilal N. Şimşir, *İngiliz Belgeleriyle Türkiye'de "Kürt Sorunu" (1824-1938)*, Ankara, 1991. Diğer bir bakış açısından bkz. M.Nuri Dersimî, *Kürdistan Tarihinde Dersim*, İstanbul 1994.

⁹ Rus etkisi için bkz. Ayaroz, *Osmanlı-Rus ve İran Savaşları'nda Kürtler 1801 - 1900*, çev. Muhammet Varlı, İstanbul, 1995. Hüseyin İldeniz, "Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Meydana Gelen Ayaklanmaların Dış Destek ve Bağlantıları", *Beşinci Askerî Tarih Semineri Bildirileri*, Ankara, 1995; Celile Cefi, *XX Yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nda Kürtler*, Çev. Mehmet Demir, İstanbul, 1992 ss. 158-163. Hatfin, 19. Yüzyılda Kürdistan Üzerinde Mücadele, Ankara, 1976

olan ilişkilerinin yanında, yeni rejimi yerleştirme çabaları ve bu dönemde yürütülen Türkiye politikaları da etkili oldu.¹⁰

Doğu Anadolu'da hakim olan sessizlikte, devam etmekte olan İkinci Dünya Savaşı'nın rolü de vardı. Savaş nedeniyle çok sayıda erkek nüfus silah altına alındı. Asker sayısını artıran savaş şartlarının bölgenin ekonomik ve sosyal yapısı üzerinde etkisi de oldukça fazlaydı.¹¹ Üstelik tüm dünya büyük savaşla uğraştığından bölge bir süre dış etkilere uzak kaldı. Ayaklanmalarda rol almış olup Suriye'de yaşayanlar ise faaliyetlerini sürdürdüler. Fakat pek etkili olamadılar.¹² Savaşın ortasında ise Irak'ta Türkiye sınırının boyunca ayaklanmış olan Barzani, ufak tefek olaylara neden oluyorsa da, bunlar da pek ciddiye alınacak boyutta olaylar değildi.¹³

10 Bu dönemdeki Sovyetler Birliği'nin politikaları hakkında PKK görüşleri Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra yeniden şekilleniyordu. Çarlık dönemindeki politikaları terk eden Sovyetler Birliği hakkındaki Öcalan'ın görüşleri şöyleydi. "Benden söylemesi. Sosyalizmin, bir yerde geçilmiş Rus kapitalizmi, Rus milliyetçiliği için bir taktik olduğu bu gün ortaya çıkıyor. Çok acı ama bir gerçek olabilir. Kürt meselesi çok iyi ipucu tutabilir. Eğer bir ilke bağılığı olsaydı, Stalin dönemi dahil, herhalde bu kadar açık bir ilke ihlali olamayızdı. Sırf 'Kemalizm'in desteğini kırmamak için açık bir vahşetli onaylıyor. Bu ilke ihalidir. Kemalistlerle ilişkileri taktiktir. Taktik uğruna ilke ihlali, taktik uğruna sosyalizmin ihlalidir." Bkz. A. Öcalan-Y. Küçük, Kürt Bahanesinde Söyleşi, Ankara, 1995, s.354. Bu dönem 'de çıkan Şeyh Said isyanında(1925) İngiltere, Dersim isyanında ise (1937) Fransa'nın etkili oluklarına ilişkin görüşler hakındır. Bkz. Ergün Aybars, İstiklal Mahkemeleri, Cilt 1-11, İzmir, 1988, s. 281,282,283. Sovyetler Birliği ve "Türkiye'li Komünistler" ise eksanriyetle bu olayı "genç bir ayaklanma" olarak nitelermektedir. Bkz. Mete Tunçay, Türkiye'de Sol Akımlar -I, (1908-1925) Belgeler, İstanbul, 1991 s. 615. Mete Tunçay, T.C. 'nda Tek -Parti Yönetiminin Kurulması (1923-1931) 2.Baskı, İstanbul, 1989 s.132, 133. Yaşar Kafalat, Şark Meselesi Işığında Şeyh Said olayı, Karakter, Dönemindeki İç ve Dış Olaylar, Ankara, 1992, ss. 274-289. Komintern Belgelerinde Türkiye -3, Kürt Sorunu, çev. Fatma Artunkal-Şule Perinçek, İstanbul, 1994.

11 Ergün Aybars, Atatürk Çağdaşlaşma ve Laik Demokrasi, İzmir, 1994 s. 68. Aybars II. Dünya Savaşı esnasında 19 milyon nüfuslu Türkiye'de silah altına alınanların sayısını iki milyon olarak vermektedir.

12 Bu çabalardan birisinde Beyrut'ta bulunan Kürt Cemiyeti'nin 30 Mart 1945'de San Francisco Konferansına gönderdiği "Muhata" idi. Metin için bkz. Mehmet Bayrak, Kürtler ve Ulusal-Demokratik Mücadeleleri, Ankara, 1993, es 582-593.

13 Molla Mustafa Barzani İkinci Dünya savaşı boyunca Irak'ta yönetime başkaldırdı. Öyle ki 1943 yılında başlatılan ayaklanma 1945 yılına kadar sürdü. Ayaklanma sırasında zaman zaman Türkiye sınırında da olaylar oldu.

Ayaklanma ve sonrası için bkz, Kürt Siyaset Tarihi, Komisyon, İstanbul 1998, s s. 203, 212; Sırac Bilgin, Barzani, İstanbul, 1992

I. BÖLÜM

II. DÜNYA SAVAŞI SONRASI ESKİ POLİTİKALARA DÖNÜŞ

Türkiye'deki Kürtçülük hareketi, çok partili döneme geçişle birlikte geri plana kaldı ve uzun süre gündeme gelmedi. Ancak Demokrat Parti iktidarının sonlarına doğru yeraltı faaliyeti olarak Barzani ekseninde ortaya çıktı. Bölgenin ekonomik, coğrafi, sosyal ve inanç yapılanması çok partili dönemde politik ilişkilerde belirleyici oldu ve merkezle ilişkisini bu temelde sürdürdü.

Soğuk savaşın hızlanmasıyla birlikte "Kürtçülük" yeniden uluslararası politik alanda kullanılacak bir koz olarak ön plana çıkartılmaya başlandı. Gelişmelerde iki ayrı yönde oldu. Bu durum sosyal ve fikri gelişmenin doğal sonuçları olarak değil, ideolojik savaşta tarafların politik ihtiyaçlarından kaynaklandı. Bu farklı yöndeki gelişim, "Kürt grupları" bazen birbiri ile aynı noktada buluştururken, bazen de ölümlere, siyasi cinayetlere, göçlere, sürgünlere ve çatışmalara neden oldu.

A. Türkiye'de Barzani Etkisinde Kürtçülük Çalışmaları Başlarken

İkinci Dünya Savaşı sürerken İran'ın Nazi Almanyası ile iyi ilişkiler geliştirmesi, ülkenin kuzeyinin Sovyetler Birliği, güneyinin ise İngiltere tarafından işgali ile sonuçlandı (Haziran 1941).¹ Görünürdeki sebep bu olsa da, amaç petrol kaynaklarının kontrol altına alınması ve Sovyetler Birliğine yapılacak ABD yardımları için yolların güvenlik altına alınmasıydı. Savaşın sona ermesini takip eden günlerde İngiltere ve Sovyetler Birliği İran'dan çekildiler. Ancak Sovyet işgal bölgesinde ortaya ilk yeni devlet çıktı. Bunlardan birisi Azerbaycan Cumhuriyeti, diğeri ise "Mahabat Kürt Cumhuriyeti" olup kısa bir süre varlıklarını koruyabildiler.² Bu, "politik ihtiyaç"tan oluşturulan yeni devletin

¹ Bkz. Hans -Adolf Jacobsen, 1939-1945 Kronoloji ve Belgelerle İkinci Dünya Savaşı, Çev. İbrahim Ulus, Ankara, 1989, s. 30.

² Bkz. William Aagleson, Mahabat Kürt Cumhuriyeti, İstanbul, 1990.

Savunma Bakanı Molla Barzani oldu.³ Barzani, bölgenin İran ordusu tarafından geri alınması ve kurulan devletin yıkılması üzerine Irak'a geçti. Ancak Irak ordusunun baskıların artırması üzerine burada da kalamayarak adamları ile birlikte Türkiye üzerinden Sovyetler Birliğine sığındı. Sovyetler Birliği'nde 1947'den 1958 yılına kadar "misafir edilen" Barzani, Arap ülkelerine yönelik politikalar için bir koz olarak bu ülkede tutuldu.

Irak'ta 14 Temmuz 1958 tarihinde Kral'ın devrilmesine neden olan askeri darbe sonrası yönetimi ele geçiren Hür Subaylar grubu ülkede Cumhuriyet ilan etti⁴. Yeni yönetim Barzani'nin de Irak'a dönmesi için af çıkardı. Aynı yıl Eylül ayında Sovyetler Birliği'nden önce Prag'a, ardından da Mısır'a geçen Barzani, Nasır ile görüştüktan sonra 6 Ekim 1958'de Bağdat'a döndü.⁵

Barzani'nin dönüşünden kısa bir süre sonra yeni yönetimle aralarında Kürt bölgesine verilen otonominin şartları konusunda anlaşmazlık baş gösterdi. Anlaşmazlık kısa süre içinde silahlı çatışmaya dönüştü. Çatışmalar ülkenin kuzeyinde Türkiye-Iran sınırı boyunca yayıldı ve kesintili olarak yıllarca sürdü.

Irak'a dönen Barzani boş durmamış, hemen Irak'taki Kürt'lerin Türkiye ve Suriye'de bulunan Kürtlerle birlikte bir "ulusal kongre toplanmasını" teklif etmişti.⁶ Ancak Irak'ta kendi aşireti dışında bu konuya pek ilgi gösteren olmadı. Buna rağmen, Barzani zamanla bu yönde siyasi çabalarını arttırırken, Türkiye sınırı boyunca sürdürdüğü silahlı mücadelede de kısmi başarı sağladı. Bu arada bölgedeki politikalarını gözden geçiren Sovyetler Birliği ise bir yandan "Erivan ve Tiflis" ten bölgeye yönelik "Kültürel amaçlı" Kürçe radyo yayınlarının saat ve muhtevasını arttırırken,⁷ bir yandan da Arap-Kürt çatışmasında dengeli ve dikkatli politikalar oluşturmaya çalıştı.

3 Molla Mustafa Barzani hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Bilgin, a.g.e., Hulusi TURGUT, Barzani Dosyası, İstanbul, 1968; Tercüman, 3 Mayıs 1970 Barzani Irak'ın Dağlık kuzey kesiminde yaşayan Şıvan, Zabar, Müzürü, aşiretlerinden oluşan konfederasyonun Barzan aşiretine mensup lideridir. Dini eğitim aldı. 1925 Şeyh Said ayaklanması ile diğer olaylarda İsyanı olan destekleyecek girişimlerde bulundu. 1930 yılında İngiliz hükümetine karşı ayaklandı ve başarısız oldu. Bunun üzerine de 1930-32 yıllarını sığındığı Türkiye'de geçirdi. Bu dönem de Eskişehir'de kaldı. Bölgedeki diğer aşiretler hakkında daha geniş bilgi için bkz. Sinan Marufoglu, Osmanlı Döneminde Kuzey Irak (1831-1914), İstanbul 1998 "Milletler Cemiyeti tarafından 30 Eylül 1924 tarihinde oluşturulan komisyonun raporu. * Musul Kerkük Sorunu Ve Kürdistan'ın Paylaşımı, İstanbul, 1991.

4 Cumhuriyet, 16 Temmuz 1958

5 Irak Kürt Halk Hareketi, Ankara, 1975, s. 57.

6 Bilgin a.g.e. s. 113

7 Lucian Ramboiu, Çağdaş Kürdistan Tarihi, İstanbul, 1975, s.113

Bu dönemde Barzani hareketi, bölgeye sığınan Mardin, Hakkari, Van ve Diyarbakır'da siyasal etkisini daha da artırdı. Türkiye'nin sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı ile bütünleşemeyen⁸ ilişkilerini daha çok komşu olduğu Irak ve İran ile sürdüren bölgede,⁹ aşiret ilişkileri hayatın her alanında etkiliydi. Aşiret ilişkilerini güçlü kılan bir diğer etken ise, "dini" bağların toplumsal ve sosyal rolüdür. Barzani ailesi "Nakşibendi" tarikatına mensuptu ve bu durum ona Türkiye içlerinde de büyük bir ilişkiler ağı sağlıyordu. Türkiye sınır boyunca bazı dağlık bölgeler de yeterince denetimin sağlanamaması kaçakçılığı da, ilişkilerin varlığında bir başka önemli faktör haline getiriyordu. Bu durum bölgeyi siyasal, dini, ekonomik etkilere açık hale getirdiği gibi tabiat şartlarının elverişsiz olması da bunu arttıran bir diğer etkendi. Bölge hiçbir dönemde istenen düzeyde kamu etkinliği altına alınamadı, çok partili döneme geçişle birlikte de bölgede, egemen olan sosyal yapı, politik temsilde belirleyici oldu. Ankara'dan uzaklık, bölgenin problemlerini de, gelişmeleri de gündemden uzaklaştırdı.

Ancak, Barzani'nin Irak'a dönüşü üzerine basında çıkan bazı yazılar bu konudaki gelişmeleri Türkiye gündemine taşıdı.¹⁰ Irak'ta Barzani'nin elde ettiği "kısmi otonomi" bölgede etkisini göstermeye başladı. Aynı günlerde Diyarbakır'da yayınlanan mahalli "İleri Yurt" gazetesi yazarlarından Musa Anter "Kımlı"¹¹ isimli şiirini Kürtçe olarak yayınladı. Yazılının arasına Kürt'lük bilincinin oluşması için "politik"¹² mesajlar koydu. Cumhuriyet ve Yeni Sabah gazeteleri bu şiirin yayınlanmasını haber

⁸ Bölgenin bu yıllardaki durumu hakkında bkz. Necmi Onur, *Şark Cephesinde Yeni Bir Şey Yok*, İstanbul, 1972; Necmi Onur, *Unutduğumuz Doğu*, İstanbul, 1979. Gazeteci Necmi Onurun 1956 yılından itibaren muhtelif gazetelerde yayınlanan röportajlardan oluşan bu eserler de bölgenin sosyal ve ekonomik durumunu yansıtmaktadır. Yine aynı bölge ile ilgili : İlhan Endoist, *Şemdinli Röportajı*, İstanbul, 1987; Buradaki gözlemler Yön dergisinde dizi olarak yayımlandı daha sonra kitaplaştırıldı.

⁹ "Aşiret" yapısının tarihi ve sosyolojik niteliği için bkz. Orhan Türkdoğan, *Güneydoğu Kimliği "Aşiret, Kültür, İnsan"*, İstanbul, 1998; Orhan Türkdoğan, *Etnik Sosyoloji*, İstanbul, 1997; Martin van Bruilmsen, *Ağa : Şeyh ve Devlet*, Ankara, 1992; M. Şerif Firat, *Doğu İleri Ve Varto Tarihi*, Ankara, 1983; İsmail Beşikçi, *Doğuda Değişim Ve Yapasal Sorunlar*, Ankara 1992. Ahmet Özer, *Doğu Anadolu'da Aşiret Düzeni*, İstanbul 1990; Mahmut Rışvanoglu, *Doğu Aşiretleri ve Emperyalizm*, İstanbul, 1978; Mustafa Aksoy, *Kültür Sosyolojik Açısından Doğu Anadolu*, İstanbul, 1996.

¹⁰ *Vatan*, 19-23 Kasım 1958.

¹¹ *İleri Yurt*, 31 Ağustos 1959. Anter'in bu şiiri "Özürme bacı seni süne ve sünenin zindanları dan kurtaracak kardeşlerin yetişiyor artık" mottosundaydı. Daha sonra kitap haline getirilen bu şiir için bkz. Musa Anter, *Kımlı*, İstanbul, 1991.

¹² Musa Anter, *Hatıralarım*, İstanbul, 1991, s. 143. Anter hatıralarında bu olayı şu şekilde anlatmaktadır. "Yaptığım her bir yazı röportaja Kürtçe'yi de serpiştiriyordum, tabii hepsi dava konusu oluyordu, yaptığım hayali röportajlarda politik ve Kürt'istan'ın sefil durumunu ifade ediyordum. Bunlardan birinde dilenci bir ihtiyarın konuştum niye dilendiğini sordum, cevabını Kürtçe olarak şöyle yazdım; Ne yapayımı görüyorsun ki her iki gözümün körüm, bir oğlum vardı, onu da hareket senesi (Şeyh said) astılar. Onun ardından anası da kahından öldü ben ortahılarda satıpsız ve perişan kaldım."

olarak verdi.¹³ Konu hakkında basında çıkan muhtelif yazılarla "Kürt meselesi" yavaş yavaş ülke gündemine taşınıyordu.

Demokrat Parti iktidarının son günlerinde "Kürtçülük faaliyetlerinde bulunan elli kişinin" tutuklanarak cezaevine konulduğu haberleri basında yer aldı.¹⁴ Tutukluların çoğunluğu üniversitelerde okuyan öğrencilerdi.¹⁵ Tutukluların zaman aşımı nedeniyle serbest kalacakları 1962 yılına kadar sürdü.¹⁶ Bu arada 27 Mayıs 1960 askeri müdahalesi oldu ve Milli Birlik Komitesi "Kürtçülüğe ilgili görülen" 485 kişinin gözaltına alınmasına karar verdi.¹⁷ Bunların içinden bir kısmı Batı Anadolu'da ikamete mecbur tutuldu.¹⁸

Bu gelişmeler olurken, ön plana çıkan isimlerin hepsi aynı görüşte olmadıklarından, olaylara farklı yaklaşımlar görülmüyordu. Bu konu gelecekte ideolojik ayrışmaya ve "Kürt" meselesinin bağlanacağı "Kutup"u göstermesi açısından önemliydi. Örneğin Anter'e göre "ideolojik" ayrışmalar ilk defa tutuklanan bu grupta baş göstermişti. Buna göre bir kısım tutuklular "Marksist" düşüncede iken bir kısmı "sağ" düşüncedeydiler.¹⁹

Yeni Anayasanın 1961'de kabul edilmesi ile geniş bir özgürlük ortamı doğdu. Ülkede ön plana çıkan iktisadi konular, ekonomik olarak geri konumdaki bölgeleri gündeme taşıyordu. "Doğu Meselesi" üzerinde en çok konuşulan konu haline geldi. Baş Dünyası isimli dergi "Doğu kalkınması", Doğu meselesi üzerine yazılar yayınlarken okuyucu mektupları köşesi görüşlerini serbestçe belirtenlerle doluyordu.²⁰ Bu olay Cumhuriyetin kuruluş yıllarında meydana gelen Koçgiri²¹ ile daha sonra yaşanan Dersim

¹³ Cumhuriyet, 6 Eylül 1959, Yeni Sabah, 4 Eylül 1959

¹⁴ Cumhuriyet, 21 Aralık 1959; Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Naci Kutlay, 49'lar Dosyası, İstanbul, 1994; Anter a.g.e., s. 148. Bu olayda yer alan şahsiyetler yıllar sonra tekrar gündeme geleceklerdi. Ziya Şerefhanoğlu (Arıkatlı) Yeni Türkiye Partisinden senato üyesi oldu, bir süre sonra önce Beyrut'a ardından da Amerika Birleşik Devletine kaçtı. Yaşar Kaya ise PKK tarafından oluşturulan "Sürgünde Kürdistan Parlamento'su Başkanı" oldu.

¹⁵ Cumhuriyet, 30 Mayıs 1959. Tutuklular başlangıçta elli kişi iken birisi hastalıktan öldü. Kutlay, a.g.e., s. 7-38

¹⁶ Anter a.g.e., s. 164

¹⁷ Milliyet, Hakimiyet, 4 Ocak 1961

¹⁸ Yön, 10 Ocak 1962. "Ağaların 54'ü D.P'li".

¹⁹ Anter a.g.e., s. 165

²⁰ Baş Dünyası, Mayıs 1962, Temmuz 1962. Yazılarla ilgili bkz. Anter a.g.e., s. 160

²¹ Konu ilgili bkz. Mustafa Bakıcıoğlu, Belgelerle Milli Mücadele Sırasında Anadolu'da Ayaklanmalar ve Merkez Ordusu, yayımlanmamış Doktora tezi, Ankara, 1991

olaylarında rol oynayan ve yıllardır Suriye'de yaşayan ve Hoybun cemiyeti ileri gelenlerinden Nuri Dersimi'yi bile heyecanlandırdı. Dersimi duygularını Suriye'den gönderdiği tebrik yazısı ile dile getiriyordu.²²

Bu dönemde tartışmaları kamuoyu gündemine taşıyan diğer önemli dergi ise Yön'dü.²³ Avni Doğan'ın Dünya gazetesinde yayınlanan "Barzani Olayının Altındaki Büyük Tehlike"²⁴ isimli yazı dizisine, Said Kırmızıtoprak, Yön'de "Kimler İçin Çan Çalıyorlar"²⁵ yazı dizisi ile cevap verdi ve Barzani'yi destekler şekilde düşüncelerini belirtti. Takip eden günlerde basında bu yönlü çok sayıda yazı yer almaya başladı.

Türkiye'de Üniversite eğitimi amacıyla bulunan ve çoğunluğu Irak vatandaşı olan Kürt asıllı öğrencilerin oluşturduğu "dışarı ile temas halinde faaliyet gösteren gizli, muzır bir teşkilat açığa çıkarıldığı" İçişleri Bakanı tarafından 28 Haziran 1963'te açıklandı. Bu öğrenciler "Avrupa Kürt Talebe Cemiyeti"ni illegal olarak İstanbul'da kurmaya çalışmışlardı." Bu faaliyetlerden dolayı 23 ü tutuklandı.²⁶

Duruşmalar Genel Kumay Askeri Mahkemesi'nde yapıldı. Savcılık, sanıklardan üçe ayırıyor, birinci grubun "Mustafa Barzani'ye silah temine çalıştığını", ikinci grubun "Avrupa Kürt Talebe Cemiyetini kurmaya çalıştığını", üçüncü grubun ise Nuri Dersimi ve Musa Anter arasında gizli bir örgütlenmeye gidilerek "müstakil devlet" kurmayı amaçladığını ifade ediyordu.²⁷ Daha sonra sanıkların bazıları beraat ederken, bir kısmı ise değişik cezalar aldılar. Irak uyruklular ise Türkiye'yi terk etti.²⁸

²² Dersimi duygularını şöyle dile getiriyordu: "Beşan dileklerimizle birlikte milletimizin müstakbel saadeti uğrunda ki millî duygularımızdan dolayı sizi bilhassa tebrik ederim".

²³ Hilmet Özdemir, Yön Hareketi, Ankara, 1986. Bu araştırmaya göre Yön dergisinde "Doğu sorunu" ve "Kürtçülük" üzerine çıkan yazı 61. Daha sonra "Kürtçülük" hareketinde önemli rol oynayacak olan Said Kırmızıtoprak'ın çıkan yazısı ise 6' dır.

²⁴ Dünya, 3-10 Eylül 1962

²⁵ Yön, 14 Eylül 1962

²⁶ Cumhuriyet 29 Haziran 1963. Tutuklanan öğrencilerden Muhşin Dizey 1990-91 yıllarında Barzani'nin temsilcisi olarak müteaddit defa Türkiye'ye geldi.

²⁷ İddianame için bkz. Hidir Göksas, Kürtler Cİİ II, İstanbul, 1991, ss.79-97. Göksas kitabının dört farklı yerinde İddianamenin Orjeneral Cevdet Sunay tarafından hazırlandığını ifade etmektedir. Oysa dönemin Genel Kumay Başkanı olan Sunay "Adli Amir olarak refakatinde kurulu Askeri Mahkemelerde tahliye için Askeri Adli Hakime" yaptırılmış. bkz. Askeri Mahkemeler Usulü Kanunu Kmo.1691 Kabul Tarihi: 22.5.1930 Neşir Tarihi: 14.6.1930, Md. 13 ve 39

²⁸ Olaylarda rol alan öğrencilerin durumunu Anter şu şekilde anlatmaktadır "Nihayet İsveç Konsolosu ile görüşüldü. Konsolos bize yardım edeceğine dair söz verdi. Çocuklar Edirne'ye gitmeye gideceklermişcesine bene binecekler, tren Yunan topraklarına girince ikinci istasyondaki karakola teslim olacaktı. İsveç konsolostuk elemanları da Yunanlılardan onları alarak İsveç'e götüreceklerdi. Ben bütün bu olanları çocuklara bildirdim. Plan gereğince hareket edildi. Çocuklar Türkiye dışına çıkmayı başardılar. Şimdi İsveç'te olan Dr. İbrahim Memhür, Yök. MİM. Cernat Alemdar ve Dr. Sait Abdurrahman işte o garibanlardır." Anter a.g.e, s. 208. Anlatımdaki Demiryolu hattı o yıllarda Yunanistan topraklarına girdikten iki istasyon sonra Edirne'ye varıyordu.

Aynı günlerde Musa Anter, Sait Kırınoztoprak, Edip Karahan, Dicle-Fırat'tı, Yaşar Kaya ise Deng isimli dergileri yayınlanırken, bir yandan da Roja Newe ve Roja Rast isimli dergiler yayın hayatına atıldı. Ancak söz konusu yayınlar kısa süre sonra sıkıyönetim komutanlıklarınca kapatıldı.²⁹

Aslında bu gelişmeler Türkiye'deki siyasal Kürtçüölük çalışmalarını hareketletirmeye başladığının göstergesiydi. Büyük şehirlerdeki üniversite öğrencileri arasında bunlar olurken, Irak'ta çalışmalarına devam eden Barzani'nin "Kürdistan Demokrat Partisinin" Türkiye uzantısı da 1963 yılında Silopi'de illegal olarak kuruluşunu tamamladı.³⁰ Adı "Türkiye Kürdistan Demokrat Parti" olarak tespit edilen bu illegal oluşumun genel sekreterliğine 1965 yılında Faik Bucak getirilirken Barzani ile olan itibat da belli esaslara bağlandı.³¹ Tamamen Barzani'nin oluşturduğu çerçeve doğrultusunda hareket eden parti kısa sürede örgütlenmesini tamamladı. Özellikle de Irak'a komşu illerde etkinliğini arttırdı.³²

Faik Bucak'ın sebebi tespit edilemeyen ölümünün ardından Genel Sekreterliğe Said Elçi getirildi.³³ Bir süre sonra, Elçi, 28 Ocak 1968 'de tutuklanarak Antalya cezaevine konuldu.³⁴ Elçi'nin Barzani ile olan ilişkilerini Isparta'da doktor olan TIP Üyesi Said Kırınoztoprak sağlıyordu.³⁵

Kırınoztoprak, Marksist hareket içinde yer aldı. Irak'ta hükümet kuvvetlerine karşı savaşan Barzani saflarına katıldığı 1969 yılından itibaren aktif olarak çatışmalara katıldı. Ardından Türkiye'ye dönen Kırınoztoprak, bir süre sonra Irak'la silahlı çatışmaların tekrar başlaması üzerine otuz beş arkadaşı ile Kuzey Irak'a geçti.³⁶ Bu ilişkilerden edin-

²⁹ Cumhuriyet, 6 Haziran 1963. Kürtçüölük anılarıyla yayınlanmış basın için bkz.. Maimisani, Mahmud Leyvandı, Li Kurdistan Bakur u li Türkiye Rojnamegeriya Kurdî (1908-1992), İsveç, 1992

³⁰ Bilgin a.g.e., s.151. Ancak bazı kaynaklar kuruluş yılını 1961 olarak vermektedir. bkz. Gökteş a.g.e., s.70

³¹ Faik Bucak, Siverek'te yaşayan Bucak aşiretindedir. Sıvacılık ve Avukatlık yaptı, bir dönem Milletvekili olarakta parlamentoya da bulundu.

³² Parti'nin Program'ı için bkz. Gökteş a.g.e., s.99-104 ; Martin von Bruinasen, Kürdistan Üzerine Yazılar, İstanbul 1992, s. 297

³³ Anter Musa, Hatıralarım I, İstanbul 1991, s. 212

³⁴ Cumhuriyet, 30 Ocak 1968

³⁵ Said Kırınoztoprak hakkında daha fazla bilgi için bkz., Hüseyin Akar, İki Uçlu Yaşam , İstanbul 1996, Öğrenim hayatını yatılı olarak tamamlayan ve doktor olan Kırınoztoprak, Hozat ilçesinde dünyaya geldi. 1959 yılındaki 491ar olayında tutuklanmalar arasındaydı. Daha sonra Marksist hareket içinde yer aldı.

³⁶ Kırınoztoprak ile beraber hak'a giden ve daha sonra PKK'ya katılanlardan birisinin Öcalan'a olayları anlatımı için Bkz. Abdullah Öcalan, 1992 Yılına Girerken, Şam, 1991.ss.64-67

diği tecrübelerden çıkardığı sonuç ve Marksist görüşleri nedeni ile mevcut T-KDP'yi beğenmiyor onu "uzlaşmacı, ilkel feodal" olarak görüyordu.³⁷ Bu nedenle daha Türkiye'de iken gizlice mevcut T-KDP'nin dışında örgütlenmeye başladı. Üstelik faaliyetlere başlayan Doğu Devrimci Kültür Ocakları (DDKO) vastası ile de Marksist düşüncelerine yakın "Kürtler" arasında taraftar bulmaya başladı. Ancak bu olaylar Kırmızıtoprak için sonun başlangıcı oldu. Barzani tarafından oluşturulan T-KDP'nin başındaki Said Elçi, 12 Mart 1971 muhtırası sonrasında Kuzey Irak'ta Barzani'ye sığınmaya karar verdi. Bu amaçla da illegal yollarla Suriye'ye geçti. Buradan Barzani'ye Elçi'yi götirme vaadinde bulunan ve kılavuzluğunu üstlenen Kırmızıtoprak, onu ve arkadaşlarını Irak topraklarında öldürdü.³⁸ Olayı öğrenen Barzani ise, Sait Kırmızıtoprak ve yanındaki arkadaşını tutuklattıktan kısa bir süre sonra, kurşuna dizirdi.³⁹

Bu gelişmeler ortaya iki önemli sonuç çıkardı. Birincisi, Türkiye'de Barzani etkisinde olan Kürt hareketi bir süre lidersiz kaldı. Diğeri ise her ne kadar bir liderlik mücadelesi gibi gözükse de gerek Elçi'nin gerekse Kırmızıtoprak'ın öldürülmeleri olayları gerçekte Türkiye'deki Kürt hareketinde Sovyetler Birliği ile ABD'lerinin nüfuz mücadelesiydi. Türkiye'deki Kürt hareketinin kontrolü Barzani'de olduğu sürece ABD, İran, İsrail ve belki de Türkiye açısından sorun yoktu. Barzani'nin iyi dostları olmalarının temelindeki neden ise "Kızıl Ordu'nun İran üzerinden güneye doğru, batının hayat damarları olan petrol alanlarına yapabileceği askeri hareket mihverindeki en önemli coğrafyada bulunmasındandı."⁴⁰ Bu durumda, Sovyetler Birliği'nin Barzani'yi etkisiz kılmak için yapması gereken, çıkarlarına uygun bir "Kürt" politik grubu oluşturmaktır.

37. Anter a.g.e. s.212, Öcalan.1992 Yılına Girerken a.g.e. s.66, Bilgin a.g.e. s.49

38. Anter a.g.e. s.213; Göktaş a.g.e. s.117; Bilgin a.g.e. s.235 Bilgin olay tarihini 25 Haziran 1971 olarak vermektedir.

39. Anter. a.g.e. s.214, Göktaş, a.g.e. s.118, Bilgin a.g.e. s.273

40. NATO'nun, Soğuk Savaşı dönemindeki Sovyet Ordularının Suriye Orduları ile birlikte muhtemel hareket tasarılar için bizzat Wolfgang Höpker, çev. Süreyya Öney, Akdeniz; Kesin Sonuçların Alınacağı Deniz: "Politik ve Stratejik bir Etki" Ankara, 1970 s. 27. " Doğrudan doğruya Sovyetler Birliği ile sınırlanan Kafkas mevzileri ve Boğazların açıkça tehdit altında bulunması karşısında, İkinci ordunun pozisyonu pek mühim görünmektedir. Suriye'den bu tarafa gelecek tehdide, hatırı sayılır askeri çevrelerde daha fazla ehemmiyet verilmektedir. Bu endişe, Arap memleketleri savaş kuvvetlerinden ziyade, Sovyetlerin İran içinden ve Kuzey Irak üzerinden Suriye istikametinde bir yarma teşebbüsünde bulunmaları ihtimaline karşıdır. Moskova'nın böyle bir genişleme teşebbüsü, muhtemelen Kürdilerin meskun bulunduğu ve böyle bir askeri hareket sahasında, beş devlete ayrılmış bir bölgede şiddetli bir Sovyet kışkırtması olabilir. Müstakil bir Kürt devletinin tanınması Sovyetler Birliği gerek İran'a ve Türkiye'ye ve gerekse Irak ve Suriye'ye karşı kullanacağı bir siyasi infialat maddesini hazır bulundurmaktadır. Düşmanı aslında Kuzey'de görmeye alışmış Türkiye, böyle bir Sovyet kuşatma manevrasıyla, aynı zamanda geniş güney yanı boyunca çevrilmiş olur. Burada Rusya'nın müsademe hatı, haksız olarak az ehemmiyet verilen Akdeniz istikametinde kendini göstermektedir. Akdeniz'in Kuzey Doğu zaviyesindeki İskenderun körfezine bir Sovyet taarruzu, orada karadan parça halinde bir nakliyatı müteakip bir araya getirebilecek Kızıl Donanmanın küçük denizaltıları için bir üs sağlayabilir." Yine aynı dönemde Ortadoğu Petrolünün belirleyici rolü için bkz. Kublay Baysal, Uluslararası Petrol Sorunları, İstanbul, 1977, ss. 62, 81. Orat Sander, Türk -Amerikan İlişkileri, 1947-1964, Ankara, 1979, ss.165-170

Bunun için en uygun şartlar ve zemin ise Türkiye'de vardı. Üstelik böyle bir politika, Arap dostları da pek rahatsız etmezdi. Ancak Türkiye'de başlatılan Marksist Kürt hareketi, bu aşamada başansızlıkla sonuçlandı. Dr. Kırmızıtoprak, Barzani tarafından tasfiye edildi. Bu başansızlık Sovyetler Birliği'nin bölgeye yönelik politikalarından vazgeçeceği anlamına gelmiyordu.

B. Marksist /Leninist İdeolojiyi Temel Alan Kürtçülük Çalışmaları

1. Marksist Hareket İçinde Birliklilik

Demokrat Parti'yi, iktidardan uzaklaştıran 27 Mayıs 1960 askeri müdahalesi sonrasında kabul edilen, 1961 Anayasası, geniş bir özgürlük ortamı sağladı. Dünya genelinde hüküm süren soğuk savaşın ideolojik çatışmaları ile Türkiye'de de kabul görmeye başlayan Marksist fikirler bir süre sonra özellikle gençler arasında taraftar buldu. Marksizm Doğu Anadolu'dan Üniversitelere gelen bir kısım öğrenciler için olaylara yeni bir yorum getiriyor, bir ideoloji olarak tüm sorunlara sistematik cevaplar veriyordu. Bu ideolojik şekillenme, sonuçta hem bir yöntem, hem de politik ittifaklar için vazgeçilmez ve zengin bir zemin oluşturdu.

Türk sosyalist hareketi içinde Kürt'likle ilgili ilk detaylı çalışmayı yapan ve ideolojik bir zemine oturtan Hikmet Kıvılcımlı'dır.⁴¹ Kıvılcımlı'ya göre Kürt hareketi Türkiye devrimini için "İhtiyat kuvveti" olarak değerlendirilmelidir. Başlangıçta Kürt kimliğini öne çıkaran müstakil bir sosyalist oluşum gerçekleşmemiş, ideolojik birliklilik içinde Kürtler Türklerle birlikte hareket etmişlerdir. Bu birliklilik 1970'li yılların başına kadar sürecek-
ti.

Beraberlik başlangıçta Yön gibi dergiler ile 13 Şubat 1961'de kurulan Türkiye İşçi Partisi'nde sürdürüldü.⁴² Öğrenciler arasında da Fikir Kulüpleri Federasyonunu beraberliğin örgütlü merkezi oldu.⁴³ Buralarda sürekli ön plandaki ortak payda ise Sosyalizm'di. Basında sürekli işlenen doğu sorunu 1967 yılından itibaren TİP önder-

⁴¹ bkz. Hikmet Kıvılcımlı, Strateji, Plan, Düşman, Burjuvazi, Milletlik Köylü, Türkiye'de Ulusal Sorun, Legaliteyi İstismar, İstanbul, 1992. Kıvılcımlının 1930'lu yıllarda yazdığı "Kürtler ilişkiler ve köylülük" başlığı altındaki incelemesi ile cumhuriyet döneminin ekonomik, sosyal, siyasal yorumunu yaparken konuyu sömürge siyaseti başlığı altında ele almıştı.

⁴² Yazarlardan Kemal Burkay ile Sait Kırmızıtoprak daha sonra Sosyalist Kürt hareketinin liderlerinden olacaklardır.

⁴³ Bu öğrencilerden birisi Necmettin Büyükkaya'dır. Büyükkaya FKF'nın bölünmesinden sonra TİP içerisindeki faaliyetlerini sürdürdü ve İstanbul DDKO'larının kurucuları arasında yer aldı.

liğinde bir dizi mitinge konu oldu.⁴⁴ "Doğu Mitingleri" illegal T-KDP, FKF ve TİP işbirliği ile gerçekleştiriliyordu.⁴⁵ Bu mitinglerde ilk defa Kürtçe pankartlar taşındı ve Kürtçe şirler okundu.⁴⁶ Ayrıca büyük şehirlerde "Doğu geceleri" düzenlenerek özellikle genç öğrenciler arasında Marksist ideoloji doğrultusunda "Kürtlük" düşünceleri uyandırılmaya çalışıldı.⁴⁷

Ne var ki, Sovyetler Birliğinin 1968'de Çekoslovakya'yı işgali ile yol ayrımına gelen Sovyetler Birliği-Çin Halk Cumhuriyeti anlaşmazlığının ortaya çıkardığı ayrışma kısa zamanda Türkiye'deki sosyalistler arasında da etkisini gösterdi. FKF ile birlikte TİP'te bölünmeler oldu ve farklı görüşte olanlar yeni örgütlerle ortaya çıktılar.⁴⁸ Bölünmenin ortaya çıkardığı ideolojik ayrılıklar aynı zamanda Türkiye'deki Kürt meselesine de yansdı.⁴⁹ En büyük sorun "Marksizm'e göre Kürtlerin Türkiye'deki statüsüydü".⁵⁰ Her ne kadar "Türkler ile Kürtlerin birlikte" devrimi gerçekleştireceklerine inananlar "enternasyonalist" düşünce ile bu tarihe kadar birlikte çalışsalar da "Kürt Marksistler" artık bağımsız örgütlenmeye başlamışlardı.⁵¹

44 Doğu mitinglerinin meraklı izleyicilerinden biriside Tapu Meslek Lisesi öğrencisi olan Abdullah Öcalan'dı. 13 Ağustos 1967'de Silvan'da başlayan Siverek, Batman, Tunceli, Ağrı, Ankara, Samsun, Hilevan, Van ve Lice'de gerçekleştirilen mitingler Ağustos 1969'da sona erdi.

45 Doğu Devrimci Kültür Ocakları Davası Dosyası, Ankara 1975, s. 30. İsmail Beşikçi, Doğu Mitingleri Analizi, İstanbul, 1992.

46 Doğu Devrimci, a.g.e., s.237.

47 Doğu Devrimci, a.g.e., s.242.

48 Çetin Yetkin, Türkiye'deki Soldaki Bölünmeler 1960-1970, İstanbul, 1970; Ergun Aydınoglu, Türk Solu (1860-1971), İstanbul 1992. Sovyetler Birliği, Çin anlaşmazlığı için bkz. Yılmaz Altuğ, Çin Sorunu, İstanbul 1977, ss.202-262; Hüseyin Aykol Türkiye'de Sol Örgütler, İstanbul, 1996; Aclan Saygıcan, Türkiye'de Sol Hareketler, İstanbul, 1976, M.J. Landau, Türkiye'de Aşın Akımlar, Ankara, 1978.

49 Doğan Arıoğlu'nun "Türkiye'nin Düzeni" isimli çalışmasına karşılık olarak aynı dönemde yayınlanan "Doğu Anadolu'nun Düzeni" isimli çalışmayı belirtmek gerekir. bkz. İsmail Beşikçi, Doğu Anadolu'nun Düzeni, İstanbul, 1969.

50 Marksizm'e göre "Kürt" sorunu ilk ele alının kim olduğu konusu tartışılmalı. Ancak bunun ilk kendisinin olduğunu açıklayan biriden fazla isim var. Bunlardan biriside Musa Anter'dir. Anter bu alanda yaptığı çalışmaları enaltırken 1 Aralık 1969'da yayınlanan "sol bilimsel" bir dergi olan "Doğu" da ilk makaleleri yayınladığını ifade etmektedir. Bu dergide sözü edilen köy yazarı Mihai Belinin "Milliyet Gergesi" ile Reşit Nuri İzzet'in "Doğu Neden Geri Kalıyor" isimli yazıları. Belin Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesinde "Milliyet Gergesi" konulu bir konferansa vermiş bu konuşma dergide alınmış. Anter ilk paragrafı şu şekilde belirtiyor: "Gerek devrimci adından gerekse bir ulusal gelişme olanaklarına kavuşan bir Türkiye'de etnik köklülüğün durumu ne olacaktır? Özellikle Kürt meselesi nasıl çözüme bağlanacaktır?" Anter; Anter a.g.e. s. 219. Mihai Belin ise "1967'de ben hapisyenden "Milliyet Gergesi" başlığını taşıyan bir yazı yazmışım. Yazı "Aydınlık-Sosyalist" dergide yayınlandı. Bu yazıda legal basında ilk kez Kürt sorunu enternasyonalist bir tutumla ele alıyordu" demektedir. bkz. Demokrasi, 7 Şubat, 1997.

51 "Doğu" dergisinin kapak resmi için bkz. Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, Cilt 7, İstanbul, 1993, s.487, Rojnamegeriye a.g.e., s.197 Derginin üst kısmındaki kısa tanıtım yazısı: "Bilimsel sosyalizmin ışığında DOĞU sorunlarını inceleyen anti-emperyalist anti-faşist, anti-asimilasyonist, anti-feodal ve anti-şovenist aylık dergi."

52 Bağımsız örgütlenmenin sonunda "Doğu Devrimci Kültür Ocakları" kuruldu. Anter'e göre "Türkiye'deki talebe demeklemlerinden kaçarak kovulmuş ne kadar Kürt kökenli insan varsa aralarına almışlardı. Zamanla bu Bizans tipi ve Kemalist terbiyeli üçkağıtçı kişiler Kürt'ün diye buraya doluştular: "Musa Anter, Halkın İhtilali, İstanbul, 1991, s.223.

2. Ayrışma

Bu ayrılıktan hemen sonra 1 Mayıs 1969'da Ankara'da, ardından İstanbul, Diyarbakır, Silvan, Ergani, Batman, Kozluk, Beşiri ve Kulp'ta Doğu Devrimci Kültür Ocakları faaliyete geçti. Dernekler her ne kadar aynı tüzükle kurulmuş olsa da isimlerinin başına kurulduğu yerin adı getirildi ve "toptan kapatılma tehlikesine" karşı federasyonlaşmaya gidilmedi.⁵²

DDKO, bir yandan kamuoyu oluştururken bir yandan da seminerler düzenleyerek üyelerini bilinçlendirmeye çalıştı. Bu toplantı ve seminerlerde üzerinde yoğunlaşan konular "ırkçılık, Alevi-Sünni meselesi, Kürt aydınları, Mustafa Kemal ve Lozan meseleleri ile Ulusal Sorun ve Dil Meseleleri" idi.⁵³

İdeolojik mücadelenin eleman kapma yarışı artık Doğu sorununu daha çok gündeme taşıyordu. Gruplar bu konudaki görüşlerini yayınlamaya devam ederken basın "eşkıya takibini", "Doğudaki Komando zulmünü" sık sık dile getirmekteydi.⁵⁴ DDKO'ları yayınladığı haber bültenleri ile de konuyu sürekli sıcak tuttu. DDKO'lannın en belirgin özelliği yetmişli yıllardan itibaren özellikle gelişen Marksist/Leninist Kürt hareketi için fikri ve kitle zemini hazırlamış olmasıdır. DDKO'lannın bu dönemdeki çalışmaları daha ilerideki olaylar ve gelişmelerde önemli yer tuttu. Bundan etkilenenlerden birisi Abdullah Öcalan'dı.⁵⁵

Türk siyasi yaşamında önemli bir yer tutan TİP ise legal varlığı ile Marksist Kürtçülük hareketinin siyasi alana taşınmasında önemli bir rol oynadı. Parti içi çekişmeler ve ideolojik ayrışma sonrası parti "Doğulu Delegelerin" etkisi altına girdi.⁵⁶

⁵² Doğu Devrimci a.g.e.s. 229. Tanık Ziya Ekinci, Devlet ve Ben, İstanbul, 1995, s. 83. Ekinci'ye göre ise kendiliğinden toplanan gençler "açık ırkçılığa karşı mücadeleye öncelik veren, anti faşist, demokratik bir yığın örgütü oluşturuldu" denilmektedir.

⁵³ Seminer verenlerden birisi de Öcalan'dı. Öcalan, 1992 Yılına Girenken, a.g.e.s.65; Abdullah Öcalan Gerçeğin Dili Ve Eylemi Şarkı, 1995 s. 62. "Niçin Bağımsız bir Kürt devleti olmasın?" Sorusunu gündeme getirdiğini belirten Öcalan fikirlerinin çok radikal bulunduğunu belirtmektedir.

⁵⁴ Yön, 2 Eylül 1966, Sadıca Silirt ilinde aranan ve dağlarda sakanan eşkıya sayısı 1966 yılı için Jandarma kayıtlarına göre "180" iştir. bkz. Milliyet, 12-19 Haziran 1970, İsmail Cem'in "Acılı Doğu" ve "Komando Zulmü" başlıklı yazı dizisi. Devrim, 23 Haziran 1970, "Doğu hareketi Bir Komando Subayı Anlatıyor", Necmi ÖNUR, "Dağların Arkaında Neler Oluyor?" Yeni İstanbul gazetesinde tefrika edilen bu raporun kırpışıklığı bkz. Şarkı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok, İstanbul 1972; Hüseyin Cevahir Doğu Anadolu Raporu, Aydınlik Sosyalist Dergi, Mayıs 1970, Aynı isim, Cevahir'den Kalan, İstanbul, 1996 s. 59-63

⁵⁵ Öcalan bu demekte ilk aktif görevi 1970 yılında aldı. Bkz. Öcalan, 1992 Yılına Girenken a.g.e.s.65, Öcalan, Gerçeğin Dili, a.g.e.s.52. Her iki kaynakta İstanbul'da DDKO'na giriş ile verdiği konferansı anlatılmaktadır.

⁵⁶ A. Hamdi Dinler, TİP Tarihinden Kesitler, İstanbul, 1990, s.250. Dinler'in anlatımına göre Dördüncü Büyük kongre 'yetmişye yakın doğulu delegenin katılımı ile, Halidara Hüriyet, faşizme nihayet, Kahrolsun şovrenizm' sloganları arasında başladı.

Öyle ki, 29 Ekim-1 Kasım 1970 tarihinde gerçekleştirilen IV.ncü Büyük Kongrede Doğulu Delegelerin baskısı ile sonuç bildirisinde "Kürt Halkının demokratik özlemi ve istekleri doğrultusunda verdiği mücadelenin desteklendiği" belirtildi.⁵⁷ Bu bildirinin Partinin Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmasına neden oldu.⁵⁸

Fikir Kulüpleri Federasyonunun kapanmasının ardından kurulan sosyalist örgütlenmeler ise Kürt sosyalistlerini yanlarına alabilmek için Marksist/Leninist temeldeki "Ulusal Sorun"⁵⁹ yorumuna giriştiler. Bu girişim konuya yeni bir dinamizm kazandırdı. Yine bu dönemde gelişen, "silahlı mücadeleyi" esas alan sosyalist devrim ile bu yön-teme teorik ve pratik imkanlar sunan Filistin gerilla gruplarıyla "Ulusal Sorun" kısa zamanda yeni boyutlara taşındı.⁶⁰

Türkiye'de Kahramanmaraş'ın dağlık alanı Engizlekler ile Adıyaman'ın ormanlık kuzeyi Marksist anlamda gerilla deneyimi için ilk kez bu dönemde kullanıldı.⁶¹ Yine bu dönemde gerilla savaşının vazgeçilmez klassesi "bölge etütleri"⁶² yapıp devrimin hizmetine sunuldu. Devrimci şiddet, "politik savaş teorileri" ise geleceğin habercileri idi. Türkçe'ye çevrilerek yayınlanan onlarca "gerilla klassesi" bu işe başlamak üzere düşünümlere teorik imkanlar sundu. Bu ideolojik gelişmeler toplumsal ayrımları belirginleştirip ön plana çıkarırken beraberinde "Kürdistan sömürge"mi?, tartışmalarını getirdi. Gittikçe artan şiddet eylemleri ve Kürtçülük faaliyetleri sonunda DDKO'ları kapatılırken bir kısım yöneticileri tutuklandı. Bir kısmı da, 12 Mart 1971 Askeri müdahalesi ile beraber, Avrupa ve Kuzey Irak'a kaçtılar. Bu durum gelecekte olabileceklerin habercisi gibiydi.

Altmışlı yıllar, Türkiye'nin sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal hayatında önemli değişimler meydana getirdi. Coğrafyası gereği dünyadaki ve Ortadoğu'daki

⁵⁷ Sadun Aren, *TIP Olayı (1961-1971)*, İstanbul, 1973, s. 290; M. Ali Aybar, *TIP Tarihi C.III*, İstanbul 1988, s. 64.

⁵⁸ *TIP Dosyası*, Ankara, 1973, s.96

⁵⁹ Konunun marksist yorumu için Bkz. Josef Stalin, *Milli Meset*, İstanbul, 1972

⁶⁰ Ulusal sorun olarak gündeme getirilen "Kürt" meselesi farklı marksist gruplarca farklı değerlendirildi. Bu noktada temel sorun "birlikte mi" yoksa "ayrı ayrı mı" devrim gerçekleştirilmelidir? Türkiye'ni kendisi sömürge olduğuna göre acaba sömürgeğin sömürgesi olarmıydı?

⁶¹ Bkz. Yılmaz Erkekoğlu, *Nurhak*, ey Nurhak, İstanbul, 1988; Metin Tokar, *Solda ve Sağda Yuruşanlar*, Ankara, 1971, s.86 Süleyman Genç, *12 Mart'a nasıl gelindi*, Ankara, 1971, s.297; Ali Taşyapan, *Kaypaklıya ile birlikte*, İstanbul, 1997 s 473- 543 ; *Türkiye Gerçekleri ve Terörizm*, Ankara, 1973, s.30

⁶² İbrahim Kaypaklıya, *Seğme Yazılar*, İstanbul 1992. Kaypaklıya'nın bu dönemde hazırladığı "Kürdistan Bölge Raporu" gerilla savaşları için yapılan ilk bölge etütlerinden birisi olup, bölgenin ekonomik inanç ve sosyal yapısı yanında araziyi de askeri haritaların bile göstermediği detaylar ve mağazaların incelenmesi açısından 70' li yıllar için ilginç bir çalışmadır.

gelişmelerin dışında kalması da mümkün değildi. Soğuk savaşın yaşandığı bu dönemde, olayların belirleyici konumundaki liderleri, mücadele yöntemi olarak ideolojik çatışmayı seçmişlerdi. Bu seçimle birlikte, Ortadoğu politikaları için Türkiye'deki Kürt kartı da kullanılmak üzere hazırlanmaya başlandı. Barzani etkisindeki Türkiye Kürtleri Sovyetler Birliği için "kontrol dışı" kalmış demekti. Böyle bir imkânın değerlendirilmemesi dönemin politikalarına pek uygun düşmüyordu. Bölgede en azından dengenin sağlanması için Türkiye'de Barzani dışında bir hareket başlatılmalıydı. İlk girişimde Barzani'nin geleceğin muhtemel lideri Dr. Said Kurnızıtoprak'ı öldürmesi dengeyi Sovyetler Birliği aleyhine bozmuştu.

Artık, 1970'lerin ilk yarsına gelindiğinde. İdeolojik mücadele ve profesyonel politik girişimlerin hazırladığı uygun zeminde, bazı genç "Kürt" öğrenciler "bağımsızlık için savaşmaya" hazır duruma geldiler. Geriye Marksizmin ideolojik bütünlüğü, "sömürge" fikirleri, coğrafya ve Ortadoğu'nun Gerilla eğitim merkezlerinin imkanlarını değerlendirecek, "ihtiraslı bir lideri" bulup ortaya çıkaracak çalışmayı yapmak kalıyordu.

C. Lider ve Örgütü

12 Mart 1971 Muhtırası öncesinde bağımsız örgütlenmiş Marksist Kürt hareketinin merkezi DDKO ardından da, TIP içerisindeki siyasal Kürtçüler faaliyetlerine ara vermek zorunda kaldılar. Muhtırayı takip eden günlerde bazıları Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri tarafından tutuklanırken, büyük bir kısmı da illegal yollarla Avrupa ülkeleri ile Suriye ve Irak'a kaçarak faaliyetlerini buralarda sürdürdüler.

Muhtıra sonrasında öğrenci hareketlerinde büyük bir gerileme yaşandı. Ancak yine de bazı silahlı Marksist gruplar eylemlerini sürdürdü. Bunlardan birisi olan Mahir Çayan'ın başını çektiği Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi'ne mensup silahlı bir grup kaçırılan rehinelere kurtarmak isteyen askerlerle 30 Mart 1972 günü Kızılder'e de silahlı çatışmaya girdi. Gruptan bazıları bu çatışmada öldürülürken bazıları da sağ olarak yakalandı.⁶³

⁶³ Cumhuriyet, 1 Nisan 1972; Hürriyet, 1 Nisan 1972; Uğur Mumcu, Çıkmaz Sokak, İstanbul, 1984, s. 18,19. THKPAC Davası/İddianame, Ankara, 1988, s. 292, 293.

Ertesi gün Ankara'da bu olayı protesto etmek amacıyla izinsiz olarak bildir dağıtan bir grup Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi gözaltına alındı.⁶⁴ Öğrenciler arasında Fakültenin birinci sınıf öğrencilerinden Abdullah Öcalan'da vardı. Öcalan "slogan atmamak" ve "bildiri dağıtmamak" suçlarından göz altına alınırken çıkarıldığı mahkemeye tutuklandı ve Mamak Askeri Cezaevine konuldu. Cezaevindeki bu tutukluluk süresi ise yaklaşık olarak yedi ay sürdü.⁶⁵

Öcalan'ın cezaevinde geçirdiği bu süre onu kişilik olarak etkilediği gibi gelecekteki tüm faaliyetlerinde de ihtiyatlı davranmaya yöneltti. İleride PKK'yı örgütleyecek Öcalan'ın kişilik oluşumunda başlangıçtan itibaren cezaevi tecrübesi etkili oldu. O halde, Öcalan kimdi ve nasıl bir çevrede yetişmişti? Bu soruların cevaplandırılması ile kendisine biçilen rol ve kişilik olarak Öcalan'dan etkilenen örgütün niteliği ve ilişkileri daha iyi anlaşılacaktır.

Öcalan 1947 yılında Şanlıurfa'nın Halfetli ilçesine bağlı Ömerli köyünde dünyaya geldi. Ailesi, çiftçilikle uğraşmakta ve çevresine göre de ekonomik yönden zayıf durumdadır.⁶⁶ Öcalan, babaerkl toplumsal yapının egemen olduğu bir yörede ve kendi deyi-

64 Uğur Mumcu, Kürt Dosyası, Ankara 1998, s.8 ; Abdullah Öcalan, Ertuğrul Kürkçü, Diniş Tamamladı Sıra Kurtuluşa , İstanbul , 1996 , s. 41.

65 Abdullah Öcalan, Gerçeğin Dili ve Eylemi, Şem 1995,s. 55, 56 Mumcu a.g.e.s. 7-9.

66 Konu ile ilgili olarak, Öcalan'a değişik şekillerde kimlik kazandırmaya çalışanlardan birisi de İsmet İmset'tir. Bkz. İsmet G. İmset , PKK, Aynılıkçı Şiddetin 20 Yılı (1973-1992) , Ankara, 1993, s.20 . İmset'in Öcalan'ın ailesi hakkında anlatılan şu şekildedir. "Çocukluğunda Büyük dedesi Hüsnü Öce lakabı ile anılan Hüsnü Ağanın Türk beyleri ile girdiği çarpışmaların hikayeleri onu çok etkiliyor. Ancak Hüsnü Ağa yöre halkına verdiği sözleri yerine getiremeyince ve Osmanlı Paşası olduğu iddia edilen yeğeni 'Kürt Osman Paşa da Balkanlarda öldürülünce de bölgedeki etnikliğini' kaybediyor. Ve hala Öcalan'ın kutlamada çınlayan hikaye anlatılıyor. Hüsnü Ağa'nın etkinliği konularda Türk beyleri şimdiki adı Ömerli olan Amara'yı peyderpey ele geçirir ve otoritelerini iyice pekiştirirler. Topraklarının dörtte üçünü kaybeden Mala Hüsnü Öce'de sıradan bir yaşamı kabullerine durumuna gelir. Bu arada küçük Abdullah yerel efsanelerin de etkisinde kalır. Daha sonra parti yayınlarına da geçen bu efsanelere göre Amara, adını büyük olasılıkla 'Kürtlerin bir kolu olan Mar'lerden' almıştır ve Mar devletinin başkenti, bu eski yerleşim yeri olabilir. Mar devleti ise, Türk beyleri ile yoğun çatışma halindedir. Apo'ya çocukluğunda sürekli bunlar anlatılır. PKK'nın örgütsel yorumlarından kabul ettiği gibi " Hüsnü Ağa yaşadığı sürece çocuklarına kın ve iltikarı duyusunu aşılar" Ve bu aşılama yıllar boyu, nesilden nesile devam eder."Konunun muhalefe olan Öcalan ise bu hikâyeye pek inanmamıştı. Öcalan'a göre bu, "Mili İstihbarat Teşkilatının bir değerlendirmesi olmalıdır". Nitekim konu "Nasıl Yaşamak ? " Şubat 1996 Çözümlemeleri Partî Menkeç Okulu Yayınları, Şam,1996, s.421 isimli yayında başka şekilde anlatılmaktadır. "Si." olarak konuşan bir militanla Öcalan'ın P.O.(parti Önderliği,Öcalan) olarak gösterildiği konuşma şu şekilde gelişir.

St: Başkorum, Parti önderliğinin Halifeti beylerini salt bir aile düşmanı olarak değil de bir toplumsal egemen güç olarak görmesi vardır.

P.O.Halifeti beyleri karşısında bizim köylülerin durumu pek iyi değildir onların bayağı gelişkin bir yaşamları vardı. Mesela sanırım şu anda bilsede Ankara Belediye Başkanidir (Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'i kastedmektedir. bun.) Onunda kökeni Halifeli beylerinden geliyor. Onlar bayağı Osmanlı'dan kalma aklı ve iş bilir beylerdi. Herhalde bizim köylülerinde onlardan çoktıkları vardı. Biz onlara ulaşamıyorduk veya onları çok uzağındaydık, sömürüyordardı. Devlet etnikliğini kullanıyordı. Tabii tarhi temelleri olabilir. İsmet İmset kitabında dilkatarını çeken bir şey yazmış,nayret ediyor, acaba onu Türk Milli

miyle "kişilik olarak silik bir babanın ve oldukça bastırmacı ve saldırgan bir annenin"⁶⁷ egemen olduğu bir aile çevresinde yetişti. Çocukluk yıllarını Türkiye'nin 1960'lardaki çalkantılı sosyal ve siyasal gelişmeler içinde şekillendiren Öcalan, ilkokulu yakın bir köyde ortaokulu ise bir akrabasının yanında Nizip'te okudu. 1960 müdahalesinin sık sık gündeme getirdiği subaylığa özentisini çevresindekilere dile getiren Öcalan⁶⁸, dönemin Anadolu'da geçerli olan tahsil yapmanın çözümüne uygun olarak "kısa yoldan hayata atılmak" ve liseye devam etmek için "Tapu Kadastro Meslek Lisesi"ne girdi. Bu yıllardaki siyasal ve sosyal olayların etkisiyle, çocukluk anılarında "memleketi kurtarma" düşüncesine sahip olduğunu sık sık ifade eder.⁶⁹ Köylü bir ailenin çocuğu olması nedeniyle çevresindekilere o yıllan anlatırken, uzunca yürüyerek gittiği ilkokulunu yakaladığı yılanları, beslediği güvercinleri dile getirir. Bu anlatımla da kendisinin küçük yaştan itibaren tabiatla nasıl bütünleştiğini dağdaki militanlara örnek göstermektedir. Çocukluk yıllarında dine düşkün olduğunu, namaz kıldığını ifade eden Öcalan, Nizip ilçesinde bir akrabasının yanında geçen ortaokul yıllarının ruhunda yarattığı ezikliği anlatırken de şunları söylemektedir.⁷⁰

"Halen hatırlıyorum, kimi subay çocuğu, kimisi köyden gelmiş ağa-eşraf çocuğuydu. Benim biraz böyle Kürtlük özelliğim vardı. Sanırım, davranışlarım fazla güçlü değildi veya onlara göre kesin davranışlarımda farklılık var. Onlar gibi olamıyorum.

öyle değerlendirilmiş, bilemiyorum. Güya bizim aile, artık Osmanlılara karşı mı, yoksa Türk beyliklerinden biride olabilir, onlara karşı mücadele eden bir aile gibi ele almış." Oysa İmset bu bilgileri PKK kaynaklarından aldığını belirtmektedir. Ancak ne var ki Öcalan'ın ise bu konuyu İmset'in kitabından okuduğunu görüyoruz. Öcalan'ın aile soyunun, varlığı bile tartışılabilir olan ve M.Ö. 7 nci yüzyılda yaşadığı var sayılan Mar'lara kadar inilgirmek ardından da Türk beyleri ile çatışmalarını İleri sürmek tarihi gerçeklerle uyumsuzdur. Bkz. Bazil Nükten, Kürtler, çev. Hüseyin Demirel, Cemal Süreyya, İstanbul, 1991, s. 44,45. İhsan Nuri Kürtlerin Kökeni, İstanbul, 1977, s. 106,107

67 Abdullah Öcalan, Benimle Arkadaş Olmanın Kuralları Vardır. Aralık 1996 Çözümlerleri, Şam, 1996 s.30-31 Öcalan, Gerçeğin Dili a.g.e.s.16,17 v.d. Öcalan, Anne ve babasına dair hatıralarında 'kalanları şu şekilde anlatır: "Bebacığım hatırlıyorum şimdi. Hiçbir şeye gücü yetmediği zaman, birkaç iş yapardı. En büyük eylemi " Ne yapayım Abdullah!" diyordu. Çıkıyordu böyle danın başına kapıyordu gözünü açıyordu ağzını kendi kendine küfürler yapıyordu. Tam bir acayip hal. Neyse, kime küfrettiği belli değildi. Kahraman gibi ondan sonra o danın köşesinden inirdi. En ufak bir hedefe gerçekçi olarak yürüyemiyordu Çaresizdi. Güç getiremeyeceğini tamamen öğrenmişti. Bir eşiği vardı. Oda yaramaz bir eşikti. Pis bir eşikti. Zor baba ona biraz binip gidip tarla işlerinde çalışıyordu. Onu da fazla başaramıyordu."

"Ah , ya bu babam olmasaydı " diyordum." Ya benimde şu çocuk gibi babam olsaydı ne olurdu ? Bu en zavallı babayı kim bana baba yaptı ? Anam daha değişirdi tabii. O da zurnanın bambaşka bir deliğinden çalıyordu. İnanılmaz bir ses çıkartıyordu dal

68 Mehmet Ali Birand, APO ve PKK, İstanbul, 1992, s. 79 Bu dönemde ilgili biz. Yalçın Küçük, Kürtler Üzerine Tezler, Ankara, 1990

69 Gerçeğin Dili a.g.e. s. 43

70 Gerçeğin Dili a.g.e. s. 42

Onların toplumsal özelliklerine göre erimeyeceğim açık ve bunu tehlike olarak görüyorlar. İğneleyerek, alay ederek, böyle her gün kendilerine göre beni geriletme durumları var".

Bu duyguları taşıyan Öcalan, karşı tedbir olarak sınıf birincisi olma ve "öğretmenin gözüne girme" tavını geliştirdiğini ifade etmektedir. Yatılı okuduğu Tapu Kadastro Lisesi'nde ise "devlete dayanarak Ankara'da gerçekleri görme imkanı" ile "Ankara'nın göbeğinde burjuva toplumunu gözleme" imkanını yakaladığını ifade etmektedir.⁷¹

Her ne kadar bu dönemde "sık sık Maltepe camii"ne ve "Komünizmle Mücadele Demeği"ne" gittiğini ifade etse de, Akşam gazetesinde yayınlanan "Barzani" röportajını da çok dikkatli takip eder.⁷² Lisede tesadüfen eline "Sosyalizmin Alfabetesi"ni geçiren Öcalan, kitabı okudukça heyecanlandığı o günleri anlatırken "dilimden düşen şey, din kaybediyor, Marx kazanıyor" demektedir.⁷³ Her ne kadar ideolojik etkilenmesini değişik temellere dayandırsa da, erken dönemden itibaren Öcalan'ın Türkiye'de gelişen siyasal Kürtçülük hareketinin sempatisini olduğunu kendi anlatımlarından öğrenmekteyiz. Erivan radyosunun çaldığı "Kürtçe parçaları" dinleyen Öcalan⁷⁴, 1967 yılından itibaren TIP tarafından düzenlenen "doğu mitinglerinden" de oldukça etkilendiğini muhtelif zamanlarda dile getirmiştir.⁷⁵ Bu ortamda, Tapu Kadastro Lisesi'ni 1968 yılında

71 Gerçeğin Dili s. 43

72 Gerçeğin Dili s. 44 Öcalan'ın bahsettiği dizi Röportaj Akşam gazetesinde 15 Eylül 1968 Tarihinden itibaren 36 gün süre ile yayınlandı. Daha sonra kitap haline getirildi. Bkz. Hulusi Turgut, *Barzani Dosyası*, İstanbul, 1969, Doğu Perinçek, Abdullah Öcalan ile Görüşme, İstanbul, 1990, s.18

73 Öcalan'ın içinde bulunduğu durumu bir benzerini de gazeteci Hasan Cemal yaşadığını ifade ediyor. Cemal'da bir kitap okuyarak hayatını değiştirenlerden olduğunu açıklamaktadır. Bkz. Hasan Cemal, Kimse Kuzman, Kendimi Yazdım, İstanbul 1999, ss.173-188 "Bir kitap okuyup hayatı kaynaş benim gibilerin başlarına gelenleri iştirmişim de ondan. 'Felsefenin Temel İlkeleri' diye bir kitap okuyup, bir gecede okuduğu her kelimeye hak verip, ertesi gün Davırcıml Proleter Yeni Öncü'ye katılıp, üç gün sonra banka soygununda enseleli on yıl yatanlarını hikayelerini duymuştum.", "Çünkü benim de hayatımı değiştiren kitaplar var. Bunların başında Georges Politzer'in Felsefenin Temel İlkeleri geliyor."

74 Konuyu kendisi ile görüşmeye gelenlere anlatan Öcalan şunları söyler. "Kürtlük olayı biraz daha ilginçtir. Sanırım bu yıllarda Barzani olayına 1963'ler de bile ilginç vardı. Kürt olayı ile temas böyle ki bu Erivan radyosunda ki türkülere Kürt denilen oğlunun olduğunu bize gösteriyordu." Bkz. Ertuğrul Körkü, Ragıp Duran, *Dinleş Tanımlandı Sıra Kurtuluşta*, İstanbul, 1996 s.82.

75 Abdullah Öcalan, *Bendeki Sınırları Olmayan Bir Özgün Dünyadır*, Şam, 1998, s.34

Öcalan'ın Sıraç Bilgin ile yaptığı söyleşi bu konuda ilginç bilgiler vermektedir.

"Öcalan: Ben Ankara'da ki o zaman Kürt-Kürdistan kelimeleri yoktu. Bir bakıyorum Kurtuluş Parkına yakın bir yerde sanıyorum içinde miydi? Birisi avazı çıktı kadar bağırıyor. Tahmin ediyorsam ve yanlışlıyorsam bu bağırarlardan birisi Sıraç Bilgin dostumuzdu, arkadaşımızdı. Herhalde o konuşmayı yeparıtlardan biriydiniz?

Bilgin: Miting başkanıydım.

Öcalan: Öyle mi? Halen aklımda, şimdiki o dönem için tabii bu cesur bir çıkış. "Doğu Halkı" diyorlardı. "Doğu Anadolu Halkı" ve bu eşitli Kürt Halkı anlamına geliyordu bizim için. O bir dalgaydı, "Doğu mitingleri dalgası" ve sanıyorum beni de biraz etkiledi. Doğu halkı kavramı üzerinde düşünmeye zorladı, tabii giderek ilerlemeyi de bildik. Böyle tanıyorum. Ayniyeten guruplaşma çabalarımız da" ki bence birincisi 66-67-68 miydi?

bitiren Öcalan, aynı yıl kadaastro memuru olarak Diyarbakır'a atandı. Marksizm'de karar kılan ve Doğu mitinglerinden Kürt meselesine yönelen Öcalan geldiği Diyarbakır'da Lice'lilerin olan "Sur palas" oteline yerleşti.⁷⁶ Diyarbakır'daki memuriyeti bir yıl süren Öcalan, "bir gün başlatılacak genel isyana" yatılmak üzere verilen rüşvetleri de çekinmeden kabul ediyordu.⁷⁷ Hatta Diyarbakır'da iken "bazı ahlaksız kadaastro memurları" kendisini de "Diyarbakır genelevine gitmeye zorlarlar." Donup kaldığını ifade eden Öcalan, "neredeyse, kendisinden daha iktidarsız olan var mı" diye de oldukça endişelenmişti.⁷⁸

Öcalan'ın Diyarbakır'daki memuriyeti İstanbul Avcılar'a tayini ile 1970 baharında sona erdi. İstanbul'a gelen Öcalan Üniversiteye hazırlık için dershaneye devam ederken Site öğrenci yurduna yakın bir pansiyonda kaldı. İleride gerçekleştirmeyi planladığı "Devrim" için burada da Diyarbakır'daki rüşvet yöntemi ile "biraz para biriktiren" Öcalan, Ataköy'den edindiği izlenimin "orada yaşamın oldukça geliştiği" şeklindeydi.⁷⁹

Tıpkı sosyalizmle tanışması gibi Öcalan "ulus kavramı" ile tanışıklığının, "Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı"⁸⁰ kitabını okuyunca olduğunu ve bunu "kendine mal ettiğini" ifade etmektedir.⁸¹ Bu dönemde özellikle öğrenciler arasında yoğun taraftar bulan bağımsız Kürtçü örgütlenme olan DDKO ile aktif olan Dev-Genç faaliyetlerine karşı ilgisiz kalmayan Öcalan, tercihini "feodal küçük burjuva, aile çocuklarının örgütü olan DDKO" dan yana yapar. Çünkü, kendisi "sınıf orjini itiban ile yalnız birisidir."⁸¹

Bilgin: 1967 "

Aynı miting ile ilgili olarak Sıkıyönetim Askeri Mahkemesine intikal eden bilgiler ise şu şekildedir. "18 Kasım 1967 Tarihinde yapılan bu mitinge tahminen 350-400 kişi katılmıştır. Bu topluluğun büyük bir kısmını Ankara'da Yüksek Tahsil Yapan doğu ve Güneydoğulu talebeler teşkil etmiştir. Bu talebelerin TİP sempatisini kimseler olduktan miting konuşmacılarının M. Sırac Bilgin, Nevzat Nas, Hacı Tahir Kızılkaya, Tugay Budak v. s. oldukları belirtilmektedir. Bu noktadan bakıldığında Öcalan ise 2 nci sıranın libaren olayları içindeki DDKO Dava Dosyası Cilt 1 ", Ankara , 1975, s.32 Ayrıca bkz. Birand a.g.e. s. 80

76 Daha sonra burası " Demir Otel " olarak sahip ve isim değiştirdi. Öcalan yeni sahiplerinin " Lice'li'ler olduğunu ifade etmektedir. Gerçeğin Dili a.g.e. s.48 Lice'li'ler olarak belirtilenler ise Kamuoyunda oluşturucu kaçakçı olarak bilinen Behçet Cantürk'tü. Konu ile ilgili olarak bkz. Soner Yalçın, Behçet Cantürk'ün Anıları, dördüncü baskı, Ankara , 1998, s.64

77 Gerçeğin Dili s.48

78 Gerçeğin Dili s.49

79 Gerçeğin Dili s.49, Mumcu. a.g.e. s.11

80 Öcalan tarafından sözü edilen kitaplar şunlardır .V.I. Lenin, Ulusların Kaderini Tayin Hakkı, İstanbul 1968, J. Stalin, Millî Mesele, İstanbul, 1972.

81 Gerçeğin Dili. a.g.e.s. 49

İstanbul DDKO'larına üye olan Öcalan, burada yürütülen seminer çalışmalarına katıldı ve ilk konuşmalarını yaptı. Kendi ifadesine göre, ana fikride anlatımı da "Kürt devleti neden olmasın?" dı. "Kimsenin ağzına almadığı bu fikri Öcalan'a göre kendisi "tek başına dile getiriyordu".⁸² O günlerden saygıyla yad ettiği iki kişiden birisi "Hikmet Kıvılcımlı" diğeri ise "Mahir Çayan"dır.⁸³ Özellikle "THKP-C'nin önde gelen üç ismi Mahir Çayan, Yusuf Küpeli ve Sinan Kazım Özlüdoğru'nun toplantısında "cesur bir biçimde Mahir'in Kemalizm ve Kürt meselesi üzerine yaptığı konuşma" dan çok etkilendiğini ifade etmektedir.⁸⁴ Cesurca konuşmalar yapan Çayan'ın Öcalan'ı etkileyen en önemli düşüncesi "Devrimci şiddeti ele almakta çekinmemesi gereken örgüt üzerine"⁸⁵ olan fikirlerdi. Marksizmde ifadesini bulan Çayan'ın öngördüğü Silahlı Propagandanın Devrimci mücadeleye etkisi, daha sonraki yıllarda Öcalan'ın şiddet uygulamasında ve bunu meşrulaştıran teorik yaklaşımlarda da bir hayli paralellik gösterecektir. Öcalan Mahir Çayan'ın kendisi üzerinde çok büyük etkisi olduğunu sık sık ifade etmiştir. Ancak bu konudaki samimiyeti şüpheli görünmektedir. Zira Öcalan bu yorumu daha çok ittifaktan ümitli olduğu durumlarda yapmaktadır.

Bir yandan DDKO'larda faaliyetlerini sürdüren Öcalan, bir yandan da diğer M/L hareketleri yakından takip etmektedir. Önce İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydını yaptıran Öcalan ardından 1971 yılı sonlarında kaydını naklen Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne aktırdı. Üniversite giriş sınavlarındaki derecesi ona Maliye Bakanlığı'ndan burs sağladı.⁸⁷

İstanbul'dan Ankara'ya gelen Öcalan, Marksist açıdan "Mili meseleyi", "Ulusun Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nı okuyarak öğrenirken, Hikmet Kıvılcımlı'dan "Halk savaşının planlarını", Gıap'tan "Halk Savaşının Askeri Sanatı" nı ve Mahir Çayan 'dan da "şiddetin" gerekliliğini özümseyip kişiliğinde birleştiriyordu. Öcalan'ın Ankara'ya geldiği günlerde şiddet olayları nedeniyle yoğun tutuklamalar sürüyordu. Östetik dönemin ileri gelen öğrenci liderleri devrimi hayata geçirmek için yoğun faaliyet içinde olduğundan SBF'deki öğrencilerin liderliği, kendi deyimi ile "üçüncü sınıf militan" olan Öcalan' a kalmıştı.⁸⁸

⁸² Öcalan , 1992 Yılına Girenken a.g.e. s. 64

⁸³ 1992 Yılına s.65 , Gerçeğin Dili s. 50

⁸⁴ Gerçeğin Dili a.g.e, s. 50, 51

⁸⁵ Öcalan'ın sözünü ettiği toplantılar için bkz. Turhan Fevzioglu, Mahir, İstanbul, 1996, s.177

⁸⁶ Mahir Çayan, Bütün Yazılar,, İstanbul 1992 s.319, 320

⁸⁷ Gerçeğin Dili a.g.e. s. 52 , Murncu a.g.e. s.11

⁸⁸ Gerçeğin Dili a.g.e. s. 53

"Üçüncü sınıf militan" Öcalan, kanıştığı bildiri dağıtma olayının akabinde 7 Nisan 1972'de tutuklanarak Mamak Askeri Cezaevi'ne konuldu. Cezaevinde yaklaşık yedi ay kaldı.⁸⁹ Öcalan'ın kendi anlatımına göre Askeri Cezaevinde iken "TİP"lileri, PDA'cılar ve THKP-C' lileri gördü, tanıştı, tartıştı ancak "Marksist hareket içinde fraksiyon tercihi yapmadı." ⁹⁰

Cezaevinden çıkan Öcalan hemen Siyasal Bilgiler Fakültesi'ndeki eğitimine geri döndü.⁹¹ O dönemde Öcalan ile aynı evde kalan Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencisi Fehmi Yılmaz şu bilgileri vermektedir. "Kemal Pir ve Haki Karaer ile Bahçelievler'de bir ev tuttuk. Sol görüşlü olan ve ev arayan Öcalan 7-8 ay bizimle birlikte kaldı. Kendisi Türk solunun Kürdistan'a bir çözüm getiremeyeceği fikrini ileri sürüyordu."⁹² Cezaevi çıkışı bir süre aktif faaliyetlerden uzak kalan Öcalan arkadaş çevresini yaş itibarıyla kendisinden küçük hemşehrileri arasından seçti. Bu arkadaşlarının önde gelenleri ise uzun yıllar beraberlikleri sürecektir olan Cemil Bayık ve Duran Kalkan'dı.⁹³ Arkadaş çevresinde öngörü ve üstün yeteneklerini göstermek isteyen Öcalan bir yandan da "Kürdistan sömürgeci" fikri üzerinde ısrarla duruyordu. Daha sonra bu fikrin ilk kez kendisi tarafından dile getirildiğini, "kulaklara fısıldadığını" ifade edecektir.⁹⁴ Bu fikir Öcalan'a göre onun "en önemli sermayesiydi".⁹⁵

Gerçekte ise sömürge fikirlerinin teorik tartışmaları 1930'lu yıllara dayanmaktadır. Türkiye'de sosyalizm tartışmalarının oldukça yoğunlaştığı 1960 sonrası dönemde Marksist ideolojideki grupların bölünmesindeki başlıca etkenlerden birisi de "Kürt"

89 Gerçeğin Dili s.52, Mumcu a.g.e.s.10 "Öcalan 8 Nisan -24 Ekim 1972 tarihleri arasında hapis yattı." PKK ÇİFTİ (1973-1979), Ankara, 1997, s.68

90 Gerçeğin Dili a.g.e. s.55

91 Gerçeğin Dili a.g.e.s.55, Mumcu a.g.e.s.13

92 7'nci Kolordu ve Şökyönetim Komutanlığı 2 nolu Askeri Mahkemesi Diyarbakır Esas no:1981/134, Karar no:1983/34. Gerektirici Karar PKK (Apocüler), Ankara, 1984, s.1057

93 Cemil Bayık ile Duran Kalkan Öcalan'ın başlangıçtan itibaren yanında en uzun süre kalanlardır. Her ikisi de Ankara'da öğrenci olarak bulundukları dönemde Öcalan'ın birebir ilişkisi ile örgüte dahil oldular. Cemil Bayık Cuma, Duran Kalkan ise örgütte Abbas olarak bilinir. Daha detaylı Otobiyografileri için bkz. PKK 5. Kongresine Sunulan Özeleştiril Raporları, Kongre Belgeleri-V, Şam, 1995, ss 1-50

94 Öcalan Gerçeğin Dili a.g.e. s. 57, Cemil Bayık, Parti Tarihi, Şam, 1994, s.5. Öcalan ne kadar yaratıcı olduğunu ortaya koymak için bunu sık sık dile getirmektedir. Ancak anlatımlar doğrulanı yansıtmamaktadır. Oysa bu fikrin ilk sahibinin kendisi olmadığını biliyoruz. Dr. Hikmet Kıvılcımlı 1930'lu yıllarda kaleme aldığı "Sömürge Siyaseti" isimli makalesinde de bu konuyu işledi. Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Yol 2, İstanbul, 1992. Aynı yönde diğer bir çalışma için bkz. Mahmut Bakış, Kürt Tarihi, Stockholm-İsveç 1972, s. 137, 150. Öcalan'ın grup oluşturma çabalarının başladığı dönemdeki farklı eğilimli Marksist grupların konuya ilişkin bakış açıları için bkz. İbrahim Kaypaklıya, Seçme Yazılar, İstanbul 1971, s. 201. Devrimci Yol Seçmeler, İstanbul, 1968, s.316-355, Perinçek ve TİHKP'nin görüşleri için bkz. Sawunma, İstanbul, 1974, s.342-380

95 Gerçeğin Dili a.g.e. s.58. Bu sermayeyi Öcalan daha sonra tüm tezlerinin temeli yapacaktır.

meselesine nasıl yaklaşılması gerektiği idi.⁹⁶ Bu ideolojik düğüm çeşitli şekillerde çözüme kavuşturulurken cevaplandırılması gereken en önemli soru "kendisi zaten bir sömürge olan Türkiye'nin sömürgesi olur mu?" idi. Kendisinin "üstün" ideolojik yeteneklere sahip olduğunu gösterme çabasına girilen Öcalan arkadaşları arasında "cezaevi tecrübeleri" ve akranlarına göre ileri sayılabilecek yaşı nedeniyle saygı görmeye başladı. İlişkilerine resmiyet ve ciddiyet kazandırma çabasında başarılı oluyordu. "Sömürge" fikrini başlangıçta yanındakilere bire bir işleyen Öcalan "Çubuk barajına gidilen bir bahar günü tek tek anlatımdan toplu aktarıma" geçerek çevresinde kendi merkezli bir gunupçuk oluşturmaya başladı.⁹⁷

Bu öğrenci grubu arasındaki çalışmalar devam derken 12 Mart 1971 sonrasında kurulan ilk sosyalist öğrenci derneği olan "Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği"nde yer aldı. Demek, Öcalan'ın çevresini genişletmesine ve yeni ilişkiler geliştirmesine imkan sağladı⁹⁸. Öcalan bu dönemde "bir çok okulun faşistlerin egemenliğinden" kurtulmasında aktif rol aldı. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin etkisindeki bu demekte çalışmalarına bir süre devam etti. Bu fırsatı oldukça iyi değerlendirerek grubunu yavaş yavaş büyüttü.

Şüphesiz, bu fırsatın yaratılmasında Kürtçülük hareketinin liderlerinin çoğunun cezaevinde olmasının da büyük etkisi vardı. Sosyalist olan ADYÖD'de Kürt sosyalistler de bir yandan çalışmalarını sürdürüyorlardı. Öcalan derneğin dışında kalan Kürtçü grup ve kişilerle olan ilişkilerini kesmedi gittikçe de sıklaştırdı. TSiP'te yer alan Kemal Burkay'la da görüşmüş, ancak Burkay Öcalan'ı "ciddiye bile almamıştı". Bu da yetmezmiş gibi Burkay soruna "doğu sorunu" olarak bakıyordu.⁹⁹ Görüşülen diğer önemli bir isimde aynı yıllarda Barzani bağlısı olan illegal T-KDP'nin genel sekreteri Sırac Bilgin'di.¹⁰⁰ Bilgin, Öcalan'la görüşmeleri ile ilgili gözlemlerinde, " Marksizm-Leninizm'in evrensel olduğunu kabul ettiği tezleri ile yoğrulmuş, inatçı, inanılmaz derecede ihtiraslı ve kararlı kişilikli biri idi. Bu acımasız Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi'nin sık sık kendisinin ziyaretine geldiğini söylemektedir. Amacının ise "bazı grupları ele geçirmek"

⁹⁶ Değişik Marksist Kürt grupları farklılıkları için bkz. Rafet Balı, *Kürt Dosyası*, İstanbul, 1991

⁹⁷ Öcalan, *Gerçeğin Dili* a.g.e. s.58.

⁹⁸ Parti Tarihi a.g.e. s.9, Gerçeğin Dili a.g.e. s. 59, Demek Kuruluş Dönemi itibarıyla farklı fraksiyonları içinde barındırıyordu. Daha sonra bir diğer önemli örgüt olan Dev-Yol'da bu dernekten doğacaktı. bkz. Cumhuriyet, 28 Ekim 1982, "Dev-Yol İddi-anamesi Okundu." iddianamede Dev-Yol da aynı demek üyeleri tarafından oluşturulduğu belirtiliyordu. Gerçeğin Dili a.g.e. s.58

⁹⁹ Bayk, a.g.e. s.9

¹⁰⁰ Bayk a.g.e. s.9, Gerçeğin Dili s.92. Sırac Bilgin, Barzanî'nin Son Yılları, İstanbul, 1993, s.96

olduğunu belirtmektedir.¹⁰¹ Öncelikli olarak Sırac Bilgin'in başında bulunduğu T-KDP'yi gözüne kestirdiği anlaşıyordu. Böylece Öcalan Türkiye'deki Kürt hareketinde söz sahibi olan Barzani'nin etkisini kırdı. Bu girişim Dr. Kirmızıtoprak'ın başaramadığını gerçekleştirmek için bir başlangıç gibi görünüyor ancak, "sohbet ağırlıklı bu toplantılardan bir sonuç alınmadı."¹⁰² Görüşmeler buntlarla sınırlı kalmadı, "Ankara Emek'de DDKD'den ayrılıp KAWA Gurubunu kuran Ahmet Zeki Okçuoğlu ve DDKD'li olan Zerruk (Vakıf Ahmetoğlu b.n.)" ile devam etti.¹⁰³ Bu görüşmeler süresince karşılıklı fikir alışverişinde bulunuldu, bunun yanında zaman zaman da karşılıklı taraftar transferleri gerçekleşti.¹⁰⁴

Aynı günlerde Irak'ta yürüttüğü silahlı mücadelede ağır bir yenilgi alan Barzani İran'a çekilirken Türkiye'deki bağımlısı olan T-KDP de büyük bir sarsıntı geçiriyordu. Türkiye'deki tüm Marksist hareketler gibi Kürt Marksist gruplar da kendi içinde çeşitli bölünmelere uğradı.¹⁰⁵ Bunun sonucunda açık veya gizli faaliyet yürüten çok sayıda "Kürtçü" örgüt ortaya çıktı. Zaman zaman toplantılar yapılıyor, gruplar bazen birleşirken bazen yeniden bölünüyordu. Öcalan'ın grubunu ön plana çıkaran önemli gelişmelerden birisi T-KDP'nin sol kanadında yer alanların oluşturduğu grupla İzmir'de yapılan görüşmeydi. Bilgin, Öcalan'ın "kendine olan sonsuz güveni ile oturduğu masada, kendilerini feshederek, grubuna katılmasını" teklif ettiğini ifade etmektedir.¹⁰⁶ Ancak toplantıda işler ters gitti. Sonuçta Öcalan bazı taraftarını karşı gruptakilere kaptırdı. Boş dumayan Öcalan'da bu kez karşı gruptan ikna ettiği "Hayri Durmuş, Resul Altınok, Ali Haydar Kaytan"ı kendi grubuna kattı. Anlaşmazlığın asıl nedenini ise Sırac Bilgin'in Marksizmden vazgeçilmesi isteği oluşturuyordu.¹⁰⁷ Uzlaşmanın sağlanamaması üzerine Öcalan, artık hiçbir grupla birlik görüşmelerine oturulmayacağını ifade ederken Bilgin'e göre bu "diğerlerine ölüm" anlamına geliyordu.¹⁰⁸

¹⁰¹ Bilgin a.g.e. s. 95

¹⁰² Bilgin a.g.e. s.96, Öcalan Gerçeğin Dili. a.g.e. s. 92, Parti Tarihi a.g.e. s.9

¹⁰³ Bayk a.g.e. s.9, Bilgin, a.g.e. s. 97, Avukat Ahmet Zeki Okçuoğlu, 12 Mart 1971 öncesi Dr. Said Kirmızıtoprak'ın başında bulunduğu T-KDP'ye katıldı. Bir süre Barzani'nin yanında kaldı, dönüşünde tutuklandı. İki yıl tutuklu kaldıktan sonra 1974 affı ile çıktı. 1976 yılında ise DDKD ayrılarak Kawa grubunda yer aldı. Ayrıntılı bilgi için bk.z. Balı a.g.e. s.179, 201. Bilgin'e göre bir diğer önemli görüşme de İzmir'de yapılmıştı. Bkz. Bilgin a.g.e. s. 96

¹⁰⁴ Bilgin a.g.e. s.97, Bayk a.g.e. s.9

¹⁰⁵ Bilgin a.g.e. s. 73, 96, Bayk a.g.e.s 10, Göktaş a.g.e. s.120, 129

¹⁰⁶ Bilgin a.g.e. s. 96

¹⁰⁷ Bilgin a.g.e. s. 95, Bayk a.g.e.s. 9, Öcalan, Gerçeğin Dili. s.92

¹⁰⁸ Bilgin a.g.e. s. 97

Öcalan, örgütsel çalışmalarını demekte sürdürürken, bir yandan da okulda çok aktif olması nedeniyle "burjuva bürokrat ve subay kızları tarafından oldukça beğenilen birisi" haline gelmişti.¹⁰⁹ Konumu gereği çok yoğun "araştırma" sürecine giren Öcalan, Ulusal sorunlarla uğraştığından, kızlara "bir merhaba bile diyemediği" gibi, "kızlar tarafından çokta çekici bulunuyordu."¹¹⁰ İşte tam bu dönemde pilot lakaplı Ağrı'lı Abdurrahman ile Necati Kayı ve ileride Öcalan'la evlenecek olan Kesire Yıldırım gruba dahil oldu.¹¹¹

Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi'nde çıkan olayların ardından Polis ADYÖD'de arama yaptı ve bununla ilgili olarak 162 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınanların arasında dernek üyesi Öcalan'da vardı.¹¹² Öcalan'ın da arasında bulunduğu grup, Kıbrıs Barış Harekati nedeni ile ilan edilmiş olan Sıkıyönetim kurallarının ihlal edilmesi yüzünden Askeri Savcılık'ca tutuklanma talebi ile Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ne sevk edildiler. Yedi gün süren gözaltı süresi sonunda, mahkeme grubu serbest bıraktı.¹¹³ Kapatılan DDKO yerine DDKD kurulduğunda, çoğu Marksist Kürt öğrenci bu derneğe üye olmak için ADYÖD'den ayrıldı. Öcalan ve arkadaşları ise bir süre daha kaldılar.¹¹⁴ Zaten dernekçilik fonksiyonlarını yerine getirmişti. "Mamak, Tuzluca'yır, Abidinpaşa mahal- lelerinde, faşistlere karşı mücadele geliştirilirken" aynı zamanda, yeni sempatizanlar kazanıldı.¹¹⁵ Çalışmalar özellikle "Tunceli Kültür ve Yardımlaşma Derneği" ile "Tuzluca'yır Güzelleştirme Derneği"nde sürdürüldü.¹¹⁶

109 Öcalan, Gerçeğin dili a.g.e. s.64

110 Öcalan, Gerçeğin a.g.e., s.64

111 Öcalan, Gerçeğin a.g.e. s.67, Küçük a.g.e. s. 121. Pilot (Ağrı Abdurrahman)'nın MIT tarafından örgütüne sızdıkları iddiasını Öcalan sürekli işlemiştir. Ancak Ağrı hakkında sağlıklı bilgi almak mümkün olmamıştı. bkz. Küçük a.g.e. s. 118, 119. Kanatlımca bu konu Öcalan tarafından gelişmelere "esrarengiz" bir hava vermek için çıkarılmıştı. Nitelikli kuruluş döneminde görev alan Aygün'de "Madem biliyorduk neden uzun süre kaldı" demektedir. Bkz. Abdulkadir Aygün, PKK: Yapısı, İdeolojisi ve İşleyişi, Yeni Form, 1 Ağustos 1987 S. 28.

112 Parti Tarihi Boyunca Dişten Dayaktan Tasfiyecilik Üzerine, Şam, 1991, s.13. PKK, (1973-1979) Cilt I, s. 76, Milliyet, 6 Aralık 1974, Cumhuriyet, 5, 6 Aralık 1974, Gözaltına alınan öğrencilerin 38 sı kız 124'ü ise erkekti. Ertesi gün açık grevine başlayan öğrencilerden polis "2'sinin Denizli banka soygunundan arandıklarını, 2' sinin de THKO elemanı olduğunu açıkladı.", Milliyet, 9 Aralık 1974, İla, Ocak 1975 S.13. Öcalan dernekçilik faaliyetlerinin sonucunu şu şekilde açıklıyor: "75'te (74 olacak b.n.) biz bunu daha da akıllı bir taktikle veya sokta değişik bir birliğin geliştirilmesi ile döşemeyi da yanıtarak çok önemli bir sıçramaya yol açıyoruz." Abdullah Öcalan, 1986 Ocak Çözümlemeleri, Şam 1998, s.166

113 Cumhuriyet, 11 Aralık 1974, "Serbest Bırakıldılar. Ankara'da geçen Çarşamba günü polis tarafından gözaltına alınan ve ilk sorgulamalarından sonra Mamak askeri Ceza evine gönderilen ADYÖD mensubu 162 öğrenci hakkında askeri savcılığa yapılan tutuklama talebi, Ankara Sıkıyönetim 2 no lu Mahkemesince ret edilmiş ve gençler dün öğleden sonra serbest bırakılmıştır."

114 Bayk a.g.e. s.10

115 Bayk a.g.e. s.8, 8 nci Kalordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı As. Mahkemesi, Elazığ, Evrak No.1983/8388, Esas No:1983/30, Karar No:1986/207, 1986 s. 48, PKK (1973-1979) Cilt I, Ankara, 1997 s. 120

116 Bayk a.g.e. s.12 Bayk'a göre Tuzluca'yır PKK açısından önemlidir, ancak polis örgütün kuruluş yerini burası kabul eder. Döneme ilgili anlatımlar için bkz. 8 nci Kalordu ve Sıkıyönetim a.g.g.k. s. 48, 49

Bu dönemde taraftar kazanmanın en etkili yöntemi bire bir yapılan propagandaydı. Bu tarz çalışma örgütçüleri polisin gözünden ve kontrolünden uzak tutarken, cezaevine girmiş çıkmış birisi olarak Öcalan'a da azami güven sağlıyordu.¹¹⁷ Bir süre sonra gruba Kesire Yıldırım katıldı ve İsmet Kılıç'la aralarında gönül ilişkisi doğdu. Kesire ile aralarında nişanlanan Kılıç'ın beraberliği Öcalan'ın araya girmesi ile bozuldu. Öcalan, anlatımlarında Kesire'ye "sen birisi ile sözlen" dediğini, ancak bunun için tepki aldığını, zaten Kesire'nin de tercihini kendisinden yana yaptığını belirtmektedir.¹¹⁸ Öcalan'a göre Kesire muhtemelen "ajandı". Yıllarca evli kaldığı Kesire için Öcalan, "son derece eğitilmiş ve çekici, büyük ihtimalle subjektif olarak da objektif olarak ta kanıtlayamadığı MİT ajanı" endişesini hep taşıdığını ifade etmiştir.¹¹⁹ Ancak tüm bu endişelere rağmen Öcalan kendisini feda ederek grubu kurtarmak için Kesire ile evlendi.¹²⁰ Kesire, kocası Öcalan'ı terk ettiği tarihe kadar onu süredir tahakkümü altına aldı, aşağıladı ve otoritesini sarstı, ancak Öcalan buna hiçbir zaman itiraz edemedi.¹²¹

Geçmiş değerlendirirken zaten, "bu karşılaşma değişik bir karşılaşma idi. Tarihi nedenleri var, sosyal-siyasal nedenleri vardı" demektedir.¹²² Birebir geliştirilen ilişkiler sayesinde, militan sayının artması sonucu bunlara derli toplu bilgi verecek temel bir kaynak ihtiyacının ortaya çıkması üzerine Öcalan, "Manifestoyu" kaleme aldı.¹²³ Öcalan'a göre kıymetli fikirler ihtiva eden bu kaynak dokümanın başka örgütlerin eline geçmemesi için basımı 1978 yılına kadar ertelendi.¹²⁴

¹¹⁷ Öcalan bu konuyu şu şekilde ifade etmektedir: "75'lerde herkes dergi çıkıyordu. Çok iddialı ve büyük dergiler çıkıyorlardı. Renk vermek için her şeyi yapıyorlardı. Bizim ise ne maddi olarak, ne de niyet olarak fazla dergi çıkaracak halimiz yoktu. Fakat olsa bile, renk vermemek gerekliyordu." Gerçekçi Dili, a.g.e. s. 82. Renk vermemem yaklaşımı "profesyonelliğin temel şartı idi." Bunun Öcalan'dan çok yönlendirenlerin talimatı olduğunu düşünüyoruz.

¹¹⁸ Öcalan, Gerçekçi Dili, a.g.e. s.78.

¹¹⁹ Öcalan, a.g.e. s.159

¹²⁰ Mumcu a.g.e. s.16 , Öcalan, Gerçekçi dili a.g.e. s. 82

¹²¹ Bayık a.g.e. s.37. Bayık, "Fatma gerçekten dayanılacak bir olay değildi, bir vampirdi, kan emici idi, bütün arkadaşlara saygısızlık ediyordu." demektedir. Benzer ifadeler için bkz. İsmet a.g.e. s.41. Kesire evlendikten sonra taşındıktan Diyarbakır'da evlerine gelen diğer militanların yanında Öcalan gibi bir "fiden" surekili aşağılamaktan geri kalmadı. Öcalan'ın tüm sırtını bilen "Kesire" yıllar sonra zimmetine geçirdiği Parti'nin paralan ile Avrupa'ya kaçtı. Başlangıçta İsmet Doğru ile nişanlı olan Kesire , Öcalan'ın zorlaması ile bu nişanı bozmuş ve Doğru ile Öcalan arasında grupların bölünmesine varan ayrılıklar çıkmıştı. bkz. Aygan, a.g.d. s.190. Öcalan, Gerçekçi Dili, a.g.e. s. 113, 132. Abdullah Öcalan, Nasıl Yaşamak, Almanya , 1996, s. 221

¹²² Öcalan Gerçekçi Dili, a.g.e. s.78. Öcalan'a göre Kesire "Benim bazı arkadaşlara "sizin gibi köylü parçaları evimizin kapısı önünde köpek gibiydiler, biz kemik atardık diyordu" demektedir.

¹²³ Abdullah Öcalan, Manifesto (Kürdistan Devriminin Yolu), Üçüncü Baskı, Almanya, 1984

¹²⁴ Abdullah Öcalan, 1996 Ocak Çözümlemeleri Şam, 1996, s.1966, Abdullah Öcalan-Yalçın Küçük, Kürt Bahçesinde Söyleşi İstanbul, 1993. s. 108

Yürütülen faaliyetlerin okullar çevresinde olması, öğrenciler arasında sayıyı artırırken, okulların kapanması ile de her öğrencinin kendi arkadaş ve aile çevresinde sempatican kazanma çabasıyla devam etti. Dönemin özelliği gereği, toplumun hızla kutuplaşmaya gittiği ve bir tarafa mensup olmanın çeşitli imkanlar sağladığı bu dönemde taraftar kazanmakta pek zorlanmadılar. Bu taraftar sayısındaki artış yanında toplumdaki hızlı politikleşme, Öcalan'ın kişisel ihtirası ile birleşince gruplaşma çabaları istenen sonucu verdi. Gerek mahkeme kayıtlarında, gerekse Öcalan ve diğer kişilerin anlatımlarında bu amaçla gerçekleştirilen ilk toplantının "Dikmen" semtinde öğrencilerin kaldığı bir apartman dairesinde, gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Bu toplantı örgüt literatürüne "Dikmen toplantısı" olarak geçmiştir.¹²⁵ Toplantı sonucunda Öcalan'ın Ankara'da kalması uygun görülürken, diğer öğrencilerin kendi bölgelerinde faaliyet göstermesi karar alındı.¹²⁶ Bu dönemin ardından artık amatör çalışmanın yerini "Profesyonel" çalışmalar alacaktı.¹²⁷

"İdeolojik dönem" olarak adlandırılan bu safhada "isteğe bağlı, gönüllü devrimci-likten parti devrimciliğine" geçildi.¹²⁸ Bayık'ın belirttiği gibi "isteğinle gelir ancak gidermezsin. Çünkü kurallı, disiplinli devrimciliktir bu."¹²⁹ Faaliyetlerin, özellikle "Türkiye'ye yakın" yerlerde yürütülmesi karar alınmıştı, çünkü ideolojinin ancak "sosyal açıdan gelişkin" alanlarda etki yaratacağı dikkate alınmalıydı.¹³⁰ Bu karar üzerine "Cemil Bayık ve Kemal Pir, Gaziantep'e gitti"¹³¹ Ankara'da Siirt öğrenci Yurdu ele geçirildi ve çeşitli yörelerdeki çalışmalarda semeresini vermeye başladı.¹³² Ancak çalışmalar bazen istenmeyen sonuçlar da verebiliyordu. Tunceli'ye giden grup bölgede daha önce egemen

¹²⁵ 7. Kolordu a.g.g.k. s.48, Parti Tarihimiz Boyunca a.g.e. s.16, Bayık a.g.e. s.26

¹²⁶ 7. Kolordu a.g.g.k. s.51, Öcalan, 1996 Ocak a.g.e. s.167.

¹²⁷ Bayık a.g.e. s.17

¹²⁸ Bayık a.g.e. s. 18, Ersever a.g.e. s. 48

¹²⁹ Bayık a.g.e. s.19, Bu tarz çalışmanın ardından okullar ve işler terk edilir. Tüm zaman artık devrime adanır.

¹³⁰ Türkiye sınır olarak belirtilen iller şunlardır. Kuzeyden güneye doğru; Kars, Ağrı, Muş, Bingöl, Tunceli, Elazığ, Malatya, Maraş, Gaziantep, Urfa ve Diyarbakır'dır. Bu her yakından incelendiğinde ortaya çıkan sonuç şudur. Bölge sosyo-ekonomik açıdan bir geçiş bölgesidir. İnanç coğrafyası bakımından çeşitlilik ve hassasiyet gösterir, Kürt, Türk, Alevi-Sunni nüfusun iç içe yaşadığı, farklılıktan kaynaklanan husumetlerin en kolay körüklenebileceği bölgelerdir. Ekonomik gelişme seviyesi ise asıl amacı kolayca kamufle ederek ideolojik nitelik kazandırma imkan vermektedir. Bir yandan'da Barzani'nin etkisinin en az olduğu bölgedir. Ancak Suriye'nin etkisine açıktır. Tüm bunlar hareketin çıkış ve yoğunluk gösterdiği bölgelerin planlı ve profesyonel bir seçimle yapıldığını göstermektedir.

¹³¹ Bayık a.g.e. s.28

¹³² Bayık a.g.e. s. 25, PKK (1973-1979) a.g.e. s.121

olan Halkın Kurtuluşu¹³³ ile çatışmaya girdi ve "Aydın Güli" isimli sempatizan öldü.¹³⁴ Bir diğer ölüm ise Ankara'da atış talimi yaparken kaza kurşunu ile oldu ve "Ali Rıza Doğan" öldü.

Bu olaylar geleceğin adeta bir habercisi gibiydi. Artık taraftar kazanma yarışında ideolojik tutarlılık, fikri üstünlük yerini, şiddetle en yoğun kullananlara taraftar sayısını artırma imkanı sağlıyordu. Öcalan, üst düzey taraftarlarının katıldığı bir diğer toplantısını 1977'ye girerken gerçekleştirdi.¹³⁵ Toplantıda, örgütün iskeleti oluşmaya başladı. Değişik bölgelerden Ankara'ya gelenler, faaliyet alanları hakkında bilgiler verdi. Toplantı sonunda ise herkes tekrar çalışma bölgelerine döndü. Ankara'da Mimar ve Mühendisler Odasında yapılan bir toplantı sırasında, örgüt amacını ilk kez ortaya çıkarak ilan etti. Bu, hareketin özellikle de Öcalan'ın yer altına çekilişinin başlangıcı oldu.¹³⁶ Çalışmaları yerinde görmek, anlatılanların doğruluğunu kontrol etmek isteyen Öcalan, iki ay sürecek gezilerine başladı.¹³⁷ Bu gezi "Ağrı, Kars, Tunceli, Elazığ, Şanlıurfa ve Gaziantep"i kapsadı. Nisan ve Mayıs aylarında gerçekleştirilen gezipde gidilen yerlerden son durum hakkında bilgiler alınırken, bir yandan da bölge gezilerek askeri açıdan değerlendirilmesi yapıldı.¹³⁸

Söz konusu yılları anlatan Bayık, şunları söylemektedir. "Zaten o dönemde bizim devlete karşı silahlı mücadele etmemiz söz konusu değil, doğrudan değil. Bunu ilan etmek kendi sonunu kendin hazırlamak anlamına geliyor. Bu dönemde yapılan daha çok tek, tek, polisilere, faşistlere yönelik geliştirilen taktik eylem biçimleri bunlardı. Bu taktikle gerçekten önemli sonuçlar elde edilmiş gelişmeler sağlanmış, hatta bir çok çevrenin güveni sağlanmış, umudu haline gelinmiştir."¹³⁹

Geziyi tamamlayan Öcalan, "Tunceli'de Kutu Deresini" Ağrı'da ise "İshak Paşa Sarayını ve Ağrı Dağını gezerken" gelecekteki "Gerilla" bölgelerini dolaşiyor gibiydi.¹⁴⁰

¹³³ Halkın Kurtuluşu, "1976 Haziran'ın da yayınlanmaya başlayan Kurtuluş dergisi etrafında toplanan ve Kürt sorununa en fazla ilgi gösteren Marksist grup". Ökz. Hüseyin Aykol, Türkiye'de Sol Örgütler, İstanbul, 1996 s. 104,105

¹³⁴ Bayık a.g.e. s.25

¹³⁵ Öcalan, Gerçeğin Dili a.g.e. s. 101

¹³⁶ Öcalan, Gerçeğin Dili a.g.e. s. 106

¹³⁷ Öcalan-Küçük a.g.e. s.109.

¹³⁸ Bayık a.g.e. s.27, Öcalan Gerçeğin dili. a.g.e. s. 90

¹³⁹ Bayık a.g.e. s.30

¹⁴⁰ Bayık a.g.e. s. 27 7'nci Kofordü. a.g.g.k., s.90, Gerçeğin Dili a.g.e. s. 323

Ancak, dönüştürme Gaziantep sorumlusu olan Haki Karazer'in bir diğer Marksist/Leninist Kürtçü Örgüt olan Strekasor (Besparçacılar) tarafından, bölgede üstünlük kuma konusunda çıkan çatışmada öldürülmesi, sempatizanlar arasında paniğe neden olurken, bu olay Öcalan'ı da oldukça telaşlandırdı.¹⁴¹ Gaziantep'e gelen Öcalan, bir kısım sempatizantı tehditle yola getirirken, yola gelmeyenleri de cezalandırdı ve böylece dağılmayı son anda önledi.¹⁴² Gerek bu tarz çalışma, gerekse profesyonel yoğunlaşma semeresini verirken, asıl şans, T-KDP'deki anlaşmazlığın bölünmeye yol açması ile Öcalan'ın yüzüne güldü. Gerçekten de, Diyarbakır, Bingöl, Tunceli, Şanlıurfa bölgelerinde T-KDP'den ayrılan çok sayıda militan Öcalan'ın örgütüne katıldı.¹⁴³ Böylece kendilerine "Kürdistan Devrimcileri" denen grup, gittikçe bölgede etkinliğini artırmaya başladı. Etkinliğin artışı, aynı alanlarda faaliyet gösteren "İlkel-milliyetçi" ve "sosyal-şoven" olarak nitelendirilen gruplarla da sık sık çatışmaya nedeni oldu.¹⁴⁴ Aynı günlerde Öcalan, "Program taslağı" üzerinde çalışmaya başladı, artık "Partileşme" konusu gündeme geliyordu.¹⁴⁵ Program taslağı ile ilgili konuların Elazığ'da yapılan bir toplantıda "Vietnam Komünist Partisi" örnek alınarak çözülmesi kararlaştırıldı. Böylece gençlik örgütlenmesinden "partileşme sürecine" geçilecekti.¹⁴⁶

Profesyonel devrimciler işleri yüklediler. Görevlendirilmeler "tayinen" yapılırken, kendilerinin ve ailelerinin geçimini ise örgüt üstlendi. Öğrenci olanlar okullarını bırakırken, memur olanlar işlerinden ayrıldılar. Şehirlerde evler tutuldu ve tüm çabalar "devrime" odaklandı. Aynı günlerde Öcalan, profesyonelliğin gereği olarak Ankara'dan ayrılarak "uçakla" Diyarbakır'a gitti.¹⁴⁷ Oysa, diğer militanlar "hamallık yaparak" elde

141 Bayk a.g.e. s.32 , Besparçacılar Kürtlerin beş ülkede olduğunu ve birliğini savunan örgüt. Türkiye, Irak, İran, Suriye ve Sovyetler Birliğinde Kürt nüfusun yaşadığı tezinden yola çıkarak bağımsız ve birleşik Kürdistanı savunmakta idi. İşin içine Sovyetler Birliğinin girmesi temel ideolojik farklılığı oluştuyordu. Bkz. Balı a.g.e. 49. Konu PKK yayınlarındaki anlatımlarda ise şu şekilde yer alıyordu. "Haki'nin varoluşu bazı sempatizanlarda öfkünü yarattı bazılar bu konuda geriye çark yaptılar, sindi ler." Parti Yönergeleri Cilt III , Şam , 1987 , s.6

142 Bu olaydan sorumlu tutulan Alaatin Kanat daha sonra PKK tarafından öldürüldü. Bkz.7. Kolordu .a.g.g.k.s.96,

143 Bayk a.g.e.s. 33, 7nci Kolordu a.g.g.k.s. 189, 8nci Kolordu , a.g.g.k.s. 331 Öcalan , 1996 Ocak a.g.e.s.187

144 Bayk , a.g.e. s. 13

145 Öcalan, 1996 Çözümlemeleri a.g.e. s.166, Bayk a.g.e. s. 33

146 Bayk a.g.e. s.33, 7. Kolordu. a.g.g. .k.s. 91, Partinin kuruluş ve aşamalarındaki benzerlikler için Bkz., Vietnam İşçi Partisi Tarihi, Komite, İstanbul, 1975. Vietnam İşçi Partisi, Gençlik Örgütlenmesinden doğdu.

147 Öcalan, Gerçeğin dili a.g.e.,s.137

ettikleri parayla bir yandan geçiniyor, artanını devrimin hizmetine sunuyorlardı.¹⁴⁸ Sayının artması ve eylemlerin devamını değerlendiren Öcalan, memnuniyetini dile getirirken şunları söylüyor: "Mardin, Siirt, Diyarbakır, Elazığ, Bingöl, Kars, Ağrı v.b. alanlarda küçük grupların öncülüğünde de olsa devrimci terör yaygınlaşıyor."¹⁴⁹ Partileşme kararının alındığı toplantı sonrasında, bir diğer karar hayata geçirilerek, Ekim 1978'de "Serxwebun" dergisi yayınlanmaya başladı.¹⁵⁰

Daha verimli bir görevlendirme ile faaliyetleri düzenleme düşüncesi, bölgelere göre örgütlenmeyi şu şekilde yapılandırdı. Diyarbakır, Mardin bir bölge, Gaziantep, Şanlıurfa, Kahramanmaraş ve Adıyaman bir bölge. Tunceli, Bingöl, Elazığ ayrı bir bölge olarak kabul edildi.¹⁵¹ Bölümlenme tesadüfen yapılmış değildi.¹⁵² Çalışma yapılan alanlarının tespiti, coğrafi bütünlük dikkate alınarak askeri amaçlara göre düzenlenmiştir. Partileşme ile ilgili çalışmalara son şeklini vermek için Diyarbakır'da Öcalan'ın evlendikten sonra oturmaya başladığı Ofis semtindeki evde, bölgelerden gelen sorumluları katlımıyla bir toplantı yapıldı. Toplantıda, Parti kurulması yönündeki düşüncelerin, hayata geçirilmesi amacıyla yapılacak faaliyetler kararlaştırılırken, bu konuda kongre ile ilgili "yer, zaman ve biçimi" nin saptanması hususunda Öcalan'a tam yetki verildi.¹⁵³

Bu zamana kadar, bölge halkı arasında "Apocu'lar" olarak bilinen ancak, kendilerini "Kürdistan Devrimcileri" olarak adlandıran grup, çalışmalarını baştan itibaren, bölgenin tüm özelliklerini dikkate alarak yürüttü. Etkinlik kurmak istediği bölgede, şiddeti kullanırken hedef tespitinde hiçbir şekilde ayırma gitmedi. Bu hedef "faşist" nitelermeli gruplar olduğu gibi, diğer Marksist ve Kürtçü örgütler de bundan payını aldı.

¹⁴⁸ Bu döneme ilişkin anlatımlarla oluşturulmaya çalışılan fikir ve imaja ilişkin ilginç bir örnek "Bir keş günün bir arkadaş, kazağını çıkarıp silaha sarıştı. Ona 'Üçür hasta olursun dedikimizde -Ben ölsem de bir şey olmaz. Bu tek silahımızdır. O kadar arkadaşın emeği ile alındı, pas tutarsa yenisini alamayız. Ama ben ölsem de ikinci bir arkadaş çıkabilir.'" Parti Tarihi, a.g.e., s.39. Bu anlatım Türk Kurtuluş Savaşında İnönü-Ankara yolunda cephaneye taşıyan kağıtlarda sürtücü olan çocuklu kadınların keş günü yorganı çocuğu yerine top memnileri üzerine semesini çağırıyor!

¹⁴⁹ Öcalan, Parti Yönergeleri Cilt III, a.g.e. s.7. Ayrıca bkz. Öcalan, 1996 Ocak, a.g.e. s.167, Öcalan bu yıllar için şu değerlendirilmeyi yapıyor: "77 Kürdistan da iyi saçıldığımız her tarafa bağımsız eylemin gelişmeye başladığı, 78 buna birde giderek gelişen silahlı politikayı şiddet temelinde politikayı geliştirmeyi edliyoruz."

¹⁵⁰ Parti Tarihi s.54, 7'nci Kolordu a.g.g.k. s. 198

¹⁵¹ 7'nci Kolordu a.g.g.k. s.51

¹⁵² Adı geçen illerin gruplandırılması askeri gereklilik esasına göre yapılmıştı. Suriye'den kuzeye doğru uzanan bir hat teşkil etmektedir. Araziye ise bölmeden, bir bütün halinde ele alma çabası vardı.

¹⁵³ Bayik a.g.e.s.33, PKK (1973-1979) a.g.e.s.197, Özgür Gündem, 27 Kasım 1997. "Bir Tarih"

Diyarbakır'da Özgürlük Yolu'nu ve DDKD taraftarlarını sindirmeye çalışırken, Mardin'de KUK'çularla, Tunceli'de de Halkın Kurtuluşu militanları ile çatışmaya girdi.¹⁵⁴

Kendileri aleyhine yazılar yazan Aydınlik gazetesinin bölgedeki muhabirleri de bundan nasibini aldı, bazıları öldürüldü, birkaçı saldırılarda yaralandı.¹⁵⁵ Nitekim bu çabalar kısa süre sonra semerelerini vermeye başladı. İlk sempatzıanların kazanıldığı merkezlerden olan Şanlıurfa'nın Hilvan ilçesi bu dönemde örgüt ve bölge için ilginç gelişmelere sahne oldu.¹⁵⁶

Hilvan'a PKK düşüncesini taşıyan "Halil Çavgun'du". Çavgun, bu dönemde Tunceli Öğretmen Okulu öğrencisiydi. Tunceli'de taraftar kazanma çabası semeresini verdi ve bir kısım öğrenci, gruba dahil oldu. Çavgun'da bunlardan birisiydi. Şanlıurfa ve ilçelerinde örgüt faaliyetlerini arttırdı ve hemen ardından "Urfa Yüksek Öğrenim Derneği" kuruldu.¹⁵⁷ Hilvan'ın tarımla geçinen nüfusu, genellikle ilçedeki iki aşirete mensuptu. Coğrafi konum itibarıyla, Suriye'den yürütülen kaçakçılık, ilçede önemli bir yer tutuyordu. Bölgedeki aşiretlerden Süleymanlar devlet yanısı olarak biliniyor ve rakibi olan Paydaş aşireti ile aralarında yıllardır süregelen bir rekabet vardı. Süleymanlar ile Paydaşlar aşiretleri arasındaki gerginlik ve örgütün de teşvikleri ile çıkan olaylar sonunda Halil Çavgun öldürüldü.¹⁵⁸ Bu gelişmeler üzerine, ilçede gerginlik arttı. Paydaşlar'dan da yardım alan örgüt, olaylara müdahale için Cemil Bayık'ı görevlendirdi. Hilvan'a gelen Bayık, o zamana kadar ellerinde "bir tane kalaşnikof olduğunu" onu da "Suruç'tan tanıdıklan bir kaçakçıdan taksitle aldıklarını" belirtmektedir.¹⁵⁹ Öcalan'da Hilvan ile ilgili gelişmeleri anlatırken, "Hilvan, Kürdistan kırsalına açılmanın bir ön kapısıdır" demektedir.¹⁶⁰ Sempatzıanlar arasında gücünü yitirmek istemeyen Öcalan,

¹⁵⁴ Parti Tarihî a.g.e.s.32. Aydınlik, 2 Temmuz 1979." Apocularda Halkın Kurtuluşçuları arasında başlayan çatışmalar Tunceli'yi savaş alanına çevirdi. Adalet Bakanı Can olayları seyredivordu."

¹⁵⁵ 7'nci Kolordu a.g.g.k.s.164, 165, Cumhuriyet, 22 Ağustos 1979, "Diyarbakır Aydınlik gazetesini muhabiri Erdal Günay ve Aydın Günay Apocularda pusuya düşürülerek öldürülmek istendi."

¹⁵⁶ Konu ile ilgili bkz. Sıkayışın Komutanlığı Askeri Savcılığı, Apocular (P.K.K.) Hilvan, Siverek Grubu, İddianame ve Kovuşturmaya Yer Olmadığı Kararı, Evrak no.1980/1612, Diyarbakır, 1982

¹⁵⁷ Bayık a.g.e.s.38

¹⁵⁸ Cumhuriyet, 22 Mayıs 1978, Bayık a.g.e.s.40

¹⁵⁹ Bayık a.g.e.s.39 Silah ve Mühimmat temin ve kaçakçılığı için bkz. 7'nci Kolordu a.g.g.s.164.

¹⁶⁰ Öcalan, Parti Yönergeleri Cilt III, a.g.e. s.7

olaylara bizzat el koyarak ", karşılık verilmemesini eleştirip tedbir alınmasını istemesi" üzerine, ilçede şiddet olayları tırmanmaya başladı. Çok geçmeden Süleymanlar ile çıkan çatışmaya Paydaşlar'da katıldı. Her ne kadar Paydaşlar'da Süleymanlar gibi "feodal" olsalar da, mücadele konusunda Öcalan'la Sıtkı Paydaş arasında yapılan ittifak sayesinde "yurtsever" olmuşlardı.¹⁶¹

İlçeye profesyonel silahlı grupların gelişi ile, Süleymanlılar Aşiretine mensup olanlar öldürülürken, kaçarak kurtulanlar ise ısrarlı takiple Mersin'de öldürüldü.¹⁶² Çatışmalar da örgütten de ölenler oldu. Bunlardan birisine hazırlanan cenaze töreninde silahlı militanlar iki sıra halinde kortejle mezarlığa kadar yürüdüler.¹⁶³ Örgüte göre o günlerde "ceph'e, halk iktidarı kurulmuştu", artık "Hilvan, kırsal ile birlikte devrimci gelişmeye açılmıştı".¹⁶⁴ İlçede kontrolü tümünden ele geçiren örgüt, kendilerine yeterince yardımcı olmayan Belediye Başkanı ile meclis üyelerini görevlerinden istifa ettirdiler. Belediye başkanı, İlçe Emniyet Amirliğine eli, Jandarma Bölük komutanlığına iki yüz metre mesafedeki Belediyenin ses yayın cihazından eline verilen Kürtçe metni okuyup, toplanan kalabalığa şunları söyleyerek istifasını ilan etti.¹⁶⁵ "Ben namussuzum, Kürt halkına ihanet ettim." Hilvan'daki gelişmeler semeresini verdi ve ardından sıra Ceylanpınar İlçesine geldi. Ceylanpınar, bölgede bulunan Devlet Üretme Çiftliği nedeniyle örgüte ekonomik imkan sunarken, bir yandan da Suriye'ye giriş çıkışı sağlıyordu. Ceylanpınar Belediye Başkanı da başlangıçta yola gitmemekte direndi. Ancak aracının otomatik silahlarla taranması üzerine o da istifa etti ve bir süre sonra nedamet ve sadakatini beyan etmesi üzerine örgüt, toplanan kasaba halkının önünde görevine devam etmesine müsaade etti.¹⁶⁶ Artık Örgütün Şanlıurfa bölgesinde etkinliğini sağlamlaştırmak için kalan son yer, Siverek'ti. Bu çalışmalar sürerken, bir yandan da Partinin kuruluş kongresinin hazırlıkları devam ediyordu. Aynı günlerde gelen haberlere göre Gaziantep'te yeni kopmalar olmuş, bazı sempatanlar Tekoşin isimli örgüte

161 Parti Tarihi a.g.e., s.35, 7'nci Kolordu a.g.g.k. s.431, Paydaş daha sonra Silâ Yönetim K. İlg. Askeri Mahkemesince tutuklanacaktı. Anılan tarihlerde Paydaş CHP'den Urfa Milletvekili. PKK ile ilişkileri açısından dönemin CHP Genel Başkanı ve Başbakan olan Bülent Ecevit'e Askeri Savcılık'ça konu ile ilgili sorulan sorulara, Ecevit şu cevabı verecekti: "Bu milletvekillerinin (Mustafa Kılıç, Celal Paydaş, Ahmet Türk ile ilgili) olaylara hiç ilgisi yok ve üstelik bölgedeki olaylardan endişelerini sürdü dila getirmişlerdi." bkz. Cumhuriyet, 6 Ekim 1981, Ahmet Türk'ün tutulduğu 21 Kasım 1987'de sona erdi. 30 Kasım 1987'de SHP'den milletvekili oldu ve daha sonrada HEP'in başkanlığına getirildi.

162 Parti Tarihi a.g.e., s.39, Cumhuriyet, 26 Temmuz 1978

163 Parti Tarihi a.g.e., s.40, Tercüman 19 Ağustos 1979

164 Parti Tarihi a.g.e., s. 40

165 Bayık a.g.e., s. 40 Bu olayların gelişimi ve sonuçları için bkz. 7'nci Kolordu ve Silâ Yönetim s.714-715

166 Parti Tarihi a.g.e., s. 43, Cumhuriyet, 20 Aralık 1978 "Ceylanpınar Belediye Başkanı'nın şoförü açılan ateş sonucu öldü." başlıklı haber.

katılmışlardı.¹⁶⁷ Olayların bu şekilde gelişmesi üzerine Öcalan, Gaziantep'e gitti. Olayları yaratanlardan bazılarını, bu işten vazgeçirirken, vaz geçmeyenler de "tek tek cezalandırıldı."¹⁶⁸

1978 yılı Kasım ayına girilirken, kongre için aranan emniyetli ve güvenli yer bulundu. Toplantı Lice ilçesinin Ziyaret Köyünde Seyfettin Zuğurlu'ya ait evde yapılacaktı. Toplantı, planlandığı şekilde 26-27 Kasım 1978'de yapıldı.¹⁶⁹ Bayık'a göre, "yüzde doksan beşini" Öcalan'ın konuştuğu toplantıda zaten "Parti önderliğini anlayan, kavrayan da Hayri ve Mazlum" du.¹⁷⁰ Kongrede, öncelikle tüzük konusu ele alındı. Öcalan tarafından, önceki örneklerden kopya edilerek hazırlanan, Parti programı ile tüzük kabul edildi. Toplantı 19 kişinin katılımı ile gerçekleştirildi. Toplantı sonunda merkez yürütmede "Abdullah Öcalan, Cemil Bayık ve Şahin Dönmez" yer aldı.¹⁷¹ Merkez komiteye ise 7 kişi seçildi. Bunlar ;

Abdullah Öcalan, Genel Sekreter
Cemil Bayık, Genel Sekreter Yardımcısı
Örgütlenme Komitesi, Şahin Dönmez
Askeri Sorumlu, Mehmet Karasungur
Yayın Sorumlusu, Mazlum Doğan
Örgütlenme Komite Üyesi, Hayri Durmuş
Örgütlenme Komite Üyesi, Baki Karaer'di.

Merkez Komite'nin oluşturulmasının ardından "Bölge hazırlık komitelerinin" görevlendirilmesine geçildi. Buna göre "Gaziantep, Iskenderun, Halfeti, Birecik" bir bölge "Urfa, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ" bir bölge "Tunceli, Bingöl, Ağrı, Kars" ise diğer bölgeyi oluşturdu. Faaliyetler artık parti kurallarına göre yürütülecekti. Örgüt, bölgede "Kürdistan Devrimcileri" olarak bilinen ismini "Partiya Karkeren Kurdistan (PKK), Kürdistan İşçi Partisi" olarak ilan etmeyi kararlaştırdı.¹⁷²

¹⁶⁷ Parti Tarihi a.g.e. s.41

¹⁶⁸ Parti Tarihi a.g.e. s.43

¹⁶⁹ Parti Tarihi a.g.e. s.44, Kongre ile ilgili daha geniş bilgi için bkz., Özgür Gündem, 27 Kasım 1997, Öcalan - Küçük, a.g.e. s.288

¹⁷⁰ Parti Tarihi a.g.e. s.44

¹⁷¹ 7 nci Kolordu a.g.g.k. s.55, PKK (1973-1979) a.g.e. s.255, Parti Tarihi, a.g.e. s.45

¹⁷² Kurulun partileşme karan ardından isim konusunda bir kavgalık yaşanmıştır. Partileşme ile birlikte ortaya aynı isimli iki örgüt çıkmış da "Apocuter " ellerini çabuk tutarak isimlerini kamuoyuna ilan etmişlerdir. Diğer PKK, Doğu Devrimci Kültür Derneği isimli legal örgütün illegal oluşumu idi. Bu grup Barzani'nin etkisindeki Türkiye -Kürdistan Demokrat Partisinden ayrılan bir kısım sol eğilimler tarafından oluşturulmuştu. Bu kavgalık Öcalan'ın işine oldukça yaramıştır. Öyle ki Siyasetin Mahkemelerinde görülmekte olan davalarda uzun süre T-KDP etkisindeki PKK'nın tüzüğü " Apocu PKK "tüzüğü olarak işlem görmüştür. Bu noktada dikkati çeken iki husus söz konusudur. Birincisi Devlet Örgütü hakkında uzun süre detaylı bilgi sahibi ola-

Bunun için de, etkili bir eylem sonrası, kuruluşunu, bildiri yayınlayarak ilan etme kararı aldı. Gerek partileşme kararını, gerekse çalışmalarını gizli olarak yürütüldü. Böylece polise bilgi gitmesine karşı tedbir alındı. Oysa, dönem içerisinde çalışma yürüten tüm örgütler, önce bir dergi veya gazete çıkarı, ardında da sempatizan toplama çalışırdı.¹⁷³ Öcalan ise, partileşme konusunun kamuoyuna açıklanmasını diğer örgütlerin aksine sürekli geciktirdi.

Parti Merkez Komite'si aylık toplantılarını yapmaya başladı. Ocak 1979'da yapılan toplantıda, örgüt ilişkilerine "resmiyet" kazandırılması hususu ele alınarak, bu konunun geliştirilmesi için herkesin üstüne düşen görevi yerine getirmesi istendi. Geçen süre içerisindeki çalışmalar değerlendirilerek, bölgelerde denetleme yapılması, imkanların neler olduğu karar altına alındı. Bazı bölgelere yeni atamalar yapılırken bazı görevliler de değiştirildi.¹⁷⁴ Nisan 1979 toplantısında ise, daha çok görevlendirmeler üzerinde duruldu.¹⁷⁵ Bölgede etkinliğini arttırmak ve taraftarlarına moral vermek isteyen örgüt, 21-28 Nisan tarihlerini "Kızıl Hafta" ilan etti. Bu hafta içerisinde, bir seri eylem gerçekleştirildi.¹⁷⁶

Polis, Elazığ'da Mayıs ayı içerisinde çok sayıda "Kürdistan Devrimcisi" gözaltına aldı.¹⁷⁷ Gözaltına alınanlar arasında Merkez Komite üyesi Şahin Dönmez'de vardı.¹⁷⁸ Aynı günlerde Öcalan ise ağırlıklı olarak çalışmalarını Urfa, Mardin bölgesinde yoğunlaştırıyordu.¹⁷⁹

memiştir. Diğer konu ise PKK ile "Millî İstihbarat Teşkilatı" arasında gerek Öcalan'ın gerekse bazı yazarların işi kurmasıdır. Oysa böyle bir durumda Güvenlik ve İstihbarat birimleri Mahkemelere eksik veya yanlış bilgi vererek, Örgütlenme ve Hukukî vasfı açısından en önemli belge olan "Tüzük" hakkında bu kadar bariz hata yapmasına neden olmazdı. Kaldı ki bu bize ilgililer tarafından örgütlerin "tasnifinin bile sağlıklı yapılmadığını" göstermektedir. "Bu husus Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerine şu şekilde yansdı. "PKK'nın tüzüğü araştırmalara rağmen ele geçirilememiştir. İddianamenin 54'ncü sayfasındaki tüzüğün PKK'ya ait olmadığı, legal olarak kuruluş daha sonra illegal faaliyetlere geçen DDKD örgütünün bir kuruluşu olan Parti Karkere Kürdistan Örgütüne ait olduğu DDKD örgütünden yargılanan bazı sanıkların beyanından anlaşılmıştır." Bu bilgilerdeki yanlışlık nedeniyle tesis edilen bazı kararlar Askeri Yargıtayca bozulmuştu. Bkz. Askeri Yargıtay, DİKKİ.18.2, 1988 E.7 K.15

173 Bu tavrı klasik Marksist/ Leninist anlayışa uyuyordu. Lenin'de politik hayatına "Iskara" gazetesi ile başlamıştı.

174 Gerçeğin Dili a.g.e., s.144, 7 nci Kolordu a.g.g.k., s.52, Parti Tarihi a.g.e., s.48,

175 7 nci Kolordu a.g.g.k., s.51, Parti Tarihi a.g.e.

176 Parti Tarihi a.g.e., s.53, 7 nci Kolordu a.g.g.k.s.172,173, Bu eylemlerden birisi de Diyarbakır'da caddede yürümekte olan bir polis ile yedi yaşındaki kız'ın öldürülmesi idi.

177 bkz. Cumhuriyet, 23 Haziran 1979, Haber, 8 nci Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığının bildirişi ile duyuruldu. "Yasadışı Ulusal Kurtuluş Ordusunun üyesi olduğu bildirilen 22 Kişinin yakalandığı." Bu tanımlama bize varlığı bilinen örgütün henüz adının bile tam olarak bilinmediğini göstermektedir.

178 Apocuların etkinliği Meclis'e kadar taşınmıştı. Adalet Partilerine göre Mustafa Kılıç (Ecevit Hükümeti'nin Bağımsız Devlet Bakanı) satıldığı kavaklar taşınarak, Apocular kamyon başına 300 lira haraç almışlardı. Alınan haraçların toplamı 600 bin lirayı bulmuştu, 20 Ağustos 1979. İki gün sonra Parti grubunda konuşma yapan Demirel, "Güneydoğuda devletin yerini Apocular aldı" diyordu. Bkz. Milliyet, 22 Ağustos 1979.

Haziran'ın beşinde yapılan Merkez Komite toplantısında, Şahin Dönmez'in yakalanması konusu ele alındı. Bu nedenle Merkez Komite'ye yeni atama yapıldı. Abdullah Öcalan ve Cemil Bayık yerinde kalırken Dönmez'in yerine Duran Kalkan getirildi.¹⁷⁹ Duran Kalkan, aynı zamanda denetleme ve mali işlere bakacaktı. Bu toplantıda ortaya çıkan en önemli karar, eyalet yapılanmasına gidilmesi oldu. Buna göre, faaliyet gösterilen bölgeler dört eyalete ayrıldı. Bu eyaletler Kuzey, Orta, Güney ve Batı eyaletleri olarak adlandırıldı.¹⁸⁰

Elazığ'da tutuklanan Dönmez'in tüm bildiklerini itiraf ettiğinin öğrenilmesi, örgütün tehlikede olduğunu gösteriyordu. Bu gelişme tüm sonuçları ile Temmuz toplantısında ele alındı.¹⁸¹ Toplantıda diğer sorunlar da görüşüldü ve iki önemli karar alındı. Birincisi Elazığ'da tutuklanan taraftarların siyasi savunma yapma durumunda kaldıklarında sadece sempatanın olduklarını açıklamaları, diğeri ise Öcalan'ın yurt dışına çıkmasıydı.¹⁸² Bu toplantıda, askeri komiteye de yeni atamalar yapıldı ve "yüksek eylem biçimlerine geçilmesi" kararı alındı. "Yüksek eylem kararları ise şunları kapsıyordu. Soygunlar yapılması, Aydınlık Gazetesinin bölgedeki muhabirlerine yönelik eylemler gerçekleştirilmesi ve istihbaratla görevli sivil polisler'e yönelik suikast gerçekleştirilmesi, bu arada diğer Kürtçü gruplarla çatışmaya girilmemesi kararları alınarak tüm üyelere bildirildi.¹⁸³ Görünüşte Öcalan'ın yurt dışına çıkış kararı da bu toplantıda alındı. Kısa bir süre sonra Öcalan, Suriye'ye geçti. Öcalan'ın gidişinin ardından, Türkiye'de kalan Merkez Komite üyeleri, Urfa'da 13 Temmuz 1979'da bir toplantı yaparak bölgeleri değerlendirmeye aldı. Öcalan'la irtibat konusunu bir esasa bağladı. Artık Suriye'de olan Öcalan, kendisini emniyete aldıktan sonra kuruluş bildirilerinin dağıtılma zamanının geldiğini Merkez Komite'ye bildirdi. Bu zamanlamada ön plana çıkan gerekçe ideolojik ve örgütsel gereklilikten çok, Öcalan'ın şahsi güvenliği idi. Bu ilanın, toplumda etki bırakacak, ilgi çekecek bir olay sonrası yapılması planlandı.

179 7 nci Kolordu a.g.k., s.54

180 Kuzey Eyaleti: Muş, Erzurum, Kars, Orta Eyalet: Bingöl, Tunceli, Elazığ, Güney Eyalet: Diyarbakır, Adıyaman, Mardin, Urfa ve Batı Eyaleti ise Gaziantep, Malatya'dan oluşuyordu.

181 Parti Tarihî a.g.e. s.47, Tercüman, 4 Ekim 1983. Daha sonraki yıllarda plâncılığını beyan eden Dönmez'in konumu gerek devlet açısından gerekse örgüt açısından oldukça önemlidir. Bayık bu hususu farında olmadan açıklar: Açıklama ise şu şekildedir: "Ve ilk doğru bilgileri devlete Şahin veriyor. İlk kez Şahin'in ihanetiyle devlet hareket hakkında doğru bilgiler ediniyor." Daha öncede de belirtildiği gibi Öcalan'ın MİT'in elemanı olduğu yolundaki veya örgütün içindeki elemanların bir kısmının en azından böyle olduğu inandırıcılığı yitirmektedir. Öcalan'ın uzun yıllar gerek karısı Kesire, gerekse Pilot takma ismi şahsan "Alian" olduğu iddiaları inandırıcı olmaktan uzaktır. Gerçekten de teferruati bilgiler Şahin sayesinde elde edilmiştir. Şahin Dönmez daha sonra aynı örgüt tarafından ihanet gerekçesi ile İstanbul'da öldürüldü." Dönmez'in anlatımları için bkz. Şahin Dönmez, Bir Terör Örgütünün İç Yüzü, Ankara, 1986

182 Şahin'ın tutuklanışının ve itirafında bulunduğuun öğrenilmesi üzerine Öcalan'ın kendisini riske atması istenmiyordu. Kararların tamamı için bkz. 7 nci Kolordu a.g.k., s. 55

Uzun süredir örgüte cephe alan ve uzlaşmayan, hatta zaman zaman engel olan üstelk devlet yanlısı olarak bilinen, dönemin Adalet Partisi Milletvekili ve Bucak aşireti reisi Mehmet Celal Bucak'ın öldürülmesi kararlaştırıldı. Böylece bölgede bir yandan topraksız halkın sempatisi kazanılırken, bir yandan da devletin güçlü bir kişiyi bile koruyamadığı, sıradan insanların gözünde, ne kadar aciz içinde olduğu propaganda edilecekti. Örgüte göre Bucak, tanımlamalardaki gibi "feodal işbirlikçi ve aıandı". Mehmet Celal Bucak'ı takibe alan örgüt, 29 Temmuz 1979 günü kayınpederinin evine gittiğini tespit etti. Bunun üzerine eve otomatik silahlar ve el bombaları ile saldırı düzenlendi. Odaya atılan el bombası patlamadı ve Bucak yaralı olarak bu olaydan kurtuldu.¹⁸⁴ Olaylar üzerine de Siverek ilçe merkezi ile yakın köylerde günlerce süren silahlı çatışmalar yaşandı. Mevzilere giren örgütün silahlı militanları ile Bucak aşireti taraftarları karşılıklı olarak "savaşırken", bir kısım halk çareyi ilçeyi boşaltmakta buldu.¹⁸⁵ Olay yerine bırakılan bildirilerde PKK'nın kuruluşu ilan edildi.¹⁸⁶ Eylem ve sonraki gelişmeleri değerlendirmek üzere toplanan Merkez Komite, eylemden sonuç elde edilememesinin nedeni olarak "yanlış taktik uygulandığını" açıkladı. Toplantı 1, 2 ve 3 Eylül 1979 günleri yapıldı. Son siyasi gelişmeler de ele alınarak, devam eden siyasete karşı gizli bir gösterilmesi konusunda taraftarların uyanması kararı alındı. Bölgelerden gelen raporlar incelendi, kadro eksikliklerinin giderilmesi için atamalar yapıldı. Toplantıda şu kararlar alındı: Eylemlerin artık Türk Silahlı Kuvvetlerine yönelmesi, İran'da İslam Devrimi nedeniyle ortaya çıkan otorite boşluğundan faydalanarak, isyan durumunda bulunan İran-Kürdistan Demokrat Partisi ile gerekli siyasi bağlanıların kurulması amacıyla Mehmet Karasungur'un görevlendirilmesi.¹⁸⁷ Öcalan'ın, Karasungur'dan İran'a gitmesini istemesi tesadüfen alınan bir karar değildi. Aynı günlerde İran'da isyan etmiş olan Kürt guruplarla sıkı ilişki kuran bir diğer şahsiyet ise, Öcalan gibi Şam'da bulunan Talabani'ydi.

183. 7'nci Kolordu a.g.ş.k.s.58 Aydınlık gazetesine yönelik eylemlerin gerçekleştirilmesi konusunda Dergi'de yayınlanan şu haberler bize fikir vermektedir. Aydınlık, Ekim 1975 S.56 "Sosyal emperyalistlerle yakın bir işbirliği kurmuş bulunan bu günkü BAAS rejimine "ilerici" kulunu tapan revizyonistler." Aydınlık, Mart 1977 S.73 Program III. "Proletarya, Türkiye'deki Kürt miliyetinin kendi kaderini tayin hakkını kayıtsız şartsız savunur. Kürt Miliyeti işlerle aynı bir devlet kurma halden sahiptir." Bu ikinci açıklama PKK ile amaçta çalışmamakta ancak Aydınlık'olar Suriye ve Sovyetler Birliğini "Sosyal Emperyalist" olarak tanımlamaktadır. Çünkü onlara göre gerçek sosyalist Çin Halk Cumhuriyeti'dir. Üstelk Çin-Sovyet çatışması FKÖ ile ilgili olarak Orta-doğuya kadar taşınmıştır. Suriye'ye ve Sovyetler Birliğine yönelik bu suçlamaların hesabını PKK soracaktır.

184. Cumhuriyet, 26 Temmuz 1979, Parti Tarih'i a.g.e. s. 55, 7'nci Kolordu a.g.ş.k. s.219

185. Terziman, Milliyet, Cumhuriyet, 31 Temmuz 1979, 1 Ağustos 1979, Urfa Valisi ise şu açıklamayı yapıyordu. "Olayın mahiyetini anlaşılmadı. Ancak kan davası dan da öte de siyasal yarı ağır basıyor siyasetin olaya el koydu."

186. Öcalan, 1996 Ocak Gözlemlerleri a.g.e. s.24, 7'nci kolordu a.g.ş.k. s.820

187. Parti Tarih'i a.g.e. s.58, 7'nci kolordu a.g.ş.k. s.59, 89 İran'da başlayan "Kürt ayaklanması" ile ilgili olarak basında çıkan "Asker Toplandığı" iddiaları için dönemin İç İşleri Bakanı "Haberler asılsız" açıklaması yaptı. Bkz. Milliyet, Terziman, 29 Ağustos 1979. Aynı günlerde İç İşleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş şu açıklamayı yaptı. "Apocalları Arap çetnisi aşiretlerle ilişkilerini saptadık" diyor. Ancak bu aşiretin adını vermeyi "sakınca" buluyordu. Oysa adı geçen aşiret ise İkkârdaki CHP'nin milletvekili olan Celal Paydaş'ın aşiretiydi..

Talimat üzerine Karasungur, çalışma yapmak üzere İran'daki isyancı Kürtlerin yanına gitti. Bir süre sonra İran ayrılıkçı Kürt hareketinin bastırıldı ve hemen ardından İran-Irak savaşı başladı. Bu gelişmelerin ardından, Karasungur gelen talimatla saf değiştirerek İran'a karşı mücadele eden grupları terk etti. Bucak eylemi sonrasında dikkati çeken husus, faaliyetlerin risk içerdği durumlarda, Öcalan'ın kendisini emniyete almış olmasıdır. Örgüt Şanlıurfa'da bu etkinliğini sürdürürken, bir yandan da Tunceli, Mardin ve Bingöl'de de eylemlerine devam etti.¹⁸⁸ Bingöl Belediye Başkan'ının öldürülmesi de bu döneme rastlar.¹⁸⁹ PKK, 1974 yılından 1980'ne kadar Türkiye'de hüküm süren karmaşa döneminde hatırı sayılır pay sahibidir. Etkin olmak istediği bölgelerde mevcut tüm çelişkileri en iyi şekilde kullandı. Başlangıçta zayıflığın ortaya çıkardığı zafiyetten korunmak için, Silahlı Kuvvetlerden uzak durdu. Siyasi düşünce olarak, aynı tabana oturduğu diğer gruplara karşı oldukça acımasızca şiddet kullandı. Aşiretler arası kavgaları körükledi bir kısım insanları ise topraklarından sürerek göçertti.¹⁹⁰ Bazı yerlerde kooperatifler kurdu, el koyduğu binlerce dönüm araziye sahibi olduğu tarım makineleri ile işletti.¹⁹¹ Suriye'den getirdiği otomatik tüfekleri köylülere taksitle sattı ve lazım olduğunda eylemlerde kullanıp geri verdi. Böylece çoğu yerde köylüleri suç ortağı durumuna sokarak işbirliğine mecbur etti.¹⁹²

¹⁸⁸ Cumhuriyet, 25 Eylül 1979, Örgütün bölgedeki etkinliğini anlatan en ilginç yazı dizilerinden birisi 1979 yılında yapılacak ara seçim için idenimlerini aktaran Yalçın Doğan'ın Cumhuriyet gazetesinde çıkan "Seçime doğru Türkiye" dizisidir.

Önce "Apo'culuk nedir?" sorusu ile başlayan Doğan, en vurucu ikinci örgüt olarak tanımlıyor. Aynı yazıda "Apo'cular tarafından öldürüldüğü"leri sürülen kişilerin çoğu devrimci yada diğer fraksiyonların militanları. Doğan Batman'la ilgili olarak ta şunları söylüyordu. "Örneğin onların merkezlerinden birisi olan Batman'da kim Apo'cudur, hangi Apo'cu hangi eyleme katılmıştır, silahları nerede saklanır, bunu herkes biliyor. Silahların saklandığı yerleri halk biliyor. İşte ilginç olanı burada başlıyor. Herkesin bildiği bu konuları acaba Devlet ise ne ölçüde biliyor. Adamlar ellerini kollarını sokakta sallayarak yürüyor da bunları neden yakalamıyor? İşte bu noktada herkes uzun uzun düşünmesi gerekir. "Batmandaki petrol Rafinerisine birkaç aydır işçi alınmıyor. Nedeni çok açık. Apo'cular Rafineriyi işleten TPAO'nun uyguladığı toplu sözleşmeye göre rafineriyeye işçi girmek isteyen mutlaka Siirt İş ve İşçi Bulma Kurumundan işsiz olduğuna ve niteliğini belirten bir belge getirmek zorunda. Rafineri işçi almak istediğini açıklayınca Apo'cular Siirt'teki İş ve İşçi Bulma Kurumunu basıp, çalışanları karga tulumla dışarı atmışlar ve üç bin tane belge düzenleyip Batman'da ki yönetimin karşısına çıkmışlar." Aynı dönemde bölgedeki olayları yansıtan idenimler için bkz. "Tuzak" başlıklı yazı dizisi. Yeni Asır, 3 Temmuz 1978

¹⁸⁹ Tercüman, 13 Ağustos 1979. Cumhuriyet, 13 Ağustos 1979 Bingöl'de Belediye başkanı ile kardeşi ve annesi pusula olarak öldürüldü. Ancak yetkililere göre "belediye başkanının öldürülmesi kan davası olabilir." bkz. Cumhuriyet, 14 Ağustos 1979.

¹⁹⁰ Öcalan'a göre bu çatışmalarda rakip grup için (KUK) "en az 75 militan ve sempatizanı katletti" demektedir. Bkz. Parti Önderliğinin Ocak 1990 görüşmelerini, Şam, 1990 s.1. Anılan bölge Mardin İbidi Barzani ile Talabani arasındaki mücadelede de artık PKK tavına Talabani'den yana koymuştu. Barzani taraftarlarının malzeme ve eleman geçişine izin vermemeleri bu çatışmaların temel nedeni idi. Mardin stratejik konumu açısından bu tür geçişler için oldukça önemli idi. Gerek siyasi potansiyeli gerekse Suriye ve Irak bağlantısı ona bu önemi kazandırmıştı. Sınırın iki yanındaki aşiret yapısı ve akrabalık ilişkisi de bu olayı körükleyen önemli bir etkenler

¹⁹¹ 8'nci Kolordu. a.g.g.k. s.469,

¹⁹² 7'nci Kolordu a.g.g.k. s. 119 7'nci Kolordu Sıkıyönetim Askeri. a.g.İ. s.183, 164

Zaman zaman jandarma ile sabah başlayıp "akşama dek süren silahlı çatışmalara girdi", mevizlere girip "on binlerce mermi yaktı."¹⁹³ Belediye başkanlarını tehditle istifa ettirdi, istifa etmeyenleri ise öldürdü. Önünde engel olarak gördüklerini işkence ile öldürürken,¹⁹⁴ köylülerin "mercimek ve buğdayına el koydu", piyasadan gündelikli olarak tuttuğu işçiler tarafından kamyonlara yükletti, Hilvan'a götürerek "yurtseverlere" bağışladı.¹⁹⁵ Tüm bunlar yaşanırken, bölgedeki kamu gücü politik sebeplerle olayları sadece seyretmekle yetindi. Halkın bir kısmı, çıkarları için örgüt taraftarı görünürken, bir kısmı da sırf hayatta kalmak için bu yola girdi. O günleri değerlendirmeye tabi tutan Öcalan, şunları söylemektedir:

"Hilvan, Siverek deneyimi silahlı savaşıma pratikte de iddialı bir biçimde yaktığımızı ortaya koyuyordu. Başlangıçta yine bireysel suikastler vardı. Faşistlere ve ajanlara karşı geliştirdik ve daha sonra bunu mahalli gerici güçlere karşı bir halk hareketine dönüştürmeye karar verdik. Zaten partimizin ilanı da tam da böylesine bir çatışma ortamında gerçekleşmişti."¹⁹⁶ Gerçekten de PKK tarafından işlenen ve mahkemelere intikal etmiş olan, kuruluşundan 12 Eylül 1980'e kadar ki dönemde, "Faşist ajan ve mahalli gerici" güçlerden, "354 kişiyi öldürdü ve 366 kişiyi de yaraladı".¹⁹⁷

Öcalan tarafından, kuruluş dönemine ilişkin tüm anlatımlarda "Milli İstihbarat Teşkilatının" örgütün kuruluşunda dolaylı da olsa yer aldığı ifade edilmektedir. Ancak, Öcalan baştan itibaren "ajan" olduğunu bildiğini söylediği Kesire ile evlenerek, çalışmalarını yurtdışında da sürdürmekte hiçbir sakınca görmedi. Bu anlatımların, çalışmalarında sempatizanlara yapılan işlerin ciddiyetini artırma konusunda, psikolojik etki yaratmak amacı güttüğü görülmektedir. Anılan dönem içerisinde örgüt o kadar rahat çalışma yapıp, faaliyet gösterdi ki bunu kamuoyuna "MIT desteği ile faaliyetlerimizi sürdürdük, onları kullandık" şeklinde propaganda etti. Kamu gücünün, gittikçe bölünüp zayıfladığı, adeta dağılma niteliği gösterdiği örgütün kuruluş yıllarında polis teşkilatının bile, ideolojik bölünmeye uğradığı gözden kaçırılmamalıdır. PKK'nın bu

193 7'nci Koloru a.g.g.k. s.549 . Parti Tarihimiz Boyunca a.g.e. s.29

194 7' nci Koloru a.g.g.k. s.551

195 7' nci Koloru a.g.g.k. s.689

196 Abdullah Öcalan, Parti Önderliğinin Ocak Çözümlerini 15-30 Ocak 1989, Şam 1989, s.160

197 7 nci Koloru a.g.g.k.s.88. Bazı araştırmacılar ise bu dönemi oldukça küğümsemektedirler. Bkz. Kemal Kirişçi -Gareth M.Winrow, Kürt Sorunu, Kökeni ve Gelişimi, İstanbul, 1997, s. 117. Bu döneme ilişkin verilen bilgi bir cümle ile sınırlı tutulmuştu." PKK'nın ilk faaliyetleri küçük çaplı silahlı eylemler ve Öcalan 'nın memleketi olan Siverek civarındaki küçük bir alanda genç sempatizanlar kazanmakta sınırlıydı."

dönemde faaliyetlerini hiç bir zorlukla karşılaşmadan yürütmesi gayet normaldi.¹⁹⁸ Örneğin, Hilvan'da çatışmalarda ölüm olaylarının artması üzerine ilçeye gönderilen Komando Birliği "bazı yerel politikacıların isteği üzerine" kısa sürede geri alındı. Ardından da PKK ilçeye kolayca egemen oldu. Konu daha sonra basına yansıdı ve Başbakan ile ana muhalefet lideri arasında karşılıklı demeç verme savaşına dönüştü.¹⁹⁹

Mevcut veriler PKK'nın bir istihbarat örgütü tarafından oluşturulduğunu doğrular niteliktedir. Bu istihbarat örgütünün ise Sovyetler Birliği adına hareket eden Doğu Bloku ülkelerinden Suriye ve Bulgaristan Gizli Servisi olması ihtimal dahilinde görülmektedir. Öcalan, sıkıyönetim ilanından hemen sonra Suriye'ye geçti. Partinin ilanını ise kendisini emniyete aldıktan sonraya bıraktı. Bu her ne kadar kişisel endişeden kaynaklansa da zamanlamanın kendi karan ile oluşmadığını düşünüyoruz.. Öcalan'ın Suriye'ye geçtikten sonra ilişki kurduğu örgütler de bu anlamda önemli ipuçları taşımaktadır. Özellikle Filistin Kurtuluş Örgütü'nün en radikal grupları olup, Suriye ve Bulgaristan tarafından

198 Bu gelişmelerden birisi de örgütün kurulduğu yıllarda polis durumuudur. Polis teşkilatı kendi içinde Pol-Bir ve Pol-Der olarak ayrılmıştı. Pol-Der isimli polis demeçlerinin genel Başkanı 12 Eylül 1980'den sonra Sıkıyönetim Komutanlığına atanacaktı. Çünkü başka bir Marksist AKÜRPÜ örgütü olan Rızgar'ın kurucusu olup çok sayıda gasp ve öldürme olayından sorumlu idi. bkz. Cumhuriyet, 15 Ekim 1982. Kuruluş döneminde Adana'da Sıkıyönetim Komutanlığı yapmış olan Bölüğü'ün de en çok sıkıyönetici olduğu konusunun başında Polisin durumu gelmektedir. Bkz. Nevzat Bölüğü, Sokaktaki Askar, Bir Sıkıyönetim Komutanının 12 Eylül Öncesi Anıları, İstanbul, 1989. s.36-58,104-127 v.d. Cüneyt Arca'yı okuyor -9, 12 Eylül'de Doğu Koşar Adım, İstanbul, 1986 s.165-170

199 Söz konusu günlerde Başbakan Bülent Ecevit, ana muhalefet lideri ise Süleyman Demirel'dir. Demirel; Şanlıurfa'da yaşanan olaylar hakkında Cumhurbaşkanı'na bir mektup yazarak endişelerini dile getirir. Mektup ana hatları ile şu şekildedir: "Hilvan'da Doğu kalasnikof'la adanın kabilde cennete töreni yapıyor, Halk mahkemeleri kurularak yargılama ve indazlar yapıyor." Üstelik görevlendirilen Komando Birliği hemen geri alınmış PKK bölgeye egemen olmuştur. Demirel'e göre Ecevit'in bu örgütün üzerine gidememesinin nedeni Hükümetin Millet Meclisinde desteğini kaybetme korkusu idi. Mektup metni için bkz. Tercüman, 19 Ağustos 1978, Cumhuriyet, 20 Ağustos 1978. Cumhurbaşkanı'na verilen mektuba cevap 23 Ağustos'ta geliyor. Ecevit, Demirel'in iddialarına karşılık şu cevabı veriyordu: "Hilvan'a gönderilen komando birliğinin orada sıkıyönetim tesis ettikten sonra (sıkayet üzerine) alındığı iddiası da çok yersizdir ve haksızdır. O zamanki Urfa valisinin isteği üzerine Hilvan'a 20 Eylül 1978'de Diyarbakır'dan gönderilen Komando Bölüğü aynı valinin 4 Ekim 1978 tarihli telgrafında birliğe ihtiyaç kalmadığı ve geri alınabileceğinin bakiiminden sonra muhalefet lideri Demirel ile Başbakan Ecevit arasında gizli mektuplaşmalar olduğu anlaşılmaktadır. Bir yabancı elçilik ya da istihbarat biriminin bu yazışmaları eline geçirdiği kesin görünüyor, çünkü İnset kitabında, adını vermediği elçiliğin Ankara'da kendi merkezine gönderdiği rapora dayanarak bu mektuplardan söz ediyor" demektedir. Oysa bu mektuplar yukarıda belirtilen gazetelerde tam metin olarak yayımlandı. Aynı yazarlar PKK'lıları sayısının bu "gizli" raporda 124 olarak verildiğini konuya esaretsiz bir nitelik katarak vermektedir. Yine Dönemin İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş bu rakamı, düzenlediği basın toplantısında açıklıyordu. bkz. Cumhuriyet, 4 Eylül 1979. Bakan bu sayının "Elazığ operasyonunda ele geçirilen belgelerden 120 olarak tespit edildiğini" ifade etti.

yönlendirilen, Komünist Parti'leri kontrolündeki örgütlerin olması ise bu konuda önemli ipuçları vermektedir.²⁰⁰ Öcalan, her ne kadar çevresine Suriye'ye geçişini anlatırken "Hiçbir bağlantım yokken gelerek şahsi çabamla tüm bunları oluşturdum" demektedir ise de bu noktada Talabani'nin girişimlerini de unutmamak gerekir. Öcalan, bazen farkında olmadan bağlantılan ile ilgili ipuçları vermektedir. Lübnan'da bulunduğu ilk yıllarda himayecileri ile olan ilişkilerini şu şekilde anlatmaktadır. "Bir görüşmedeki adamı halen karşımda -askeri sorumlu güçlerinizin hepsini güneye, Nebatiye'ye göndermediniz mi? (Lübnan'ın İsrail'e yakın kentlerinden birisi. b.n.) Bu kadar size maaş veriyorsunuz, yediniyoruz, içiniyoruz burada neden fazla güç bulundurunuyorsunuz" demektedir.²⁰¹

Bu sözleri ile Öcalan, 1982 yılında Lübnan'da yaşadığı bir olayı anlatmaktadır. Aynı günlerde Lübnan'a İsrail saldırısı beklenmektedir. Öcalan'ın maaşını ödeyenler onun ve yanındakilerin sıcak savaşı önce bu alanda öğrenmelerini sağlayacak, daha sonra da yeni alanlara gönderecekti. Öcalan'ın Suriye'deki varlığını öncelikle borçlu olduğu ülke Sovyetler Birliği ile onu yönlendiren Bulgaristan arasındaki ilişkinin ideolojik çerçevede ustalıkla hazırlandığı görülmüyordu. Soğuk savaş boyunca Doğu Bloku adına üçüncü dünya ülkelerinde bu tür işleri organize eden ülkelerden birisi de Bulgaristan'dı. Bulgaristan'ın aynı dönemde Türkiye'deki silah kaçakçılığı ile de yakın ilgisi vardı.²⁰² Etkili bir iç problem ile uğraşmak zorunda bırakılmış Türkiye, Bulgaristan'ın, kendi iç politikaları için uygun bir zemin sunacaktı. Böylece, ülkesinde bulunan Türk azınlık artırılabilecekti.

Örgüt, rakipleri tarafından suılanmamak için Sovyetler Birliği'ne karşı oldukça mesafeli olduğunu ilan ederken "Milli meselede" biraz hoş görülü olarak Kürtleri de görmemezlikten gelmişti. Bulgaristan'ın bu dönemdeki en önemli özelliği ise "dünyanın pek çok yanından gelen gençlerin solculuk eğitimi yaptıkları tek sosyalist blok ülkesi"

²⁰⁰ Öcalan'a göre Bulgaristan ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiyi şu şekilde tanımlamak mümkün: "Zaten bunlar büyük kardeş, buralarda küçük kardeş (Ruslar ve Bulgarlar) kast ederek birbirlerinden kopmaları mümkün değil. bkz. Abdullah Öcalan Savaş ve Diplomasi Üzerine Çözümler Ağustos - Eylül 1995, Şam, 1995, s.220. Öcalan'ın ilişkide bulunduğu örgütlerden birisi de Irak Komünist Partisi idi. Öcalan'ın Suriye'ye gittiği tarihlerde Parti, Saddam Hüseyin tarafından yasaklı ilan edilmiş bunun üzerine Parti yöneticileri Suriye'ye kaçmış ve çalışmalarını burada sürdürmekteydi. bkz. Abdullah Öcalan, Parti Önderliğinin Ocak Çözümleri (29 Ocak 1990), Şam, 1990, s.4. Irak Komünist Partisinin durumu ile ilgili. bkz. An. s.g.e. s.117, 7 nci Kolordu a.g.g. s. 89. Suriye ilişkileri iyi olmayan Irak'ın muhaliflerine kucak açıyordu. Bunlardan birisi de Talabani idi.

²⁰¹ Abdullah Öcalan, Nasıl Sarışmak Şubat 1996 Çözümleri, Şam, 1996, s.242. ayrıca bkz. 7 nci Kolordu, a.g.g. s.89. Girginin tuttuğu maaşları gösteren defter.

²⁰² Uğur Mumcu, Silah Kaçakçılığı ve Terör, İstanbul,1983

olmasıdır.²⁰³ Öcalan'ın da bu imkandan yararlandığını, kendisini ziyaret eden "Kürt-Bulgar Dayanışma komitesi başkanına yaptığı konuşmadan" öğrenmekteyiz. Öcalan şunları anlatır:

"Benim ilk görme gururuna ulaştığım Bulgaristan'da gezerken, çağdaş Bulgaristan'ın oluşumuna etkide bulunan bir milli kahramanın anısını belgelerde gördüm. Doğduğu köy ve yaptığı ufak bazı gezilerin geçtiği yerleri gördüm ve oldukça kendimden bir parça olarak ve hatta benim yakınım bir arkadaşım gibi değerlendirdiğimi hemen belirteyim. Levski adı benim için bir sözcükten öteye, koşulan biraz benzediği gibi, fakat daha fazla çarpıştığı zorba güce ve yine temsil ettiği özgürlük anlayışında çarpıcı bir biçimde kendimde gördüm."²⁰⁴

İhtirash Öcalan'ı bulan organizasyonlar, onun tüm faaliyetlerini de yönlendireceklerdi. Bulgaristan'a yapılan ziyaret sonrasında Öcalan, PKK'nın II.nci Kongresinde "Türkiye'ye giriş" kararını aldı. Karar üzerine de Irak, Türkiye sınırına militanlarını yerleştirmeye başladı. Öcalan'ın Sovyetler Birliği tarafından yönlendirildiğine ilişkin bilgiler zaman zaman basına da yansıdı.²⁰⁵ Üstelik bu ilişki Ermeni örgütleri ile aynı düzlemde birleşiyordu.²⁰⁶

²⁰³ Yalçın Küçük, *Kültür Üzerine Tezler*, İstanbul, 1990, s.257. Küçük, PKK olayında baştan itibaren beraberlik sergilemekle sık sık Öcalan ile bir araya gelerek fikir alışverişinde bulunmaktadır. İşin Sosyalizm yönü ile ilgilendiğini ifade eden Küçük Bulgaristan konusunda Sosyalist sistemi dağıtmadan önce şunları ifade ediyordu: "Bulgaristan, dünyanın pek çok yanından gelen gençlerin solculuk eğitimi yaptıkları tek sosyalist blok ülkesidir. Bulgaristan'da her yıl binlerce Afrikalı, Asyalı genç 'Kardeş Partiler' doğrultusunda sosyalist eğitim alıyor. Bekaa vadisinde binlerce genç silahlı eğitim görüyor." Bulgaristan'ın "sosyalizme katkılar" için Eylül 1976'da Sofya'da yapılan sempozyum bkzr. *Birleşik Cephe*lerin Rolü Ve Önemi, Sofya, Eylül 1976, İstanbul, 1979.

²⁰⁴ Abdullah Öcalan, *Savaş Bizde Bir Yaşam Tarzıdır. (Savaş ve Diplomasi Üzerine Çözümler)*, Ağustos-Eylül 1995, Şam 1995, s.270. Öcalan 1995 yılına kadar iki kez Suriye ve Lübnan'ı terk etmişti. Bunlardan birisi 1982'de diğeri ise 1987 yılındaydı. Bkz. Hürriyet, 21 Mart 1993, gazeteci Nuriye Akman'ın röportajı. Vasil Levski, asıl adı Vasil İvanov Kunçev. Bir süre kağıtçılık yapmış Bulgaristan'ın Osmanlı egemenliğinden kurtuluş mücadelesine önderlik etmiş Bulgar devrimci. "bkz. Ana Britannica Ansiklopedisi", Cilt 14, İstanbul, 1988 s. 436

²⁰⁵ Claire Sterling, *Terör Ağı*, Gazeteci Türkiye'ye yaptığı ziyarette "Arafatın sıra Türkiye'ye geldi" dediğini ve bunu da Roma'da açıkça belirttiğini söylüyordu. Bkzr. Cumhuriyet, 26 Şubat 1982, Bu tarihte PKK tarafından I Konferans gerçekleştirilmiş ve Ülkeye dönüş için hazırlıklara başlama kararı alınmış. Bir başka haber için bkzr. Hürriyet, 6 Ağustos 1988. İngiliz gazeteci kitabında açıklıyor "başlık yazı. Haber şu şekilde devam ediyordu: "Londra Türkiye'de 1980 öncesi terör eylemlerinin FKO'nun George Habbas liderliğindeki 'Fİlestin Kurtuluşu Halk Cephesi-Hizip Grubu' ile" Bulgaristan hükümetince ortaklaşa tezgahlandığını ve bu işbirliğinin devam ettiğini ileri sürdü. Londra'da çıkan The Sunday Times gazetesi yazı işleri müdür Yardımcısı James Adams tarafından kaleme alınan bir kitapta "Bulgaristan" Hükümetinin Türkiye'de siyasi istikrarı bozarak bir 'Marksist -Leninist rejimin kurulması yolunda tüm "Türk aleyhtarı unsurları" ve terör örgütleri ile işbirliği yaptığı ve Sovyetler Birliği'nin onayını aldığı ileri sürdü. Bulgaristan Hükümetinin Türkiye'de bir iç savaş çıkmasını sağlamak amacıyla FKO lideri Yasin Arafat aleyhtan George Habbası devreye soktuğunu ileri süren yazar, Habbas'ın Fİlestin Kurtuluşu Halk cephesi tarafından Türkiye'deki yalınca ve bütücü örgütlere silah ve para yardımı yaptığı vurgulandı."

Soğuk savaş döneminin en önemli stratejik maddesi olan petrolün çıkarıldığı alanların savunulmasındaki en önemli coğrafyanın sadece Barzani'nin dolayısı ile de ABD'lerinin kontrolüne bırakılması düşünülemezdi. Öcalan, Barzani dışında Marksist Kürt hareketini başlatmıştı. Artık yapılacak onu güvenli bir alana taşımaktı. Henüz kuruluş döneminin zayıflığını taşıyan örgüt ve lideri koruma altına alınıyordu. Bu işi de Suriye ve Kürt "ilerici kanadından " Talabani üstleniyordu.

Böylesi bir organizasyonun başında bulunan Öcalan'ın çok ciddi kişilik problemi vardı. Başlangıçta kendisini ön plana çıkarmamaya dikkat eden Öcalan, zamanla "üstünlüğü tartışılmaz tek lider" haline geldi. Öyle ki, 1983 yılında 13 sayı yayımlanan örgütün dergisi Serxwebun'da "genel sekreter" olarak bir tane resmi, iki yerde adı geçen Öcalan, zamanla "putlaştırılarak" "önder, başkan"²⁰⁷ adını aldı ve üstünlüğü tartışılmaz hale geldi.

"Başkan" veya "önder" sıfatının çok yerinde ve "haklı"²⁰⁸ olduğunu düşünen Öcalan, çevresindekilerin tavrının ile "üstün kişilik"²⁰⁹ olduğuna inanmış görünmektedir. Buna göre Öcalan, "Peygamberlerden üstün"²¹⁰, "süper psikolojik danışman"²¹¹,

208 Tat -Aviv Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Anti-Terör Uzmanı Shomo Elad: PKK ile ASALA ilişkileri hakkında şunları ifade ediyordu: "1.7 Nisan 1980'de Lübnan'ın Sayda kentinde FHKK merkezinde ASALA ve PKK ortak basın toplantısı. 2.10 Kasım 1980'de Strasbourg'ta Türkiye konsolosluğuna atılan bombanın PKK ile ASALA ortak eylemi idi. 3. 11 Kasım 1980 Roma'da THY na atılan bombanın ASALA ve PKK birlikte kabulü. 4. Eylül 1981'de Beyrut'ta "Arap İhtilalinin Sesi" adlı özel Radyo nun en alt katında ortak basın toplantısı. 5. Aline'da ASALA ve PKK tarafından kurulan "Ermeni ve Kürtlerle Dayanışma" adlı örgütün çeşitli zamanlardaki basın toplantısı ve yürüyüşleri, Hüriyet, 14 Temmuz 1982. İtalyan hükümeti benzer iddiaları "silah kaçakçılığı" olarak nitelendiriyordu. Cumhuriyet, 21 Aralık 1982. Silah Kaçakçılığı ile ilgili olarak bkz.: "İtalyan hükümeti Bulgaristan'ı resmen suçladı. Bir Bulgar şirketi Türkiye'ye silah kaçakçılığı yürüttü." , Cengiz Çandar'a göre de ASALA'yı eğiten Ahmet Cibril'di. Cibril 1988 yılında Georgia Hahbaştan koparak FHKK-GK (Filistin Halk Kurtuluş Cephesi- genel Komutanlık isimli grubu kurmuştu. Cumhuriyet, 4 Haziran 1983. Ercan Çitinoğlu, Yedektedir Taseron ASALA, Ankara, 1997.

207 Bu sıfatlardan birisi de "Yüce Özgürlük Sembolü"dür bkz.: YAKİ U. Ulusal Kadın Kongresine Sunulan Faaliyet Raporları ve Mesajlar, Şam 1985, s. 166. Öcalan Ortadoğu'nun şartlarına uygun olarak hazırlattığı "kendisinden ziyade tipik Stalin'e benzeyen tunçtan büstünü de Akademik'in yönetim binasına dikmişti." Bkz. M.Selim Çürükkaya, Apo'nun Ayetleri, İsviçre, 1994 s. 325 Uzun süre cezaevinde kalan Çürükkaya, çıkışından sonra Şam'a gitti. Akademide Önderin dersleri veren hocalardı. Ancak daha sonra PKK'dan kaçtı.

208 Öcalan kendisini yaşamını şu şekilde ifade etmektedir: "Benim yaşamam yanı önderliksel yaşam, büyük düşünceli, büyük tutkunun ifadesidir. En yüce sanat çalışmasıdır." bkz. Abdullah Öcalan, 1992 yılına Girenken, Şam, 1992, s. 81

209 Buna göre Önder "Tabii lerik (40) tane plomaz. Mümkünde değil, gerekli de değil. Oldu mu, zaten önderlik diye bir şeyden bahsedilemez. Bir tarihî misyondan bahsedemeyiz." a.g.e., s. 77

210 Parti Merkez Okulunda Öcalan ile bir militan arasında geçen diyalog bu anlamda hayli ilgi çekicidir. P.O. ile gösterilen Öcalan, M ise diğer konuşmacıdır.

P.O: Tarih okudun mu, ne kadar kitap

M: Çok okudum, tarihin hemen hemen çoğunu göz gezdirdim.

P.O: Peygamberler tarihini de okudun, siyasilerin tarihini okudun, bilim adamlarının da tarihini okudun mu?

M:Orlan da okudum, bütün dinlerin tarihini okudum.

P.O: Benim tarzımı kime benzetiyorsun?

M: Hiç kimsede görmedim, ancak bazı tarihçilere göre, Mehdi çıkacak özellikleri böyledir. Ondan sonra insanlar arasına eşitlik getirecek.

P.O: Mehdi üfküsünü hatırlıyorsun.

"yaşamı örnek olarak alınacak lider"dir.²¹² Bu üstün özellikleri ile de tüm militanlar için zorunlu okutulan "önderlik" derslerinin ana konusunu teşkil etmektedir.²¹³ Önderlik derslerinde "PKK önderlik gerçeği ve çizgi devrimciliği" isimli broşür kullanılmakta, "PKK'nin gelişimi, PKK önderliğinin gelişimidir." denmektedir. Buna göre de geliştirilen "Apocu yaşam tarzı, Apocu çalışma tarzı, Apocu vuruş tarzı" olacaktır. Bu noktada par-

M:Evet

P.O: Onlar hayaldir. Tabi herkesin hayalinin canlandırılmaya çalışırken Mehdi'yi bekleyenlerine hayalini canlandırıyorum.

M:Evet

P.O: Başka

M: Sabaha kadar çarpıcı özelliklerinizi sayabilirim.

P.O: Bravo

M: 3-5 Tane sıralamak istedim. İncelerdğin kadanya siz de en büyük ruh olduğunu bunu da Mühlime ruh, daha önünü görmek.

P.O: Önünü görmek, ona ne ad konuyor.

M: Mühlime, ilham yoluyla bilmek.

P.O: İlham, sezginin gücünü görüyorsunuz

M: Çok güçlü olduğunu.

P.O: Onu Yalçın Küçük'te söyledi "sezgisel politika yapıyorsunuz dedi"

M: Çok güçlü olduğunu fark ettim Bekas açmaz her insanı etkileyebilecek durumdadır.

P.O: Balıysaki sağlamlık güçlüğü.

M: Uslup ve hitabetinizi hiç kimsede görmedim.

P.O: Uslup-Hitabın gücünü gördün.

M: Çarpıcı ve güçlü gördüm.

P.O: Çok sade, sade olduğu kadar en derinlikli konuyu da anlatabilir oluyoruz. Değil mi?

M: Evet.

P.O: Peygamberlerin söylemek istediklerini çok rahat anlatıyorum.

M: Evet.

P.O: Din kitapları, felsefe kitaplarının anlatmak istediklerini birkaç sözleyle yansıtabiliyorum, değil mi?

M: Evet

P.O: Başka

M: Önce bahsettiğin: misali tanımlamadım diyor, ülkeler arasındaki emetleri kaldırmak isteyen bir önder gerçeğini ve ondan sonra kunda-koyunu bir yerde benndiracak güçlü bir önder geleceğini ve bu özellikleri sizde görebiliyorum." bız. Abdullah Öcalan, Eleştirir Sözlümlü Döndürmenin Aracı Kitabını Şubat 94 Çözümlenmeleri, Şam, 1994, s.219, 220

211 Abdullah Öcalan, İliber Edilecek Bağlık, Şam, 1996 s.346

212 Östün İnsan Öcalan'm kendisinin genel nitelikleri için şunları ifade ediyor. "İnsani özellikler toplanıdır yansıtan. Hemem her peygamberden, her askerden, her siyasetiden bende bir şeylerin olduğu kanımdayım. Bende yaşanan biray değildir. Genel insani özelliklerdir. "Abdullah Öcalan, Ekim 1994 Çözümlenmeleri, Şam, 1994, s.226

213 "Önderliğin" romanlaştırılarak okutulmasının Kadın militanlar üzerindeki etkilerini öğrenmek isteyen Öcalan ile diğer militanlar arasında şu konuşmalar geçmektedir:

P.O: (Öcalan b.n.)Tabii tarihsiz ben yaşayamam. Sizin gibi mesela tarihten, tarihi kişilerden kopuk yaşamaktan nefret ederim. Başka? Tabii dağdan gelenler nasıl etkilenmişler desem. onları iliklerine kadar etki altındadır. Dünya onları başına yıkıdı her-
halde. veya en büyük etkilenmeyi onlar yaşıyor. Değil mi? Kimdi dağdan en son gelenler, evet etki dağda da var mı?

Hü: Başkalarını şimdiki ülkenin tümünde genel olarak özellikde hem halk üzerinde yoğun bir şekilde. Çünkü biz ülke içersinde bakıldığımızda daha yeni dünyaya gelen bir bebek, Başkan APO'nun adını ağzına alarak hemem gözünü açmaya çalışıyor.

P.O: Elki nasıl üzerinizde yarı? Müthiş sayıyorum. Dağdakiler çünkü sıcak savaşın içindeler, anlatacak kelimeler bulamıyorlar.

Hü: Anlatamaz, etkisini o kadar çok yaşıyoruz ve dile getiririz. "bız. Abdullah Öcalan, 1994 Aralık Çözümlenmeleri, Şam, 1994, s.166

tiye düşünde öncelikle "önderliğin" yaşatılması, korunması, çizgisinin hayata geçirilmesidir".²¹⁴

Öcalan'ın militanlar üzerinde kurmak istediği otoriteyi baştan beri "aşağılama" yöntemi ile gerçekleştirdiğini görüyoruz. Öcalan'a göre Kürtler "zavallı"²¹⁵ "düşürülmüş ve kan"²¹⁶ gibidirler. Öcalan, bu tavırlarında insanların nefret ve düşmanlık duygularını harekete geçirmeyi hedefleyerek, bilinçli olarak yapmaktadır. Bu teoriye göre,²¹⁷ "sömürgeci devlet" önce insanların "beynini esir almıştır". O halde isyan ve düşmanlık önce düşüncede geliştirilmeli ve harekete geçirilmelidir. Bunun temel dinamiği ise "nefret" olarak ortaya çıkacaktır bu yüzden "düşürülen bu halkın" ayağa kalkması için, bu duyguların tahrik edilmesi gerekmektedir.

Bu kişilik özellikleri ile Öcalan, 1982'den itibaren örgütün tek hakimi haline geldi. Bu tarihten itibaren gerçekleştirilen III, IV ve V.nci Kongrelerde "provokatör" olarak nitelendirildiği militanları öldürerek "tasfiye" etti.²¹⁸ Görünürde ise bunu, Partinin ele geçirmesini önlemek için yapıyordu.²¹⁹ Tasfiyeler genelde "ölümle cezalandırma" şeklinde oldu. Bu şekilde cezalandırmalar, gerek Avrupa'da, gerekse Türkiye'de sürüp gitti.

214 Söflemizde Ortaya Çıkan Düşman Faaliyetlere Karşı Partiyi Koruma Göreviniz. Şam, 1990, s. 28, 29

215 " Söflemeleriniz, sizi zaten beş paraklı elmiş bunu çözümlemelerde dile getirdim. Bu yaşamdan nefret ettiğimi dile getirdim(Sömürgeciğin oluşturduğu yaşamdan, b.n.). Çok tehlikeli çok rezil -kendü sülemek dahil-buluyorum.unutmayın düşman size hamallık bile vermiyo, sizi çöppü bile yapmıyor. "Abdullah Öcalan, Temmuz 1994. Çözümlemeleri, Şam 1994, s.77

216 Abdullah Öcalan, PKK 3.Ulusal Konferansı Konuşmaları Cilt I, Şam, 1994, s. 187

217 Nefretin harekete geçirilmesi olayının "sömürge psikolojisi açısından" yorumlayanlardan birisi de İsmail Beşikçi'dir. Beşikçi Fanon'un düşüncelerini PKK'ya uyarlamaktadır. Cysa Öcalan fikrinin kime aili olduğunu bilmediği halde bunu hayata geçir maye çalışıyordu. bkz. PKK Üzerine Düşünceler. Ankara,1991. s.59 Beşikçi, sömürge insanının " ilk kurşunla birlikte kendi ezik kişiliğini, kimiksizliğini, korkuyu ve paniği öldüren bu insanın bundan sonraki kurşunları artık emperyalistler içindir" demektedir. Konuyu asil işleyen ise Frantz Fanon 'dur: Fanon için bkz. Irene J.Gendzier , Frantz Fanon , çev. Sineyya Evren , İstanbul, 1997. Görüşleri için bkz. Frantz Fanon, Ezilenlerin Psikolojisi ve Yabancılaşma. Sığın Deri Beyaz Maskeler, çev. Mustafa Haksöz. İstanbul, 1995.

218 Ulusal Kurtuluş Mücadelemizin Savaşında Yaşanan Tasfiyecilik. Şam, 1981

219 Bu konuda birde tasfiyecilerin tasfiyesi söz konusudur. Başlangıçta yapıldan taktirde katılanların bir süre sonra ojan olup " tasfiye edilebilir". Buna ilişkin örneklerden birisinde bir dönem Botan sorumluluğu yapmış olan " Kır Cemal"dir. Tasfiye edildiği düşünme kadar öldürüldüğü sivillerin kadın ve çocukları sayısı ile Öcalan 'ın taktiklerini kazanan Kır Cemal' daha sonra "hain ve provokatör" ilan edilecekti." Bkz. Söflemizde Ortaya Çıkan Düşman Faaliyetlerine Karşı Partiyi Koruma Göreviniz, Şam 1991, s. 14,16

220 Örgüt içi tasfiyede yoğun şiddet kullanımı Bostancı ' şu şekilde açıklamaktadır."Bir başka husus 'şiddetin ilü tarafı keskin kılıç karakteridir. Öteki 'ne yönelik şiddet , yöntemi uygulayanların kendi iç ilişkilerinde de egemen bir araç haline gelir." Bkz. Naci Bostancı , Kürt Sorunu ve Milliyetçiliğin Ötesi, Türkiye Günüğü, Ocak-Şubat 1999, S.54 .

Cezalandırmalardan kendini kurtaranlar çok az olduğu gibi bir kısmı da intihar etti.²²⁰

Bu yaklaşımla Öcalan, örgütte sürekli "sızma" olabileceği "ajan" bulunabileceği düşüncesini yaygınlaştırdı. Bu şüpheli yaklaşım ise onun, örgütteki güvenliğinin en önemli dayanağı oldu. Ortadoğunun diktatör tipinin, sosyal bünyeye uygunluğunu bilen bir tarzla, çalışmalarını yürüttü.

II. BÖLÜM

PKK'NIN KURULUŞ DÖNEMİNDE FİKRİLERİNİ DAYANDIRDIĞI TEORİK TEMELLER

PKK'nın amacını açıklayan ilk yazılı belge 1978 yılında yayınlanan "Kürdistan Devriminin Yolu (MANİFESTO)"¹ ile "Parti Programı"dır². Aynı dönemde yayınlanan "Tüzük"³ ise programda belirlenen hedefleri gerçekleştirmek için oluşturulacak "Parti"nin temel niteliğini açıklıyordu.

Kendisini Marksist/Leninist olarak tanımlayan örgütün, kuruluşuna denk düşen yıllarda "tanınan ve tarif edilen" kabullerden yola çıkarak ideolojisinin temellerini oluşturdu. Marksist/Leninist ideolojinin bir yöntem olarak seçilmesi, amacını belirlemede ve tarifte kolay, basit ve anlaşılır olmasını, dönem itibarı ile de ideolojik kabul görmesini kolaylaştırdı.⁴

A. Fikri Kaynaklar, "Kürdistan Sorununa Bakış"

Parti programında tespit edilen amacını gerçekleştirmek için, örgütlenmenin gerekçeleri ve şeklini, kendi bakış açısından, ideolojik yaklaşımla dünyayı yorumlamaya dayandırdı. Fikri tutarlılık için öncelikle için de bulunan durumun tespiti yapılarak buna yol açan geçmişin yorumuna ihtiyaç duyulacaktı. Bunun için de Marksizm'in "bilimsel" yöntemi seçildi ve her aşamada öncelikle temel kabuller ön plana çıkarıldı.⁵

¹ Manifesto, üç ayrı bölümden oluşmaktadır. Bunlar, "Sınıflı Toplum ve Sömürgecilik Tarihi", "Kürdistan Toplumu", "Kürdistan Devrimi"dir. Geçmiş, durum ve çözüm olarak üç bölümde kurgulandığını görmekteyiz. Bkz. Abdullah Öcalan, *Manifesto (Kürdistan Devriminin Yolu)*, Almanya, 1984.

² PKK yasadışı bir organizasyondur. Biz incelememizde kendisinin tarif ettiği "Parti" sözünü kullanmaktayız. Parti tanımına girip girmediği konusundaki tartışmalar için Bkz., *Türkiye Gerçeğinde Kürtler ve PKK Terörü*, Ankara, 1996, s.37; *PKK Gerçeği Kayseri*, 1991 ss.15-19. Parti Programları için bkz. Ek.

³ PKK'nın Tüzüğü'nün "Komünist Parti"nin tüzüğü ile karşılaştırması için Bkz E. Yaroslavski, L. Steppov, A. Krayevski, "Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Tüzüğü" *Kadro Sorunu Üzerine*, çev. İsmail Yarkin, İstanbul, 1997, ss. 126-142. Partinin Tüzüğü 1995 deki V. Kongreye kadar aynı kaldı ve bu kongrede değiştirildiği uğradı. PKK Tüzüğü ekte.

⁴ "PKK Hareketi Marksizm/Leninizm Kürdistan proleteriyasına ve halkına bağlılığın bir gereği olarak" açıklaması ile niteliğini açıklamaktadır. Bkz. *Kürdistan Ulusal Kurtuluş Problemi ve Çözüm Yolu* Almanya, 1982, s. 155.

⁵ Öcalan muhtelif vesikallerle Mahir Çayan'dan da etkilendiğini ifade etti. Ancak bunun politik bir yaklaşım olduğunu mücadele için platformu genişletip "Çephe" anlayışı ile hareket ettiğini düşünüyoruz. Bkz. Küçük, a.g.e., s.87; Öcalan, *Gerçeğin Dili*, a.g.e., s.82. Öcalan, Küçük, a.g.e., s. 48, 44.

1. "Zor" ve "Sömürge" Kavramları

PKK'nın görüşlerini açıklayan tüm kaynaklar "Zor" ve "Sömürge" kavramlarına dayanır. Bu değişmez ve tartışılmaz kabuller, tüm fikirlerin ve eylemlerin ana eksenini oluşturmaktadır. Bunun içinde öncelikle Marksizm'in tarih anlayışına uygun ve basit anlatımlı, sınıflı toplumların oluşumu izah edilmektedir. Ardından da ortaya çıkan sınıflı toplumlarla birlikte sömürünün oluştuğu belirtilmektedir. Bunlara bağlı olarak da problem "Sınıflı toplumlarda sömürünün varlığı nasıl sürdürülür?" olarak ortaya konulmaktadır. Sorunun cevabı ise, "Zor" kullanılarak diye ifade edilmektedir. Zorun kullanılmasına yol açan sömürü ise hem içeriden, hem de dışardan uygulanmaktadır. Buna göre de köleci toplumdaki başlayıp sınıfsız topluma geçiş aşaması olan sosyalist toplumun kuruluş tarihine kadar, insan toplumları üzerinde dıştan gelen bir baskı ve sömürü biçimi olarak sömürgecilik, sürekli olarak gelişmiştir.⁶ Sömürgeciliği dış ve iç sömürgecilik olarak tasnifi tüm fikirlerin ve yaşanan kötülüklerin temeli olacaktı. Artık iç sömürü "feodal, işbirlikçi, gerici burjuvaziye" dış sömürü de "Türkiye Cumhuriyet'ini" ifade edecekti. Bu tasnif mücadele edilecek "düşmanları" da ortaya koyacak, tarih ise bu iki tip sömürüden kurtulmak isteyen sınıf ve halkların mücadelesi olacaktı.⁷

"İç ve dış sömürü", iç ve dış "zor"a dayanmaktadır. Marksist düşüncenin kurucularından Engels'e göre zor⁸, "hem gerici hem de ilerici" niteliğe sahiptir. İlerici niteliği "sömürge boyunduruğuna karşı varlığını korumaya çalışan toplumun" uyguladığı zor her zaman "ilerici" olup, gelişmek için başvurulması gereken en zorunlu araçtır. Dolayısı ile de sömürülen toplumların veya sınıfların uygulayacağı zor meşru ve tarihi bir zorunluluktur. Bu ideolojik kurgu Türkiye ve dünyanın ideolojik şartları dikkate alındığında, dönem içindeki uygunluğu ile kabul görmeyi kolaylaştırdı.

Zaten "kapitalizmin gelişmesi ile de sömürgecilik ileri bir boyuta vararak insanlık bir yandan sınıflar, diğer yandan ezen ve ezilen uluslar halindeki bölünmesi doruk noktasına varmıştı"⁹.

⁶ Kürdistan Devriminin Yolu (Manifesto), a.g.e., s. 23

⁷ Öcalan, Manifesto, a.g.e., s. 153, 154

⁸ Marksist "Zor" teorisi için Bkz. Anli - Dühring, Friedrich Engels, 1 nci baskı, çev. Kanan Somer, Ankara, 1975, s. 235-271, Aynı bağlam için F. Engels, Tarihte Zorun Rolü, Ankara, 1974

⁹ Programı, s. 3

Arbk "Ezilen ulus", "Zor", "sömürge" ve "sömürülmemek" isteyenlerin tüm söylemlerinde ve eylemlerinde temel dayanak olacaktı. Hem iç düşmanlara, hem dış düşmanlara karşı zor uygulamak tarihsel bir zorunluluktur¹⁰. Bu tespit tüm fikir ve eylemlere esas alındı. Tarihsel zorunluluk, uyulması mutlak kurallar manzumesi olduğuna göre de vazgeçilemezdi¹¹. Bu kabuldten sonraki çözülecek konu tüm kötülüklerin anası olan "sömürden" kurtulmak için zorun uygulanmasında takip edilecek yöntemdi. "Zor Teorisi" esas alındığı noktadan itibaren de buna karşı uygulanacak şiddetin meşru sebebi haline gelecekti.

2. Sosyalist Devrim ve Anlamı

"Zor" sömürgecilğe karşı kullanılacak yöntem olduğuna göre, bunu daha önce deneyen ve başanya ulaşan uluslar vardı. Parti, teorik yaklaşımlarının doğruluğu ile müttefik arayışının temelini oluşturan Marksist/Leninist tarih yorumunda, 1917 Ekim devrimi ile Sovyetler Birliği'nin kuruluşunu ideolojik kabulleri açısından önemli bir tarihi gelişme olarak değerlendirdi.¹²

Sovyetler Birliği'nin kuruluşu ile kapitalizmin karşısına bir alternatifin çıktığını, bunun da uluslararası alanda "Proletarya devrimleri çağını" başlatıldığını, "Devrimin Doğu'ya taşındığını", "İşçi sınıfları arasında devrimci ittifakların kurulmasını sağladığını" bu temelde olmak üzere "sömürge ve yarı sömürge ülkelerde, proletarya, köylülük ve aydınların" oluşturduğu gerçek "ulusal cephenin" yarabıldığı tespiti yapılmaktadır.¹³ "Çağımızın başlıca özellikleri olan bu gelişmeler de, Ekim devriminin etkisi, dünya devriminin tamamlanmasına kadar süreklidir."¹⁴ Sosyalizmin bu mutlak hükümünden ise kaçınmak mümkün değildi.

¹⁰ Bkz. V.I. Lenin, *Devlet ve Devrim*, çev. Mehmet Kaya, İstanbul, 1976, ss:21-23. "Devletin Yok Olması ve Şiddete Dayanan Devrim," Başlık kısacık.

¹¹ *Kürdistan Ulusal Kurtuluş Problemi ve Çözüm Yolu*, Almanya, 1982 s. 20; Öcalan, *Manifesto*, a.g.e.s. 152.

¹² *Program*, s.5

¹³ *Program*, s.27. Bu noktada dikkatli çeken husus PKK'nın kendini "Aydın gençlik ve Köylü" temelli olarak tanımlamasıdır. Zaten kendisi işçi Partisi'dir. O halde tanım ve tanımla uyumaktadır. *Manifesto* a.g.e.s.156. Ancak buna itirazı olanlar da vardır. Bkz. *Kurtuluş Sosyalist Dergi*, "KD ve Kürdistan Devrimi" Kasım-Aralık 1979, s.35

¹⁴ *Program*, s.7

"İkinci Dünya Savaşı sonunda ise, Doğu Avrupa'da Kızıl Ordu'nun yardımı ile anti-Faşist halk cephesi, ülkesinde sosyalizmin inşasına yöneldi", tespiti ile savaş sonrası "Çin, K.Kore ve K.Vietnam'da önce Burjuva Demokratik Devrimine ara vermeden sosyalizmin kuruluşuna geçildi", denmektedir. "ABD'nin Sosyalist bloğa karşı Soğuk Savaş'ı başlattığını" ve yeni sömürgeci yöntemler geliştirdiği, ancak "Ulusal Kurtuluş Mücadelelerine doruk noktasında seyrettiği" Afrika'da mücadele sürerken, "Küba devrimi bu sürekli bunalım döneminin bir ürünü olup proletarya devrimini Güney Amerika'ya sıçratacaktır". Türkiye'ye yakın, "Ortadoğu'da bağımsız bir güç olarak doğan, Filistin Devrimi emperyalizme karşı mücadelenin" odak noktası olacaktır.

Sosyalizmin tarihi zorunluluğu, çözümün sosyalizm de olduğu gerçeğini ortaya koyduğuna göre, doğru ideolojik seçim yapılmıştır. "Kürdistan'ı kurtaracak yöntem sosyalizmdi." Bu düşünce kuruluştan itibaren vazgeçilmez özellik oldu.¹⁵

3. Soğuk Savaş Döneminin Değerlendirilmesi

Örgüt, kuruluşunu açıkladığı 1978 yılı için değerlendirmesinde ise, "Devrim için şartların çok uygun olduğu" tespitinin ardından, genel siyasi durumu da şu şekilde açıklıyordu: "Sosyalist inşa dünyanın 1/3'üne egemen olmuştur" ancak, sosyalist dünyadaki "aynılıkçı akımlar", "revizyonist düşüncelere zarar vermektedir". "Proletarya devrimlerinin bir parçası olan ulusal kurtuluş mücadeleleri, tepe noktasına varmıştır"¹⁶. Sosyalist blok dışındaki işçi sınıfı, değerlendirmede "revizyonist ve sosyal demokrat" etkide olduğu belirtilmekte "devrimci mücadelenin önündeki engel" olarak görülmektedir. "Sosyalizm açısından ise genelde ilerici bir sosyalist ekonomik temel ve buna paralel biçimde kültür, sanat, bilim alanlarında sosyalist insan gelişiminin doruğundadır." demektedir. "Sosyalist olmayan ülkeler ise ideolojik, politik, kültürel, askeri alanda" ise çıkmaza girmiş bulunmaktadır.

¹⁵ Parti Programı. (5'nci Kongre'de değişik biçimi), s.5 "Yine dünyada köklü bir değişim yaşanmıştır. 1977'nin dünyası başkaydı şimdiki dünya başkadır. Sovyetler Birliği yıkılmış Sovyet bloku dağılmış ve sosyalizm cephesinde ciddi gelişmeler ortaya çıkmıştır. Artık sosyalizmde bir dönemin, Sovyet önderliği döneminin, sosyalizmin ilkel ve vahşi döneminin sonu gelmiş ve sosyalizmde yeni bir dönem, olgunluk dönemine girilmiştir. Partimiz, sosyalizmin bu yeni döneminin önde gelen bir sosyalist hareketi durumundadır ve bu iddiayla devrimci çalışmalarını yürütmektedir." 'Abdullah Öcalan, *Sosyalizm ve Devrim Sorunları*, İstanbul, 1992, s.46 "Onuncu yaşına giren PKK gerçekden özümsemiştir, onun Ekim Devrimi'nin 70 yıllık etkisini özümsemiştir ve kendi çapında Ekim Devriminin iyi bir uygulayıcısı olduğu görülmektedir."

¹⁶ Program, s.16, 7

Parti, bu dönemde yaptığı değerlendirmelerin ışığında, "ulusal kurtuluş hareketi ve işçi sınıfı hareketinin" devrim için uygun şartların yaratıldığı sonucuna varmıştır. Bu çerçevede programını oluşturan "örgüt" fikir ve eylemlerini "Zor", "Sömürge", "Ulusal Kurtuluş Mücadelesi" tanımlarının üzerine inşa edecek, tarihi motiflerle süslenen bir toplum arayışına yönelecektir.

4. Partinin "Kürdistan Toplumı ve Tarihine Bakışı"

Örgüt, insanlık tarihini açıklarken, Marksist ideolojinin "Toplumlar tarihini" açıklama yönteminden yola çıkan anlatımın aynı kalıbını "Kürt Tarihine" uygulayacak ve böylece harekete "bilimsel" temelde meşruiyet kazandıracaktı. Buna göre de açıklamalar şu nitelikte olacaktı.

a. Kürdistan Tarihi:

Örgüte göre, Kürdistan olarak belirtilen coğrafyada yaşayan ve Kürt nitelemesindeki nüfusun "atalan olan Med'ler M.Ö. 1000 yıllarında tarih sahnesinde belirmiş"tir. Bu beliren Med'ler "Hint-Avrupa kolundan ve Aryan" olup, "Persler ve Asurlular" la yüzyıllarca süren bir mücadeleye girmiştir. Anlatımın bundan sonraki bölümünde Med'lerin M.Ö. VII.yy. da zamanın en büyük imparatorluğunu kurduklarını bunun da bu günkü Kürdistan sınırlarını kapsadığı belirtilmektedir.¹⁷

Mücadelenin, aynı bir milli bilinç uyandırdığı, öte yanda özgürlüklerine düşkün bir karakter oluşturduğu, böylece Med'lerin "Ulusal değerlerin" oluşmasında başlangıç rolü oynadığı¹⁸, izahla Kürt tarihi inşası için gerekli tarihsel temeller oluşturuluyordu.

¹⁷ Program, s.17. Tarih bir "Ulusun" değil bir "coğrafyanın" tarihi niteliğine büründürmüştür. Bu da oların değil, arzu edilen tarihi düşüncesini çağırıyor. Kürt tarihi ve orijini konusunda ortak bir görüş yok. Bu konuda ki farklılığın nedeni ise "bilimsel kaygılardan" çok "dönemin politik ihtiyaçlarından" ileri gelmektedir. Farklı söylemler için bkz. Minorski, "Kürtler", İslam Ansiklopedisi, Cilt 6, İstanbul,1977, ss.1089-1114, Dr.Fritz, Kürtlerin Tarihi, çev. Sinan Şanlıer, İstanbul, 1992; Azmi Süslü, Mesud Fani (Bügilî)'ye göre Kürtler ve Sosyal Gelişimleri, Ankara, 1993, Bazi Nikitin, Kürtler, çev. Hüseyin Demirkan, İstanbul, 1991; İnsan Nuri Paşa, Kürtlerin Kökeni, çev. M.Tayfun, İstanbul, 1977,

¹⁸ "Millî bilinç", "Ulusal değer", iladeleri M.Ö 1000 yılları için erken dönem olmaktadır. Med'lerin Tarihi konusunda Öcalan'ın da bazı tereddütleri vardır. 1996 Yılında Öcalan ile bir Mülakat arasında şu konuşma geçer.

"Millîti, Evet Başkanım, Mezopotamya da ki Önderlerin biraz ortak benzerlikleri var. Büyük önderleri Deokes " Toprağa yakın " yani bir köylüdür aslında.

Bu döneme devamla Med'lerin M.Ö.550 yıllarında yıkıldığı bölgede sürekli hareketliliğin sonucunda da Persler, Yunanlılar, Makedonyalılar, Ermeniler, Romalılar, Bizanslılar, Sasaniler ve M.S. VII.yy. ortalarında ise Arap-Islam ordularının işgaline kadar bölgenin değişik devletlerin egemenliği altında kaldığı belirtilmektedir. Bu değerlendirme ile, Arap-Islam egemenliğinin "Milli bilincin" gelişmesini engellerken, sürekli çatışmaların yaşanması ve farklı grupların geçişlerinin bölgede aşiret topluluklarını oluşturduğu ifade edildi.

X. yüzyılda ise bölgede "Mervani Kürt" devletinin kurulduğunu beyliklerde de bugün ülkede son derece güçlü olan "işbirlikçi-feodal ve şeyhler"in, "gayri millî" niteliklerini bu dönemde kazanmaya başlamışlardır, denmektedir.¹⁹ XI.yüzyılda türkerin bölgeye geldikleri dönemden itibaren XX.nci yüzyıla kadar katliamlara varacak kadar şiddetli yönetimlerini sürdürmüşlerdir" ifadesi programda yer almaktadır.¹⁹

Bu dönemin genel karakterini feodal, zorbacı ve talancı nitelikte bir sosyal yapının egemen olduğu belirtilmektedir. Anılan dönemle ilgili değerlendirme de Osmanlı egemenliğini sağlayan en önemle şahsiyetin "Osmanlı Türk sultanlarının Kürdistan'daki göndüklü ve gözde ajarı durumundaki Şeyh İdris-i Bittîs'inin olduğu", İdris-i Bittîsinin çabası ile de, Kürdistan halkının iki büyük mezhep halinde parçalanması da bu dönemde hızlandığı belirtilmektedir. Aynı yöndeki anlatımla, Birinci Dünya Savaşı sonunda şartların elverişliliğine rağmen örgütsüzlük²⁰, nedeniyle bağımsızlık fırsatı kaçırmıştı.

Daha önce İran ve Osmanlı İmparatorluğu arasında "ikiye bölünen Kürdistan", bu sefer savaş sonrası İngiltere ve Fransa tarafından "dörde bölünmüş" oluyordu.

Öcalan : Ne yapıo ?

Milkan : Med imparatorluğunun kurucusudur.

Öcalan :Gerçekten öyle bir imparatorluk var mı ? Olmuş mu?

Milkan : En azından böyle bir adlandıma var.

Öcalan : Kuşlukuyum yani ama yinede incelemeye değer .

Bu konuşmalar, "Uzun uğraşlardan" sonra Parti Programını yazan Öcalan' a aittir. Yeterince bu tarih yazımı insanlara birer gerçekmiş gibi anlatılmış. Öcalan'ın kendisi bunun gerçek olmadığını, ihtiyaçtan oluşturulduğunu biliyordu. Artık gelinen aşamada önemli de değildi, çünkü yeterince inanan insan vardı ve bir tarih yaratılmış. Bkz. Abdullah Öcalan, " Savaş Bizde Bir Yaşan Tarzadır . Savaş ve Diplomasi üzerine Çözümler" Ağustos-Eylül 1995, Şam, 1995, s. 66

¹⁹ Program, ss. 17,23

²⁰ Bağımsızlık fırsatı örgütsüzlükten kaçınıldığı için yapılması gereken örgütlü olmaktadır.

Kürdistan'ı askeri açıdan parça parça işgal eden T.C., ayaklanma bahanesi ile ülkeyi adım adım işgal etmiş, "askeri denetim altına" almıştır deniyordu.

"İlnci Dünya savaşı sonrasında da Türk kapitalizmi pazar bütünüleşmesi nedeniyle 1960'lerden itibaren Kürdistan'da sömürgeci kapitalizmin gelişmesine yol açmıştır". Irak, İran ve Suriye'deki bölümlerdeki gelişmeler, Türkiye'nin gerisinde kaldığı tespiti yapılmakta, kapitalist aşamada da "Kürdistan"ı sömürgeleştiren güçlerin başında Türkler gelir denmektedir.²¹

Programa temel teşkil eden, tarihi zemin ve tanımların objektiflikten uzak, zaman boyutunda ilgisiz olduğu görülmektedir. Ancak amaç, bir Kürt tarihi yazmak değil, ideolojik olarak bir Kürt tarihinin varlığını kabul edebilecek sempatizanlar bulmaktır. Dolayısıyla basit, anlaşılabilir ve kolay anlatılabilecek bir tarih ve program ortaya konmuştur. Bu haliyle program, aralarında sempatizan toplama yarışları süren Kürt ve entemasyonalist nitelikli bir çok Marksist örgüt arasında partiye oldukça avantaj sağlayacaktı.

b. 1970'li Yıllarda "Kürdistan"

Örgüt, "Kürdistan" olarak tanımladığı bölgeyi emperyalist zincirin Ortadoğu'daki "en zayıf halkasını" oluşturduğu tespitini yaparak, değerlendirmeye başlamıştır. Emperyalizm, yeni sömürgecilik Irak, Suriye, İran ve Türkiye'ye uygulanırken, bu ülkelerde klasik sömürgecilik Kürdistan'da uygulamaktadır. Bu belirlemeye göre de Irak, İran, Suriye ve Türkiye sömürge iken kendi sömürgeleri de vardı.

Toplumsal yapı "Ortaçağdaki gibi feodal nitelikte olup, sömürgecilik bu kurumu ayakta tutmakta, bu nedenle de yan feodal yapı bu haliyle devrimin önündeki en önemli engeldir" tespiti yapılmaktadır. "Devrimi engelleme özelliği nedeniyle de işçi sınıfının ortaya çıkmasını engellemek için T.C. feodal yapıyı zorla ayakta tutmaktadır". Bölgede gelişen sanayi devlete aittir, yan feodal yapı gelişmekte, amaç ise sömürüyü sürdürmektir.

²¹ Program, s.40,41

Sanayileşmenin ilerlemesi ile sosyal yapıdaki gelişmeler "komprador ve işbirlikçi burjuvalaşmaya yönelik ve ulusal inkarcılık içermektedir", tespiti yapılmakta, bu nedenle sömürgecilerin ülkede gelişmeyi bilinçli olarak engelledikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Bu da, "devletin bilerek bölgeyi geri bıraktığı" iddiasını ispatlamaya çabalamaktadır. Bölgedeki "sağlık teşkilatı zayıf ve sömürü devam etmekte", özellikle kamuoyunu meşgul eden ve birkaç yıl önce meydana gelen Lice depremine yönelik olarak, "bölgede meydana gelen doğal afetlerde devlet yardım yapmamakta, gelen yardımları da yağmalamaktadır" denmektedir. Sosyal yapının önemli iki belirleyici etkeni için ise, "Devletin kasten aşiret ve mezhep çatışmalarını kışkırttığı" iddiasında bulunmaktadır.²²

Mevcut siyasal sistemin amacı, "bölgeyi" hakim ulustan kaynaklanan kurumlar yoluyla yapı içinde eritmektir." Haliyle "zor" devreye girmekte, "zor"un en önemli uygulayıcısı olarak görülen "Türk Ordusu"nun bütün Kürdistan'ı işgal ettiği sonucuna varılmaktadır. Bu "işgalden ve uygulanan zordan kurtulma düşüncesi", hareketin temel dinamiği, silahlı kuvvetler de önündeki en büyük engel olarak görülecektir.²³

"Zorun bir unsuru olan jandarma" kırsal alanda köylülere baskı uygulaması, köytlük için harekete geçme gerekçesini oluşturacaktır. Siyasal sistemde oy kullanma hakkı ile ağa, şeyh nitelikliler TBMM'ne gitmektedirler. Bu nedenle siyasal sistemin çözüm olmayacağı ifade edilmektedir. Yürütülecek örgütlenme faaliyetlerinde gerekli gizlilik kurallarına uymak için de MİT, bölgede güçlü bir ağ kurmuştur denilecektir.

Bütün bu gelişmeler altında, sömürü, haliyle bazı kurumları gerektirecekti. Bunlar da şu şekilde sayılıyordu: "Başta burjuva partileri, polis teşkilatı, mahkemeler, eğitim kurumları olmak üzere hapsinin görevi asimile etmek, korku yaratmak, rüşvet almak, uşaklığı geliştirmek olup, esas amaçta sömürgeciliğe, örtülü ve sürekli bir yapı kazandırmaktır." Bu haliyle sömürge durumundan kurtulmanın yolu bu kurumların kaldırıldığı zora karşı zor kullanmaktır.²⁴

²² Program, ss. 42,46

²³ Neden Savagıyoruz ?, Baskı Yeri ve yılı yok. s. 90 .

²⁴ Program, s. 44,56

B. Kürdistan Devriminin Niteliği Ve Amacı:

Tespiti yapılan "tarihi" ve "sosyal" nitelemeler, ideolojik tahlile birleşince dönemin yeni türden bir burjuva, demokratik devrimini gerektirdiği ifade edilmektedir. Buna göre yapılacak devrim, şu iki özelliği ihtiva edecekti: "Milli ve Demokratik". Devrimin Milli yönü "sömürgeciliğin, siyasi, ekonomik ve kültürel alandaki hakimiyetini yıkmayı hedef alır". Çünkü, sömürü bu yönleri ile ön plana çıkmaktadır. Baş çelişki milli çelişkidir. Diğer toplumsal çelişkilerin çözülmesinde tayin edicidir. Milli çelişki çözülmedikçe hiçbir toplumsal çelişki yalnız başına çözüme imkanına sahip değildir.²⁵

Öngörülen devrimin ikinci yanı, demokratik yanıdır. Burada amaç, "orta çağdan kalma çelişkileri temizlemektir. Devrimin önündeki iç engelleri, örgüt, şu şekilde listelemiştii: "Feodal, komprador sömürüsü, aşiretçilik, mezhepçilik, kadının köleci bağımlılığı". Teorik olarak tanımlanan bu amaçlara göre, "Demokratik devrimin milli devrime bağlı olarak gelişeceğini, milli devrim gelişmeden demokrasinin gelişmeyeceği" sonucuna varacaktır.²⁶

Devrimin başarılması için, önderlik hangi sınıfta üstlenilecek probleminin tartışılması gerekmektedir, "sömürgecilik milli burjuvaziyi geliştirmedeği, engellediği, toprak ağaları ve kompradorları bir sınıf olarak milli ihaneti çoktan seçmesi yüzünden haliyle devrimin temel gücünün işçi ve köylü ittifakından oluşacağı" vurgulanmıştı. İşçi -Köylü ittifaklarını ise ancak proletarya gerçekleştirebilir. Bu da haliyle hareketin işçi partisi tarafından yönlendirilebileceği anlamına geliyordu.²⁷ Bunu sağlamak içinde burjuva, milliyetçi, ulusal inkarcı ve revizyonist akımlarla sıkı bir mücadele gerekecektir.²⁸

25 Köylülüğün "Proletaryanın çoğunluğunu oluşturduğu" toplumlar için öngörülen devrimin niteliği için Bkz. Josef V. Stalin, Milli Demokratik Devrim, çev. Şule Perinçek, İstanbul, 1992

26 Program, s. 52. Benzerlik için bkz. Vietnam İşçi Partisi Tarihii, çev. Ali Baran, İstanbul, 1975, s. 15 "Vietnam devrimi iki aşamadan geçmek zorundadır. Birinci aşama Emperyalist ve feodal yöneticileri devirmek ulusal bağımsızlığı gerçekleştirmek ve köylüye toprak vermek için, işçi sınıfı önderliğinde yürütülecek olan burjuva demokratik devrimdir anti- emperyalist mücadele, ile anti -feodal mücadele birbirine sıkı sıkıya bağlıdır."

27 Partinin adının "İşçi Partisi" konulmasında ki gerekçelerden birisi de buydu.

28 Başlangıçtan itibaren ayrı bölgede faaliyet gösteren diğer Kürtçü gruplara karşı şiddet kullanmasının temel gerekçe olarak bu düşünceler gösterilmiştir. Bu konu ile ilgili gelişen Polemikler için Bkz. Devrimcilerde ki Kafa Karışıklığı, Yoksa Bir Küçük Burjuva Reformistinin İlah Olmazlığı mı?, Almanya, 1984

Özellikleri belirlenen toplumsal yapının değiştirilmesinde, devrim neleri amaçlayacaktı. Örgüt, amacını bu aşamada sınıfsız toplumu kurmak ve ilk evre olan sosyalizme varmayı hedef olarak önüne koymuştu. Bunun gerçekleşmesi için de "1- Türk sömürgeciliğinin ve gerisindeki emperyalizmin Kürdistan üzerindeki her türlü hakimiyetine son vermek, 2- Demokratik halk diktatörlüğünü uygulamanın ilk aşaması olarak, bir işçi-köylü hükümeti kurmak hedeflenirken, bu hükümetin gerçekleştireceği icraat olarakta, tüm üretim vasıtalarına el konacak, hiçbir ülkeye askerî üs ve imtiyaz tanınmayacak, yurtsever unsurlar dışında toprak ağalarının topraklarına el konulacaktı." Bu topraklar köylüye dağıtılacak, yurtsever unsurların ellerinde geçimlerini sağlayabilecek kadar toprak bırakarak, gerisi kamuya devredilecekti.

Proletarya diktatörlüğü inşa edilecek, "kadın üzerindeki her türlü feodal baskı kaldırılıp, azınlık din ve milliyetler üzerindeki baskılar son bulacak, sosyalist ülkelerindeki tarza uygun olarak ekonomi merkezi plana göre yürütülecektir" denilmektedir.²⁹ Bu, hareketin gelişiminde konum ve tutumu belirlerken, "Kürdistan'ın birliğinden yana olmak, her parçadaki mücadeleyi desteklerken, birlik için çaba sarf edilecek ve sonuca gitmek için de; sosyalist ülkelerle dostluk, ulusal kurtuluş hareketleriyle ittifak, dünyanın her köşesindeki işçi sınıfı hareketi ve demokratik eğilimlerle dayanışma içinde" olacaktı.

Sonuç olarak; "Bağımsız, Birleşik ve Demokratik Kürdistan" kurulacak ve bu hedefin önündeki engel olarak belirlenen, "Türkiye Cumhuriyeti'nin sömürgeci boyunduruğunu parçalamayı hedeflemeyen bölgesel özerklik, otonomi vs. gibi özünde sömürgecilikle uzlaşmayı getiren, teslimiyetçi anlayışları teşhir etmek, bunlara karşı kararlı mücadele etmek en önemli görevdi." Hedef bağımsız, birleşik ve Demokratik Kürdistan'ın kuruluşu olarak ortaya konmuştur.³⁰

Zaman zaman Öcalan, "PKK'nın ülkenin bölünmesini istemediği" yönünde ilikiler beyan etmekte, bu konuda mesajlar vermektedir.³¹ Şüphesiz uygulamada önemli

²⁹ Program, s. 53

³⁰ Program, s.58. Bu konuya ilişkin 1995'te değiştirilmiş haliyle tüzük' te ki madde şu şekildedir. Bkz. "1. Bölüm, Md. 3 . Örgütün amacı, Kürdistan üzerindeki sömürgeci egemenliğe ve gerisindeki emperyalizmin etkilerine son vermek, Kürdistan'da ki çağdaş kalınları taşıyıcı etmek, bağımsız ve birleşik bir Kürdistan'da demokratik bir halk yönetimi kurmak, ilerici insanlığın bir parçası olarak sınıfsız topluma doğru ilerlemektir. Bu amaç, daha kapsamlı ve ayrıntılı olarak programla belirlenmiştir."

³¹ PKK 5' nci Kongre Kararları , Şem, s. 163,164 "Siyasi diyaloga ilişkin karar. Partimizin politikası silahlı savaşı, özgürlüğü elde edene kadar sürdürmek, ancak savaş dışındaki yol ve yöntemlere de kapalı olmamak şeklinde somutlaşmaktadır."

olmakla birlikte, PKK'ın 5. Kongre'de konuya ilişkin aldığı karar ile yeni program da bu konu şu şekilde ifade edildi.³² T.C.'nin sömürgeci boyunduruğun parçalamayı hedeflemeyen bölgesel özerklik, otonomi v.s. gibi özünde sömürgecilikle uzlaşmayı getiren, teslimiyetçi anlayışları teşhir etmek ve bunlara karşı verilen kararlı mücadeleyi sürdürmek. Ancak bu amaca ulaşmanın yolu mücadelenin etkinliği ile genel politik ortama göre değişiklik gösterecektir. Bu amaçta değişiklik değil, kısa vadede yöntem seçimi sorunudur. Bu yöntem de siyasal diyaloga ilişkin olacaktı. V. Kongre'de siyasal diyalog için Genel Başkan Öcalan ve Parti Merkez Komitesi'ne yetki verilmesi ve her türlü siyasal diyalog çağrısı ve görüşmesinin, partinin Genel Başkanı'nın onayı bilgisi dahilinde yapılması karar altına alındı.³³

C. Devrimde Yöntem Sorunu

Sömürge kabulünden yola çıkan Parti, "Askeri işgal rejimi altında tutulan sömürgelerde, eğer ekonomik sömürgecilikte geliştirilmişse, devrimin objektif şartları mevcuttur" tespitini yapmaktadır.³⁴ Bu tespit sonucunda da legal mücadele yöntemi veya ayaklanma ile iktidarı ele geçirmenin sömürgelerde mümkün olmadığı³⁵ belirtilmektedir.

"Sömürge'de legal çalışma ve örgütlenme olanağı olmadığından devrimcilerin kendilerini korumak, halkı örgütlendirmek ve sömürgeci kurumları işlemeze hale getirmek için ideolojik, politik ve askeri mücadele biçimlerini iç içe kullanmak zorundadır" denmektedir. 1970'lerin sonunda yapılan değerlendirme ile artık Dikenin somut şartlarının tahlilinden çıkan sonuç, "subjektif şartların oluşmaya başladığını gösteriyor" demek suretiyle devrim için şartların oluştuğu kararna varılmış.³⁶ Zamanı gelen devrimde yöntemi belirleyen, en önemli husus ideoloji olduğuna göre, bilimsel sosyalizmin öngördüğü çözüm şu tarzda şekilleniyordu:

32 Miliyet, 14 Mart 1993, Öcalan için, "Türkiye'nin bölünmez bütünlüğünü kabul ettiğini ilan ediyor", Başlıklı haber, Yeni Parti Programı, s. 41.

33 PKK 5. Kongre Kararları, "Siyasi Diyaloga İlişkin Karar", Şam, 1996, s. 163, 164

34 Parti Programı, s. 55

35 Kürdistan Ulusal Kuruluş Problemi ve Çözüm Yolu, Almanya, 1982, s. 179, Kürdistan'da Zorun, a.g.e., s. 212

36 Manifesto a.g.e., s. 147, 150, 151

"Baskı ve sömürüye karşı görevlerinizi yerine getirmek, ancak bilimsel sosya lizmin rehberliğinde bir politik örgüt, bu politik örgütün önderliğinde bir Ulusal Kurtuluş Cephesi ve bu cepheye bağlı savaşılan güçlü bir halk ordusunun örgütlenilmesiyle mümkündür",³⁷ belirlemesi artık parti, cephe ve ordu üçlemesi ile hedefe yönelmenin temel organlarını ortaya koyuyordu.

Bu üçlemenin başlangıçta oturması gereken sosyal yapı ise, parti, cephe ve ordu örgütlenmelerinin içinde, işçilerin, köylülerin, esnafın, gençliğin ve kadınların kitle halinde örgütlerinin yaratılması ile mümkündü. Değerlendirmeler sonucu, kısa süre de devrimin ayaklanma yoluyla başlanması mümkün değildi. Ancak bu uzun süreli halk savaşı ile mümkün olabilirdi. Bunu meşru ve haklı kılacak olan teori zor ile açıklanmıştı. Sömürgeci zora karşı ilerici zor. Zor bu teorik çerçevede dış zor olarak Türkiye Cumhuriyeti devleti, iç zor olarak ta gerici yapıyı içermekte idi. Durum tespitinde Milli ve Demokratik olan devrim, haliyle içeride demokratik oluşumu dışarıda ise milli niteliği belirtmektedir. "Ülkede gerici zor ne kadar örgütlüyse, devrimci zor da o kadar örgütlü olmalıdır".³⁸ Sömürgeci, madem örgütlü o halde mücadele için yola çıkanlar da kendini en kapsamlı şekilde örgütlemeliydi. Sömürgeciliğin örgütlü olarak uyguladığı bu zora karşılık yapılan tespitler ve sömürge halkların kurtuluş mücadelesinin öğrettiği genel kural gereği, uzun süreli halk savaşı temel yöntem olacaktır. Bu mücadele bir denbire değil çeşitli evrelerden geçecekti.

"Ayaklanma mı yoksa uzun süreli halk savaşı mı?" sorusunun cevabını "Devrimci taktik, kurulu örgüt ve ülkenin somut koşulları tarafından belirlenir. Uzun vadeli ve çeşitli evrelerden geçmesi gereken bir ülke devriminin ilk etabı veya taktiği nasıl olabilir? Böyle bir ülkede devrimci taktik, somut koşullar, ülke üzerindeki mücadele pratiği ve dünya halklarının devrimci deneyimlerinden çıkar",³⁹ denmekte başlangıçta yazılan tahliller ışığında yapılması gereken ve yöntem seçimi için de, şu değerlendirmeler yapılmak-
tadır:

37 Manifesto a.g.e., s.152

38 Manifesto a.g.e., s. 152

39 Kürdistan Ulusal a.g.e., s. 188

Ayıklanma ile iktidarın ele geçirilmesinin mümkün olup olmadığı tartışması yapılırken; mevcut durumda ayaklanmanın olmaması, "şehirlerde nüfusun az, Türkiye Cumhuriyeti'nin isyan bastırma konusunda deneyimli, kırlarda silahlı bir gücün bulunmaması nedeniyle mümkün görülmemektedir"⁴⁰ Bu tespitler ışığında yapılması gereken ise; "1- Uzun süreli bir silahlı mücadele, 2- Her şeye basitten başlamak, 3- Tüm halkı seferber etmek, 4- Mücadeleyi adım adım geliştirmektir." Yapılan tespite göre küçükten büyüğe, basitten karmaşığa, gitmek gerekir.⁴¹

Coğrafya (Nüfus, arazi, iklim, ulaşım, ekonomik, kırsal hareketleri, sosyal yapı ve mücadelenin sürdürüleceği bölgenin sosyal konumunun değerlendirilmesi) sonuç üzerinde oldukça belirleyici olacaktı. Buna göre uzun süreli savaş ile beklenen sonuç "Kırsal kesimi temel alarak, siyasi ve askeri çalışmalar hızlandırıp genelde üç bölgeleri yaratılırken bunlara dayanarak şehirlerde siyasi çalışma yapmak, kırsal uzun süreli bir yıpratma savaşı ile devlet denetiminden çıkıp şehirleri ele geçirmek". Görüleceği gibi halk savaşı kırsal temel olarak gelişecek ve giderek tüm ülkeye yayılacaktı.⁴² Kırsal alanların mücadelenin temeli olarak alınmasında ise şu nedenler vardı. Kırsal alanlarda; "1. Devletin egemenliği zayıftır, 2. Henüz her köyde yol ve karakol yoktur. 3. İşbirlikçi ve ajan ağı yeterince örülmemiştir. 4. Kürt yurtseverliği güçlüdür. 5. Ulusal değerlere bağlılık vardır. 6. Köylüler proletaryanın en yakın müttefiki ve aynı zamanda halk ordusunun bel kemiğidir. 7. Bu nedenle de devrimci mücadele kırsal örgütlenecek, burayı temel mücadele alanı olarak alacak ve burada gelişen mücadeleye dayanarak şehirlere yönelecektir."⁴³

Görüleceği üzere, ayaklanma ile sonuca varmanın mümkün olmadığı bu tespitle artık yapılması gerekenler şunlardı.⁴⁴ "Ulusal kurtuluş için direnme savaşı çizgisi, bütün halkın katıldığı, halkın çeşitli biçimlerde örgütlenilerek seferber edildiği bir halk savaşı çizgisidir. Siyasi bilinçlenmesi zayıf olan, örgütsüz bulunan halkımızı bilinçlendirme, örgütlenme ve seferber etme görevleri nasıl gerçekleşecektir? Kürdistan'da halkın devrimci şiddet temelinde siyasal mücadele gelişecek, siyasal temel üzerinde silahlı

40 Manifesto a.g.e., s.154

41 Kürdistan'da Zorun a.g.e., s. 213

42 Kürdistan'da Zorun a.g.e., s. 211, 212, 218.

43 Kürdistan'da Zorun a.g.e., s. 212

44 Kürdistan'da Zorun a.g.e., s. 214

mücadele, ulusal kurtuluş savaşı yükselecek ve silahlı mücadele siyasal temeli korumaya, sağlamlaştırmaya ve gelişmeye hizmet edecektir.⁸ Uzun vadeli hedeflerin, teorik temeli, genel olarak Çin ve Vietnam örneklerinden alındı. Ancak iki ülkedeki sosyal, siyasal yapı ve coğrafi konum farklılığı bazı teorik ayrıntıları da ön plana çıkardı. Bunlar uzun süreli halk savaşının bölümleri arasındaki farklardı. Kırsal alanın temel mücadele sahası seçilmesi, beraberinde mücadelenin insan kaynaklarının bu bölgelerden temine, taktik ve tekniği ile yöntemlerinin de kırsala göre şekillenmesini esas alacaktı. Parti Programı tümüyle incelendiğinde görülecektir ki, teorik kurgu, eyleme geçişte belirleyici olacak, hareketin temel nitelikleri, dönemin söylemlerine ve örgütlenmelerine uygun olacaktı.

III. BÖLÜM

ÖRGÜTSEL İŞLEYİŞ, PARTİ, ORDU, CEPHE

Uzun süreli halk savaşını gerçekleştirecek örgütlenme, hedefe üçlü organi zasyonla varacaktır. Bunlar birbirine bağlı fakat farklı alanları kapsar. Çelik disiplini bir parti, onun hükmettiği silahlı güç ordu ve onu besleyen ama onun tarafından amaçları doğrultusunda şekillendirilen cephe teşkilatı.

A. Parti

Parti, hedefleri belirlenen örgütün oluşturacağı siyasal örgütlenmedir. Partinin nitelikleri elbette belirli özelliklere haiz olmalıdır. Parti, öncü bir rol oynayacaktır. Marksist parti niteliğindeki örgütün, 1976 yılı sonrasında profesyonel siyasal çalışmalara başladığı, üyelerin artık partinin muvafakatini almadan yerini ve partinin haberi olmadan işini bile değiştiremediğini görüyoruz.¹

Bu yapısal özelliklerin gerekçesi ise, "Proletarya partisinin demirden disiplinini az da olsa zayıflatan herkes, gerçekte proletaryaya karşı burjuvaziye yardım eder²" kuralından çıkarılıyordu. Yapılması gereken, disiplinin sağlanması, kuruluş aşamasında bilgi sızmasının önüne geçmektir.³ Amaç yeni kurulan, zayıf olunan bu dönemden "yara almadan çıkmaktır." En önemli şey, bu öncü müfrezenin proletaryanın bu öncüsünün bilinçliliği, örgütlülüğü ve demirden devrimci disiplinidir".⁴

¹ Bkz. Eski Tüzük Md.2. Profesyonel çalışmanın getirdiği gizlilik, disiplin ve kontrolün tamamı eleştiri-özeleştiri, partiden hiçbir şeyi saklanmak ve aidiyet duygusunu geliştirmesi içindi. Demokratik Merkezîyetçilik gereği "Bütün Üyeler Parti Kararına uymak zorundadırlar" hiyerarşik yapılandırma. "Alt komite üst komitenin kararlarını aynen yerine getirdikten sonra ilgili komite teyde iletir." Tüzük . Md.7

² V.İ. Lenin, "Sol" Komünizminin Çocukluk Hastalığı, İstanbul, 1997, s. 39; Josef Stalin, Örgüt Üzerine, çev. Ali Zekeri, İstanbul, 1992

³ Lenin Stalin, Örgütlenme Üzerine, çev. İsmail Yarkan, İstanbul, 1988 Örnek Tüzük için bkz. ss. 178, 196

⁴ Kadro Sorunu Üzerine a.g.e., s. 68. Konu ile ilgili olarak bkz. V.İ. Lenin, Bir Adım İleri İki Adım Geri, çev. Yurdakul, Fincancı, Beşinci baskı, İstanbul, 1992; V.İ. Lenin, Ne Yapmalı, çev. Marmaraz Yavuz, İstanbul, 1994

Bunun sağlanması ile ilgili olarak " geçmişin tecrübe ve teorik bilgi birikimi" de yeterlidir.⁵

Kuruluş döneminde parti hiyerarşik yapılanmada aşağıdan yukarıya "Hücre, Köy Komitesi, Yerel Komite, Bölge Komitesi, Merkez Komitesi ve Polit Büro" olarak örgütlendi.⁶ Örgütlenmedeki görev dağılımının amacı kuruluş döneminde propaganda, taraftar kazanma ve maddi destek sağlamayı hedef almıştı. Her üst komite, altını denetlemekten ve kontrolden sorumlu olarak sistem kurulmaya çalışıldı.⁷ Merkez komitesi, 4 kişilik politbüroyu seçmekle görevli olup, ayrıca, genel olarak tüm sorumluluk ta merkez komiteye aitti.

Merkez komitenin önündeki en önemli görev ise silahlı direnme kuvvetlerinin kuruluşunu, yetki ve görevlerini saptamaktı.⁸ Böylece parti, "ordu"nun ilk nüvelerini oluşturacaktı. Merkez komite genel sekreteride seçecekti. Üst yönetimi oluşturan polit büro denetleme yetkisine de sahipti.⁹ Demokratik merkezîyetçilik, sıkı bir merkezileşmenin ve parti yönetiminin tartışılmaz otoritesinin göstergesiydi. Bu şekilde olmak zorundaydı; çünkü parti devrimin öncüsüydü.¹¹

Lenin'e göre de; "1) Önder, 2) Sağlam Örgüt, 3) Profesyonellik, 4) Sınırlı sayıda üye, 5) Hem işçi hem diğer sınıflardan taraftar sağlamak başarının temel şartıdır".¹¹ PKK, hazırlık dönemine uygun nitelikteki örgütlenmeyi, ancak 1978 yılında tamamladı. İlegal parti örgütlenmesinde gerekli olan "disiplin"¹² kuruluşun itibaren ön plana çıkan nitelik oldu. Bu amaçla da tüzükte parti denetleme ve istihbarat komitesi oluşturulması yer aldı ve hayata geçirildi.¹³

⁵ Lenin a.g.e., s. 14, 15 "Proletaryanın devrimci partisinin disiplini nasıl konur? Nasıl denetlenir? Nasıl güçlendirilir? Bİrdinci öncünün sınıf bilinci ve derime bağlılığı, dayanıklılığı, özverişi kahramanlığı ile. İkincisi, en geniş emekçi kitlelerle öncelikle proleter kitlelerle, ama proleter olmayan emekçi kitlelerle bağ kurma, onlara ulaşma -dilerseniz-onlara belirli ölçüde kaynaşma becerisiyle. Üçüncüsü, bu öncü tarafından hayata geçirilen politik önderliğin doğrultu, geniş kitlelerin doğruluğundan kendi deyimi ile emin olması koşuluyla politik, stratejik ve taktik doğruluğu ile. Bu koşullar olmadan, görevi burjuvaziyi devirmek ve tüm toplumu yeniden biçimlendirmek olan gerçelden ileri sınıfın partisi olma yeteneğindeki devrimci bir parti de disiplini sağlamak olanaksızdır."

⁶ Bkz. Eski Tüzük, Md. 6, 7, 8, 9 Karşılaşırma için bkz. Örgütlenme Üzerine a.g.e., s. 178

⁷ Bkz. Eski Tüzük, Md. 10-11-12-13

⁸ Bkz. Eski Tüzük, Md. 14

⁹ Eski Tüzük, Md.15

¹⁰ Örgütün en zayıf olduğu dönem kuruluş anıdır. Bu nedenle de sızmalara karşı demirden disiplin ve kontrol şarttır.

¹¹ Kadro Sorunu Üzerine a.g.e., s. 211

¹² Parti Kuruluşundan İtibaren Disiplinin gerekliliği olan "Resmîyeti" ön plana çıkartmıştır. Öyle ki Öcalan diğer militanlara muhatap olmamış ve yanında sigara bile içmelerine izin vermemiştir. Bkz. Parti Tarihî, s. 8

¹³ Bkz. Eski Tüzük, Md. 16

Komite, hainliği tespit edilenlere ölüm cezası vermeye yetkili kılındı. Partinin gelir kaynakları olarak ta aidat, bağış, kamulaştırma ve benzeri yollar sayıldı. Kongre partinin en yüksek organı olurken, Genel Sekreter, "Merkez Komitesi ve Politbüro'nun başkanıdır" hükmü yer aldı. Genel sekreter partinin tüm çalışmalarından sorumlu tutuldu. Klasik Marksist örgütlenmelerde parti öncü rol oynar. Bunun için yapılması gereken disiplinli, hiyerarşik yapılanması tam, gizliliğe riayet eden bir örgütlenmedir. Lenin'e göre de "yalnız öncü teorinin kılavuzluk ettiği bir parti, öncü savaşçı rolünü yerine getirmeye yeteneklidir.¹⁴ "Yine Lenin'e göre;" proletaryanın iktidar mücadelesinde, örgütten başka silahı yoktu. "Zaten" partinin çekirdeği profesyonel devrimcilerden, yani kendilerini devrime adayın sıkı ideolojik ilkelere, geniş bir siyasi ufka sahip kişilerden oluşurdu". Gizlilikte polisten sakınmayı bilmek ve gizli çalışmak özellikle önemli idi. Demokratik merkezîyetçilik, partinin iç hayatının temel ilkesidir. Birbirinden kopuk, ayrı ayrı grup eylemleri sonuca gitmez. Merkezîleşme, parti politikasını planlarını gerçekleştirir.¹⁵ Diğer bir nitelik ise disiplindir. Disiplin azınlığın çoğunluğa bağlı, birlikte alınan kararların bütün parti üyelerinin için uyulması mutlak olarak zorunludur.

Kuruluş döneminde tespit edilen ve tüzükde belirtilen yapılanma 1995 başında toplanan V.inci kongreye kadar korundu. Kongrede bazı değişiklikler yapılarak yeni kararlar alındı. Yeni tüzükde "Partinin en yüksek karar organı kongre"dir hükmü korunurken, genel sekreter kaldırıldı, yerine parti genel başkanı konuldu ve merkez komite ve merkez disiplin kurulu üyelerini seçme yetkisi verildi.¹⁶

Genel Başkan, iki kongre arasında partinin en yüksek ideolojik ve politik organı oldu. Öyle ki Öcalan, partide "tüm faaliyetlerin ve devrimin önderi" kabul edilmektedir.¹⁷ Genel Başkanlık, başkanlık konseyi ile çalışır, bu konsey merkez komite üyeleri arasından seçilir ve bunu başkan onaylar.¹⁸

14 Aktaran, B. Ponomarev, *Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi*, İstanbul, 1976, s. 32

15 a.g.e., s.35

16 Yeni Tüzük, III. Bölüm. Md. 9

17 Yeni Tüzük, III. Bölüm. Md. 10

18 Yeni Tüzük, III. Bölüm. Md. 11

Kongreler arasında en yüksek karar ve yürütme organı olarak genel başkanlık, genel başkanlık konseyi ile merkez komite görevlidir. Merkez komite başkana yardımcı olarak çalışır, tüm cephe örgütlenmesini, silahlı grupları çalıştırır.¹⁹ Bir diğer kuruluş ise merkez disiplin kuruludur. Bu kurulda da belirleyici olan genel başkandır. Onun onayı olmadan hiçbir kararın hayata geçirilmediğini görüyoruz..

Aşağıya doğru örgütlenmede ise önce eyaletler gelmektedir. Parti Genel Kongreleri dört yılda bir yapılırken, eyalet kongreleri iki yılda bir yapılmaktadır. Eyaletlerde, Eyalet Komitesi seçici ve değerlendirci yetkilere sahiptir.²⁰

Dikkat çeken bir konu da rapor-talimat sistemidir. Sistem, hem hiyerarşik sistemi takiben alttan yukarıya çalışırken aynı zamanda genel başkana yılda bir kez doğrudan rapor vermeyi kurala bağlamıştır. Bu da sistemin tamamının Öcalan tarafından kontrolünü esas almaktadır.²¹

Aralık 1994'de yapılan Vınci kongrede parti amblemindeki orak-çekic çıkarılarak yerine meşale getirildi.²² Öcalan'ın denetiminde süreçlere yön veren 29 asil ve 11 yedek üyeden oluşan merkez komite oluşturuldu.²³ Merkez disiplin kurulu ise 7 asil ve 3 yedek üyeden oluştu.

Ancak, kongre kararları incelendiğinde, Öcalan'ın kontrolü elinden kaçırmak için her türlü tedbiri aldığını, bunu da özellikle sızmalara karşı yaptığını görüyoruz. Her ne kadar kuruluş, belli esaslara bağlansa da Öcalan tarafından tüm yönetim, kişisel ve keyfî esaslarda yönetildi.

B. Ordu:

Ortaya çıkışından itibaren dünya görüşünü Marksist /Leninist ilkelere dayandıran örgüt, amacını gerçekleştirmek için belirlediği yöntemin temelini, zor oluşturmaktadır. Zor, ideolojik tespitlere göre, iktidarı elde etme ve sürdürmenin yegane yoludur. Ancak, tarihsel uygulamanın, örgütün önüne iki farklı zor içinden bir seçim yapması söz konusuydu. Birincisi, "Hemen Ayaklanma" diğeri ise

19 Yeni Tüzük, III. Bölüm. Md. 12

20 Yeni Tüzük, III. Bölüm. Md. 13

21 Yeni Tüzük, III. Bölüm. Md. 19

22 Yeni Tüzük, I. Bölüm. Md. 1

23 PKK 5. Kongre Kararları, Şanlı, 1995, s. 11

"Uzun Süreli Halk Savaşı" sonunda iktidarı ele geçirme, yani ayaklanmayı uzun bir zamana yayma yolu idi. Bu iki yöntemin genel karşılaştırması yapıldığında alınan karar, "keyfi bir seçimle"²⁴ değil, mevcut somut şartlar sonucunda, uzun süreli halk savaşını tercih etmesi gerektiğini açıkladı.²⁵ Uzun süreli halk savaşı ile de siyasal şiddet ve gerilla bu mücadelerin vaz geçilmez tarzı olmalıydı.²⁶

1. Silahlı Mücadelede Yöntemin Dayandığı Teorik Temeller:

Düzenli ve güçlü ordulara sahip burjuvazinin elinden, iktidarı zor kullanarak almak isteyen proletaryanın kullanacağı yöntem, Marks ve Engels'i de meşgul etmişti. Ancak gerek Amerikan iç savaşı, gerek Napolyon'un İspanya seferi gerekse de 1848 Paris komünü Marksizm'in ideologlarına, bu konuda gerekli ilhamı vermişti.²⁷ Görünen şuydu; zayıf olan taraflar da seçtiği yönetime bağlı olarak kendisinden çok güçlü olanlara karşı giriştiği mücadeleyi kazanabiliyordu. Bu ise ancak düzenli olmayan, askeri eğitim almamış, yani gerilla ile mümkün olabiliyordu.²⁸

Gerilla savaşı 1917 yılında Rusya'da yaşanan iç savaş sırasında da uygulandı.²⁹ Ancak Mao tarafından yirmiyedi yıl sürdürülen ve sonunda başarıya

24 Bkz. Tüzük, Md. 5

25 Manifesto, a.g.e., s. 155

26 Abdullah Öcalan, Seçme Yazılar, Cilt II, İstanbul, 1993 s. 22 "Dünya Devrimler Tarihinde Şiddetin Rolü, Hukuk ve siyasetin doğuşu, başlıkları bölümünde ... Tarih boyunca şiddetsiz, barışçıl geçişler sadece lafazan ve ütopyadan öte gidememişlerdir. Pratik gerçekler bunların işlemeziğini açıkça ortaya koymuştur. Bu günde şiddet ve şiddet uygulayan kurumlar tüm devrimlerde hükümünü daha da gelişmiş biçimlerde icra etmektedir." Ayrıca bkz. "Partimize, azgın sömürgeci zora karşı amansız bir mücadele içinde doğmuş, oluşumunu devrimci şiddet kullanarak gerçekleştirmişlerdir." Kürdistan'da Zorun a.g.e., s. 79

27 Konu hâldonda çıkan makaleler için bkz. Marks, Engels, Lenin, Stalin, Partizan Savaşı, çev. Nadiye R. Çobanoğlu, İstanbul, 1994 Engels, a.g.e., s. 264, 265

28 Tarihsel gelişim için bkz. William Pomeroy, Marksizm ve Gerilla Savaşı çev. A. Saral, İstanbul, 1992. V. I. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, Ankara, 1978. Askeri hareket tarzı, taktik ve yöntem olarak bkz. Alberto Bayo, Gerilla Savaşı Nedir, çev. Mehmet Atilla, İstanbul, 1977. E. Che Guevara, Askeri Yazılar, 5'inci baskı, çev. Nadiye R. Çobanoğlu, İstanbul, 1992. Carlos Manghelli Şehir Gerillası El Kitabı, 2'inci baskı, çev. Ahmet Koçtuğ, İstanbul, 1992. Raymond L. Garthoff, Sovyet Askeri Doktrini, çev. Baha Ataman, Ankara, 1956. ss. 363-388 Batı gözüyle "Gerilla" tarzı için bkz. Aubrey Dixon, Otto Hellbrunn, Komünist Gerilla Savaşları, çev. Alaattin Haydaroglu, Ankara, 1958.

29 "Gerilla" sadece Marksist dünya'ya ait bir tarz değildi. Diğer ordular tarafından da kullanıldı. Üstelik batılı yazarlara göre "Gerilla harbinin ilk modern nazariyecisi bir komünist olmayıp" Seven Pillars of Wisdom, (Akın Yedi Direği) adlı kitabında gayri nizami harbin temel stratejik prensiplerinden çoğunu ana hatları ile belirten İngiliz bilgini T.E. Lawrence'dir. bkz. Charles W. Thayer, Gerilla, Baskı Yeri ve yılı yok. s. 13. Kitap Türkçe'ye de çevrildi. Thomas Edward Lawrence, Bilgelik Yedi Direği (Bir Cesurun anıları) çev. Yusuf Kaplan, Kayseri, 1991. Batılı stratejistler Gerillaya sadece düzenli askerî güçlerin yanında yardımcı rol verdiler. bkz. Carl von Clausewitz, Harp Üzerine, Çev. H. Fahri Çeliker, Ankara 1991, ss. 446-451. "Halkın silahlandırılması"

ulaşan Çin Devrimi ile bu yöntem yeni bir anlam kazandı.³⁰ Japon ve Fransız işgaline karşı başlayıp, ardından da ABD karşı sürdürülen uzun süreli Vietnami savaşı ile de, soğuk savaş döneminde, dünya askeri stratejilerine, Marksist /Leninist dünya görüşü tarafından kazandırılan yenilik oldu.³¹

Silahlı mücadelenin yapılacağı bölgenin özelliği ise, köylülüğün yoğun olduğu, devletin egemenliğinin tüm coğrafyaya nüfuz edemediği bir sosyal yapıya sahip olmasıdır. Devlet, ancak büyük yerleşim merkezlerinde etkilidir. Silahlı mücadele devlet örgütlenmesinin zayıf olduğu böyle bir bölgede başlatılacaktır. Böylece bilgi akışının az olacağı bir coğrafya ile zayıf kamu örgütlenmesinin olduğu alanlardan başlatılacak faaliyetler, zamanla tüm kırsal alana yayılacaktır. Kamu örgütlenmesinin zayıf olduğu bu bölgelerde halk, şiddetin etkisine açıktır. Yapılacak olan ise yoğun şiddet kullanarak halkın devletle olan bağlarını kismelerini sağlayacak, ardından da siyasal ve askeri olarak örgüt tarafından yeniden örgütlendirilecekti. Kırlar bir kez ele geçirildikten sonra da devlet sadece büyük yerleşim alanlarına hapsedilecek, halkla bağları koparıldığından da bilgi akışı kesilecekti. Elde tuttuğu yerleşim merkezlerinin çevreyle irtibatını sağlamak için de, tüm gücünü ana ulaşım yollarının emniyetine ayıracak ve kırsal alanları terk edecekti. Boşaltılan bu alanlarda egemenlik partiye kalacak, böylece örgüt gittikçe güçlenirken kamu gücü gittikçe zayıflayacaktı. Partinin kontrolüne giren kırsal alanlara dayanarak silahlı güç büyütülecekti. Tüm kırsal alanlar parti tarafından ele geçirildiğinde, artık şehirler kuşatılacağı için eylemlerin niteliğinde değişecekti. Yerleşim merkezlerinde de kısmi halk ayaklanmaları başlatılarak, gittikçe artan tempo-da büyütülecekti. Bu kısmi ayaklanma zamanla büyük çapta isyanlara dönüşecekti.

Başlangıçta bu yöntemin temel dayanağı ve hedefi köylü olacaktı.³² En önemli görev ise bölgede tutunabilmek ve gerilla bölgeleri oluşturmak için köylüyü

30 Çin Devriminin Mao tarafından "Uzun süreli Halk Savaşı" ile zafere ulaştırılması ardından bu konudaki sistematik görüşlerinin açıklanması için bkz. Mao Çe-tung, *Askeri Yazılar*, çev. N. Solukçu, 2. baskı Ankara, 1976. Mao Tse-Tung, *Seçme Eserler*, 2. Cilt I. Kitap çev. Feridun Nefer, Ankara, 1971. Yine Batılı gözyle Marksist stratejiler. Donlad S. Zagora, Robert C. North, Paul F. Langer, *Asya'da Komünist Stratejileri* çev. Ömer Öztürkmen, Ankara, 1967. George K. Tanham, *Vietnamin ve Hindicinde Komünist İhtilal Harbi*, Ankara, 1966.

31 Konu ile ilgili olarak bkz. Vo Nguyen Giap, *Halk Savaşı, Halk Ordusu*, çev. M. Erdos, Ankara, 1968. Vo Nguyen Giap, *Halk Savaşının Askeri Sanatı*, çev. Neşat Alkan, İstanbul, 1976. Vo Nguyen Giap, *Halk Ordusunun Kuruluşu* Çev. G. Aydın, İstanbul, 1977. Ho Şi Minh, *Milli Kurtuluş Savaşımız (1920-67)* çev. Murat Devrim, Ankara, 1988. Ho Şi Minh *Seçme Yazılar*, çev. Aydın Kurtuluş, Ankara, 1975.

32 Lin Piao, *Yaşasın Halk Savaşının Zafere*, çev. Süleyman Ege, Dördüncü baskı, İstanbul, 1978, s. 33, Mao a.g.e., s. 115

bir şekilde ikna etmekte. Bu nasıl sağlanacaktı? Bilgilendirme ve propaganda ile olacaktı. Ancak propaganda esnasında devlete bilgi verecek, zaten zayıf olan silahlı gücü tehlikeye, atacak bütün "açık ve gizli hainler" bölgeden temizlenecekti. Temizlikte kullanılacak yöntem ise şiddet, yani "devrimci şiddet" olacaktı.³³ Bunun uzun süreli halk savaşının başındaki adı ise "silahlı propaganda" olacaktı.³⁴ İkna edilen köylüler derhal örgütlenirken, hain ve işbirlikçilerin temizlenmeleri faaliyetlerine kendi koruma birliklerini oluşturmaya başlayacaklardı.³⁵ Sonuçta da bu çabalar gerilla için korunabileceği emniyetli bölgeler, güç büyütebileceği, eğitim yapabileceği, hastalarını tedavi ettirebileceği, yiyecek, silah ve cephane temin edebileceği üsler sağlayacaktı.³⁶

Bu bölgeler partinin denetimine gireceğinden, silahlı mücadeleyi daha geniş bölgelere yaymak, başyarı genişletmek için bu üs bölgelerine dayanarak, yeni gerilla bölgeleri oluşturulacaktı.³⁷ Her yeni bölge devlet güçlerinin yayılmasına neden olurken, gerillanın üzerindeki baskıda gittikçe azalacaktı.

Silahlı mücadele geliştikçe üs bölgeleri birleştirilerek kurtarılmış bölgeler kurulacaktı.³⁸ Bu alanlar savaş ekonomisine göre örgütlenilecek, kendi savunma güçlerini kuracaktı. Partinin egemenliği altına giren bu alanlar kızıl bölge, gerilla üsleri olan alanlar sanı, henüz gerillanın girmedeği alanlar ise beyaz bölgeler olarak adlandırılacaktı. Amaç, mümkün olduğunca tüm alanları kızıl bölgeler haline getirmektir.

33 bkz. Yavuz Ertan -Cahit Ardali, "Salırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yanları", Cogito Kış Bahar 1996, s. 5-7. Orhan Türkdoğan, Sosyal Şiddet ve Türkiye Gerçeği, İstanbul, 1996. Taha Akyol, Politikada Şiddet, Ankara, 1960. Şiddet bursu, Terör olarak tanımlanmaktadır. bkz. Şükrü Alpaşan, Kriminoloji ve Hukuk Açısından Tedbişçilik, İstanbul, 1983

34 Mao , a.g.e, s. 210

35 Çalışma yapılan her alanda öncelik bölge halkının da "faaliyetlere mutlaka katılımı sağlanmalıdır. "Bu çabaları Galula" suç ortaklığı" olarak açıklamaktadır. Bkz. Galula a.g.e., s. 45

36 Mao , a.g.e., s. 203 Mao, konuyu önemi şu şekilde ortaya koymaktadır: "Öyleyse, bu üs bölgeleri nedir? Bunlar, gerilla kuvvetlerinin stratejik görevlerini yerine getirmede, kendilerini koruma ve genişletme, düşmanı imha ve ülkeden sürüp çıkarma amaçlarına ulaşma da dayandıkları stratejik üslerdir. Bu stratejik üsler olmaksızın, stratejik görevlerimizi yerine getirmede yada savaşın amacına ulaşmada güvenebileceğimiz hiçbir şey yok demektir. Düşman hatlarının gerisinde ki gerilla savaşının bir özelliği, gerisi olmaksızın savaşmasıdır çünkü gerilla kuvvetleri, genellikle ülkenin gerisinden kopmuş durumdadır. Aynı gerilla savaş üs bölgeleri olmaksızın ne uzun zaman sürer, ne de gelişebilir. Aslında gerilla savaşının gerisi üs bölgesidir." Mao üs bölgelerini üçe ayırmakta bunları Dağdakiler, Ovakdakiler ile Nehir ağzındaki ler olarak tasnif etmektedir. Bunları için de en uygun olan ise dağlık bölgelerde olanlardır. a.g.e., s. 204, 205

37 Mao a.g.e., s. 207. "Buralar (Üs bölgeleri kastediliyor b.n.), gerillalar oradayken onların gerillalar gölçüne de kulfa yönetimin söz geçirdiği bölgelerdir. Bundan dolayı buralara gerilla üsleri değil, gerilla bölgeleri demek daha doğru olur."

38 Giep, Halk Savaşının Askeri Sanatı, a.g.e., s. 49, 50

Mücadelenin bu tarzda sürdürülmesi, tamamen zorunluluktan doğmuştur. Zayıf olup mücadeleye karar veren taraf, zayıflığını mücadelenin hiçbir döneminde unutmamalıydı. Karşısında güçlü bir ordu, örgütlü bir devlet bulacaktı. Zamana yayılan silahlı mücadele, zayıfı güçlendirirken, güçlü olan devleti askeri, ekonomik, siyasal, psikolojik olarak sürekli zayıflatıyordu. Devleti zayıflatmanın, kendisini güçlendirmenin biricik yolu ise, "Halkı Örgütlemek" ten geçecekti.³⁹ Giderek güç dengesi, mücadele edenin lehine bozulacak, zaten düzenli ordular oluşturmaya başlayan parti, stratejik saldırı ile son darbeyi vurarak zaferi kazanacaktı.⁴⁰ Uzun süreli savaş bu şekli ile üç aşamadan geçerek sonuca ulaşacaktı.⁴¹ Bunlar "stratejik savunma, stratejik denge ve stratejik saldırı" aşamalarıydı.⁴²

Silahlı mücadelenin başlatılması için, öncelikle "Askeri bir örgütün oluşturulması" gereklidir.⁴³ Oluşturulacak askeri örgüt yapısı ve şartları gereği zayıf ve güçsüz olacaktır. Bu nedenle uygulaması gereken askeri tarzı "gerilla" olmalıdır.⁴⁴ Gerillanın stratejik savunma döneminde öncelikli görevi askeri değil tamamen siyasidir.⁴⁵ Tüm dikkatini ayaklanma için, halkı örgütlemeye, yani cepheyi oluşturmaya verecektir. Örgütlenen halk kendi silahlı savunma birliklerini kuracak, hem bağımsız eylem geliştirirken hem de gerillaya yardımcı olacaktır. Gerilla faaliyetleri engellenmeye çalışılacağından kendini korumak için gizlilik onun en önemli kozu olacaktır. Çünkü o kazanmayacağı hiçbir çatışmaya girmeyecek,

39 Gıap, Halk Savaşı Halk Ordusu, a.g.e., s. 48, Gıap, Halk Savaşının Askeri Sanatı a.g.e., s. 43

40 Gıap, Halk Savaşı, Halk Ordusu, a.g.e., s. 39

41 Gıap, Halk Savaşı, a.g.e., s. 23

42 Mao, a.g.e., ss. 215-219, 260

43 Gıap, Halk Ordusunun a.g.e., s. 76, 77

44 Gıap, Halk Savaşı, Halk Ordusu, a.g.e., s. 88 "Gerilla savaşı halk yığınlarının çok daha iyi donatıma ve tekniğe sahip olan saldırgan bir orduya karşı çıkan, zayıf ve kötü donatılmış bir halkın savaşma biçimidir". Gıap Halk Savaşının Askeri Sanatı, a.g.e., s. 91, 92 "Gerilla savaşı, güçlü bir şekilde donatılmış ve iyi eğitilmiş olan saldırgan bir orduya karşı koyan, iktisadi bakımdan geri bir ülkenin geniş kitlelerinin savaşıdır. Düşman güçlüyse ondan sakınılır. Düşman güçsüzse ona saldırılır. Modern donatıma karşı ona rahat vermeyerek yada askeri hareketi siyasi ve ekonomik eylemle birleştirilerek karşı koyar. Cephenin sabit yeri yoktur. Düşman neredeyse cephe olmalıdır. Düşman üzerinde ezici bir üstünlüğü gerçekleştirilmek için hücum ve geri çekilme de, inişiyatifi, esneklik, hız, şırtırmaca, saldırı ve çekilme de ani hareket etmeye birlikler düşmanın yeter derecede korunmadığı yerlerde yoğunlaştırılır. Güçler dengesi aleyhte olmaya devam ettiği sürece, savaş verilen yerde kesin bir üstünlük sağlayabilmek için çarpışma zamanında birlikleri bir araya toplamak gerekir. Bu kendi güçlerinizi korumak geliştirmek ve düşmanınkini de küçük küçük zaferlerle tüketmek için yapılır."

45 Mao, a.g.e., s. 85, Gıap Halk Savaşının Askeri Sanatı a.g.e., s. 43

inisiyatifini elinde tutacak, sürekli hareketli olacak, kendisi hakkında bilgi akışını engelleyecekti.⁴⁶

Bu, mücadelenin taşındığı her yeni alanda ve her aşamada vaz geçilmez yöntem olacaktır. Stratejik savunma aşamasında gerilla sayı, eğitim, etkinlik ve toplumsal işbirliği dikkate alınarak kendi içinde üç farklı nitelikte tasnif edilecek ve tanımlanacaktı. Bunlar, "silahlı propaganda birlikleri, gerilla ve gelişkin gerilladır."⁴⁷ Her üçünün temel taktiği, gerilla olmasına rağmen, gördükleri fonksiyon bakımından küçük farklılıklar vardı.

Silahlı propaganda birlikleri ilk kez Vietnam'da hayata geçirilerek uygulandı.⁴⁸ Bu birlikler silahlı çatışmadan sürekli kaçınarak ön plana "siyasi" amaçları olarak çalışmalarını sürdürecektler, her fırsatta halka amaçlarını açıklayacaklardı.⁴⁹ Tarzı ise gerillaya uygun olacaktı. Silahlı propagandadan beklenenler elde edilince de bir üst aşama olan gerillaya geçilecekti. Bu aşamada ise kurtuluş ordusu kurulacaktır.⁵⁰ Kullanılacak taktik, mutlaka gerilla olacak, kazanılmayacak hiçbir çatışmaya girilmeyecekti. Sürdürülen çalışmalarda siyasi yön sürekli ön planda olacaktı. Her yeni girilen bölgede halk örgütlendirilirken, örgütlenmenin önündeki engeller, devrimci şiddet ile ortadan kaldırılmalıydı.

Gerilla sayısını artırıp, üç bölgeleri oluşturulmaya başlandığında ise tarzını artık bir imha savaşı olan ve askeri yönü ön plana çıkmaya başlayan hareketli savaşa çevirecekti. Bu noktada geçici olarak şehir ve kasabalar geçici olarak işgal edilirken, düşman birlikleri, karakolları imha edilecek ve ele geçirilecekti.⁵¹ Bir üst aşamaya geçemeyen ve üreyemeyen gerilla mutlak surette gerilemeye mahkumdu.⁵² Bu nedenle mutlaka gelişme sağlanmalı, taktik seçiminde isabetli kararlar verilmeliydi. Çünkü sürüncemeye dökülen silahlı mücadele her an halk desteğini

46 Mao a.g.e., s. 187. "Savaşın temel ilkesi, kendini korumak düşmanı imha etmektir." s. 173 "Kazanabileceğin zaman dövüş kazanamayacağın zaman çekil."

47 Vo Nguyen Giap, Vietnam Ulusal Kurtuluş Savaşı, çev. Mehmet Özsağ, Ankara, s. 39, 40 v.d.

48 Şi Minh, Milli Kurtuluş a.g.e., s. 70, 71. "Vietnam Milli Kurtuluş Propaganda Birliğinin" adından da anlaşılacağı üzere, politik yana askeri yandan daha fazla önem verecektir. Bu bir propaganda birliğidir."

49 Giap, Halk Savaşı, a.g.e., s. 43

50 Giap, Halk Savaşı, a.g.e., s. 44

51 Mao, a.g.e., s. 221, 305

52 Giap, Halk Savaşı, a.g.e., s. 92

yitirme tehlikesi ile karşı karşıyadır.⁵³ Üstelik gerilladan sonraki tüm aşamalarda, en önemli koz olan gizlilik gittikçe kaybolmaya başlar. Geline aşamada açık hareket etmek zorunluluğu, büyük sayılarda militanın yapacağı faaliyet, hareketleri hantallaştıracak, hedef olarak hassas bir duruma getirecekti. Üstelik sayı arttıkça lojistik, komutanlık, ihtisaslaşma gibi ciddi problemlerle karşı karşıya kalınacaktı. Kısmi ayaklanma ile desteklenen bu askeri hareketlilik bir yandan da halkı silahlı olarak korumak zorundadır. Bu çabalar eğer iyi düzenlenemezse sonuç alınmaz ve iş sürüncemeye döktür. Bu tehlikeli bir durumdur. Halk taşıyamayacağı kadar sorumluluk verilmesi halinde, halk aktif desteğini çekebilir. Çünkü o, ekonomik faaliyetlerine her şeye rağmen, ancak kısa bir süre ara verebilir. Uzun süre dayanamaz. Bu gelinen siyasî seviye ile askeri seviye uyumlu olmak zorundadır. Aksi halde birbirinden ayrılırsa hareket akamete uğrar. Bütün bu gelişmelere rağmen gerilla her aşamada temel tarz olarak varlığını sürdürecektir. Mümkün olduğunca gerillayı istemediği bir çatışmaya zorlayacak olan, hareketliliğini ortadan kaldıran, mevzi savaşına bu dönemde asla girilmemeli, inisiyatif ve taarruz ruhu kaybedilmemelidir. Bu tür bir "Köylü savaşı"⁵⁴, hareketliliği ortadan kaldırır, düzenli bilgi akışı sağlar, bu da gerillanın sonu olur. Kızıl kurtarılmış bölgeler arttıkça sağlanan emniyetli bölgelere dayanarak düzenli ordular kurulacak, gerilla ile birlikte zafere gidilecekti.⁵⁵

2. PKK'nın uyarlaması, silahlı grupların oluşumunda teoriden uygulamaya ilk çabalar:

Kısaca temel özelliklerini verdiğimiz "Uzun Süreli Halk Savaşı", PKK tarafından kuruluşundan itibaren ön görülen yöntem olarak kabul edildi. Bu nedenle de temel aldığı silahlı taktik gerilla olarak belirtildi. Bu noktada Öcalan şunu söylüyordu:⁵⁶ "Biz ulus olarak gerilla ile yaratılacağız. Gerilla savaş tarzı bizim her şeyimizdir. İnsanlarımızı kendine getiren, yurtseverleştiren, siyasallaştıran,

53. Galula, a.g.e., s. 48

54. Deyim ilk kez Engels tarafından kullanıldı. Ancak günümüzde daha çok "gerilladan uzaklaşmış bir mevziye çekilip kalınmış hareketsiz inihavari mücadeleyi ifade etmek için kullanılmaktadır." Bkz. Friedrich Engels, *Köylüler Savaşı*, çev. Kenan Somer, İstanbul, 1990

55. Mao, a.g.e., s. 202

56. Kürdistan'da Gerilla Gerçekliği Hareket ve Çalışma Kılavuzu, Şani, 1991, s. 9

cesaretlendiren, fedakarlık ruhu getiren ve bir bütün olarak onu çağdaş insan yapan eylem tarzıdır." Bu nitelikleri ile gerilla tarzı, silahlı eylemleri tüm safhalarının vazgeçilmez taktiği ve mücadele yöntemi olarak kabul edildi.⁵⁷

Kuruluşundan itibaren çok yaygın şiddet kullanan PKK, FKÖ'den fiili destek alınmaya kadar askeri anlamda gerillayı oluşturamadı. Konu ile ilgili olarak düzenleme yapılmış ve basit bir de kılavuz hazırlanmıştı. Ancak bu da pek başarılı sonuç vermedi.⁵⁸ Konu eleman, teorik bilgi ve silahtan çok, nitelikli eğitmen bulnamamasından kaynaklanıyordu. Sayı konusunda sıkıntı yoktu, öyle ki 1978-79 yıllarında Şanlıurfa bölgesinde 200-300 kişinin katıldığı silahlı eylemler düzenlendiği oldu.⁵⁹ Ancak bu grupların faaliyetleri daha çok düzensiz, başıboş maceracı bir görünümdeydi. Bu durumdan kurtulmak için Türkiye için de zaman zaman silahlı eğitim devreleri açıldıysa da istenen sonuç elde edilemedi.⁶⁰

Eğitim ve pratik bilgi konusundaki sıkıntılar ancak Öcalan'ın Suriye'ye gidişinin ardından çözüme kavuşturuldu. Suriye'ye gönderilerek orada bulunan Öcalan'ın nezaretinde gerilla eğitimden geçirilen ve teçhiz edilen ilk gruplar, Nisan 1980'de teorik belirlemelere uygun olarak "Adıyaman, Sason ve Dersim'de" üslenmek üzere Suriye sınırından giriş yaptılar.⁶¹ Ancak o yıl içinde, kısmi keşif ve yerleşme yapılmışken ardından gelen, 12 Eylül 1980 askeri müdahalesi çalışmaları etkiledi. Başlangıçta belirlenen bölgelerde kalanlar "propagandayı" bir iki yıl daha sürdürmeye çalıştırlarsa da⁶², istenen seviyeye ulaştıramadıkları gibi çoğu da yakalandı.⁶³

57 Abdullah Öcalan, Kürdistan Devriminin Yolu, Almanya, 1984, s. 14. 15 Ayrıca bkz. PKK Tüzük, Md. 5

58 Parti Tarihi. a.g.e., s. 43; Öcalan, Gerçeğin a.g.e., s.145, 146

59 7'inci Kolordu. a.g.i., s.197 "3. 4.1980 günü Büyüköğül köyü silahlı basımına katılanlardan tespit edilebilenlerin sayısı 156 kişi" dir.

60 8'inci Kolordu. a.g.g.k., s. 35f Eğitim yapılan bölgelerden birisi Nusaybin ilçesi'nin krsal alanları idi. Şubat 1980 tarihinde 15 gün süreli olarak açılmış. Ve eğitim konuları bomba imali, G-1, M-16, Kalaşnikof kullanımı kapsıyordu."

61 7'inci Kolordu. a.g.g.k., s. 58; Parti Tarihi a.g.e., s. 61; Öcalan, Gerçeğin a.g.e., s. 158

62 8'inci Kolordu ve Sıkıyönetim a.g.g.k., ss. 379, 470.

63 8'inci Kolordu ve Sıkıyönetim a.g.g.k., ss. 356, 412, Cumhuriyet, 30 Ekim 1980, "Kızıltepe ilçesinde Güvenlik güçleri ile çatışmaya giren Apo'cular dan 8'inin öldürüldüğü 2'sinin yaralı ele geçirildiği. 'Cumhuriyet, 19 Mart 1981, '2 PKK' ı militan daha ölü ele geçirildi. Üç gün önce K. Maraş, Pazarcık Peyamıbağ beldesinde 1 ölü 4 sağ, Bökükdamlar bölgesinde 4 ölü, 1 sağ 1 yaralı yakalandı" başlıklı haber. Hürriyet, 18 Mart 1982

Gerek yurt dışında bulunan, gerekse Türkiye'de aranan militanlardan toplanan 300 kişilik bir grup, hazırlık safhası olarak tespit edilen 1981 yılı boyunca ve 1982 başında değişik FKÖ gruplarının yanlarına dağılarak, gerilla eğitimine devam ettiler. Askeri eğitimler devam ederken bir yandan da silahlı mücadelenin teorik temelleri, Vietnam örneğine göre oluşturuluyordu. Gerek teorik çerçevede, gerekse taktik düzeyde, uzun süreli halk savaşının temel özellikleri ve dünya gündemindeki yeri, Ortadoğu'nun dönem içerisindeki siyasal ve askeri çelişkileri, eğitim, teçhizat ve barınma konularının da PKK'nın ihtiyaç duyduğu alt yapı için gerekli imkanları sunmuştu.⁶⁴

Kürdistan tahlilini yaparak, Türkiye'nin bu bölgesini sömürge ve yarı-feodal olarak tanımlayan örgüt, önüne koyduğu, Birleşik Bağımsız Kürdistan amacına ulaşmak için mücadelesinin temelini devrimci şiddete dayandırdı.⁶⁵ "Şiddeti" ve "Zoru" tüm dönemlerde temel dayanak haline getiren Öcalan, "Kürdistan'da Zorun Rolü"⁶⁶ isimli bir de kitap yazdı. Ancak bu konuda oluşturduğu gerekçesini ve karşılaştığı zorlukları yıllar sonra şu şekilde ifade etti.⁶⁷

"Zor, kitabında devrimci şiddete neden yönelmemiz gerektiğini, ispatlamak için bin dereden su getirerek izah etmeye çalıştık."

Görüldüğü gibi yıllarca uygulanan şiddetin, teorik olarak haklılığını ispat sorunu, Öcalan'ı epeyce zorlamıştı. Şiddet konusunda, nefret duygularını harekete

64 Kürdistan'da Gerilla Gerçekliği Hareket ve Çalışma Kılavuzu, s.10. "Gerilla Savaşının Geliştirilmesinde Akademik Rolü" adlı bölüm konuyu boyutunu ortaya koymaktadır. "PKK'nın Ortadoğu" nun sıcak alanlarına açılması sadece siyasal, stratejik nedenlerden kaynaklanmıyor. Aynı zamanda ülke somutundan ve parti'nin devrimci direnişinden kaynaklanan nedenleri vardır. O, önüne devrimi koymuş ve bunu kendi pratiği ile kanıtlanmış olan direnişçi bir güçtür. Ve geri çekilmesi bu tarihi görevini yerine getirmesi içindir." a.g.e., s. 6. "ÜKS (Ulusal Kurtuluş Savaşının) 7'ın başlatılmasında bu alan ve bu alanda Parti Önderliğinin çabaları belirleyicidir. Gerek güçlerin yeniden hazırlanıp eğitilmesi gerekse her türlü silah donanımının sağlanması ve hayati kararların alındığı bir alan olmuştur."

65 Öcalan, Seçme Yazılar, Cilt II a.g.e., s. 32. Şiddetin haklılığını ispata yönelik anlatımlar şu şekilde düğümleniyordu. "Toplumsal devrimci alt üst oluş dönemlerinde yalnız eski sınıfı temsil eden gericiilere karşı, şiddet uygulanmaz. Devrimin en can alıcı gelişme dönemlerinde sağ sapmayı temsil eden ve devrimi geriye çekmeye çalışanlar da en azından eski sınıfı temsilcileri kadar hem şiddet uygular hem de şiddete maruz kalırlar. Tarih boyunca şiddetsiz, bangaçlı geçişler sadece laftan ve ötopsyadan öteye gitmemişlerdir. Pratik gerçekler bunların işlemeziğini açıkça ortaya koymuştur. Bu günde şiddet ve şiddet uygulayan kurumlar tüm devrimlerde hükümlünü daha da gelişmiş biçimlerde icra etmektedir."

66 Abdülhalil Öcalan, Kürdistan'da Zorun Rolü (Ulusal Kurtuluş Savaşı-Ulusal Kurtuluş Siyaseti), Londra, 1983, Kitap yazılarken temel alınan Friedrich Engels'in "Tarihte Zorun Rolü" isimli Türkçe de de yayınlanan kitabıdır. Tamamı için bakınız. Friedrich Engels, Anti-Dühring, çev. Kenan Somer, Ankara, 1975.

67 Öcalan, Gerçeğin Dili ve Eylemi a.g.e., s. 162

geçirmek⁶⁸ ve şiddeti tasvip etmeyenleri suçlamak için kullanılan yöntem ise intikam hislerini ayaklandırmaktan geçiyordu. Zaten 1970'li yılların "İlerici değerlendirmesine ve sosyalist söyleme göre de "yeni-sömürgecilğe karşı zafere ulaşmış olan Küba, Nikaragua vb. ülkelerde, bu gün gelişmesinin en yüksek seviyesinde bulunan El Salvador ve benzeri ülkelerde devrimlerinin temel mücadele biçimi silahlı mücadeledir. Hem devrimin gelişmesi ve hem de zafere ulaşması devrimci şiddet temelinde yürütülen mücadeleyle mümkün olmaktadır".⁶⁹

Marksist /Leninist teorinin mücadelede yöntem konusunu teorik tartışma ile belirlediğini ve bunun su götürmez bir biçimde açık ve kesin olduğunu, devrimci şiddet, silahlı mücadele, halk savaşı ve ulusal kurtuluş savaşı şekillerinde düğümlendiği belirtilmektedir.⁷⁰

Programın temel aldığı "zor" kavramından ve Kürdistan'ın "sömürge" olduğu kabulünden yola çıkarak, "Ulusal kurtuluş siyasetinin en temel olarak devrimci şiddet uygulamasıyla gelişeceği bellidir", o halde yapılması gereken de, "Kürdistan'da devrimi geliştirmenin tek yolu, bu gerici savaşa karşı halkın devrimci savaşını çıkartmaktır. Bu kanlı amansız, çarpışmalarla süren devrimci bir halk savaşı olacaktır. Aynı zamanda, bu mümkün olduğu kadar hazırlıklı, planlı, örgütlü ve uzun süreli olmalıdır. Daha şimdiden kitlelere silahlı, kanlı korkunç savaşa girecekleri açıklanmalıdır ve onlar ölümü hor görmeli ve zafere güvenmelidir" diyordu.⁷¹ Silahlı şiddet, bu nedenle her konunun ve çabanın temeli, itici gücü olarak

68 Kürdistan'da Darağaçtan Keşla Kültürü ve Devrimci İntikam Görevimiz. Almanya, 1985. s. 118 "Devrimci intikamı genelleştirmeli ve intikam öfkesi bir balyoz gibi düşmanın başına patlatılmalıdır. Her birayımızda, intikamcılık ve öfke kasırgası estiği zaman tüm emperyalist sistemin yarımına koşması bile, faşist TC sömürgeciliğini kurtaramayacaktır."

69 Serxwebun, sayı 13, Ocak 1988.

70 Serxwebun, sayı 13, Ocak 1983, "Kürdistan Halkının Devrimci Şiddeti" başlıklı yazı dizisi, bkz. Kürdistan'da Zorun, a.g.e., s. 89, "her şey den önce halkımızın ideolojik-politik kılavuzu Marksizm-Leninizm'dir. Bir çok halkın devrimci kurtuluş mücadelelerinde de kanladığı gibi. Kürdistan halkının da Marksizm - Leninizm kılavuzluğunda zafere ulaşmak istemesi ve bunu kurtuluşunun en temel güçlerinden biri olarak görmesi anlaşılır bir şeydir."

71 Bu kanlı olacağı ilan edilen savaşın niteliği başlangıçtan itibaren "nefret ve intikam duygusunun üzerine inşa ediliyordu". Bu da kendini karşılıklı tanımlama yöntemi idi. "PKK, ulusal direnişin mücadelemize yönelen her türlü saldırıya karşı direnecek ve bütün bunların hesabını sormasını bilecektir. O, Türk sömürgecilerinin ve onların her türlü usaklarını halkımıza çıkarttığı acıların intikamını mutlaka alacaktır. PKK aynı zamanda bir devrimci intikamı örgütüdür.Düşünürken, konuşurken yürütürken, örgütlenirken kasacası her işe girişirken devrimci intikam ruhuyla dolu olmak gerekiyor.....Devrimci intikam genelleştirilmeli ve intikam öfkesi bir balyoz gibi düşmanın başına patlatılmalıdır... Örgütümüzün çekilmez önümüştü devrimci şiddetle halkımızın kin ve öfke kaynaklarını birleştirilm". bkz. Kürdistan'da Keşla Kültürü ve Devrimci İntikam Görevimiz, a.g.e., s. 113, 117, 118, 119

görülmüştür.⁷² "Şiddet ve uzun sürelilik" temel alınan ve başlangıçta ilan edilen bu "kanlı savaşın" hangi yöntemle icra edileceği ise aynı dönemde şu şekilde açıklanıyordu.

"Kürdistan devrimci savaşının çizgisi elverişli bir coğrafyaya ve belirli ölçüde yeterli nüfusa sahip bir ülkede askeri olarak henüz çok zayıf bir konumda olan bir halkın güçlü ve büyük askeri üstünlüğe sahip olan düşmana karşı yönelmesidir".⁷³

Bu zayıflık, beraberinde teorik literatürdeki "uzun süreli halk savaşı" kavramının esas alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu çözümün temel organı, silahlı gücü ve tüm safhaların temel taşı olan gerilladır.⁷⁴ Uzun süreli halk savaşı öngörülen üç aşamadan sonra sonuca ulaşır. Ancak düşman, aşamalardan bir diğerine geçmeden teslim olabilir ve başarı elde edilebilir.⁷⁵ Bunlar, "stratejik savunma, stratejik denge ve stratejik saldırı", aşamalarıdır.⁷⁶ PKK bu temelde değerlendirmeyi yaparken "M/L'le donatılmış bir güç olarak partimiz askeri düzeyde de olsa kendisini korumakta ve devrimci mücadeleyi geliştirmeye, halka önderlik etmeye çalışmaktadır"⁷⁷ demektedir.

Artık şiddet ve terörün yaratacağı korku, toplumu istenen tarzda şekillendirecekti. "Partinin gerek kendi öz örgütlerini yaratırken ve gerekse kitleleri örgütlemeye çalışırken devrimci şiddet uygulamaktan kendini alıkoyamayacağı açıktır. Her alanda devrimci faaliyette bulunan bir kadronun, hatta yurtseverlik görevini yerine getiren bir sempatzanın, örülen ajan ve muhbir ağının her an yapacağı ihbar sonucu sömürgecilerce katledilme tehlikesi vardır. Bu ortamda ulusal kurtuluşçu faaliyette bulunan her devrimci ve yurtsever daha başlangıcından itibaren bu ihbarcı yapıya karşı uyanık ve hazırlıklı olmalı, sömürgeci saldırılara karşı

72 Bu nefret gelişmeden beklenen pratik fayda için bir diğer örnek bkz. Şemdin Sakık, Savaş Taktikleri Üzerine, Baskı yeri yok, 1983. s. 27 "Düşmanlık duygusu savaşın en önemli nedenidir. Düşmanlık duyguları uyandırılmazırsa savaş gelişmez. Savaş gelişmek için bu duygunun olması gerekir. Savaş kazanmak için, düşmanlık duygularını sonuna kadar kamçılamak gerekir."

73 Serxwebun, S. 14, Şubat 1983

74 Genelle öngörülen tüm safhaların temel taktiği olmak zorundadır. Çatışma geliştikçe her yeni çatışmaya açılan bölgede en alt seviyeden faaliyet gösterilecektir.

75 Glap, Halk Savaşının Askeri Sanatı a.g.e., s. 89

76 Mao, a.g.e., s. 125, 216, 220. Glap, Halk Savaşı a.g.e., s. 39

77 Serxwebun, S. 14, Şubat 1983

kendisini korumak için devrimci şiddet kullanmalıdır. Elbette tek tek ajanlara karşı şiddet sistemleştirilemez, ama devrimci faaliyetin gelişmesi önünde engel haline gelen böyle bir yapıya ve bununla birlikte süren sömürgeci saldırılara karşı şiddetin kullanılmaması gibi bir durum olamaz. Devrimci faaliyeti ihbar eden ajan, muhbir ağının devrimci şiddet temelinde eritilmesi, partinin örgütlenme ve kitlelerin siyasal mücadele içine çekilmesinin en önemli, en doğru yöntemidir"⁷⁸

Stratejik savunma safhası için yapılan bu tespitlerde amaç, meşru devlet organizasyonu ile halkın bağlarının koparılması, ardından da halkın "devrimin hizmetine girecek şekilde yeniden örgütlenmesidir." Bu şiddet uygulaması başlangıç için öngörülmekte asıl şiddetin uygulaması ise, silahlı mücadelenin alacağı değişik aşamalarda farklı nitelik, boyut ve şekilde olacaktır. "Gelişmiş askeri şiddet, yani devrimci savaş elbette ki gelişmelere bağlı olacaktır" derken gelinecek aşamada "ajan-yapı" niteliğinde devletin yanında olan halka, korku ve dehşet salarak, devletle mevcut bağlarının koparılıp güven duygusunun sarsılması esas alınmıştır.⁷⁹ Bütün bunlar Kürdistan koşullarında devrimci silahlı mücadele gerilla savaşı biçiminde başlayacak ve gelişecektir ana fikrini destekliyordu. Bu haliyle mücadelede yöntem başlangıçtan itibaren ilan edilmiş oluyordu. Gerilla tarzında ısrar ise şu nedenlere dayandırılıyor ve beklentilerin boyutlarının siyasal zeminde nasıl şekilleneceğini ifade ediyordu.

"Kürdistan halk savaşı herhangi bir ülkede olduğundan daha fazla gerilla savaşı biçiminde başlamak ve gelişmek zorundadır. Gerilla savaşı Kürdistan'da sadece askeri dengesizliği gidermek üzere değil, bununla birlikte halkın siyasal gelişmesini hızlandırmak, sağlamlaştırma ve koruma özelliğine de sahip olacaktır. Hatta şunu açıkça söyleyebiliriz ki, siyasal çalışmaların ağırlıklı olarak gerilla mücadelesi temelinde geliştirebileceğiz".⁸⁰

78 Serxwebun, S. 14, Şubat 1983

79 David Galula, *Ayakkımları Basım Hareketleri*, çev. Hasan Lambert, Ankara, 1985, s.11 C.a.j. Coody, "Terörün Ahlakı", Cogito, S. 6-7 kış-bahar 1996

80 Serxwebun sayı. 14 Şubat 1983

Bu açıklamalar, gelecekte silahlı şiddet olayının, politik oluşumu hızlandırmak için nereye yöneleceğini açıkça ilan ediyordu. Bu devrimin gündeme getirilmesi ve gündemde kalması için vazgeçilmez, kolay bir yöntemdi. Silahlı şiddet, sivilere yöneldikçe siyasal çalışmalar gelişecekti. Öyle ki, daha kamuoyuna yansımış şiddet eylemleri yokken ısrarla zafere kadar bir savaşım biçimi olarak gerillaya baş vurulacağını ilan ediyordu. Çünkü gerilla savaşı başlatılması ucuz, bastırılması pahalı bir tarzdi.⁸¹ Bunun gerekçeleri ise, teorik düzeyde ilan edilirken ortaya konan gerekçeler güç dengesizliği fikrinden yola çıkıyordu. Çünkü geçmişin tecrübelerine göre "özellikle askeri güç dengesizliği giderilip dengeye ulaşınca kadar gerillanın temel mücadele biçimi olacağı açıktır".⁸² Amaç "askeri mücadeleyi uzatarak düşmanı yıpratmak, maddi zarara sokmak, askeri yönden geriletmek, siyasal olarak ulusal ve uluslararası kamuoyunda tecrit etme gibi bütün görevler bu aşamada gerçekleştirilecek burada da en büyük rol gerillaya ait olacaktı".⁸³ Silahlı şiddetin daha başlamadığı 1983 yılında yayınlanan örgüt yanlısı tüm kitap ve dergilerde teorik çerçeve bu şekilde çizilirken, gelecekle ilgili yapılacaklar başlangıçtan itibaren ilan ediliyordu. Bir yandan da bu tespitleri hayata geçirecek silahlı kadrolar da Lübnan, Suriye, İran ve Irak'ta hazırlıklarını sürdürüyorlardı.

Askeri yönü silahlı şiddeti esas alırken, gözden kaçınılması gereken en önemli husus ortaya çıkacak siyasi gelişmeler olacaktı. Örgüte göre mücadele silahlı halk ayaklanması biçiminde olmayacağına göre, yapılacak iş uzun süreli halk savaşında bölgesel ve yerel düzeyde halk ayaklanmalarını organize etmektir. Silahlı gruplarca korunamayan kitlelerin kısmi ayaklanma hareketlerinden uzak durulması, kitle desteği ile dengeli gitmeyen silahlı grup gelişmesinin de tehlikelerine işaret ederek bu hareketlerin uyumlu olması isteniyordu. Gerilla hareketi, temelde askeri olmaktan çok politik yön içerdiğinden, amaç devletin çözülmesi ve halkın silahlı hareket yanına çekilmesidir. Daha başlangıçtan itibaren öne çıkarılan da budur. Öcalan şunları söylüyordu:

"Sürekli, şuna bakmak gerekir. Geliştirilen gerilla savaşı uzun vadede ve siyasal strateji dahilinde düşmanı kitlelerden tecrit ediyor mu, etmiyor mu?"

⁸¹ Galula, a.g.e., s. 120

⁸² Serxwebun S. 14, Şubat 1983

⁸³ Serxwebun S. 14, Şubat 1983

Düşmanı sürekli zayıflatıyor mu? Zayıflatmıyor mu? Düşmanın uluslararası tecridine hizmet ediyor mu, etmiyor mu? Türkiye'de devrimci mücadeleyi geliştiriyor mu? Kürdistan'da siyasal gelişmeyi sağlıyor mu?" Gerillanın uygulayacağı devrimci şiddet beklenen sonucu sağlayarak, siyasal şiddete dönüşecek, bu da istenen kısmi ayaklanmalara neden olacaktı. Çünkü "parti tabanının geliştirilmesi, kitle örgütlerinin yaratılması, siyasi çalışmaların yapılması ve daha yüksek silahlı mücadele biçimlerine varılması ancak gerilla mücadelesi temelinde olacaktır".⁸⁴

Uzun süreli halk savaşının temel unsuru olan gerilla, sonuçlara ulaşma anlamında fonksiyonlarına göre üç ana aşamadan geçecek veya aynı zaman diliminde farklı coğrafyalarda farklı özelliklerle uygulama alanına konulabilecekti. Bunun birinci aşaması silahlı propaganda için örgütlenmeydi.⁸⁵ Silahlı propagandanın temel nitelikleri Marksist literatürde şu şekilde tanımlanmıştı.⁸⁶

"Gelecekteki ayaklanma için kitle temelini hazırlarken ayaklanma öncesi evrenin politik-askeri faaliyetinin parçasıdır. Bu görevin geçici bir niteliği vardır ve temel sloganı politik görevin askeri görevden ve propagandanın savaş operasyonlarından daha önemli olduğudur".

Marksist askeri literatüre Vietnam İşçi Partisi'nin askeri kolu tarafından kazandırılan ve sistemeleştirilen bu uygulamaya eşdeğer tanımlama örgüt tarafından şu şekilde yapılıyordu:⁸⁷

"Kürdistan'da gerillanın başlangıç dönemi silahlı propaganda dönemi olacaktır. Silahlı propagandayı geliştirmiş gerilladan ayıran temel fark şudur. Gerilla savaşı siyasal etkiyi geliştirme yanında askeri olarak ta düşman güçlerini adım adım imhayı amaçlar ve faaliyetini bu ikili görevle birlikte yürütmeye göre ayarlarken, silahlı propaganda temel olarak siyasal mücadeleyi geliştirmeyi hedefler ve düşmanın askeri güçlerini imha etmek tali bir planda kalır".

84 Senowebun, Şubat 1983, S. 14.

85 Vo Nguyen Giap, Vietnam Ulusal Kurtuluş Savaşı, çev. Mehmet Özsevas, Ankara 1974, s. 31 Giap, Halk Savaşının Askeri Sanatı a.g.e., s. 57

86 H. Ortega Saavedra, Ayaklanma Üzerine, İstanbul, 199, s. 37

87 Senowebun S. 14, Öcalan, Kürdistan Devriminin Yolu, a.g.e., s. 182

Bu durumda kitle içerisinde yerleşmek ve kabul edilmek maksadıyla yapılacak temel hareket tarzı silahlı propagandanın uygulanmasıdır. Partinin halk arasında örgütlenmesi, halkın dikkatinin çekilmesi, amacına, silahlı çatışmadan uzak durarak, kamu gücünün faaliyet gösterilen alanda etkinliğinin kınılması, sempâtizan grupların bu alanda oluşturulması temel amaçtır. Silahlı propaganda çok küçük gruplarla gizlilik temelinde ve hareketli faaliyet gerektirirken, kitlelerin belirlenen sebeplere yoğunlaştırılması, taraftar kazanmak, ajan muhbir diye tanımlanan ve devlet yanısı bilinen vatandaşların etkisiz hale getirilmesi ve bu başarılamıyorsa öldürülmesi hedeflenmektedir. Silahlı propaganda gruplarının tüm bu faaliyetlerinin sonucunda amaç, halkın ideolojinin gerektirdiği şekilde örgütlendirilmesi neticesinde cephenin oluşturulmasına temel hazırlanmasıdır. Bunlar yapılırken bir yandan da daha ileri aşamadaki askeri faaliyetler için keşif, istihbarat ve depolama girişimleri de gizlilik içinde sürdürülür.

"Stratejik savunma" safhasının başlangıç bölümünü kapsayan silahlı propaganda döneminin, en önemli görevi öncelikle "kendini korumadır". Çünkü bu dönem, hareketin "en zayıf olduğu anıdır". Bunu sağlamanın yolu ise gizlilikten geçmektedir. Gizliliğin sağlanması, ülke içinde ve dışında gerilla bölgeleri oluştururken, siyasal anlamda müttefiklere de ihtiyaç duyulacaktır.⁸⁸ Bu temelde doğal müttefik olarak Sosyalist ülkeler, ulusal kurtuluş hareketleri ile işçi sınıfı hareketleri, Ortadoğu'da ki halk kurtuluş güçleri görülürken dış ülkelerdeki gerilla bölgeler olaraktaki Irak, İran ve Suriye ilan edilmekte, Türkiye içinde gerilla bölgesi olabilecek gizli yerlerin keşfi, yapılıp yerleşmeye çalışılmıyordu. Eğer bu yerleşme ve halk arasında tutunma, gerilla bölgeleri inşa edilebilirse ikinci aşama olan "stratejik denge" aşamasına geçilecek bu dönemde "siyasi" yönden üstünlüğe sahip olunurken, askeri yönden var olan kısmi dengesizlik dengeye ulaştırılmaya çalışılacaktı. Askeri faaliyetler bu dönemde gerilla savaşının yaygınlaştırılması ile "hareketli savaşın"⁸⁹ birlikte uygulanacağı yeni bir taktiğin hayata geçirileceği belirtilirken, bütün ümidini bu noktada Türkiye'de çıkacak bir ayaklanmaya da bağlamış görünmekteydi.⁹⁰ Gerilla bu haliyle Türkiye ekonomisini bitme noktasına

88 Mac, a.g.e., s. 204, *Gerillanın Çatışma Hareketi* a.g.e., s. 25

89 Hareketli Savaş, gerillanın bir üst aşamasını ifade eder. Buna göre amaç "imha"dır ve büyük sayıda "gerillanın" katılımını gerektiriyor. Mac, a.g.e., s. 305 Sakık a.g.e., s.104, Sakık'a göre Hareketli savaş, "bir alanı düşürme savaşıdır. Veya bir deyişle, bir alanda var olan düşman hedeflerini düşürme tarzıdır."

90 Serzweibin S. 14, Şubat 1983; Mac, a.g.e., s. 220

getirecek, bu yüzden de sosyal patlamalar olacaktı. Eğer ön görülen ayaklanma olmazsa bu durumda mücadelenin denge safhası uzayacaktır. Bu safhada Türkiye'de de devrimci savaşımın gelişimi için savaşılacaktı. Türkiye'de ayaklanma olmadığı takdirde silahlı mücadele bir üst aşama olan "stratejik saldırı" safhasına yani düzenli silahlı güçlerle yürütülen aşamasına gelecekti.⁹¹

Bunun sürdürülebilmesi de her şeyden önce "tüm kitlelerin gelişkin siyasal desteği ve topyekün direnme savaşına katılımı ile sağlanabilir" derken halk desteğinin önemi ve belirleyici olduğu, başlangıçtan itibaren ilan ediliyordu. Son safhada yani stratejik saldırı aşamasında beklenen "Türk burjuva ordusunun kalıntılarının temizlenmesi ile sadece Kürdistan'da değil, büyük olasılıkla Türkiye'de de devrim zafere ulaşacaktır".⁹²

Sonucun belirlenmesinde safha ne olursa olsun "temel savaş biçiminin gerilla savaşı olacağı" baştan itibaren ortaya konmuş oluyordu, öyle ki "silahlı mücadelelerin bu biçiminin gerilla savaşının özelliklerini ne kadar iyi kavırsak ulusal kurtuluş siyasetinin pratiğe geçirilmesinde de o kadar başarılı oluruz" denmekteydi.⁹³ Gerilla tarzının sonucunda ortaya çıkacak durum şu şekilde sıralanıyordu: "Kürdistan devrimci savaşı da Kürdistan'ın ekonomik ve toplumsal güçlerini sınamaya yaşam güçlerinin olup olmadığını gösterecek yaşamaya hakkı ve gücü olanla olmayanı birbirinden ayıracak eskiyi, çürümüşü, çağdışı olanı mezara gömerken yeniye, sağlamı, çağdaş olanı geliştirecektir". Bu harekete katılacak "Kürdistan da devrimci savaşı vermek isteyen her komünist ve yurtsever" gerilla savaşının niteliklerini öğrenmeliydi.

Suriye'ye geçişin ardından, bu alandaki Marksist örgütlerle ilişkiye geçen veya geçirilen Öcalan'ın elde ettiği eğitim imkanları ile askeri eğitimden geçirilen sempatizanlarını, gerilla grupları olarak 1980 Nisan'ından itibaren Türkiye'ye

91 Serxwebun S. 14, Şubat 1983

92 Serxwebun S. 14, Şubat 1983

93 Serxwebun, S. 14 Şubat 1983, Bu noktada "gerilla" savaşının önemi için belirtilen ifadeler şu şekilde idi: "Yapmış olduğumuz tabloda açıkça gördük ki ulusal kurtuluş devrimimiz ister stratejik denge aşamasında isterse stratejik saldırı ile zafere ulaşsın, her üç aşamada da temel savaş biçimlerinden birisi gerilla savaşı olacaktır. Bundan daha da önemlisi, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşı başka bir savaş biçimiyle değil yalnız ve yalnız gerilla savaşı ile başlayabilecek ve en önemli gelişimini gerilla savaşı temelinde sağlayabilecektir."

girişine başlandı.⁹⁴ Kalanların bir bölümü yurt dışına kaçarken, bir bölümü de gözden uzak yerleşim birimlerine ve dağlara çekildiler.⁹⁵ Yurt içinde kalan bu gruplar teknik ve askeri olarak sistematik bilgiden uzak varlıklarını sürdürmeye çalıştılar.⁹⁶

1981 Haziran'ında gerçekleştirilen 1.Konferans'ta Türkiye'de kalanlardan yakalanmaların arttığını, bu olumsuzluğu gidirmek için, tüm üyelerin eğitim amacıyla yurt dışına çıkarılması için alınan karar uygulamaya konuldu.⁹⁷ Yurt dışına çıkış için birinci yolu izleyenler İstanbul üzerinden sahte pasaportla Avrupa'ya geçerken, ikinci güzergah kaçakçılar yardımıyla veya demiryolu ile yapılan seyahatler esnasında Suruç tren istasyonunda binilen trenden sınır boyunca Suriye tarafına atlayarak gerçekleştirildi.⁹⁸ Uygulama sonucu Lübnan'a getirilen sempoziyan sayısı öncekilerle birlikte 300'ü buldu.⁹⁹ Bu militanlar Lübnan'da faaliyet gösteren değişik Filistinli gerilla gruplarının yanlarına dağıtılarak askeri eğitimlerine

94 Suriye'ye gerilla eğitime giden ilk gruptan "İbrahim Güngör" bu gidişi ayrıntılı olarak şu şekilde anlatmaktadır: "Tunceli den önce Elazığ'daki örgüt evine geldik. Daha sonra Diyarbakır'a gittik. Ardından geldiğimiz Urfa Suruç'ta treni bindik. Tren sınır boyunca ilerlerken teker teker aşağıya atladık. Devriye gezen Jandarmalar yanımıza gelince onlara idger bin lira verdik daha sonra Suriye'ye girdik." Bundan sonrası ise şu şekilde anlatmaktadır: "Yakında ki bir köye gittiklerini burada bir ay de kısa süre kaldıklarını Ethem isimli birisini kendilerine "Filistin kimlikleri" verdiğini, kendisine verilen kartta "Rıdvan Emcal" Hıseyin Hüsnü Ergo'nun da ise "Hesir Muhammet Fadil" yazılı olduğunu,arasi gün önce Şam'a gittiğini burada bir gün kaldıktan sonra Filistin Bürosuna uğradıklarını oradan da Lübnan da ki kampa gittiklerini. Kampta "Güney Doğu Anadolu'nun muhtelif yerlerinden gelenlerin eğitime başladığını, daha sonra ise yeni bir grubun geldiğini, Kampta silahlar, patlayıcılar, gerilla taktikleri ve yürüyüşleri nin öğretildiğini bunun dört ay sürdüğünü, daha sonra bir buçuk ay süreyle Beyrut'ta değişik "Filistinli Cephelerin" yanında görevlendirildiğini daha sonra Türkiye'ye dönmeklerini belirterek Şam'a çağrıldıklarını. Kampdan Karuş'ta ya geldiklerini gece olunca yirmi kişilik bir kaçakçı grubu ile birlikte Türkiye "sınır görevlileri ile görüşüp iş tamam işareti üzerine" sınırdan girip üç saat yürüyüp sonra bir köye geldiklerini, köyde kendileri gibi silahlı Oc kipi ile buluştuklarını dokuz saat süren bir yürüyüş sonunda geldikleri başka bir köyde Kemal Pir ile buluşarak herkesi görev bölgelerine göndermek için bir taksiri çağrıldığını ve kendisinin bu dönemde Tunceli'ye gittiğini ifade etmişti. Güngör 12 Eylül 1980 sonrası artan operasyonlardan kaçmak için 1982 de tekrar Suriye'ye gittiğini oradan Kuzey Irak'ta oluşturulan kamp'lara geçtiğini Mart 1985'de ise kendiliğinden teslim olduğunu görüyoruz. bkz. 8'inci Kolordu ve Sekyönetim K. İki: a.g.ş.k., s. 338 Güngör cezasını tamamlayıp tahliye olduktan kısa süre sonra PKK tarafından öldürüldü. bkz. Cumhuriyet, 27 Ekim 1990

95 8'inci Kolordu a.g.ş.k., s. 351, 355, bkz. Kısıl alanlara çakilenler den olan Hidayet Bozyöğü, Halil Aydemir'in anlatımları.

96 8'inci Kolordu a.g.ş.k., s. 570

97 8'inci Kolordu a.g.ş.k., s. 495, 496 " Bölge sorumlusu Hilmi Aydoğdu'nun kendisiyle birlikte Nurettin Selçuk ve Salih Kılıç'ı bölge deşına çıkaracağını rehberliklerini de Ali Zoroğlu'nın yapacağını söylemesi üzerine 1981 yılının Ağustos ayının sonlarına doğru Karakoçan ilçesinin İsabey köyünden Nurettin Selçuk, Salih Kılıç, Mustafa Ayçiçek, Abdullah Yıldız ve Cemal İhsan Özkün, Ali Zoroğlu ile birlikte hareket ettiklerini. Patu, Bingöl, Genç ilçesi ile Fis Köyü kanalıyla Diyarbakır'a geldiklerini burada iki gruba ayrıldıklarını kendisinin Mustafa Ayçiçek, Nurettin Selçuk, Salih Kılıç ve Kılavuzdan sorumlu yıllarına devam ettiklerini. Aşağı Şap köyünde ki sığınaklarda bir ay kaldıklarınıSuriye tarafına geçtiklerini, Suriye'de Amude'de bir köye gidip Hacı kod adlı bir rehberin yardımı ile Karuş ilçesindeki PKK evlerine yerleştiklerini "Aynı günlerde, PKK'lı militanların yanlarında eğitim gördüğü, FKÖ'nün 3'dü numaralı adamı Abu Cihad'ın Cumhuriyet'e demeci ilgi kıldığını." Türkiye'den daha fazla destek bekliyoruz." bkz. Cumhuriyet, 12 Ağustos 1981

98 Yurt dışına çıkışa ilişkin bilgi verilerden birisi de İbrahim Güngör'dü. Bkz. 8'inci Kolordu. a.g.ş.k., s. 595

99 Parti Tarihi a.g.ş., s. 67, Kürdistan'da Gerilla Gerçekliği a.g.ş., s. 11

başladılar. Yanlarında eğitim yapılan grupların temel özelliği, "Marksist" olarak bilinen ve özellikle "Doğu Blok'u" ülkelerinden doğrudan yardım alan ve yönlendirilen "Ebu-Nidal, Filistin Demokratik Cephe ve Havatme" gruplarıydı.¹⁰⁰ PKK'lıların yanında eğitim yaptıkları grupların, Bulgaristan, Doğu Almanya ve Suriye tarafından, Sovyetler Birliği adına yönlendirilmekteydiler. Grupların bu özellikleri, çıkarları gereğince bölgede etkinlik gösteren tüm devlet ve gizli servisler tarafından bilinmektedir.¹⁰¹ Eğitim faaliyetlerinin devam ettiği bu dönemde, FKÖ ile İsrail arasında çıkan ve Haziran 1982'de "İsrail'in Güney-Lübnan'ı işgali"¹⁰² ile sonuçlanan çatışmalar esnasında Filistinli gruplarla birlikte İsrail ordusuna karşı direnişe katılan PKK'lı militanlardan 11'i ölürken 13'ü sağ olarak İsrail askerlerinin eline geçti.¹⁰³ Bu konu kısa sürede Türk basınına da yansdı.¹⁰⁴ Hemen ardından FKÖ temsilcisi ile İsrail maslahatgüzan arasında bu konuda basında bilgi ve belge savaşı başladı.¹⁰⁵ PKK askeri anlamda ilk silahlı gerilla deneyimini yaşarken, ele geçirilen militanları vasıtasıyla da oldukça önemli bilgileri İsrail'e vermiş oldu.¹⁰⁶ İsrail ordusunun Lübnan'a girdiği Ağustos 1982'de Öcalan, yanındakilerle kendilerine tahsis edilen kampta 2. Kongreyi gerçekleştiriyordu.¹⁰⁷ Artık silahlı eğitim-

100 Parti Tarihî, a.g.e., s. 67 8 inci Kolordu ve Sikyönetim a.g.g.k., s. 472-473

101 Claire Sterling, Terör Ağı, Çev. Oya Aşar, İstanbul, 1981, Kitabın yazarı Konferans için geldiği Türkiye'de gazetecilere "Arafat'ın Türkiye'ye geldiğini Roma'da açıkça söyledim" şeklinde apıkama da bulunuyordu. Bkz. Cumhuriyet, 26 Şubat 1982; Armaoğlu, a.g.e., s. 558 "İsrail kuvvetlerinin Lübnan'ı işgal sırasında 22 FKÖ bürosunda ele geçirdiği belgelerdi. Bu belgeler daha sonra yayınlanmış olup, FKÖ'nün Sovyet Rusya ve Sosyalist ülkelere bağlanıldığını, FKÖ teröristlerinin Sovyet Rusya, Macaristan, Bulgaristan, Vietnam ve Kuzey Kore gibi komünist ülkelerde nasıl eğitildiğini çok açık bir şekilde ortaya koymaktadırlar."

102 Cumhuriyet, 8 Haziran 1982; Milliyet, 7 Haziran 1982,

103 Parti Tarihî a.g.e., s. 76; Cumhuriyet, 4 Temmuz 1982. "Filistin Kamplarında ele geçen 26 Türk'ün dosyası gönderiliyor İsrail Başbakanı Menahem Begin bir süre önce Parlamento'da yaptığı konuşmada Filistin kamplarında 26 Türk'ün yakalandığını açıkladı." Bunlardan 13'ü PKK'lı diğerleri ise Türkiye'den gelen Marksist örgütlerle Lübnan'da "paralı askerlik yaptılar". İsrail ordusundan üst düzey bir yetkili Milliyet muhabirine "40 Türk gerillanın ne olduğunu şimdiden söyleyemeyiz." diyor-du. b.k.z. Milliyet, 12 Haziran 1982

104 Hürriyet, 6 Temmuz 1982

105 Cumhuriyet, 16 Temmuz 1982, "İsrail'in Ankara'daki maslahatgüzan Alon Liel, Tel Aviv'den gönderilen dokümanların Türk yetkililere ulaştırıldığını açıkladı." Ertesi gün FKÖ'nün Ankara temsilcisi Abu Firas "İsrail'in yalan propaganda yaydığını ifade eden demöçler verdi.", Cumhuriyet, 17 Temmuz 1982. Bu açıklamaya cevap veren Liel, "Türk teröristleri ile FKÖ arasında yakın bir bağlantı olduğu hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde kanıtlanmıştır" diyordu. Cumhuriyet, 19 Temmuz 1982, Milliyet, 18, 20 Haziran 1982, 1, 10 Temmuz 1982

106 İsrail sorgulamalar sonrasında Türk tabiiyetindeki militanlara da FKÖ militanları ile aynı statüyü uyguladı. Cumhuriyet, 3 Kasım 1982, "İsrail 21 Türk'ün gönderileceği haberlerini yalanladı. İsrail'in bu konuyu uluslararası hukuk'a göre ele alacağını ifade etti. "Cumhuriyet, 1 Aralık 1983, "İsrail"'n saldığı 4500 tutuklunun 60'ı Türk" başlıklı haber. İsrail'in tutukladığı PKK'lı militanları uçakla Yunanistan'a gönderdiler. Bunlar daha sonra Yunanistan'dan uçakla İran'a geçtiler. Bkz.. Parti Tarihî, a.g.e., s. 75

107 Parti Tarihî a.g.e., s. 73; Abdullah Öcalan, Kürdistan Gerçeği ve PKK Hareketi, Almanya, 1994 s. 314

lerin istenen seviyeye geldiğini, sayının arttırıldığını ve Lübnan'da daha fazla kalmanın mümkün olmadığını gerekçe göstererek, Türkiye'ye girerek silahlı mücadelenin başlatılması için hazırlıklara esas olmak üzere yeni alanlara gitmenin gerektiğini, ilk giriş yapılacak bölgenin ise Botan olması karar altına alındı.¹⁰⁸ İsrail'in Lübnan'ı işgali sonunda, artık yanında kaldıkları ve yardım aldıkları FKÖ'nün de Suriye ve Lübnan'ı terk etmesi gerekiyordu.¹⁰⁹ Bu noktada PKK'nın silahlı gücünün artık Türkiye'ye karşı kullanım zamanının geldiği konusunda Öcalan da görüşler oluşmaya/oluşturmaya başladı.¹¹⁰ Botan için girişte seçilen temel geçiş alanı ise Türkiye, Irak sınırı olacaktı.¹¹¹ Lübnan'da bulunan militanlar, önce Suriye'nin Türkiye sınırı boyunca tespit edilen köylere yerleştirildi. Öcalan ise Şam'da kaldı. Öcalan'la birlikte Suriye hükümetinin kalmasını kabul ettiği diğer FKÖ gruplarının liderleri ise dikkat çekici idi. Bunlar "Habbaş, Havatme ve Cibril'di.¹¹²

Suriye ile Irak arasındaki anlaşmazlık nedeniyle, Irak'ın aldığı tedbirler nedeniyle Suriye'den Irak'a geçiş pek kolay değildi, üstelik arazinin düz olması geçişe imkan vermiyordu. Geçiş denemelerinin yapıldığı Ekim 1982'de Hezil suyunu geçmek isteyen silahlı PKK'lılar dan 8'i çıkan çatışmalarda öldü.¹¹³ Ancak bu engel İran'ın yardımı ile aşılacaktı. Suriye ile İran'ın işbirliği sayesinde Kuzey Irak'taki Barzan'nin I-KDP kamplarına yerleşen PKK'lılar silahlı olarak, küçük gruplar halinde 1982 sonu 1983 başlarında, genîla eğitimi görmüş ve teçhiz edilmiş şekilde Türkiye'ye girişlerine yeniden başladılar.¹¹⁴ Amaç "silahlı propaganda" faaliyetlerini yürütmektir.¹¹⁵ Bu yaklaşım yakında bölgede "Devrimci şiddetin" yoğun olarak kullanılacağını gösteriyordu.

108 Abdullah Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlemeleri, Cilt III, Şam, 1987, s. 9

109 Cumhuriyet, 17 Temmuz 1982, 'Suriye, FKÖ gerillalarını kabul etmeyeceğini resmen açıkladı.' Ancak bu kararın istisnaları vardı.

110 Kürdistan'da Gerilla a.g.e., s. 6

111 Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlemeleri Cilt III a.g.e., s. 10

112 Cumhuriyet, 30 Ağustos 1982, 'Balı Beyrut'tan ayrılan 750'yi aşkın gerilla ile birlikte öncelikle Suriye'nin Tartus limanına gelen dört Filistinli lider, büyük bir törenle karşılandı. Filistinli liderlerin ilk bölümlünü taşıyan Yunan feribotu, Santomi limanında bekleyen kalabalığın sevgi gösterileri arasında yavaşça FHKC lideri George Habbaş, Filistin Demokratik Kurtuluş Cephesi, Nayif Havatme, FHKC komutanı Ahmet Cibril ve Tefat Yakup Suriye Başbakan Yardımcısı ve diğer Yüksek Rütbeliler tarafından karşılandılar.'

113 Parti Tarihi a.g.e., s. 80; Serxwebun, S. 14 Şubat 1983

114 5. İnci Kongre Belgeleri Cilt VI s. 156. Anılan yıllarda silahlı militanların çabaları ile kadimlerini arılatan Doğan isimli bölge sorumlusu soruşturma komisyonuna sunulan söylüyordu. '1982'nin sonlarında grupların ökeye girmesiyle birlikte arkadaşlarına ilişkiye geçtim. Arkadaşların gelip gitmeleri ile çeşitli tartışmalar yapıldı, yayınlar getirildi.' Söz konusu bölge Şımak, Bekevir köyü'dür. 8. İnci Kongre a.g.g.k., s. 365

115 Parti Tarihi, a.g.e., s. 80, 81. Kürdistan'da Gerilla a.g.e., s. 6

Silahlı propaganda birlikleri, belli esaslara göre çalışmalarını yürütüyordu.¹¹⁶ Buna göre öncelikle çalışma yapılacak bölgeler hakkında detaylı bilgilerin toplanması, bölgenin coğrafi yapısının etüt edilmesi, halkın genel eğilimleri hakkında bilgi toplanması ve sempatizanlarla ilişkiye geçilmesi. İkinci öncelikli görev ise uzun bir silahlı mücadelenin ihtiyaç duyacağı, içerisine cephane, erzak yerleştirilecek ve koruma sağlayacak sığınakların hazırlanması idi. Bu hazırlıklar bittikten sonra ise devlete bilgi akışına sebep olabilecek "işbirlikçileri" tespit edilerek cezalandırılacak, gizliliğin sağlanması ile bölgede etkinlik gerçekleştirilecekti.

Silahlı propaganda birliklerinde inisiyatif olduğu için "Planlama" önemli bir nitelikti. Gizliliğin temel şartlarından birisi de "Gizli barınma alanları" oluşturmaktır. Hareketlilik, esneklik, inisiyatif, silahlı propaganda birliğinin temel niteliği idi. Eylemlerini uygun keşif, istihbarat, planlama, deneme ve uygulamaya dayandıracaktı. Diğer önemli bir konu da, halkla ilişkilerdi. Silahlı propaganda birlikleri, bütün ilişkilerinde ve çalışmalarında halka güven vermeyi, halkın mücadeleye desteğini ve katılmasını sağlamayı, onların gerçek öncüsü ve temsilcisi olduğunu göstermeye gayret eder. Bu gayretinin ispatı için kitleler karşısında dikkatli, disiplinli, alçak gönüllü, saygılı davranır. Halkın gelenek ve göreneklerine ters düşmeden onlarla kaynaşmaya halkın malını, canını korumaya özen gösterir, sorunları ile ilgilenir. Halka yardım eder, propaganda ve ajitasyon çalışmalarında açık ve anlaşılır dil kullanır.¹¹⁷

Silahlı propaganda birliklerinin önündeki en önemli görevlerden birisi ise, ileride yürütülecek askeri faaliyetler için "bölge hazırlık komiteleri"nin oluşturulmasıydı.¹¹⁸ Türkiye'ye ilk giren grupların amacı, eski sempatizanlarla ve cezaevinden çıkanlarla ilişkiye geçerek bölgenin gelecekteki gerilla faaliyeti için "keşfinin, alt yapısının hazırlanması ve muhtemel barınma imkanı sağlayacak üs bölgelerinin tespit ve seçimi"di.¹¹⁹

116 Halk Savaşında Silahlı Propaganda ve Ajitasyon, Baskı yarı ve yılı yok, s. 11

117 Halk Savaşında Silahlı Propaganda ve Ajitasyon , a.g.e., s. 14, 17

118 8'inci Kolordu ve Sikoyönetim a.g.g.k., s. 593, Nurettin Selçuk bu faaliyeti genel çerçevede şu şekilde anlatmaktadır. Buna göre 1981 yılında Hilmi Aydoğdu kanalı ile yurt dışına çıkmış Lübnan, Suriye, İran ve Irak'ta bulunan kamplarda eğitim görmüş, 1983 yılında tekrar Türkiye'ye gelmiş 1 yıl süre ile önce Sason bilahare Kış ve Karakoçan bölgelerinde köylerde propaganda faaliyeti göstermişti.

119 Ersever, a.g.e., s. 96, 97

Oluşturulacak bölge komiteleri için seçilen coğrafi hedef alanlar ise şunlardı:

- Şimək, Eruh, Pervari, Silopi, Uludere, Beytüşşebap
- Şirvan, Hizan, Mutki, Siirt
- Lice, Genç, Solhan, Bingöl
- Muş, Sason, Kozluk, Silvan, Kulp
- Diyarbakır, Hani, Dicle, Ergani
- Çermik, Çüngüş, Gergeç
- Kiğı, Karlıova, Varto, Karakoçan
- Van, Hakkari
- Mardin
- Adıyaman
- Elazığ
- Tunceli.

Bölge hazırlık komiteleri, aynı zamanda yerel hazırlık komitelerini oluşturmak-taydı. Talimata göre iki, üç kişiden oluşan bu çekirdek kadronun amacı dağılan kadroyu toplamak ve yeni elemanlar kazanmaktı. Hazırlık komitelerinin coğrafi dağılımı incelendiğinde, hayata geçirildiği takdirde, kontrolü güç Irak sınırından girişe imkan vererek kolaylıkla Anadolu içlerine sarkmayı sağlayacak güzergahları kapladığı görülecekti. Seçim coğrafyanın sunduğu sarp, engebeli arazi kesimleriyle, Güneydoğu Toros'ları esas alıyordu. Teorik çerçevede yürütülecek silahlı mücadelenin ovalık bölgelerdeki dezavantajını ortadan kaldırmak için, oluşum tamamen ulaşım imkanları az, kamu gücünün kontrolünden uzak, dağlık bölgelere dayandırıldı. Hazırlık komitelerinden beklenen en önemli görev bölge hakkında yapılacak teferruatlı etütü.¹²⁰ Bu inceleme ilerde gerçekleştirilecek tüm faaliyetler için tutanak oluşturacaktı.

120 Bölge Etüd Form'u Ek'te. Bu bilgilerin anlaşma gereğince İran'a verilmesi gerekmektedir.

Belirlenen bölgelerden öncelikle Botan uygulama alanı olarak seçildi. Bu nedenle de ilk silahlı propaganda birlikleri 1983 başından itibaren belirlenen bölgelerde dolaşmaya başladı.¹²¹ Türkiye'ye girişini tamamlayan bu silahlı propaganda birlikleri üç ayrı bölgede faaliyete giriştiler.¹²² Bunlar Mahsun Korkmaz'ın başında bulunduğu "14 Temmuz Silahlı Propaganda Birliği", Eruh, Pervari, Şırnak, Beytüşşebap bölgesinde, Bingöl'lü Ali'nin başında bulunduğu "21 Mart SPB", Hakkari, Şemdinli bölgesinde, Terzi Cemal'in başında bulunduğu "18 Mayıs SPB" ise Van, Çatak bölgesindeydi.¹²³ Her silahlı propaganda birliği üç silahlı propaganda grubundan oluşurdu. Bayık, bu gruplarla ilgili amacı açıklarken şunları ifade ediyordu:

"Giden güçleri Botan'a üslendirmek, silahlı propaganda taktiğini işletmek, gerillanın ön hazırlığını yapmak ve gerillaya geçişi sağlamaktır".¹²⁴

Silahlı propaganda birliklerinin Türkiye'ye girdiği günlerde, PKK ile ilgili olmayan bir olaydan dolayı Kuzey Irak sınırına yakın bir bölgede kurulan pusuda 10 Mayıs 1983'te üç er şehit, üç er ve bir subayın yaralanması¹²⁵ üzerine TSK'leri Kuzey Irak'a "mahdut amaçlı" bir hareket düzenledi.¹²⁶ Barzani kamplarında kalan PKK'lılar ile Peşmergelerin bu harekate "mukavemet etmedikleri, mütemadiyen hareket bölgesi dışına çıktıkları" gözlemlendi.¹²⁷ Kuzey Irak'ta bu gelişmeler olurken, örgüt Türkiye topraklarında çalışmalarını sürdürüyordu ve aynı yılın kış aylarını geçirmek üzere yanında bulunduğu Irak'taki Barzani'nin kamplarına geri çekildiler.¹²⁸ Bir süre sonra bu çalışmaları sürdüren Irak'ta ki kamp yönetimi ile Şam'da bulu-

121 Parti Tarihi, a.g.e., s. 75; Ersever, a.g.e., s. 87, 8'inci Kolordu a.g.g.k., s. 590

122 Parti Tarihi, a.g.e., s. 77

123 Parti Tarihi, a.g.e., s. 81

124 Parti Tarihi, a.g.e., s. 82

125 Cumhuriyet, 12 Mayıs 1983

126 Hürriyet, 26 Mayıs 1983; Cumhuriyet, 28 Mayıs 1983, "Irak Hüdudunda mahdut amaçlı bir hareket yapıldı." Kenan Evren, Kenan Evren'in Anıları, Cilt IV, İstanbul 1991, s. 206, 207

127 Hürriyet, 31 Mayıs 1983; Evren, a.g.e., s. 208

128 Parti Tarihi, a.g.e., s. 83

nan Öcalan arasında faaliyetin devamı konusunda görüş ayrılığı çıktı.¹²⁹ Çünkü, bölgedeki faaliyetler göstermişti ki, halk başlatılacak silahlı faaliyetleri desteklememektedir.¹³⁰ Ancak Öcalan, bir an önce eylemlere başlanmasını isterken, kamptakiler bu konuda isteksiz davranmaktaydılar.¹³¹ Öcalan, bu karara uymayanların anında cezalandırılrsa sorunun çözülebileceğini belirtiyordu.¹³² Üstelik Kuzey Irak'taki kamplarda bulunanlar Öcalan'ın Şam'da lüks içinde, kendilerinin ise zorluklar içinde yaşadıkları gerekçesi ile seslerini yükseltiyorlardı.¹³³ Öcalan'ın ısrarla eylem talebi, kendi kararından çok himayesinde bulunduklarının isteklerini yansıtmaktaydı.¹³⁴ Sürmekte olan İran Irak savaşı nedeniyle Türkiye'nin Kerkük-Musul bölgesine girebileceği endişeleri, bu kararların alınmasında etkili olduğu bir gerçektir. Türkiye içinde dolaşan militanların tüm itirazlarına rağmen, Öcalan'ın isteklerini destekleyecek olan tek rapor Eruh bölgesine giden gruptan geldi.¹³⁵ Bölge sorumlusunun verdiği bilgiye göre, seçilen alan "gerek coğrafi olarak gerekse kitle tabanı anlamında eylemler için oldukça uygundu".

1984 yılı Şubat ayında Helve kampında yapılan toplantıda Öcalan, mutlaka aynı yıl Botan'a girilerek üslenilmesi konusundaki fikirlerinin hayata geçirilmesini

129 Öcalan'ın Kuzey Irak'taki Kamplarda bulunan grupların durumları ile ilgili olarak gönderdiği talimatlar şu şekilde idi. "Buradaki (Kuzey Irak b.n.) sakıncalı yaşamın bazı özelliklerini daha önce söyledik yazdık, tekrar değinmeyeceğiz. Arsa bugün aylar hatta yıllardır epey gelişmiş bir teorik bilince kavuşturduğumuz insanları hepsini bir silahlı birimin içine almanın anlamı nedir? Silahlı Propaganda birliğinin içinde bir siyasal komiserlik, onbeş tane köylüyü savaşmak için yeterlidir. İkincisi hepsini güneyde aylarca bekletme, bunları yeterli ve uygun örgütler içine çekememe yine bir çürütme belirtisi değildir. Kısacası ulak bir gözden geçirmeye, bile eldeki kadro malzemeleri ve problemleri ve bu arada bayanlar dahil-en verimli bir biçimde nasıl uygulanmaya geçileceğinin çok zor bir sorun olacağına inanmıyorum. Öcalan Seçme Yazılar Cilt 1, a.g.e., s. 264

130 Seçme yazılar Cilt I a.g.e., s. 263

131 Parti Tarihi, a.g.e., s. 81

132 "Gerçekten de teorik ve siyasi olarak epeyce güçlü insanlar var. Bunlar yeterli bir bilgiyle yaklaşırlar, işlerin ağırlığı zahmetli gösterilir ve onlarla yeterince yönetilirse, uygun çalışma programları önerilene konur ve denetlenirse görevleri ısrarla yerine getirememezlik edenler, eğer anında cezalandırılrsa, ihanet, kaçıklık ve teslimiyet mükafatlandırılıp arkaya çekilmezse, en utuluk bir devrimle oynamanın bile acımasız bir biçimde cezalandırılması sağlanırsa işlerin yürüyeceği kesindir." Öcalan, Seçme Yazılar Cilt 2, a.g.e., s. 264

133 Öcalan'ın ifadesine göre Kuzey Irak'taki kampların başındakilerden biri olan Abbas (Ali Haydar Kaytan) "daha gider gitmez Parti bizi gözden çıkardı harcamaya gönderdi" diyor. Ayrıca söylenir, "Ali (Öcalan b.n.) arkadaş Şam'da bizi Türkiye sürüyorlar" şeklinde sızdıklarını ifade ediyordu. bkz. Parti Yönergeleri Cilt II, a.g.e., s. 181

134 Bu kararda Öcalan'ın bu kadar ısrarı olmasında ki en önemli neden İran'ın TSK'nın Kuzey Irak'a girişinden duyduğu rahatsızlığıdır. Bu durumda devam eden İran Irak savaşı boyunca Türkiye'nin Kerkük petrolleri ile ilgisinin olabileceği özellikle tedirginlik yaratıyordu. Dönemin İran başbakanı Musavi, İran'ın resmi haber ajansı İRANAya verdiği mesajda "Sadıkam Hüseyin rejiminin Kuzey Irak'ta aşağı yukarı hiçbir hükümrantlığı olmadığını söyleyebilir. Eskiden olduğu gibi şimdi İran İslam Cumhuriyeti Kuzey Irak'taki olayları dikkatle izlemektedir." diyor. Cumhuriyet 2 Haziran 1983.

135 Parti Tarihi a.g.e., s. 81

istedi.¹³⁶ Bunun üzerine İran ve Suriye'de bulunan militan kadro, Irak kuzeyine toplanmaya başladı. Bahar aylarında gizlice Türkiye'ye giren gruplar daha önce yapılan keşif ve hazırlıklar doğrultusunda çalışmalara başladı. Özellikle seçilen bölgeler, Sirt'in Eruh ilçesi, Van Gölü güneyi ile Şemdinli'nin dağlık bölgeleri idi. Ortadoğu'daki gelişmeler İran, A.B.D., Suriye, A.B.D. ilişkileri ile İran, Irak savaşı, GAP'ın başlaması Türkiye'nin bölge politikaları ve olayların dışında kalmasının uygun olmaması, İsrail'in Lübnan'a girişi ile değişen bölge dengeleri olayların başlaması açısından zamanın geldiğini gösteriyordu.

Öcalan, bölgede faaliyetlerini sürdüren silahlı gruplara, Haziran 1984'te eylemlere başlanacağı talimatını gönderdi.¹³⁷ Talimatı alan gruplar hazırlıklara başladılar. Amaç "büyük" bir eylemle silahlı propagandanın gerillaya geçiş ile örgütün amaç ve varlığını duyurmaktır. Bu duyuru "Kürdistan Kurtuluş Birliği" (HRK) ilanı şeklinde olacaktı.¹³⁸ Yapılması kararlaştırılan eylem Eruh, Çatak ve Şemdinli ilçe merkezlerinin basılarak büyük bir sansasyonel olay yaratmaktır. Baskını ilgili hazırlıklar tamamlandı, kuruluşun ilanı için gereken bildiriler kuryeler vasıtası ile Suriye ve Irak'tan getirilerek ilgili yerlere ulaştırıldı.¹³⁹ Bu gelişmeler akabinde 15 Ağustos 1984 günü saat 21.30'da eylemler planlandığı gibi Eruh ve Şemdinli'de gerçekleştirildi.¹⁴⁰ Ancak yapılması planlanmasına rağmen Çatak ilçesinde eylem gerçekleştirilmedi. Eylem talimatının, bu bölgedeki gruplara geç gitmesi sebebi ile gerekli hazırlık yapılamamıştı.¹⁴¹ Eruh eyleminde "1 asker

136 Parti Tarihi a.g.e., s. 82

137 Parti Tarihi a.g.e., s. 82. Baskın olayından bir ay önce Almanya'da yayınlanan Senxwebun dergisinde ise bölgeye ilişkin çizilen görüntü şu şekilde idi. "Yoğun hazırlıkla öncü kollar halinde kadrolar ülke sathına taşındı. Ülkenin çoğu alanlarında temel işlenme sağlandı. Bunun için gereken kurkütleninin örgütlenmesi önemli oranda başarılı. Şehirlerle bağ kurularak kitlelerin tekrar örgütlenme olanaklarının zemini hazırlandı. Devrimci-ajitasyon-propaganda der gruplarla yürütülmesine rağmen, geniş yığınlar kucakladı. Henüz der biçimlerde yürütülen keşif ve örgütlenme faaliyetlerimiz etrafında çeşitli halk kesimlerinden ilaflı politik çevreler toplanarak, devrimci etki kitleler arasında dal budak aldı. Örgütsel faaliyetlerimiz dönemin görevleri gereği, henüz yaygın düşman ve işbirlikçilerine karşı askeri eylem e başurmadığı halde, kitlelerin yoğun desteği ile çoğu yerde ajan muhbir yapılar açığa çıkarılmış halktan teorileri hazırlanmış ve birkaçı da diüme cezalendirilmiş, 26 Haziran 1984" aktaran, Abdullah Öcalan Seçme Yazılar Cilt I İstanbul, 1992 s. 309. Derginin haberleri olaylara geyiyorun diyordu.

138 HRK, Kürte "Hezen Rızgariya Kürdistan" kelimelerinin baş harflerinden oluşuyordu. "Kürdistan Kurtuluş Birliği" anlamına geliyordu. İsim Vietnam örneği alınarak verildi.

139 Parti Tarihi a.g.e., s. 83

140 Cumhuriyet, 18 Ağustos 1984

141 Parti Tarihi a.g.e., s. 91

ölürken, 9 asker ile 4 sivil yaralandı.¹⁴² Eylem Şemdinli'de de düşünüldüğünden kolay uygulandı.¹⁴³ Özellikle eylem sonrası bildiriler dağıtıldı ve "HRK" nin kuruluşu ilan edildi.¹⁴⁴

Olay sonrası, baskını gerçekleştirenler Eruh Jandarma Birliği'nde ki silah ve cephaneyi de kamyonlara yükleyerek, kayıp vermeden gözden kayboldular.¹⁴⁵ Bu olayla birlikte, PKK bölgede sürdürdüğü silahlı propagandayı artık bir üst aşama olan gerillaya çıkarmış oluyordu.¹⁴⁶

3. Gerilla Aşaması

Eruh ve Şemdinli olayları sonrasında, kolaylıkla eylem gerçekleştirdiğini gören örgüt, bu beklenmedik başarı karşısında oldukça şaşırdı.¹⁴⁷ Ancak, silahlı propaganda birlikleri olarak örgütlenme ve hareket tarzından, gerillaya geçiş sonrasında ve olayları takip eden günlerde, güvenlik güçlerinden beklenmedik takip ve tepki gördü. Silahlı propaganda döneminde militalara, bölgede silahlı kimselere gösterilen ilgi gereği sesini çıkartmayan bölge halkı, olup bitenlere her ne kadar anlam verememişse de, olaylardan zararlı çıkacağını anladığı için örgüte tepki göstermeye başlamıştı.¹⁴⁸ Çok sayıda elemanı kısa sürede öldürülen veya yakalanan PKK bu gelişmeler üzerine paniğe kapıldı.¹⁴⁹ Öcalan, paniğin önünü almak için,

142 Cumhuriyet, 18 Ağustos 1984

143 Baskının çok kolay gerçekleştirilmesinde hem bu tür bir olayın beklenmemesinin hem de Ankara'dan tüm birliklere verilen bir emirle "silah kazalarına karşı" tüfek ve cephanelerin dolaplarda kilitli anahtarının ise olay yerinde olmayan görevliden olmasından kaynaklanıyordu, bkz. Tercüman, 11 Ağustos 1983 "İstihbaratçıları not defteri " Olay sonrası bölgeye yaptığı bir gezi sonrası açıklama yapan Cumhurbaşkanı Kenan Evren ise "Eruh İlçe Jandarma Komutanını emekliye ayırdık" diyordu, bkz. Milliyet, 3 Ekim 1984

144 Parti Tarihi a.g.e., s. 92

145 Cumhuriyet, 15 Eylül 1984

146 Parti Tarihi a.g.e., s. 84

147 Parti Tarihi a.g.e., s. 85

148 Parti Tarihi a.g.e., s. 92; Ersever a.g.e., s.107. Bölge halkının yoldaşını için bkz. Hürriyet, 3 Ekim 1984 "Mehmet Ali Kışlalı bildiriyor başlıklı haber." Güneydoğu Anadolu bölgesinin Güvenliğinden sorumlu bir yekildi "İnanılmayacak bir şey. Burada köylüler eskiden sadece yol, su, elektrik isterlerdi.Şimdi ise, bunlardan evvel karakol, jandarma istiyorlar."

149 Bu gelişme ile ilgili olarak Bayık şunları söylüyordu. "O dönemde birbir emekte eğitilen ve donatılan, Dikeye sokulan arkadaşların bir kısmını kaybetmiştik az bir kısmı kalmıştı. Şehadetler, tek tük de olsa kaçmalar kalanlarda büyük bir yalınlık ortaya çıkmıştı." Parti Tarihi a.g.e., s. 92 Aynı dönem de Öcalan ise Avrupa'da şunları yayıyordu."Kars'tan, Antep'e, Dersinden, Hakkari'ye kadar tarihinde görülmemiş geniş ve yoğunlukta sayı 100'e varan karakolun basılması 1000'lere varan ajan, işkenceci, subay, polislin cezalandırılması kan akıtılmak tek bir il ve ilçenin bırakılmayarak. "Öcalan Seçme Yazılar, Cilt 1, a.g.e., s.227

Türkiye'de bulunan tüm militanlarını Kuzey Irak'ta toplamak zorunda kaldı. Bu hadiseler örgüt literatürüne "Sankamış seferi" olarak geçti.¹⁵⁰ Artık beklenen gelişme ters tepmiş silahlı propaganda safhası ileriye, gerillaya geçmek yerine, daha geriye gitmişti. Ortaya çıkan gerçek şuydu: Bölge halkı olayları tasvip etmiyordu. Aynı günleri anlatan Öcalan, "Partiyi çok tehlikeli bir konuma getiren o uğursuz 1985 kışının devrimci tarzda aşılmasını sağlamak amacıyla bahar talimatları yayınlandı." demektedir.¹⁵¹ Yılgınlık o derece artmıştı ki "Güneyden (Irak sınırından b. n.) kadroların adeta sınırdan zorla içeriye sokulduğu, zor bela iş yaptırıldığı" nı itiraf etmek zorunda kalıyordu.¹⁵²

Halkın desteğinin olmaması sorunu, "Üslenme" olarak gündeme getiriyordu. Buna göre de Öcalan, "öncelikle grupların, silahlı birimlerin hareket tarzı, günlük gelişme ve olayların biçiminden bile rahatlıkla çıkarılabileceği gibi ciddi bir değerlendirme, planlama ve tedbirden uzaktır" diyordu.¹⁵³ "Üslenme uygun olmayınca"¹⁵⁴ halk militanları gördüğü yerde, güvenlik güçlerine bilgi veriyordu. Aşılması gereken bu bilginin gidişine engel olmaktı.

Yapılan toplantılarda 1985 yılı için, Öcalan'ın ortaya koyduğu hedef "bölgesel çapta gerilla faaliyeti ve milis örgütlenmesiydi." ¹⁵⁵ Milis örgütlenmesinin gerekliliği her açıdan oldukça önem taşıyordu. Milis hem suç ortağı, hem de taze askeri güçtü. Halk olmadan gerilla olmazdı. O halde bir şekilde halkı bu işe ortak etmek gerekiyordu. Bu ortaklık onu devletten koparacak, yasal düzlemde suçlu konumuna getirerek işbirliğine mecbur bırakacaktı. Bu düşünce geçici köy koruculuğu uygulamalarına başlanan günlere denk düşüyordu.¹⁵⁶ Olayın tek belirleyici niteliği halkı erkenden örgütleyen bu girişimde önde olacaktı.

Öcalan, silahlı propaganda birliklerini geliştirme sayısını arttırma ve "Doğrudan Parti Merkezine bağlı çalışılmasının esas alınması" talimatını veriyordu.¹⁵⁷ Gerillaya

150 Parti Tarihi a.g.e., s. 92

151 Öcalan Seçme Yazılar, Cilt 2 a.g.e., s.297

152 Öcalan Seçme Yazılar Cilt 2 a.g.e., s. 302

153 Öcalan Seçme Yazılar Cilt 2 a.g.e., s. 306.

154 Öcalan Seçme Yazılar Cilt 2 a.g.e., s. 307

155 Öcalan Seçme Yazılar Cilt 2 a.g.e., s. 320

156 Cumhuriyet, 4 Ekim 1984 "Hassas bölgelerde bazı kişilere silah dağıtılacak, Silah dağılımına hukuki gerekçe ise 442 sayılı İzale-i Şekavet Kanunu. "

157 Öcalan Seçme Yazılar Cilt 2 a.g.e., s. 321

geçmeyi hedeflerken silahlı propaganda birliklerinden de geriye dönüş söz konusuydu. Geliştirme, çabaları ile istenen seviyede etkinlik gösteremeyen, tek başına bırakılınca iş yapamayan alan sorumlusunun yetkisi elinden alınarak, doğrudan Öcalan'a bağlandı.¹⁵⁸ Bu dönemde üzerinde durulan diğer bir konu ise kadro eğitimidir. Çünkü çok sayıda teslim olan militanın varlığı, inançsızlığı gösteriyordu. O kış boyunca bu konuların üzerinde durulurken, baharla birlikte hareketlilik başladı.

İçine girilen darboğazdan çıkış için, 25-30 Ekim 1986 tarihinde Şam'da III. Kongre gerçekleştirildi.¹⁵⁹ Bu kongrede silahlı faaliyetler için şu kararlar alındı.¹⁶⁰

"1.HRK'nin adının ARGK olarak değiştirilerek örgütlenilmesi 2. Askerlik Yasasının çıkarılması. 3. Botan'da gerilla örgütlenilirken Avrupa'da ERNK'nin örgütlenilmesi."

Alınan kararlar, şiddetin arttırılacağına habercisiydi. Nitekim PKK'nın daha başlangıçta yüklediği misyonu gerçekleştiremeyeceği endişeleri oluşmuştu. Bunun aşılması ve üstlendiği rolleri yerine getirmesi için bazı girişimlerde bulunulması gerekiyordu.

Yapısal sorunların yetmezliği ile halk desteği konusundaki açmazların yanında Barzani'de kendi üs bölgesi olan Irak sınırlarından Türkiye'ye girişlerde PKK'ya zorluk çıkarmaya başladı.¹⁶¹ Nitekim Barzani 1986 yaz aylarında PKK ile yapılan

158 Öcalan Seçme Yazılar Cilt 2, a.g.e., s. 322

159 Parti Tarihi a.g.e., s. 88

160 Parti Tarihi a.g.e., s. 101; Abdullah Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlemeleri, Şam, 1987, s. 212. Öcalan bu gelişme için şunları açıklıyordu: "HRK birlikleri dönemin ihtiyaç ve gelişmelerini karşılayacak yeni bir örgütlenmeye ulaştırılarak Halk Ordumuz, ARGK, 'Arleşa Rızganyo Gele Kurdistan' isimliyle ilan etmiştir. Abdullah Öcalan, Yeni Dönemin Üzerine Yürükce Yürüyelim Şam 1989, s. 57

161 Milliyet, 28 Ağustos 1987, "Sait Ahmet Barzani Türkiye'ye ihtiyacımız var. Bir çok yiyeceğimizi Türkiye'den geliyor. Sıkıştığımız zaman bölgelerinizden geçiş izni alıyoruz." dedi. Yeni Gündem, sayı 82, 27 Eylül-3 Ekim 1987. Barzani ile görüşen Temel Demirel'in sorularına Barzani şu cevabı veriyordu. "Bizim PKK'nın TC'ye yönelik eylemlerine diyeceğimiz bir şey yoktur. Ama PKK'ca savunmasız sivil halkın, savunmasız kadın, yaşlı ve çocukların terörist eylemlerle katledilmesi bizim açımızdan kabul edilebilir bir şey değil. ..bunlar tahammül sınırımızı aştığı için protokolü boğduttuk", Milliyet, 18 Temmuz 1987 "Barzani'nin emri" PKK'cıları öldürün.", Tercüman, 23 Temmuz 1987 "Eşkiye eklemek kapımızı kapadı. Çoğumuz işsiz kaldık" başlıklı haber.

protokolü tek yanlı olarak fesh etti.¹⁶² Ortaya çıkan tikanıklıkları açmak için, Suriye ve İran hemen devreye girerken, PKK'nın Kuzey Irak'ta kalmasının temellerini sağlamaya yönelik olarak Talabani ile PKK arasında anlaşma yapmalarını sağladılar.¹⁶³ PKK işbirliğinin varlığını göstermek isteyen Talabani, Irak'ta çalışan bir Türk mühendisi kaçırdı ve bazı taleplerde bulundu.¹⁶⁴ Bu sayede de Türkiye gündemine taşındığı gibi PKK'nın Kuzey Irak'ta kalışının gerekçesini oluşturuyordu.

Kongre'de ilanı ele alınan ordunun oluşturulması için yoğun bir eğitim dönemi başladı. Baharla birlikte silahlı militanlar küçük gruplar halinde Suriye, Irak ve İran üzerinden Türkiye'ye tekrar girdiler. Askerlik yasası adı altında uygulanacak taktik değişiklik, kendini hemen gösteriyordu. Devrimci şiddet artık gerçek amacına yönelmeye başlamıştı. Hedefte öncelikle sivil halk vardı. Özellikle de bunlar devlet ajanı, işbirlikçi olarak gösterilen bölgede devletin temsilcisi konumundaki muhtar, köy korucusu olan köylülerdi. Seçmece şiddetin, halk üzerindeki etkisinin artırılması için özel önlem alınıyordu.¹⁶⁵ Bu nokta-

162 2000'e Doğru, S. 30, 23 Temmuz 1988, M. Şehmus Güzelin Barzani ile yaptığı röportaj, Barzani 1988 yılında aramızdaki protokolü tek taraflı feshetti. Olayın tam ertesi günü Türk uçakları bize saldırı. Bizden korkup, protokolü feshettikler dedirtmek için söz konusu kararımız 1987'ye kadar gizli tutup açıklamadık.", Söz konusu hava saldırısı için, Cumhuriyet, 18 Ağustos 1986 "Irak'a Hava Operasyonu". Zamanlama bazı konularda oldukça ilginç. Irak sınıırı kapanırken İran'dan giriş yapan PKK militanları Van gölü Kuzeyinden Bingöl, Elazığ, Tunceli'ye giderek yerleşmeye çalışıyor. Oldukları tarihler ise "tesadüf" bu illerde Sıkıyönetimin kalktığı günlere rastlıyordu. Bkz. Cumhuriyet, 14 Mart 1986

163 2000'e Doğru, yıl 2, S. 14, 27 Mart-Nisan 1988, Kasım 1987'de Talabani PKK'la görüşmüştü. Celil Talabani'nin KYP'si ile PKK arasında Şam'da anlaşma imzalandı. 2000'e Doğru yıl 2, S. 28, 29 Mayıs-4 Haziran 1988, Dağı'ya göre'de "PKK ile Talabani'nin arası hiçbir zaman bozulmamış". Faysal Dağı, Bırtaklı, İstanbul, 1994, s. 60 Aynı haberi bir başka gazete ise şu şekilde veriyordu. "Korkunç İrtifak. KYP lideri ile Apo'nun Suriye'nin başkenti Şam'da bir araya gelecek işbirliği protokolü imzalandıktan." Sabah, 1 Haziran 1988, oysa imza Talabani ile Apo arasında atılmıştı. Konu Türkiye'de o kadar yabancı idi ki Talabani, Barzani birbirine karışmıştı.

164 Hüriyet, 21 Şubat 1987, "İran tarafından destelenen Moskova yanlı Talabani Elektrik Mühendisi Atilla Çalikali Söylemariye'de kaçırıldı. Karşılığında M/L 200 siyasi tutuklunun serbest bırakılması istiyor.", Gazete haberleri ertesi günlerde ilginç gelişmeleri yansıtıyordu. 22 Şubat 1987, Genel Kurmay'da ne görüşüldü? Org. Üstü Türk mühendisi rehlin alan Kürdlerin Lideri Talabani'yi tanıdığı öne sürülen Diyarbakır eski CHP Milletvekili Hasan Değeri kabul etti." Değeri ertesi gün verdiği demeçte şunları söylüyordu. "Mühendisi kapırcılar Barzani'nin adamıdır. Talabani olacağına inanmıyorum." Hüriyet, 25 Şubat 1987. Açıklama yapan Talabani ise "Mühendis misafirimiz" diyor. Milletiyet, 5 Mart 1987

165 Öldürme ve baskın olaylarının etkisini artırmak için değişik yöntemler uygulanıyordu. Eylem sonrası "Marş söyleyerek" uzaklaşarak öldürülen Kurucular "ağaçlara asılıp ağzılarına para sıkıştırılıyordu bkz. Cumhuriyet, 26 Ocak 1987

da güdülen amaç sürekli olarak devletin aciz içinde olduğunu, vatandaşını koruyamadığını gündemleştirmektir. Öldürülecek hedefler özenle tespit edildi. Güvenlik güçlerine bilgi veren kim ise mutlaka öldürüldü, evi ahır ateşe verilip örnek olacak biçimde cezalandırıldılar. Bölgenin sosyal ve kültürel yapısında şiddetin yerini iyi bilen örgüt, bu cezalandırmaların nasıl bir etki yaratacağını da iyi biliyordu.¹⁶⁶ Şiddetin yarattığı korku bir süre sonra kamunun gücüne duyulan güven duygusunu yok etmeye başladı ve önü alınamaz bir biçimde arttı.

Bu defa taktik tutmaya başlamıştı. Devlet vatandaşı koruyamıyordu. Nitekim basında bu yollu haberler sık sık görülmeye başladı.¹⁶⁷ Bu aşamada uygulanan şiddetden elde edilmek istenen sonuçlara uygun olarak PKK her eylemden sonra adını ve savunduğu düşünceleri topluma duyuruyordu. Şiddet, teorinin öngördüğü gibi hızla bölge halkını olayların içine çekiyordu. Bir süre sonra ise gerçeklerle söylentiler birbirine karışmaya başladı. Bu arada olaylara yeni bir dinamik kazandıracak olan askerlik yasasının çıkarıldığı ve uygulamaya koyulduğu PKK tarafında bölge halkına duyuruldu.¹⁶⁸ Bu uygulamanın hayata geçirilmesi pratikte beklenenden çok daha fazla gelişmelere yol açtı.

Öcalan, 1987 yılı başında parti askeri konsey toplantısına gönderdiği talimatta şunları diyordu:¹⁶⁹

166 Cumhuriyet, 24 Şubat 1987 Başbakan Akbulut'a göre "saldırının çocuklara ve kadınlara hedef alması eşkıyanın korkaklığı ve adilğinden kaynaklanıyordu. "Oysa PKK teorik gereklilik nedeniyle" politik yönü ağır basan eylemler yapıyor kazanamayacağı hiçbir çatışmaya girmiyordu. Amaç "Devlet " otoritesini işlemez hale getirmektir.

167 Bkz. Hürriyet, 26 Haziran 1987, "Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Rıfatşan Eoovit, Katliam bölgesindeki incelemesinde Güvenlik güçleri Köye yardım'a gelmemişler." Açıklama Mardin /Ömerli, Pınarcık'ta yapılan ve 27 kişinin ölümü ile sonuçlanan katliam sonrası yapılmış.

168 Parti Tarihi a.g.e., s. 94; Cumhuriyet, 7 Haziran 1987, "PKK yöntem değiştirdi. Toplu adam kaçırmalar başladı. "Başlıklı haber. Askerlik Yasasının uygulanması Kamuyuuna adam kaçırma olarak yansıyor. Bölgedekiler ise bunun "Askere" alma olduğunu biliyordu. Askere alma pratikte güç büyülmenin bir yolu idi ama daha önemlisi "suç ortaklığı" yaratmaktı. Böylece köylü veya aşiret PKK'nın işbirlikçisi haline gelecekti. Kaçırma olayı o kadar yaygınlaşacak ki sıradan olay haline gelecekti. Askerlik yasası için öngörülen, zorunluluk, gönüllülük ve yükümlülük olarak belirtiliyordu. Bir bölgeden askere alınmanın şartı o bölgede gerillanın kendisi yaşatabilecek "üs" bölgesine sahip olup olmadığına bağlı idi. Bkz. Askerlik Yasasının Uygulama Sorunları, Şem, 1989, s. 54

169 Abdullah Öcalan, Parti Çözümlerleri Cilt III, 1987 s. 12

"İran'dan Dersim alanına doğru başlatılan yürüyüşün deneme niteliğinde olduğunu", devam etmekte olan İran-İrak savaşının sonucunda özellikle Irak'ın Türkiye sınırı boyunca uzanan arazi içinde "buraların bir geri üs olarak kullanılmaya elverişli halde tutmakla taktik düzeyde de olsa İran'ın bu faaliyetler için izin vermesi ve Suriye'nin bunu küçümsenmemesi gereken bu durum ordulaşmamız açısından hayati bir eksikliği doldurduğunu göstermektedir"¹⁷⁰ diyordu. Bu durum PKK için İran'dan Türkiye'ye girişte yeni ve güvenli güzergahlar sağlıyordu. İran'ın bu türden bir yaklaşımda bulunması tesadüfen değil aynı günlerde meydana gelen uluslararası gelişmelerle yakından ilgili idi. Başbakan Özal'ın Suriye'yi üstü kapalı uyarmasının ardından,¹⁷¹ Hafız Esad Yunanistan ziyaretini gerçekleştirdi.¹⁷² Ziyaret esnasında Yunanistan Cumhurbaşkanı, "Türkiye'nin yayılmacı politikalarını dile getirirken",¹⁷³ İran'da PKK'yı sınırlarını kullanmasını için teşvik ediyordu. Aynı yıl Libya ile ABD'leri arasında gerginlik gittikçe tımanıyordu.¹⁷⁴

İran'ın sınırın kuzeyinden Türkiye'ye girişe izin vermesi ile PKK'lı militanlar sıcak çatışma bölgelerinin gerisine gizlice sarkarak Tunceli'ye kadar gidebilecekler. Üstelik gerillanın kurallarına uygun olarak çatışma ve eylemlerini iç bölgelere yayacak, bir yandan da 1981'de terk ettiği yörelere dönerek gücünü arttıracak ve TSK'yı yayılmaya mecbur edecekti. Böylece batıdan görünecek, doğudan vuracaktı. Bunların hayata geçirilmesinin ardından sivil hedeflere yönelmenin getirdiği "devrimci başarı" için Öcalan şu değerlendirmeyi yapıyordu.¹⁷⁵

"Esas askeri çizginin uygulanan taktik yeteneği şimdi ortaya çıkıyor. Devrimci şiddet anlayışımızın bahsedilen dayanakları, yani onu

170 Abdullah Öcalan Parti Çözümlemeleri Cilt III, 1987 s. 18

171 Cumhuriyet, 31 Mart 1986

172 Cumhuriyet, 27 Mayıs 1986

173 Cumhuriyet, 27 Mayıs 1986. Aynı günlerde Yunanistan ile Türkiye arasında J 60 gerginliği yaşanmaya başladı. bkz. Cumhuriyet, 1 Haziran 1986

174 Tercüman, 25 Mart 1986, ve Sirt'e'de Savaş, Libya 3 A.B.D. uçağını düşürdü. A.B.D. 2 Libya gemisini batırdı. 16 Nisan 1986 A.B.D. Libya'yı bombaladı.

175 Abdullah Öcalan Parti Çözümlemeleri, Cilt III, 1987. s.19

besleyen partinin siyasal faaliyeti örgütlülüğü, öncülüğü, kitle üzerindeki etkisi halkın siyasal birliğini gelişimi dolaylı yedekleri olarak partinin dostları nezdinde ki saygınlığının dünyadaki ve bölgede artması yine düşmanın tecridinin önemli oranda gelişmiş bulunması ve her şeyden önce de sübjektif planda deney kazanmış kadroların ve grupların ülke içinde varlıklarını sürdürmesi bu sefer Marksist/Leninist şiddet anlayışımızı yetkin, yeterince uygulayabileceğimize olan güvenimizi güçlendiriyor."

Gerçekte, PKK tarafından uygulanan "devrimci şiddet", bölge insanını tam bir ikilem içersinde bıraktı. Coğrafi şartların ve altyapının yetersizliği, bölgedeki dağınık yerleşim ve hayvancılığın gerektirdiği yaylalara çıkma zorunluluğu zaten zayıf ve mesleki yönden yetersiz olan kamu örgütlenmesi ile örgütün silahlı şiddet uygulaması birleştiğinde, bölge halkı için çözümsüzlük ortaya çıktı.¹⁷⁶ Örgüt tarafından uygulanan şiddetteki ölçüsüzlük Marksist literatürdeki hali ile halkı "ikili iktidar" karşısında bırakmıştı. Aynı günlerde Öcalan buna "Halk iki tarafı da adeta bir devlet gibi ele almaktadır." demektedir.¹⁷⁷ Silahlı propagandanın 1985'de içine düştüğü sıkıntılı günlerden İran ile Suriye'nin yardımı ve halka yönelen şiddet sayesinde aşıldığına göre, bir ileri safha olan gerillaya geçiş oldukça kolaylaşmıştı. Böylece savaşçı sayısı artırılabilir, hedeflerde de değişiklik yapılabilirdi.

Gerilla için tespit edilen temel bölge Botan'dı. Bu bölgenin silahlı faaliyet için temel olarak seçilmesi tesadüfen değil bölgenin coğrafi, sosyal, siyasi ve stratejik konumundan kaynaklanıyordu. Bu özellikleri ile bölge Mao'nun tarifini yaptığı gelecekte üs bölgesi olabilecek niteliklere sahipti. Merkez Botan alındığında çevre bölgeler buraya bağlı olarak gelişme gösterecekti. Büyüyen askeri güç coğrafi imkanlardan faydalanarak, dağ silsilesini takiben, Tunceli, Bingöl, Diyarbakır, Bitlis

176 Cumhuriyet, 24 Şubat 1987, Taşdelen Köyü'ne Baskın sonrasında (9'u kadın ve çocuk 14 ölü, 6 yaralı) "Köylüler içişleri Bakanına bizi jandarma koruyamaz biz kendimizi koruyamazsak, karakol'da koruyamaz." diyorodu.

177 Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlerleri, Cilt II s.91, s. 20

ve Adıyaman'a kadar yayılabiliirdi. Suriye ve Irak'tan girildiğinde Toros'ların sırtları takip edilerek Anadolu içlerine kadar gitmek mümkün olacaktı. Botan'da yapılacak bir askeri hareketin gerisine düşerek çembere karşı dış çember oluşturulabilecekti. Arazinin bu şekilde değerlendirilmesi oldukça profesyonel nitelik taşıyordu. Öcalan bu temel stratejisinden hiçbir zaman vazgeçmedi.

Temel üs bölgesi oluşturmak üzere seçilen Botan'da ortaya konan iki hedef vardı.¹⁷⁸ Birincisi Botan'ı içerisinde bölgelere ayırarak halkı örgütleyip, milis (Mahalli savunma) birlikleri oluşturmak, devleti halktan tecrit etmek ve sadece çıplak askeri güç halinde bırakmak. Böylece üs bölgesi haline getirmek, daha sonra ise Botan'da biriken silahlı gücü sistemli olarak çevre gerilla bölgelerine aktarmak. Buna göre de Botan üç alana ayrılıyordu. Artık bölgedeki milifan sayısı da iki yüzü bulmuştu.¹⁷⁹ Bu güç tabur olarak adlandırılmalı ve üç bölüğe ayrılmalıydı. Bu da dokuz takım veya yirmi yedi manga ediyordu. Yıl sonuna kadar da bu sayının birkaç bine çıkarılması planlanıyordu.¹⁸⁰ Bölgede etkinlik kurmak için "hainler ezilmeli, yurtseverlere ise sahip çıkılmalıydı".¹⁸¹ Baharla birlikte çevre bölgelere "keşif" grupları için planlama yapılmaya başlandı. Askerlik yasasının uygulanması ile öngörülen sayıyı yakalamak mümkün görünüyordu.¹⁸² Yine de istenen sonuç elde edilemedi, gerilla dar bir alana sıkıştı kaldı. İşte bu günlerde bölgede uygulanan sıkıyönetime son verildi.¹⁸³ Artık sorumluluk Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'ne ait olacaktı.

Sıkıyönetim sonrasında da PKK tüm ağırlığını Botan'a verdi. Şırnak, Siirt, Mardin temel eylem alanları olarak kaldı. Bölgenin stratejik konumu artık daha detaylı planlamayı ön görüyordu. Bunun yanında

178 a.g.t., s. 21

179 a.g.t., s. 23

180 a.g.t., s. 24

181 a.g.t., s. 25

182 a.g.t., s. 25

183 Cumhuriyet, 19 temmuz 1987, Milliyet, 20 Temmuz 1987

eylemlerin daha gerilere yayılmasını bunun içinde sayının artırılması hedef olarak belirtildi. Mevcut gücün yönetimi için askeri komite oluşturulmalıydı ve kendi içinde bölümlenmeye giderek savaşı geliştirmeliydi.¹⁸⁴ Botan'daki tabur üç farklı alanda üslendirecekti.¹⁸⁵ Mevcut 200 kişilik gerilla sayısını, yıl sonuna kadar birkaç bine çıkaracaktı.¹⁸⁶ PKK o yıl şiddet eylemlerinin dozunu arttırarak girdi.¹⁸⁷

Gerilla eğitiminden geçmiş, makineli tüfekli, roketatarlı, el bombalı PKK'lılar siyasi yönü ağır basan propaganda imkanı sağlayan hedeflere yöneldiler. Karşılarında eğitimsiz, az sayıda, yerleri sabit, tüm bilgiler ortada, kadın ve çocuklarını korumak zorunda olan, piyade tüfekli basın haberlerine göre her birine zimmetle verilmiş 105 memnisi olan korucular vardı. Sadece eğitim değil teknik olarak ta PKK daha üstün durumdaydı, devletin yanında olanlar her şeyi ile geriden geliyordu. Gerçi koruculardan beklenen fazla bir şey yoktu; sadece "PKK'lılar köye geldiğinde haber vermesi" isteniyordu.¹⁸⁸

İran, Irak savaşının geldiği yeni aşamada Irak Ordusu İran'ta işbirliği yapan Barzani güçlerine saldırdı, dağılan Barzani kuvvetleri İran'a çekilmek zorunda kaldı.¹⁸⁹ Bu hadise üzerine PKK bölgede Barzani'nin terk ettiği çok sayıda silah ve mühimmata el koydu, bir kısım Barzani taraftarı da PKK'ya katıldı.¹⁹⁰ Üstelik ele geçirilen çok

184 Öcalan, *Parti Önderliğinin Çözümlenmeleri* Cilt III, s.23

185 Öcalan, *Parti Önderliğinin Çözümlenmeleri* Cilt III s.24, "Başta Botan olmak üzere yarı ihareti keskinde ezme, bu konuda özellikle Jirkiler (Bölgenin en büyük aşireti b. n) gibi bazı ulaşılması güç gruplar yaşasa da ki onlara da sızmayı, kontrol altına almayı çalışacağız."

186 Öcalan, *Parti Önderliğinin Çözümlenmeleri* Cilt III s.25

187 Cumhuriyet, 9 Temmuz 1984. Raporlara göre olay sayısı 1987 ve 88 de önceki yılın iki katına çıkıyordu. Özellikle sivil ölümlerinde büyük artış vardı. 1988'de 56 olan ölümler 87'de 237'ye çıkmış.

188 Bkz. Yercözman, 7 Nisan 1986, İç İşleri Bakanı Abdulkut Korucular'la ilgili şunları söylüyordu. "Terörist silahını alıp köye inince ne yapacaktır. Mullağa güvenlik kuvvetlerine en kısa yoldan haber verecektir ve gerekirse silahını alıp halkın katledilmesini engelleyecek ve güvenlik kuvvetleri gelinceye kadar oyalayacaktır." Cumhuriyet, 27 Haziran 1987, Köyü basılan muhtar "200 bin İranlı olmadı için telsiz alamadık" diyordu. Cumhuriyet, 18 Temmuz 1987, Diyarbakır'ın Uğrak Köyü Muhtarı... "Ama korucular G-1 Tüfeklerinden çok memnun. Hepsine 105'er tane mermi vermişler. Köyde ki 5 Tüfeğe 525 Kurşun" Milliyet, 26 Kasım 1989 "Hakkari, Ikiyaka Köyünde PKK 13 çocuk, 6 kadın biri korucu 21 kişiyi kurşuna dizdi. Olay'dan sonra 12 saat yürüterek ilçeye ulaşan Köylüler haber verdi."

189 Cumhuriyet, 10 Ağustos 1988

190 Parti Tarihi s.2, s. Cumhuriyet, 1 Eylül 1988 "I-KDP'nin sesi radyosu Barzani'nin demecini yayımlayarak Türk topraklarına geçen paşamelerin silahlarını Irak topraklarında bırakmalarını istedi."

sayıdaki mayın psikolojik etkisi de dikkate alınarak yoğun biçimde kullanılmaya başlandı. Artık sadece Türkiye içersinde değil aynı zamanda Irak içlerinde kalan bir bölge tamamen PKK'nın faaliyet alanı haline geldi. I-KDP nin boşalttığı Irak, İran, Türkiye sınırının bu sarp ve dağlık alanının kullanılması için Irak'la anlaşılan PKK, bu sahayı, "İlinci Bölge" olarak adlandırdı. Öcalan, çevresindekilere burayla ilgili şunları söylüyordu.¹⁹¹

"Çukurca merkezli olup, Irak hududundan yaklaşık bütün stratejik coğrafya alanını kapsayan azami 50 km. kadar güneye giden bölge bu kadar bir uzunluğu da kapsamına alıyor. İki Zap arasını temel üs bölgesi olarak alırken buraya dayanarak Şemdinli, Yüksekova ve Başkale'ye kadar uzanılabilir."

Bu durum, Öcalan için oldukça önemli olan stratejik bir bölgeye yerleşme imkanı sağladı. Bu bölgenin özelliği hem coğrafyadan hem de tarihi nedenlerden dolayı eşsiz avantajlara sahip olmasından kaynaklanıyordu. Bölge, hiçbir dönemde devlet egemenliğine girmemişti. Üstelik geçiş bölgesinde bulunuyordu. Bölgede geliştirilecek ticaret, lojistik konusunda PKK'ya sınırsız imkanlar sunabilirdi. Kuzey Irak'taki Merkez Karargah'a, Şam'dan gelen talimatta geç kalınmadan bölgede "eğitim kampları kurulması" isteniyordu. Coğrafyanın, gerilla savaşı için tarif ve tanımları yapılan özellikleri taşıması, gelecekte olacakların habercisi idi. Irak hükümeti ile yıllardır savaşılan bölge aşiretleri, bölgeyi adeta dantel gibi işlemişti.

Tüm bu gelişmelere karşı Öcalan, istediği tempoyu bir türlü yakalayamıyordu. Öcalan'a göre kendisinden sonra yola çıkan "Peru, Seylan, kısa sürede nasıl eğitim ve örgütlenme ile kendilerini yaygınlaştırdırlarsa, kendi çabalarının güdük kalması affedilemezdi."¹⁹² Bu döneme kadar yürütülen faaliyetler şunu göstermişti: Sayı arttıkça

191 Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlerleri, Cilt III a.g.e., s. 91

192 Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlerleri, Cilt III, a.g.e., s. 29

sevk idare ile ilgili sorunlar artıyordu. Yapılan işlerin, militanların gözünde büyütülmesi ve sayının artışı ile ortaya çıkacak olan yönetim problemini aşmak amacı ile "resmiyet" in oturtulması hedef haline getirildi.

Faaliyet gösterilen alanlardaki örgütlenme kendi içerisinde fonksiyonel olarak ayrılırken coğrafya da altı eyalete bölündü.¹⁹³ Bu bölünmede temel belirleyici özellik ekonomik farklılık, arazi yapısı, halkın yaklaşımı, silahlı faaliyetin farklı alanlardan geldiği, farklı gelişme düzeyi idi. Yapılması gereken ise, artık stratejik önceliklerin tespit edilmesi idi. Her eyalette bir eyalet askeri konseyi oluşturulması karar altına alındı.¹⁹⁴ Bu konseylerin amaçları ise şunlardı. Bölgelere uygun savaş taktiklerini geliştirmek, savaş planlarını hazırlamak, eyalet düzeyinde sevk ve idare görevini yerine getirmek.¹⁹⁵ Bu görevleri gerçekleştirmekten sorumlu tutulan eyalet askeri konseylerinin ise şu şekilde teşkilatlanması esasa bağlanıyordu.¹⁹⁶

A. Planlama ve Harekat

B. Eğitim

C. Denetim ve İstihbarat

D. Lojistik

E. Muhabere

F. Sağlık Bölümleri

Botan'da gerillayı uygulamaya çalışan örgüt, diğer alanlarda ise silahlı propagandayı hayata geçirmeye çalışıyordu. Artık faaliyet gösterilen bölgeler oldukça genişlemişti. Gerek denetim, gerekse planla-

193 Abdullah Öcalan, Yeni Dönemin Görevi Üzerine Yetkince Yürünelim, Şam, 1989 s. 5

194 Öcalan, Yeni Dönemin a.g.e., s. 5

195 Abdullah Öcalan, IV. Kongreye Sunulan Politik Rapor İstanbul 1991, s. 172

196 Öcalan, Yeni Dönemin a.g.e., s. 7

ma için her ne kadar geçmişte uygulanan kurye sistemi ile başarılı sonuçlar alınmış ise de artık haberleşmede bu yöntem yavaş kalıyordu. Bu sıkıntının aşılması telsiz kullanımı bu dönemde çözüme kavuşturuldu.¹⁹⁷ Telsiz dinleme ve iç haberleşme olarak iki yönlü kullanılırken aynı zamanda belli kural ve talimatlara dayandırıldı.¹⁹⁸ Tüm bu gelişmelerin yaşandığı günlerde çevresindekilere derin yanan Öcalan şunları dile getiriyordu:¹⁹⁹

"Bir çok ülke pratiğine bakıyoruz, gerillaya üç yüz kişiyle başlamışlardır. İki yıl içerisinde on bin kişiye çıkmışlardır. Bizde başlangıçta üç yüz kişi ile başladık ama halen bin beş yüz kişiyiz, neden?" diyordu.

Sayı, üçyüzden binbeşyüze çıkmıştı ancak ortada yeni problemler vardı. En büyük problem ise güven sorunuydu. Örgüt sayıca küçük iken düşman sızmaları kontrol edilebiliyor, bilgi ve özellikle de muhalefet oluşumu daha başlangıçtan itibaren etkisiz hale getirilebiliyordu. Ancak şimdi bu zorlaşmıştı. Bu hususta tehlikelere dikkat çeken Öcalan, şunu öneriyordu.²⁰⁰

"Kontrollü bir biçimde önce eğitime sonra denemeye giderek güven verdiği oranda ve kendisini kanıtladığı oranda onu komutanlaştırmaya sürecine almak giderek onu daha etkili görevlere almaya kadar bu sorunları incelemek önem taşır" demektedir.

Güven²⁰¹ olayının üstesinden gelmenin yolu, diğer sosyalist ülke ordularında uygulandığı tarzda çözülmeye çalışıldı. Bu silahlı gruplarda

197 Öcalan, *Yeni Dönemin a.g.e.*, s. 38

198 *Telsiz Kullanmada Dikkat Edilecek Hususlar*, Başlı yarı ve yılı yok

199 Abdullah Öcalan, *Parti Önderliğinin Öcalan Çözümlerleri*, Şam, 1989, s. 170

200 Öcalan, a.g.e., s. 171

201 Gerillanın güvenliği için "bilgi sızmaları, "karşı alınacak tedbirler konusunda bkz. Bayo, a.g.e., s. 18. Bayo Gerillaya katılmak isteyenler için araştırılacak hususları şu şekilde sıralamaktadır: "Bu kişi adı ve soyadı, doğum yeri ve tarihi, medeni hali, karısı çocukları ve ebeveyni nin adresi, son 18 yıl içinde çalıştığı yerler, kendisine kefil olabilecek gerillacı arkadaşları nın adları, her hangi bir mahkumiyetinin olup olmadığı v.b. hususları açıklayıcı bir soru listesi doldurulmalıdır. Bu listeye ayrıca kendisinin siyasi uğraşlarının özeti, herhangi bir siyasi parti ya da demekte ilişkisi olup olmadığı konuları da eklenecektir. Liste dikkatli bir şekilde incelenip değerlendirilecek, eğer kişi makbul bulunursa gerilla grubuna kabul edilecektir."

yer alan, "Siyasi Komiserlik" uygulamasıydı.²⁰² Siyasi komiser, silahlı faaliyetin, politik niteliğinin de temel uygulayıcısı olacaktı. Bu tür konuların kurumlaşma ile çözülmesi için, gerillanın tüm faaliyetlerini kapsayacak bir dizi talimatın yayınlanmasına başlandı.²⁰³

Ocak 1989'da gelinen safha ve eyaletler ile ilgili değerlendirme yapan Öcalan şunları söylüyordu.²⁰⁴

"İ. Botan Eyaleti. Temel bir bölge olarak en başta, temel parti taktiğinin işlerliğe kavuşturulmak istendiği merkezi, dağlık, hem nüfus itibarı ile hem de ulusal niteliği açısından devrimimizde belirleyici bir rol oynaması gereken yine yurt dışına açılmamızda da aynı olumluluğu gösteren ve Botan bölgesi dediğimiz alan gelmektedir. Bu alanın özelliklerini iyi biliyoruz.. Bütünü ile incelemeye tabi tutulmuştur. Adım adım bilinmektedir."

Öcalan'a göre Botan,²⁰⁵ "Irak-İran savaşının sonuçları ile önümüzdeki dönemde varlığını sürdürecektir olan bölgedeki çelişkilerden en çok yararlanılabilecek bir alandı". Bu özellik PKK'ya eşsiz bir avantaj sağlıyordu. Sınır boyunca yaşanan istikrarsızlık, üslenme imkanı sağlarken "kızıllaşılabilecek bir gerilla bölgesi şartları taşıyordu ve iki yıl içerisinde bölge yarı-kurtarılmış alan haline gelebilirdi".²⁰⁶ Böyle bir alanın oluşturulmasının ardından yapılacak olan "Halkı parti politikasına tabi kılmak ve savaş ekonomisini yaratmaktır". Öcalan'a göre bu bölge tahminlerden öte avantajları beraberinde taşıyordu.²⁰⁷

"Partinin temel mücadele alanı olması temel taktik gelişmelerin burada çok rahatlıkla yer almış olması ve bütün yurt dışından beslen-

202 Siyasi komiser için bkz. Marksizs-Leniniz Askerlik Bilimi Cilt 2 Sovyet Bilim Adamları çeviren: Doğan Özgüden, İstanbul, 1978, s. 87 "İç savaş ve yabancı müdahaleleri sırasında Kızıl ordunun kurulması ve pekiştirilmesinde komiserler çok önemli rol oynamışlardır. Ordu saflarında örgütlenmeyi ve proletaryanın çelik disiplinini sokan, eylemlerde kahramanlık ifham eden askerleri Bolşevik Partisi çevresinde kenetlenen onlar olmuştur. Parti siyasal çalışmalarını yürütmeye ek olarak komiserler talm, idare ve idmal muharebe eğitimi v.b. özgül ordu çalışmalarında da görevim altında bulundurmaktaydılar."

203 Bu dönemden sonraki yıllarda çok sayıda "Yönetmenlik ve talimat" hazırlanacaktır.

204 Abdullah Öcalan, Parti Önderliğinin Ocak 1989, Çözümlemeleri, Şam, 1989 s. 322

205 Öcalan, a.g.e., s. 323

206 Öcalan, a.g.e., s. 322

207 Öcalan, a.g.e., s. 322

meye bütün Kürdistan'ın diğer bütün parçalarından beslenmeye uygun olması yani Sovyetler'deki Kürt azınlığından tutalım huduttaki İran Kürt'leri, Güney Kürdistan'daki Kürtler ve Suriye Kürtleri bütün bunlar bu alanı muazzam besleyecek durumdadır." Artık Botan'da devletten çok kendi denetimleri söz konusudur ancak buna kurtarılmış alan denemezdi. Bu haliyle bölge temel merkez niteliğine sahip olup, tüm bölgelere buradan girilecekti. Bir diğer önemli bölge ise, sınırın dönem dönem değişse de, temel alan olarak özelliğini sürdüren Serhat Eyaleti'dir. Öcalan bu bölgeyi tarif ederken "Kuzeyde Kars, Ağrı, ile kısmen Erzurum ve kısmen Van alanlarını kapsayan alandır" demektedir. Tespit coğrafi olarak bütünlük göstermekte, bu hali ile gerek kuzey-güney gerekse doğu-batı uzanımında yeterince derinliğe sahipti. Bu şekilde Van gölü kuzeyini oluşturan kompartımanı bir bütün olarak kapsamaktadır.

Arazi yapısı, dağları, yer yer ovaları kapsaması, örgütlenme konusunda ikili özellik gösterilmesini zorunlu kıldığını söyleyen Öcalan, bu cephe ve gerillanın birlikte örgütlenmesini öngörüyordu.²⁰⁸ Her ne kadar bölgeye yerleşmiş az sayıda silahlı ve yeni yeni geliştirilmeye çalışılan milis örgütlenmesi varsa da, dağ silsilelerinin iyi değerlendirilmesi durumunda gerillanın bölgeye yerleştirilebileceğini belirtiyordu.²⁰⁹ Bu hususta dikkati çeken en önemli konu, bölgelerdeki sosyal yapının en ince detayına kadar dikkate alınmasıdır.

Aynı dönemde ele alınan diğer bölge ise, Dersim'dir. Dersim bölgesinin coğrafi tanımı şu şekilde yapıyordu. "Muş, kısmen Bingöl yine kısmen Erzurum, Elazığ, Sivas ve Erzincan'ı" içine alan bölgedir. Bu şekilde tanımlanması yapılan bölge benzer coğrafi, ekonomik, sosyal, kültürel bir durum yaşamaktadır. Bu bölge Diyarbakır ile Türkiye arasında yer alıyordu. Sosyal durum ise şu şekilde ifade ediliyordu:²¹⁰

208 Öcalan, a.g.e., s. 324

209 Öcalan, a.g.e., s. 325

210 Öcalan, a.g.e., s. 325

"Türkiye kapitalizminin etkisini en çok yaşayan, kaldı ki kendi içinde en çok ayrıışan geniş bir küçük burjuva yaşantının hüküm sürdüğü bir alandır. Geleneksel aşiretçi kabilesel düzen parçalanmış olmakla birlikte kapitalist kişilik de henüz tam nüfuz edememiştir."

Öcalan'a göre gerillanın, orta merkezi bölgeden sonra gelişebileceği ikinci bölge Dersim'di.²¹¹ Bu gelişmenin temel dayanağı ise coğrafyasıydı. Çünkü bu bölge "doğal bir kale görünümündeydi". Eğer yerleşmeye daha erken başlansa ve bu iş yeterince ciddiye alınsaydı, en az Botan kadar gerilla uygulaması geliştirilebilirdi.

Tarif edilen bir diğer bölge ise Mardin'di. Mardin idari bölümlenmedeki il tanımından çok daha geniş bir bölgeyi kapsamaktaydı. Bu bölge bir yandan Botan ile öte yandan ise Suriye ile komşu durumundadır. "Siyasal bilincin yüksek olduğu" bu bölgede temel hedef partinin ideolojisinin yerleştirilmesi idi. "Diyarbakır-Bingöl, Garzan Eyaleti ise Diyarbakır kısmen Bingöl ile yine kısmen Muş'u kapsamaktadır." Öcalan bu bölgenin stratejik değerlendirmesini yaparken de "bu saha kuzey-güney arasında geçiş hattıdır", diyordu.

Güney-Batı Eyaleti ise kısmen Malatya'yı Adıyaman'ı, K.Maraş'ı, Gaziantep'i, Şanlıurfa'yı kapsayan bölge olarak tespit edildi. "Kapitalist etkilere erkenden açılmış önemli ölçüde Çukurova'ya bağlanmış" olarak tanımlıyordu.²¹² Bu kapitalist gelişmenin nasıl sonuç vereceği ve bundan nasıl faydalanılacağını ise şöyle değerlendiriyordu. "Bölge potansiyel açısından, sınıf nitelikli kadro çıkarması açısından zengindir". Belirtilen bölgede önemli sayıda "Türk" nüfusun varlığı ise burada uygulanacak politikaların özel olarak tespitini gerektiriyordu.²¹³

211 Öcalan, a.g.e., s. 327

212 Öcalan, a.g.e., s. 328

213 Öcalan, a.g.e., s. 331

Coğrafya, bu bölümlenme ile kuruluş yıllarındaki mülki şekillenmeden oldukça uzaklaştı. Artık bölge askeri bakış açısıyla değerlendirmeye alınıyordu.²¹⁴ Bu nedenle de ön yargılardan ve idari endişelerden uzak, bir amatörden çok profesyonel askeri öngörü ile coğrafyayı kompartımanlara bölmüştü. Merkezin Botan'a yerleşmesi ile de ortaya şu durum çıkıyordu. Tespit edilen her bölge, gelecekte gerilla hareketi için genişlik ve derinlik itibarı ile kendi kendine yetebilecek büyüklükteydi. Bölgeler arasındaki sınır hattı tereddüde yer bırakmayacak kadar net ve tabii coğrafi engellerle dayandırıldı. Bu durum sıcak çatışmalarda büyük avantaj sağlayacaktı. Çünkü böyle bir durumda kolayca takipten kurtulmak mümkün olabilirdi. Yerleşilecek en uygun bölgeler ise illerin sınır hattı ve tartışmalı ara bölgeleri oldu.²¹⁵ Nitekim bu husus gerillanın varlığını devam ettirmek için dikkate alması gereken en önemli konuydu ve merkezi idare nispeten ara bölgelerde zayıftı.

Her bölge kendi dağ silsilesine sahip olup kuzeyden güneye, doğudan batıya geçişe imkanı veriyordu. Botan, gelecekte kızıllaşacak öncelikli bölge olduğuna göre, buraya yönelecek olan askeri gücü etkisiz kılmamanın bir yolu da şüphesiz gerillayı bölgenin gerilerine yarmaktan geçiyordu. Eylemlerin ilk bu alanda başlaması da tesadüf değil askeri zorunluluktandı.

Öcalan, 1989 yılında eğitilerek Türkiye'ye sokulan militan sayısının binbeşyüz olduğunu açıkladı.²¹⁶ Bu durum işlerin istenen düzeyde gelişmediğini gösteriyordu. Olumsuzluğun sorumluluğu ise Öcalan hariç yönetimi elinde bulunduranlara aitti. Kendisi Şam'da olan Öcalan üst düzey militanlara gelişmelerin planlanan seviyede olmamasının nedenlerini şu şekilde açıklıyordu:²¹⁷

214 Benzer bir çalışma için, Bkz. Suat İnan, 8'inci Kolordu Bölgesindeki İsyanlar, İstanbul, 1971 s. 87

215 Gökula, a.g.e., s. 33. Mao, a.g.e., s. 20

216 Abdullah Öcalan, Partî Önderliğinin Çözümlemeleri, Cilt V, 15 Şubat - Şam, 1988, s. 18

217 Öcalan, a.g.e., s. 47

"Abbas (Duran Kalkan) arkadaş yıllardır sabotörlükten başka bir işle uğraşmıyor. Zeki (Şemdin Sakık) arkadaş uzun süredir söz vermiş olmasına rağmen, çok elverişli bir alanda olmasına rağmen, eğitim ve örgütlenmeyi geliştiremedi. Süleyman arkadaş Mardin'deki düşkün yaşamın, yani yarı ağa yarı küçük burjuvalığın daniskasını yapmıştır. A. Ma. arkadaş en geri en başansız bir kişiliğin sergilenmesinden başka ne yapmıştır. TC'nin bir kusmuğu olarak başı belalı bir biçimde dolanıp durmakta daha önce cezalandırılan D. sahtekarından farklı olarak hangi konumda yaşıyor."

Öcalan, kendisinin ise nasıl özveri ile çalıştığını anlattıktan sonra beceriksiz yöneticilerin güç bela temin edilen silahları bile muhafaza edemediklerinden yakınıyordu.²¹⁸ Vietnam örneğini dile getirerek "Vietnam'da 10 kişi iki tüfikle savaşırken, bizde tüfekler yer altında çürüyor" diyordu. Üstelik "iki keçiyi güdemeycek adamların şimdi ne oldum delisi olduğunu" söylüyordu. Öcalan'a göre bu kadar fedakarlık ve destek olmasına rağmen, gelişme sağlanamıyordu. Silahlı eylemler kısır bir döngüye doğru hızla gidiyordu. Bu durum Öcalan'ı oldukça sinirlendirmişti ve militanlarına şunları söylüyordu.²¹⁹ "Siz dünyada hiç dışarıdan bu kadar beslenen devrim gördünüz mü? Hem de hiç kimsenin tanımadığı Kürdistan gibi bir ülke adına, ne Mao, ne Lenin'ne de Ho Che Mihn hiç birisi böyle çalışmadı. Zaten en çok yaptıkları 50 kişiyi eğitmek oda 15 gün içinde bir iki seminerden geçirmek ve birkaç çakar, almaz silah verip ülkeye gönderiyorlardı."

Dışarıdan alınan bunca yardım ve desteğe rağmen devrim gelişmiyordu. Gerçi eylemlerde azda olsa gelişme görüldü. Yeni alanlarda silahlı propaganda faaliyetleri yürütülüyordu, ancak bu tehlikeli bir durum da yaratıyordu. Hareket Botan'a sıkışmış tecrit durumu ortaya çıkmıştı. Bu durumda yapılacak şiddetli bir hareket örgütü ezebilirdi. Başlatılan silahlı hareket kıvılcım gibi sönebilir, her şeyden

218 Öcalan, a.g.e., s. 44

219 Öcalan, a.g.e., s. 72

önemlisi şiddet kullanılarak oluşturulmaya çalışılan cephe, halk desteği yıkılabildi. Çünkü insanlar bu desteği vermeye sürükleyen temel güç vaat'ti. Oysa hareket geldiği bu noktada, ortama durgunluk hakim olmaya devam edecek olursa PKK için kötü sonuçlar doğabilirdi. Öcalan'ı endişelendiren de buydu. Üstelik Öcalan'a göre, teorik olarak çok şey biliniyordu. Temel askeri klasikler el altında hazırды. Bunlar "Marksizm'de Gerilla, Askeri Yazılar, Vietnam Devriminin Askeri Sanatı." idi.²²⁰

Bu durumda çabaları artırarak örgüt üyelerine yapılan işin ciddiyetini anlatmak ve onları motive etmekten geçiyordu. Ancak işin ciddiye alınması halinde çabalar yoğunlaştırılabilirdi. Kendilerini önemli kişi saymadıkça, resmi bir sıfatı olmadığı takdirde, daha fazla çaba beklemek mümkün değildi. Önerilerine konulacak yeni hedefler motivasyonu arttıracaktı. Bu düşünce ve hareketi geliştirme çabaları sonucunda alınan tedbirlerle, öncelikle eyaletlerin yapılandırılmasını şekillendirdi.²²¹

"Silahlı mücadelenin kurmayı ve ikili iktidarın en yüksek yürütme organı". İkili iktidardan kast edilen faaliyet gösterilen bölgelerde yasama, yürütme ve yargı erkinin devlet yerine ele alınarak kullanılması idi. Bu durum devlet ile birlikte aynı anda örgüt kurallarının uygulama alanına koyulması anlamına geliyordu. Bu boyutu ile meşru yasaların uygulanmaması, örgütün koyduğu kuralların hayata geçirilmesi anlamına geliyordu. Örgüt kurallarına uymamanın bedeli uygulanan şiddet ile bölge halkına zaten ilan edilmişti. Üstelik devletin bölgedeki gücünün temsilcisi olan ve halkın gözünde devlet olarak kabul gören askeri gücün etkinliği yapılan eylemlerle tartışılır hale getirilirken, bunlara karşı şiddetin kullanılabilir olduğu gösterilmişti. Bu silahlı olayların temelinde yatan da halk savaşının, politik yönünün devamlı ön

220 Öcalan, a.g.e., s. 60

221 Abdullah Öcalan, Yeni Dönemin Görevleri Üzerine Yetkince Yürütelim, s. 1, Tekser, Mayıs 1989

222 Öcalan, a.g.e., s. 1

planda tutulmasıydı. Devlet otoritesi halk nezdinde tartışılabilir olmalı idi. Bunu sağlayacak oluşum ise eyalet komitesi olacaktı. Eyalet komitesi, partinin eyaletteki en yüksek yürütme organı olarak tüm Parti-Cephe-Ordu faaliyetlerinden sorumlu olacaktı. Öcalan'a göre mevcut durum "Tarihimizin tanıdığı ve ilk defa ülkemizin bir parçasında iktidar olma imkanına kavuştuğu en görkemli hamle"²²² olarak nitelendiriliyordu. Botan'da durum böyle iken diğer alanlarda ise ikili iktidardan da çok gerideydi.²²³ Botan'da eğer çalışmalar sonuç verir ve doğru bir şekilde Halk örgütlendirilirse, diğer alanlarda örnek olacaktı. Eyalet yönetimleri, eyaletteki tüm faaliyetleri örgütleyebilmeli, yönetmeli, yönlendirebilmeli, sevk ve idaresini sağlayabilme gücüne sahip olmalıydı. Planlamaya göre 1990 yılında Irak/Türkiye sınırı boyunca, yer yer kurtarılmış kırsal bölgeler kurulacaktı.²²⁴ Bu amacı gerçekleştirmek için eyalet askeri konseyinin örgütlenmesi üç bölüm halinde düzenlenecekti. Bunlar ana, bölge ve milis örgütlenmesi olacaktı.²²⁵

Aynı günlerde daha da geliştirilmiş takım yönetmenliği yayınlandı.²²⁶ Bunun yayınlanmasındaki amaç, şu şekilde açıklanıyordu: Ordulaşma sorunlarını aşmak ve yapılan faaliyetlere resmiyet kazandırmak. Tüm çalışmalarda temel askeri güç "Takım" olacaktı. Yönetmelik olması gerekenleri açıklarken tereddüte yer bırakmadan tüm güçlükleri aşmak istiyordu. Buna göre, ARGK savaşçısı aynı zamanda parti üyesiydi. Bu durumda silahlı faaliyet gösteren herkes, aynı zamanda parti örgütlenmesine de dahildi. Bu konum artık aile çevresine de sorumluluk getiriyordu. Silahlı gruba giriş ise gönüllü veya askerlik kanununa göre olacaktı.²²⁷ Girişte ön araştırmanın yapılacağı belirtilirken güvenliğin, ön planda olduğu dikkatten kaçmıyordu. Diğer önemli bir konu da eğitimdi. Silahlı gruba dahil olan herkes mutlaka

222 Öcalan, a.g.e., s. 2

224 Öcalan, a.g.e., s. 5

225 Eyalet Askeri konseyinin bölünmesi Ciap'ın ön gördüğü yapıya uygundur bkz. Ciap, Vietnam Ulusal a.g.e. s. 34, 35

226 Kürdistan'da Gerilla Gerçekliği Hareket ve Çalışma Kılavuzu, IV ncü Bölüm, Gerilla Takımı

227 Takım Y., s. 41

eğitime alınacaktı. Eğitim dönem dönem farklılık gösterse de, temel özelliği ideolojik nitelikteki bilgilerin ağırlıklı olmasıdır. Başlangıçta toplam 45 gün olarak planlanan eğitimin, 15 günü silahlı eğitime ayrılırken, 30 günü teorik eğitime ayrılmıştı.²²⁸

Teşkilatlanmada manga 7-9 kişiden oluşacak, takım ise üç manguadan kurulacaktı.²²⁹ Savaşçılardan beklenenler ve hakları yönetmelikte gösteriliyordu. En önemli hak ise eleştiri-özeleştiri²³⁰ ile cesur davranmaktı. Bunlar önemliydi, çünkü böylece herkes birbirini denetleyecek, muhtemel komplolar önlenecekti. Takımın yönetimi tek bir kişiye bırakılmamıştı. Takım yönetmeliğinde, "Takım Siyasi komiseri, Takım Komutanı ve Takım Komutan Yardımcısı tarafından yönetilir" hükmü yer alıyordu.²³¹ Bu noktada ön plana çıkan ise kolektif yönetimdir.²³² Bu değerlendirmede, genişletilmiş yönetimde işin içine manga komutanları da girmektedir. Niçin bu tarzda bir görev dağılımı esasa alındığı düşünülebilir. Bu konuda iki temel sebebin varlığını görmekteyiz. Buniardan birincisi oluşturulan şematik örgütlenmenin sosyalist blok ordularındaki örgütlenmeye denk düşmesidir. Çünkü takım örgütlenmesindeki siyasi komiser görev ve yetki itibarı ile farklı bir konuma sahiptir. Faaliyetlerin politik yönlerinin kararlaştırılmasında son söz siyasi komiserlere bırakılmıştı. Böylesine önemli görevi üstlenen siyasi komiserin nitelikleri ise şu şekilde ifade ediliyordu. "Parti-Cephenin, Politik-Askeri çizgisine ve döneme ilişkin çalışma taktiklerine hakim olan, bunları uygulama gücüne sahip bulunan politik öngörülü" olarak tarif ediliyordu. Görevleri ise şunlardı: Birlik içerisindeki ideolojik-siyasi eğitimin, faaliyetlerin siyasal ve örgütsel yönlerinin belirlenmesinin ve planlanmasının, halk kitleleri içinde propaganda ve örgütsel çalışmaların yürütülmesi ve istihbarattan sorumludur.

228 Bu döneme ait Eğitim programı ekte.

229 Takım Y. s.40

230 Takım Y. s.42

231 Takım Y. s.41

232 Takım Y. s.41

Yönetmelikle işbölümü, disiplin, toplantı ve rapor sistemi kurallara bağlanırken, takımlar 15 günde bir toplantı yapmak ve 45 günde bir de değerlendirme raporu yazarak bağlı bulunulan birime göndermek zorundaydı. Tüm bunların incelenmesi halinde dikkati çeken diğer husus ise daima politik yönün ön planda tutularak, çabaların halka yönelik olmasıydı.²³³ Bu amaç, ister zora, isterse sempatiye dayansın temel noktaydı. Çünkü silahlı güç olan gerillanın öncelikli görevi halkı örgütlemektir.

Her takımda bir "orta otomatik silah, bir roketatar bulunurken her militanda ferdi silahları yanında el bombaları ile 150 fişek taşıyacaktı".²³⁴ Takım yönetmeliği oldukça kapsamlı hazırlanmış veya tercüme edilmişti. İhtiva ettiği konular, tüm faaliyetleri içine alıyordu. Bunlar, çalışma ve hareket tarzı, üslenme, konaklanma, yürüyüş, dağılma ve toplanma, saldırı ve savunma, nöbet talimatı ve talim-namelerini kapsamaktadır.

Öcalan, artık gelineen noktada askeri hedefleri şu şekilde sayıyordu. Özel tim, üst rütbeli subaylar, en etkili yöntem olarak da suikasti öngörüyordu.²³⁵ Devletin bölgedeki etkinliğini tamamen kırmak için ise karakollara yönelmek gereklidir diyordu.

"Düşmanın ülkemizin hemen her yerinde bulunan askeri birliklerine depo ve cephaneliklerine karşı pusu, baskın, mayınlama, suikast, zehirleme, üst rütbeli subayları kaçıрма, sabotaj, taciz, eylemleri ile düşmanı darbeleme, imha etmek, düşman saflarında korku salmak, hareket alanını sınırlamak gibi bir çok amacı içinde barındıran eylemler düşmanın dağıtmış olduğu güçlerini toparlamağa ve merkezileştirmeye ve giderek tümünden sökülmesine hizmet ettiğinden temel eylem hedeflerimizdendir."

233 Talim Y. s. 59

234 Talim Y. s. 65

235 Yeni Dönemin Görevleri Üzerine Yürüyenin, s. 65, 72, 77

Yukarıda belirlenen ve kaba hatları çizilen hususlar üzerinde durmak gerekir. Örgütün artık bu dönemde varlığını sürdürmek gibi bir endişe taşımadığı gerek birlik yapılanması, gerekse sayı olarak yeterince büyüdüğü açıkça görülmektedir. Öncelikli olarak kendini koruma konusu gündemden çıkmıştır. Askeri hedef olarak tespit edilenlerin genel amacı ise imha veya yok etmekten çok silahlı kuvvetlerin bu yerleri savunmaya çalışmak amacıyla halktan tecridini sağlamaktır. Bunun için de öncelikle koruması zayıf, yardımın zor ulaşabileceği askeri birlikler ile karakollar hedef olarak seçilecekti. Bunların bulundukları yerlerden kaldırılmaları sağlanmalıydı. Böylece, halk arasında rahatça propaganda yapılarak, psikolojik üstünlük kurulacaktı. Örgütü desteklemeyenler ise en azından bu noktadan sonra konumlarını yeniden sorgulayacaklardı. Bu konudaki üstünlüğün ele geçirilmesi ile de inisiyatifin örgüte geçmesini sağlayacaktı. İnisiyatifin ele geçirilmesi ile de halkın desteği kazanılırken, devlet halkla bağlarını koparacaktı. Üstelik kendi karakollarını koruyamayan devlet, örgüte cephe alacak olan halkı hiç koruyamayacaktı. Yılgınlık sessizliği, o da desteği arttıracaktı. Destek ise şiddeti ve ardından daha çok şiddeti getirecekti. Gerillanın uyguladığı şiddetin amacı zaten polittikti. Dünyadaki tüm uygulamalar bu sonuçları vermişti. Bu safhada güvenlik güçlerine yönelik saldırılarda verilen kayıpların önünü almak, olayların esas yönü olan, siyasi gelişmeleri görmek istemeyen ilgililerin yapacağı ise, kırsal alanda bulunan güçlerini mümkün olduğunca merkezi yere toplamak olacaktır.²³⁶

Bu gelişme, karakollara baskın riskini azaltırken, mücadelenin asıl üzerinde cereyan ettiği halk, kaderi ile baş başa bırakılmış, kırsal alanların kontrolü örgütün eline geçmişti. Örgüt ise kendi stratejisine göre halkı örgütlemekle işe başlayacak, hiçbir ferdi bu organizasyonun dışında kalmayacak şekilde, suç ortağı yapacaktı. Artık bu aşamada devlet güçleri merkezi yerlere toplandığından yollar kesmek ana tak-

236 bkz. Cumhuriyet, 16 Kasım 1983. "Güneydoğuda Karakollar birleştirilken bir kısmı da lağvedildi."

tik oldu. Güvenlik güçlerine karşı yürütülen hareketin niteliğini net olarak ortaya koyan Öcalan, devletin diğer kurumları için de şunları söylüyordu:²³⁷

"Özünde devletin tüm bu kurum, kuruluş ve temsilcilerine karşıyız. Bunun için bazılarının içine girilerek çalışılır. Kimisini kendimize taraftar yaparız. Kimisini cezalandırırız. Yerel yönetimler içinde aynı şeyler geçerlidir. Kural, parti otoritesini tanıyanlara yaşam hakkı tanımak, düşmanın politikasını yürütenlere ve ajanlığını yapanları cezalandırmaktır." Bu gelişmelerle "Bir defa korku duvan çoktan yıkıldığı gibi çok korkak yürüme, yediden yetmişe kadar herkese mal olmuştur" diyordu.²³⁸

IV'ncü Kongreye hazırlık olmak üzere 13 Mayıs 1990'da yapılan 11.nci Ulusal Konferans'da alınan askeri kararlarda ise²³⁹ "Gerilla ordusu düzenli ordu değildir, ancak orduya doğru bir gelişme seyri takip eder" diyordu. Öte yandan sayının artmasının ve merkezileşmenin ortaya çıkaracağı hantallaşma probleminin nasıl aşılacağı tartışılırken, aşıllacak problemler için ön görülen talimatlar ve yapılacak silahlı faaliyetlerinin planlanıp uygulanmasında temel kriter şunlar oldu.²⁴⁰

"1.Düşmanın Durumu

2.Kitlenin Durumu

3.Bizim Durumumuz

4.Coğrafyanın Durumu."

Bu safhada yeniden düzenlenme yapılması öngörülürken, gizliliğin vazgeçilmezliği belirtildi. Konumlanma, yürüyüş, köy ve şehir girişleri,

237 Öcalan, Yeni Dönemin a.g.e., s. 78

238 Abdullah Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümleri Mart 1990,Cilt I, Şam,1990, s. 46

239 Kendi İradesiyle PKK Kimdir, Ne Yapmak İstiyor. Ankara, 1994. ss. 68-70

240 a.g.e., s. 70

vuruş tarzı, yayılma esasa bağlandı. Ayrıca, konferansda ekonomik konular, milis ve kitle politikası üzerine de kararlar alındı.²⁴¹

Bu kararlar gelecek için bir planlama ve öngörüyü ortaya koyarken, kolayca yayılması için de basılarak dağıtıldı.²⁴² Yazılanları adım adım takip etmek, geçmişini anlamak ve gelecekle ilgili hedefleri yorumlama konusunda yeterli oluyordu. Kongre kararlarında alt başlık olarak yer alan "Silahlı mücadele sorunlarımız" adlı bölümdeki bilgilere göre belli başlı sorunlar şunlardı:²⁴³ "Artan militan sayısının ortaya çıkardığı problemler ve halkla ilişkiler konusu" sonuçta yönetimin uygulanmasında ve seçiminde gerilla tarzının tek amacı Kürdistan halkının örgütlenmesidir.

Silahlı şiddet uygulayan gerilla, halkı nasıl örgütler? Bu noktada sorun halkın ayrıştınması ve taraf haline getirilmesi ile ilgilidir. Gerilla şiddet uyguladıkça, saflar belli olacaktır. Özellikle vurgulanan ve üzerinde durulan konu, silahlı şiddetten amacın tamamen siyasal olduğudur. Bu tarzın hayata geçirildiği bölgelerde halk, yavaş yavaş olayların içine çekilirken, beraberinde milis örgütlenmesini de getirecekti. Bu da sonuçta kısmi halk ayaklanmaları için uygun ortam hazırlayacaktı.

IV'ncü Kongre Irak'ın Kuveyt'i işgali ile gelişen olayların yaşandığı günlerde gerçekleştirildi. Türkiye'nin Irak sınırı boyunca askeri kuvvet yığılması²⁴⁴ ve mevsim şartlarından dolayı PKK silahlı eylemlerini bu dönemde azalttı. Bu arada Kuzey Irak yeni gelişmelere sahne oluyordu. Körfez krizi sonunda gelişen Kürt'lerin Türkiye ve İran'a göç ettirilmesi ile temposunu artıran ve serhıldan diye adlandırılan izinsiz gösteriler hızla değişik il ve ilçe merkezlerine yayıldı. Bir kısım köylüler de

241 a.g.e., s. 75 Öcalan tarafından geliştirilen bir yöntem ile, Kongrenin yapılacağı Kuzey Irak'taki kamplara güvenlik gerekçesi ile gidemediği için "Konferans" adı altında görüşlerini topladığı belgeleri gönderiyor ve bunlar Kongre de aynen kabul ediyordu. Bu uygulama nedeni ile Kongre ile Konferans kararları çoğu kez birbirine yakındı. IV'ncü Kongrede alınan kararlar Öcalan'ın geçmişini değerlendirmesi ile geleceğin hedeflerini ortaya koyuyordu.

242 Abdullah Öcalan, IV'ncü Kongreye Sunulan Politik Rapor, İstanbul, 1993

243 Öcalan, IV. Kongre a.g.e., s. 175

244 Cumhuriyet, 13 Ocak 1991

örgütlenerek şehir merkezlerine yönelik gösteriler yaptı.²⁴⁵ 1990 yılından itibaren bu gösterilere getirilen yeni boyutta, halk ayaklanmalarıyla gerillayı irtibatlandırmak esastı.²⁴⁶ Gelişmelerin hızlı bir şekilde kazandığı, bu yeni boyut Öcalan'ı o kadar memnun etmişti ki dönemi Marksist/Leninst yorumla şöyle değerlendiriyordu:

"Kısaca stratejik savunma dönemindeyken—ki dönemler bizim için o kadar belirgin değildir iç içe yaşamaktadır—askeri üstünlük anlamında dengeye ulaşamasa, siyasi üstünlükte rahatlıkla dengeye ulaşabiliriz ve şimdiden ulaşacağımızı söyleyebiliriz."²⁴⁷

Siyasi denge aşamasından kast edilen ile yöntemi konusundaki tespitler ise şunlardı:²⁴⁸ "Gerilla kendi içinde askeri dengeye ulaşamada yarattığı siyasi üstünlükle zaferi belirlemede temel rol oynayan savaş biçimidir. Diğer ülkelerdeki ulusal kurtuluş savaşlarından farkı bu yönüdür. Onlar düzenli hareketli savaşlarla sonuca gitmek isteyebilir. Biz ise bir çok sonucu ancak gerilla savaşı ile alabiliriz. Bizde gerillanın siyasal niteliği siyasal üstünlüğü kesin sağlama ve düşmanı siyasal yönden sifra doğru tüketmesi gerçeğini bağrında taşır".

IV. Kongre'de artık siyasi yönün, askeri yönün önüne geçtiği görülür, böylece askeri zor yerine siyasi zor ön plana çıktı. Kongre'ye eyaletlerden gelen raporlar, dönemin genel görünümünü ortaya koymaktadır. Raporlardaki bilgiler ışığında silahlı faaliyet gösterilen bölgelerin, siyasal ve askeri bakımdan stratejik olarak ne anlam ifade ettiği önemlidir. Özetle eyalet boyutunda gelişmeler şöyleydi:

Botan Eyaleti'nin raporlarında, 15 Ağustos 1984 Eruh ve Şemdinli olayları sonrası tasfiyenin eşiğine gelen parti, bu durumdan kurtul-

245 Bkz. Cumhuriyet, 3, 5, 20, 21, 25 Mart 1991

246 Öcalan, IV. Kongre a.g.e., s. 177

247 Öcalan, VI. Kongre a.g.e., s. 178, Kise süre sonra Öcalan yaptığı açıklamalarla bağımsızlık için "Referandum" önermişti. Bkz. Cumhuriyet, 23 Mart 1991

248 Öcalan, IV. Kongre a.g.e., s. 178

mak için acil tedbir olarak, önder durumundaki tüm militanı Kuzey Irak'a çekerken, çıkmazdan kurtulmak ve harekete yeni bir ivme kazandırmak için, III.Kongrenin toplandığı belirtilmektedir.²⁴⁹ Kuzey Irak'a çekilme, örgüt elemanlarını savunma psikolojisine iterken, saldırı ruhu kaybedilmiş oluyordu. Bu gelişmelerin ardından, 1986 yılına gelindiğinde ise baharla birlikte eylemler artmış, ancak yenilen darbeler sonucu atılım yarım kaldı.

Bu dar boğazı aşmak isteyen Öcalan, Kör Cemal'i (Halil Kaya) eyalet sorumluluğuna atadı. Kör Cemal, Öcalan'ın gözüne girmek için bölgede şiddetin dozunu arttırdı, yüzlerce insanın kanına girdi. Devrimci şiddeti, oldukça sert ve acımasız olarak uyguladı. PKK, Botan bölgesinde 1985-1990 yılları arasında öldürülen sivil kadın ve çocuklar için sorumlu aramaya başladı. Eylemler partiyi, Türkiye ve dünya gündemine taşımıştı. Ancak uygulanan şiddetin vahşet boyutu, kamuoyunda tepki yaratırken, stratejinin ideolojik dayanakları da Sovyetler Birliği'nin dağılmaya başlamasıyla yok oluyordu. Kör Cemal tüm bu olumsuzlukların sorumlu kişisi olarak ilan edildi. Örgüt literatürüne "Kör Cemal pratiği" olarak geçen bu uygulamada, sonuç elde edildikten sonra suç Kör Cemal'in üzerine yıkılarak, Öcalan kendisini sorumluluktan kurtarmaya çalıştı. Ancak bu eylemler askerlik yasasının uygulanması uğruna yapılmıştı.²⁵⁰

Silahlı propaganda safhasında faaliyeti bu düzeyde götürdükçe, sayı konusunda pek fazla sıkıntı çekmeyen örgüt, gerillaya geçişin ardından gelen kayıpları yerine koymak ve halk desteğini sağlamak için çıkardığı "askerlik yasası"nın uygulanması ile ilgili olarak şunları belirtti.²⁵¹

249 IV'ncü Kongre Eyalet Raporu, ss 251-273; Aktaran, PKK Kimdir ?

250 Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin Safhalarında Yaşanan Tasfiyecilik, Şam,1991 s. 50 Başlangıçta yaptıkları sürekli takdir ve teşvik edilen Kör Cemal için Öcalan'ın ifadeleri şu şekilde idi. "Bu anlayışa göre bir köye mi girdin, köylülerin senin otoriteni kabullenmeleri için gidip, kör, topal işe yaramaz birini getirecek köy meydanında kurşuna dizeceksin ve böylece otoriteni tesis edeceksin, karşı çıkartı yuratacaksın, köyün ileri gelenin, aşiret reislerinin çocuklarını askere alacaksın, sana mal olmayanı vurup şehit ilan edeceksin." Oysa Öcalan sürekli şiddet uygulamayı tavsiye ediyordu.

251 Öcalan, IV'ncü Kongre a.g.e., s. 10

"Askerlik yasasının gerek ordu kuruluşu gerekse silahlı mücadelenin kendi hükmünü direk veya dolaylı yollardan topluma kabul ettirilmesinde belirleyici bir konumu vardır." Bu yasanın en yoğun uygulandığı eyalet Botan'dı. Şemdinli ise askerlik yasasının uygulandığı merkezdi. Raporu göre, "bölgede hiçbir ön çalışma yapılmadan kesinlikle hazırlanmayan koşullarda askerlik yasası uygulanmaya çalışılmıştır." Bu uygulamadan kast edilen ise nelerdir diye baktığımızda şunlar ifade ediliyordu:²⁵²

"Talan mantığı ile gençler kaçırılmıştır. Gençleri evde olmayan ailelerden kadınlar rehin adı altında günlerce alıkonulmuştur. Köy meydanlarında insanlara hakaret edilmiş, dövülmüş ve hatta bazı yerlerde kurşun sıkılmıştır."

Bu olaylar üzerine bölge halkı örgütü dışlamaya başlamıştı. Bölgeden asker vermeyenler için öngörülenler "meydanda rastgele birisini herkesin gözü önünde vurmak gerekir",²⁵³ yaklaşımıyla zorla insanların devşirildiği belirtiliyordu.

"Devşirilen gerillanın" bir bölümü kaçınca ardından ailelere yönelik misilleme yapılmış, bölge halkı bunun üzerine çeteleşmişti.²⁵⁴ Korucu olarak devlet yanında yer almanın tanımı ve nedeni bu şekilde açıklanıyordu. Raporun 1989 yılına ilişkin verdiği bilgilerde ise şunlar yer alıyordu:²⁵⁵

"Askerlik yasasının kuralları rafa kaldırılmış, örgütler silinmiş ve savaşıklık yapıp yapamayacağına bakılmaksızın rast gele herkes zoraki alınmıştır. Bu ölçüler o kadar birbirine karıştırılmıştır ki, alınanların içinde kör topal, deli, hasta ve çocuk yaşta savaşçı bulunmaktaydı. Sınır tanımayan aşırı uygulamalar sadece erkek savaşçıların alımında değil aynı zamanda bayanlara dek taşınmıştır."

252 '94'dü Kongreye Sunulan Botan Eyalet Raporu, s. 15. aldanan PKK Kimdir. Olayın başına yansıması için bkz., Cumhuriyet, 7 Haziran 1987. 'PKK yöntemi değişirdi...Toplu adam kaçırma başladı' başlıklı haber. Milliyet, 12 Eylül 1988. 'Hakkari Uludere'de Teröristler 8 çocuğu kaçırdı.' 3 Temmuz 1987, 'Uludere Akduman Köyünden 15 kişiyi PKK kaçırdı.'

253 a.g.e., s. 257

254 Eyalet Raporu s. 262. Aktaran PKK Kimdir ?

255 a.g.r., s. 264

Teorik tartışmalarda ve yazışmalarda komuta merkezi dile getirilirken, uygulamada askeri konsey ve hareketli karargah sisteminin dört yıllık sürede çok az mesafe aldığı görülmüyordu. Kurumlaşma ise her aşamada en büyük problem olarak ortaya çıkıyordu. Silahlı mücadelelenin ve gerilla ordulaşmasını örgütlendirerek geliştirecek olan askeri konseyin, Botan'a yerleştirilmesi konusundaki çabaların her defasında uygulanamadığı, bir şema olarak kaldığı dile getiriliyordu.²⁵⁶

Bu süreç içinde oluşturulamaya çalışılan ve sık sık dile getirilen tabur, alay, tugay kuruluşlarının işlevsiz kaldıkları belirtilirken, ancak manga, takım, ve birlik kuruluşunun oturtulduğu dile getiriliyordu. Sürdürülen silahlı faaliyetlerde en önemli sorunun komutanlık olduğu başlangıçta dile getirilirken, gruplarda sayı arttıkça, birlik büyüdükçe de bu sorun sürekli kendini hissettirecekti. Bölgede dar bir çevreden devşirilen köylü kökenlilerle, şehirlerden katılanlar arasında sık sık problemler yaşandığı ifade edilirken, şehir katılımlılara karşı güvensizliğin geliştiği görülmekteydi.²⁵⁷ Çünkü bunların ajan ve komplocu olma ihtimali vardı. Bölge raporu zaman zaman inisiyatifin yitirildiği ve istenmeyen silahlı çatışmalara girilerek çok sayıda kayıp verildiğinden dert yanıyordu. Dört yıllık değerlendirmede rapor olumsuz yönleri ortaya koyarken bu sürede, uygulanan şiddet, bölgenin sosyal, ekonomik ve siyasal dengelerini temelden sarsıyordu.

Dersim eyaletinde ise durum şu şekildeydi : "Kemalizmin etkisinin çok yoğun olduğu" Dersim'de, silahlı Marksist /Leninist örgütler varlıklarını uzun süredir korumaktaydılar. Gerek 12 Eylül 1980 askeri müdahale öncesinden kalan, gerekse 1983'den itibaren hazırlık komitesini oluşturmak üzere bölgeye gelen PKK'lı militanlarla ilgili gelişmeler şu şekildeydi. Başlangıçta 1.nci Bölge Dersim, 2.nci Bölge Kiğı olmak üzere 20 kişi varken bunun yarısı "kadro bileşimli" idi.²⁵⁸ Silahlı çatışmalar ve kaçmalar ile geçen dördüncü yılın sonunda

256 a.g.r., s. 276

257 a.g.r., s. 274

1987'ye girerken bölgede kalan silahlı "eleman sayısı 4'e"indi. Ancak III. Kongre sonrasındaki İran'ın yardımıyla bu ülkeden gelen militan sayısı 28'e kadar yükseldi. Ekim, Kasım, Aralık aylarında bölgeden 15 kişi alınarak biraz olsun bölge halkı ile işbirliği geliştirildi. 1988 yılında ise 16 savaşçı aday alındı 2 kadro Avrupa'dan ve 1 kadro Doğu Kürdistan (İran b.n. kadrodan kasıt parti tarafından özel eğitime tabi tutulmuş olanlardı.) üzerinden bölgeye geldi. Bu sayılar bize iki yılın aynı seviyede seyrettiğini göstermektedir. 1989 yılında ise gelenlerin çoğu büyük şehirlerden olmak üzere, 26 savaşçı alındı. Bunlardan 5'i kaçarken, İran üzerinden gelen 7 kişilik müdahale grubuna karşılık 5 kişide orta bölgeye (Diyarbakır'a) gitti. III. Kongrede "ikinci dereceden gerilla bölgesi" sayılan Dersim'de gelişmeler bu seyrinde 1990 yılına kadar sürdü.

Tunceli bölgesinde yalnız olmayan örgüt, kendileri gibi bölgede bulunan "silahlı Partizan militanları" için de şu yorumu yapıyordu: "Partizanın sayıları 20-30 arasında değişen silahlı bir gücü var". Bu silahlı grubun, geçen süre içerisinde ideolojik farklılık nedeniyle ikiye bölündükleri belirtilirken, 1983-1984 yıllarında çeşitli düzeyde taktik ilişkiler içine girilmişti. Bölgedeki üstünlük kurma mücadelesi sonucunda bir birine düşman olan gruplar, sonuçta PKK'nın Partizan için Ocak 1988'de "görüldükleri yerde vurulmalar"ı talimatı ile noktalandı.²⁵⁹

Askerlik yasası Tunceli bölgesinde de uygulandı. Üç kez uygulanan yasa ile "1987 ve 1989 arasında askere alınanların tamamı kaçtı". PKK'ya göre "bu yasanın yanlış işletilmesi sonucu gençlik kaçırılmış, halk ürküntü içine sokulmuştu".

Özellikle 12 Eylül 1980 öncesinde silahlı gruplarca gerilla bölgesi oluşturulmaya çalışılan temel alanlardan birisi de, Adıyaman kuzeyin-

258 a.g.e., s. 278, Cumhuriyet, 2 Ağustos 1986 "Tunceli'de 9 eşkaya ölü ele geçti."

259 a.g.e., s. 284

deki dağlık bölgeydi. Kahramanmaraş sınırları içinde kalan Engizek, Nurhak dağları ve Pazarcık'a tüm çabalara rağmen 1989 yılına kadar yerleşemeyen örgüt, bunu "talihsizlik" olarak niteliyordu.²⁶⁰ Nihayet bölgeye 10 kişi gönderilerek tutunmaya çalışılırken, amaç Botan üzerindeki baskıları azaltmaktı. Üstelik bölge, Suriye'den yardım alabilecek konumdaydı ve tüm ulaşım yollarının kesişim noktasındaydı.

Örgüt açısından önemli sayılan bir diğer bölge Mardin'di. 1986 yılına kadar "dar kadro faaliyetlerine" sahne olurken, III. Kongre sonrasında "Bölgeye bir takımlik güç ile müdahale edildiğini" görürüz.²⁶¹ Coğrafyanın elverişli olmaması nedeni ile az sayıda silahlı militanın birlikte hareketine imkan veren bu bölge için öngörülen yöntem farklılığı şu şekilde planlanıyordu. "Daha çok halkın siyasal ordulaşması yine milisin yer yer silahlı düzeye çıkarılması" esas alınacaktı.²⁶² Mardin stratejik konumu itibarı ile güneyden kuzeye geçiş imkanı sağlıyordu.

Bir diğer bölge olan Orta Eyalet'e "1983 yılında gelen kurucu komite çabalarını Diyarbakır-Bingöl arasındaki dağlık alanlara dayandırdı". Komite geldiğinde önce bölgede bulunan sempatizanlar ile ilişkiye geçti. Eyaletteki askeri güç özellikle 1984'te Genç, Lice ve Çermik bölgelerinde faaliyet gösterdi. Ardından 1985 yılında bölgeye takviye yapılırken 1986 yılında bölgede 5 kişi olan silahlı grup yıl sonuna doğru 10 kişiye çıktı. 1987 yılına doğru sayıda artış olmaya başladı. Bölgeye Suriye üzerinden 6 kişilik takviye gelirken gönüllü katılımlar ve askerlik yasasının uygulaması ile bu sayı 40'a çıktı. Silahlı çatışmalarda 16 kişi ölürken, 5 kişide gruptan kaçtı. Raporda 1988 yılına girilirken sayının "17 olduğu" belirtilmektedir. Yıl boyunca sürdürülen faaliyetler sonucu "iki kişi" ölürken güvenlik güçleri bir kişiyi

260 Talihsizlik için bkz. Cumhuriyet, 13 Ekim 1984 "Adıyaman'da 2 PKK militanı yakalandı."

261 a.g.r., s. 284

262 a.g.r., s. 301

yakaladı, durumu şüpheli görülen bir kişi de örgüt tarafından ölümle cezalandırıldı ve "yıl sonuna 12 mevcutla çıkıldı". 1989 yılı başında sayı "27 kişiye çıkarken" şartların oldukça ağır olması, işlerin istenen şekilde gitmesi nedeni ile, "8 kişi kaçtı, 5 kişi Tunceli'ye eğitime giderken", silahlı çatışmalarda "5 kişi öldü". Bölgeden katılan 8 kişi ile sayı artmaya başlamıştı. Askerlik yasası bu bölgede de işletildi. Raporlara göre 1989 yılında 7 kişi alındı. Bunlardan 3'ü gönüllü gelirken alınanlardan 3'ü kaçtı. 1990 yılında ise askerlik yasası ile alınanların tümü kaçtı. Firarlar üzerine, kaçanların ailelerine karşı eylemler ve cezalandırmalar gerçekleştirildi. Bu gelişmeler sonucunda "aileler köyleri terk ederken, bölgede korkudan genç nüfus kalmadığı" raporlarda yer aldı.²⁶³ Bölgede istenen nitelikte gerilla faaliyeti gösterilememişti. "1989 yılına gelindiğinde darlanan birimler kendisini savunmaya çekerken, darbe yemekten kurtulamadığı" belirtiliyordu.²⁶⁴

Bir diğer bölge ise Serhat'tı. Bölgenin tanımı ve tarifi çeşitli dönemlerde farklılık göstermiştir. Zaman zaman Kars ayrı, Ağrı ayrı eyalet olarak tarif ve kabul edilmiştir. Her ikisi birden 1987 yılında, Serhat eyaleti adını alırken bu bölgenin sınırları biraz daha genişletilerek Muş ve Erzurum da bu bölgeye dahil ediliyordu. III.ncü Kongre sonrası hazırlık komitesi bölgede 3 kişi ile 1987 yılında faaliyetlere başlamıştı. Bölgede faaliyet gösterenler tüm çabalarını Doğu Kürdistan'a (İran'ın b.n.) dayayarak yürütmüşlerdi. Bu durum 1988 yılına kadar sürdü. İran'dan 1988 yılında bölgeye müdahale edilmiş ve silahlı propagandayı aşmayan düzeyde faaliyetler sürdürülmüştü. Bölgede faaliyet gösteren grubun sayısı ise "1987 yılından 1990 yılına kadar 15 kişiyi aşmadı."²⁶⁵

Genel olarak incelendiğinde Botan'da ancak gerilla, takım düzeyinde hayata geçirilebilmişti. Diğer bölgelerde ise PKK'nın daha gerillaya geçemediğini silahlı propagandayı uyguladığını görüyoruz. Olayların ve örgütün gelişme temposunun artışı 1988 yılında Irak

263 a.g.r., s. 309, Cumhuriyet, 30 Ekim 1989 "Lice'de 2 Milîtan ölü ele geçti."

264 a.g.r., s. 307

265 a.g.r., s. 311

tarafından ülkenin kuzeyinde girişilen askeri hareket sonucu oluşan göç hareketi ile yeni bir boyut kazandı. Bu noktada Irak'ın PKK ile işbirliğinin dönüm noktası oluşturduğu, PKK'ya Türkiye sınırı boyunca üs bölgeleri tahsisinin önemli olduğunu görmekteyiz.

Sayılar bize bölgelerdeki yoğunlaşmalar ile hareketin geldiği taktik seviyeyi ve siyasal gelişmeleri anlatmaktadır. Silahlı hareketin en yoğun olduğu bölge Botan'dır. Botan'daki bu yoğunlaşmada coğrafyanın en önemli faktör olduğu ortadadır. Coğrafya devlet için dezavantaj yaratırken, örgüte ise gizlilik sağlanması bakımından büyük imkanlar sağladı. Tunceli'ye kadar açılan örgüt, aynı zamanda silahlı hareketi iç bölgelere taşıyarak devlet güçlerinin yayılmasını, böylece Botan'daki askeri baskıyı azaltarak kısmi rahatlamayı sağlamaya çalıştı. Bu çabaların sıkıyönetimin kaldırıldığı döneme getirilmesi oldukça ilgi çekiciydi.

Şiddeti tırmandırmakta kullanılan yöntemin görünürdeki adı "Askerlik Yasası"dır. Askerlik yasası gereğince örgüt tarafından zorla alınan her genç, güvenlik güçleri nezdinde o köyü işbirlikçi konumuna getirecekti. Olayın duyulmaması için örgütle ilgili hiçbir bilginin güvenlik güçlerine gitmemesi, bölgede yaşayan insanların varlıklarını rahatça sürdürmek için en hayırlı olan seçimdi. Bu da sonuçta suç ortaklığını getirdi.

Bu dönemin dikkat çeken diğer bir özelliği de, örgütün kullandığı silah çinsinin ve niteliğinin değişimi ile eyleme katılan militan sayısındaki artışı.²⁶⁶ Irak, İran savaşının bitmesi ile birlikte, silahların ferdi olmaktan çıkması, havan ve uçaksavar gibi mürettebatla kullanılan silahlar ile mayın kullanımının artması, lojistik problemleri de beraberinde getiriyordu. Silahlı militan sayının artışı, sevk ve idarenin gittikçe zorlaşmasına ve nitelikli komutan bulamama sorununu da beraberinde getiriyordu.

266 PKK bu dönemde "Birlik olarak hareket etmeye başlamıştı." bkz. Cumhuriyet, 13 Eylül 1989. "Başkale'de baskın düzenleyen 60 kişilik PKK grubu 22 köylüyü kaçırdı." 267 Öcalan, IV Kongre'ye Sunulan Politik a.g.e., s. 147

Kamu güvenliğini sağlamak gibi, devletin temel fonksiyonunu yerine getirmekte organize olamayan devlet ise kolay yolu seçti. Bölgedeki halkın güvenliğini sağlamak yerine, bu işten sorumlu olan kuruluşlarını bölgeden uzaklaştırdı. Bunun sonucu olarakta insanlar alışılmış hayat tarzından koparak veya zorunluluk sonucu şehirlere yığılmaya başladı. Bu durumdaki halk, kaderi ile baş başa bırakıldı. Şehir ve kasabalara yığılma örgüt için yeni imkanlar yarattı. Ancak bu durum olayların hesapta olmayan yeni maceralara sürüklenmesine neden olacaktı.²⁶⁷

"Serhildanla (Sokak gösterileri b.n.) kendiliğinden ortaya çıkmamıştır. Temel savaş alanlarımızdan göçertilen kitleler şehir alanlarına yerleşmiş mücadele ile bağlarını devam ettirmiştir. Partinin geneldeki etkisi, sömürgecilerin baskısına karşı gelişen tepki, millis eylemliliğinin gelişmesi kitlelerin günlük talepleri ile birleşince kısmi örgütlülüğe kavuşturulması ile serhildanlar ortaya çıkmıştır."

4 . Körfez Krizi ve Sonrası, "Gerilla'dan Hareketli Savaş"

Körfez krizinin yaşandığı günlerde gerçekleştirilen IV.ncü Kongrede Öcalan, silahlı mücadelenin temel rolünün değişmediğini şu ifadelerle dile getiriyordu.²⁶⁸ "Kürdistan'da ancak şiddete ve zora dayalı ve yine ancak uzun vadeli bir savaşla sonuca gidilecektir." Silahlı şiddet, temel taktik olarak ele alınırken yeni yeni gelişen "serhildanlar" için de şunlar söyleniyordu. Bu "halkın siyasal zoru" dur, yani "halk ayaklanması"dır.²⁶⁹

Kongrede geçmişin değerlendirmesi yapıldı "gerillanın istenen şekilde işletilemediği öne sürüldü" hangi alanın kaç kişilik birlikleri

268 Öcalan, IV. Kongre'ye Sunulan Politik a.g.e., s. 148

269 Öcalan, IV. Kongre'ye Sunulan Politik a.g.r., s.148, "silahlı olana gerilla, silahsız olana da siyasal zor diyoruz."

270 Öcalan, IV. Kongre'ye Sunulan Politik a.g.r., s. 157

kaldırabileceğinin tespitine bu dönemden itibaren başlandı.²⁷⁰ Bölgelerde bulunacak silahlı güçlerin çapının ne olması gerektiği sorusunun cevabı ise iki faktöre dayandırıyordu. Bunlardan birincisi "coğrafya, diğeri ise halkla ilişkilere ve bağlantıya" bağlıydı.²⁷¹ Dönem içerisinde geline aşama, raporda istenen durumlarda "altı yüz kişinin bir araya gelebildiğini" ifade edilerek gerilla tarzında hataların işlendiği belirtiliyordu. "Bestler'de kış aylarını üçyüz kişinin bir arada" geçirdiğini, "Masiro vadisinde ise beşyüz kişinin bir araya geldiğini görmekteyiz".²⁷² Bu sayıda artış temel tarz olan gerillanın öneminden ise bir şey yitirmediğini gösteriyordu.²⁷³ "Bütün bunlar askeri işlevden daha çok siyasal işlev görür. Hiç şüphesiz askeri görevi de vardır, ama belirleyici değildir. Gerillaya bu temel de yaklaşmak bizi çok önemli sonuçlara götürür. Biz ulus olarak gerillayla yaratılacağız. Bunun için örgütlenip savaştığımız ve kurtuluşu kucaklayacağız. Toplumumuzu gerilla ile bütünleştireceğiz."

Bu ifadelerin yayınlandığı dönemlerde her yapılan eylem kamuoyunu meşgul ederken, kamu gücüne olan güveni de temelden sarsıyordu. Üstelik devletten yana olmak kolay kolay kaldırılamayacak riski de beraberinde taşıyordu. Özellikle çevrede bu kimliği ile tanınan ve korucu olanlara yönelik kanlı eylemler, halkın zihninde devlet yanlısı olmanın riskli olduğunu gösteriyordu. Bu fikirde olmayanlar içinde öldürülmüş kadın, çocuk, yanmış yıkılmış köy ve mezra görüntüleri, ibret tablosu ve ders alınacak olaylardı. Alınacak ders ise en azından pasifikasyon durumuydu. Şiddet, askeri sonuçlardan çok siyasal sonuç yaratmaya yönelmişti. Halk hızla devletten koparılıyor, bölgede çıplak askeri güç haline geliyordu.

271 Öcalan, IV. Kongre'ye Sunulan Politik a.g.r., s.156

272 Öcalan, IV. Kongre'ye Sunulan Politik a.g.r., s. 180

273 Öcalan, IV. Kongre'ye Sunulan Politik a.g.r., s. 174

274 Öcalan, IV. Kongre'ye Sunulan Politik Rapor a.g.e., s. 176

Silahlı eylemleri ön plana çıkaran örgüt, Marksist devrim teorilerinin öngördüğü yöntem ile ağır ağır hedefine ilerlediğini ilan ediyordu.²⁷⁴ Gerçektende silahlı eylemler, örgütü gerek bölgede, gerekse dünya kamuoyunda bir yerlere getirmişti. Buna göre örgüt artık 1990 yılı itibarı ile askeri anlamda stratejik savunmada olunmasına rağmen, siyasi anlamda dengeye gelindiğini rahatlıkla ifade edebileceğini söylüyordu.²⁷⁵ Öcalan'a göre siyasal denge, siyasal üstünlük anlamına geliyordu. Zaten gerilla tarzı da bunu sağlayacak tek yöntemdi. Siyasal üstünlük artık ayaklanmaların habercisiydi. Ancak gözden kaçırılan önemli bir husus vardı. Siyasal gelişmeler, askeri gelişmelerin önünde gidecek olursa bu askeri yönün kaldıramayacağı bir yükün altında kalarak ezilmesi anlamına geliyordu. Ancak ne var ki siyasi yön, askeri yön tarafından korunamayacak bir duruma geliyordu ve denge her an bozulabiliirdi.

Körfez savaşı sırasında gerçekleşen kongrede gelişmeler dikkatle izlenerek, politikalar geliştirmeye çalışıldı. Ortaya çıkan gelişmeler ve Kuzey Irak'la ilgili olarak yaratılan senaryoların sonunda, PKK ile Irak yönetimi arasında işbirliği yapıldı. Irak, bölgenin güvenliğini PKK'ya bırakıyordu. Bu istekte yalnız değildi. İran ve Suriye'de aynı yöntemi kullanarak PKK'ya yeni misyonlar yüklüyordu. Tüm bu gelişmeler ışığında PKK'nın Botan'da sıkışmış olan ve kendini üretemeyen askeri yönü birden bire gelişme gösterdi. Öcalan, silahlı güçlerin içinde bulunduğu durumu şu şekilde ifade ediyordu:²⁷⁶

275 Öcalan, IV. Kongre'ye Sunulan Politik Rapor a.g.e., s.178

276 Kürdistan'da Gerilla Gerçekliği Hareket ve Çalışma Kılavuzu, s. 26

Gerilla tarzının dikkatli çekilen diğer bir yönü de "faaliyetlerin devrivi niteliği idi. Buna göre ; "Mart, Nisan, Mayıs sürecine yayılacak olan birinci hareket yeni döneme başlangıç yaptığımızdan dolayı çok önemlidir. Bu anlamda yeni koşullar da düşmanla tanışma ve temas kurmadır. İkinci hareket dönemi Haziran, Temmuz, Ağustos sürecine yayılır. Bu devreye birinci hareketin yarattığı olumlu gelişmeler temelinde ve en elverişli koşullarda başlayacağız. Güçlerimiz faaliyet alanlarını tümüne ulaştırmışlardır. Bu hareket süresince özellikle düşmanın hareket kabiliyetini belli alanlarda ortadan kaldırmaya ve sınırlandırmaya yönelmemiz esastır. Üçüncü hareket dönemi Eylül, Ekim, Kasım sürecini kapsar. Bu hareket döneminde yıpranan ve sarsılan bozulan düşman kendi kuvvetlerini değiştirme ve yeni durum değerlendirilmesi yapmak belli bir toparlanma evresine geçiş yapabilir. Dördüncü hareket dönemi, Aralık, Ocak, Şubat sürecini kapsar. Bu dönemde bölgeler ve eyaletler düzeyinde ileri düzeyde toparlanmalar geliştirip durum değerlendirmesi yapıp kiş sürecine uygun planlar yapacağız." Abdullah Öcalan, 1991 Yılı Botan Eyalet Planlaması, Şam, 1991, s. 7

277 Kürdistan'da a.g.e., s. 10

"Güneybatı da gerillanın oturma çabaları var. Dersim'de gerilla oturduğu halde etkili olamama durumu yaşıyor. Serhad'da özel savaş çemberini kırma var. Orta Eyalette, Dersim'e benzer bir konum yaşıyor. Botan'da gerilla mücadelelerimiz ikili iktidar sorunuyla karşı karşıya."

Bu genel değerlendirme, silahlı faaliyet gösterilen bölgelerin durumu hakkında bir fikir vermektedir. PKK, Botan'da ikili iktidar durumunu hayata geçirmişti. Bunun anlamı, örgüt, devlet güçlerini teorik tanımlamadaki gibi bölgeden sürüp çıkaramamış, ancak varlığını sınırlandırmıştı. Devlet ancak, güç yoğunlaştırarak bölgede geçici olarak üstünlük sağlamaktadır. Örgüt de bölgedeki bazı yerlerde geçici ve kısa süreli olarak kontrolü ele geçirebilmektedir. Bu durum bölge halkı için bir gözleme ve güçlü olanın yanında yer alma zorunluluğu yaratmaktadır. Botan dışında kalan bölgelerde silahlı faaliyetlerin daha ileri safhaya taşınması için yapılması gerekenler öncelikler planlanmalıydı. Bu konu profesyonel incelemeler gösteriyordu. Buna göre "Gerilla kuvvetleri hareket ettikleri zemin üzerinde ayrıntılı bir plana sahip olmalıdır. Planda esneklik faktörü göz önünde bulundurulmalıdır. Görevler somut olarak ortaya konulmalı, neyin, ne zaman, nerede yapılacağı, düşman durumu ve kendi durumumuz göz önünde bulundurularak geliştirmelidir". Planlamanın ardından gelen ise, psikolojik üstünlük sağlama yolu ve kendine güveni geliştirmenin yolu olarak, "İnisiyatif"ti. İnisiyatif, yürütülen silahlı tarzın değişmez kuralıydı ve bu kuralla ilgili olarak belirlenen ana düşünce şunlardı:

"Gerillanın hareket tarzında inisiyatifin büyük ve belirleyici rolü vardır. Çünkü inisiyatif bir birliğin veya ordunun hareket özgürlüğüdür. İnisiyatifi yitiren herhangi bir kuvvet saldırı üstünlüğünü yitirir. Dağılmayla yüz yüze gelir. İnisiyatif gerilla için bir yaşamdır". Nedir ve nasıl kullanılır inisiyatif diye sorulacak bir sorunun cevabı ise şu şekilde sıralanmaktadır.²⁷⁷

278 Kürdistan'da, a.g.e., ss.11-28

"1. Düşman geri çekilirken gerilla en zayıf noktasını bulup saldırmalıdır.

2. Gerilla düşman güçlerini abartmadan iç zayıflıklarını bulup saldırmalıdır.

3. Düşman gücünü yoğunlaştırıp saldırıya hazırlanırken, gerilla çekilmelidir.

4. Gerilla düşmanı küçük görmemeli sürekli tedbirli davranmalıdır.

5. Gerilla kitlelerin durumu, arazinin özelliği, iklim koşullarını en iyi bir şekilde değerlendirmelidir."

Bu temel kurallar yanında olabilecek muhtemel tehlikelerin önlenmesi için ön görülen ise devamlı hareket ve gizlilikti.²⁷⁸ Çünkü sürekli hareket karşı tarafın bilgi edinmesini zorlaştırırken, gerilla açısından bakıldığında onun zayıflığını ortadan kaldırarak avantaj haline dönüşüyordu. Gerillanın temel klasiklerinde belirtilen "Doğu da gürültü çıkar, batıdan saldır. Düşmanı arazinin derinliklerine çek, parça parça vur ve imha et, düşman ilerliyorsa biz çekiliriz, düşman çekiliyorsa biz ilerleriz.." Temel kural olarak alınması öngörülüyordu. Zayıf olan gücün korunması içinde şunlar belirtiliyordu: ²⁷⁹

"Düşmana güçlü durumda saldırmayız, en zayıf anında saldırırız." Teorik tartışmalar ve gelecekteki hareket tarzını belirleyen temel "Taliimatlar" yayınlanarak ferdi inisiyatif yerine kurumsallaşma çabaları artınılıyordu. Pusu gibi etkili sonuç alınan eylemler ile suikast ve sabotaj eylemlerinin temel nitelikleri de yazılı hale getiriliyordu.²⁸⁰ IV'ncü Kongrede silahlı faaliyetlerin Botan'da sıkışıp kalmasının yarattığı sıkıntıların aşılması ve körfez krizinin yarattığı avantajlı durumun geliştirilmesi amacıyla yapılması gereken bir an önce gücün çevredeki eyaletlere aktarılmasıydı. Bu ön görüler yerine getirilirken, 1991-1992 döneminde de bir çok eyalette gerilla sayıca ve taktik olarak artık oturmuştu.²⁸¹

²⁷⁹ Kürdistan'da a.g.e., s. 57

²⁸⁰ Kürdistan'da a.g.e., s. 58

²⁸¹ Parti Tarihi a.g.e., s. 133

Nitekim raporlarda bu döneme ilişkin bilgiler de bu yöndeydi.

"1991 yılında önemli bir gücün Garzan'a, zamanında kayıpsız ulaştı yine Amed'e, Mardin'e, Dersim'e, Serhat'a önemli güçlerin aktarıldığı tespiti yapılırken nitelik olarakta, nicelik olarakta ilk kez savaş Botan'ın dışına taşınmış oluyordu.²⁸² Körfez krizi öncesi, "Güçbela" Botan'da gerillayı sürdüren örgüt, diğer bölgelerde ise ancak silahlı propaganda faaliyeti yürütmeye çalışıyordu. Kriz sonrasında ise örgüt, birden bire büyümeye, gelişmeye ve yayılmaya başladı. Botan'ın kurtarılmış bölge olması artık gündeme geliyordu.

Nitelik ve nicelik olarak artışın temelinde yatan sebep ise, körfez krizi sonrası meydana gelen gelişmelerdi. Üst üste gelen gerek uluslararası, gerekse Türkiye'deki siyasal gelişmeler, örgüt açısından olumlu sonuçlara yol açtı. Aynı dönemde yapılan genel seçimlerde SHP-HEP ittifakı örgütün siyasal platformda güç ve meşruiyet kazanmasına neden oldu ve toplumda güçlü olduğu imajını yarattı.²⁸³ Özellikle halka örgütün güçlü olduğu ve geleceğe egemen olacağı konusunda mesajlar verdi.

Tüm bu olaylar örgüt tarafından bile öngörülmemiş gelişmelere yol açtı. Katılımdaki artan sayı PKK'nın da askeri tarzında değişikliklere neden oldu. Körfez krizi nedeni ile ortaya çıkan, Kuzey Irak'ta Kürt Federe Devleti oluşumunun dışında kalmak istemeyen, psikolojik olarak elde edilen üstünlüğü sürdürmek ve Kuzey Irak'a dayanarak "kurtarılmış kızıl bölgeler" oluşturmak isteyen PKK, artan sayıdaki katılımı birlikte; "hareketli savaş" aşamasına geçmek istedi. Türkiye'nin siyasi sınırlarını tartışmalı hale getirmek, Botan'dan Kuzey Irak'a uzanan sarp coğrafyayı "Kızıl bölgeler" haline getirmek için de artık imhayı esas alan karakol baskınlarına hız verdi.²⁸⁴ Artık amaç "imha", tarz ise "hareketli savaş". Büyük sayıda gerilla grupları bir

282 Parti Tarihi a.g.e., s.134

283 Abdullah Öcalan, Sorunlarımızın Karayakın Çözüm Gücü Olalım Şam, 1994 s.7. Parti Tarihi, a.g.e., s.135, Cumhuriyet, 31 Ağustos 1991; Cumhuriyet, 6 Eylül 1991 "Seçimde işbirliği kararı. Güneydoğu'da SHP-HEP ile."

284 Dönemin politik gelişmeleri konusunda Ana Karargah'da Botan'a taşınacak. Bkz. Parti Tarihi, a.g.e., s.145,146 bkz. Cumhuriyet, 5 Ağustos 1991, 7, 8 Ekim 1991

araya gelerek, iyi bir planlama ile tabur, bölük çapında birlikleri ele geçirecekti. Kasaba ve şehirler basılacak, ele geçirilerek, geçici olarak işgal edilecekti. Kuzey Irak'ta PKK tarafından kontrol edilen alanlar ise artık bu tür saldırılar için üs bölgesi rolü oynayacaktı. Üstelik körfez bunalımının sonucunda oluşan politik şartlar, Türkiye'nin Kuzey Irak'a askeri hareketini sınırlandırabilirdi. Teorik bilgiler doğrultusunda git-tikçe artan gösterilerin ön gördüğü askeri tarzın tutturulamaması ise her şeyi baş aşağıya çevirebilirdi. Bu nedenle PKK uygun uluslararası şartlardan da faydalanarak Irak sınırı boyunca etkinliğini arttırmak ve Kuzey Irak'taki gelişmelere dahil olmak istiyordu. Bu gelişmelerin yanında özellikle büyük şehirlerde de PKK tarafından harekete geçirilerek destek verilen Dev-Sol, bir dizi suikast gerçekleştirdi.²⁸⁵ Böylece IV.ncü kongre sonrası yürütülen silahlı faaliyetler tempo-sunu artırarak yoğunlaşırken bir süre sonra "Siyasal şiddetin askeri şiddet" ile aynı düzlemde gelişmediği görülecekti.

Her ne kadar eyaletler kendi içerisinde bölgelere ayrılmışsa da, istenen tak-tik uygulama kağıt üzerindeki sonucu vermekten oldukça uzak kaldı. Bölgelere yerleştirilen silahlı militan sayısı, coğrafi yapıya sağlanan desteğe ve bölgenin öne-mine, mücadelenin geldiği taktik düzeye göre düzenlendi.²⁸⁶ Her eyaletin başında bulunan eyalet koordinatörü, silahlı gruplarını "dönemin taktiğine" göre farklı nitellemedeki eylemleri uygulamaya sorumluluğu taşıyordu. Bölge halkından kurulu olan "milisler" ise, kendi silahları ile eyleme katılıp, eylemin ardından tekrar nor-mal hayatına dönecekti. Botan'da yaklaşık "270-290 kişiden oluşan hareketli taburlar oluşturulmaya başlandı".

Gerilla savaşı, mücadelenin temel taktiği olmasına karşılık silahlı mücadelenin geldiği aşamada, gücün yoğunlaştığı bölgelerde "Hareketli Savaş" uygulanmak zorundaydı. Bu mecburiyet işin doğasında vardı, uygun zamanda bir üst aşamaya geçilememesi halinde mücadele sürüncemeye dökülecek ve sağlanan halk desteği

285 Parti Tarihü a.g.e., s. 135 "O zaman Parti önderliğinin Türk soluna yönelik de harekete geçirme çabaları vardı. Fakat fazla sonuç vermedi. Türk solu taktiksiz bir sol. Taktiğe çekmek istedi fakat gelmediler. Tabii gelmedikleri içinde kaybettiler. Bu taktiğin ne kadar doğru olduğu, ne kadar sonuç ortaya çıkardığı daha sonra çok net ortaya çıktı. Oysa sadece" 1991'de İstanbul'da 27 Polis şehit" edildi. Bkz. Cumhuriyet, 24 Mayıs 1991, "Terör İki komutanı vurdu. Ankara E. Korgeneral Selen, Adana Tuğğ. Temel Cingöz". Cumhuriyet, 22 Aralık 1991, "Kahvede oturan 5 Polis öldürüldü. Dev-Sol, Silahlı Devrimci Birlikler üstlendi." Cumhuriyet, 3 Mayıs 1992.

286 Abdullah Öcalan, Kazanmanın Yolu, Şam, 1992, s. 81

kesilecekti. Hareketli savaşın gerektirdiği güç büyütme, beraberinde gerillanın temel avantajı olan hareketlilik ve ona bağlı gizliliğin kaybolmasına, gücün hantallaşıp açığa çıkmasına neden olacaktı. Artan militan sayısı, lojistiğin artışı ve hareketin tarzı da haliyle ağır silah kullanımı demekti. Mürettebatla kullanılan ağır silahlardan, uçaksavar ve havan kullanımını arttıracak, o da daha fazla mühimmat, daha fazla lojistik, daha uzun ikmal kolları ve bilgi akışı demekti. Nitekim bu dönemde büyük sayılardaki militanların katılımı ile yapılan eylemlerde kayıp sayısı o kadar artacaktır ki, hesap sorma faaliyetleri başlayacaktı. Yine de bölgelerin ko numundan beklenen, "Kızıl üs bölgeleri" ve siyasi mücadelede dengeye, askeri mücadelede ise denge benzeri duruma gelmekti.

Irak'ın Kuveyt'i işgali üzerine meydana gelen gelişmeleri, kendi açısından değerlendirmeye çalışan PKK, bunda kısmen başarılı oldu. Ancak gelişmeler o kadar hızlı seyretti ki, "Uzun Süreli Halk Savaşının" öngördüğü teorik şablonun dışına çıkıldı. Buradaki temel çelişki olayların geldiği politik seviye ile askeri yapılanmanın aynı düzlemde olmamasıydı. PKK'nın askeri yönü politik gelişmelerin arkasında kalırken, ardından TSK'lerinin etkisini arttıran, askeri operasyonları politik çabaların alevlendirdiği, kısmi ayaklandırmaları amaçsız, derinliksiz ve sığ bir durumda bıraktı. Körfez krizi PKK'nın amaçlarına hizmet etti, ona silah, geri bölge, politik destek sağladı. Ancak kendini ve mücadelesini geliştirmek için uzun bir zamana ihtiyacı olan PKK, gelinen siyasi aşamayı destekleyecek silahlı güçü, kısa zamanda oluşturamadı. Onun, gözden kaçırdığı en önemli husus ise, üs bölgesi olan İran, Suriye ve Irak'taki başka siyasi güçler tarafından himaye ve kontrol edilmenin sonuçlarıydı. Çünkü bu güçlerin destekteki amaçları PKK'nın gerilla seviyesinde kalmasıydı. İlgincidir, gerçekleştirilmek istenen amaçlar, destek görülen ülkelerden de parça koparmaya yönelikti! Ancak bu noktadan itibaren PKK ile destekçilerin hesapları birbirine uymadı. Bu nedenle de PKK'nın geliştirmeye çalıştığı askeri yönün, bu dönemin siyasi gelişmelerinin yarattığı halk desteğinin gerisinde kalarak ezilmesi beklenen bir sonuçtu. PKK'yı bu çıkmaza sokan olayların eyaletler boyutunda gelişmesi ise şu şekilde oldu.

a. Botan Eyaleti

Mücadelenin geldiği seviye nedeniyle, PKK eyalet sayısı ve sınırlarında zaman zaman sınır değişikliğine gitti. Bu değişiklikler farklılıklar gösterse de Botan her aşamada temel alan olarak kaldı. Botan Eyaleti'nin sınırı şu şekilde tarif edildi.

"Doğuda Zap suyunu takip ederek Hakkari'yi içine alır. Hakkari kuzeyinden Gürpınar'a kadar uzanır. Gürpınar'ın bir kısmını içine alarak Çatak'la birlikte Botan suyunu takiben Siirt'e dayanır. Buradan Kurtalan ve Beşiri'yi, içine alan eyaletimiz Hasankeyf'in tamamını Gercüş ve Midyat'ın kırsal alanlarının yansını sınırlarını sınırlarına katar. İdil'in tamamını içine alarak güney sınırına ulaşır. Güneyde (Kuzey Irak'ta b. n.) Haftanın, Zaho, ve Metina dağları ile birlikte tekrar Zap'a ulaşır."²⁸⁷

Coğrafi tanım ve bütünlük hareketin silahlı faaliyetinin ana merkezini göstermektedir. Bu alan coğrafi yönden gerilla için biçilmiş kaftandı. Üstelik siyasal sınır iki yönlü yok sayılmıştır. Tarihi anlamda Irak'ta son yüz yıl boyunca yürütülen silahlı isyanlar nedeni ile bölge en ince detayına kadar işlenmiş bunun için gereken bilgi de en azından Barzani'nin Sovyetler Birliğinde geçirdiği yıllardan kalan "Gerilla" bilgi ve deneyimine dayanmaktaydı. Son yirmi yıl boyunca hiçbir devletin kontrolüne girmeyen Kuzey Irak bölümü ise geri bölge olma özelliğini coğrafi, sosyal ve siyasal anlamda sahip olduğu eşsiz özelliklerine borçluydu. Coğrafyanın bir bütün olarak ele alınması da araziye değerlendirmede amatör değil profesyonel nitelikteki kişilerce yapıldığını ortaya koyuyordu.

Bu tarifi sınırlarını çizdiği bölgenin arazi olarak her türlü askeri harekate uygun olduğu belirtilirken, "Misak-ı Milli sınırlarına rağmen hiçbir zaman ilişkilerini Kürdistan'ın diğer parçalarındaki halkla kesmemiştir. Kapitalizm bu alana girmedeği için düşman geçmişten günümüze kadar burada tam bir denetim kuramamıştır"²⁸⁸ denmektedir.

1990 yılı için yapılan genel değerlendirmede serhildanların her tarafı sarması sonucunda yoğun katılımların olduğu belirtilmektedir. Özellikle geliştirilen sokak gösterilerinin etkisinde kalan çok sayıda genç dağlarda bulunan silahlı birimlere bu

287 Kongre Belgeleri Cilt 1, Eyalet Çalışma raporları, Şam, 1995, s.15

288 a.g.r., s.15

dönemde katılmaya başladı. Güvenlik güçlerinin durumu ile ilgili yapılan tespitlerde şunlar ifade edildi.

"Özellikle kongre sonrası (1990 IV. Kongre b.n.) dönemde kitle uyanışı ve hareketliliğini esas tehlike gördüğünden gerillanın üzerine fazla gelmemekte bazı sınırlı operasyonlar dışında, dağı adeta kendi haline bırakılmaktadır."²⁸⁹ Dağların kendi haline bırakılmasının sonucunda ise, "gerilla eylemliği ve savaşın geliştirilmesi için ileri düzeyde elverişli bir ortam mevcuttu." Aynı döneme ilişkin yapılan değerlendirmede şartların olayları geliştirmek için ne kadar uygun olduğu şöyle belirtiliyordu:

"Özal döneminin özgün politikalarının sunduğu elverişlilikten eğer yararlanılabileceği idi ordulaşma ve savaşın geliştirilmesine katkılar yapılabilecekti."²⁹⁰ 1991 yılında eyaletin İran sınırına kadar olan tüm bölge de faaliyet sürdürdüğünü toplam silahlı gücünde 700-800 arasında olduğunu görüyoruz.²⁹¹ Aynı yıl içinde dikkati çeken en önemli gelişme HPP Birliklerinin kurulmasıydı. Bir süre sonra bu birliklerin problemler yaratması ve kontrolden çıkması üzerine uygulamadan vazgeçildi. Özellikle Gabar ve Çıray bölgesinde de koruculara karşı eylemler düzenlenmiş, sonuç ters tepmişti.²⁹² Katılanların sayısının artması üzerine resmîyet oturtulmaya çalışıldı ancak ordulaşma kağıt üzerinde kaldı, bölgede faaliyet gösteren gruplar arasında "Köylü-Aydın, Kuzeyli -Güneyli" gelişmeleri ortaya çıktı.²⁹³

1992 yılında ise, eyalet karargahı oluşturuldu. Karargah bölgedeki dağınıklığı topladıysa da bu girişimde sınırlı etki doğurdu. Silahlı gruplar için 1993 yılında temel hedef olarak belirlenen bölge konferansı yapıldı. Toplantı-tekmil sistemi oturtulmaya çalışıldı, eğitim zorunlu ve sürekli hale getirilmesi için çaba harcanırken, muhabere bu dönemde merkezileştirildi."²⁹⁴

289 a.g.r., s.18

290 a.g.e., s. 18

291 a.g.r., s. 18

292 Öcalan'a göre "Bir dönem Sovyetlerin Sovyet döneminde ÇEKA vardı, devrimi her türlü sabotörler den her türlü provakatiflerden, iç ve dış ajanlardan kurtarma örgütü idi." Bu kuruluşta bu mantık ve amaç ile kurulacaktı. Abdullah Öcalan, Mücadele Sorunlarımızın Çözümüne İlişkin Perspektifler ve Ele Alınış Tarzı Üzerine, s.166, Şam 1991. bkz. H. P. P. Yönetmeliği, Örgütün Adı, Heze Parastına Partî (HPP, Partiyî Koruma Birliği), Örgütün Amblemi: Yeşil çerçeve içersinde san zemin, Kızıl Yıldız, Kızıl Yıldızın içersinde Partî Önderliğinin resmi bulunur. Örgütün Amacı: Kürdistan Devrimine, PKK'de somutlaşan bağımsızlığı çözümlene ve Başkan APO'da ilâdesini bulan önderliğine, içten ve dıştan yönelen her türlü saldırıya, bozguncu ve yıkıcı girişimlere karşı, siyasal örgütsel ve askeri alanda, yetkin bir pratik sargılama temelinde karşı koymaktır."

293 a.g.r., s. 21

294 a.g.r., s. 22; Rahmi Barut, Zağnoslar, İstanbul, 1994 s.104,105

Her ne kadar bu yönde çabalar artırılmış eğitimin, örgütlenme, denetleme, planlama, sevk ve idare konularında gelişmeler sağlanmış olmasına rağmen "Parti öncülüğü oturtulmadığı için ortaya çıkan pratik, dönemin ölçülerine göre oldukça geriydi". Bu da düzenin istendiği şekilde sağlanamadığını gösteriyordu. Planlanan ancak bir türlü hayata geçirilemeyen eksikliklerin sebepleri ise şu şekilde belirtiliyordu. "1994 baharıyla başlayan çok kapsamlı ve bütün yıl boyunca süren operasyonlar yüzünden en temel kararlar hayata geçirilemedi."²⁹⁵

Güvenlik güçlerince, önceki yıllara göre daha ısrarlı olarak bu bölgede sürdürülen operasyonlar nedeniyle örgüt, askeri anlamda inisiyatifi kaybetmeye başladı. Gerillanın olmazsa olmaz şartı olan saldırı ruhu kaybolmaya başlarken, yerini savunma ve kendini koruma duygusu kaplıyordu. Bu psikolojik duygu her aşamada panik doğururken sonuçta hataları beraberinde getirecekti. Bu konu raporlara şu şekilde yansıyor.²⁹⁶

"1993 yılında alan kurtarma hedefinin gerçekleştirilememesi bölgedeki güçlerin taktik yaratabilecek ve uygulayabilecek düzeyde olmadığı"nı gösteriyordu. "Alan kurtarma" hedefi yerine, varlığını koruma endişesi gün geçtikçe amaç haline gelecekti. Bu çabayı sonuçlandırmanın gerektirdiği sayıca yoğunluk askeri anlamda yeni sorunlar ortaya çıkarıyordu. Taktik seviye takımı aşmıştı. Daha önce 15-20 kişiyi idare etmenin kolaylığı kaybolmuş, 200-300 kişiyi sevk ve idare etmenin zor problemleri ortaya çıkmıştı. Öyle ki bu sevk idare problemleri tüm zamanların en önemli sorunu olacaktı. İlgililer bu konuda şikayetlerini şu şekilde dile getiriyor-
du:²⁹⁷

"Filiyatta tabur komutanı ama pratik yönetimde ilgilenme ve eğitim konumlanma ve arazi tutmada tedbir geliştirmede, taktik geliştirmede takım komutanı düzeyini aşamayan" komutanlar, şikayetin merkezi oldu. Komutan sorunu, yöneti-

295 a.g.r., s. 24

296 a.g.r., s. 23

297 a.g.r., s. 28

mi zorlarken "katıllımlar gittikçe artıyordu", yoğunlaşan askeri hareketlilik işe sorunlarını da beraberinde getiriyordu.²⁹⁸

Bölge sorumluları, "Bir takım ve bir bölüğün ihtiyaçlarının temin edilmesinde pek zorluk çekmeyen kadrolar koşullar değişip saldırılar yoğunlaşınca ya da alanlar insansızlaştırılınca lojistik temininde, temin edilen lojistik gereksinimlerinin uygun araziye dağıtımında, saklanıp korunmasında ciddi tıkanmaların yaşandığını" dile getirdiler.

Bu döneme kadar lojistik konularında büyük bir rahatlık yaşanırken, birden-bire sıkıntıya düşmenin sebepleri şüphesiz ki önceki dönemlerde örgütün rahat hareket etme imkanları bulmasındandı. Bu ise güçlü olmaktan değil, müdahalenin olmamasından kaynaklanıyordu. Beklenenden daha şiddetli askeri tepkiyle karşılaşan ve bunu aşamayan örgüt, neden olarak örgütlenme ve taktik yaratıcılıktan uzaklık ile resmiyete, ordulaşmaya gelemeyen militanları gösteriyordu.²⁹⁹ Kaçırılan fırsatlar için kaleme alınan raporun bu bölümünde şunlar yazılıyordu.³⁰⁰ "1990 sonrası eyaletimizde ordulaşma ve savaş açısından oldukça elverişli koşullar mevcuttu. Eğer doğru bir tarzla devrimci savaş pratiği ortaya çıkarılsa idi ordulaşma ve savaş açısından daha o zaman ileri bir düzey yaratılır ve bu temelde ülke genelinde önemli bir etki yaratılabilirdi."

Gerçekten de 1992'de Kuzey Irak'a ve 1993 yılı yaz aylarından itibaren Türkiye içlerinde gerçekleştirilen yoğun operasyonlara kadar örgüt kendini oldukça rahat bir ortamda buldu. Bu sayede bir yandan dağlık alanlarda üs bölgesi geliştirilirken bir yandan da, halk arasındaki çalışma ile etkisini de arttırdı. Şiddetin zor-

298 a.g.r., s. 28 Artan Askeri etkinliğin Ünal ve işe üzerindeki etkileri için bkz. Kadri Gürsel, Dağdakikler, Bağcık'tan Gabar'a 26 Gün, İstanbul, 1996, s. 120,121. Gazeteci Gürsel, 31 Mart 1995 Tarihinde PKK'lar tarafından kaçırılır ve 26 gün onlarla birlikte hareket eder. "Sıklıkla eski güzel günleri anıyorlardı..." "Biz iki yıl önce burada devlet gibiydik, her tür yiyeceğimiz vardı," diyorlardı. Bu sözleri, Gabar'da farklı zamanlarda birkaç kişiden duydum. Demek, sohbetlerinde de birbirlerine "Biz bir zamanlar devlet gibiydik, her şeyimiz vardı," dermişler. Çevrede ilk bakışta dikkati çeken şey çöplerdi. Yüzlerce tenekte, konserve kutusu, şişe etrafa saçılmıştı. Eski kamp yeri bir çöplüğü andırıyordu. "Bütün bunlar size mi ait? Diye sordum." "Bizimdir" dediler. Yakın döneme ait çöp arkeolojisi bulgularıydı bunlar... Burada bir dönem var olmuş PKK'nın eriştiği yaşam düzeyi hakkında somut fikir veren bulgular..."

299 a.g.r., s. 28

300 a.g.r., s. 37 PKK'nın Türkiye içinde de bazı bölgelerde kamplarının bulunduğu basında da yer aldı. Bkz. 2000'e Doğru, 12 Mayıs 1991, Yıl 5, Ş.11. "İşte Türkiye'deki PKK kampları. Cudi'deki kampa 100'e yakın gerilla var." Tercüman, 9 Mayıs 1991, "acı gerçeği milletvekili bir raporda belgeleri. PKK Kampları topraklarımızda."

laması sonucu örgütle suç ortaklığına giren bir kısım halkın tekrar kamu yanına dönmesi veya en azından ara yerde kalması artık görünenden daha uzun zamana, maliyete ve sıkıntılara sebep olacaktı. 1993 yılı içinde bölgedeki askeri baskının birdenbire artışı örgüt ileri gelenlerine göre³⁰¹ "düzensizlik, disiplinsizlik, gerilik, komutada eskiyi aşamama v.b. olumsuzluklar kendini gösterdiği gibi doğaldır ki bu olduğu gibi savaşa da yansımıştı".

1994 yılına gelindiğinde ise, "Bölgede erkenden başlayan askeri hareketlilik" ile yıl boyunca kesintisiz operasyonlar yaşanmış, süreklilik gerillayı yıpratmış, yormuş zaman zaman kontrolden çıkartmıştı.³⁰² Bu yoğunluk sonucunda hedefler gerçekleştirilemezken, yıl sonuna doğru "düşmanı geri çekilmeye zorlanmış ve arazi üzerinde denetim yine yavaş yavaş elimize geçmeye başlamıştır" denirken daha sonra "boş dağların hiçbir işe yaramadığı" ifade edilecekti.

Özellikle gelişen sokak gösterileri ile askeri anlamda geline aşamadaki taktik düzeyin, bir üst aşamaya geçilmesi artık bir zorunluluk haline gelmişti. Uzun süreli halk savaşında en tehlikeli dönemin bu olduğunu ifade ediliyordu. Bu geçiş sağlanamadığı takdirde iş çıkmaza girecekti. Artık uygulanacak olan hareketli savaş son çıkış çabası idi. Hareketli savaş niteliği gereği sıkı bir koordinasyon ile sevk ve idare yeteneği yüksek liderler gerektiriyordu. Artık kişisel inisiyatif yerine resmîyetin ve kurumsallığın ön plana çıktığı, askeri tarz egemen olmalıydı. Amaç bu olunca, 1993 sonbaharında gerilla taktiğinden, hareketli savaş taktiğine geçişle görevini yerine getiremeyen bir komuta tarzı söz konusu olduğu görülecek, bu da gelecekte de en önemli sorun olacaktı.³⁰³

Silahlı militan sayısının anılan dönemdeki artışı durgunluktan kurtulmanın iç dinamiği olarak bir üst aşamanın zorladığı büyük sayılardaki birlikler ile takım seviyesindeki birliklerden bölük ve tabur seviyesine çıkış, hiyerarşik yapılanmada da farklı statüdeki kişilikleri de oluşturmaya başlamıştı.³⁰⁴

301 a.g.r., s. 39 Cumhuriyet, 15 Temmuz 1993, "Cudi ve Gabar taranıyor"

302 Dönemin Genel Kurmay Başkanı gazetecilere şu açıklamayı yaptı. "Cudi'ye Türk bayrağı diktik. Şimdiye dek çok sayıda PKK'nın baskınına uğradıktan sonra boşaltılan Dedeören Karakolunda da artık Türk bayrağı dalgalandırıyor. Cudi Dağı'ni tepesi 14 saatlik çatışmada ateş geçirildi." Hürriyet, 28 Temmuz 1994, Aynı haberi ise Cumhuriyet gazetesi "Cudi Dağının tepesinde Türk bayrağı var. Artık oraya tamamen hakimiz" şeklinde verdi. Bkz. Cumhuriyet, 28 Temmuz 1994.

303 a.g.r., s. 45

304 a.g.r., s. 47

"Yeni yeteneklerin önünü açamama, bu konuda belli kesimlerle sınırlı kalma yine ahbap-çavuş ile bölgecilik gibi geri durumlar, tayin terfide etkili olmuştur" deniyordu.

Teorik olarak oluşturulmaya çalışılan sicil sistemi pratikte oturtulamayınca artık bireysel kontrol ön plana çıkıyordu. Eğitim ise 1991 yılında en önemli mesele idi. İnsanlar eğitimi gereksiz görüyor,³⁰⁵ fırsatını buldukça da kaçıyorlardı. Botan'da basın-yayın faaliyetleri ise aksamalı da olsa yürütüldü. Dergi, haber bülteni, bildiri, baskı işleri ile kameraman faaliyetleri sürdürüldü.³⁰⁶

1992 yılında hastane örgütlenmesine gidilirken, bu çabalar 1993 yılında ancak düzene girdi ve yüzlerce hasta ve yaralı tedavi edildi. Hastalarla ilgilenmede ortaya çıkan sorunlar ise devrimin genel sorunu gibiydi. "Çünkü yer yer hastalarla ilgilenmede zayıflıkların yaşandığı, küçük burjuva doktor tutumlarının sergilenmesi ve hastalara karşı üslup bozuklukları içine girilmesi" bir çok şikayet ve eleştiri konusu oldu.³⁰⁷

Eyalet telsiz sistemini 1992'de yerleştirirken, şifre sistemine de aynı dönemde geçildi. Lojistikte ilgili yapılan en önemli gelişme artık bu hizmetin ayrı bir birim olarak örgütlenmesi idi. Bu sıkıntının başka türlü aşılması mümkün görülüyordu. Oysa 1991-1992 döneminde, lojistik ayrı örgütlenmediğinden, bölük ve alanlar ihtiyaçlarını kendileri karşılıyordu. "Bu dönemdeki elverişli koşulların da etkisiyle lojistik sorunları pek yaşanmamış denilebilir ki bir bolluk içinde olunmuştu." Ancak önce 1993 yazında, ardından da 1994 yılında yapılan operasyonların etkisi ile yeterli hazırlık ve örgütlenme yapılamaması nedeniyle bolluk biterken, had safhada lojistik sorunlar yaşandı.³⁰⁸

Eyaletteki silahlı militanların sayılarının yıllara göre dağılımı, örgütün bölgedeki etkinliği ve genel gidişi hakkında bize bazı bilgiler vermektedir. Temel bölge olarak örgütlenmeye çalışılan bu alandaki silahlı gücün sayısı yıllara göre şu şekilde seyrediyordu.³⁰⁹

305 a.g.r., s. 49

306 a.g.r., s. 50

307 a.g.r., s. 53

308 a.g.r., s. 77

309 a.g.r., s. 59

YIL	SAYI
1991	600-700
1992	3800
1993	3500
1994 sonları	3300

1993-94 yıllarında "katılımlarda daralma görülürken" 98 kişi kaçtı ve çatışmalarda 376 kişi öldü. "Devamlı süren operasyonlar ve kanallardaki yetersizlik" nedeni ile dağda istenen sayıyı yakalamak mümkün olamadı. Silahlı gücün bir diğer unsuru olan milisin durumu ise şöyleydi.³¹⁰ "1991-1992 yıllarında yükselen serhıldanlar (Sokak gösterileri b.n.) etkisi ve partinin genel gelişmesi sonucu olarak çok sayıda kişi milis haline geldi. Özellikle şehir merkezlerinde (Cizre, Şımak, Silopi gibi) adeta herkes kendini milis saymaktaydı." Artık bu safhada partili olmak çok fazla avantaj sağlıyordu. En riskli olan ise devlet yanlısı olmaktı. "Bu dönemde halk desteği o kadar fazla ki, kuryelik yapmak, yeni savaşçılar getirmek, keşif, istihbarat, gerillanın ihtiyaçlarını temin etmek, eylemlerde yer almak ve benzeri". Milis teşkilatı artık bazı alanlarda teorik belirlemelere uygun olarak "çok sistemli olmasa da nöbet ve devriye sistemini işletiyor, kendi güvenliklerini kendileri sağlıyordu."

Ancak, bu noktada sistemin geriye doğru işlediğini görüyoruz. Milis teşkilatının varlığını sürdürmesi ve geliştirmesi kendini güvende hissetmesine bağlı iken artan operasyonlar ve beklenmedik askeri tepki karşısında kendi varlığını koruma derdine düşen profesyonel gerilla, milisi kaderi ile baş başa bırakacaktı. Bu gelişmeler devletin başlangıçta içine düştüğü hatanın bu sefer örgüt tarafından askeri alanda işlenmesi anlamına geliyordu. Gerilla "Milisi ve halkı" koruyamamış, güvenliğini sağlayamamıştı. Emeli ile geçinen milis, bozulan sosyal denge ve geçim kaynaklarının daralması karşısında yerini ve konumunu tekrar sorgulamaya başlıyordu.³¹¹ "1992 yılında milis eğitim devreleri açıldığı gibi, 1993-94 döneminde

310 a.g.s., s. 92

311 a.g.s., s. 94

milis takımları kuruldu ancak aynı yılın sonlarına doğru milis teşkilatı deşifre olunca milis grupları dağıtılıp bir kısmı gerillaya katılma zorunda kaldı."

Ancak 1995 yılı başında bölgede "Milis gibi hareket edebilecek 1000 kişi" ile "Kuzey Irak'a giden 300 kişi vardı."³¹² Botan'dan diğer bölgelere gönderilen eğitimli 560 kişinin dağılımı ise şu şekilde idi. "Garzan'a 1 Bl. ve 1 Tk. Amed ve Dersim'e 1'er Bl ile Behdinan'a 3 Bl. "

b. Behdinan Eyaleti

Eyalet yapılanmasında sınırı çizilen coğrafi alan şu şekilde tarif ediliyordu.³¹³ "Güneyde Habur suyundan başlayıp Zağros'lara kadar uzanan ve merkez Başkale, Özalp, Gürpınar, Yüksekova, Çukurca, Şemdinli merkezlerini bünyesine alır. " Bölge konumu itibarı ile Türkiye, İran, Irak'tan bir kısım toprakları içine alır. Yüksek dağlar ile kaplı olan alan, akarsular ile de derin vadilere ayrılmıştır. Bu bölünmenin yarattığı kompartıman yapı, sosyal bünye ile birleşince gerilla için gerekli nitelikte coğrafya, İran ve Irak toprakları ile siyasal sınır, eşsiz imkanlar sağlamaktadır. Bu nitelikler şu şekilde tarif ediliyordu. "Güney ve doğu gibi geri cephelerin oluşu diğer özellikleri ile birleşince Behdinan ülkemizin kurtarılacak alanlarının başında gelmektedir."

İran ile komşu olmanın avantajları ise şu şekilde belirtiliyordu.³¹⁴ "Doğudaki taktik ilişki (İran devleti ile olan bağlantı b.n.) büyük oranda bu sahaya hizmet etmektedir." Bölgedeki silahlı gücün sayısı 1994 yılı sonu itibaren "1300" civarındaydı.³¹⁵ 1992 yılına kadar gelişme gösteren bölge, sayısal artışın ortaya çıkardığı sorunları bir türlü aşamadı. "Kuzey Irak"ın bölgeye sınır olan kısmının bu alana bağlanması sonucu yönetim kendini bu alana dayarken" risk almaktan kaçındı. 1992 yılında artan yeni katılımlara rağmen gittikçe kendini hissettiren ve bir türlü aşılamayan "komutanlık sorunu" en büyük problem olarak, yönetimi meşgul etti. Tayin, terfi ve eğitim gündemdeki en önemli sorun oldu. Basın, yayın

312 Birleşmiş Milletler'in dikkatini çekerek uluslararası alanda Türkiye'yi zor durumda bırakmak için Hakkari'den Kuzey Irak'a PKK tarafından götürülen 15 bin kişinin bir kısmının "Milis " olduğunu görüyoruz. Bkz. Cumhuriyet, 13 Haziran 1994.

313 a.g.r., s. 133

314 a.g.r., s. 139

315 a.g.r., s. 146,147

faaliyetlerinde dönem içerisinde, Kuzey Irak'ta "Peşmerge" ve "Tala ağrı" ile "Gerilla", Çukurca'da ise "Doza Cilo" dergileri belli sayıda yayınlandı. Eyaletin sorumluluğunda 1992 yılında Zap nehri boyunda hastane oluşturulmuşsa da, aynı yıl bölgeye yapılan operasyonlar sonucunda işlevini yerine getiremedi". Ağır hasta olanlar ve yaralılar K. Irak'ta tedavi edilmişse de edilemeyenler öldü veya sakat kaldı. Bu nedenle de ciddi sağlık sorunları yaşanmıştı. Eyalete katılımlarla ilgili olarak şu tespitler yapıyordu. "1990 öncesi yapılan feodal komplocu, sağ tasfiyeci ve kontra pratiği" tanımlı çok sayıda sivilin öldürülmesi sonucu, halkın devletin yanında yer alması ile halktan katılım olmadığı ancak "metropollerden çok sayıda ve yoğun katılımın olduğu" belirtilmektedir.

Katılanların bile örgütlenemediği, "Hefene ve Rubarok" gibi eylemlerde yüzlere varan "silahlı milletin öldüğü" ve "ordulaşma faaliyetlerinin tasfiye olduğu" belirtiliyordu. Bu gelişmeler sonucunda 1994 başından itibaren katılımlar azalmaya başlamış, güç kendini koruyamaz hale gelmişti.³¹⁶

Zaman zaman silahlı çatışmalardan uzak kalan milletin yönetimle ilgili problemler çıkardığı görülmekte, bu konu silahlı eylemden uzaklaşan gerillanın kısa sürede yozlaşacağı tezinin doğruluğunu göstermekteydi.³¹⁷ Katılanların geldikleri sosyal çevre farklılıkları ise bir süre sonra aynı potada eritmekte zorluklarla karşılaşılmasına neden olacaktı. Artık şikayetler raporlarda yer almaya başlayacak ve şu şekilde tarif edilecekti.³¹⁸ "Aydın veya şehir küçük burjuva kökenliler" olarak tanımlanan lise üniversite öğrencileri, öte tarafta köylü kökenlilerden oluşan diğer gruptu. Bunun sonucunda da "aydın lafazanlığı küçük burjuva ve köylü kumazlığı" suçlamaları sıkırtılan ortaya koyuyordu.

Eyalette meydana gelen kayıplar ile ilgili olarak eldeki kayıtlara göre 567 kişi öldü, 461'i ise yaralandı. Bu sayılar tutulabilen sicil kayıtlarına göre tespit edildi. 1994 yılı itibarıyla bölgede 1200 militan vardı.³¹⁹

316 a.g.r., s. 149 Derecik ve Aldutün karakollarına yapılan baskınlarda PKK çok sayıda zayıf verdi bkz. Cumhuriyet, 15 Eylül 1992, 1 Ekim 1992

317 Mao bu tür olanlar için Asi-avare tanımlı kullanmaktadır. Bkz. Mao, a.g.e., s. 72

318 a.g.r., s. 152, 154

319 a.g.r., s. 168

c. Mardin Eyaleti

Mardin eyaletinin coğrafi tanımı ile nitelikleri şu şekilde ifade ediliyordu: "Botan, Garzan, Amed, ve Gap eyaletleri ve Küçük Güney (Suriye b.n.) ile çevrili Nusaybin, İdil, Midyat, Bismil, Savur, Kurtalan gibi önemli serhıdan (Gösteri b.n.) merkezlerini içine alan Mava, Bagok, Ömeryan ve Hebızbina gibi gerillaya uygun dağlık ve ormanlık sahalan ve ovalık kesimleriyle önemli bir mücadele sahasıdır."³²⁰

Sınırları çizilen bölge 1991 yılı itibarı ile "halkın siyasal cepheleşmesi ve eylemliğini geliştirme ve gerekse araziye dayalı gerilla birimlerinin üslenmesini hareket ve eylem düzeyini geliştirmeye imkan vermektedir." Bu imkanın oluşumu gerçekten kısa bir zamanda gerçekleşmemişti. Birinci neden Mardin'de, gerek önceki yıllarda faaliyet gösteren siyasal Kürtçü grupların etkisi ile gerekse Lübnan'a pasaportlu pasaportsuz giden çok sayıda işçinin, örgütü yakından tanınması ve ilişkiye geçmesi sonucunda bir sempatizan grup oluşmuştu.³²¹ Suriye ile sınırdaş olması nedeni ile PKK'nın bu bölgede oluşturduğu gelişmelerden de etkileniyordu.³²²

Ancak PKK zamanla Mardin'de geçmişte birbiri ile silahlı mücadeleye giren 12 Eylül 1980 sonrası dağılan bu farklı doğrultudaki Kürtçü grupları bir araya toplamayı başardı. Bölgedeki gelişmeler, hareket için heyecan verici görünüyordu. Öyle ki bölge raporunu kaleme alanlar, "Bir orduyu besleyip-donatacak maddi kaynaklara ve yine bir orduyu oluşturacak düzeyde güçlü insan potansiyeline sahip serhıdan hareketi ve değişik biçimlerde ortaya koyduğu direnişçiliği nedeni ile Mardin eyaletine, Botan'dan farklı ama onu tamamlayan bir rol biçmiştir. Bu alan partimiz tarafından başından beri savaşımızı her bakımdan büyük destekler sunan bir ayaklanma merkezi olma rolünü atfetmiştir", diyordu.³²³

Bölgede meydana gelen uzun süre devam eden sokak gösterilerinin artarak gelişmesindeki nedenlere baktığımızda şunları görmekteyiz: Suriye ile olan

320 a.g.r., s. 173

321 Cumhuriyet, 5 Temmuz 1982, "Binlerce Mardinli Lübnan'dan çıkmaya uğraşyor." başlıklı haber.

322 PKK'nın Suriye'deki etkinliği için bkz. PKK-Suriye ilişkisi.

323 a.g.r., s. 201

komşuluk ilişkisi buradan kaynaklanan gelişmelere karşı bölgeyi hassas hale getiriyordu. Kasabalar artan şiddet nedeni ile kırsal alanlardan gelen yoğun göçün durağı olmuştı. Bunları takip eden günlerde gündeme gelen ve Irak'tan Türkiye ve İran'a doğru gelişen göçertme hadisesinin medyadaki yansımaları bölge halkının üzerindeki etkisi çok fazla oldu. Bu fırsatı iyi değerlendiren örgüt, bölgede halkını ayaklanma noktasına getirmeyi önüne vazgeçilmez hedef olarak koyuldu. Şiddetin öncelikle yoğun olarak uygulandığı bölge burası idi. Örgütlenmiş halk bu anlayışa göre "Halkın siyasal şiddetini uygulayacaktı". Bu anlayışın geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi için oluşturulacak temel, örgütlenmeye dayanıyordu.³²⁴

"Ulusal Kurtuluş savaşımızın serhıldan hareketi ile kucaklaşarak tam bir kitle-sel karakter kazandığı bu dönemde, hem orduya savaşçı akınında bir patlama olmuş, hem de büyük maddi, teknik olanaklar ortaya çıkmıştır. Tüm yurtsever yoksul halkı ve ara tabakaları etkisine alan bu halk direnişi ile değişik sınıf ve tabakalarından saflara doğru gelişen insan akışı büyük bir ordulaşma imkanı da ortaya çıkmıştır."

Bu şekilde artan katliamların sonuçları kısa bir süre sonra görülmeye başladı. Silahlı hareket, gösterileri kontrol edemez ve yönlendiremez hale geliyordu. Öyle ki,³²⁵ "Parti adına halkın karşısına çıkan birçok yönetici halk imkanları üzerinde en lüks yaşamı sürdürmüş ve halka karşı saygı, sevgiyi içermekten uzak, hakaret içeren tutumları sergilemekten sakınmamışlardır" demektedir.

Bu noktada dikkati çeken husus, işini uydurabilen bir kesim her durumda yine işin başına geçmeyi başanıyor, yük yine en altta kalanların sırtına yükleniyordu. İşin zor tarafı olan dağda silahlı faaliyet sürdürmek yerine bir kısım fırsatçıların "kadro cephe faaliyetleri yürütme adı altında adeta halkın başına bela edilmiştir" ifadesi ile konunun ideolojik kontrolden çıkıp kişisel çıkar noktasına geldiği belirtiliyordu. Öyle

324 a.g.r., s. 202. Örgüt bölgedeki etkinliğini daha erken tarihte sağladı. Öyle ki Mardin'in taraklı mezarına baskın düzenleyen PKK'lılar 8'i çocuk 27 kişiyi öldürdüler. Bkz. Cumhuriyet, 10 Mayıs 1988. "PKK'ın alıyor. Son iki günde gerçekleştirilen PKK baskınlarının daha önce aynı yörede yapılan ve birinde 6'derinde 20 PKK'ının ölümüne neden olan operasyonlara karşı misilleme olduğu belirtiliyor." Ertesi gün olay yerine giden İçişleri Bakanı ile Olağanüstü Hal Bölge Valisi ise şunları söylüyordu. "Bölgede inceleme yapan İçişleri Bakanı Kalemli 27 kişinin ölümü ile sonuçlanan olay için moralimizi bozacak nitelikte değil. Bölge Vefisi Kozakçıoğlu "Görmesim, bilmiyorum'la bu iş yürüzmez, diye konuştu." Cumhuriyet, 11 Mayıs 1988. Şiddet, egemen güç haline gelmiş ve kanlı örnek ortada iken, Vali "suskunlara" sitem ediyordu.

325 a.g.r., s. 193

ki sadece şehirlerde değil köylerde de silahlı güç olarak faaliyet gösteren unsurları tümüyle köylünün hayatına egemen olmuş,³²⁶ "sığınağını milise ya da köylüye yaptıran, yeme içmesini oradan karşılayan, güvenliğini ona emanet eden hatta bir çok eylemin keşif, istihbaratını milise ve köylüye yaptıran, bu anlamda esas yükü milis ve halka yükleyen bir tarz hakim" olmuştu.

Halka kaldıramayacağı kadar yüklenen örgüt, başlangıçta rahatça hareket ederken zamanla bu rahatlığını kaybetmek durumuna girdi. Çünkü halk düzeninin bozulması, kaldıramayacağı kadar yüklenmesi nedeni ile düşünmeye ve konumunu sorgulamaya başlayacaktı. Mardin bölgesinde "1992 yılında en yüksek noktasına tırmanan eylemlerin 1993'den itibaren giderek düştüğü" raporlarda yer alıyordu.³²⁷

Mardin'de "1990-1994 arasındaki dönemde raporlarda ölen militan sayısı 280, milis sayısı ise 40 olarak veriliyordu. 1995 yılı başı itibarı ile bölgede 150-170 silahlı militanın kalmıştı."³²⁸

Diğer eyaletlerde olduğu gibi Mardin'de önceleri gittikçe artan eylem sayısı ve etkinlik 1993'ten itibaren önce duraklarken, ardından inişe geçecekti. Aynı zamanda 1989 yılı başlangıcından itibaren istenen şekilde yönlendirilen sokak gösterileri de temposunu gittikçe yitirmeye başladı. Bunun en önemli sebebi ise artan gösterilerin zamana yayılarak tahammül edilemeyecek kadar uzaması sonucunda, sosyal ve ekonomik yapının temelden sarsılmasıydı. Artık geçim derdi ön plana çıkarken, kapatılan kontak anahtarları, indirilen kepenkler toplumsal tepki yerine, ekonomik yıkım haline geliyordu.

Silahlı eylemlerdeki nicelik ve nitelik düşmeye, saldırı ruhu ise savunma duygusuna yerini bırakmaya başladı. Kaybedilen saldırı ruhu, yerini kendini korumaya yönelik davranışlara bıraktıkça gerilla inisiyatifi kaybetmiş oluyordu. Her ne kadar, "zaman zaman müdahaleler" ile bu durum düzeltilmeye çalışılmışsa da kaybolan saldırı ruhu bir daha geri getirilemeyecekti.

326 a.g.r., s. 190

327 a.g.r., s. 197

328 a.g.r., s. 198

d. Amed Eyaleti :

Bölgenin coğrafi olarak sınırı şu şekilde tarif ediliyordu:³²⁹ Kuzeybatı Kürdistan'ın orta yerinde olması Dersim, Garzan, Erzurum eyaletleri ile sınırdaş olması yine GAP, Güneybatı ve Mardin eyaletlerine kollannın uzaması bütün eyaletlere bağlantı sağlayabilecek merkezi bir konuma sahiptir. Fırat ve Dicle nehirlerinin eyaletimizden geçmesi gerillanın üstlenmesine uygun olup, binlerce gerillayı koruyup barındıracak Gorse, Akdağ, Dorşin, Anduk, Berbıhır gibi dağların burada olması silahlı mücadelemiz için bulunmaz imkanlar sunmaktadır."

Bölgenin genel değerlendirmesini yaparken ifade edilen en önemli husus ise, Murat nehrinin güneyinde yer alan alanın özelliğinin partinin kurulduğu ve Şeyh Said isyanının bölgede başlamış olması olarak gösterilmektedir.³³⁰

Bölgede silahlı faaliyetleri sürdüren gruplar için en önemli problem ise diğer eyaletler gibi komutanlık sorunu idi. Askerileşmenin temel niteliği olan ve parti güvenliği gereği sicil, tayin, terfi konularına gereken önem verilmediği, atamaların -terfilerin koordinatörün denetiminde gelişmesi sonucunda ise keyfi davranışların gelişmesinin sıkıntılar yarattığı ifade ediliyordu. Öyle ki ifade bu noktada oldukça ilgi çekici görünmektedir.³³¹

"Koordinatör arkadaşın denetiminde geliştiğinden istediğini atar istediğini atamaz, ölçü olarak kendisini esas almıştır. Kendi tarzı ile en çok uyum sağlayan kimse, onu terfi ettirmiş gerektiğinde hiçbir kuruma hesap vermeden görevden alma tutumunada sıkça rastlanmıştır."

Katılmıların artması üzerine bölgede eğitim birlikleri açılmış, ancak istenen sonuçların elde edilememesi neticesinde de kapatılmıştı. Basın yayın ve propaganda için ise Denge Amed, Çanda Şer, Savaş Haber Bülteni isimli üç dergi yayımlandı. Bölgede arşiv ve sicil sistemi iyi işletilemediği için silahlı çatışmalar sonucunda "ölenler kim oldukları bile bilinmeden" gömüldü veya oldukları yerde kaldılar.³³²

329 a.g.r., s. 213

330 a.g.r., s. 214

331 a.g.r., s. 223

332 a.g.r., s. 225

Katılımlar 1991 yılından itibaren artarken buna bağlı olarak tabur örgütlenmesine gidildi, ancak silahlı hareketlerin esnekliğini yitirerek hantallaşması üzerine tekrar takım seviyesine dönüldü. Başlangıçta güç büyütme ve üslenme konusunda hiçbir sıkıntı çekilmemişken, 1993 sonrası yaşanan yoğun operasyonlar sonucu üslenme konusunda sıkıntılar yaşanmaya başlandı.³³³

Silahlı faaliyet gösteren sayıya baktığımız da ise şunları görmekteyiz. 1990-1994 yılları arasında toplam 710 kişi çeşitli nedenlerle ölüirken, 688 kişi kaçmış, 1995 yılı başına gelindiğinde ise bölgede halen 750 silahlı militan kalmıştı. ³³⁴ Bütün bölgelerde olduğu gibi Amed'de de sorun komutanlık konumunu yürütecek elemanların bulunamamasıydı. Dönemin başında inisiyatifi ele geçirmiş gibi görünen silahlı grup artık bu bölgede de psikolojik üstünlüğü yitirmeye başlamıştı.

e. Garzan Eyaleti

Bölge, "Batman, Bitlis, Siirt gibi önemli şehir merkezleri ile Sason, Kozluk, Beşiri, Tatvan, Hizan, Norşin, Ahlat, Şirvan, Mutki, Baykan ve Hasköy yerleşim birimleri yanında çok sayıda irili ufaklı yerleşimlerin de yer alması ile meydana gelmektedir. "Ipek yolu" ve "Raman petrol yatakları" nedeni ile ekonomik değeri olan madenler çıkarılmaktadır. "Sason, Kozluk, Mutki" alanlarının "en uzun süreli halk direnmeleri" olduğu yapılan tespitler arasındadır.³³⁵

Bölgede örgüte göre en ilgi çekici olan "ihanet odağı İdris-i Bitlisi'nin torunu Kamuran İnan'ın aşiretinin Bitlis-Hizan çevresinde oluşu ile Bitlis-Norşin kısmen de Mutki Şeyhliğinin etkisi yanında Sason-Kozluk-Mutki'de Şigo aşiretinin bir etkinliği söz konusudur" denmektedir.³³⁶

12 Eylül 1980 öncesinde bölgedeki bir kısım aşiretler arası çatışmadan faydalanan örgüt bölgeye yeniden döndüğünde, halktan üslenme ve genitlacılık konusunda beklenmedik tepki ile karşılaşır. Bölge halkından umduğu desteği

333 a.g.r., s. 244

334 a.g.r., s. 244

335 a.g.r., s. 247. Eyalet'te bir süre kaldıktan sonra andanrı yazar Demirkan'ın anlatımları için bkz. Sami Demirkan, *Üperden Hırafor, PKK ile 3.5 Yıl*, İstanbul, 1995

336 a.g.r., s. 249

bulamayınca da üslenme sorununu devamlı yaşayacaktır. Bu ise "asi avare eşkıyalık" olarak suçlanmalara, aynı zamanda "askerleşme" problemine ve sonunda da "Komutanlık" probleminden kaynaklandığı ifade edilecekti.³³⁷

Bölgede görevlendirilen ve faaliyet gösteren militanların askeri yaşama gelememesi, köylülükten kurtulamaması en önemli sorundu. Aslında bölgedeki varlıkları ile kendilerine uygun bir ortam oluşturmamaları nedeni ile ortaya çıkan güvensiz ortam disiplin oluşumunda en önemli sebepti. "Kuralı yaşamı sıkıcı bulma, nizama düzene müthiş tepki duymakta, buna zorlandığında isyan etmektedir."

Bölgedeki saldırı ruhunun körelmesi, savaşım eylem üretme yerine, varlığını sürdürmeyi temel amaç haline getirdikleri dile getiriliyordu. "Yaz mevsiminde eğitilen bir tim metropol alana gönderilmiş, önüne konulan hedeflere yönelik eylemler gerçekleştirilmişlerdi. Orman yakma, turistik tesislere yönelik bombalama, sabotaj ve suikast eylemleri gerçekleştirdiler." Bunları yapan tim bir süre sonra geriye dönmüştü.³³⁸

Bölgeye ilk keşif birimi 1983 yılında girmişti. 1991 yılında yerleşmek için gelen silahlı güç ise 94 kişiden oluşuyordu. 1994 yılının son günlerinde ise bu sayı 600 civarında seyrediyordu. Bölgeye yerleşmeye başladığı 1991'den 1994 sonuna kadar geçen sürede silahlı çatışmalarda ölen militan sayısı 388 olarak verilirken, 110 kişi kaçmış, 26 kişi de çeşitli suçlardan dolayı infaz edilmişti.³³⁹

1. Devrimci GAP Eyaleti

V. Kongreye giderken ayrı bir eyalet olarak belirtilen bölge zaman zaman kendi başına bazen de yakın bir eyaletle birlikte faaliyetlerini sürdürmüştür. Coğrafi tanımı yapılan bölgenin tanımı şu şekilde idi.³⁴⁰

"Kızıltepe'den, Mazıdağı'na Çınar ile Urfa ve tüm ilçelerini de içine kapsayacak şekilde Fırat havzasına kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Doğuda Mardin eyaleti kuzeydoğuda Amed eyaleti, batısında güneybatı eyaleti, güneyinde ise

337 a.g.r., s. 257

338 a.g.r., s. 277

339 a.g.r., s. 290

340 a.g.r., s. 311

küçük güney ile sınırlıdır." Bu tanımla sınırları belirtilen bölgede "E-5 yolu" gibi önemli karayolunun bulunduğu, yoğun şehirleşme ve yerleşim alanlarına sahip olduğu dolayısı ile de bunun önemli bir özellik olduğu ifade ediliyordu.

Bölgenin ovalık coğrafi yapısı, üslenmeye imkan vermemekte bu nedenle de silahlı güç varlığını sürdürememektedir. Bu coğrafi olumsuzlukların yanında en önemlisi ise örgütün ortaya çıktığı dönemde, yoğun faaliyet gösterdiği bu bölgede insanlardan yeterli destek bulamamasıdır. Atatürk barajının tamamlanarak su tutulması sonucu bölgenin batısı ile irtibatını kesmiş, bölge halkının örgüte karşı silahlanarak korucu olması neticesinde şikayetler artmıştı.

Çoğunluğu "Mardin ilinin yakın ilçelerinin kırsalına dayanan silahlı faaliyetler 1993 yılında,³⁴¹ 3 bölük (180) kişilik silahlı güç ile yürütülürken 1994 sonlarında bu sayının 20 kişi civarına kadar düştüğü" görülmektedir.

Bölgede varlık gösteren gruplar alanda faaliyet ve etkinliklerini artıramayınca bu defa büyük şehirlere yönelmişlerdir. Bunun içinde özel olarak eylem grupları hazırlanmış ve gönderilmişti. Bunlar sabotaj, suikast ve orman yakma eylemleri olarak tespit edilmişti. Bu eylemlerden gerçekleştirilenler ise şu şekilde sıralanıyordu. "Manisa'nın birkaç yerinde, Tarsus'ta, İzmir'de, orman yakma, İstanbul Samandıra Refah Partisi ilçe binasının bombalanması ve taranması" sayılan eylemlerdi.³⁴²

g. Dersim Eyaleti

Dersim olarak adlandırılan bölge ³⁴³ coğrafi olarak, "Erzincan güneyinden Murat nehrinin güney kıyılarını içine alırken doğuda ise Bingöl ilinin bir bölümünü içine almaktadır." Arazinin engebeli yapısı akarsular tarafından derin vadiler halinde bölünmüş, seyrek yerleşim alanları silahlı eylem ve gizlenme için eşsiz imkanlar sağlamaktadır. Bulunduğu bu konum bölgeye üslenecek gücün kuzeyde Erzincan'a batıda Sivas'dan başlayarak Yeşilirmak boyunca arazinin elverişliliğinden de faydalanarak batıya Amasya'ya kadar, güney batıda ise Malatya kuzeyini etki altına alma imkanı sağlayacaktır. Bölge güney Toroslar ile güneybatı Toros dağ silsileleri ile kuzeyden gelen dağ silsilelerinin harmanlandığı düğüm noktasını oluşturmak-

³⁴¹ a.g.r., s. 309

³⁴² a.g.r., s.3 32 Cumhuriyet, 23 Ağustos 1994

³⁴³ a.g.r., s. 321

tadır. Kendini dağlara vuran birisinin bu iskelet sayesinde emniyetli bir şekilde Irak'tan Amasya'ya kadar uzanması mümkündür.³⁴⁴

Bölgeye PKK'nın 1986 yılında tekrar silahlı militanlarını yerleştirmek için geldiğinde pek problem olmayan, diğer silahlı Marksist gruplarla aralarında üstünlük mücadelesine girişmişlerdi. Bu durum da bölgede ilginç gelişmelere sebep oluyordu. Haliyle bir yandan güvenlik güçleri bir yandan da birbirleri ile silahlı çatışmaya giren farklı ideolojik gruplar bölgede etkinlik kurmaya çalışıyordu. Bir süre sonra PKK, bölgede etkinliğini artırarak gelişmelere damgasını vuracaktı. Buna göre de, "12 Eylül 1980 sonrasında dağda sadece TIKKO kalmış ve halkın da başta Ovacık olmak üzere aktif desteğini sağlamıştı."³⁴⁵

Daha sonraki dönemde ise bölgeye "Dev-Sol, Halkın Kurtuluşu" isimli Marksist silahlı gruplar gelip faaliyete başladı. "1992 yılında bölgede 200 silahlı militanı olan TIKKO'nun Kemalist yaşam ve ahlakı anlayışı nedeni ile gerillayı yozlaştırdığı, hem de halkın kafasını karıştırdığı" görülünce PKK duruma el koyma zorunluluğu hissetti.³⁴⁶ Gecikmeden duruma el koyan PKK'lılar bölgede TIKKO militanlarına "Misafir statüsünde" olduklarını belirterek artık otoritelerini tanımalarını istediler, buna itiraz edenler "etkisizleştirilirken", Halkın Kurtuluşu grubundan 6 kişi vurularak öldürüldü.³⁴⁷

Bu problemler aşılmaya çalışılırken, 1991 yılından itibaren bölgede artan güç oturtulmaya çalışıldı, ancak başaramadığı dönemlerde ise sık sık komuta problemleri yaşandı. Sorun yine bu temelde ordulaşma, disiplin konularında düğümleniyordu.³⁴⁸ Askeri eylem olarak belirtilen hususlar ise 1990-1992 döne-

344 Hamit Sadi Selen, *Türkiye Coğrafyası'nın Anahatları*, Ankara, 1954, ss. 14, 21

345 a.g.r., s. 380

346 a.g.r., s. 381, Konu ile ilgili görüş ve tartışmalar için bkz. Serkan Metin, "Dersim Tartışması" *Teorik Programatik Perspektifler ve Siyasal Değerlendirmeler, Kültür Ulusal Sorunu*, İstanbul, 1994 ss. 249-280

347 a.g.r., s. 384, Olay başına da yansıdı. Bkz. *Zaman*, 12 Ekim 1993. *Cumhuriyet*, 11 Ekim 1993 "Tunceli, PKK, TDKP'li 6 Kişiyi öldürdü. PKK'nın Tunceli'de sol örgütlere yönelik saldırılar sürüyor. Kurd-Ha'nın yayınladığı haberlerde "Halkın Kurtuluşu provakatorluk yapıyor, TIKKO ve Dev-Sol'a karşı temizlik başladı. *Cumhuriyet*, 12 Ekim 1993 "PKK ile TDKP arasındaki çatışma protestolara yol açtı. Öğretmenler derse girmiyor. Tunceli gergin, eğitim durdu. Ovacık'ta 2 bin kişi PKK'ya: protesto ediyor." *Cumhuriyet*, 14 Ekim 1993. Tunceli'de 3 ölü daha. PKK, TDKP'li leri öldürdü. Gerginlik sürüyor." Kısa bir süre sonra "Devrimci, Demokrat, Yurtsever Kamuoyuna" Başlıklı bir bildiri yayınlanıyor ve şunlar söyleniyordu. "Bir süreden beri, Dersim ve çevresinde özgürlük mücadelesi adına, halka ve devrimcilerle ...Hiçbir "gerekçe" devrimcilerin öldürülmesini haklı kılamaz. Kendilerinden başkalarının bu mücadele içinde yer almasını için onaylarının gerektiğini savunmaları" *Cumhuriyet*, 28 Ekim 1993.

348 a.g.r., s. 375 Bu dönemde sorumluluk üstlenmiş olan "Dr. Baran" Öcalan'a verdiği sözleri yerine getiremediği için ithar etti. Ancak daha sonra 5. Kongre'de "İtibarı edasi" yapıldı. bkz. *PKK 5'inci Kongre Kararı* s. 189, 190, 191.

minde ancak taciz sınırları içinde kaldığı ifade ediliyordu. Bu noktada şikayet ise inisiyatifin kullanılamamasıydı. Bölgeden PKK'ya katılım az olurken gelenler ise, çevre metropollerdendi. 1990-1994 döneminde silahlı çatışmalarda 300 civarında militan ölürken, 200 kişi kaçtı ve 21 kişide ölümle cezalandırıldı. Mevcut sayı ise 700 civarında bulunuyordu. PKK'nın bölge için geliştirdiği söylem "solculuk adına" bölgede Kemalizm'in gerçekleştirilmeye çalışıldığıdır. Bu nedenle "bu kişilik yıkılmadıkça devrimci başarının mümkün olmayacağı gerçeğinin saptandığı" belirtiliyordu.³⁴⁹

h. Erzurum Eyaleti

Erzurum eyalet olarak adlandırılmasına rağmen, örgüt nüfus olarak destek elde edemeyeceğini düşündüğü yerler için de, "azınlıklar politikası" açıklamıştı. Azınlık politikaları geliştirecek bu sayede, en azından yanına çekemediğini, karşısına almama tavrı geliştirecekti.

Coğrafi tanımda Erzurum eyaletinin sınırları şu şekilde belirtiliyordu.³⁵⁰ "Ülkenin orta kısmında yer alması bir yandan Serhat'a bir yandan Garzan, bir taraftan Dersim'e bağlantılı olması coğrafi temelde önemini arz etmektedir. "Tarifi yapılan bölgenin en dikkat çekici yönünün ise "Şeyh Said" isyanının geliştiği bölge olmasıdır. PKK faaliyetlerinin "1978-79" yıllarında bölgeye taşırılmış olduğunu bunun da ancak "ideolojik ve politik" düzeyde kaldığını öğreniyoruz. Bu yayılma faaliyetleri daha çok "Bingöl, Muş, Karlıova" bölgelerinde sürdürülmüştü.

İçinde bulunulan dönemde ise asıl bölgeye etkili giriş 1991-92 yıllarında Muş, Erzurum kırsalından yapılmış, anılan bölgelerde çalışmalara başlamışlardı. Giriş için bölgenin güneyi en uygun güzergah seçilmişti. "1992 yılı baharında bölgeye yerleşmek üzere Kuzey Irak'tan yola çıkan 34 kişilik grup bölgeye geldi". Bölgeye gelen bu grubun gerilla tarzı yerine varlığını köye ve köylüye dayayarak sürdürmesi üzerine başarı elde edemediğini görüyoruz. Buna göre sorun yine komutanlık probleminin aşılamaması idi.³⁵¹

349 a.g.r., s. 402

350 V'nci Kongreye sunulan Eyalet Raporu. Cilt II, Şam, 1995, s. 406

351 a.g.r., s. 418

Şikayetlerde bunu görmek mümkündür. "Eyaletimizde şekillenen karargahlar istenilen tarzın çok gerisinde ve savaşın ağırlaştığı, hantallaştığı yerler olmuştur" derken sebepleri de şu şekilde sıralanıyordu. "Emekten uzak, yoksun olarak ortaya çıkan komutanlar istenen yetenekleri sergileyememişlerdir." Kurumlaşamamanın yarattığı problemler dile getirilirken de "Eğitimsizlik, güçlerin formasyonunu düşürürken, tayin terfide ise ahbap çavuş ilişkisi" en çok şikayet edilen husustu.³⁵²

Tüm bunların sonunda "sivil sisteminin rastgele tutulması sonucu" silahlı çatışmalarda ölen militanların kimliği belli olmadan dağ başlarına gömüldüklerini görüyoruz. Silahlı çatışma sonrası yaralananlar ile hastalananların durumu bir diğer şikayet konusudur. Buna göre "ağır yaralı ve hastalar müdahalesiz kalmakta bu da ölüm ve sakatlanmalara yol açmaktadır".³⁵³

Bölge de muhabere sorununu uzun ve kısa menzilli telsiz kullanarak 1993 yılında çözümlmişti. Bölgeden katılan silahlı militan sayısının, yıllara göre mevcutları ise şu şekilde idi. "1991 yılı sonlarında sayı 300 iken, 1992'de 500'e yakın savaştı alındı. 1993'de ise 120 ve 1994'te ise 40'e yakın savaştı alındı". Sayıdaki azalma ve niteliğin düşmesinin sebebi ise "savaştı potansiyelini eğitip, savaştıramadığı gibi kurala, disipline gelmeyen" sorumluları.³⁵⁴

Eyalette "gerilla savaşı ve eylemliği taktikten uzak" tespiti yanında "1993'de hareketli savaş adına eyalette yaşanan köylü yaklaşımıyla, planlamalar yapılmış hareketli taburlarla mevziye çakılırken, köylü isyancılığı egemen olmuştur, sonuçta bu dönemde onlarca kaçış ve bir o kadar da ölüm yaşanmıştır". Görüldüğü gibi, gerilla savaşı adına yapılan faaliyetlerin sonucunda geline noktanın istenen şekilde gerçekleşmemesinin ve hatalarının temelinde yine liderlik konusu yatıyordu.

Eyalette 1990-94 döneminde 247 militan ölürken, 152'si kaçtı 13 silahlı militan da örgüt tarafından öldürülerek cezalandırıldı. Bölgede, 1995 yılbaşı itibarı ile 400 silahlı militanı bulunuyordu.³⁵⁵

352 a.g.r., s. 424

353 a.g.r., s. 426

354 a.g.r., s. 432

355 a.g.r., s. 441

i. Serhat Eyaleti

Bölge, "Doğuda İran ve Nahcivan kuzey de Ermenistan, Gürcistan ve Artvin batıda Orta eyalet, Güney ve Güneydoğu'da Garzan ve Behdinan eyaletleri ile çevrili geniş bir coğrafyaya sahiptir." ³⁵⁶ Bölgenin özellikleri ise şu şekilde ifade ediliyordu. "Eyalet kitlesinin yoğun olması, yurtsever olması eskiden gelişmiş isyanların bıraktığı izler olaya başka bir boyut daha eklemektedir." Bu boyutun niteliği de "1930 isyanlarından sonra Kemalist rejim eyalette özel politikalar uygulamaya başlamış, şehir merkezleri ve ovalık alanlarda batıda Türk, Çerkez ve Türkmen kitleleri yanı sıra Kafkasya'dan gelen Azeri, Terekeme halkından da önemli bir ke simi yerleştirilmiştir. Bunlar Orta Anadolu'ya göç ettirilen Kürt kitlesinin yaşadığı alanlara yerleştirilmiştir" değerlendirmesi yapılmaktaydı.

Arazi "ovalık ve yaylalık, yarısi da dağlıktır. Dağlık arazi genelde bir birinden kopuktur. Ağrı dağı ile Tendürek dağı arasında geniş ovalık arazi vardır. Yine Çemçe ile Ağrı, Tendürek arasında düz ova ve yaylalar vardır". Coğrafya incelenirken silahlı mücadelenin oturacağı zeminin en ince detaya kadar incelenmesi söz konusudur. "Arazi yapısı Göle, Şenkaya, Olur, Oltu ve Sarıkamış alanlarında engebelik ve ormanlıktır. Tendürek, Çemce, Ağrı dağı, sert ve kayalıklı bir yapıya sahip olmasına rağmen ormansızdır. Arazi yapısının birbirinden kopuk olması, ovalık alanlarla çevrili olması, kuşatmaya girmesini kolaylaştırmaktır." ³⁵⁷

Arazi bu şekli ile askeri değerini ve harekate yön verme şeklini göstermektedir. Bölgeye PKK'nın ilk girişi 1978 yılında oldu. 12 Eylül 1980 hareketinden sonra ise küçük bir grup Ağrı Dağı'na çekilerek varlığını sürdürdü. ³⁵⁸

Bölgeye ilk silahlı gruplar 1984 sonrası gelmişse de bu grup 1985'de etkisiz hale getirildi. ³⁵⁹ Bundan sonraki dönemde bölgede ancak "1990 yılı sonrasında gelişme yaşandı." Büyümenin beraberinde getirdiği sorunlar listelenirken "Eyalet Komutanlığının otorite zayıflığı, yönetimlerinin kendilerini konuşturmaları bunun yarattığı boşluklarından yararlanarak bölge yönetimleri arasında dedikodu, didişme, çekişme ve birbirini teşhir etme yaşanmıştı".

356 a.g.r., s. 451

357 a.g.r., s. 452

358 a.g.r., s. 453

359 a.g.r., s. 458, Cumhuriyet, 14 Ağustos 1985 "Erzurum, Şenkaya ilçesinde 2 terörist ölü ele geçirildi."

Bu anlaşmazlığın bölgeciliğe yol açtığı ve sonunda kayıpların yaşandığı belirtilmektedir. Sayının artması tıkanmayı da beraberinde getirmektedir. "Ağrı dağı bölgesinde ortaya çıkan tarzda daha çok köylülüğün anlayışı egemen olmuş, köylü kökenlileri kadrolar ön plana çıkarılmış, sorunlara yaklaşımda düz, politik olmayan kaba yaklaşımlar olmuştur."³⁶⁰

Sıcak çatışmaya girmeyen, planlama faaliyetleri yürüten kesimler içinde "karargahta küçük burjuva aristokrat anlayış egemen olmuş, pratik sorunlar da uzaklaşma hantallaşma ve sorunlara salt teorik yaklaşım ön plana çıkmıştır." derken, "Tendürek bölgesinde ise feodal aristokratlık egemen olmuş, bastırmacı, bireyci, ağalık ve kadroyu iradesiz bırakma" şeklinde yorumları yapılmıştır.

Bu noktada 1994 sonuna doğru bölgede silahlı gücün barınmadığı "tasfiye noktasına geldiği" bunun sebebinin yönetimden kaynaklandığı belirtilmiştir. Ordulaşma faaliyetlerine bakış açıları ise "Disiplin yerine ortaya çıkan durum asi grup yaşam biçimidir. Kural kaidelerinin alışkanlık haline getirilmesi olmamış, bunlar sadece eğitimlerde söylenen konular olmaktan öteye gitmemiştir."³⁶¹

Bölgede faaliyet gösteren militanların "sivillerle içli dışlı" oldukları bunun sonunda da "laçka tamamıyla sivil yaşamla bağlantıları kesilmemiş, hatta onu taklit eden bir konum ortaya çıkmıştır".³⁶²

1991 ve sonraki dönemlerdeki katılımların artması ile sayıdaki artışın "ürküntü yarattığı" ifade edilmektedir. Katılanların "1991 için 190, 1992 için 300, 1993 yılı için 700 olarak verilmekte, katılanlardan 300'ün askerlik yasası gereğince alınmıştı. Askerlik yasası ile alınma lğdır ile sınırlı kalmıştır".

Sayının artmasına rağmen 1993 sonrasında meydana gelen gelişmeler silahlı güçler için iyi olmayan sonuçlara yönelmişti.³⁶³ "1994 yılı kış sürecinde hem askerlik yasası ile alınan hem de gönüllü temelde saflara katılan savaşçı yapının ciddi bir temelde eğitilmemesi nedeniyle kışın başından itibaren başlayan, bahara kadar süren operasyonlar sonucu 150'ye yakın kaçış olmuştu". Bölgedeki silahlı

360 a.g.r., s. 462

361 a.g.r., s. 477

362 a.g.r., s. 478

363 a.g.r., s. 487

güçlerin dayandığı geri emniyet bölgesi sürekli İran oldu. Temel faaliyet bölgesi olarak da "Ağrı ve Tendürek dağının alındığını" görmekteyiz. 1993-1994 kışında bölgede bulunan silahlı militan sayısı "700 kişi olarak veriliyordu". Daha sonra güçlerin yayılması amacı ile de bunlardan "150 kişilik bir grup Göle, Şenkaya, Çemçe, bölgelerinde üslendirmeye başlanmıştı". Yapılan eylemler "tacizden öteye gitmedi" şikayeti, bu da kaçak dövüş tarzına uyuyor şeklinde yorumlandı. Bölgedeki asıl yıkımın ise 1994 yılı kışında yaşandığını görüyoruz.. Kayıpların sayısı "Ağrı dağında 39, Tendürek'te 60, Sankamış'ta ise 49, dolayındaydı".³⁶⁴

Milis örgütlenmesinde "1993 yılında zirveye çıkıldı" ifade etmektedir. Bunun anlamı yerel silahlı grupların aktif olarak silahlı çatışmalara girmesi idi. Bunun beraberinde getirdiği sonuç ise halkın bölgede devletin yanından hızla uzaklaşması anlamına geliyordu. Artık bu noktada halk suç ortaklığına sokulmuş oluyordu. "Eylemlerin yarattığı etkiyle, coşkuyla gelen kütlenin adeta milis olmak için kendisinin başvurduğu durumda deneme-sınama olmadan herkesin alındığı "bunun sonucunda ise ortaya çıkan tablo şu şekilde anlatılıyordu. "Özellikle köylerde milislerin aşiretsel ve ailesel sorunlarında bu konumlarını kullanarak epey tahribatlara, halkın partiden soğumasına hatta bazı yerlerde karşı çıkmasına neden olmuştur".³⁶⁵

Milis örgütlenmesine dahil olmak toplumsal yapıda bir üstünlük ve nüfuz sağlama yöntemi olarak görülmüştü. Milislerin katıldıkları eylemlerden birisi de "Aralık ilçesinin basılmasıydı." ³⁶⁶ Bu eyleme "gerillanın yanında katılan milis sayısı ise 40" kişiydi.³⁶⁷

Bölgede yaşanan en ilginç gelişme ise,³⁶⁸ 1994 kışında Şenkaya bölgesi ile ilgilidir. Bölgedeki 78 kişiden operasyon sonucu ancak 8 kişi kurtulabilmişti. Bunlardan 49'u çatışmalarda ve donarak ölürken, 16'sı kaçmış, 5'i de arkadaşları tarafından öldürülmüştü. Sonuç olarak bölge 1994 sonunda örgüt açısından büyük

364 a.g.r., s. 488.Cumhuriyet, 21 Nisan 1994 "Ağrı ve Tendürek dağlarında operasyonlarda 60 PKK'lı öldü."

365 a.g.r., s. 495

366 a.g.e., s. 495 bkz Cumhuriyet, 18 Mayıs 1992. "PKK'dan Roketli saldırı. Kars'ın Aralık ilçesinde PKK'lı teröristler Emniyet Amirliği ve Lojmanlarına saldırı düzenledi. 1 çocuk öldü."

367 a.g.r., s. 496

368 a.g.r., s. 497 bkz. Cumhuriyet, 7, 11, 20 21, 27 Mart 1994, 20 Temmuz 1994

bir düş kırıklığı ile sonuçlanan girişimlerin yaşandığı alan olarak kaldı. 1991-1994 yılları arasında 384 silahlı militan ölürken bu milislerde 58'i buldu. Örgütten kaçanlar ise 280'di. Bölgeden örgüte katılım ise şu şekilde seyrediyordu. 1991 yılında 190, 1992'de 300, 1993'te 700'ü bulurken sayı 1994'te birden bire 50'ye düşmüştü.

Gerek katılanların sayılarına bakıldığında, gerekse eylemlerin yoğunluğu örgüt lehine başlangıçta yükselme gösterirken 1993'den 1994'e girilirken birden bire inişe geçmektedir. Bu da silahlı eylemlerin olduğundan daha üst noktaya taşırılmaması ile, örgüt üzerinde kurulan askeri baskının faaliyetleri önce sürünce-meye ardından da çöküşe götürdüğü görülmektedir. Bunda şüphesiz arazinin kom-partımanlara bölünmüş olması ile ısrarlı takip ve sürekli çatışmaların yaşanması sonucunda silahlı grupların erimesine ve etkisizleşmesine neden oldu.

j. Tohildan Eyaleti (Güney-Batı) ³⁶⁹

Fırat nehrinin batısında kalan "Şanlıurfa, Gaziantep, K.Maraş, Adana, ile Hatay ve Malatya'nın güneyi Tohildan Eyaletini oluşturuyordu. Bölgenin değerlendirilmesi yapılırken de şunlar ifade ediliyordu.³⁷⁰

"Tohildan eyaletinin partiye kazandırılması demek bir anlamda Kürdistan devrimi demek olacaktır. Başta jeopolitik olarak stratejik bir noktada olması T.C. için Kürdistan'a giriş kapısı ve buna bağlantılı olarak Kürdistan devriminin Türkiye ye taşırılacak sıçrama tahtası rolünü oynaması, Dersim, Amed, GAP ve Küçük güney parçasıyla sınır teşkil etmesi, geniş sarp ormanlık arazisi ile binlerce geril-layı barındırabilecek coğrafyaya sahip olması, Kürdistan'a giren iki büyük ana yol ve iki tren hattının geçmesi" nedeni ile ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Değerlendirme genel olarak ele alındığında ise ortaya çıkan sonuç şudur: Bölgede yürütülecek silahlı faaliyetler, asıl üslenme için seçilen alanların dışında kalan bu coğrafyada güvenlik güçlerinin gerisine yerleşerek yapılacak eylemler ile onları oyalayacaktı. Bu sayede de dış kuşak oluşturulacak, silahlı eylemler mümkün olduğunca batıya yayılacaktı. Bölgenin Amanos dağları ile Suriye içlerine kadar

369 İsim Kürtçe "Öcalan" anlamına gelmekte ve Abdullah Öcalan'ın Köyü'nün bu bölgede olması nedeniyle bu isim verilmiştir.

370 a.g.r., s. 517

giren sert ve engebeli coğrafyası silahlı hareketin bu mihveri takiben rahatlıkla Suriye'den destek almasını sağlayacaktı. Öcalan tarafından dile getirilen en önemli özellik ise bölgedeki "etnik ve inanç farklılıklarının en iyi şekilde kullanılarak avantajlı bir konuma girmektir."³⁷¹ Bölgeye yerleşme sonucu Kuzeyde Sivas bölgesi ile de bağlantı kurulacak, böylece güneyden kuzeye kadar uzanan bir hat oluşturulacaktı. Hat aynı zamanda Dersim'den de takviyeye imkan verecekti.

Bu hedefleri gerçekleştirmek isteyen örgüt, 1980 sonrası zaman zaman bölgeye girerek yerleşmeye çalışmıştı. Ancak bu çabalar başarısız kalmıştı. Bölgede tespiti yapılan yerleşebilecek gerilla alanları ise Binboğa ve Engizek dağları ile Pazarcık alanlarıydı.³⁷²

Suriye ile doğrudan ilişki nedeniyle de bölge örgüt içerisinde meydana gelen gelişmelere açıktı. Örgüt içerisinde IV.ncü kongre sonrası gelişen muhalefet hareketinden en fazla etkilenen bölgede burası oldu. Burada bulunan alan sorumlusu Terzi Cemal, muhalif gruba dahil olduklarını düşündüğü 17 militanı dağda karların içerisinde işkence ile öldürdü.³⁷³

Yürütülen faaliyetler sabotaj, yol kesme ve siyasi sonuçlara yönelik eylemlerden oluştu. Eylemler sonucu 1991-1994 arasında silahlı çatışmalarda toplam 280 militan öldü ve 100 kadarı da kaçtı. Bu ölümlerin yıllara göre dağılımı ise şu şekilde idi. 1991'de 40, 1992'de 82, 1993'de 65, 1994 yılında ise 90 kişi. Bu bölgedeki silahlı güçlerin varlığını sürdürmesi daha sonra üs bölgelerini dağlık alanlara kaydırması ile mümkün olurken, 1995 sonrasında Amanoslar'da üslenme önem kazanmaya başladı. Daha sonra eyalet ikiye ayrılarak güneyde kalan bölge Akdeniz olarak örgütlendi. Malatya kuzeyi ve Sivas'ı içine alan bölgeye ise 1993'ten sonra yerleşme gayretleri arttırıldı.³⁷⁴ Daha sonra bu bölge Koççiri olarak isimlendirildi ve yerleşme çabası yoğunlaştırıldı.³⁷⁵

371 a.g.r., s. 518

372 a.g.r., s. 516

373 a.g.r., s. 521

374 Abdullah Öcalan, Ekim 1993 telsiz Konuşmaları, Şam, 1993, s. 29

375 bkz. Cumhuriyet, 13 Eylül 1994 "Sivas'ta 9 Köylü öldürüldü." 22 Ekim 1994, "Sivas'ta köyler yakılıyor."

5. Silahlı Güç İçerisinde Kadın

Sürdürülen silahlı hareket içerisindeki kadın sayısı gittikçe hızlanan bir tempoda artış gösterdi. Öcalan'ın yaptığı bir konuşmadan şunları öğreniyoruz. Silahlı gücün sayısının üçte biri kadınlardan oluşmaktadır.³⁷⁶ Bu sayının çokluğu bölgenin sosyal yapısı dikkate alındığında hayli dikkat çekicidir. Örgütün ilk kuruluş yıllarında kadın militanlar yer almış olmasına rağmen, yoğunluk oldukça azdı. Ancak erkek egemenliğinin yaşandığı bu bölgede bunu kırmamanın gerektiği silahlı hareketin başladığı ilk yıllarda tespit edilmişti. Çin devrimi esnasında aynı problemleri yaşayan Mao'da bu sorunu çözmek için aile kurumunun aşılması gerektiğini gördü. Çünkü güçlü aile bağları yerine insanlar pek anlam veremedikleri partiyi koymak istemiyorlardı. O halde "partinin önündeki en önemli engel olan" aile kurumu yıkılmalıydı.³⁷⁷

Buna göre aile "Gerçekten bir uydu kurum en tehlikeli gelişmelerin kaynağı durumundadır. Bunun aşılması bir zorunluluktur. Bu durumu ameliyat masasına yatırıp iyi bir teşhis yaparak onu sömürgeciliğe ve işbirlikçiliğe ne kadar hizmet ettiğini ve olumsuzluklarını ortaya koymak gerekiyor. Bu gün düşmanın aileleri peşimize takması bu kuruma büyük umutlar bağlaması boşuna değildir," derken çocuklarının elinden gitmesini istemeyen ve buna engel olanlar da "özellikle eski nesli temsil ettikleri için devrimci sürece girmeyen babalar, tüm güçleri ile geleneksel aileyi korumak istiyorlar" demektedir.³⁷⁸

Kendi öğrencilik yıllarını anlatan Öcalan için doğrular görünenden değişti. "Parti önderliğinin okul arkadaşları arasında babasının çıkarları doğrultusunda çalışanlar az değildi ve böyleleri en akıllı diye sunuluyordu." Öcalan'a göre ise "Gerçekte ise bunlar, beş para etmez düşkün adamlardı. Bu adamlar toplumsal gelişmeye hiçbir katkı sunmadılar" demektedir.³⁷⁹

376 Abdullah Öcalan, **1994 Aralık Çözümlerleri**, Şam, 1994, s. 9. "Toplam silahlı güç 12 bin civarında iken" bkz. *Cumhuriyet*, 17 Haziran 1993; Oral Çalışlar, Abdullah Öcalan, ile Dobra dobra. "Şu anda gerillanın %30'u Kadındır."

377 Francis Fukuyama, Güven, çev. Ahmet Buğdaycı, Ankara, 1998 s.93

378 Abdullah Öcalan, **Kadın ve Aile Sorunu**, İstanbul, 1992. s.49 Bu kitabın temelini oluşturan fikirler için bkz. Marks, Engels, Lenin Kadın ve Aile çev. Öner Ünalın, Ankara, 1992.

379 a.g.e., s. 59

Öcalan,³⁸⁰ "Kadın sorunu, Türkiye'den daha ağır ve Kürt kadını sömürgeciliğin politikaları sonucu daha güç şartlarda yaşamaktadır. Bunun başında da kadın erkek eşitsizliği gelmektedir." diyordu.

Zaten "Kürdistan Devrimi" için yola çıkan hareket bu noktada "Devrimci erkek ve kadının yaratılması sürecini başlatmak ve kadını özgürleştirmek temel görevi" almalıdır çünkü "bizde kadının içine düştüğü en derin kişisizleştirme sorunların en acısını yaşama sadece kadınlığından doğan bir durum değil aynı zamanda sömürgecilikten işbirlikçilikten doğan bütün olumsuz sonuçların gelip dayandığı son noktadır". Bu son noktada "özgürlük safları olan parti safları" kurtuluş olacaktı.³⁸¹

Ailenin durumu ve bu kurumdaki çocukların konumu da pek anlamlı görünmemektedir. Buna göre "Ana -babaların çocuklarına düşkünlüğünden bahsedilir. Onu da açıklayalım. Çocuklar ana babaların elinde birer sermayedir. Çocukları sevdikleri ya da saydıkları için değil bir sermaye olarak değerlendirdikleri için dört elle sarılmaktadırlar".³⁸²

Bu durumdaki ailelerin, anne, babaların bir anlamı olmayacağına göre ve üstelik "oyuna getirilmiş bir kurum şefi durumundaki babalarımız birer zavallıdır, anaların durumu ise daha vahimdir".³⁸³

Sömürgeciliğin bu yoğun etkisinde kalan babalar, çocuklarını başlangıçta "Askerlik Yasasından" korumak için ya büyük şehirlere kaçırıyor ya da evlendiriyor. Bu durumda örgüt istediği kadar genç militan bulamıyordu. Bunu güçleştiren kurum ise aile idi. Öcalan'a göre evlilik insan kaynakları önündeki engeldi "Bu ortamda bu gençleri nasıl devrimcileştireceğiz? Büyük engel. Faaliyet içerisine alınanların yarısını biz bu yüzden kaybettik," diyordu.³⁸⁴ Üstelik bu mücadelede "aile kurumu ve kurumda biçimlenen kadın- erkek ilişkileri en tehlikeli objektif ajanlık kurumu" idi. Öcalan'a göre çevrede görülen ailelerde "kadın çok bayat bir mal, erkek tek düze bir adamdır".³⁸⁵

380 Abdullah Öcalan, *Kadın ve Aile Sorunu*, İstanbul, 1992, s. 16

381 a.g.e., s. 46, 51, 59

382 a.g.e., s. 70

383 a.g.e., s. 73

384 a.g.e., s. 100

385 a.g.e., s. 236

Bu tarz söylemlerin en etkili olduğu grup kadınlar olmuştur. Kadınlara yönelik "Partimiz kadına da özgürlük temelinde yaklaşır ve bunun ne kadar önemli olduğunu çoktan ortaya çıkartmıştır," demektir.³⁸⁶

Kadın sorunu PKK tarafından oldukça önemli görülmüştü. Kendisini sosyalist olarak tanımlayan örgüt bu konuda sık sık Marksist klasikler ve çözüm yollarına başvuruyordu. Bu yorum ve değerlendirmeler şu noktalarda toplanıyordu.³⁸⁷

"Kadın sorunu, ortaya konuluşu, çözülmesi noktasında yeniden irdelenmeyi zorunlu kılmıştır. Devrim ustalarından Marks, Engels, Lenin ve diğerleri dönemlerine göre sorunu önemli ve uygulama şansı olan boyutlarıyla incelemeye almışlardı. Ama sorunun ulusal, toplumsal düzeyini onun aile ile ilişkisini, devletle ilişkisini onun duygusal güzellikle ilgisini derin çözümlemeye eksik kaldıklarından pratikte gerek kendi yaşamlarında gerekse toplum yaşamında yeni temsil eden bir olgu haline getirememişlerdir".

Aynı kongrede Öcalan'ın bu konudaki "katkıları" ise şu şekilde dile getiriliyordu.³⁸⁸ "Mark'ın cinsellik çözümlemesi yetersiz, hatta gelenekleri aşmıyor. Mark'ın kendi ilişkisi var. Lenin'in kendi ilişkisi var. Küçük burjuva ilişki düzeyi, onu aşmıyor. Tam geleneklere göre bir ilişki değil mi? Sanırım ikisi de aristokrat kızlardır. Acaba reel sosyalizmin bu hale gelmesinde bu özelliklerin etkisi yok mudur?"

"Kadın" ve "cinsellik" konularındaki yetersizlikler nedeniyle çöken "reel sosyalizme" katkı, artık bu noktadan itibaren başlıyordu. Bu da Öcalan'ın "önderlik yaklaşımı kadın erkek ilişkisinde çözümseldir ve aslında bir kişinin kendi şahsında gerçekleştirdiği toplumsaldır, hatta tarihseldir, geleceği belirliyor," derken "sosyalist iddiamız, toplumsallık iddiamız böyle yaşıyor. Bireysel özgürlük iddiamız da farklı yani dikkat edin ne reel sosyalizmde ne kapitalizmde ki bireye benziyor. Bireyin büyüklüğü var, değil mi? Bir karıncalaşma yok, yani genellikle içinde görkemli büyüklük, yaratıcı büyüklük var."³⁸⁹

386 a.g.e., s. 78

387 YAJK I.Ulusal Kadın Kongresine Sunulan Faaliyet Raporu ve Mesajlar, Şam 1995, s. 8

388 a.g.e., s. 8

389 a.g.e., s. 9

Kadın erkek ilişkilerine çözüm getirmeye çalışan Öcalan için "bir çok özgün özelliğinin yanında en önemli özelliği onun kadın sorununa bakış açısı ve ona getirdiği çözümlerdir" deniyordu.³⁹⁰

Bu konudaki sosyalizmin eksikliklerini PKK tamamlamış ve devrimci geleneği "zenginleştirerek kendi pratiğinde yaşamıştı". Şüphesiz bu pratikte en önemli husus Öcalan'ın kendi deneyimleridir." Önderliğin kendi yaşam ve ilişki tarzını incelemek ve buna bağlı olarak parti mücadele saflarında toplumdaki yansımaları somut örneklerle izah etmek sorunun ulaştığı boyutu ortaya koyacaktır. Çünkü PKK'ya devrimimize ve tüm topluma damgasını vuran, gelişme sağlayan önderliğin bu yaşam felsefesidir." Burada söz konusu edilen Öcalan'ın kendi evliliğidir.³⁹¹

Kadınlar arasında ilk bağımsız kadın örgütlenmesi "YJNK" olarak ERNK bünyesinde Avrupa'da gerçekleştirilmişti.³⁹² Bu örgütlenme ardından 1989 yılında başlayan gösteriler "kadın ve genç kızları" etkilemişti.³⁹³ Aynı dönemde dağda faaliyet gösteren grupların arasında "silahlı kadın sayısı" oldukça azdır. Ancak asıl artış "Körfez krizi" döneminde olmuştu. Öyle ki "yüzlerin üzerinde kadın Güney'den (Kuzey Irak b.n.) ülkeye (Türkiye b.n.) giriş yapmıştı. "Bu katılımlara "İran'dan da" gittikçe artan sayıda gelenler olmaya başlamıştı.³⁹⁴ Kadın katılımlarının en fazla olduğu bölgelerden birisi de Suriye'nin Türkiye sınırına yakın bölgeleriydi.³⁹⁵ Katılımlar daha çok iki kaynaktan geliyordu. Bu tanımlamalara göre

390 a.g.e., s.15

391 a.g.e., s. 16

392 a.g.e., s. 33

393 "Toplumda en çok baskı gören ezilen kadın 1989 sonlarından başlayarak Serhildanlarda aktif olarak yer almış ve görkemli direnişlere serhildanların öncülüğünü oynamıştır. Silopi Nusaybin, Cizre, Kerboran ve giderek diğer alanlarda yayılarak gösteriler toplumu politikleştirir ve saflara katılımı yoğunlaştırma da sürekli bir kaynak olmuştur." a.g. e., s. 35

394 a.g.e., s. 37

395 Şam'daki Parti Merkez Okulunda Türkiye'ye silahlı faaliyet göstermek için girecek bir grup kadın militanın Öcalan'a takdim seramonisinde şu konuşmalar geçer. (25 Ekim 1993)

-Adım Halime kod adım Sözdar, ikibuçuk yıldır faaliyet sürdürüyorum. Dokuzuncu sınıfa kadar okudum.

-Adım Remziye. Kod adım Nesrin. Afrin'liyim. Okumam yok.

-Adım Şükran. Kod adım Peyman. Afrin'liyim. Dört yıldır partiyi tanıyorum.

-Adım Elif, Kod adım Jiyan. Aileden üç kişi partiye katılmışız, biri ülkededir. (Türkiye b.n.) beş yıla yakın faaliyet yürütüyorum.

-Adım Sara. Kod adım Serhildan. Afrin'liyim. Altı yıldır partiyi tanıyorum.

-Adım Leyla. Kod adım Dicle.Afrin'liyim. 90 yılı başlarında partiyi tanıdım. Bir yıldır faaliyet gösteriyorum.

Öcalan.-Ailen izin verdimi?

"Üniversite, okul çevresinden ve kırsaldandı." Okul çevresinden gelenler "aydın küçük burjuva etkisinde" olanlardı.³⁹⁶ Bu katılımlar çoğunlukla "aile", "çevre" ve "romantizm" etkisinde olmaktadır.³⁹⁷

Başlangıçta "erkeklerle beraber" silahlı faaliyete giren kadın militanlar "1990 yılında Hakurk (Kuzey Irak'ta ki kamplardan biri.b.n.)'ta ayrı bir örgütlenmeye"³⁹⁸ gitmişlerdi. Kadın militan sayısının artması ile aynı dönemde "Botan'da" da aynı uygulamaya gidilerek "Kadın Takımları" oluşturuluyordu.³⁹⁹ Körfez krizi sonrasında büyük sayıda kadın katılımının olması ile birlikte "1993 ten itibaren takımlar kadın bölükleri halinde" teşkilatlandırılıyordu.⁴⁰⁰ Teşkilatlanma sonunda Botan'da bu sayı 1993 yılında "altı bölüğe" kadar çıkmıştı.⁴⁰¹ O kış boyunca da bu birlikler "yönetim, eğitim, lojistik, v.b. konularında kendilerini yönetecek fırsatı bulmuşlardı". Yıl sonuna doğru da bu sayı "yedi bölüğü" bulmuştu.⁴⁰²

Yine Serhat eyaletinde "1993 yılında 150 kişilik bayan gücünün 120'si Ağrı Dağı ve Tendürek'te toplanırken"⁴⁰³ bu sayı Erzurum eyaletinde "bir bölük" kadardı.⁴⁰⁴ Ancak kadın sayısındaki artışın beraberinde getirdiği "çok ciddi yöne-

-Evet Başkanım.

-Öcalan: Okuma, yazma?

-İlk okul

-Öcalan: Yaşın?

-18

-Adım Azime, Kod adım Roza.

-Kod adım Aylin. Afrin'liyim.

-Adım Feride. Kod adım Arin. Kubane'liyim. 18 yaşındayım. Okuryazarlığım yok

.-Adım Emine. Kod adım Salih. Kubane'liyim.

-Adım Hatice. Kod adım Rohani.85'te partiyi tanıdım.89'da katıldım. Bir kız kardeşim şehitir. Bkz. Abdullah Öcalan, Ekim 1993 Çözümleri, Şam,1993. s. 143, 144, 145

396 İnci Ulusal Kadın.. s.40.

397 İnci Ulusal Kadın Kongresine Sunulan Özeleştirici Raporu. s. 120

398 a.g.r., s. 46

399 a.g.r., s. 46

400 a.g.r., s. 53

401 V. Kongre Belgeleri Cilt I Eyalet Çalışma Raporları, s. 86

402 Kongre Belgeleri a.g.e., s. 88

403 Eyalet Raporu. a.g.e., s. 236

404 Eyalet Raporu a.g.e., s. 436

tim problemleri ve yetmezlikleri" vardı.⁴⁰⁵ Bunun sonucunda 1994 yılında yılında gelişen operasyonlarda kadın bölüklerinin tekrar takım seviyesine indirildiğini görüyoruz.. Çünkü bu çatışmalarda "yüzlerce ölmüş"tü ancak bu da "fiziki ko numlarının kadın için engel olmadığını" gösteriyordu.⁴⁰⁶ Hatta bazı eyalet sorumluları "hem kadını beğenmemeye, kendisi için yük görme, hem de fırsatı bulduğunda zayıf yönlerini işleyerek ondan yararlanmaya gidilmişti."⁴⁰⁷ Kadın ve erkek militanların dağdaki beraberliği zaman zaman aşk skandallarına da sebep oluyordu. Bu durum Öcalan'ı bile kara kara düşündürüyordu ve şunları söylüyordu.⁴⁰⁸

"Kaç tane komutanımız kaçtı ve gerçekten düşman ordularının vermediği zararı verdiler. Neymiş sevmişler birbirlerini alıp gitmişler." Bu durum karşısında çaresiz kalan Öcalan bu konuya çözüm getirmek için ise şunları söylüyordu.⁴⁰⁹

"Kadın konusunda Kürdistan'ın koşulları biraz katıdır ve ilişki geliştirmeye fazla el vermiyor. Cinslerarası en ufak yaklaşımı aleyhe dönüştürüyor. Tabi ki biz de düzene açık vermek istemiyoruz. Sağlıklı olmadığına inansak ve rahatsız olsak da gericiliğe bu konuda malzeme sağlanmaması için belli bir katılığı sürdürmek zorundayız. Bu gelişmelerden, esneklikten, ilişki yoğunluğundan çekindiğimiz veya uzak olduğumuz için değildir. Bunu sizler de toplumda tam kaldıramaz."

Gerçekten de sürdürülen "sert tedbirler" sonucunda bazı cezalandırmaların yaşandığını görüyoruz. "1991 yılında Hakurk'ta ahlaki yoz ilişkiden dolayı Kemal, Erdal ve Havva isimli militanlar idam edildiler."⁴¹⁰ Cezalandırma sadece bu kadar değildi," 1993 yılında Hankurke'de yoz ilişkiden dolayı bir bayan ile yine yoz ilişkiden Oramar'da (Şemdinli Güneyi b.n.) Xunerj idam edildi".⁴¹¹ Mardin'de de buna benzer olaylara rastlanıyordu. "Ararat, Binveş, Adar ve Medya arkadaşlar yaşadıkları seviyesiz ilişkiler nedeniyle soruşturmaya alındıkları"⁴¹² raporlarda yer alıyordu.

405 I.Ulusal Kadın a.g.e., s. 56

406 I.Ulusal Kadın a.g.e., s. 56

407 Eyalet Raporu a.g.e., s. 236

408 Abdullah Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlemeleri, 21 Mart 1990, Şam, 1990 s. 208

409 Abdullah Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlemeleri, 21 Mart 1990, Şam, 1990, s. 175

410 Eyalet Çalışma Raporu, s. 147

411 Eyalet Çalışma Raporu, s. 147

412 Eyalet Çalışma Raporu, s. 209

Kadın sayısının artması üzerine "kadın karargahı oluşturma" kararı alınır, ancak başarılı olamaz.⁴¹³ Kadın ve erkeklerin dağda birlikte gerillacılık yapması sorunları o kadar artırır ki, Öcalan, "klasik bir aile ilişkisi geliştirin" talimatı verirken, "mesela böyle kadınlar var erkekler var onları bu yönüyle tamamlayalım. Bu konuda herkes cesur olsun" diyordu.⁴¹⁴

Silahlı harekete katılan kadın sayısı, bölgenin toplumsal yapısının, çözülmesini desteklediği, erkek egemen toplumsal yapıda "erkeklik gururu" ile oynaması ve dağda kadının varlığı ile "çekim merkezi" oldukça desteklendi, kadınlar için ise şehirlerde romantizm, köylerde "özgürlük" için "kurtuluş" olarak görüldüğünden, yoğun propagandanın da etkisiyle hızla arttı.

6. Silahlı Faaliyet Gösteren Gruplarda Lojistik

Sürdürülen "Gerilla savaşının" şüphesiz en önemli sorunu beslenme, cephane, silah temini, gibi lojistik meselelerdi. Gerilla tarzının özünü gizlilik oluşturur. Ancak ihtiyaçların karşılanması sırasında yerleşim birimleri ile kurulacak temas gizliliği ve de güvenliği ihlal edecekti.

Örgüt 1982 yılından itibaren gizliliği esas alarak "üslenmeye" çalıştığı Botan alanından başlayarak gizli depolar oluşturmaya çalışmıştı.⁴¹⁵ Zamanla artan sayı ile birlikte "Lojistik" uzmanlık sahası sayılarak "Lojistikçi" gruplar oluşturulacaktı.

Lojistik konusu, dağda varlığını devam ettirmede en önemli sorun olarak kendini hissettirmesi nedeniyle farklı dönemlerde farklı olarak çözümlendi. Lübnan ve Suriye'de bulunan dönemlerde gerek silah gerekse diğer konularda pek sıkıntı çekilmedi. Buradan İran ve Kuzey Irak'taki Barzani kamplarına geçince de alınan "yardımlar" ile sorun çözümlendi.

Türkiye içinde faaliyet gösteren gruplar "mali konularda" pek sıkıntı çekmemişlerdir. Faaliyet gösterilen alanlarda, üslenme sağlayıncaya kadar gruplar merkez tarafından beslenmiştir. Hemen ardından girişilen temel faaliyetler

413 Abdullah Öcalan, 5'nci Kongre 3 ncü Merkez Komite Toplantısına Sunulan Rapor, Şam, 1995, s.55

414 a.g.r., s. 56

415 Bu depoların nasıl inşa edileceği ve özellikleri için Bkz. Kürdistan 'da Gerilla Gerçekliği Hareket ve Çalışma Kılavuzu, s. 90. "Depo" başlıklı bölüm.

"vergileştirme, cezalandırma, kamulaştırma, gönüllülük temelinde aynı ve nakti yardımlar" toplamak olmuştur.⁴¹⁶

Bu konunun çözümü için ise çeşitli yöntemler kullanılmakta idi. Milis teşkilatı, metropol örgütleri, önem kazanmakta, cephe faaliyetlerinin en önemli aktivitesini bu konu oluşturmaktaydı. Silahlı gruplar ise konuyu "lojistik bölümle" çözecekti. Bu takım safhasında çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştı.⁴¹⁷ Cephe boyutunda ise "Ekonomi ve Maliye bölümünün" önüne "savaş ekonomisini örgütleme", "aidatları düzene oturtma", "çeşitli kampanyalar düzenleme", "kamulaştırma" ile "gelir ve giderlerin sistemeleştirilmesi"ni koyuyordu.⁴¹⁸

Ancak IV' ncü kongreye sunulan "Eyalet Raporlarında", tüzük gereğince, altın, üstü beslemesi gerekirken, "Dersim eyaleti 1987-1990 yılları arasında 60 milyon lira gelir elde etmiş, 52 milyon lira gideri olmuştur."⁴¹⁹ Aynı dönemde Mardin Eyaleti bir yandan savurganlıktan şikayet ederken, bir yandan da gelecekte mali konulardan çok ümitli olduğunu ifade ediyordu. Amed Eyaleti ise "Mali konularda sıkıntı çekiyordu" hatta "savaşın sadece yoksul kitlelerin sırtına yüklenmesinden şikayetçiydi."⁴²⁰

1990 sonrasında hızla gelişen olaylar ve artan sayıdaki katılımlar sonunda konu belli esaslara oturtulmaya çalışılmıştı. Süratle "yönetmeliklerin çıkarıldığını, kararların alındığını" görüyoruz.⁴²¹ Ancak V. Kongreye sunulan eyalet raporlarında bunların çoğunun "kağıt üzerinde" kaldığını anlamak mümkündür.

Botan bölgesinde "1993 yılı başından itibaren lojistik konularında kurumlaşmaya gidilmiş, erzak, silah-cephane, istihkam, terzi, teknik, üretim ve hayvancılık

416 Aynı yardım daha çok kuru erzak, un, ceviz, giyecek, bulgur, bal, ceviz gibi bölgesel yiyecek ile canlı hayvandan oluşmaktaydı. Bu tür çabaların asıl önemli yönü "siyas" sonuç doğurmasıdır. Yardım hangi nedene dayanırsa dayansın "örgüt"le ilişkiyi gerektirir bu sonuçta işbirliğini zorunlu kılar. Sonuç ise "suç ortaklığıdır."

417 Bkz. *Takım Yönetmeliği*, md. h/6 * Takımın silah, cephane, yiyecek, giyecek sorunlarını çözümler. Malzemelerin korunması, bakımı kullanımını uygun biçimlerde, gerçekleştirebilir. Her manganın bir lojistik sorumlusu vardır ve bu birim takım komutanına bağlı çalışır."

418 Bkz. *Eyalet Düzeyinde Yönetim*, Şam, 1989, Md.2/c

419 *IV' ncü Kongreye Sunulan Eyalet Raporu*. s. 286

420 a.g.r., s. 307

421 Bu yönetmeliklerde "Banyo, temizlik, Mutfak, silah cephane, depo, sığınak" gibi konular ön plana çıkarılıyordu." bkz. Kürdistan'da Gerilla Gerçekliği Hareket ve Çalışma Kılavuzu, Şam,1991.

gibi dallarda birimler örgütlendirilmişti.⁴²² Ancak bir süre sonra "artan operasyonlar sonucu sistem tıkanmıştı. Gelir ve gider raporları tutulmamış, gelir kaynakları ise, yardım, vergi, gümrük ve kamulaştırma" dan meydana gelmişti. Kamulaştırmada dikkati çeken ise hayvan sayısıdır. Buna göre, "215 büyük baş, 7418 küçük baş hayvan kamulaştırılmıştı".⁴²³ 1993 yılı itibarıyla gelir 30 milyar TL olmuştu.

Behdınan Eyaleti "Maliye'yi kurumsallaştıramamış" ancak gelirler giderleri karşılamıştı.⁴²⁴ Mardin Eyaleti ise mali konularda kontrolden çıkmış "işlere tamamen keyfilik hakim olmuştu." Eyalet maliyesi tespit edemediği kadar para kaybolmuştu. Yine "merkezi ve denetimli gelir-gider bilançosu oluşturulamadığından, kimin neyi, neye, ne kadar harcadığı belirsiz kalmıştır," deniyordu.⁴²⁵ Bu nedenle bölgedeki insanlar ekonomik olarak kaldıramayacakları bir yükün altına giriyordu. Mali konuların bu şekli alması, bazıları için de gelir kapısı olarak ele alınıyordu. Bu durumun uzamasının gittikçe katlanılmaz bir hal alması, örgüt açısından hızla terk edilecek noktaya gelişin bir diğer faktörü olacaktı. Bazen toplanan "yardımlar" bölgenin ekonomik düzenini bozacak seviyelere çıkıyordu. Bu haliyle de "1994 sonlarına doğru maliyede bir daralma yaşanıyordu."⁴²⁶

Amed Eyaletinin mali konularda şikayetleri de "savurganlık", "kimin ne yaptığının belli olmaması" dır. Bir fikir vermesi bakımından eyalet koordinatörünün 1993 başında, yeni görevliye devrettiği toplam rakam "3.375.000 Alman markı, 10.000 Amerikan doları, 10.000 İsviçre frankı" olarak gösterilmiş,⁴²⁷ bunun bir kısmı ise "kaybolmuştu."

Garzan Eyaletinde ise 1994 yılında, "gelir 433.000 Alman markı, gider ise 301.400 mark" olarak veriliyordu. GAP Eyaleti'nde ise,⁴²⁹ "1991 yılında 500 mil

422 V'nci Kongreye sunulan Eyalet Raporu, Cilt I, Şam 1994, s. 55 Bu gelecekteki kurtarılmış alanın "savaş ekonomisine" kazandırılması yönünden atılmış bir adımdır.

423 a.g.r., s. 126 Hayvanları "Kamulaştırılanlar" korucular veya devlet yanlısı olanlardı. Örgüt özellikle işbirliği için bunu bir koz olarak kullanıyordu. Bu "kamulaştırmalardan" biriside birisi de 800 kg .lık Damızlık Montofon boğa'nın kaçırılmasıydı. bkz. Cumhuriyet, 15 Ekim 1993

424 a.g.r., s. 148

425 a.g.r., s. 186

426 a.g.r., s. 187

427 Kongre Belgeleri Cilt VII, Parti Soruşturma Komisyonuna Sunulan Rapor, Şam 1995. s. 250 Kaybolan miktar ise "210.000 Alman Markı ile 520 milyon TL" dir. Bkz. Eyalet Raporları . s. 246

428 a.g.r., s. 291

429 a.g.r., s. 336

yonun ne olduğunun bilinmediğini, 1992'de partiye 500.000 mark aktarılırken, 150.000 mark imha edilirken, 100.000 mark harcanmış, 150.000 markta 1993 yılına aktarılmıştı". Bu dönemde toplam gelir "900.000 mark olurken, 1993 yılında ise 710.000 mark, 14.000 Amerikan doları oldu. Bu paranın büyük bölümü ise parti merkezine gönderildi. Eyaletin paralarından, "216.000 mark ile 7.000 dolar kaçanlar tarafından götürüldü".⁴³⁰

Erzurum eyaletinin 1993-94 yıllarına ait gelirleri ise ⁴³¹ "9 milyar 910 milyon, gideri ise 3 milyardı." Serhat eyaleti,⁴³² "36 milyar TL gelir sağlarken, bunun 12 milyarını Doğu Kürdistan'a (İran b.n.) aktardı". Bu eyaletin paralarından iki ayrı kişiye "80 milyon TL. ve 20 bin Mark" kaptrıldı.

Örgüt, eyalet bölümlenmesinde, sistemi oturtuktan sonraki dönemde kendine yeterli bir düzen kurmuş, merkezden para desteği olmadan varlığını sürdürebilecek duruma gelmiştir. Bu sistemin içinde olanlar bir süre sonra bunu geçim kapısı haline getirmişlerdir. Lojistik konusundaki deneyimler özellikle 1991'den itibaren Botan bölgesinde dönemin PKK "tanımına göre" sarı bölgelerde oluşturulmaya çalışılmış ancak "gizliliği ihlal etmesi sonucunda kısa sürede etkisiz duruma düşmüştür. Kurtarılmış bölgeler yaratmadan", savaşı destekleyecek üslerin oluşturulmasının imkansız olduğu bu tarzda PKK'nın istediğini gerçekleştirme çabaları sonuçsuz kalmıştır.

7. V. Kongre Öncesi Silahlı Eylemlerin Geldiği Nokta Ve Anlamı

PKK'nın silahlı eylemlerinin niteliği ile yoğunluğu tamamen uluslararası siyasi şartlara göre şekillenmişti. Öcalan her ne kadar "Bağımsız ve birleşik Kürdistan" için savaştığını iddia etse de başlangıçta soğuk savaş politikalarının, daha sonra da bölge ülkelerinin politik aleti oldu. "Uzun Süreli Halk Savaşı" PKK'nın mücadele yeteneği ile çabalarına göre değil, bölgenin siyasi konjonktürüne göre şekillendi. Bunda belirleyici olan birinci öncelik "Kerkük ve Musul'a" ilişkin beklentiler oldu.

430 a.g.r., s. 338

431 a.g.r., s. 442

432 a.g.r., s. 505

Diğerleri ise Yunanistan ve Bulgaristan ile ortaya çıkan ihtilaflarla, ardından Sovyetler Birliği'nin dağılması ile ortaya çıkan yeni devletlerin Türkiye ile ilişkileri oldu.

Uluslararası şartlar değiştiğçe PKK'nın eylemleri ve temposu arttı. Bu etkide ilginç olan, birbirleriyle düşman olan devletler PKK ile ilgili konularda kolayca aynı politik düzlemde bir araya gelebildiler. Gerek Irak, gerekse İran ve Suriye bu konuda yoğun işbirliğine gittiler. Buna Yunanistan ve Bulgaristan'da katıldı. Böylece, Türkiye ile arasındaki siyasi sorunlarını "Botan'da" çözmeyi tercih ederek Türkiye'nin kaynaklarının boşa harcanmasını sağladılar. Kaynakların boşa harcanması PKK tarafından halk ayaklanmasının çıkması için gerekli sosyal patlamanın zeminini hazırlayacak temel sebep olarak takdim edildi.

Silahlı faaliyetlerini körfez krizine kadar "gerilla" aşamasında sürdüren PKK temel silahlı örgütlenmesini "Takım"a dayandırmıştı. Gerçekten takım örgütlenmesi gerillacılık için ideal sayıyı ihtiva ediyordu. Üstelik bu aşamada kaldığı sürece Türkiye'yi yeterince meşgul edip, mali ve askeri kaynaklarının büyük bölümünün harcanmasını sağlıyordu. Bu durumda da sınırdaş ülkelerin Türkiye için istediği "bölgedeki gelişmelerin dışında kalmasını öngören" politikalarına da hizmet ediyordu. Gelişmelerin en çelişkili yanı ise PKK ile işbirliği yapan bölge ülkelerinin "uzak dönemde de olsa" meydana gelebilecek gelişmelerden en fazla etkilenecek ve benzer gelişmelerin kendi siyasi sınırları içinde yaşanacak olmasıdır. Ancak varlığını tamamen dış desteğe bağlayan örgütler zayıflığı da sürekli olarak bünyelerinde taşıyacaklardır. PKK askeri anlamda varlığını Irak, İran ve Suriye'de elde ettiği üs bölgelerine borçludur.

İran-İrak savaşı sonrasında yoğun medya destekli olarak başlayan ve "gerillanın siyasal gelişmelere yol açtığı" sokak gösterileri ile gelişen olaylar bu dönemde yeni bir boyut kazanacaktı. Bu gelişmelerin arka planında ise özellikle Mardin'in Suriye ile sınırdaş olması, 1960 yıllarda başlayan "etnik" temelli politik faaliyetler ile bu yöreden, Lübnan'da çalışmaya giden pasaportlu, pasaportsuz binlerce işçinin bulunması önemli bir faktördü.

PKK tarafından sürekli uygulanan şiddet zamana yayıldıkça 1990'a kadar sınırlı bir alanda hayat buldu. Bir anlamda olaylar ve örgüt Botan'a sıkışmıştı. Silahlı

eylemleri tüm çabalarına rağmen bölge dışına taşıramadı. PKK bu durumda bile halk arasındaki varlığını kullandığı şiddete borçlu idi. Tüm bunlar dönemin politikalarına da uygundu. Yürütülen gerillanın amacı öncelikle halkı örgütlendirmektir. Kamu gücü ise bu tarz bir hareketi bastıracak, ortadan kaldıracak tanım ve tarifi yapmadığı gibi,⁴³³ örgütlenmeyi ve refleksi de gösteremedi.⁴³⁴ Gerillanın varlığını sürdürmesi, nispeten kolaylaşmış, zamana yayıldıkça da eksikliklerini tamamlayıp, yapısını güçlendirdi. Fakat içinde bulunduğu durumda daha fazla devam etmesi halinde "halk desteğini" yitirebilecekti. Çünkü gerilla süreyi uzatarak işi "sürünce-meye" dökmüş oluyordu. Bir üst aşamaya geçemeyen gerilla ise zamanla erimeye mahkumdu. Çünkü kendisini besleyecek halk desteğini yitirecek devlet, tüm gücü ile sınırlı olan bölgeye yığılacaktı. Bu gelişmeler üstelik IV'ncü kongrede de ortaya çıkmıştı.

Ancak beklenmedik bir biçimde gelişen "Kuveyt Krizi" esnasında ortaya çıkan ve binleri bulan katılımlar, olayların üst aşamaya taşınamaması ile silahlı gelişmeleri çıkmaza soktu. Az sayıda militanla yürütülen gerilla, sayının birden bire

433 bkz. *Cumhuriyet*, 23 Mayıs 1985. İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut "Bu bir nevi savaşır, Gerilla savaşıcıdır." Açıklamasını yaptı. Ardından ise "Edindiğimiz izlenim: bölgede gerilla savaşına benzer bir olayın olmadığı yolunda" diyordu. *Cumhuriyet*, 27 Mayıs 1985

434 Galula, a.g.e., s. 46. "İsyanı bastırmakla görevli olan tarafın devriyesine yapılacak olan bir tuzak askeri bir başarı olabilir ama, eğer civar köy halkının destek ve yardımını temin etmezse ve halkın karşı tarafa karşı suç ortaklığına sokmazsa bu hareket gelişmediği için bir başarı değildir." Olayların yeniden başladığı dönemde Başbakan olan Özal, "heyecan istemiyordu." bkz. *Cumhuriyet*, 18 Ekim 1984. Olayların başlamasından yıllar sonra "adının" konulduğu ilan edildi. Dönemin Genel Kurmay Başkanı gellinen aşamada bunun "Az şiddetli Savaş" olduğunu ifade etti. Bkz. *Cumhuriyet*, 6 Kasım 1993. Bu tanım bazı sakıncalar doğurmuş olmalıydı ki bu kez yeniden "adlandırılıyordu." Bkz. *Cumhuriyet*, 23 Şubat 1994. Gn. Kur. Başkanlığı Yaptığı açıklamada terör örgütüne karşı yapılan mücadelenin tanımının "savaş" değil "düşük şiddetli mücadele" olduğunu kaydetti. Genel Kur. Bşk. nı bir konu hakkındaki soruya şu cevabı veriyordu. Bkz. 29 Mayıs 1992, *Cumhuriyet*, Yasal düzenlemeye göre de "Konu ile doğrudan ilgili olan makam İç İşleri Bakanlığı"dır. Genel Kurmay Başkanlığının bölgede yapılan Operasyon ve düzenlemede planlayıcı ve emir verici bir otorite değildir." diyordu. Genel Kurmay Başkanlığı mevcut yasal düzenlemeye göre istendiğinde bölgede ki güvenlik güçlerine yalnızca idari ve lojistik destek sağlamaktadır." Bu haliyle de Düşük Yoğunlukta Çatışma (Low-Intensity Conflict)'nin Harekat Nevileri'nden olan, Ulusal sivil otoritelere destek, Emniyet Güçlerine Yardım, Kuvvet Gösterileri, Düzeni Yeniden tesis, Konvansiyonel olmayan Muharebede destek, Küçük akın ve darbeler "görevlerini icra ediyordu. Jandarma Birlikleri kendi işlerini yaparken Genel Kurmay Başkanlığı yukarıda sayılan görevleri yerine getiriyordu. Daha geniş bilgi için bkz. Tanık Özkut, "Sınırlı Harp, Düşük Yoğunluklu Çatışma, Hatta dayanmayan Muharebe", *Harp Akademileri Bülteni*, Ocak 1995, S. 179. Savaş'ın Tanımlanması ile ilgili bkz. Funda Keskin, *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karşıma ve Birleşmiş Milletler*. Ankara, 1998, ss.63,73. Sadi Çaycı, "Dolaylı Saldırı ve Terörizm", *Askeri Adalet Dergisi*, Eylül 1997, Yıl. 25 S.100 "Bir tanıma göre DYÇ: siyasal askeri, sosyal, ekonomik, psikolojik v.b. hedeflerin elde edilebilmesine yönelik, genellikle önceden planlanmış, diplomatik, ekonomik veya psikolojik baskıdan, terörizm yoluyla şiddet ortamına tımandırarak ayaklanma ve iç savaşa kadar çeşitlere ve aşamalara ayrılabilen sınırlı bir siyasal askeri mücadele sürecidir. Düşük Yoğunluklu Çatışma, örtülü bir savaş, dolaylı bir saldırdır. DYÇ ykıcı faaliyetler (taban oluşturma, örgütlenme ve silahlanma) ile başlamakta, zamanında gerekli önlemler alınmadığı takdirde, ayaklanma ve iç savaş derecelerine tımanabilmektedir.

artışı ile sayısız sıkıntılar ile karşılaşmaya başladı. Bir yandan artan "Lojistik" gizliliği ihlal ediyordu. Bu daha fazla yiyecek, daha fazla cephane ve daha uzun ikmal kol- ları ile daha fazla hareketlilikti. Bedeli ise gizliliğin ihlali ve en önemli avantajın yiti rilmesi idi. Katılımlar büyüdükçe daha fazla sayıda komutan gerektiriyordu. Oysa bu döneme kadar az sayıda militanın bulunduğu organizasyonları sevk ve idare etmek nispeten kolaydı. Sayı arttıkça kolaylık ortadan kalkmaya başlamıştı. Sayıları zaman zaman 500-600 bulan militanın, ağır silah desteği ile planlanan eylemleri yapması "yoğun eğitim, kurumsallaşmış askeri bilgi ve uygulama yeteneği" istiyor- du. Oysa gelenleri yönlendirecek "komutan" en büyük sorundu.

Gerilladan "hareketli savaşa" geçişte zamanlama oldukça önemliydi. Zamanın tespitindeki olmazsa olmaz şart, kurtarılmış bölgelerin yaratılmasıdır. Gittikçe artan sayıdaki militanın korunması ve eğitilmesi ileride kurulacak yeni düzenin ilk nüvelerinin oluşturularak geliştirilmesi ancak bunun ile mümkündü. PKK bunu hayata geçirme konusunda 1991 ve 1992 yılında harekete geçti; ancak başaramadı. Kurtarılmış bölgelerin oluşturulması için öngörülen Botan ve Behdinan bölgeleri idi. Böylece bir yanını İran ve Kuzey Irak'a vererek ikmal sağlayabilir, bir yandan da kendisini emniyete alması mümkündü. Gerillayı daha batıya yayarak beyaz bölgeleri arttıracak, faaliyet gösterdiği alanları ise sarı böl- geler haline getirecek, bu tarzda olanları da kurtarılmış bölgeler, kırmızı bölgeler haline getirecekti. Bu gelişmeler ise daha fazla militan katılımı demekti. Bunun sağlanması için halkın nabzının iyi tutularak, katılımların teşvik edilmesi gerekiyordu. Bunlar ise sokak gösterileri ile sağlanmalıydı. Parti, ordu ve cephe birlikte çalışacaktı.

Bu gelişmelerde dikkate alınması gereken önemli bir hususta "Güvenlik güç- lerinin" olaylara yaklaşımı ve uyguladığı stratejiydi.⁴³⁵ Aynı dönemde yoğun olarak Hava Kuvvetleri kullanılmaya başlanmış, alan hakimiyeti⁴³⁶ uygulaması hayata geçirilmiş, karakollar takviye edilirken bölgedeki duruma uygun eğitimli birlikler görev almaya başlamıştı.⁴³⁷

Tüm bu gelişmeler sonunda PKK, başlangıçta kolayca elde ettiği ve kendi- sine uzun süre psikolojik üstünlük sağlayan, askeri faaliyetlerinde şansının birden

435 TSK bölgede "Alan Hakimiyeti" konseptini uygulamaya başladı. *Cumhuriyet*, 28 Temmuz 1994

436 Botan Eyalet sorumlusu Nizamettin Taş'a göre bu dönemde Silahlı Kuvvetlerce uygulanan gerillaya karşı mücadeleden çok "bir ülke işgal edilirken başvurulan taktiklerdi." *Kongre Belgeleri Cilt VII*, Şam, 1995, s.107

437 *Cumhuriyet*, 2 Ekim 1992, "Genel Kurmay Başkanı; Bölgedeki askerleri komando yaptı. "tertiptedik."

bire döndüğünü görecekti. Bu iki önemli olay PKK literatürüne "Rubarok ve Helena" olayları olarak geçecekti.⁴³⁸ Bu olaylarda o kadar çok militan ölmüştü ki, bu konu uzun süre soruşturulacaktı. Eylemin planlayıcısı olan Kuzey Irak'taki Hakurk sorumlusu Süreyya Özbek, soruşturma komisyonuna olayları şu şekilde anlatacaktı:⁴³⁹

"Amaç savaşı geliştirme değil ortama yanıt verme durumu özünde xakurke'nin namusunu kurtarmaydı. Bu namusu kurtarma görevi de bana verildi." Bu eylemdeki kayıpların çokluğu sonucu, "Adeta can haviyle bir şeyler yapmalıydık. Bu temelde daha büyük bir hedef, Rubarok'la bu durumu kurtarmaya yöneldik" diyecekti.

Nizamettin Taş'a göre 1990-1995 yılları arasındaki gelişmelerin ve silahlı eylemlerde istenen başarının elde edilememesinin nedenleri şunlardı:⁴⁴⁰

Hedef olarak belirlenen "Botan ve Behdinan bölgelerinde kurtarılmış alanlar yaratılamamıştı." Bunun birinci nedeni askeri anlamdaki yetersizlik görülüyordu. İkinci neden ise, "bölgesel ayaklanmalar gerilla tarafından korunamamış, bu nedenle gerillaya katılımların temposu gittikçe düşmüştü." Güvenlik güçleri olayları kontrol altına aldıkça, katılımların sayısı düşmüş, bunun sonucunda da gerilla daha üst aşamaya taşınamamıştı. Üçüncü neden ise "askerleşme ve komutanlık" problemlerinin yaşanması idi. Bunun sonucu gerilla tarzı sonrasındaki çabalar tam bir amatörlik niteliği kazanmış, bu da inisiyatifin yitirilmesine neden olmuştu. Dördüncü neden ise "bölgede koruculuk sisteminin ortadan kaldırılamamasıdır".

Bu askeri çabalarındaki tıkanıklık, örgüt yöneticilerinin yeni çıkış yolu aramalarına neden oldu. Üstelik gözden kaçan husus, politikasının bir unsuru olarak PKK'ya destek veren ülke ve grupların "askeri seviyeye nereye kadar izin verecekleri" idi.

438 Bunlar Aktütün ve Derecik karakolları idi. PKK bu baskın eylemlerinde o kadar zayıf vermişti ki bu konu daha sonra soruşturma komisyonunda incelemeye alınacaktı. Sadece Derecikte ölen militan sayısı 174 idi. *Cumhuriyet*, 1 Ekim 1992, 'PKK vurgun yedi' başlıklı haber.

439 Kongre Belgeleri, Parti Soruşturma Komisyonuna Sunulan Raporlar. Cilt VII, Şam, 1995, s. 224

440 Kongre Belgeleri, Parti Soruşturma Komisyonuna Sunulan Raporlar. Cilt VII, s. 148, 149. Buna rağmen olayların gerçeklerinin kamuoyuna aktarılması hayli ilginçti. "Bahar Operasyonunda Yalanlar ve gerçekler. Yalan. PKK ayaklandı. Silahlı halk, polise ve askere saldırarak olayları başlattı. Gerçek. Ayaklanma yok., Devlet operasyonu var. Fotoğrafların, görgü tanıklarının anlatımlarının ve ölen polis sayısının da gösterdiği gerçek, silahlı Newroz kutlaması için havaya sıkılıyor. Bölgede gelenek, bayramlarda havaya kurşun atılır. Olayların başlangıcında halk silahsız, halkın ileri gelenleri provakasyona ve çatışmaya karşı kitleleri uyarıyor." bkz. İkbîn'e Doğru, 29 Mart 1992 Yıl 6 S.13

8. Silahlı Faaliyetleri Yeniden Düzenleme Çabaları

PKK'nın silahlı faaliyetlerini sürdürdüğü bölgeleri, coğrafi, taktik ve askeri düzeyin ihtiyaçlarına göre eyaletlere böldüğünü belirtmiştik. Ancak, 1993 sonlarına doğru gelinen aşamada ortaya çıkan durum, yeniden düzenleme yapılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bunun nedeni ise Öcalan tarafından şu şekilde izah ediliyordu.⁴⁴¹ "Gerek stratejik gerilla, yani savunma ve onun gerillası, gerek stratejik denge veya onun hareketli savaşı, mevcut düzeyi aşmamız gerekiyor."

Bu gereklilik ve uygulanacak taktik, daha fazla güç anlamına geliyordu. Ancak, aynı yıllarda meydana gelen askeri gelişmeler, daha fazla gücün toplanması fırsatını yok etmeye başlamıştı. Öcalan ve profesyonel danışmanları da biliyordu ki, hareket bu noktada halkı içine aldıktan sonra geriye dönüş çok daha kötü sonuçlar verecekti. Ancak sayıyı arttırmak mümkün olmayınca, mevcutlar bir araya getirilmeli idi. Böylece bir üst aşamadaki "hareketli savaş" hayata geçirilebilecekti. Bu nedenle artık, "Ordulaşmayı büyütmek ve savaşın tarzını yetkinleştirmeyi" önüne hedef olarak koyuyordu.

Bu taktik aşama artık daha fazla silahlı güç gerektiriyordu. Öcalan bunun sayısını da şu şekilde veriyordu. Sayı "Elli bin" olmalıdır. Eğer sayı "10-12 binde" kalacak olursa bu ancak "orta yolcu bir çözüm zemini" sunacaktı.⁴⁴² Bu şu anlama geliyordu. "Mevcut sayı olan silahlı 10-12 bin gerilla devrimci çözüm dayatamayacaktı."

Halen üzerinde silahlı faaliyet gösterilen arazinin genişliği bu sayıyı yuttuğu gibi gerilladan, hareketli savaş aşamasına geçmeye ve alan kurtarmaya imkan vermiyordu.⁴⁴³ Katılımlar azalmış, taktik tıkanmaya başlamıştı. Sürdürülen şiddet halkın örgüte ilişkin eğilimleri törpülemeye başlamıştı. Çıkış için ön görülen çözümün gerekçesi şu şekilde dile getiriliyordu. "Şunu görüyorum, yani mevcut gerilla düzeyimiz bizim çözüm için fazla dayanacağımız bir düzey değildir. Zor bela ayakta kalan kendini biraz koruyabilen bir güçtür. Eğer bu halde devam etse ken-

441 Abdullah Öcalan, PKK 3'ncü ulusal Konferans Konuşmaları, Cilt 2, Şam, 1994, s. 391

442 a.g.k., s. 393

443 Botan'da 1993 yılında hareketli savaş uygulamaya kalkan bir tabur ısrarlı takip sonucunda üç ay sonra yok oldu. Bkz. Soruşturma Komisyon. a.g.e., s. 146

444 a.g.k., s. 394

dini en çok birkaç yıl koruyabilir veya dışta bu dengeyi tutturmamıza, içte kitleyi tutmamıza bağlıdır."⁴⁴⁴

Eylemlerin ve katılımların arttığı 1993 yılı yazına kadar, gelecekte çok ümitli olan Öcalan, sonraki yıllarda gelişen askeri hareketlilik ve gelişmeler karşısında çözümsüzlüğe doğru gittiğini görüyordu. Artık, "mevcut düzeyi asla yeterli görmemeliyiz, mevcut sayıyı asla yeterli görmemeliyiz. Çok geçicidir her an düşmeye yakındır" şeklinde konuşuyordu.⁴⁴⁵

Yürütülen silahlı faaliyetlerin tıkanmasındaki ana sebep, silahlı militanların katılımındaki sayıların yetersizliği idi. Çünkü geline aşamada imha savaşına girmek, daha fazla eğitilmiş askeri güç demekti. Bunu telafi etmenin yolu olarak Öcalan, bir yandan çok yaygın gerillayı ön görürken bir yandan da "yarı-gerilla, yarı-mevzi savaşı" şeklinde hareketli savaşın uygulanmasını istiyordu.⁴⁴⁶

Gerçi uzun süreli halk savaşının literatüründe böyle bir tarz yoktu, ama Öcalan bunu ifade etmek yerine kendince çözüm üretiyordu. Sayıların artırılabilmesi için bulunan çözüm ise, "Saha komutanlıkları" oluşturmaktı. Böylece komutanlık yetersizliği de aşılabilecekti. Zaten muhabere imkanları bu sistemin çalışmasında kolaylaştırıcaktı. Artık saha komutanlıkları taktiğin gerektirdiği yer ve zamanda, gereken silahlı gücü bir araya toplayabilecekti. Üstelik bunlar bulundukları alanlarda "Kurmalyık" rolü oynayacaktı.⁴⁴⁷

Bu fikre göre "Serhat, Erzurum, Dersim, Kuzey Saha, Garzan, Amed, Güney-Batı (Tolhidan) Orta saha, Botan, Mardin, GAP, Behdinan ise güney saha komutanlıklarını oluşturacaktı."⁴⁴⁸

Bu düzenleme, yine coğrafyaya sadık kalınarak yapılıyordu. Ancak her ne kadar bunlar askeri gerekler gibi görünse de, 1994 yılı sonuna doğru istenen katılımların sağlanamadığından kaynaklanıyordu. Oysa Öcalan çevresindekilere "olması gereken" sayıları şu şekilde ifade ediyordu: "Orta saha için 1994 yılında

445 a.g.k., s. 394

446 a.g.k., s. 394 Öcalan'ın talimatlarını uygulayarak gözüne girmek isteyen grup sorumluları çıktı. Bunlar bu taktiği hayata geçiriyoruz diye günlerce süren çatışmalara girerek yok oldular.

447 a.g.k., s. 398

448 a.g.k., s. 399, 400

449 a.g.k., s. 401 Ancak birkaç ay sonra verilen raporlarda bu sayının 1200 civarında olduğunu görüyoruz .

öngörülen sayı onbinden aşağı olmamalı.⁴⁴⁹ Yine güney saha için ön gördüğü sayı ise "20 bin" olmalıydı. Zaten şimdiden sayı "6-7 bin'i" bulmuştu.⁴⁵⁰ Bu sayılar ile ancak "Hareketli Savaş" yapılabilirdi. Aynı toplantıda "Gerillayı Erzincan, Sivas, Malatya'yı da zorlayacak şekilde geliştirmeliyiz" derken "Karadeniz'in doğusunu, gerilla kapısı olarak düşünmek gerekir" diyordu.⁴⁵¹

Ancak silahlı gruplar en güçlü olunan Botan'da bile hızla çözülmeye, birlikler tabur ve bölükten süratle "Takım" haline dönerek hareket etmeye başladı. Bunun anlamı ise varlığını sürdürmek için gizliliğe ihtiyaç duyması idi. Artık katılımlardaki artış durmuş, inisiyatif yerini kendini koruma duygusuna bırakmaya başlamıştı. Bu saldırı duygusunun yitirilmesi, olayların hızla PKK'nın aleyhine gelişeceğini gösteriyordu. Bu çıkmazdan kurtulabilmek için gerekçeler yerine, zayıflığı örtecek modeller geliştirilmeye çalışılacaktı.

9. V.nci Kongre Sonrası Yeniden Örgütlenme

Örgüt 1995 yılı başında önüne koyduğu planlamada gerilla sayısını "elli bin" olarak tespit ediyordu. Gerillanın elli bin olmadığı mücadele sahasında "kurtarılmış alan" oluşturulamayacaktı. Üstelik Kuzey Irak'ta Barzani Türkiye'nin yardımı ile et kili olmaya başladı. Bu nedenle de Kuzey Irak geri bölge niteliğini yitirdi. Öcalan her ne kadar 5'nci kongrede "Gerillayla birlikte hareketli savaşın uygulanacağını" belirtiyorsa da, bu durum gerçekleri yansıtmaktan oldukça uzaktı.⁴⁵² Artık askeri sonuç ve imhadan çok "Tümöyle askeri üstünlük sağlayamasak bile savaşın ekonomik ve siyasi sonuçları onun yenilgisi için yeterli olabilir" diyordu.⁴⁵³ Artık PKK tüm ümidini gerillanın yaratacağı olumsuz ekonomik ve sosyal gelişmelere bağlayacaktı. V.nci kongrede ise "Ordu" ile ilgili olarak şu kararlar alınıyordu.⁴⁵⁴

"Abdullah Öcalan'ın Halk Kurtuluş Ordusu Başkomutanı olduğunu, parti merkez üyelerinden oluşan genel kurmaylık kurumunun örgütlenmesini, saha komutanlıklarının oluşturulmasını, sayının artması ile bölükten kolorduya kadar

450 a.g.k., s. 403. Bu toplantının tarihi 12 Mart 1994'tür.

451 a.g.k., s. 467

452 Öcalan, PKK 5'nci Kongresine Sunulan Politik rapor. s. 233

453 a.g.r., s. 234

454 PKK 5. Kongre Kararları. Şam, 1995, s. 26, 27

örgütlenmenin oluşturulmasını, sınıflandırmaya gidilmesini, okul ve kursların açılması" esasa bağlanmaya çalışılıyordu.

Kabul edilen yeni "Genel Yönetmeliğe" ⁴⁵⁵ göre de "PKK Genel Başkanlık Konseyince atanacak olan Genel Kurmay Başkanı, kendisini atayan kuruma karşı sorumludur". İstihbarat, Planlama ve Harekat bölümü, Lojistik, Muhabere, Arşiv-sicil, Basın-Yayın, Maliye, Müfettişlik, Mahkeme, Kadın Ordulaşması" bölümlerinden oluşmaktadır. Bu oluşuma bağlı olanlar ise, daha dar benzeri örgütlenmedeki "Saha Komutanlıkları" olacaktı. Bunlar "kuzey, orta ve güney saha komutanlıkları" olarak örgütlenecekti. Saha komutanlıkları ise kendi içinde "Bölge Komutanlıklarına" bölünecek, askeri gücü ise "Milis ve ARGK" birliklerinden oluşacaktı.

Birlikler, manga, takım, bölük, tabur şeklinde örgütlenirken yönetimde "siyasi komiser" muhafaza edildi. Tabur kuruluşunda "uçaksavar ve havan mutlaka bulunur", hükmü yer aldı. Bu kuruluş hayata geçirilebilse idi, "Hareketli Savaş" uygulanacaktı. Ancak bu başarısız oldu. Fakat Botan aynı önemini sürdürürken gerilla temel tarz olarak kaldı.

PKK yeniden silahlı eyleme başladığı 15 Ağustos 1984'den itibaren "siyasi" yönü, önüne hedef olarak koydu. Ancak kamu gücü olayları iyi tahlil edemedi/etmedi. Olaya sadece ifade de kolaylık sağlayan istatistiki veriler olarak yaklaştı. Eylemlerin amaç ve sonucu ile hiç ilgilenmedi. Bürokrasinin karar alma sürecindeki hantallığı, alınacak kararların ortaya çıkaracağı sonuçları üstlenmenin, sorumluluğa neden olacağı korkusu çözümleri ve beklentileri yok etti. Bunun sonucunda da halk zamanında ve yerinde korunamadı, kamunun gücüne güven ile sosyal, politik, ekonomik yapı temelinden sarsıldı. Bu durumda PKK kısmen halkı devletten kopardı ve amaçları doğrultusunda örgütlemeye çalıştı.

C. Cephe

Uzun süreli halk savaşında halkın politik olarak bilinçlendirilmesi, bu bilincin sağlanmasının ardından "Devletten koparılması", ardında da yeniden örgütlenmesi "Cephenin" birinci öncelikli problemidir. Burada amaç halkın desteği ile zayıf olan askeri gücü arttırmaktır. Kendisini güvende hissetmeyen halk destek

455 ARGK genel Yönetmelik, Özel Baskı

vermeyeceğinden, öncelikle az da olsa sonucu görmesi ve gelecekte kazanılacak başarıdan ümitli olması gerekir. Örgüt tarafından devletin etkisinden koparılan her yerleşim birimi, her aşiret örgütü güçlendirirken devleti zayıflatacaktır. Örgütlenen halk her yönü ile örgüte destek sunacaktır. Diğer yönü ise yerelden uluslararası alana kadar gerçekleştirilebilecek "Politik tecrittir." Sorun bunların hangi yöntemlerle ve ne zaman sağlanacağıdır. Devrimin içine çekilerek, kısmi veya tamamen ayaklanmaya girişecek halk öncelikle örgütlenecektir. Bunun sonucunda ortaya çıkan güç, devlete karşı "siyasal şiddet" uygulayarak onu halktan tecrit edecekti. Gerillayı sürekli besleyecek ve güçlendirecektir. Gerilla da onu "koruyacaktır."

Hareket ortaya çıkış döneminde zayıflığı bünyesinde taşır. Zayıflığını aşmak ve gelişimini sağlamak için "Cephe" sistemin en önemli parçasını oluşturur. Başlangıçta "öncü" rolü oynayan parti az sayıda "Profesyonel Devrimciler" den oluşur. Hareket genişledikçe yeni destekler kazanmak için, ana kaynak ve devrimin amacı olan halk kitlelerine yönelik, temel prensiplerden taviz vermeden "Cephe" faaliyetlerine girilir.⁴⁵⁶

"Bir halk savaşını kazanabilmek için mümkün olan en geniş bir birleşik cephe kurmak ve ana yığınların tam seferberliğinin yanı sıra, birleşmesi mümkün bütün güçlerin birliğini gerçekleştirecek bir politika izlemek zorunludur."⁴⁵⁷

Cephe örgütlenmesinin temel özelliği "sömüren" ve "zor" kullanan güce karşı onunla mücadele edebilecek yeni bir örgütlü toplum yaratmak ve onu tecrit etmektir. Zaten Vietnam başta olmak üzere diğer örneklerde bu bir zorunluluktur. "Ve yine tarih gösteriyor ki, ulusal demokratik devrim sırasında, birleşik cephede iki tür bağlaşıma olmalıdır: Birincisi işçi-köylü bağlaşması, ikincisi emekçi halkla burjuvazi ve emekçi olmayan halk kesimi arasında bağlaşma."⁴⁵⁸

Aynı noktadan Mao'da benzeri şekilde problemi ortaya koyuyordu. "Çin, Japon kuvvetlerini hangi koşullarda yenebilir ve imha edebilir? Bunun için üç koşul

456 "Daha güçlü bir düşman, ancak güçlerin en büyük ölçüde seferber olması ile ve ancak hem düşmanlar arasındaki en küçük 'çatlaktan' bile, çeşitli ülkeler burjuvazisi arasındaki, tek tek ülkeler içindeki burjuvazinin çeşitli grup ve tabakaları arasındaki her çakar çelişmesinden, hem de geçici, sağlam ve güvenilir olmasa, şarta bağlı bile olsa bir kitle müttefikini kazanmak için en küçük olanaktan en büyük özen, titizlikle dikkat ve becerilikle mutlaka yararlanırsa yenilebilir." V. İ. Lenin, "Sol Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı", Ankara, 1987, s. 72, 73.

457 Lin PIAO, Yaşasın Halk Savaşının Zaferi a.g.e., s. 24

458 Piao a.g.e., s. 33

gerekli, birincisi Çin'de Japonlara karşı birleşik bir cephe kurulması; ikincisi Japonlara karşı uluslararası bir cephe kurulması; üçüncüsü Japonya'da ve Japon sömürgelerinde devrimci halk hareketlerinin doğması. Çin halkı yönünden, Çin halkının birliği, bu üç koşulun en önemlisidir."⁴⁵⁹ Halkın örgütlenmesi, yürütülecek askeri mücadele için de gerekiyordu.

"Birinci koşul ahalinin etkin desteği Kızıl Ordu için en önemli olandır. Bu üs bölgesine sahip olmak demektir. Bu koşul sağlanmışsa "Düşmanın zayıf noktaları keşfedilmiş, düşman yorgun ve maneviyatı bozuk bir duruma düşürülmüş, düşman yanlışlar yapmaya sevk edilmiş" ⁴⁶⁰ olacaktır.

1. "Cephe" İçin İlk Çabalar

Cephenin oluşumu ve önemi nedeniyle Türkiye'de faaliyet gösteren diğer Kürtçü örgütlerden, özellikle etkili olan T-KDP ile 1975 yılında görüşmeler yapıldı. İşbirliği önerisi Öcalan'dan geldi ve bir konferans toplanması teklif edildi. Konferansın amacı: "Kürdistan'ın tarihi ve toplumsal özellikleri, devrim ve örgütlenme sorunları, birlik v.b. konuları" kapsıyordu.⁴⁶¹ Ancak bu gerçekleşmedi. Diğer gruplarla ilk ciddi işbirliği girişimi ise Öcalan'ın Suriye'ye geçişinin ardından oldu.

Örgütün cephe oluşturma faaliyetleri fikri, özellikleri ve ideolojik oluşumuna bağlı olarak ortaya çıktı. Aynı dönemde faaliyet gösteren diğer Marksist ve Ermeni Örgütleri ile de ortak düşman Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı birlikte hareket etme kararı alındı.⁴⁶²

İdeolojik farklılıkları fazla ön plana çıkarmadan, "Faşizme karşı halkların birleşik direniş mücadelesi en çok en geniş halk güçlerini kapsayan bir anti-faşist birleşik cephe ile güçlenebileceği" ifade edildi. "Örgütlenme ve mücadeleyi ön plana çıkarmak, ortak siyasi program belirtilmek" ise tespit edilen hedeflerdi.⁴⁶³ Cephe, siyasi boyutta yürütülen çabalarla, 12 Eylül 1980 sonrası Avrupa'da

⁴⁵⁹ Mao Çe-tung, *Askeri Yazılar a.g.e.*, s. 327

⁴⁶⁰ Mao, *a.g.e.*, s. 141

⁴⁶¹ *Kürdistan Ulusal Kurtuluş Problemi ve Çözüm Yolu, KUKC-Program Taslağı*, Almanya, 1982, s. 115

⁴⁶² *Parti Tarihi a.g.e.*, s. 67 Bkz. *Faşizme Karşı Mücadelede Birleşik Cephe Üzerine*, Almanya, 1982

⁴⁶³ *Faşizme a.g.e.*, s. 10

gelişerek ilan edilse de istenen sonucu vermedi. Yine kuruluş dönemin de oluşturulmaya çalışan köy ve benzeri örgütlenmeler kısa sürede "çöktü", ön görülen fonksiyonunu yerine getiremedi.⁴⁶⁴ PKK'nın bu dönemdeki tüm bağlantıları ortaya çıkarıldı veya kendiliğinden çözüldü. Özellikle en etkili olduğu Urfa'da bile "Cephe" partiyi terk etti.

2 . Silahlı Faaliyetler ve "Cephe"

Uzun süreli halk savaşının öngördüğü cephe ile ilgili faaliyetler silahlı propaganda'dan itibaren başladı. Gerilla ile önem kazandı. Halk desteği mücadeleyi yürüten iki taraf için de önemlidir. Çünkü mücadelenin her aşamasında "elde edilmek üzere mücadele edilen toprak parçası değil halktır". Çabalar askeri sonuçlara değil, halkı örgütlemeye yöneliktir, yani politiktir. Uzun süreli halk savaşının temel askeri taktiğinde vazgeçilmez olan, hayatiyeti sürdürmek için gerekli üs bölgesi, en iyi savunma aracı olan gizlilik, halkla işbirliği olmadan gerçekleştirilemez. Silahlı mücadele için bir yandan elzem olan lojistik destek, savunma ve saldırının temel şartı olan istihbarat konuları bu temele dayanıyordu.⁴⁶⁵ Örgütlenmiş halk, parti tarafından yönlendirilen ve korunan eylemlerle, "siyasal şiddetle" mücadelenin içine çekilecek, gittikçe devletten koparılacak, devlet sadece bölgede çıplak askeri güç olarak kalacaktı. Yani zafer, "halkı" elinde tutanın olacaktı. Mücadelenin merkezinde "halk" vardı. Kim halkı kimden koparabilirse mücadeleyi o kazanacaktı. Bu ya devlet ya da "Parti" olacaktı. Cephede devletten koparılmış halkın örgütlenmesiydi.

"Eğer halkı devletten ayırmayı becerebilirse, halkı fiziki kontrolüne alır ve halkın aktif desteğini de temin ederse harbi kazanır. Çünkü iktidar bir ülkede halkın açık ve zımnı muvafakati veya en kötüsü o memleket halkının muvafakatti hilafına kurulmuştur."⁴⁶⁶ Sorun halkı devletten meşru, kamu gücünden tecrit ederek yeni baştan onu örgütlemek "devrimin" hizmetine sokmak temel amaçtır. O halde önce koparacak ardından da adım adım yeniden örgütleyecektir.

464 Parti Tarihi a.g.e., s. 41

465 İstihbaratın önemi ve sağlanması için bkz. Bekir Çınar, Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör, Ankara, 1997; Sherman Kent, Stratejik İstihbarat, çev. Kemal Akkaya, Ankara, 1969

466 David Galula, Ayaklanmaların Bastırma Hareketleri, Ankara, 1964, s. 11

PKK bu nedenle başlangıçta oluşturmaya düşündüğü cepheyi "İşçi, köylü, aydın ve diğer sınıf ve tabakalardan gelen yurtseverlerden oluşan geniş bir Ulusal Birleşik Cephe"⁴⁶⁷ olarak öngörüyordu. Bu hedefi gerçekleştirmek ve ideolojiyi halka benimsetmek için; "1978-79-80 yıllarında işçi, köylü, gençlik ve küçük burjuvazi içinde sürdürdüğü yoğun pratik çalışmayla programını bu sınıf ve tabakalara mal edebilmiştir"⁴⁶⁸ demektedir. Silahlı eylemlerin Türkiye içlerine taşınması kararı alındığı 1982 yılında, "Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi-Program Taslağını" yayınladı. "Tüm yurtsever parti, örgüt grup ve kişilerini değişik sınıf ve tabakalarda tüm yurtsever halk kitlelerini bu taslak çerçevesinde birleşmeye"⁴⁶⁹ çağırıyordu.

Mücadelede cephe asgari müşterekte tüm muhaliflerle düşman ilan edilen Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı işbirliğini öngörüyordu. Silahlı mücadele ile oluşturulacak "Cephe"den beklenen sonuçlar elbette farklı idi. Örgüt ikinci dönem silahlı mücadele ile birlikte (15 Ağustos 1984) cepheyi de ilan etmeyi planladı.⁴⁷⁰ Üstelik silahlı eylemlerin başlaması ile bunun mutlaka hayata geçirilmesi gerekiyordu. Ancak parti, Kesire Öcalan'ın ERNK'in kuruluş bildirisini hazırlayamadığı gerekçesi⁴⁷¹ ile ilanını geciktirdi. Her ne kadar bu konu "bildiri hazırlanamamasına" bağlansa da asıl neden halkın beklenmedik tepkisi idi. Öyle ki bölge halkı "kurtancılarını" pek iyi karşılamamıştı.⁴⁷² Eylem sonrası günlerde kayıplar o kadar arttı ki, değil cephe ilanı partinin silahlı gücü, kendini koruma telaşına düştü. Bu durumda 15 Ağustos 1984'te silahlı güç olan ordu ilan edildi, ancak onu besleyecek, saklayacak ve ayrılmaz bütünü olan halk desteğini şekillendirecek "Cephe" ilan edilemedi.⁴⁷³

467 Parti Programı a.g.e., s. 56

468 Kürdistan Ulusal Kurtuluş Problemi ve Çözüm Yolu, Almanya, 1982, s. 117

469 a.g.e. s.160.

470 Parti Tarihi a.g.e., s.184

471 Parti Tarihi a.g.e., s. 184, 185

472 Bu konudaki en ilginç anlatım PKK'da Hakurk sorumlu olan Şırnak Belkevir köyünden "Doğan" ilk dönemlerde halkın bölgede PKK'ya yaklaşımını şu şekilde anlatmaktadır. "Yörede silahlı insanlardan kaçılıyordu. Ben yaşıyordum. Zaten bizim aile benim için" kafasını kaçırmış, deli olmuş" diyordu. Daha sonra partiye katılınca yöre halkı da aynı değerlendirmeyi yaptı. Durup dururken silah almak, devlete savaş açmak, dağa çıkmak herkes delice bir hareket olarak değerlendirdi. Daha sonra devletin baskılan nın artmasıyla birlikte, bu memleketi harap eden kişi ,adeta lanetlenen kişi olarak ilan edildim. Çünkü halk anlam veremiyordu, kavrayamıyordu. Kongre Belgeleri Cilt VII Parti Soruşturma Komisyonuna sunulan Raporlar, Şam,1995, s. 157

473 "Halk Savaşı" başlatılmış savaşın halkı unutulmuştu. Daha sonra bunun bir "hata" olduğu belirtilecekti, Parti Tarihi, a.g.e, s. 184

Merkez Komitesi üyesi "Sabri Ok'un yakalanmasıyla birlikte PKK'nın ERNK'yi ilan edeceğine" dair belgeler güvenlik güçlerinin eline geçti. Bu durum da ilan ses getirici eylem yapmadan, sessiz sedasız gerçekleşti. Sadece Avrupa'da dergide yazılar yazarak ve gösteriler yaparak Cephe ilan edildi.⁴⁷⁴ Türkiye'de ise Cephe 21 Mart 1985'de "hiçbir şey yapılamadan" kendi kendine kuruldu.⁴⁷⁵ "Kesire Öcalan'ın yazmayı geciktirdiği" Cephe ilanı metni daha sonraki dönemde zamana bağlı olarak geliştirilecekti. Cephe fikrinin temel modeli ve hayata geçirilme tarzında "Vietnam Ulusal Kurtuluş Devrimi" örnek olarak alındı.⁴⁷⁶ Buna göre cephe şu şekilde tarif edildi:

"Cephe, ortak çıkarlar doğrultusunda belli hedef ve amaçlar için bir araya gelen, aynı program ve ilkeler çerçevesinde hareket eden çeşitli sınıf ve tabakaların güç ve savaş birliğini ifade eder. Diğer bir deyişle, cephe iç ve dış düşmanlara karşı savaşın temelinde yapılan ilkesel birliklerdir" derken, sürdürülecek mücadelenin, "Halk savaşının başarısı için, doğru devrimci bir önderlik ve bu önderlik etrafında birleştirilmiş en geniş halk kitlelerinin mücadeleye seferber edilmesi şarttır."⁴⁷⁷

Sürdürülecek olan "Uzun süreli halk savaşının" genel tahlili ve seçiminde halkın örgütlenmesini gerektiriyordu. Bu halkı devrime hazırlayacak "Devrimci Şiddetin" iki ayrı tarzından biri olan "askeri şiddet"i besleyen, koruyan özellikleri ile bir yönü ön plana çıkarırken, diğer yandan "siyasi şiddet" ile de cephenin kendisi şiddet uygulayacaktı. Siyasal şiddetin ileri aşamada örgütlenilip yönlendirilmesi halinde, halk ayaklanması olarak varlığını gösterecekti.⁴⁷⁸

"Silahlı Propaganda" birliklerinden "Gerilla"ya geçme çabaları ile birlikte "onu yaşatacak" halk örgütlenmesi için değişik bölgelerdeki sempatanlar arasında yürütülen faaliyetlere hız verildi. Cephe örgütlenmesinde kullanılacak yöntem ise "devrimci şiddet" olacaktı. "Devrimci şiddet", kendisinin kamu gücü tarafından korunamadığını gören halkı devletten koparacaktı. Kopmanın ardından da "Cephe"

474 Parti Tarihi. a.g.e., s. 86 Ersever a.g.e., s. 108, 109 ERNK, Eniya Rızganya Netewayî Kurdistan - Kelimelerinin kısaltılmış şeklidir. Kürdistan Halk Kurtuluş Cephesi.

475 Önderliksel Gelişiminin de Tarihidir.", Özel Baskı. s.197 Tarih yok., Gerçeğin Dili a.g.e., s.166

476 Cephe ve Ulusal Kurtuluş Hareketlerindeki Önemi Üzerine, Özel Baskı, 1987, s. 1

477 Kürdistan' da Zorun Rolü., Almanya, 1982. s. 85

478 Vo Nguyen Giap, Vietnam Ulusal Kurtuluş Savaşı, İstanbul, 1974., s. 35

örgütlenmesinin içinde yer alan "suç ortaklığı" yapan halk, artık partinin bir parçası olacaktı. "Parti" ise onu her yönü ile sararak, sürekli eylemlerin ve "devrim için" görevlerin içine çekecek herkesi birbirine denetletecekti. Meşru kamu gücü halktan kopacak gittikçe varlığını sadece askeri gücüne dayandıracak "işgalci sömürgeci" konumuna düşecek ve artık savunma psikolojisine girecekti. Artık son aşamada halk sıkı bir örgütlenmeye tutulacak kamu düzeni işlemez hale getirilirken devlet önce "düşüncelerde" bitirilecekti. Çünkü bu safhada yaşananlar askeri değil "Politik mücadele" idi. Politik mücadelede önemli olan coğrafyada bulunmak değil halkı kontrol etmektir. Başarının ölçüsü "Halkı kimin elinde tuttuğu" olacaktı. Bu nedenle de şunlar söyleniyordu. "Ulusal Kurtuluş Cephesi bu partinin öncülüğünde, halkı oluşturacağı çeşitli örgütlerle topyekün örgütleyip birleştirebilecek halk savaşımızın dayanacağı temel siyasal güç ve zaferimizin güvencesi olacaktır."⁴⁷⁹

Parti, Mart 1985'te yayınladığı bildiride artık "Herkes kendi çevresini, komşusunu, köylüsünü, ailesini, aşiretini bu temelde bir araya getirmeli her aile, her köy, her kabile, her mahalle, her semt ulusal mücadelemizin yıkılmaz örgüt kaleleri olmalıdır"⁴⁸⁰ demekteydi. Bu sözler bölgedeki ilgililer ve sıradan insanlar için pek anlam ifade etmiyordu. "Bundan böyle halkımızın her ferdi kendisini, düşmana karşı sıkılması gereken bir silah olarak görmelidir. Savaşan halk gerçekliğimiz düşmanın en büyük korkusudur." demekte aynı zamanda "Türkiyeli devrimcileri, ilerici demokratik güçler, aydınlar ve Türkiye halkını" direnişe destek vermeye çağırıyordu.⁴⁸¹ Bu temelde cephenin genişliği örgütün gücünü arttırırken, devletin çelişkilerinden de o denli yararlanmayı hedefliyordu.

"O halde ulusal kurtuluş cephesi yurtsever, devrimci, demokrat kişi ve grupların, eğer kendileriyle çalışmak istemiyor ve düşmanın dayattığı karşı-devrimi kendi devrimci eylemleriyle boşa çıkarmak istiyorsa içine girmeleri gereken tek doğru tarihi hareketti."⁴⁸² Bu doğru hareket yürütülen "Devrimci şiddetin" zayıflığından kurtulmak için "PKK'nın bugün kendi önderliğinde bir cephe ilanına

479 Abdullah Öcalan, *Kürdistan Yurtseverliği Ve Ulusal Kurtuluş Cephesi*, Köln, 1992. s. 29. Öcalan'ın 'Cephe örgütlenmesi ve görevleri ile ilgili olarak 1985'ten itibaren yaptığı konuşmalar ve verdiği talimatlar bu kitapta toplandı.

480 Öcalan, *Kürdistan. a.g.e.*, s. 28

481 Öcalan, *Kürdistan. a.g.e.*, s. 51

482 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 58

gitmesi hem zorunludur ve hem de kaçamayacağı bir görev" haline geliyordu. Çünkü halk desteği olmadan, toplum meşru siyasal yapıdan koparılmadan, kurulu düzene karşı "siyasal şiddet" uygulanamazdı. O halde herkesin örgütlenmesi gerekirdi ki;

"PKK ve ERNK etle tırnak gibi birbirlerine bağlı olan iki oluşumdur. Birbirlerinin varlığını koşullandıran bu iki oluşumdan cephe , öncüsünün kiteselleşerek, kitleleri ayağa kaldırması hareketidir. O halde parti önderliğinde ayağa kalkan kitlelerin temel örgütlenmesi olarak cephe, savaşçı bir konumu göğüslemeye cesaret eder ve bunun ilk adımlarını atan bir halk hareketinin adıdır."⁴⁸³

Örgütlenme bu niteliği ile eyleme destek verecek ve gittikçe vazgeçilmez bir noktaya gelecekti. Gelişen örgütlülük ancak hareketi üst aşamalara taşıyacaktı. "Unutulmamalı ki, örgütlenme eşittir eylem demektir. Bu, Kürdistan'da örgütlenmenin gelişiminin gerilla ve ayaklanmanın gelişimine eşit olduğu anlamına gelir."⁴⁸⁴ Gelecekte beklenen de halkın siyasal şiddeti olan ayaklanma, ancak halkın katılımı ile mümkündü. O halde bu örgütlenmenin şekli ve boyutu şu şekilde olmalıydı:

"Artık en ücra köşelerden, kentlere kadar cephe komiteleri kurulacaktır. Halkımızın tüm aşiretsel-kabileseel birimleri sömürgeciliğin dayattığı işbirlikçi aşiret ruhundan kurtulacak, bu aşiretçi ruhu ulusal kurtuluşunu ruh içinde eritecek ve her biri birer direniş kaleşi haline gelecektir. Bundan böyle ulaşıp örgütlenmeyen tek bir ev, tek bir köy, tek bir şehir-mahalle, tek bir dağ, tek bir ova ve insan kalmayacaktır. Cephe bayrağı, her yaş ve cinsiyetten, her kabile ve mezhepten tüm Kürdistan insanların elinde yükselecektir." derken, "Silahlı mücadele" cephenin oluşumunda en etkili araç olarak kullanılacaktır.

"Silahlı mücadele, cephenin siyasal ve kültürel potansiyelini harekete geçirdiği gibi, cephenin siyasal ve kültürel olarak gelişimi de silahlı kuvvetlerimizi hem nitelik hem de nicelik olarak daha hızlı geliştirecektir."⁴⁸⁵

Silahlı mücadele kendi başına anlam taşımaz. Bu hali ile o her şeyden önce siyasal amaçlara yönelmiştir. Halk kimin yanında ise o galip gelecektir. Halkı elinde

483 Öcalan, Kürdistan a.g.e., s. 58

484 Öcalan, Kürdistan a.g.e., s. 60

485 Öcalan, Kürdistan a.g.e., s. 63

tutmak veya kaybetmek, sonucu belirleyecektir. O halde "Halk nasıl kaybedilir veya kazanılır" sorusunun cevabı çözümü ortaya çıkarır. Halk kimin yanında olması konusunda tercih yapma durumunda kaldığında, kendini zorlayan gücü tartacaktır. Bunu bilen PKK'da gücü kurallara uygun kullanacaktır. Başlangıçta askeri hedefler risk taşıırken, cepheyi oluşturacak, halkı, devletten koparacak, kopmaya mecbur bırakacak, propagandaya hizmet edecek sivil hedefler, kolay başarı getirdiği gibi kitlelerde de yılgınlığa yol açacaktır. Devletin yanında olmak, risk taşıyacaktır ve bedeli ağır olacaktır. PKK bunun bedelini her durumda ilan etmiş ve uygulamaya koymuştu. "Düşmanla işbirliği eden hiç kimseye evinde rahat uyuma izni verilmeyecektir."⁴⁸⁶

Artık bu noktadan itibaren "şiddet" en önemli belirleyici unsur oluyordu. Örgütlenmede üzerinde durulacak ve sonuç alınmasının en kolay olduğu kesim şüphesiz köylü ve gençlerdi. Çünkü köyler kamu korumasından uzak, gençler ise gerillanın kaynağı olacaktı. "Mücadelemiz ilk çıkışta, gençliğin atılımçı-devrimci çıkışına çok şey borçludur. Bu kaynağa dayanarak güçlü bir çıkışla doğan partimiz, şimdi de gençliğe yönelmek ve onu, kendi örgütsel birliklerine kavuşturmakla mükelleftir. Partiye taze güç gerillaya savaşçı güç yaygın olarak buradan çıkacaktır" demektedir.⁴⁸⁷

Mücadelenin kırlarda yürütüleceği baştan söylenmişti. Bu durumda köylüler kolay hedef ve iyi kaynaktı. Öcalan; "köylülük, temel bir örgütlenme alanımızdır. Köylülüğün örgütlenmesini gerçekleştirmemek demek, cephenin son derece sakat doğması ve gerillanın da temel güç kaynağından mahrum kalması demektir" diyordu. Başlangıçta gençlik ve köylü örgütlenmesi olarak ortaya konan bu şekillenmeden beklenenlerden en önemlisi, gösteri, eylem gibi hareketler sonucunda "Cephesel örgütlenme, silahsız zorun örgütsel temelidir" deniyordu. Sarsılacak kamu düzeni hedef için devleti zorlayacak ve en önemli yöntem haline gelecekti." Her türlü isyan öfkesiyle yola çıkanların, katıldığı kitlesel gösteriler,

486 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 64, Cephe'nin Kurulduğu günlerde verilen talimat. Mart 1985. Talimat hayata geçirildi ve çoğu kez uyuyan Köylülerin evlerinin bacasından "El bombaları atılarak" icra edildi. bkz. *Cumhuriyet*, 30 Mart 1988. "Güvenlik güçleri ile işbirliği yaptıkları gerekçesi ile Siirt'in Eruh İlçesi Yağlızoymak köyünü üç ayın yünden basan PKK militanları 7 köylüyü telle boğarak, 2' sinide silahla öldürdü."

487 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 125

cephe örgütlenmesinin en çok başvuracağı eylemlerdir" derken gelecekte olacakların daha başlangıçta ilanı idi.⁴⁸⁸

"Bu gösteriler, mahkumlarla dayanışma amacıyla, gecekonduların yıkılmasına karşı çıkmak, bazı ekonomik talepler uğruna ve daha başka toplumun uğradığı bir yığın haksızlıklara karşı çıkarak başlatılır. Ve daha sonra genel demokratik ve ulusal nitelik alır. O zaman bunlara genel halk ayaklanması, milli kurtuluş ayaklanması adı verilir." diyen Öcalan, daha sonra buna "serhıldan" adı verecektir.⁴⁸⁹ Uygulanacak bir protesto yürüyüşü bu çerçevede örgüt için çok farklı anlam taşıyordu. Ona göre, bu şu şekilde yorumlanmalı idi. "Unutmayalım ki, bir yürüyüş hem bir örgütlenmedir ve hem de bir eylemdir, belki de gerilla eyleminden daha önemli siyasal sonuçlara yol açabilecek bir eylemdir."⁴⁹⁰ Silahlı mücadele, "halk gösterileri ile birleştirilerek" baskı arttırılacak toplumda ayrıştırma sağlanacaktı.⁴⁹¹

Silahlı şiddet ve siyasal şiddet kullanarak toplum üzerindeki etkisini arttıran örgüt, tüm toplumsal hayatı yönlendirmeye başlayacaktı. Böylece "örgütlenme" yaygınlaştırılacaktı. Zaman içerisinde bu örgütlülük "Yasama" ve "Yargı" gücünü de ele alacaktı. Yürütme zaten başlangıçtan itibaren silahlı güçler tarafından yerine getirilmeye çalışılmakta, bu oluşuma da hemen herkes katılmalı idi.⁴⁹²

488 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 136 Hayata geçirilen talimatın uygulaması için bkz. *Cumhuriyet*, 13 Temmuz 1991 Diyarbakır, Lice, Bismil, Silvan ve Kızıltepe, Nusaybin esnaf kepenk açmadı. Cizre'nin çevre köylerinden E-24'e çıkan bini aşkın köylü, ellerinde A. Öcalan'ın resimleri ile ilçe merkezine yürüdü."

489 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s.37, Mart 1988 tarihli konuşma. Nitekim bir süre sonra Basın'da 1 Ağustos genelgesi olarak bilinen Eskişehir ve Aydın cezaevlerinde odaklanan gösteri ve açlık grevleri düzenlenecekti. bkz. *Cumhuriyet*, 4 Ağustos 1989, "Cezaevlerinde gösteriler ve açlık grevlerinde 2 PKK'lı öldü." 12 Ağustos 1989, "Açlık grevinde bu gün 44. Gün" *Cumhuriyet*, 22 Kasım 1991. "Bakanlar Kurulu, Eskişehir Cezaevinin bu gün boşaltılmasını kararlaştırdı."

490 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s.139, Mart 1988. Uygulama için bkz. *Cumhuriyet*, 15 Ağustos 1993. Dün Kars'ın Diğer ilçesine otobüslerle 48 köyden getirilen 4 bini aşkın köylü PKK bayrakları ile yürüyüşe geçti. Olaylarda 5'i kadın 9 kişi öldü. 51 Kişi yaralandı. 16 Ağustos 1993 köylüler Malazgirt'te yürüdü. PKK bayrakları ile ilçeye gelen ve kent merkezinde yürümek isteyen yüzlerce köylü kendilerini engelleyen güvenlik güçleri ile çatıştı. 3kişi öldü, 2 kadın yaralı."

491 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 39 "Gerilla, cephe örgütlenmesiyle ve onun eylem biçimleriyle iç içedir. Biri diğerini güçlendirir. Kesinlikle bunlar birbirinden kopuk ele alınmamalıdır. Bunlar tek başına ele alındığında cephe gösterileri, ayaklanma ezilmeye mahkumdur."

492 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s.165, 25 Mayıs 1988, Halkın öz silahı, siyasi silahı ise onun cephesidir. Mutlaka bu cephesi içerisinde doğru temelde ve uygun bir biçimde örgütlenecektir. Sıradan bir yurtseverliği olandan tutalım en kararlı savaşçılığa girmeye, duayla katılmadan tutalım bütün ailesini, malını ve canını feda edecek olanlara kadar hepsinin içinde yer alacağı bir cepheidir."

Silahlı güç, aynı zamanda ayaklanan halkla birlikte yürüyecektir ve gelişecektir. Askeri şiddet organı olan silahlı güç, kendisinin halktan koparılmasını engellemeli, bunu da örgütlülükle çözmelidir. Çünkü örgütlülük, mevcut kamu gücünü çalışmaz hale getirecektir.⁴⁹³

Cephe için yapılacaklar aslında çok basittir. Çünkü bu bir kartopu gibiydi. "Kitle örgütlenmesi eylemin ürünü" olacaktı. Zaten gerek "evrensel deneyler" gerekse "özümlü deneyler" bunu açığa çıkarmıştı.⁴⁹⁴ Özümlü deneyimleri ise Öcalan şu şekilde ifade ediyordu: "Kürdistan'da direnişsiz ya da eylemsiz örgüt yaratmak, hele kitleleri pasifikasyondan kurtarıp örgütlemek olanaksızdır. 1983-86 pratiğinde bu yapılmamıştır."⁴⁹⁵

Gerillanın ilanından sonraki süreçte gelişen, cephenin oluşturulmaması ise şu şekilde sırlanıyordu: "Sömürgeci ordu ve kitleler arasındaki işbirlikçilerine darbe vurulamaması, ters tepki yaratmış, pasifikasyonun tahrip edici sonuçlar doğurmasına yol açmıştır."⁴⁹⁶ Halk, devletle işbirliği yaptığı için, çok sayıda militan ölürken, bir çoğu da kaçmıştı. Bölgede barınamadıkları için de 1985-1986 kışını Irak'ta geçirmek zorunda kalmışlardı. Tüm bu olumsuzlukların yaşandığı dönemde silahlı faaliyet gösterenler için yapılan eleştiriler şu noktada toplanıyordu. "En güçlü kitle eğitimi, kitleyi devrimci eylemlere örgütlemektir. Ayaklanma, yaygın gerilla, köy milisliği, komiteler vb. geliştirilmediği için eğitim ve örgütlenme eylemleri koparılmıştır." Bütün bu yapılan değerlendirmeler "Cephenin" şiddet ile inşa edileceğini gösteriyordu.

Cephenin gerekliliği, teorik temelde ortaya konulurken özellikle 1986 yılından itibaren cephe örgütlenmesinin nasıl olması konusu tartışılmış, bu dönemde cephe örgütlenmesi dünyadaki diğer örneklerde olduğu gibi yatay ve dikey şekilde olması

493 Öcalan, *Kürdistan'da Zorun Rolü a.g.e.*, s.179 "İktidarı ele geçirme yolunda devrimci yığınların en geçerli silahı örgüttür. Proletaryanın önderlik ettiği devrimci hareketin göstergesi onun yüksek örgütsel düzenidir. Yığınları ayaklandırarak yönetici sınıfları devirecekleri noktaya getirme yolundaki bütün faaliyetler bir sözcükte özetlenebilir. Örgütlenmek, örgütlenmek, örgütlenmek. Politik propagandanın amacı yığınları örgütlemektir. Yığınları şu ya da bu biçimde örgütleyerek ancak, onları eğitmenin ve devrimin dev gücünü yaratmanın koşulları hazırlanabilir. Yığınlar bir kez örgütlenince, güçleri önemli ölçüde artacaktır. Yığınları savaş için örgütlemek gerekir. Buna karşılık olarak da yığınlar savaş içinde daha örgütlü ve daha eğitilmiş hale gelirler, devrimin güçlerini geliştirirler. Bu nedenle propaganda, örgütlenme ve savaşım el ele gider. Ve bunların ortak hedefleri kesin sırayışın, hazırlanışında yığınların politik ordusunu oluşturmak ve güçlendirmektir".

494 Öcalan, *Kürdistan*, a.g.e., s.13

495 Öcalan, *Kürdistan* a.g.e., s.13

kabul edildi. Bu örgütlenmenin şematik yapılmasının en tepe noktasında; "Ulusal Kongre" olacağı ve bu Ulusal Kongrenin iki yılda bir "Merkez Komitenin çağrısı ile toplanır" kararı alındı. Kurumlaşma çabalarının sonucu olarak ta, "Kongre, cephe programı ve yönetmeliğini kabul eder veya değiştirir. Cephe siyasetini çizer."⁴⁹⁷ denmektedir.

Örgütlenme, bölgelere yayılırken hiyerarşik yapısının özellikleri şu şekilde belirtiliyordu. "Cephe, merkeze bağlı bölge komiteleri, bölge komiteleri de, yerel komitelerden oluşur. Yerel komiteler de, köy üst komiteleri, kentsel alanlarda ise, şehir komitesine bağlı semt, mahalle komiteleri şeklinde örgütlenir." Mücadelenin şeklinin "savaş" olması ve "siyasal şiddet uygulayacak bulunması" örgütlenme modeli için şu öngöründe bulunuyordu. "Bölge komitesi cephe esprisi ile örgütlenir. Bölge komitesi bölgenin savaş karargahıdır." Bölge komitesi, "Ulusal Kurtuluş Savaşının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde örgütlenir."⁴⁹⁸ Örgütlenmeye engel olan veya katılmayanlar için de kullanılacak yöntem ile nitelik ve bundan elde edilecek sonuçlar ise şu şekilde ifade ediliyordu:⁴⁹⁹

"Örgütlenmenin önünde engel olan sömürgeci işbirlikçi feodal-komprador, bunların dayanakları olan ajan, milis, çete ve muhbir güçlere karşı mücadele ederek gelişme kaydeder. Sömürgeci ve işbirlikçi güçlere yöneldikçe örgütlenmenin önünü açarak geniş halk yığınlarını kendi birlikleri içinde örgütlü bir yapıya kavuşturmak da zor olmayacaktır."

Cephe ve çalışanları artık yürütülecek faaliyetlerle her fırsatı değerlendirecek ve "Çeşitli dönemlerde basit bir işçi grevinden öğrenci boykotlarına ve büyük sosyal gösterilere kadar çeşitli eylem biçimleri geliştirmekle yükümlü" olacaklardı.⁵⁰⁰ Bölge komitesine bağlı olarak faaliyet gösteren yerel komitelere de bu noktada değişik görevler verilir. Özellikle halkın arasında olması, halkı daha sıkı takip ve kontrol altında tutmasını sağlar. Gizlilik ilkesini temel olarak çalıştırır. Başlangıçta

496 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 14

497 Öcalan, *Kürdistan, a.g.e.*, s.14 "Merkez Komite Ulusal Kurtuluş mücadelesinde tüm halkın siyasal birliğini ve topyekün örgütlenmesini yaratabilmek için çeşitli kesimlerin-işçi, köylü, gençlik, kadın esnaf ve çeşitli mesleki kesimlerin kitlesel birliklerini örgütler ve yönetir. Yine Türkiye ve yurt dışındaki Kürdistan'lı kitleleri ulusal kurtuluş mücadelesine çekmek için çeşitli örgütler kurar ve Kürdistan'ın diğer parçalarında kollar oluşturur" açıklamasıyla cephenin nitelik ve faaliyet alanını açıklıyordu.

498 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 14

499 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 14

500 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 14

gençlik ve köylü örgütlenmesi olarak ortaya konan bu şekillenmeden beklenen gösteri, eylem gibi hareketler ile "Cephesel örgütlenme, silahsız zorun örgütsel temelidir" deniyordu.⁵⁰¹

"Her türlü isyan öfkesiyle yola çıkanların katıldığı kitlesel gösteriler, cephe örgütlenmesinin en çok başvuracağı eylemlerdir". Özellikle şehir komitesi "Kadro adaylarını eğitmek", "bilgi toplamak" "şehirlere eylem yapmak", "Kongre sistemi ni oluşturmak" tan sorumludur. Semt, mahalle komitesi olarak örgütlenmesi esas alınan şehir komitesi bu çerçevede ast, üstün denetiminde rapor verir ve eylem gerçekleştirirken, toplanan para ve diğer malzemeyi üst komiteye aktarır.⁵⁰² Bu yapılanma içerisinde "Köy üst komitesi" birden fazla köy komitesinin birleşiminden oluşur. Komiteden beklenen ise, "köylerde , köylüler arasındaki problemlere çözüm bulunurken", "önünde engel olan ajan, milis, ve çetelere karşı silahlı mücadeleyi geliştirir, gücü yetmez ise üst komiteden alacağı destekle bu düşman uçlarını tasfiye eder."⁵⁰³ "Görülebileceği üzere devletle olan ilişkiler bu şekilde yok edilecekti. Sonuçta devlet "bilgisiz" yani "istihbaratsız" kalacaktı.

Askeri yönden beklenen ise köy komitesinin tüm köyde "Köy savunma birlikleri kurarak" milisi örgütlenmesiydi. Köylü birliklerinin tarifi ve niteliklerini belirlerken; "Demokratik-merkeziyetçilik, rapor-talimat sistemi, disiplin, eleştiri-özeleştiri, toplantı sisteminin"⁵⁰⁴ gerekli olduğu belirtiliyordu.

Kurulacak sistemde hiç kimsenin örgütlenme dışında kalmaması esas alınmaktadır. Köylülerin yanı sıra, kadın, gençlik, işçi arasında da sıkı bir örgütlenme esas alındı. Örgütlenmedeki disiplin, artık parti istek ve talimatları doğrultusunda olacak, çelik disiplin, hayatın her alanına egemen olacaktı.⁵⁰⁵ Özellikle, 1987 yılından itibaren halkı "siyasal cepheye" çekmek için şiddet en etkili yöntem olacaktı. Burada önemli olan maddi sonuçtan öte, "zihinlerde yarattığı korku ve etkiydi". Bunun sonucunda ise "hainler ya kaçırılmış, ya ezilmiş, ya da teslim alınmış"

501 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 16

502 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 16

503 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 17

504 Öcalan, *Kürdistan a.g.e.*, s. 19, 20, 24

505 "Yaşanan savaş içerisinde Partimiz ve halkımız saflarında hiç kimse bundan böyle keyfine göre yaşama hakkını kendinde göremez. Hiç kimse bildiğine göre hareket edip kendi kurallarını dayatamaz" Bkz. Abdullah Öcalan, *Seçme Yazılar Cilt II*, İstanbul, 1994 s. 233

lardı.⁵⁰⁶ Bu dönemde hedef yelpazesi oldukça geniş tutulmuştu. Bunu açıklarken de, "Özellikle düşmanla ekonomik, sosyal, sayısal kültürel her düzeyde yoğun işbirliği içinde hatta vurucu gücünü ortaya koyacak, ülkemizde çeşitli düzeylerde temsilciliğini yapan kişi, kurum ve temsilciliklerini, şahsen bunları temsil edenleri uygun bir sıralamayla, bunların hakkında doğru bir bilgilendirme ve istihbarat, ardından içlerinden önem sırasına göre bazılarını cezalandıralım"⁵⁰⁷derken, şiddetin yönü niteliği hiç önemli olmadan amaç haline getiriyordu.

"Ayrıca bunu sadece militanların görevi olarak değil, örgütlenmemiz içine giren herkese gücü oranda bir eylemliliğin biçimini dayatmak ve oynatmak gerekiyor. Bunu bütün mensuplarımıza yaptırmak, örgütsel yönetimin vazgeçilmez görevidir." Böylece bir eyleme karışıp suçlu duruma düşen kişiler, daha sonra mecburiyetten "taraf" olarak yerlerini ve konumlarını belirleyerek, "Cephe" faaliyetinde aktif rol alacaklardı! Bu yüzden herkes bir kez "suça" bulaştırılmalıdır. Bu suça bulaştırılanlar, ileride ya cephe çalışanı haline gelecek ya da "gerilla" olarak dağa çıkmaları istenecekti.⁵⁰⁸ Devlet yanlısı olarak tanımlanan ve örgüte karşı olanlar içinde öngörülen eylemlerden bazıları şunlardı. "Bunların kırsal alandaki mal varlıklarına sabotaj, el koymak, şehirlerde yine binalarına, evlerine sabotaj düzenlemek gerekmektedir."⁵⁰⁹

Hedef olarak ortaya konulanlardan en önemlisi de yollardır. Buna göre "Yapılması gereken başta, tır, tren, otobüs vb. daha çok komprador nitelikte ve Kürdistan değerlerini hep sömürgeci metropollere taşıyan bu kanallara yönelmek. Otobüs şirketi vardır, bunlara belli uyarılar yapılır, tabii ağır vergilere tabi tutulurlar vergi ödemeleri, düşmanla bağlarını gevşetmeleri, dürüst davranmaları, en azından

506 Bkz. Abdullah Öcalan *Parti Yönergeleri*, Parti Askeri Konsey Toplantısına Yapılan Konuşma 7.1.1987 Özel Baskı Şam, 1987 s.34. Yine aynı toplantıda şunları ifade ediyordu. "Örneğin devletin okullar politikasını yerde bir etmek ilk görevlerimiz arasındadır. Biz insanları koparıp almayı bilmek bunun için her türlü yöntemi bulup geliştirmek zorundayız. Bu yıllarda PKK Cepheyi oluşturmak için "hainlere yönelmiş"ti. Dönemin iç işleri Bakanına göre ise "saldırının çocukları ve kadınları hedef alması eşkiya'nın korkaklığı ve adillikinden kaynaklanıyordu." Bkz. *Cumhuriyet*, 24 Şubat 1987

507 Öcalan, *Parti Yönergeleri*, "Hedefler Programı" a.g.e., s. 296

508 Öcalan, *Parti Yönergeleri* a.g.e., s. 297

509 Öcalan, *Parti Yönergeleri* a.g.e., s. 297. Aynı dönemi anlatan Öcalan "Biz Botan'a girdiğimizde tek bir köylü dostumuz yoktu. Vura, vura açtık" demektedir. Talimatların hayata geçirilmesi ile ilgili gazetelere yansıyan örneklerde ilginçti. Bkz. *Cumhuriyet*, 18 Temmuz 1987 "Genç ilçesi Güzeltepe Köyünde silahını teslim eden korucu şunları söylüyordu. Daha fazla dayanacak gücümüz kalmadı. Son olarak altı evi dün tamamen yaktılar. Ayrıca 250 baş koyunumuzu da kurşunlayarak öldürdüler. Neyimiz var neyimiz yok hepsi elimizden gitti. Bir canımız kaldı. Bari onu kurtaralım diye göçe karar verdik." *Cumhuriyet*, 2 Eylül 1991, "PKK, otobüs yaktı, kimlik sordu." 3 Eylül 1991. "Doğu ekspresine sabotaj yapıldı."

tarafsız kalmaları istenir. Bir-iki uyarıdan sonra bile devrimin karşısında dururlarsa ve düşmana hizmeti açıkça sürdürürlerse bunların bu tür varlıklarını imha etmek yani mallarını, arazilerini, makinelerini yakmak, otobüs şirketlerini felç etmek imha etmek, el koymak, kullanılabilecek şeyleri almak- ki bunlar, sökülüp atılıncaya, imha oluncaya ve düşmanla ilişkilerini kesinceye kadar-bu tip eylemlilik geliştirilir." Tespitteki hedef, niteliği gereği eylemlerin kolay uygulanabilir olması ve risk taşımaması, kayıpları azaltıp, özgüveni artırırken, süratli olarak fısıltı halinde yayılması, eylemleri engellemenin zor olması ve kamu gücüne olan güveni sarsması açısından profesyonelce bir seçimdi. Bu durumda olan kamu gücü, ağırlığı yolların güvenliğine bırakacak, yavaş yavaş dağları boşaltacaktı.

"Daha çok düşmanın vurucu güçleri onun milislerini boşa çıkaracak, ondan korunacak bir duruma ulaşılmalıdır. Ama bunu yaparken de daha çok ekonomik, sosyal, siyasal, hatta kültürel hedeflerimizi vuracak, örgütlenmeyi ve bununla iç içe eylemliliği sağlama başlatalım. Özellikle kültürel alanda da sömürgeci eğitim politikasını boşa çıkaracak geniş bir eylemlilik paketimiz olmalı." ⁵¹⁰

Kültürel alandaki hedef olan okullar ve öğretmenler de bu haliyle kolay ve risksiz eylem olurken, yakılan ve engellenen eğitim, gelecekteki militanların kaynaklarını oluşturuluyordu. ⁵¹¹ Kitlelerden alınacak aidatların doğrudan "Parti elemanlarına" vermeleri istenmiyordu, "kendileri, dürüst legal olan bir taraftarın etrafında bu kampanya geliştirilmeli," talimatı ile herkesi organizasyona çekerek suç ortaklığı amaçlanıyordu. ⁵¹²

Ekonomik hedeflere yönelmek, toplumsal yapıda oluşacak huzursuzluktan faydalanmak anlamına geliyordu. Çöken ekonomik yapı, geçim kaynaklarının daral-

510 Öcalan, *Parti Yönergeleri a.g.e.s.297* Bu paketin hayata geçirilmesi sonucunda 1204 okul kapanacak, 71 okul PKK tarafından yakılacaktı. bkz. *Cumhuriyet*, 28 Nisan 1994.

511 "Kürdistan'ın bir çok kentinde sahte pasifikasyon merkezleri olarak da değerlendirilebilecek üniversiteler açılmıştır. Van, Diyarbakır, Elazığ, Antep, Malatya, Erzurum ve bir yığın yüksek okullar, liseler daha da alt düzeye kadar yoğun bir asimilasyon amacına yönelik okullar geliştiriliyor. Bunlardan yararlanacağımız kadar yararlanalım, ama bunların içine sızmak zaman zaman sabotajlar düzenlemek, asimilasyon politikasına sınır çekmek, özellikle de buralardaki gençliği direnişe çekmek, çekmek içinde oraları kesin bir hareketliliğe kavuşturmak, hem örgütsel ve hem de eylemsel bir hedeftir." bkz. Öcalan, *Parti Yönergeleri, a.g.e., s. 297*

512 "Toplumu etkimiz altına almak için bütün bu sosyal kurumlara- bunlara kültürel kurumlarda dahildir-okullara kooperatiflere, derneklere, çeşitli cemiyetlere ve bir çok mesleki kuruluşlara yönelmek gerekir. Bunları ya kendimize bağlamak, içine girmek, yada çalışan olanları işlemez duruma getirmek önem taşıyor. Ve daha çok da ekonomik plandaki hedefler söz konusu." Öcalan, *Parti yönergeleri a.g.e.s.298*

ması sonucu toplumsal muhalefeti güçlendirecekti. Askeri harekate ayrılacak kaynakları sınırlandırırken sonuçta, devletin ve vatandaşların mücadele azmini kıracaktı. Bu düşünce ile Öcalan şunları ifade ediyordu:⁵¹³

"Hedefler sistemi, askeri hedeflere yönelmemizi hem kolaylaştıracak, hem de askeri hedefleri geriletmemizin muazzam sonuçlarını daha çok bu alanlarda örgütsel ve eylemsel görevleri gerçekleştirmiş olacak. Yani asıl ürün bu üç alanda geliştirilecek eylemlerle ve bunların ardından da kendimize bağlama örgütlenme lele elde edilecektir."

Öcalan'ın burada amaçladığı tamamen askeri nitelikli olarak geliştirilen bir tarzdı. Gerilla savaşında yapılması gereken "Kamu gücünü zayıflatmaktır" tır. Bu da hedeflerin çoğaltılması ile mümkün olur. Tamamen koruma güdüsü ile hareket eden devlet güçleri, kuvvetlerini buraya tahsis edeceği için, gerillaya yönelen güç azalacaktır. Bu durumda yapılacak iş, devletin etkinliğinin azaldığı bu bölgelerde halkı örgütlemektir. Hayatını sürdürmek isteyen tüm çevreler örgüt yanında yer alacaktır. Bu noktada memurdan, araç sahibine, bakkaldan, çiftçiye kadar herkes sistemin içerisine girmek zorunda kalacaktır. Uygulanacak şiddetin sebep olacağı sosyal gelişmeler için fikirler basit bir anlatımla dile getiriliyordu:⁵¹⁴

"Burada gerçekçi bir hedefler sistemi buna her bölgenin kendi koşullarına uygun bir örgütlülük ve bütün yapımızı bu hedeflere yöneltmekle basit, sopalı saldırıdan tatalım, kitle gösterilerine kadar basit sabotajlardan tatalım, tüm kurumların imhasına kadar, bazen gerilla birlikleri tarafından girilip dağıtılmaya kadar, çok geniş bir eylemlilik vasıtasıyla bunun araçlarıyla yönelerek sanıyorum toplum üzerindeki etkinliğimizi daha da yoğunlaştıracak ve toplumu tümünden kendimize bağlayacaktır. Bunun yanında düşmanın toplum üzerindeki hakimiyeti, daha çokta ekonomik, sosyal, siyasal hakimiyetini de kıracağız. Ki bu alanda hakimiyetini kırmadan bizim halkı çekmemiz, ondan eylem ve örgüt gücü çıkarmamız, dolayısıyla giderek gelişen gerillayı oluşturmamız mümkün değildir. "Cephe örgütlenmesi, ileride kurulması hedeflenen devletin çekirdeğini oluşturacaktır. Bunu

513 Öcalan , Parti Yönergeleri a.g.e.s. 298

514 a.g.e.s. 298,

515 Kürdistan da Savaşan Halk Gerçeği Ve Çalışma Klavuzu. a.g.e, s.5 .

en üstünde yer alan ise "Halk İktidarının yürütme gücü olan ulusal meclisin oluşturulmasıdır."⁵¹⁵

1988 yılında örgüt, gelineen noktayı açıklarken "şu anda mevcut örgütsel durumumuz ve yaratılan kurumsallaşmalarla bahsedildiği biçimde bir kurumsallaşmayı yaratmak için yeterli değildir." demektedir. Aynı yıllarda yasamanın temeli olan "Ulusal Meclis'in" onu koruyacak olan "Silahlı güç gerilla" nın ve "Yargının" temeli olan "Halk Mahkemeleri" düşüncesi ön plana çıkmakta idi.

Bu teorik tespitler bölgede yaygın olarak uygulamaya konulmuştu. Devlete ve onun yanında olan herkese karşı eylem kararı alan örgüt, uygulamaları ile de kamu gücünün varlığını tartışılır hale getirmiştir. Kamu gücünün yanında olmakta, bundan faydalanmakta risk taşıyordu. Bu durumda yapılacak en akıllı davranış oldukça uzak durmaktır.

Gelineen aşamada yapılması gereken ise yok edilen veya işlevsiz hale getirilen devlet yetkilileri yerine yenilerinin konulması gerekiyordu. Böylece halk örgütte bağlarını güçlendirirken, devletten ise süratle uzaklaşacaktı. Bu noktada Öcalan, "Doğru bir yargı sistemini geliştirmek ve devleti doğru işletmekte önemlidir" diyecekti.⁵¹⁶ 1989 yılından itibaren öngördüğü yargılama yetkisi içinde, bugün mücadelemizin en çok geliştiği alanlarda sömürgeciliğin karakolları, adliyeleri ve mahkemeleri işlemez hale getirmiştir. Halkımızın kendi sorunlarının çözümünde temel aldığı devrimci güçlerdir⁵¹⁷" dedi.

Cepheyi oluştururken kullanılan motif "Yurtseverlik" di. Örgütün buna verdiği anlam ve yüklenen görevler ise şunlardı:

1. Gelişen kurtuluş savaşına her türlü maddi manevi desteği sağlar.
2. Gerilla birliklerini barındırmak-korumak.
3. Bilgi toplamak, istihbarat faaliyetinde bulunmak.
4. Bulunduğu bölgedeki devletle işbirliği yapan kimseleri hain ve ajanları gerillaya bildirmek.

516 a.g.e.s.6

517 a.g.e.s. 7, 9 "Her alanda örgütlü, kurallı bir gelişmeyi yaratmayı amaçlayıp halk demokrasisini inşa etmeye doğru gittiğimiz bu süreçte bu alandaki çalışmalarımızı kurumsallaştırmak zorundayız". "Giderek resmileştirerek halk mahkemelerini kurmak sonra yasaları en iyi uygulayan kurumlar haline getirmek görevimizdir."

5. Propaganda yürütmek.
6. Yardım kampanyaları düzenlemek.
7. Düşman askerleri arasında panik çıkarmak için propaganda yapmak.
8. Şehit cenazelerine katılmak, halkı teşvik etmek.

9. Düşman askerleri evinize, köyünüze, mahallenize geldiğinde onlara yardımcı olmamak, yemek vermemek, evinde barındırmamak, bilgi vermemek, sor-dukları soruya yanlış cevaplar vermek, vergi ödememek, ekonomik, siyasi, askeri her alanda her türlü zararı vermek.

10. Düşmanın askerliğine gitmemek, gitmek zorunda kaldığında, düşman ordusunda moralsizlik, korku yaratmak, askeri araç ve gereçleri işlemez kılmak tahrip etmek, fırsat ele geçtiğinde depoların yerini öğrenmek ve havaya uçurmak, subaylarla erler arasında çelişki yaratıp derinleştirmek, erleri subayları vurmak için teşvik etmek askerlerin kaçmalarını teşvik etmek, özellikle Kürt askerlerini kaçmaya teşvik etmek ve bizzat onlara öncülük etmek, silahlarla birlikte kaçıp dağlardaki gerillaya katılım sağlamak ve kendi halk ordusuna askerlik yapmak.

Düşman okullarında disiplinsizliği yaratmak, derse girmemek için tüm öğren-cileri buna teşvik etmek, boykotlar düzenlemek, okulun levazimatına zarar vermek".

Cephe faaliyetindeki memurlara verilen görevler ise şunlardı.

"1. Düşman kurumlarında çalışan her Kürdistan'lı yurtsever memur o kurum-ları devrimci savaşın hizmetine sokmalıdır. Düşmanın mücadeleye yönelik saldırı ve komplo planlarını öğrenmek ve bunlar hakkında gerillaya, partisine cephe faaliyeti yürütenlere bildirmek.

2. Nüfus dairesinde çalışan yurtsever memurları deşifre olan devrimcilere kim-lik sağlamak, ajan ve muhbirlerin adlarını adreslerini tespit etmek, düşman tarafından haklarında araştırma yapılan devrimci ve yurtseverleri ve benzeri durum-larda olanları ve faaliyet yürütenleri örgüte bildirmek.

3. Belediyede çalışan yurtsever memurlar düşman hakkında bilgi toplayıp devrimcilere bildirmek, yoksul kimselere yardımcı olmak, borçlarını kaybetmek

düşman ekonomisine darbe vurmak için devrimcilere her türlü yardımı yapmak. Belediyeyi tamamen devrimcilerin ve halkın hizmetine sokmak.

4. Postanede çalışan memur; "İstihbarat yapmak, telefonları dinlemek, mektupları kontrol etmek."⁵¹⁸

Devlet yanlısı olanların bundan vazgeçirilmesi için, "önce ikaz edilmesi gerektiğini ancak uymazsa onu öldürerek, evini ateşe vererek hak ettiği ceza kendisine verilir" tavsiyesinde bulunmaktadır.⁵¹⁹

Bu yapılamıyorsa bile yapılacak çok farklı davranışlar vardı. "Onlarla olan her türlü alış-veriş kesmeli. Onları gördüğü yerde lanetlemelidir. Köyünde varsa kovmalıdır. Onların tarlalarını yakmalı ve hayvanlarına el koymalıdır. Bir kaç kişi bir araya gelerek gizliden onların içine sızarak evlerini, mallarını her şeylerini başlarına yıkıp yakmaktır. Bir çocuk dahi bunu yapabilir."⁵²⁰ 1989'a gelindiğinde ise örgüte göre "Orta yerde yaşamak olgusu artık söz konusu değildir. Herkes ya devrimci cephenin gereklerine göre bir yaşam içinde olacaktır ya da düşmanla bağlantı içerisinde karşı-devrim cephesinde yer alacaktır. Savaşın gerilla tarzında gelişmesi için buna kesin ulaşılmalıdır."⁵²¹

Öcalan yaptığı bir konuşmada şunları ifade ediyordu. "Özellikle bu kış hazırlıklarımız, tamı tamına halk güçlerinin, kendi savaşını deneylerine, özellikle de ova ve şehir alanlarında etkin olarak bir Filistin ayaklanmasında görüldüğü türde ve diğer birçok ülkede, genel siyasi gösterilerde olduğu gibi harekete geçirilmesidir. Böylesine büyük bir yaratıcı gelişmeyi önümüzdeki özel savaş dönemine dayatacağımız, halkın devrimci savaş biçimi ona yaratıcı yaklaşımıdır. Bunun için çok kan dökülebilir. Şehri de vardır, köyü de vardır, silahlısı da olur, sopalı ve taşlısı da olur. Bunun içinde ekonomik hedeflerden tutalım, gerek hainlerin zorla tasfiyesine, işbir-

518 a.g.e. s. 30

519 a.g.e. s. 111

520 a.g.e. s. 110

521 Abdullah Öcalan, *Parti Yönergeleri Cilt V*, Botan Eyalet Komitesine ve Birim Sorumlularına Talimat, 14 Mart 1989, s.96 Özel Baskı, Şam, 1989. Tüm çabasını halkı devletten ayırtmaya ve "Cephe"yi kumaya yönelik PKK'nın bu taktikini ilgililer şu şekilde değerlendiriyordu. *Cumhuriyet*, 15 Ağustos 1989, "Eylem sayısının artmasına karşın teröristlerin artık riski az eylemlere yöneldiğini belirten " Oysa daha henüz Cephe'yi oluşturamamış bir hareket zayıf olduğu bu dönemde hedeflerinin seçiminde önceliği politik sonuçlara göre belirleyecek kesin başarı alamayacağı askeri hedeflere yönelmeyecekti.

likçilerin ajanların ve de düşman subay ve polislerin evlerine, onların bütün hareket hatlarına saldırı da vardır. Taşla, bıçakla, sopayla, sabotajla, yakmakla, yıkmakla velhasıl hangi saldırıyla mümkünse ve uygunsa onunla saldırma vardır. Bir akşam planlayarak, sabaha kadar yüzlerce hainin evlerini başlarına yıkarak tasfiye etme vardır. Çok sayıda insanın dağa çıkıp gerillaya katılması da vardır. Ekinleri varsa ekinleri yakmak, el koymak, binaları makineleri, acentalara, şirketlere, saldırmak ve onları yağmalamak ve yakıp-yıkmak vardır. Kompradorlara ölümcül bir darbe indirme temel eylemin hedefi olarak gündemimiz ve bir türlü ayağı kalkmak istemeyenleri orta yerde kalanları zorla ayağa kaldırmak ya direnişin yanında yer alır ya da kaçıp gider. Orta yerde duramaz. Özellikle silahlı savaşın geliştiği yerde, herkesi tek halk cephesinde, ulusal kurutuluş cephesinde birleştirme görevi vardır. Bunun için yöntem zenginliği olacak. Sadece bombayı, silahı ve özellikle zor bela ele geçirdiğimiz, daha etkili silahları kullanmayı bir tarafa bırakalım, onları en zor yerde, en kritik alanlarda kullanalım. Özellikle ova, kırsal alanlarda ve şehirlerde sabotaja, basit halk patlayıcılarına ağırlık vereceğiz. Yakma yıkmalara ağırlık vereceğiz. Gece hareketlerine ağırlık vereceğiz.”⁵²²

Öcalan tarafından verilen ve çok açık olan bu talimatlar militanlar tarafından "en şiddetli" biçimde yerine getirildi. Ancak bu öldürme, yıkma ve yakma çok sayıda kadın ve çocuğun hayatına mal olunca teorik çerçevenin dışında gelişmelere sahne olmuştu. Tepkiler artınca da "yanlışlar" bölge sorumlularının üstüne yıkılacak, bunlar da ya örgütten kaçacak ya da öldürülecekti. 1990 yılına kadar Zağros ve Botan'da sorumlu olan Hoğir ve Kör Cemal'in örgütten kaçışı üzerine çıkarılan broşürde bu defa şunlar söylenecekti:

"Parti adına kitle katliamları düzenlenmiş, faaliyet yürütülen her alanda Metin unsuru ile ortaklık halinde katliam ve kırım uygulamaları geliştirmiştir. (Sate Katliamı bunun belirgin örneklerindendir.) Feodal komplocu anlayış çok gözü kara ve pervasızca uygulanmıştır. Partinin kitle politikalarını boşa çıkararak büyük tahribatlara yol açmış, halkın çeteleşerek partiye düşman haline gelmesini sağlamıştır. Bu uygulamaları ile halkta partiye karşı güveni sarsmış düşmanın halkı çeteleştirilmesinde

522 Abdullah Öcalan, *Parti Önderliğinin Ocak Çözümleri*, " Tarihi Bir Ayaklanmanın Eşiğine Varan Kürdistan Devriminde Görevimizi Parti ve Halk olarak Tam Kavrayalım ve Gereklerini Mutlaka Yerine Getirelim. 19 Aralık 1989", Şam, 1989 s. 286.

de önemli rol oynamıştır. Partinin kitle politikasını saptırmış, halk düşmanlığı anlayışını partiye egemen kılmak istenmiştir. O zozanlar'da (Yaylalarda b.n.) yaptığı uygulama ile binlerce insanın yüzlerce köyün göçertilmesine neden olmuştur. Burada askerlik yasası kuralları rafa kaldırılmış, ölçütler silinmiş ve savaşıklık yapıpı yapılmayacağına bakılmaksızın herkes zoraki alınmıştır. Bu ölçütler birbirine o kadar karıştırılmıştır ki kör, topal, deli, hasta ve onlarca yüzlerce çocuk yaşta savaşıcı alınmıştır. Sınır tanımayan bu aşırı uygulamalardan sadece erkek savaşıcıların alımından değil aynı zamanda bayanlara dek taşırılmıştır. Bu halkın tepkisine yol açmıştır. Yurtsever ve partiye düşmanlık etmek istemeyen bazı kesimler tepkilerini göçertmekle gösterirken aşiretlerin büyük çoğunluğu ise tepkisini çeteleşerek gösterdiler."⁵²³

Görüldüğü gibi yıllara göre Öcalan'ın talimatları değişiklik göstermektedir. Şiddeti tırmandırıp, halkı bölüp varlığını sürdürebilecek desteği sağladıktan sonra, kontrolü dışında kalan gruplara karşı politik davranarak yanına almaya çalıştığını görüyoruz. Şiddetin tırmandığı dönemler için çok net biçimde ortaya koyduğu hedefler özellik gösteriyordu. "Ekonomiye, sosyal yapıya, siyasal ve askeri yapıya vuracak, yakacak, yıkılacak. Bu biçimde halkın savaşa katılması sağlanacak, böylece önümüzdeki dönemin en vaz geçilmez bir görevidir. Ve bütün gücümüzle öncünün cephesel görevi, parti militanlarının şehir ve kırsal alandaki görevi budur."⁵²⁴ Devamla şunlara yer verecekti. "Halkımızın savaşımı bir cephe

523 *Ulusal Kurtuluş Mücadelemiz Sıfırlarında Yaşanan Tasfiyecilik*, Şam, 1991, s.58. PKK tarafından kendi literatüründe "zorunlu Askere alınan", olağanüstü Hal Bölge Valiliğince tespit edilebilen adam kaçırma olayları için. Bkz. PKK Gerçeği, a.g.e., s. 59, 60.

524 Öcalan, *Parti Önderliğinin*, "Botan Eyaletine Talimat 14 Mart 1989.a.g.e.s.287. Yine aynı konu ile ilgili "Kitle Politikasının saptırılıp Halk Düşmanlığına varındılması" Konusu 1991 yılı değerlendirmelerinde şu şekilde yer alıyordu."Son derece net olan parti kitle politikası ciddi darbe almıştır. Parti bilinci zayıf olanların verdikleri zararlar dışında bilinçli saptırma faaliyetleri yaşanmıştır. Saptırma faaliyetleri 1989 da ileri boyutlar kazanmıştır. Daha önceki dönemlerde istisna kabilinde yanlış yaklaşım ve uygulamalar olsa da parti kitle politikasını etkilemesi söz konusu değildi. Parti politikasını egemen yanlış uygulamalara anında müdahale edip aşımaktadır. Süleyman Mardin de köylüleri sürgün etmesi örneğinde görüleceği gibi, olumsuzluklar bireyseldir. Partileşmemiş öğelerin pratiğinde yaşanmıştır. Çetecilikle savaşıyoruz görüntüsüne sığınarak halka terör uygulanmıştır. Metin-Hogir gibi feodal komploculuğun temsilcilerinin bulunduğu Botan'da halka yönelik terör daha çok yaşanmış ve bir çok öge uygulamalara bulaşmıştır. Pınarcı, Peçenek, Yuvalı, Deryen, Zıwge, Hacı Ali, Sate, Şuke, Gare, De, Ketye olayları tamamen feodal komplocuların uygulamalarıdır. Feodal komplocu anlayış çeşitli çevreleri düşmana itmiştir. Kaşuri ve Jirki'lerin durumu sadece iki örnektir. Partiyeye güven sarsılmış bazı yerlerde halk yorgun düşürülmüş, halka çeşitli zararlar verilmiştir. Bkz..."*Kürdistan Devriminde Yargı Esasları*, Şam, 199, s.20. Yukarıda isimleri belirtilen köyler PKK tarafından en kanlı olaylara sahne olmuş bölgelerdi. *Cumhuriyet*, 25 Ocak 1987, 24 Şubat 1987, 22 Haziran 1987 * 16' ısı çocuk 30 ölü." Pınarcık, "16 ısı çocuk 31 ölü". *Cumhuriyet*, 9 Temmuz 1987.

savaşımıdır. İyisi olur, açığı olur, siyasal göstereşi olur, şiddetlisi olur. Onun cephe si kendi programında ifadelerini bulmuştur. Unutmayalım halk ayaklanmasını, halk cephesini partinin militanları örgütleyecektir,"⁵²⁵ talimatı verilirken, özellikle yurtdışında bulunan "kadroların" şu şekilde görevleri hatırlatılmakta idi:⁵²⁶

"Partimizin ülke içindeki tarihi hamlesi böyle gelişirken yurtdışı faaliyetlerimizin de destekleme, güç verme pozisyonu devam edecektir. Gösterilerle, savaşçı kadro aktarımı ile, maddi destekle ve dostlukları geliştirme ile, bu katkı devam edecektir. Aşağı yukarı on yıldır PKK önemli oranda dıştan beslendi." demektedir. 1990 yılına girerken Öcalan, örgüte hedef olarak, halkı organize ederek "halk ayaklanması" nın icrası ile bunu mümkün kılacak bölgesel "örgütlenmeyi" ele almak gerektiğini belirtmektedir.⁵²⁷

Bununla "Tam halk iktidarına gidilmeyecek ama halkın ikili iktidarına dev boyutlarda gelişme imkanı verecektir" demekte, özellikle "yağmalama" olaylarını hedef ve hareket tarzı olarak ortaya koyarak bunu o güne kadar "düşünememenin hata" olduğunu belirtmektedir.⁵²⁸ Yapılanları ve gelişmeleri yetersiz gören Öcalan, okulların yakılması ve öğretmenlerin öldürülmesi ile ilgili olarak şunları söylüyordu. "Biz şimdiye kadar bazı okullara yöneldik. Okullar bize doğru dürüst bir şey kazandırmadığı gibi fazla değeri olmayan eylemlerdir. Halbuki adamın tarlası var, adamın geliri var, acentası var. Devletin irili-ufaklı yüzlerce kurumu var. Her alanda niye onlara saldırı planı geliştirmedik" demektedir.⁵²⁹

Aynı dönemde şehir ve ilçe merkezlerinde meydana gelen gösteriler ile de ilgili olarak "Köylülük, gençlik gerçekten önemli bir hareketlilik içine girmiştir. Ve Kürdistan'da bizim yürüttüğümüz mücadele, son Cizre, Nusaybin kitle isyanı ile gerçekten yeni anlamlı ve tarihi bir aşamanın içine girilmiştir. Zincirleme etkisi bütün ülkeye dalga-dalga yayılmaktadır."⁵³⁰

525 Öcalan, *Parti Önderliğinin*, a.g.e. s.287

526 Öcalan, *Parti Önderliğinin*, a.g.e. s. 288, 19 Aralık 1989 Tarihli Talimat.

527 Öcalan, *Parti Önderliğinin*, a.g.e. s. 294, Kamp Yönetimine Verilen Talimat 25 .12.1989

528 Öcalan, *Parti Önderliğinin*, a.g.e. s. 294

529 Öcalan, *Parti Önderliğinin*, a.g.e. s. 294 Konuya ilişkin bir yaklaşım için bkz. *Cumhuriyet*, 3 Aralık 1989 "Siirt valisi Atilla Koç Okulları açayım da öğretmeni PKK'ya hedef mi yapayım."

530 Abdullah Öcalan, *Parti Yönergeleri Cilt I*, " Güney -Batı Eyalet Komitesi ve Tüm Yoldaşlara", Şam , 1990 s.39. Öcalan'ın Sözünu ettiği olaylar 14 Mart 1990 Tarihinde Mardin /Savur'da öldürülen 13 PKK 'lının cenazesi sonrasında çıkan olaylardı. bkz. *Cumhuriyet*, 14,15, 17,18, 21, 23, 25 Mart 1990

Bu gelişmelerin bölgede yarattığı psikolojik etki için de "Bir defa korku duvarı çoktan yıkıldığı gibi çok kararlı yürüme yediden-yetmişe kadar herkese mal olmuştur. Bu önemli bir gelişmedir. Mesela bir Nusaybin, Cizre, Silopi değil, çok iyi biliyoruz ki sıradan PKK'nın mücadele ettiği her alanda bundan daha fazlasını ortaya çıkarabilir."⁵³¹ demektedir.

Cephe faaliyetlerinin öngörülen etkinliği gerçekleştirmesi ve geldiği aşamada nasıl örgütlenmesi konusuna çözüm aranıyordu. Bu konuda yönetmenlik yayınlanarak çözülmeye çalışılacaktı.⁵³²

1989'da hazırlanan bu yönetmelik gereği faaliyet gösterilen "altı eyalet" ten başta "Botan" olmak üzere "ikili iktidarın kurulması" amaçlanıyordu. Bu maksatla "Eyalet Düzeyinde örgütlenme" iki ana başlık altında toplamaktadır. Bunlar "Eyalet Askeri Konseyi ile Cephe Eyalet Komitesi"⁵³³ olarak tespit edilmişti. "Cephe Eyalet Komitesi, Ulusal Kurtuluş Mücadelesi içinde halkın ekonomik, sosyal, kültürel ve eğitim alanındaki yaşamını düzenlemek amacıyla gerekli örgütleri kurar ve yönetir." denmekte bunu gerçekleştirmek içinde, "Propaganda, ajitasyon, askeri ve örgütsel çalışmalarını"⁵³⁴ yürütmek ana faaliyet alanlarını oluşturunuyordu.

Amaç "halk kitlelerini kitle ve savaş birliklerine çekerek düşmana karşı ayaklandırmaktır". Cephe Eyalet Komitesi'ne bağlı çalışacak ve tüm halkı kapsayacak "Koma Gel"⁵³⁵ birlikleri örgütlendirilecekti. Bu öngörülen teşkilatın nitelikleri ise şöyleydi.

a- Koma - Gel

"Parti ve cepheyi iç içe uygun örgütlenmesinin gerçekleşmesini esas alan bir yaklaşımda çalışır." Bu temelde olmak üzere dikey örgütlenme esas alınır.

531 Öcalan, a.g.e.s.39

532 Bkz. Şehir Devrimleri Talimnamesi, Baskı yeri ve Yılı yok. Eyalet Düzeyinde Yönetim Sistemi, Şam, 1989" ss.1,24 " Eyalet komitesinin Tanımı, Konumu, Görevleri ve Bileşimi Örgütlenirilmesi.

533 Eyalet Düzeyinde a.g.e.,s.2,5,8 .Daha eski olmak üzere Bkz., "Cephe ve Ulusal Kurtuluş Hareketlerindeki Önemi Üzerine Şam, 1987

534 Eyalet Düzeyinde a.g.e.,s. 8,9,10

535 Eyalet Düzeyinde a.g.e.,s. 9 , Yine aynı yerde Bkz. "Halk Komiteleri Yönetmeliği."

- Yurtsever Köylüler Birliği
- Yurtsever Gençlik Birliği
- Yurtsever İşçiler Birliği
- Yurtsever Kadınlar Birliği
- Yurtsever Esnaflar Birliği
- Yurtsever Aydınlar Birliği

b- Propaganda Ajitasyon Bölümü

Bu bölümün görevi özellikle basın-yayın ve düzenli gazete çıkarmaktır.

c- Ekonomi ve Maliye Bölümü

Uzun süreli halk savaşının temelini oluşturan ve halkın "Savaş ekonomisine" kazandırılmasını amaçlayan "gelir ve giderin organize edilmesi", Örgüt karşıtlarının mali varlıklarına el koyulması görevleri arasındaydı.

d- Denetim ve İstihbarat Bölümü

Amacı örgüte yönelik "içten ve dıştan gelebilecek her türlü düşmanca çabalara karşı birlik ve bütünlüğü sağlamak" olarak belirlenen TEV-SAL (Kürdistan Haber Alma Örgütü, Tavgara Saloxtaiya Netewa Kürdistan) olarak örgütlenecekti.⁵³⁶

Cephe Örgütlenmesinde Gelişmeler

Öcalan tarafından 25-31 Aralık 1990 tarihinde IV'cü kongreye verilen politik raporda ise konu şu şekilde ifade ediliyordu:⁵³⁷ "Parti öncülüğünde gerçekleştiril meyen cepheleşmenin gelişmeyeceği" belirtilirken "Halk cepheleştiği oranda parti kitlesi oluşmaktadır ⁵³⁸" denmektedir.

536 Bu örgütlenme daha sonra HPP olarak yeniden düzenlenecekti. "Heza Parastina Parti, Kürdistan Devrimine, PKK'da somutlaşan bağımsızlık çizgisine ve Başkan APO'da ifadesini bulan önderliğine içten ve dıştan yönelen her türlü saldırıya, sapmaya, bozguncu ve yıkıcı girişimlere karşı, siyasal örgütsel ve askeri alanda, yetkin bir pratik sergileme temelinde karşı koy maktır. Örgütün amblemi. Yeşil çerçeve içerisinde san zemin, Kızıl yıldız, Kızıl yıldızın içerisinde Parti önderliğinin resmi bulunur. bkz. H.P.P. Yönetmeliği.

537 Abdullah Öcalan, IV. Kongre'ye sunulan Politik Rapor. İstanbul, 1993, s.129

538 Öcalan, IV. Kongre a.g.e.s. 179

"Eğer parti öncülüğü olmasaydı ne Siverek-Hilvan direnişi ne de Nusaybin-Cizre direnişleri gelişirdi. Buralar yüzyılların uyuşukluğu altında feodal denetimin, hain işbirlikçi kesimlerin denetiminin en güçlü olduğu yerlerdi. Ulusal duygular köretilmişti, onu ateşleyip canlandıran PKK'nın yiğit militanları olduğunu çok iyi biliyoruz. Dolayısıyla, gerilla da öncü esas alınıyorsa, halk isyanında esas olan öncüdür. Öncüyle halk isyanı, halk cephesi, halk hareketi arasındaki ilişkiler bu kadar somuttur. Parti öncülüğünde gelişmeyen halk isyanı ne gelişir, ne denetlenir ve ne de tahribattan kurtulur."

Kongre sonrasında geliştirilmek istenen amaç çok açık bir biçimde ortaya konuyordu. Stratejinin ön gördüğü bir üst aşamaya geçmek gerekiyordu. Hareket artık bir defa başlamıştı, onu durdurmak veya yavaşlatmak her şeyin sonu anlamına gelirdi. Hareket eylemlerle kendini duyurmuş "Körfez Krizinin" oluşturduğu propaganda ortamı da yoğun katılımı teşvik ederken kamu gücü sindirilmişti. Artık

"Halkın örgütlü siyasal şiddeti" devreye sokulmalı idi. İlgi bu düzeye gelmişken tüm imkanlar kullanılarak halk eylemlere katılmalı idi.

"İsyanın, ayaklanmanın gelişmesinde iki temel olgu vardır. Parti öncülüğü ve gerilla, bu iki temel olgu olmada isyanın ayaklanmanın gelişmesi mümkün değildir. İsyanlar dönemi kapandığı için ancak sıkı bir parti öncülüğü isyanı, halk eylemliliğini, hareketliliğini ortaya çıkarır. Son halk isyanı da bunu açıkça gösterir.⁵³⁹

Ancak bu noktada ortaya konması gereken şudur: Halk ayaklanması ile "Roller" değişmeye başlar. Ayaklanma başladığı andan itibaren o ana kadar sadece gelecekle ilgili vaatte bulunan, ayaklanan taraf, ayaklanan kitleleri korumak zorundadır. Aynı zamanda bir defa başladı mı artık durdurmak mümkün değildir. Üstelik bu eylemle halkın, ortaya çıkan gelişmelere bağlı olarak çekilmez hale gelecek olan hayatını dikkate almak zorundadır. Bu aşama ayaklanan için de, bunu engellemeye çalışan için de en tehlikeli andır.

Bunun farkında olan Öcalan, endişelerini şu şekilde dile getiriyordu:⁵⁴⁰ "Gerilladan destek almayan bir halk hareketi, nasıl ki gelişmemeye mahkumsa, halk ayaklanmasından destek almayan bir gerilla da yenilmeye mahkumdur. Partinin

539 Öcalan IV. Kongre, a.g.e.s. 181,

540 Öcalan, a.g.e.s.184

eğitici, yönetici ve denetleyici çabasına dayanmayan bir halk hareketinden bahsedilemeyeceği gibi halk hareketi gelişmeden parti çekirdeğinin kendini gizleyemeyeceği ve örgütleyemeyeceği de açık ve kesindir."

Bu temelde 1990 yılından itibaren örgütün önüne konan en önemli hedef, halkın arasındaki örgütlenme çabaları idi.⁵⁴¹ "Devrimimizin güçlü bir ulusal ayaklanmaya dayanmadan zafere ulaşmasının imkanı yoktur. Gerillanın ve öncünün militan savaşırlığı ne kadar gelişirse gelişsin, kapsamlı bir ulusal ayaklanma olmadan zafere yürümek mümkün değildir. Kapsamlı bir ulusal ayaklanma da sağlam bir gerilla kuruluşu olmadan gelişemez. Bu temelde sağlam bir parti öncülüğü olmadan, ne gerilla olabilir ne de ulusal halk ayaklanması."

Kamu gücünün tedbir almadaki hareket yeteneğinin zayıflığı ve karar alma süresinin yavaşlığı, örgütün uyguladığı "şiddete" karşı halkı yeterince himaye edememişti. Öcalan'ın geçmiş yıllarda parti politikası olarak verdiği "Yakın, yakın" talimatları bazı bölgelerde fikri şablonun dışında etki yaratmış, örgütün hesaba katmadığı "güvenli bölgelere" göç olayları gerçekleşmişti. Bölgede, ekonomik ve sosyal düzeni bozulan halk, orta yerde yaşamayı bile göze alamadığından "halksız, gerilla" gündeme gelmeye başlamıştı. Bu olaylar üzerine Öcalan şunları söylüyordu:⁵⁴²

"Gerilla doğru dürüst halka yaklaşmasını bilmiyor. Hatta ona çok zarar veriyor. Bunlar ciddi sorunlardır" diye tespitin ardından "Gerillanın, halka yaklaşımı böyle zarar verici oldu mu, halk ayaklanmaz" demektedir.

Aynı dönemde "Ulusal Halk Kongresinin" toplanacağı ve içinden "Ulusal Halk Meclisini"⁵⁴³ çıkarması gerektiği gündemleştirilirken bunun "ERNK" çalışması olarak ele alınması gerektiği belirtiliyordu. Bunun gerçekleşmesi halinde "Düşmanın siyasal denetimini bertaraf edebilecektir" derken bölgede bunun önemli ölçüde "kırıldığı"⁵⁴⁴ ifade ediliyordu.

541 Öcalan, IV. Kongre a.g.e. s. 184

542 Öcalan, IV. Kongre a.g.e. s.184, "İster taş gibi bir gerilla ordusu kur, istediğin gibi çelikten bir öncü örgüt ol, eğer halkı kazanamazsan hepsi boştur. İç i kof bir şatodur."

543 Öcalan, IV. Kongre a.g.e. s.192.

544 Öcalan, IV. Kongre a.g.e. s.192

Bu faaliyetlerin sonunda elde edilecek sonuçlar ise, "Düşman istediği kadar kışlarına asker doldursun. Kendi meclisi ve yürütme organlarıyla kendi kaderlerini eline alan halk, bir anlamda Kürdistan'da ikili iktidarın yaşamasının koşullarını yaratmış olacaktır. Düşmanın askeri denetimi olsa bile, siyasi denetimi olmayacaktır. Yine bu durumda ekonomik sosyal ve kültürel yaşamada fazlaca etkide bulunamayacaktır",⁵⁴⁵ derken ortaya çıkacak durumun "siyasi denge" olacağı idi.

PKK bölgede devletin etkililiğini yok etmeye, halkı devletten koparmaya ve yeniden "kendisine" hizmet edecek şekilde örgütlemeye uğraştı. Bu anlamda devletin yanında olanlar için en büyük sorun, "güvenlik" oldu. Ancak "güvenlik" sadece hayatta kalmanın ötesinde varlığını sürdürmek için hayat tarzına, iktisadi hayatın devamına ilişkin öğeleri de içinde barındırır. Bölgede tarım ve hayvancılığın belirleyici ekonomik faaliyet olduğu dikkate alındığında bunun önemi daha da artacaktır. Şiddet ögesi ile sınırlandırılmış ekonomik faaliyet "işbirliği için" de belirleyici olacaktır. Kamu gücünü elinde tutanların halkı "yeniden örgütlerken" bunu yasak savma görünümünün de ve kamu gücü ile ilişkilendirme yerine aşiret bağlamında organize etmeleri, olayın değişik mecralara sürüklenmesine neden oldu. Örgütlü halkın "gücünü ve mücadeledeki" etkilerinin bilmeyen kimi politikacılar muhalefette iken "köy koruculuğuna" karşı çıktı, ancak iktidara gelince de bunun vazgeçilemez ve zorunluluk olduğunu gördü. ⁵⁴⁶ Ancak bu arada sistemin için de olanlar sürekli "Cephe" örgütü içinde olanlara karşı savunmada kalmak "dışlanmak" zorunda kaldılar. Devletin yanında olmanın bedelini ise "elektrik direğine asılı, ağzına para sıkıştırılmış" vaziyette bulunarak ödemek zorunda kaldılar.⁵⁴⁷

545 Öcalan, IV. Kongre a.g.e.s.193

546 Cumhuriyet, 24 Şubat 1987 " İnönü Köy koruculuğu uygulaması yanlış dedi.", Hürriyet, 7 Ağustos 1989 Sosyal Demokrat Halkçı Parti Lideri " İnönü, köy koruculuğu gerçekten deri." Cumhuriyet, 25 Şubat 1987, "Demokratik Sol Parti, Koruculuk Kalksın". Cumhuriyet, 9 Nisan 1990, Demirel " Koruculuk sistemi faydasız. Koruculara verilen paralar ve cephaneler PKK'ya gidiyor " dedi. Ertesi gün gazetelerde şu haber yer alıyordu. "Jirki ve Kasuran Korucuları PKK'yı vurdu. Teröristlerden 21 ölü 15' i yaralı ele geçti." 10 Nisan 1990

547 Cumhuriyet, 30 Mart 1988, Cumhuriyet, 28 Şubat 1990. Gazetede verilen haber "Cephe" örgütlenmesinin boyut ve sonuçlarını göstermesi açısından ilginç bir örnek oluşturmaktadır. " Silopi; Güvenlik güçlerince öldürülen dokuz kişiden 6'sının "terörist mi , masum köylü mü " tartışmasına yol açan "Derebaşı olayı" soruşturmasının "kamu tanığı" Hacı Aydın'ın eşi ve 3 çocuğu Silopi'deki evinde uğradığı silahlı baskında öldürüldüler."

Uygulamalar

1990 yılında gerçekleştirilen IV. kongreye eyaletlerce verilen raporlarda 1986-1990 yılları arasındaki "Cephe" faaliyetleri ile ilgili hususlar şunlardı.⁵⁴⁸

"Botan eyaleti" III. kongreye kadar (1986) eyalet çapında kitle faaliyetlerinin Şemdinli, Çukurca, Uludere, Şırnak ve kısmen de Eruh ile sınırlı olarak yürütüldüğü ifade edilirken, 1987 sonrasında ise "Ağırlıklı olarak Şemdinli, kısmen de Çukurca'da" istenen cephe faaliyetleri yürütülemediği yine 1988 yılında "ancak komiteleşmeye, milis oluşturmaya yönelik bazı çalışmalar" ile geçirilirken, 1989'dan itibaren "Botan genelinde bazı kesimler hariç düşman otoritesinin alabildiğine zayıfladığı, düşman faaliyetlerinin durduğu, düşman örgütlerinin işlemez hale geldiği bir süre" olmuştur denmektedir. Aynı raporda bu etkinlik sonucu gençler zorla örgüte katılırken katılmayanlar için de "gençleri evde olmayan ailelerden kadınlar "rehin" adı altında günlerce alıkonulmuş, köy meydanlarında insanlara hakaret edilmiş, dövülmüş ve hatta bazı yerlerde kurşunlanmıştır." denmektedir.

1990 yılında ise bölgede "Kitle çalışmaları daha çok intifadalar (Gösteriler b.n.) biçiminde bir hareket göstermiştir".⁵⁴⁹ Bunun sebepleri ise "Partinin geneldeki etkisi, sömürgecilerin baskılarına karşı gelişen tepki, milis eylemliliğinin gelişmesi kitlelerin günlük talepleri ile birleşince kısmi örgütlülüğe kavuşturulması ile serhildanlar ortaya çıkmıştır." ⁵⁵⁰

Dersim eyalet raporunda ise bu döneme ilişkin "1990'da Dersim'de, şehir merkezinde ve 3-4 ilçede gelişen kepenk kapatma eylemleri ülke genelinde gelişen halk hareketi dalgasının alandaki siyasi olgunluk seviyesindeki yansımaları bulmuştur. Bir diğer biçimiyle halkın partiye bağlılığının ve güveninin sonucudur" denmekte örgütlenme temelinde ise "Dağlık alandaki kitleyle köylerde mezarlarda yaygın toplantılar yapılmış, halk mücadelemizin etkisine alınmıştır. Birçok köyde devrimin otoritesi etkindir." tespiti yapılmaktadır.

Dönemin en dikkat çekici yeri ise Mardin eyaleti raporunda "askeri örgüt faaliyetlerinin siyasi faaliyetlerle birbirine karıştırıldığı" belirtilirken, yapılan yeni

548 IV. Kongreye Sunulan Eyalet Raporları s. 272 Şam, 1990

549 Bu gösteriler için Kürtçe karşılık henüz bu dönemde bulunamadığı için bu şekilde adlandırılmaktadır.

550 a.g.e.s.282

düzenleme ile "sivil eylemci, propagandacı ve örgütleyiciyle kullanılmaya başlanmış" yaygın bir "milis" örgütlendirilmesine çalışılmıştır denmektedir. Orta-Eyalet raporunda ise "Diyarbakır şehir merkezinde cezaevi direnişleriyle bağlantılı olarak açlık grevleri, yürüyüş ve protestolar çeşitli dönemlerde meydana geldi. Özellikle 1990 bahar atılımında ülke genelinde yaygınlaşarak, gelişen ayaklanma ve gösterilere paralel olarak başta Diyarbakır, Silvan, Lice ve Hani ilçelerinde kepenk kapatmalar gösteriler ve yürüyüşler meydana gelmiştir" ⁵⁵¹ diye ifade edilmektedir.

Örgüt, bu kitle hareketlerini ifade ederek serhıldanların gelişmesi daha 1990'da başlamıştır. 1991'de "Serhıldanlar epey gelişti-giderek yayıldı" derken öneminin de "hem kır, hem şehir temeli güçleniyordu" demekteydi. "1990'da uzun süre Cizre ve Nusaybin bu konuda merkez rolünü oynarken, daha sonra eylemlerin Amed'e (Diyarbakır'a) doğru taşındığında bu rolü Lice ve Kulp üstlendi." ⁵⁵² demektir.

1992 yılına gelindiğinde "Yerel meclislerden bir ulusal meclise yol almak, gerçekleşmesi gereken en temel bir görev" olarak önüne konuluyordu. ⁵⁵³ "1992 Newroz'uyla (21 Mart'ı) birlikte de Kürt halkı artık topyekün savaşıyor bir halk gerçekliğine ulaştı" yorumu yapılırken artık "Referandum" ⁵⁵⁴ un gündeme geldiği yazılmaya başlanmıştı. Yapılacak "Referandum"un sonundan çok emin olarak, "Özgürlük istemiyle ayağa kalkmış bir halk hiç şüphesiz sömürgeci egemenliğin son bulmasına oy verecektir." Bunun ise ancak "kurumların" yaratılması ile mümkün olduğu belirtilmektedir. ⁵⁵⁵

551 a.g.e. s.304.

552 Cumhuriyet, 20 Mart 1992, Cizre'de 2 korucu asıldı. Ağzılarına para sokulmuş iki korucunun cesedi elektrik direğine asılmış bulundu. Parti Tarihi, a.g.e, s.134, Özellikle Mart 1990'da basında çıkan haberler ise şu şekilde idi. Cumhuriyet, 16 Mart 1990 "2000'e Doğru Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Doğu Perinçek dün Nusaybin'de meydana gelen olaylara ilgili bir basın toplantısı düzenledi. Perinçek olayların halkın PKK'ya destek vermesi değil " dedi. Cumhuriyet, 17 Mart 1990 "Örgüt yörenin önde gelenlerine gönderdiği mektupta "Halkı mücadelemize katmak için canazelerimize sahip çıkalım" Cumhuriyet, 29 Mart 1990 "Kepenk kapatma eylemi Diyarbakır'a doğru yayılıyor." Lice'deki bu yükseliş raporlarında başan olarak yer alırken İmset'e göre ise tek sebep Recep Çavuş'tu. bkz. İmset, a.g.e., s. 327

553 Abdullah Öcalan, 1992 Yılına Girenken, Ocak Çözümlemeleri, Şam, 1992 s.14. Körfez krizi nedeniyle Kuzey Irak'ta ortaya çıkan "Kürt Federe" devletine denk PKK politikası da Türkiye'de bu tarz birer oluşumdur.

554 Özgür Halk, Haziran 1992 S. 20 s. 27

555 Özgür Halk, a.g.d., s. 29 Aynı dönemde gazeteci Aydın Doğan'la görüşen MIT Müsteşarı Korgeneral Korman "Mart ortalarında PKK'nın bölgede bir ayaklanma başlatacağı haberleri alıyoruz" Milliyet, 7 Mart 1992

Bu kurum da "Ulusal Meclis" olarak belirtilmektedir. Bunun gerekliliği, "Ülkemizin birçok kesiminde halkın rejimle olan sosyal, siyasal hatta ekonomik ilişkileri önemli oranda kopmuş ve ulusal kurtuluş mücadelesine tabi hale gelmiştir. Bu yörelerdeki halkın eğitiminden savaşımıza, günlük yiyeceğinden çalışmasına, mahkemelik durumlarından toprakların işlenmesine dek her yönlü sorunlarının çözüme kavuşturulması devrimci güçlere kalmıştır."⁵⁵⁶

Örgütlenmede görevlendirilecek elemanlara yönelik yazılarda tavsiye edilen model ve gerekçeler şu noktalarda düğümliyordu.⁵⁵⁷

"Öncü günün 24 saatinde gizliden ve yer altında yaşar. İdeolojik-politik seviyesi yüksektir. Yıllarca bunun için hazırlanmıştır. Halk ise günlük olarak maişetini temin etmek için gece gündüz kan-ter içinde boğuşur. Sıradan bir gazeteyi bile okuyamaz. Hiçbir eğitmeden geçmemiştir. Öfkeli, kinlidir; ancak kendi ayağına gidilecek, öfkesini dile getirebilecek ve önce bir-iki öncüyle öncülük edebileceği komitelerde, kendi öz birliklerinde bir araya getirilebilirse, iş yapabilir. Ondan, bir öncüden istediği gibi ideolojik politik seviye istenemez. Yine, günün 24 saatini mücadeleye veremez. Çünkü günün 16 saatini çalışarak geçirmek ve zor-bela kendisini geçindirmek durumundadır. Bunu göz önüne almayan bir kitle politikası açık ki, iflas etmeye mahkumdur. Dolayısıyla, öncüler halka giderken onun somut durumundan kalkarak, onun sosyal ve ekonomik yaşam koşullarını zorlamadan hareket etmek zorundadır."

Olayların geldiği seviye değerlendirmeye alındığında artık halk ayaklanmasının çok yakın olduğu fikri ağır basıyordu.⁵⁵⁸ Bu aşamaya gelen hareketin mutlaka iyi organize edilip uygun hedeflere yönltilmesi gerekiyordu. Kontrolün elden kaçırılması hareketi ileri yerine geriye götürebilirdi. Bu nedenle hareketlere süreklilik kazandırmakla birlikte bu noktada halkın bozulacak ekonomik durumunun safları terk ettirebileceğini anlatmaya çalışıyordu. Bölge halkından istenenler tahammül sınırını aşip karşılanamaz noktasına geldikçe görevli militanları uyarmak gerekiyordu.⁵⁵⁹

556 Özgür Halk, a.g.d., s. 31

557 Özgür Halk, S. 25, Kasım 1992 s. 25

558 Cumhuriyet, 13 Mart 1992 * PKK'dan savaşa hazır ol çağrısı."

559 Özgür Halk, a.g.d. s. 25

"Halkın siyasal birliği, cephesi, gerillayla da karıştırılmamalıdır. Gerilla da halk, birbirlerinin gelişmesine göz-kulak olmalı, onlara gereken ivmeyi vermeli korumaya çalışmalı amaç, kendisini de bunlarla karıştırmamalıdır. Halk birlikleri içinde boğulmamalıdır. Özellikle onların gevşek, yarı açık özellikleri düşmanın, gerillayı bulmasına yardımcı olabilir."

Sistem bu dönemde kurularak bazı bölgelerde işletiliyordu. Cephe talimatının öngördüğü tüm faaliyetler yürütülüyor, örgüte dahil edilmeyen hiç kimse bırakılmıyordu. Sokak gösterileri arttıkça, göz altına alınmalar da artıyor, bu da yeni suç ortaklığı yaratırken, sonunda daha çok "Cephe" çalışanı ortaya çıkıyordu.

Mayıs 1993'e geldiğinde "1990'dan itibaren başlayan süreç, aynı zamanda yavaş yavaş stratejik dengeye doğru bir tırmanma süreciydi" tanımlanması yapılıyordu. Dengenin niteliği için de "Bu aşamanın başlangıcında biz siyasi yönden tam bir üstünlüğe sahip olamayız⁵⁶⁰" demektedir. Aynı dönemde askeri yönden zayıf durumda olan örgüt bu çabalarla zayıflığını giderecekti. Bunun sonunda askeri yönden de dengeye gelinecekti. Artık yeni dönem eşitlerin mücadelesi olacaktı. Bağımsız bir devletin oluşturulmasında temel oluşturacak iskelet yapı ise cephe örgütlenmesi ile sağlanacaktı.

"Devlet örgütlenmesinin asıl olarak cephe örgütlenmelerine dayanacağı sonucunu çıkarınız. Cephe örgütleri ise partiye göre daha esnek tüm halk kesimlerini, meslek birliklerini vb. legal, yarı legal yığın örgütlenmeleri olduğundan işleyişi demokratik olmak zorunda. Ayrıca halk üretimin içinde olacaktır. Halka verilen görevler birden bire yaşamı alt-üst eden onu evinden, işinden, üretimden koparan türden olmamalıdır. Bu alanlarda yürütülen faaliyetten, halkın en atak en bilinçli, en ileri öğeleri, eğitimle pratik deney kazanmasıyla devletin çeşitli organlarında görevlendirilmiştir."

Gerçekten de ekonomik hayattan koparılabacak halk, geçim derdi gibi hayatın gerçek yüzü ile karşı karşıya kalması halinde başlangıçta çekimsiz kalabilir, ilk fırsatta da örgütü terk edebilirdi. Teorik düzeyde bunların ifadesine rağmen sonuçta söylenenlerin tersi yapılacak ve halk, içinde bulunduğu durumu sorgulamaya

560 Özgür Halk , Mayıs 1993 , s. 21

başlayacaktı.⁵⁶¹ Cephenin silahlı birimleri olan milis, eylem yaptıktan sonra normal hayata dönüp faaliyetlerini sürdürmesi temel kuraldı.⁵⁶²

"Milis esas olarak cepheye bağlıdır fakat gerillayla da sıkı ilişki içindedir. Alanda bulunan gerilla birlikleri ilişkiye geçer ve gerillanın da insiyatifine girer. Gerilla milisin de desteği ile eyleme yönelir veya milis bir eylemlik geliştirir ve gerilladan destek alır. Fakat milisi oluşturmak ve savaştırmak görevi cephenindir. Çünkü pratik gelişim bunu olanaklı kılmaktadır. Cephe faaliyetleriyle uğraşan kadrolar halkın içindedir ve milise daha fazla ulaşma imkanına sahiptir, ama gerilla ordusu kitlelerin hayli uzağında bulunduğu için, milis gücüyle çok az ilişkide bulunabilir."

1994 yılında yapılan 3. konferans ile 1995 yılında gerçekleştirilen 5. kongre PKK'nın 1990-1995 yılları arasında yaşanan gelişmelere bağlı cephe faaliyetleri için değerlendirme ve gelecekte ilgili planlamaları şu şekilde düzenleniyordu.

Talimatların ve teorik tartışmaların amacı bölgede devlet egemenliğini tartışmalı bir konuma getirmektir. Bunun sağlanması için öncelikle halka rol biçilmiştir. Bu rol "Cephe" örgütlenmesi içinde yerine getirilecekti. Yasama, yürütme ve yargı gücünü işlevsiz hale getirerek halk nezninde devleti etkisizleştirmek amacıyla nelerin nasıl uygulandığının en detaylı olarak kongrelere sunulan raporlar ve eylemlerin nitelikleri ile görmek mümkündür.

Kamu gücünün bölgede kınılmasında kullanılan en etkin yöntem, "Siyasal Zor", "Şiddet", "Devrimci Şiddet"dir. Şiddetin, rastgele değil belirli amaçlara yönelik, mutlaka sonuç verecek nitelikte olduğunu görüyoruz. Öncelikle merkeze konulan ve uygulanan şiddetten kişileri uzak tutacak tek korunma yöntemi "devlet"in etkisi dışında kalmaktır. Devletin kırsal alandaki temsilcisi sayılan muhtar ve köy ihtiyar heyetine mensup olmak veya "korucu olmak" şiddetin hedefi olmak için yeter-

561 Özgür Halk, Mart 1995, S. 25 "Geçmişte cephe kendisini yeterince örgütleyemediği için gerillaya bağlı idi. Fakat süreç içinde belli örgütlülüğe ulaştı. Gerillanın cepheye karşı sorumluluğu savaşı geliştirmek, her alanda örgütlenmesine ve siyasi gelişimin önünde engel olan düşman hedeflerine yönelip onları ortadan kaldırmaktır. Cephenin ise gerillaya karşı sorumluluğu gerilla ordusunu büyütmek için savaşçı ve lojistik göndermek, onun eylemlerini siyasi kazanca dönüştürmek hatta gücü oranında askeri faaliyette bulunmaktır. Yine halkın desteğini kazanarak, onu serhildanlara kaldırmak bir örgütlülüğü yaratmak ve halkı küçük eylemliklerden en kapsamlı eylemliliklere kadar çekerek gerillanın yükünü hafifletmektir."

562 Özgür Halk, Mart 1993, s.25

li idi. Örgüt, karar alma sürecinin kısa olması avantajını ve şiddeti yaygın kullanması nedeni ile bölgede devleti çok kısa zamanda halktan tecrit etti. Devletin yanında olmanın "bedelinin yüksekliği" ve sürekli propaganda bunda etkili oldu.⁵⁶³

3.PKK'da Yargı ve Uygulamaları

Artık bu noktada bölgede sosyal, ekonomik ve siyasal hayata egemen olan örgütün halkı kontrol edebilmek amacı ile kendince "yargı" sistemi oluşturmaya çalıştığını görüyoruz. Devlet olabilmenin bu önemli fonksiyonunun yok edilmesi ile yerine kendi kontrolünde ve anlayışının, hukuk ve yargılama gücü olarak konulması, örgüt etkinliğini göstermesi bakımından önemli bir husustur. Bu aşamada bölge halkı sindirilerek, mahkemelere gitmeyecek çözüm gücü olarak örgüt ön plana çıkacaktı.

Örgütün bu konudaki ilk denemeleri "Devrim Mahkemeleri"⁵⁶⁴ tarzında 1980 öncesinde görülmüştü. Ancak 1989'dan itibaren etkinliğini arttırdıkça bu konuda ki gerekçelerini şu şekilde dile getiriyordu.

"Kürt halkının, kendine ait değerler sistemini koruyup geliştirecek, hukuksal mekanizmalar oluşturmalarının zorunluluk" olduğunu belirtirken mevcut "Suç teşkil eden fiillerin kaynağının sömürgeciliğin yarattığı yaşam tarzından kaynaklandığı" ifade edilmektedir.⁵⁶⁵ Bu anlamda suç teşkil eden fiilleri yargılamak için "üç çeşit mahkeme"⁵⁶⁶ nin gerektiğini görüyoruz. Bunlar da sıra ile,

"a- Bağımsızlık Mahkemeleri

b- Askeri Mahkemeler

c- Halk Mahkemeleri"

olarak sınıflandırılıyordu.

563 Cumhuriyet, 22 Şubat 1988. "Acılı Övünç" başlıklı haber. Diyarbakır Askeri Cezaevinde PKK'lı Emin Yavuz öldü. "Yavuz ailesi yıkık geçekondularında matem, sevinç ve gururu birlikte yaşıyorlar. Mehmet Emin'in ölümüne "Onurlu bir mücadele, gururlu bir kurtuluş" olarak değerlendiren aile bireyleri fotoğrafları çekilirken ellerini kaldırıp birlikte zafer işareti yapıyor.

564 Tercüman, 19 Ağustos 1979. Sıkıyönetim Askeri Savcılığı, Diyarbakır, Apocular (P.K.K.)Hilvan-Siverek Grubu. Evrak no.1980/1612 s. 230

565 Kongre Belgeleri s.127. Bu teori sonucu tüm kötülüklerin sebebi "sömürgecilik"tir. Sömürgeci kurtulunca tüm "Suç"lar ortadan kalkacaktı. Veya sömürge olmayan ülkelerde suç'a bu teoriye göre rastlanmıyordu.

566 Kürdistan da Suç Yargı ve Ceza Sistemi md. 1/e

Bağımsızlık Mahkemeleri, eyalet karargahlarında kurulup çalıştırılacaktı. Kararlara ciddiyet kazandırmak ve çok sayıda insanın kararlara katılmasını sağlamak amacıyla "jüri sistemi" öngörülmüştü. Böylece, temel hareket tarzı olan suç ortaklığını yaygınlaştırmaktı. Mahkemede, savcı, başkan ve üyelerin "Partili" olması gerekiyordu. Bakacağı suçlar ise, "Vatana ihanet, ajanlık, ihbarcılık, işbirlikçilik, teslimiyet, düşmanlarla işbirliği" idi. Bu suçların cezasının ölüm olduğu belirtilmişti. Böylece çok sayıda öldürme olayına meşruluk kazandırmaya çalışılmış ve çok sayıda insanın hayatına son verilmişti. Kararlar başlangıçta o kadar çok ve rast gele verilmişti ki, (çoğunlukla ölüm) ölümlerin önünü almak için "Parti Genel Başkanının" onayının gerektiği görüyoruz. Üstelik "böylece başkanın" toplumsal prestijini arttırmış oluyordu.⁵⁶⁷

İkinci sırada yer alan "Askeri Mahkemeler" ise silahlı gruplarda yer alan militanlarla yetkili idi. Bunlardan, kaçan veya devletin yanında yer alanlara karşı yargılama esası alınmıştı. Kuruluşu "Bölge ve eyaletleri" esas alınarak gerçekleştirildi. Yargılamada 9 kişilik jüri bulunacaktı. Çalışma esasları belirlenirken parti üyelerinin ölüm cezalarının onayı "Parti Genel Başkanı"na bırakıldı.

Üçüncü sırada yer alan "Halk Mahkemeleri" ise adam öldürme, yaralama, kan davası, vergi vermemek, hırsızlık suçu ile trafik suçlarına kadar sayılan "adi suçları" yargılar demektir. Bu mahkemelerin üye ve iddia makamı "cephe" üyesinden oluşmaktaydı. Mahkeme jüri sistemi ile çalışırken, ölüm cezalarının onayı da saha karargahının onayına bırakıldı. Bu yargılamadaki "Soruşturma esasları" ile "Soruşturma süresince dikkat edilecek hususlar" belirlenirken yargılamaya ilişkin yapılan teorik düzenleme, mahkemeleri sınıflandırırken, cezaları tasnif ile infaz kurumlarında kurumsallaşmayı teorik çerçevede ele alındı. Bu kararlar, "Ceza-İnfaz" sistemi, "Ceza ve İslahevi" başlıkları altında tasnif edildi. Suçlar ise vatana ve ulusal kurtuluşa karşı işlenen suçlar başlığı altında üç, askeri suçlar başlığı altında da üç başlık altında listelendi.⁵⁶⁸ Faaliyet gösterdiği bölgelerde kamu düzenini işlemez hale getirip, halkı devletin egemenliğinin belirleyici gücü olan yargı

567 Bkz. Kürdistan da Suç. Tüzük s.130

568 Bkz. Kürdistan da Suç. s.127

erkinden kopararak "meşru sistem" ve güç tanımı yerine koymak isteyen örgüt, yazılma safhasında belirlediği yargı fonksiyonlarının, uygulamada farklı noktalara gittiği görülmektedir.

Yargı erkini kullandığı iddiasındaki örgüt bir süre sonra, "yargılamaların kontrolden çıkıp sıradan cinayetler haline dönüştüğünü, olumsuzlukların geldiği nokta"⁵⁶⁹ kendileri tarafından ifade etmek zorunda kaldılar. Yargılamalar geldiği noktada toplumsal çelişkiler, "devrimci yargılamalara" karıştırıldı. Kurşuna dizilerek öldürülenler için söylenenler oldukça önemliydi. "Yargılamalarda halk mahkemeleri ne gitme az olmuştur. Halk mahkemeleriyle gerçekleştirilen infazlar olumlu etki yaratırken, mahkeme yapılmadan gerçekleştirilen infazlar halkta kuşku yaratmıştır."⁵⁷⁰

Konu 5'nci kongrede ele alınarak, yapılan yanlışlar "itibar iadesi" ile düzeltilmeye çalışıldı. Çünkü yargılamalardaki yanlışlar, halkı kendilerinden uzaklaştırıyordu. Gerekece olarak da "yanlış yaklaşımlar veya çözümsüzlükler sonucu adalet ilkelerine aykırı davranarak birçok haksız uygulama cezalandırmanın" yaşandığı belirtildi.⁵⁷¹

569 Kongre Belgeleri Cilt II PKK 5. Kongresine Sunulan Eyalet Çalışma Raporları. s.427 "Serhat Eyaletinin Dört Yıllık Raporunda konuya ilişkin anlatımlar şu şekildedir. "Yargı ve ceza uygulamalarında hata ve yetmezlikler büyük oranda cephe alanında yaşanmıştır. Bu alanlarda yaşanan uygulamalarda üç ayrı şekilde ortaya çıkmıştır. Birincisi tasfiye edilmeyi hak eden ancak Partinin Politikalarını ve ortamı gözetmeden yapılan yönemsiz infazların yapılmasıdır. İkincisi, Ölümlü hak etmeyen, ancak ölümlü cezalandırılanlar. Diğer husus ise tamamiyle suçsuz olanların cezalandırılması. Bunların altında yatan gerçek ise-fazla bir araştırma incelemeye ve netleşmeye gitmeden milislerin kendi kabile, aile çelişkileri temelindeki verdikleri bilgilere göre ve istihbaratlara dayanarak." denmektedir.

570 Raporların en ilgi çekici olan sonuç bölümünde ise şunlar yer alıyordu. "Yanlış bilgilerden milislerin verdiği yanlış istihbaratı hiçbir araştırmaya tabi tutmadan 2. Komutanlık kanunu 3. Ağrı Dağının İğdir mıntıkasında 2, sineklerde 1, Aladağlar da 1 olmak üzere toplam 7 kişi cezalandırılmıştır. Bu özünde salt eylem olsun diye yapılan uygulamaları." a.g.r. s.473 . PKK Tarafından bölgede "Adalet" dağıtıldığı herkes tarafından biliniyordu. Bkz. Milliyet, 7 Mart 1992. " MIT Müsteşarı Korgeneral Koman, "PKK orada Mahkemeler Kurmuş."

571 Serhat eyaletinde 1990-1994 yılları arasında "yargı yoluyla infaz edilen 21 kişi "olarak veriliyordu. a.g.r.,s.503, Bu "ceza-landırımlarda" yanlışlar vardı. "Hukukî hataların", bir kısım "mağdurlar" itibar iadesi yolu ile "şehit" ilan edilerek düzeltilildi. Bunlar eyaletlere göre şu şekilde idi.

Botan Eyaleti

Ferhan (Silopi, Gündika Remo Köyü) 1991 yılında Garzan'da çıkan bir çatışmada yaralanarak gruptan kopmuştur. B-7 silahını taşıyamadığından dolayı, silahı bırakarak Botan'dan Garisa alanına gelmiştir. Burada silahını bıraktığı gerekçesi ile cezalandırılmıştır. İtibarını iadesi ve şehit ilan edilmesini.

Serhad Eyaleti

Rüstem (Cizre) içerisine girdiği bazı yetmezliklerden dolayı 1994 yılında Tendürek alanında uygulamaya alınmıştır. (Silahı alınarak gözetim altında tutulmak b.n.) Bu süreçte hastalanmış ve zayıf düşmüştür. Alana düşman operasyonlarının başlaması sonucunda yürüyemediği ve öldürülmesini bizzat kendisi de istediği için öldürülmüştür. Partinin insan ve ahlaki değerlerine sığmayan bu uygulamaya maruz kalan Rüstem'in itibarını iadesi ve şehit olarak kabul edilmesini,

Teorik çerçevedeki hedefler, örgütün konferans ve kongreler sürecinin tamamında ortaya konuldu. Her kongre bir isim ve nitelikle anıldı. 4.ncü kongre körfez krizi döneminde 1990 da yapılırken, 5.nci kongre Aralık 1994 sonunda gerçekleştirildi. Örgütün gücünü en fazla artırdığı 1990-1993 dönemi, parti-cephe-ordu örgütlenmesinin ve şiddetin en yoğun sürdüğü dönemdir.

Kuruluştan itibaren başlayan teorik ve şematik yapılanma modeli, pratik uygulamada istenen sonuçları tam verememiştir. Silahlı eylemlerin etkisi açısından dile getirilen şuydu: 1990 yılına kadar "Özal döneminin özgün politikalarının sunduğu, elverişliliklerden eğer yararlanılabiliyorsa ordulaşma ve savaşın geliştirilmesine katkıları yapılabilecektir" ⁵⁷² derken bu özgün politikaların sonunda etkinliğin arttırıldığı gözleniyordu. 1990 sonrasında hareketin yükseldiği ifadesi ile daha çok "Cizre, Şırnak, Silopi" alanlarında büyük bir hareketliliğin yaşandığı belirtiliyordu. Ancak "halkı yönetme örgütlenme" konularında istenilen düzeyin tutulmadığı belirtilmektedir. PKK tarafından sürdürülen silahlı mücadelenin "Üs" olmaya aday ve etkinliğinin en üst düzeyde olduğu bölge olan "Botan'da cephe-askeri alan ayrışması 1993 yılında gerçekleştirildi, cephe karargahı fiilen devreye girdi". ⁵⁷³

Cephe örgütünün yaratılmasında temel faaliyet alanı olarak seçilen ve en hareketli olan Silopi, Cizre, Şırnak rastgele bir seçimin değil, coğrafyanın ve dönemin taktiğinin tabii bir sonucu idi. Bölge iki farklı ülkeye komşu olması ve coğrafya

Mardin Eyaleti

Zeki, (Burhan-Savur / Cizre Köyü) bazı arkadaşların haksız yere sürgüne gönderilmesinden etkilenerek aklı dengesini kaybetmiştir. Eve gönderilirse partiye zarar verir düşüncesiyle bölge yönetimi tarafından ölümlü cezalandırılmıştır.

Ferik ve Cafer adlı iki kardeş (Çukurca-Marufan Köyü) bir kardeşlerinin saflardan kaçması üzerine kendilerinin de kaçacağı şüphelenerek cezalandırılmıştır. Haksız yere cezalandırıldıkları için şehit olarak kabul edilmesini.

Dersim Eyaleti

Hıdır (Ovacık-Selkan Köyü) millis olan bu şahıs ajan olduğundan şüphelenilerek cezalandırılmıştır. Yapılan araştırmada böyle bir durum olmadığı ve haksız yere cezalandırıldığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle Yurtsever olarak kabul edilmesini.

Mardin Eyaleti

Ahmet (Bismil) Bismil'de milislik yaparken buradaki faaliyetin gelişmemesinin nedeni olarak gösterilip cezalandırılmıştır. Haksız yere cezalandırıldığından dolayı, şehit olarak ilan edilmesini.

PKK 5'nci Kongre Kararları, Şam, 1995 s.181, 184, 186, 187

572 PKK 5'nci Kongreye sunulan Eyalet Raporları Cilt 1, s.18, 96

573 a.g.r., s. 97 PKK tarafından temel üs bölgesi seçilen Botan'ın merkezi Şırnak'tı. Dolayısı ile buranın geçici de olsa ele geçirilmesi gerekiyordu. Vahye göre ise "Şırnak'ın il olması hataydı. İl yapılmasının sonucunda PKK için çekim merkezi olmuştu." Cumhuriyet, 1 Eylül 1992

olarak Botan'dan güneye uzanan hattın devamı olarak arazinin elverişliliği itibarı ile cephe gerisine dayanıyor olması, bunu gerektiriyordu. Bu noktada geline seviye ve etkinlik şu şekilde ifade ediliyordu:

"1991-1992 yıllarında Silopi, Cizre, Şırnak gibi belli başlı merkezlerde komite inşaa çalışmaları gerçekleştirilmiş, serhıldan (Ayaklanma, gösteri) komiteleri, işçi-memur komiteleri, belediye, kadın, öğrenci vb. çeşitlilikte komiteleşme yaratılarak legal ve illegal etkinlikler geliştirilmiştir."⁵⁷⁴

Bu örgütlülük, sokak gösterilerinden, kamu mallarına zarara, sabotaja güven-lik güçleri hakkında bilgi toplamaya kadar bir dizi etkinliğin gerçekleştirilmesini sağladı. Cephenin silahlı gücü olan "Miliste" boş durmamış, bu dönemde etkin olarak rol oynamıştı. Bunlar kasabalarda silahlı eylem ve sabotaja, mayın döşeme-den, suikaste ve örgüte karşı olanların öldürülmesine kadar bir dizi olayı gerçek-leş-tirmişlerdi.

"Yine şehir silahlı birimleri, eylem timleri, örgütlenerek bir dizi eylemlilik (suikast, sabotaj baskın v.b.) gerçekleştirilmiştir. Bu eylemlerin yanında şehitleri sahiplenme türünden eylemlere sık sık başvurulmuştur".⁵⁷⁵

Yükselen "serhıldan" larla birlikte, 1992 yılı 21 Mart'ındaki gösterilerde "halkı koruduğunu" göstermek isteyen örgüt, silahlı elemanlarını görevlendirdi ve etkinliğini zirveye ulaştırdı.⁵⁷⁶ Bu örgütlenme, "Personel temini ile ekonomik ve

574 a.g.r., s. 99. Nitekim bu örgütlenme sonunda en büyük ve kanlı olaylar bu şehir merkezlerinde meydana geldi. Teorinin ön gördüğü gerillanın halkı koruması noktasında göstericiler " elleri silahlı başları pusili gerillalar tarafından korunuyordu" Bkz. *Cumhuriyet*, 21,22 Mart 1992, *Hürriyet*, 22 Mart 1992. "Özellikle 21 Mart 1992 ve 15 Ağustos 1992 tarihlerinde Şırnak'ta büyük olaylar meydana gelmiş sorumluluk ise Güvenlik güçlerine yüklenmeye çalışılmıştır. Bkz. *Cumhuriyet*, *Milîyet*, 24 Mart 1992 "Şırnak'ta çatışmalar sürüyor.", *Hürriyet*, 22 Mart 1992, "Şırnak'ta roketli Havan toplu saldırı." Başbakan Demirel'in danışmanı İlnur Çevik ise yaptığı açıklamada "Güneydoğu'daki olaylarda kan dökülmesine, sivil otoriteyi dinlemeyen bazı güvenlik kuvvetleri mensuplarının sorunu oluşturduğunu söyledi." *Cumhuriyet*, 23 Mart 1992,

575 a.g.e.r.s.100,101,102

576 Özellikle eylemlerin süratle arttığı 1992 yılı için Eyaletin verdiği rapor da ilgi çeken konular şunlardı. Bkz. a.g.r., s.103 "Bu dönemde Cizre ve Şırnak'ta düşmanın Newroz kutlatmama politikasına karşı, mücadelenin genel çıkarları gereği ve bir parti yaklaşımı olarak söz konusu merkezlerde silahlı savunma temelinde (halkın silahlandırılması değil, aynı silahlı savunma birim-lerinin olması biçimindedir) newroz kutlamaları gerçekleştirilmiştir. Bu kutlamalarda düşmanın yönelimi sonucu olaylar çıkmış ve bu olaylar içinde halk da aktif bir biçimde çarpışmalara katılmıştır. Bu çatışmalar da düşman kayıplarının yanı sıra her iki merkezde bilinen şahadetler de yaşanmıştır. Bu da göstermiştir ki eğer önceden planlı ve örgütlü bir silahlı ayaklanma hazırlığı yapılsa idi halk buna katılır ve düzenli ve planlı bir ayaklanma ortaya çıkardı. Bu durum, halkın o dönemdeki serhıldan düzeyi-ni göstermektedir. "21 Mart 1992 tarihinde "Ayaklanma" beklendiği için bu olayı naklen yayınlayacak Televizyoncular bölgede üslenmeye başlamışlardı. Bkz. *Cumhuriyet*, 19 Mart 1992 "Batının önde gelen TVleri ajans ve gazeteleri çatışma çıkacak diye Güneydoğuya koşuyor." Koray Düzgören, Kürt Çıkmazı, Ankara, 1994, ss.147-172

mali yardım konusunda" halkı yönlendirdi. Botan'daki bu gelişme bazı bölgelerde yaşamın tamamını kontrol altına alıp, devletten koparmayı amaçlayan, "Orman, göç, ticaret yasası" şeklinde değişik kurallar vaaz ederek, insanları "taraf belirleme" zorunda bıraktı. Özellikle Uludere bölgesinde bir kısım halk Irak tarafına götürülerek "Güneye taşırılma taktiği uygulandı."⁵⁷⁷ Bu durum, uluslararası alanda kullanılmaya çalışıldı. Bu konudaki çabalar Birleşmiş Milletler nezrinde artırılarak "taşırılma taktiği uygulanan" olayda rol alan insanlara ise, "mülteci statüsü" sağlanmaya çalışıldı.⁵⁷⁸ Böylece, PKK gelişmelere "uluslararası boyut" kazandıracaktı.

Yasama gücünün yerine koyulması planlanan "Ulusal Meclis'in" temel organı olan "Eyalet Meclisi" ⁵⁷⁹ için seçimler yapıldı. Beklenen ayaklanmanın gerçekleştirilememesi ve durumun daha ileri safhaya taşınamaması nedeni ile 1993 yılında bölgede kitle gösterileri "Halk eylemliliği, kepenk kapatma, kontak kapatma, gösteri, yürüyüş, miting, boykot, eve kapanma, sokağa çıkmama" şeklinde yer yer devam etti.⁵⁸⁰

Örgüte göre cephe faaliyetlerindeki dönüm noktası 1992 yılı 15 Ağustos'un-da Şırnak'ta meydana gelen olaylardı.⁵⁸¹ Gösterilere "yeni boyut kazandırılmama" örgütün bu alanda gücünü kırarken, özellikle ekonomik ve sosyal alandaki olumsuz gelişme ile "1993 yılında serhıldanların rengi değişmişti".⁵⁸² Yine bu alanda büyük şehirlerle "Cizre üzerinden bağlantı sağlanırken" buralardan "Eleman ve malzeme temin" edilmişti. Yine aynı dönemde 1993 yılı içerisinde İstanbul'a iki defa birim gönderilmiş, Mersin'e aynı şekilde "eylem birimi gönderilmiştir." Behdinan Eyaletinde ise "Cephe faaliyetinin lojistik için lüzumundan" bahsedildiğini, bölgede

577 a.g.r., s. 98,100. Oysa bu planlı hareket basına "Erzak yasağı sonucu göç ettiler" olarak yansıyordu. Bkz. Cumhuriyet, 10 Ocak 1990, "Hakkari Kayadibi'nde yaşayanlar erzak yasağına dayanamadı. Köylüler Irak'a sığındı.", "Siğınan"ların sayısı zaman içinde 15 bini bulacaktı. Bkz. Cumhuriyet, 17 Mayıs 1994. Raporlarda PKK'nın "Güneye taşıma taktiği" olarak geçen olayın bazı kaynaklar tarafından Devletin bu insanları bilerek Irak'a göçertirdiği iddia edilmiştir. "Botan bölgesinden 2 bine yakın almayı Güney'e gitmeyi teşvik ederek PKK'ye oradan siyasi taban yaratmak ve Güneyli Kürtlerle ilişkileri bozmaya yöneldi." Yaşar Karadoğan, "Otonomiden Federe Devlete..", Serbesti, S.3 Şubat 1999.

578 Bkz. Cumhuriyet, 20 Mayıs 1994. "PKK Destekli göçün ardındaki senaryolar." Başlıklı haber. Nihayet Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği "Türkiye'den gelen insanlar bize Türk ordusunun Irak'a göçü engellemek için sınırı kapatmaya başladığını söylediler." Demıştır. Bkz. Cumhuriyet, 13 Haziran 1994

579 PKK 5'inci Kongre Kararları s. 213. Cumhuriyet, 21 Ekim 1992, 23 Kasım 1992

580 a.g.r., s.102.

581 a.g.r., s. 102. Bu olaylar "Şırnak Kuşatması" olarak anılmaktadır. Şırnak olaylarının önemi için Bkz. a.g.r., s. 77. "Bu bir anlamda dönüm noktası olacaktır"

582 a.g.r., s.103

1993 yılında birkaç "Serhildan" yapıldığını, bölgenin cephe çalışmaları içindeki rolünü "savaşçı çıkarma ve mali yardım" faaliyetleri ile sınırlı kaldığını görüyoruz.⁵⁸³ Mardin Eyaletinde ise "Halk eylemliçe çekilirken parti adına halkın karşısına çıkan bir çok yönetimi halk imkanları üzerinde en lüks yaşamı sürdürmüş ve halka karşı saygı-sevgiyi içermekten uzak hareket içeren tutumları sergilemekten sakınılmamıştır" denilmek suretiyle şikayet ve tespitler yapılmıştır.⁵⁸⁴

Örgütün bölgedeki dayanılmaz istek ve arzuları "kurtarıcıların" bir müddet sonra halkın başına "bela" olmasına sebep oldu. Bu durum "Cephe örgütlenmesinde eyalet, bölge düzeyinde ayrışma yapılmadığı" için keyfiliğin hüküm sürdüğü bölgede "erken iktidar hastalığı ve yanlış yönelim sonucu bir kısmı elini eteğini çekmiş" diye ifade edilmektedir.⁵⁸⁵

Yine Diyarbakır'ı esas alan Amed eyaletinde ise dönemin değerlendirmesinde "Meclis çalışmaları, belirlenen meclis adayları ile ilişkiler sürdürüldüğü" hareketlerinin koordinesi sağlandığı, ancak cephe faaliyetinin sadece teorik çerçevede kaldığı, "Cephe Karargahı kendine bağlı kurumları örgütleyemediği"⁵⁸⁶ belirtilmektedir.

IV'ncü kongrede karar altına alınan "Ulusal Meclis" çalışmaları,⁵⁸⁷ Öcalan tarafından, Kuzey Irak'taki gelişmeler paralelinde halk meclisinin kurulacağını ilanıya başladı.⁵⁸⁸ Planlamaya göre, "Ulusal Meclis" 450 kişiden oluşacaktı. Ancak sayıyı tamamlamak mümkün olmadı. Türkiye'de seçimler yapılamadığı için "atama" yoluyla, Avrupa'da ise seçim yolu ile meclis 130 kişiden oluşturuldu. "Meclis"in Öcalan tarafından "bilgilendirmesi" ve yönlendirmesi için "Meclis Başkanı" ve ileri gelenleri Suriye'de toplandılar. Ardından da 130 aday 45 günlük bir eğitim için 10 Haziran 1993'ten itibaren Kuzey Irak'ta eğitime alındı. Eğitim sonunda amaca ulaşmada silahlı şiddet öngörenler ile politik çaba isteyenler arasında farklı görüş ileri sürenler oldu. Ardından da eyalet bölümlenmesine uygun, "Eyalet ve metropol koordinatörleri atandı". Buna göre her eyalette 30 kişilik eyalet meclisi oluşturula-

583 a.g.r., s. 164

584 a.g.r., s.192

585 a.g.r., s.194

586 a.g.r.s. 236, 240, 241

587 Abdullah Öcalan, *Politik Rapor (PKK IV. Kongresine sunulan)*, İstanbul, 1993 s.190,191

588 *Milliyet*, 24 Mart 1992, "Yalçın Doğan Öcalan görüşmesi. Öcalan, "Bu sene Ulusal Meclis kuracağız."

cak, bunlardan yedisi yürütmeyi oluşturacaktı. Ancak ülke içindeki girişimler pek başarılı sonuç vermedi. "Ulusal meclisin" önüne konulan hedef ise, "TC'nin Kürdistan'daki tüm kurumlarını işlevsiz kılma" olarak ifade ediliyordu. Ulusal meclis daha sonra Avrupa'da "Sürgünde Kürt Parlamentosu" toplayacak bu parlamentoda yürütme yetkisine sahip "Geçici Devrim Hükümeti" kuracaktı.⁵⁸⁹ Daha sonra da "Dünya'nın her yanındaki Kürt'lerden oluşan" Ulusal Kongre'yi toplayacaktı. "Sürgünde Kürt Parlamentosu" ilk kez Ocak 1995'te toplandı.⁵⁹⁰

4. Cephe Oluşumunda Din Faktörünün Kullanılması

PKK, faaliyetine başladığından itibaren ideolojik olarak kendisini Marksist olarak tanıtması nedeni ile, özellikle din duygularının güçlü olduğu bölgelerde halktan destek bulamamıştı. Bunun önde gelen nedeni bölgenin inanç coğrafyasında ortaya çıkan farklı inanç sistemi ile konumu, mezhep boyutu ve sosyal yapının oluşumunda dini inancın belirleyici rol oynamasıdır. Bu durumda örgütün yapması gereken bu farklı inanç coğrafyasına sahip olan alanda, inanç temelinde redde uğrayacak bir anlayışın sergilenmemesidir. Öyle ki, Öcalan'ın konu hakkındaki fikrine göre "Ortadoğu'da sosyalist hareketlerin gelişme göstere-memesinin esas nedeni İslamiyet ile olan ilişkileri ve Tanrı tanımaz şeklinde tanınmış olmalarıdır."⁵⁹¹

Kendisine göre de geçmişin değerlendirmesinde ortaya çıkan sonuç şudur: "Kölecî dönemde bir millî direnme ideolojisi görevi gören zerdüşî dininin ortadan kaldırılmasıyla Kürtler manevî alanda da işgale uğradı. İslamiyet Kürt'ün beyninde ve yüreğinde millî inkar hazırlayan ve kaleyi içten fethetme rolünü oynayan bir Truva atı gibidir."⁵⁹²

Bu durumda kendisini Marksist olarak tanımlayan örgüt, "Din sorununa devrimci yaklaşım" göstererek, bu konudaki zorlukları aşmanın yollarını aradı. Yayınlanan broşür ve kitaplarda dinin ortaya çıkışı ve şekillenmesi yeniden yorum-

589 V. Kongre Belgeleri III, "Halk iktidarlaşması üzerine kararlar", Şam, 1995, ss. 94,96

590 Millîyet, 14 Ocak 1995, Yeni yüzyıl, 14 Ocak 1995 Özgür Halk, 15 Şubat 1995, S. 52, "Ulusal Devrimci İktidara Doğru."

591 Abdullah Öcalan., *Din Sorununa Devrimci Yaklaşım*, Almanya, 2'nci Baskı, 1991, s. 8. Din sorununa da "Devrimci " bir yaklaşım gösteren PKK'nın uygulamaları ile bölgede öldürülen din adamı sayısı "25" ti. Bkz. Zaman, 25 Ekim 1993." Diyanet İşleri Başkanı M. Nuri Yılmaz'ın açıklaması"

592 Abdullah Öcalan, *Aile ve Kabileliliğin Tarihsel Gelişimi* 1991, Şam, s. 35

lanarak "Korku temelinde inancın oluşunu" belirtilirken, Yahudilik ve Hristiyanlığın doğuşundan sonra Müslümanlığın da Hz. Muhammed'in bu iki dine rağmen "Ticari çıkarlar" ⁵⁹³ nedeniyle ortaya atıldığı belirtildi.

Öcalan'a göre kendisi nasıl "bütün halkların devrim tecrübesinden faydalaniyorsa "Hz.Muhammet'te" o zamanın dinlerinin tecrübelerini özümsemiştir"⁵⁹⁴ Bir yandan da yaptığı yorumlarla, "Osmanlılarda egemen olan gerici, Sünni görünümlü egemenliğe karşı, özünde sınıfsal ve ulusal olan alevi geleneklerin temelindeki direniş varlığını sürdürmektedir demektir.⁵⁹⁵ PKK hareketini Sünni anlayış dışındaki yönelimlerin potansiyel işbirlikçisi olarak takdime çalışmaktadır. Dini inançların güçlü olduğu bu coğrafya içinde dindarları, "ustaca yakalayıp bunları örgütleyerek büyük bir ulusal kurtuluşçu ve sınıfsal devrimci güç haline getirmeyi bilmeliyiz" ⁵⁹⁶ demektir.

Temelde karşı olmasına rağmen bu gerçeği değiştiremiyoruz, o halde yönlendirebiliriz yaklaşımı ile "Bugün bilim ve teknikte gelişmiş toplumlarda dinin varlığını sürdürmesi, hatta tamamen bilimsel esaslar üzerine toplumu eğiten Sovyetler Birliğinde bile dinin önemli ölçüde var olması ve bunun milyonların yaşamında önemli bir yer tutması insanların basit bilgileri ile tamamen dinden vazgeçemeyeceklerini göstermektedir."⁵⁹⁷ "Seyitler, pirlar, bilmem hocalar, hacılar, imamlar vardır. Bütün bunların doğru ele alınmasını ulusal kurtuluşun hizmetine çekilmesini önemli kılan ve onlara böyle ulusal kurtuluşun çıkarları temelinde yaklaşmayı esas alan bir tutum içinde olmak, mümkünse örgütlenmeleri geliştirmek, yakıcı bir görev olarak ortaya çıkabilir"⁵⁹⁸ denmektedir. İnanç sisteminin farklılığı ve etkisi bu konuda örgütlenmeyi gündeme getirirken uzun süre sonunda bu konuda cephe örgütlenmesi şematik olarak şu şekilde hayata geçiriliyordu.

Parti, Kürt'leri inanç bağlamında; Sünni Alevi ve Yezidi olarak tasnif etmektedir. Buna göre de, Kürdistan Aleviler Birliği, Kürdistan İslam Hareketi ile Kürdistan

593 a.g.e., s. 30

594 a.g.e., s. 34

595 a.g.e., s. 68

596 a.g.e., s. 72

597 a.g.e. s. 90.

598 Abdullah Öcalan, *Aile Ve Kabileliğin Tarihsel Süreci İçerisinde Gelişimi*, Şam,1991 s.1. Abdullah Öcalan, *Kürdistan Yurtseverliği ve Ulusal Kurtuluş Cephesi*, Almanya, 1992 ss.532-560 "Ülkenin kurtuluşu için verilen savaşım namaz ve oruçtan önce gelir".

Yezidiler Birliğinden 2'şer üyenin katılımıyla "Kürdistan İnananlar Dayanışma Konseyi" oluşturuldu.⁵⁹⁹

Kürdistan Yurtsever Yezidiler Birliği'nin çoğu Avrupa'ya göç eden kitleye yönelik faaliyetlerden sorumlu olduğu ifade edilerek, kültür ve inancını korumasına yönelik faaliyetleri yöneteceği bildiriliyordu. Kürdistan Yurtsever Aleviler Birliği ise "Kürt Alevi" grupların örgütlenmesine hizmet etmek "Alevi Kürtlerin mücadeleden koparılmasına engel olmak" amacıyla kurulmuştur. Diğer bir organizasyon ise "Kürdistan İslam Hareketidir". Bu hareket diğer grupların dışında kalanların oluşturduğu örgütlenme idi.⁶⁰⁰ Örgüt bu temelde yaptığı faaliyetlerde öncelikle Alevi inancındaki kitlelerin bulunduğu alanlarda devletin bilinçli olarak geçmişte katliam yaptığı tezini işlerken, (Tunceli, Hatay ve Sivas) bölgesinde devlete tepki oluşturmuş ve mevcut yönetimin sağ Sünni oluşum olduğunu ifade etmektedir.⁶⁰¹

Sünni düşüncede olanlar için "Mustafa Kemal Laikleğe karşı çıktığı için binlerce din adamını katletmiştir", "bu sistem her yeri meyhane ve kerhane ile doldurmuştur tezini" işledi. İslami kesime sempatik görünmek için ise, "Devletin İsrail ile işbirliği yaptığı", "Atatürk'ün mason olduğu tezi" bolca işlendi.⁶⁰² Böylece temel taktik gereği halk arasında harekete karşı olanlar arasındaki çelişkileri mümkün olduğunca arttıracak noktalar bulmaya çalıştı. Halka yönelik propagandalarında muhtelif ayetlerden ve hadislerden örnekler verilerek yapılan mücadelenin, "Allah neznin de ne kadar hayırlı olduğu" söylendi. Propaganda ile ölenlerin "şehit", mücadelenin de dinen caiz olduğu fikri işlenmeye çalışıldı.⁶⁰³ Öcalan, "Yurtsever Müslümanlara ve özel olarak Ezher'de okuyan bir grup yurtsever Müslüman Kürdistan" gencine yaptığı konuşmada PKK'yı şu şekilde tanımlıyordu.⁶⁰⁴

599 PKK 5'nci Kongre Kararları .s.66

600 a.g.e. s.66,67

601 Kürdistan'da Darağaçları, Kışa Kültürü ve Devrimci İntikam Görevimiz. Almanya, 1986 s. 35,37

602 Kürdistan'da Savaşan Halk Gerçeği Çalışma kılavuzu, Şam, 1987, s.36

603 Önce arapça yazılan Hadis şu şekilde metne alınmış. Ebil Ever Said Nuzeyt Amir bin bin Nafil diyor ki , Ben duydum ki Allah'ın Resulü şöyle diyor. kim ki malını korumak için ölürse o şehittir .Kim ki kanı için ölürse o şehittir .Kim ki dini için ölürse o şehittir .Kim ki ahalisi için ölüyorsa o da şehittir. (Rivayet Ebu Davut ve Turmuzi) (Riyad el Salih'in. Sayfa 353 yazan Abuzereye Yahya Benşeref) Bu aktarımlar ile ölen PKK' lıların Şehit olduğu ilan ediliyordu.

604 Abdullah Öcalan Ocak 1994 Çözümlmeleri, Şam, 1994, s. 334

"PKK aslında hem devrimci sosyalizmin, hem de devrimci İslam'ın Kürdistan'a iç içe uygulanışdır. Bazıları, işte sahte solcular "Sosyalizm ile İslamiyet zıtdırlar veya bazı sahte Müslümanlar İslamiyet'le sosyalizm" zıt derler. Bana göre zıt değildir. Asrın saadet Müslümanlığı neyse günümüzün PKK'side odur. PKK, Arabistan'da ki Asrı-i saadet İslam'ın Kürdistan da ortaya çıkmış biçimidir... Bizde kendi İslam devrimimizi yapalım, onu özgürlüğünü bizde tadalım, ondan sonra zaman namaza da gelir niyaza da gelir. Ben yine, namaz kılmak kötüdür demiyorum, kılınır, oruç da tutulur, fakat cihad hepsinden önce gelir. Ben, namazı niçin bıraktım? Savaşa girdiğim zaman bıraktım. Ben de önce namaz kılıyordum, sürekli dua ediyordum, ama savaşa girer girmez...."

Şematik olarak örgütlenme, yukarıdaki gibi tespit edilse de, 1990-1995 yılları itibari ile örgütlenmenin en güçlü olduğu Almanya'da konu ile ilgili yazılan raporlarda gelişmeler şu şekilde ifade ediliyordu:⁶⁰⁵

"İstenilen düzeyde olmasa da özellikle Kürdistan İslam Hareketinin Almanya'daki bazı önemli merkezlerde camilerde açtığı, propaganda, ziyaretler gerçekleştirdiği, bildiriler yayınladığı, Kürdistan Aleviler Birliğinin 1992'de kurulduğu halen, "Zülfikar"⁶⁰⁶ isimli bir dergi yayınladığı, yürüyüş, toplantı, gece ve cem ayını yapıldığı" gelecekte ümitli olduğu bildiriliyordu. Gayretlere rağmen Kürdistan Yezidiler Birliği istenilen nitelikte faaliyet gösteremiyordu.

Baştan beri M/L örgüt olduğu iddiasındaki PKK, kendisini amaca götürecek yöntemler konusunda taviz vererek ortama ve durumlara çok çabuk bir şekilde uyum gösterdi, yeni durumlara göre kendisini örgütlemeye çalıştı, toplumda mevcut tüm çelişkileri lehine çevirebilecek esnekliği göstermeye çalıştı.

605 PKK 5. Kongresine Sunulan Eyalet Çalışma Raporları Cilt II, Şam, 1995 s.705

606 a.g.r. s.707

IV.BÖLÜM

PKK'NİN ORTAYA ÇIKIŞ VE FAALİYET SÜRECİNDE

ULUSLARARASI BOYUT

Parti ortaya çıkışını ve varlığını sürdürmeyi, uluslararası politikaların şekillendirdiği ilişkilere borçlu olduğunu, kuruluş döneminde belirttik. Dış bağlantılar, dönemin ideolojik niteliği, siyasal, coğrafi özellikler ile programdaki ittifaklar çerçevesinde yürütüldü.¹ Devletler nezdindeki ilişkiler ise, "Manevi, Politik, Teknik, Mali, Askeri yardım"² olarak şekillendi.

Kuruluştan itibaren tüm bağlantılar Ortadoğu'nun karmaşık siyasal tablosunun göstergesi gibidir. Farklı siyasal yapıdaki ülkelerin, PKK ile ilişkilerinde aynı düzlemde buluştukları görülmektedir. Örgütün ortaya çıkışından sonraki kısa sürede gerek bölgede gerekse dünyada meydana gelen politik değişimler, askeri çatışmalar, çıkar ilişkileri, örgüte çok farklı alanlarda çalışma ve destek bulma imkanı sağladı. Özellikle bu ilişkilere soğuk savaşın "gizli servisler mücadelesinin profesyonelliğinin" eklenmesi, olayları farklı zeminlere taşıdı ve farklı amaçlara hizmet eder hale getirdi.

Bu anlamda, örgütün kuruluşundan itibaren devletlerle olan ilişkilerini iki ayrı alanda incelemek gerekmektedir. Bunlar Türkiye ile sınır komşusu olanlar ve diğerleridir. Bu tasnifteki amaç gerek ülkelerin fonksiyonları, gerekse yardımların niteliğini tahlil etmektir.

¹ İttifaklar zaman içinde farklılıklar göstermişti. Zaman içinde "gençiler" ilerci, olabildiği gibi "sosyalist" sistemin yıkılması ile de bu bölümü oluşturan ülkelerin hükmü kalmamıştı. "Uluslararası İttifaklar" ve ittifakların niteliğindeki değişim için için bkz. Kürdistan 'da Zorun Rolü, Almanya, 1982, s. 167. Buna göre "Kürdistan proleteryası ve halkının çıkarına olan devrimci siyaset, dünya gericiğine karşı, dünya devrimci, ilerci güçleriyle ittifak içinde olmalıydı. Bunun içinde sosyalist ülkeler topluluğu, dünya işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketleriyle bağlantılı olmalı, Türkiye Devrimci -Demokratik hareketiyle ve bu doğrultudaki gelişmelerle ittifak içinde olmalıydı. "Abdullah Öcalan, *Kürdistan Devriminin Yolu (Manifesto)*, altıncı Baskı. Almanya, 1994, ss155-161.. "Birinci halka Kürdistan'ın diğer parçalarındaki yurtsever hareketlerle ittifaklar, ikinci halka Kürdistan'ı sömürgeleştiren ülkelerin devrimci hareketleriyle ittifak, üçüncü halka sosyalist ülkeler ulusal kurtuluş hareketleri, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketi ve tüm ilerici insanlıkla kurulacak ittifakı içerir." Örgüt 1995'lere geldiğinde ise artık şunları ifade ediyordu. "Bağımsız ülkeler ve ulusal kurtuluş hareketleriyle ilişki, dünyanın her tarafındaki işçi sınıfı hareketleri ve devrimci güçlerle ittifak, her alandaki demokratik, anti-faşist, çevreci ve hümanist çevrelerle dayanışma içinde olmak." *Parti Programı, Kürdistan Devriminin Görevleri*, Md. 32.

² Bkz. Galula a.g.e.,s. 15

PKK teorik olarak stratejisini "Uzun Süreli Halk Savaşı" olarak seçtiği/seçtirdiği andan itibaren, bu seçimin karakteristik aşamaları olan "Stratejik Savunma, Stratejik Denge, Stratejik Saldırı" safhalarından geçecektir. Bu noktada kuruluş aşamasında zayıf olan örgüt kendini korumak için her alanda kendisinden güçlü olan devletin ulaşamayacağı noktalara çekilmeliydi. Böylece devletin müdahale gücünün dışında kalacaktı. Şüphesiz coğrafya burada en önemli husus olarak ortaya çıkıyordu. Her ne kadar, "Halk Savaşında" teorik gerekçe bu ise de, PKK'nın durumunu sadece bu teorik gerekçelerle açıklamak mümkün görünmemektedir.

Özellikle coğrafya, hareketin başladığı alanın büyüklüğü ve karmaşık yapısı ile hareketi önleme durumunda olan devletin, "siyasal ve askeri kontrolünün ne kadar dışında olduğu" noktasında önem kazanır.³ Konu gerilla savaşlarının Marksist yorumcuları, Mao ve Giap tarafından sistemleştirildi. Cephe gerisinin önemi bütün açıklığı ile vurgulandı.⁴ Emniyetli ve koruma sağlayan cephe gerisi, örgüt için varlığını sürdürme açısından hayati öneme sahipti.

PKK'nın, başlangıçta silahlı eylem alanı olarak da Botan'ı seçtiğini görüyoruz. Türkiye coğrafyasının bu bölümü sosyal, ekonoik ve fiziki yapısı ile bu amaca bulunmaz imkanlar sunuyordu. Üstelik bu yıllarda bölgeye komşu Suriye, Irak ve İran farklı iç ve dış siyasal gelişmelere sahne oldu. Bir yandan da bu ülkelerin Türkiye ile ilişkileri ve beklentileri dönem içinde farklılıklar gösterdi. Türkiye, Suriye siyasal sınırı Hatay hariç büyük bölümü ile düzlüklerden oluşurken, İran ve Irak sınırları ise sarp, dağlık, engebeli, akarsuların böldüğü derin vadiler ile kaplıdır. Bitki örtüsü bölgede farklılıklar gösterse de çoğu yerde saklanmaya elverişlidir. Bölgenin nüfusu seyrek, yol ve ulaşım imkanları kısıtlı, sosyal yapı çoğu yerde aşiret temeline dayalı özellikler göstermektedir.⁵

3 Galula a.g.e., s.34 . Sınırlarda kontrolün anılan dönem ve öncesi için militanların yurt dışına çıkış yöntemlerine ve bölgenin kaçakçılıkla ilgisine bakmak gerekir.

4 Vo Nguyen Giap, *Vietnam Ulusal Kurtuluş Savaşı*, Çeviren Mehmet Özsavaş, Ankara,1974, ss. 54, 64. Yürütülecek savaşta güvenli bir bölgenin varlığı lojistik , üslenme , personel imkanları sunacaktır.

5 Bölgenin coğrafi özellikleri için bkz.; Hüseyin Sarapoğlu, *Doğu Anadolu Bölgesi*, İstanbul, 1969 . Hüseyin Sarapoğlu, *Bitki Örtüsü Akarsular ve Göller*, İstanbul, 1962. Hüseyin Tunçdilek, *Güneybatı Asya*, İstanbul, 1962, Mayevsny V.T. *Kürt-Ermeni İlişkileri*, Çev. Mehmet Sadık Yaylımaz, Abdullah Varlı, İstanbul,1997. Kitap Rus Genel Kurmay Başkanlığında görevli bir general tarafından yazılmış 1911 yılında da Osmanlıca'da Türkçeye çevrilmiştir. Askeri biryakaşında Doğu Anadolu bölgesinin coğrafyası hakkında detaylı bilgiler içermektedir. Kemal Buray, *Kürtler ve Kürdistan Coğrafya -Tarih-Edebiyatı*, Cilt 1 İstanbul, 1997. Lütfü güvenc, *Sason Kuvvuzu*, Ankara,1939, Ali Kemal, *Ezincan*, İstanbul,1932.

Bu durum PKK'nın lehine, ona karşı mücadele edecek olan devletin ise aleyhine sonuçlar doğuracaktı. Zaten yöntem ortaya konurken bu coğrafyanın belirleyici bir faktör olduğu kabul edilmişti. Arazinin büyüklüğü de dikkate alınması gereken önemli bir özellikti. Bu durum PKK'ya yayılma ve gizlenme, üzerindeki baskıyı da azaltma imkanı verirken, güvenlik güçlerinin yayılmasına ve güçlerini dağıtmasına neden olacaktı. Ancak bu avantaj gerilla sonrası aşamalarda, PKK'yı zorlayan bir husus olacaktı. Gücü bir araya toplamada ve istenen noktada yoğunlaştırmada zorluklarla karşılaşılacaktı.

PKK askeri hareketini, kendisinin veya şartların geliştirdiği seviyeye göre değil, "üs bölgesi olarak" kullandığı ülkelerin izin verdiği noktaya kadar taşırabildi. Bu durum sınırdaş ülkeler tarafından büyük bir hassasiyetle ölçümlendirilerek neyin nereye kadar götürüleceğine, dönemin konjonktürüne göre karar verildi.

Konunun diğer boyutu ise Avrupa ve diğer Ortadoğu ülkelerine çeşitli nedenlerle giden milyonlarca Türk vatandaşının, isteyerek veya zorla PKK'ya sağladığı imkanlardı. Türkiye ile bölgedeki diğer ülke veya ülkelerin siyasal ilişkileri yanında Ortadoğu ile çıkarları olan tüm ülkeler gelişmelerle yakından ilgilendiler. Çıkar ilişkisi örgütün bu ülkelerdeki etkinliği açısından belirleyici oldu.

Bu özellikler de dikkate alınarak her ülke ile olan ilişkiler ve gelişmeler, kendi içinde yakın dönem politik ilişkiler de dikkate alınarak incelenecektir.

A. İRAN VE PKK

İran, coğrafyasının konumu ve siyasal işbirliği açısından PKK hareketinde önemli bir yer tutar. Ülke tarihinin son iki yüzyılında, kendi siyasi egemenliği altında yaşayan Kürt'lerin ayaklanmaları ile uğraşmak zorunda kaldı. Bunun içinde kimi zaman çok yoğun şiddet kullandı, kimi zamanda etkinliğini arttıran Kürtler uluslararası destek sağlayabildikleri ve şartlar uygun olduğunda, bağımsız bir "Kürt Devleti" kurmayı başardılarsa da bunun da ömrü çok kısa oldu.⁶ Ancak İran'ın

6 Bkz. William Aegleton, 1946 *Mehabad Kürt Cumhuriyeti*, çev. M. Emin Bozarslan, İstanbul, 1990; Abdurrahman Kassemli, *Özgürlük Mücadelesinde Kırk Yıl*, Çev. Cavidan Seidcemaloğlu, İstanbul, 1992, ss.53-118 ; Lucian Rambout, *Çağdaş Kürdistan Tarihi*, İstanbul, 1992, ss.85-103; Fereştah Koohi-Kamali, "İran Kürdistanı'nda Ulusçuluğun Gelişmesi", *Kürtler*, İstanbul, 1992.

günümüze kadar Kürtlerin yaşadığı bölgelerde sürekli egemenlik sağladığı da söylenemez. Önce Osmanlı İmparatorluğu ardından da komşusu Irak'la aralarında yıllardır süren siyasal çelişkilerde, karşılıklı olarak ülkelerindeki Kürt gruplarını birbirlerine karşı kullanmayı politikalarının temel unsuru haline getirdiler.⁷

İran, PKK'nın kuruluşunu ilan ettiği 1978 sonlarında son dönem tarihinin en çalkantılı siyasal ve sosyal gelişmelerine sahne oldu. Bunlar, Şah'ın başında bulunduğu monarşinin yıkılması, İslam devletinin kurulması ve ardından da Irak'la başlayan savaşı.⁸

Ülke nüfusunun "%50'sini Farslar, %27'sini Azeri ve diğer Türkler, %11'ini de özellikle Türkiye ve Irak sınırı boyunca yaşayan Kürtler oluşturuyordu.⁹ Nüfusun %90'ını Şii geriye kalan %10 ise Sünni'dir. Bunlarda özellikle Kürt ve Türkmen'lerden oluşmaktadır. Ülkedeki diğer Kürt nüfus ise 1974 yılında Irak'ta meydana gelen Kürt ayaklanması sonunda İran'ın Irak sınırı boyunca yerleşmiş olan ve Barzani'ye bağlı silahlı gruplardı.¹⁰ Bu grupları Irak'a karşı kullanan İran, himaye ederek kendi topraklarında bulunmasına müsaade etti. Irak'lı Kürt gruplara değişik nitelikte sığınma ve barınma imkanı sağlayan İran kendi yurttaşı olan Kürt'leri ise aynı dönemde şiddetle baskı altında tuttu.¹¹ İran'nın himaye ettiği gruplar zaman zaman sınırı geçerek Irak ordusu ile çatıştılar. Buna dayanarak da Irak'ın kuzeyinde kalan sarp arazi kesiminin bir bölümünü ellerinde bulundurdular. İran, Irak'la aralarındaki

7 Karşılıklı kıskırtmalar Kürtlerle sınırlı kalmadı. İran'da Irak'ın Arap olan İranlıları kıskırttığını sık sık iddia ederken kendisi de Irak'taki Şii Arapları kıskırttı. İran Cumhuriyetin ilk yıllarında da Türkiye'ye yönelik Kürt faaliyetlerini himaye / kullanma politikasını yürüttü. Bu özellikle "Ağrı İsyanı" esnasında oldu. Bkz. Mete Tunçay, *T.C'de Tek-Parti Yönetimi'nin Kurulması (1923-1931)*, İstanbul, 1989, s. 243; Eyüp Sabri Süsoy *Eşkya Muharebeleri ve Mağra Aramaları*, İstanbul 1944, s.41, Hüseyin Gerece *Siyasi Hatıralarım I-Iran*, İstanbul, 1952, ss.15-17, 152-153, 208; Hüseyin Koca, *Yakın Tarihten Günümüze Hükümetlerin Doğu-Güneydoğu Anadolu Politikaları*, Konya, 1998 ss.292-301.

8 Tayyar An, *Basra Körfezi ve Ortadoğu Güç Dengesi*, 1978-1996; Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi Cilt I* Ankara, 1984 ss.749-779; Fahir Armaoğlu, *20.Yüzyıl Siyasi Tarihi Cilt II*, Ankara, 1991 28-41; Kadri Çelik, *Bir Devrimin Anatomisi*, İstanbul 1995; David McDowall, *A Modern History Of The Kurds*, London, 1996 ss. 270-274

9 Abdurrahman Oasimlo, *İran Kürdistanı*, İstanbul, 1991. s.7. Bu kaynak İran'daki Kürt nüfusu 1975 itibarıyla 5.190.400 olarak vermektedir.

10 Bkz. *Irak Kürt Halk Hareketi ve Baas İrkçiliği*, Ankara, 1975.

11 Oasimlo age., s. 45 Bu askeri harekatta tam kontrol sağlanamadığı ortadaydı. Bkz. *Hürriyet*, 14 Ağustos 1989, "İran Peşmergeleri İran'ın Türkiye Irak sınırına yakın yerlerine biz hakimiz."

sınır anlaşmazlığında bunu bir koz olarak kullanırken, Irak'ta İran da bulunan İ-KDP (İran-Kürdistan Demokratik Parti)'ye ve Arap asıllılara benzeri himayeyi sağladı. İki ülkeye komşu olan Türkiye'nin kontrolü zor Şemdinli bölgesi ise Barzani'ye takiplerden kaçınmak için ideal bir sığınma alanı oluşturdu.

Şubat 1979'da İran'da meydana gelen ayaklanma sonunda Şah yönetimi yıkıldı ve Paris'te bulunan Humeyni İran'a dönerek iktidarı ele aldı.¹² Humeyni iktidarının geçiş döneminde ülkede yaşayan Kürt'ler bu fırsattan yararlanarak ayaklandılar¹³ ve "özerklik taleplerinde" bulundular.¹⁴ Taleplerinin karşılanmaması üzerine ise çatışmalar başladı.¹⁵ Zaman zaman çatışmaların Türkiye sınırlarının içlerine kadar yayıldığı haberleri basında yer aldı.¹⁶ İsyancılar bir süre sonra Kürt nüfusun yoğun olarak yaşadıkları bazı bölgelerde İ-KDP vasıtası ile de kontrolü ele geçirdiler.¹⁷ Her ne kadar İran bu Kürt hareketini kısmen kontrol altına alsın da Irak desteğinde yer yer devam etti.¹⁸ Ayaklanmanın devamı boyunca da Sovyetler Birliği'nin Kürt'lere havadan silah yardımı yaptığı yolunda bilgiler yayıldı.¹⁹

Humeyni'nin liderliğinde İslam devriminin başlaması ile birlikte İran da ortaya çıkan ABD karşıtı politikalar da PKK İran ilişkilerini başlatan önemli bir faktör oldu.

12 Armaoğlu, 20'nci yüzyıl Siyasi Tarihi cilt II 1980-1988, a.g.e.,s.34, Tercüman, 20 Haziran 1979.

13 Talabani İran'daki ayaklanma boyunca önemli rol üstlendi. Olayların başladığı tarihten itibaren Libya'nın desteklediği "Fedeyan-ı Halk" örgütü ile işbirliği yaptı. Bkz. Turgut Tülümen, İran Devrimi Hatıraları, İstanbul, 1998, s.78

14 Cumhuriyet, 19 Ağustos 1979, "İran da Kürtler 6 gündür kuşatılan Parver kentinden dağlara çekildiler. Kürtlerin lideri Şeyh İzzettin Hüseyini ise Humeyni ve hükümetinin politikalarını gözden geçirmelerini istedi." Qasimolo, a.g.e., s. 98 " 28 Mart 1979'da bir Kürt heyeti Kum'a giderek Kürtlerin isteklerini Ayetullah Humeyni'ye sundu. Fakat özerklik isteklerinin kabul edilemez olduğu yanıtını aldı." Cumhuriyet, 5 Mart 1979, "İran'da Kürt'ler özerklik verilmesi için Humeyni'ye başvurdu." Tercüman, 9 Haziran 1979, Milliyet, 17 Ağustos 1979

15 Cumhuriyet, 20 Mart 1979

16 Cumhuriyet, 28 Temmuz 1979, "İran birlikleri Kürtleri kuşatmak için Türkiye'ye yalanlandı."

17 Cumhuriyet, 20 Ağustos 1979, "İran da Kürdistan Demokratik Parti Kapatıldı. Seferberlik ilan edildi." 21 Ağustos 1979, "İran'da Kürtler bir kasabayı Top ateşine tuttu", 28 Ağustos 1979, "İran da Kürtler hükümet birliklerinin Mahabad'a karşı giriştiği saldırıyı püskürttü". 4 Eylül 1979, "İran ordusu Şiddetli bir çatışmadan sonra Mahabad'a girdi.", Qasimolo a.g.e. ,s. 99, Tercüman, 23 Temmuz 1979,

18 Cumhuriyet, 21 Nisan 1980, "Kürtlerle İran askerleri arasında çatışmalar sürüyor."

19 Asaf Hüseyin, İran'da Devrim ve Karşı Devrim, Çev. Taha Cevdet, İstanbul, 1989, s.288 , Tülümen a.g.e. s. 78.

Rehineler krizi²⁰ nedeni ile de ABD'nin İran'a müdahalesinin beklenmesi ardından yapılan müdahalenin başarısız olması,²¹ Türkiye'de ki ABD askeri varlığı,²² İran-Türkiye ilişkilerinde belirleyici oldu ve bu noktada zaman zaman Türkiye'ye değişik roller atfedildi. Ortaya çıkan bu güvensizlik ve İran'ın "devrim ihracına yönelik amaçları " PKK'yı bundan sonra İran politikasının önemli bir vasıtası haline getirdi.²³ Bu dönem de İran Türkiye ilişkileri öyle bir noktaya geldi ki, basında Türkiye'nin doğusunda Şah yanlısı ordu kurulduğu haberleri bile çıktı.²⁴

Artık, İran İslam Cumhuriyeti'nin dış politikasında "büyük şeytan ABD" ile "küçük şeytan SSCB" olurken, devrim ihracını temel olarak alması bu dönem politikalarında en önemli amaç oldu.²⁵ Üstelik İslami olduğu söylenen devrim her yönü ile Şii motif ve karakter taşıyordu. Hemen devrimi takip eden günlerde meydana gelen kaostan faydalanmak isteyen Irak'ın bölgede karşılıklı sınır ihlali ve topçu atışı ile 1980 yılı başından itibaren tırmandırmak istediği gerginlik, 22 Eylül 1980'de resmen savaşa dönüştü. Savaş yıllar sonra 20 Temmuz 1988'de ateşkesle sona erdi.²⁶

20 Armaoğlu a.g.e.,s.759,760 " 4 Kasım 1979 günü Amerikan elçiliğini basan öğrenciler 63 kişiyi rehin aldılar ve bu kriz 21 Ocak 1981'e kadar sürdü."

21 Armaoğlu a.g.e.,s. 760

22 Cumhuriyet, 23 Aralık 1979 "Körfezi savunacak güçleri Türkiye üzerinden geçirebilir.", 5 Şubat 1980, "Savunma Bakanı ABD'ye İran'a müdahale için incirlik üssünü kullanma izni vermeyeceğimizi belirttik."

23 Cumhuriyet, 15 Nisan 1980, "Türkiye isterse İran'a müdahale edebilir", NATO Dış İlişkiler Müdür Yardımcısının ifadesi olarak gazetelerde yayınlandı.

24 Cumhuriyet, 29 Aralık 1981, "Öztrak, Doğuda Şah yanlısı İran ordusu kurulduğu haberini yalanladı". Sunday Times ve Dail Telegraph gazetelerindeki bazı haberler üzerine. Hükümet sözcüsü İlhan Öztrak bu açıklamayı yapıyordu. Tülümen a.g.e.,s. 79 Cengiz Çandar, Ortadoğu Çıkmazı, İstanbul, 1988. S. 74,75.

25 An a.g.e.,s.128, İran devriminin özellikleri için Bkz. Abdullah Manaz, Dünyada ve Türkiye'de Siyasal İslamcılık, İzmir, 1998. ss. 224-238 Manaz'a göre "İran her ne kadar bir İslam devrimi gerçekleştirdiğini iddia etse de -şia'da olsa -İslam'ı, Fars siyasetine vasıta kılmişti."

26 Cumhuriyet, 23 Eylül 1980, "Irak, İran'a savaş açtı", Armaoğlu a.g.e.,s.40

İran ile Irak arasında süren savaş boyunca Suriye ve Libya, İran'ı açıktan destekledi.²⁷ Savaşın ikinci yılında ise İran ve Libya aralarında stratejik işbirliği antlaşması imzalayacakları açıklandı.²⁸ Libya ile de Suriye'nin de zaten Eylül 1980'den beri tek devlet halinde birleştikleri haberleri yayınlanıyordu.²⁹

İran'ın İslam devrimi sonrası dış politikadaki ilk icraatı İsrail ile diplomatik ilişkilerin kesilmesi idi. İsrail'e petrol satışında kesen İran, Büyükelçilik binasını da FKÖ'ne verdi.³⁰ Devrimin önde gelen militanların çoğu zaten FKÖ kamplarında yetişmişlerdi. Üstelik İran ülkesinde başlayan Kürt ayaklanmasında İsrail'in parmağı olduğundan şüpheleniyordu. İran yetkililerine göre bunun sebeplerinden birisi İran-KDP lideri olan Kasımolo'nun eşinin Yahudi olmasıydı.³¹

Bu dönem için PKK'nın değerlendirmesi ise şöyleydi. "Bilindiği gibi bugün Ortadoğu da devrim ve karşı devrim güçleri arasındaki çelişkinin en çok keskinleştiği bu güçler arasında sıcak bir mücadelenin sürdüğü alanların başında Irak gelmektedir. Arap gericiği ile Arap ilerici güçleri arasındaki mücadele Irak üzerinde odaklaşmıştır ve burada şiddetle bir çözümü dayatmıştır. Suudi, Ürdün, Mısır, Kuveyt Emirlikler gibi gerici Arap yönetimleri Saddam rejimini aktif desteklerken Suriye, Libya gibi ilerici yönetimler ve muhalefet güçleri Saddam rejimine karşı açık mücadele etmektedirler. Bölgede Anti-Amerikancı bir güç olarak doğan İran yönetimi iki buçuk yıldan beri Saddam rejimiyle savaş halindedir ve bu savaş hala devam etmektedir".³²

Bu destek ve bakış PKK'nın İran'daki yeri ve konumu hakkında önemli ipuçları taşımaktadır. Öcalan'ın Suriye'ye geçmesinin ardından bölgede meydana

27 Armaoğlu a.g.e., s.32, *Cumhuriyet*, 12 Ekim 1980, "İngiltere'de yayınlanan Dail Telegraph gazetesi, İsrail kaynaklarına dayanarak verdiği haberde her gün en az 10 Libya uçağının İran'a askerî teçhizat götürdüğünü öne sürmüştür. Gazeteler ayrıca Suriye'nin de birkaç günden beri İran'a silah sevkiyatına başladığını kaydetmiştir. Dail Telegraph Libya'dan, İran'a silah taşıyan uçakların İran'a giderken Yunanistan, Bulgaristan ve Suriye üzerinden geçtiklerini Türkiye Hava sahasını kullanmadıklarını bildirmişlerdir".

28 *Cumhuriyet*, 20 Haziran 1982, "İran ile Libya arasında Stratejik işbirliği antlaşması imzalandı."

29 Bkz. *Cumhuriyet*, 12 Eylül 1980, "Suriye ile Libya'nın tek devlet halinde birleştikleri açıklandı." Başlıkları haber.

30 Tülümen a.g.e., s.75.

31 Tülümen a.g.e., s. 89

32 *Serzwebun* Mayıs 1983 Sayı 17, s.11

gelen uluslararası gelişmeler ona dış bağlantılar açısından da çeşitli imkanlar sağladı. Bu imkanlarda yararlanan, Öcalan Suriye'ye geçişinin hemen ardından, İran'da isyan halindeki Kürt grupların yanında faaliyet göstermek ve bağlantı kurmak üzere Mehmet Karasungur'u görevlendirdi.³³ İlişkiye geçilen grup ise Humeyni rejimine karşı isyan halinde olan İ-KDP'di.³⁴ Bu bağlantı aynı tarihte Suriye'de olan Talabani'nin düzenlemesi ile gerçekleşti.³⁵

İslam devrimi sonrası İran'ın FKÖ ve Suriye ile ilişkilerinin gelişmesi, İran - Irak savaşı PKK'nın bu ülkedeki konumunu da yakından etkiledi. Ayaklanma sonrası İran-KDP nin mücadele ettiği İran ile Suriye arasında ittifak kurulması, PKK İran-KDP'si beraberliğini kısa bir süre sonra sona erdirdi.³⁶ Görünüşte PKK'nın Talabani ile de yolları ayrılıyordu. Çünkü Talabani İran'a karşı mücadele eden İ-KDP'yi desteklemeye devam etti. Bu durumda Suriye'yi de terk etmesi gerekti. PKK'nın bu yeni konumu bölgede dayandığı gruplarla dostluklarının bitmesi, onun bölge dışına çıkacağı anlamına gelmiyordu. Suriye, İran, ittifakının düşmanı olan Irak'a karşı Şah'ın himayesinde uzun zamandır savaşan Irak-KDP'si devrime rağmen İran /Revanduz'da üslenmeye devam ediyordu. Bu durumda Barzani'nin Irak-KDP'si ile PKK'nın iş birliği yapması uygun görüldü.³⁷ Bu sayede PKK, İran ve Irak'taki Barzani kamplarından faydalanma imkanı kazandı. Gelişmelerin

33 Cemil Bayık, *Parti Tarihi*, s.58, Bayık'a "göre amaç yedek bir alan yaratılması idi. Zaten Kürt hareketinde de bir kıpırdanma vardı." demektedir *Serxwebun*, Temmuz 1983, Özel sayı.s.3

34 *Devrimcilerdeki Kafa Karışıklığını Yoksa Bir Küçük -Burjuva Reformistinin iflah olamazlığı mı?*, Almanya, 1984, s.96 "Bu bölgede Şahlıktan sonra egemen olan İ-KDP ile ilişkiler kurulur."

35 Tülümen'nin anlatımına göre İran'daki Kürt ayaklanmasında baş rol oynayan bölgede bulunan Talabani idi. Tülümen a.g.e., s.77,78, Talabani Öcalan'a ilişkin "yaptığı yardımları"da inkar etmeyecekti. Talabani bu konuda şunları söyleyecekti."Suriye'de kaldığı süre içinde Öcalan ile sıkı ilişki kurarak onun Libya, İran ve diğer alanlarda "önünü açmıştı." *Kürdistan Press*'in bir sorusu üzerine Talabani "Biz onu (Öcalan'ı b.n.)Arap, Filistin ilerici güçlerine Suriye'de kalan Irak İ. Baasçılar a tanıştırmışız. Sonuçta bizden yardım almışlardır." diyordu. Bkz. 2000'e Doğru, S.14, 2 Nisan 1988, Bu ifadeleri Öcalan'da doğrulayacaktır. Bkz. *Hürriyet*, 19 Mart 1993, Öcalan, Talabani için "14 yıl önce birlikte başladık".

36 Suriye ile İran arasındaki ilişkiler için Bkz. Henry Munson Jr. *Orta doğuda İslam ve Devrim*. Çev. Cemil Polat, Halil Ekşi, İstanbul, 1990, s. 132.

37 *Parti Tarihi a.g.e. s. 75* " II. Kongre sonrası (1982) alınan karar gereği gücün büyük bir kısmı İran'a geçirildi " açıklamasına devamla militanların İ-KDP ile yapılan anlaşma ile de Haftanın ve Lolan'a (Kuzey Irak'a) yerleştirildiğini belirtmektedir. a.g.e, s.77

yaşandığı aynı günlerde açıklama yapan ABD'nin Ankara büyükelçisi Türkiye'nin hava alanlarına askeri malzeme depo edileceğini belirtiyordu.³⁸ Bu yönlü açıklamalarla İran hem devrim ihracı politikaları için hem de ABD ve onun müttefiki Türkiye'ye karşı politikalar geliştirmeye başlıyordu.

Suriye'nin de araya girmesi ile İran, bir yandan Türkiye'ye bir yandan da savaştığı Irak'a karşı daha fazla silahlı gücü kontrol etmenin sağlayacağı avantaj ile PKK, I-KDP işbirliğine sıcak yaklaştı. Bu yeni politik kararda FKÖ kamplarında anti-siyonist politikalar ile yetişmiş olan devrimin önde gelen kadrolarının etkisi de önemli bir rol oynadı. Zaten devrimin başından beri de Humeyni laik Türkiye'ye pek sıcak yaklaşmadı.³⁹ Ancak kamplardan istifade anlaşması I-KDP ile PKK arasında yapılmış gibi görünse de Barzani'nin buna mecbur kaldığı, başka çıkış yolu olmadığı da bir gerçektir. PKK ile Barzani ideolojik olarak anlaşamadıkları gibi, yıllarca birbirlerine Türkiye içinde yüzlerce ölü verdirdiler. PKK'ya göre Barzani ilkel, feodal bir hareketti. O güne kadar da hep ABD tarafından desteklenmişti ve geçmişinde emperyalizmin emrine girmişti. Ancak şimdi şartlar değişmiş, işbirlikçi ve feodal Barzani ile ilerici ve Marksist PKK aynı kamplarda buluşmuşlardı. Barzani için İran'da kalarak varlığını sürdürmenin tek yolu PKK ile işbirliğinden geçiyordu. İran ile Irak arasında yürütülen savaş esnasında I-KDP'nin Irak'ın kuzeyinde 1974'te kaybettiği otoriteyi tekrar sağlayabilme isteği onu buna mecbur ediyordu. Barzani, İran- Irak savaşı nedeniyle Kuzey Irak'ın engebeli alanlarına girerek Irak ordusuna saldırıyor, İran topçusundan da destek görüyordu. Sıkışınca da İran topraklarına geri dönüyordu.

Anlaşma sonrasında PKK'nın önündeki en büyük sorun Irak ve İran'a militanların emniyetli bir şekilde aktarılmasıydı. Suriye'den İran'a geçiş için iki yol vardı. Birincisi Suriye'den Türkiye'ye gizlice geçerek sürekli doğuya doğru hareket edip arazide görünmeden Şemdinli'ye vararak İran'a geçmek, diğeri ise hava yoluydu. Birinci yol denendi ancak riskli olduğu görüldü. Türkiye Irak sınırında Hezil çayını geçmeye çalışan PKK'lılardan 8'i silahlı çatışmada öldürüldü.⁴⁰ Irak'ta gittikçe

38 Cumhuriyet, 16 Kasım 1982

39 Tülümen, a.g.e.,s.67, ss 136-140

40 Serxwebun S.14, Şubat 1983

kötüleşen Suriye ilişkileri nedeniyle Suriye sınırında tedbirler sıklaştırdı. Üstelik Suriye'ye göre ülkesindeki karışıklıktan Irak sorumluydu. Oysa bu kadar önemli bir kozun daha işin başında kaybedilmesi doğru bir hareket olamazdı, bu durumda yapılacak olan Şam - İran hava yolu ile taşımanın gerçekleştirilmesiydi.⁴¹

Havadan taşıma olayı İran ve Suriye'nin anlaşması ile gerçekleşti. İsrail saldırısı sonucu Lübnan'da zor durumda kalan sivilere yardım etmek isteyen İran, bunun için Türk Hava sahasını kullanma izni aldı.⁴² İran'dan Suriye'ye yardım malzemesi (!) ile giden uçaklar, PKK'lıları alarak geri döndüler.⁴³

Böylece güvenlik içinde İran'a taşınan PKK'lıların Türkiye sınırı boyunca oluşturulan kamplara yerleştirilmeleri sağlandı. İran ve Suriye Türkiye'ye yönelik politikalarını birlikte uygulamaya geçirdiler. Türkiye'nin Mayıs 1983 yılında Irak'ta bulunan "ayrılıkçı" kamplara karşı giriştiği hareket üzerine,⁴⁴ PKK ile I-KDP arasındaki "İttifakın varlığı" açıklandı. Ancak beraberlik yeni değildi ve gayri resmi olarak Ağustos 1982'den beri vardı.⁴⁵ Barzani artık İran'da üslendirdiği kuvvetleri ile Irak'a saldırıyor ve Türkiye sınırları boyunca denetim kurmaya başlıyordu.⁴⁶ Bir yıl sonra ise İran Barzani'ye savaşta ikinci cephe rolü verdi ve Irak'a karşı üstünlük sağlamaya çalıştı.⁴⁷

41 Ahmet Cem Ersever, *Kürtler, PKK ve Abdullah Öcalan*, Ankara, 1994, s. 74. Abdullah Öcalan, *Parti Yönergeleri Cilt III Şam*, 1987, s. 182. Öcalan burada İran için nasıl vize aldığını nasıl bilet temin ettiğini anlatmaktadır. İran ülkesine hava yolu ile giren tüm PKK'lıların çetelesini dolayısı ile de kontrolü elinde tutuyordu. Bkz. *Milliyet*, 12 Eylül 1986, "Uçakla Suriye'den İran'a geçtim". Ferzande Sankaya'nın açıklamaları. Aynı günlerde Cumhuriyet Gazetesinden bölgeyi gezen Cengiz Çandar şunları yazıyordu. "Lübnan'ın başkenti Beyrut'tan hududa kadar Suriye askerlerinin sayısız kontrolünden geçiliyor. Hudutta önce babanızın sonra dedenizin adını soruyorlar. İçeri girdikten sonrada Şam'a dek 15 dakika içinde 5 kontrol noktası daha var. "Cumhuriyet", 19 Mart 1982. Bu kadar sıkı tedbirlerin alındığı ülkede PKK'lılar rahatlıkla her yere girip çıkıyorlardı.

42 *Milliyet*, 13 Haziran 1982

43 Ersever, a.g.e., s.74, *Milliyet*, 1 Kasım 1986. Hidayet Bozyiğit bu dönemde aktif olarak görev almıştı. Anlatımlarında şunları ifade ediyordu. "Suriye'de iken Sayda ve Sur'da kaldım. Şam'dan Tahrana uçakla malzeme taşıdık."

44 *Cumhuriyet*, 28 Mayıs 1983, 2 Haziran 1983.

45 Anlaşma metni için Bkz. *Serzawebun*, Temmuz 1983 S. 19. "Irak Kürdistan Demokrat Partisi ve Partiyê Karkerên Kurdistan arasında dayanışma ilkeleri" Antlaşma metni de tamamen PKK'nın etkisi görülmektedir.

46 *Cumhuriyet*, 3 Ağustos 1983.

47 *Cumhuriyet*, 1 Nisan 1984, "Savaşın Körfez bölgesinde yoğunlaştığı son günlerde İran'ın Kürt asilerin yardımı ile kuzeyde sürpriz saldırılar başlatması Irak'ı korkutuyor. Batılı bir diplomat bu olayla ilgili olarak, Bu Saddam'ın asla unutmayacağı bir arkadan hançerleme oldu." diyecekti.

Parti yayınlarına göre ise "PKK ile İran arasındaki resmi faaliyetlerin 1984'de kurulduğu belirtilmektedir.⁴⁸ Bu ilişkiden beklenenler ise "devlet olmalarından yararlanma, Parti önderliği ile sürekli ilişkinin sağlanması ve ülkeye yönelik (Türkiye b.n.) faaliyetleri yönlendirme, güç ve malzeme temini ve aktarımı" olarak sayılmaktadır.⁴⁹

Bu ilişkideki ortak payda ise PKK'ya göre "İran yönetiminin anti-emperyalist konumuna, İran'ın Irak'la yürüttüğü savaşa ve TC nin Ortadoğu'da emperyalizmin jandarmalığı rolünü oynaması, körfez savaşında (İran, Irak savaşı b.n.) emperyalizmin çıkarları doğrultusunda Irak yanlısı tavır takınması ve İran üzerinde tehdit unsuru olmasına bağlanıyordu. PKK'nın anti-emperyalist karakter ve TC'ye karşı savaşan etkin bir güç olması ise PKK'ya göre İran için yeterli sebebi.⁵⁰

Ancak, İran yönetimi işbirliği yaptığı PKK'nın hareketlerini sürekli kontrol altında tuttu. Kendi ülkesindeki Kürtler arasında PKK'nın sebep olabileceği gelişmelere ve işbirliğine ise engel oldu. Böylece, İran kendi ülkesindeki Kürt hareketinin bölünerek zayıflamasını, mevcut potansiyeli ile Türkiye'ye yönelmesini sağlamayı politika edindi. Türkiye'ye karşı PKK'yı örtülü saldırı gücü olarak kullanacak, bu sayede de Uluslararası alanda sorumluluk almadan politikalarını yürütecekti.⁵¹

İran'la PKK arasında kurulan resmi ilişkilerin ortaya çıktığı günlerde (15 Ağustos 1984'te), PKK silahlı propagandadan gerilla eylemlerine geçiş yaptı. Böylece devam eden İran-İrak savaşında fırsat yaratıp Musul ve Kerkük'e yönelebilecek olan Türkiye'nin önü kesilecek, bölgede ABD'lerine verdiği desteğin bedelini ödeyecekti.⁵² Resmi düzeydeki görüşmelerde ise İran, Türkiye'ye yönelik silahlı hareketlere kesinlikle izin vermeyeceğini açıklıyordu.⁵³

48 Bu tarih "geç" görünüyor. I-KDP nin kendi sorumluluk bölgelerinde PKK'ya İran'dan habersiz barınma yerleri vermesi mümkün değildi. Ancak bu tarih artık gizliliğin anlamsız olduğu tarih olabilir.

49 Parti Tarihimiz Boyunca Diştan Dayatılan Tasfiyecilik Üzerine. Şam, 1991 s.17. Bayık. Parti Tarihi a.g.e., s.101 ilginç olanı bu sunulan imkanların hemen ardından gerilla hareketinin başlamasıdır.

50 Parti Tarihimiz a.g.e., s.20

51 Abdullah Öcalan, Sorunlarımızı Kavrayalım Çözüm Gücü olalım, Ocak 1994 /1 Çözümlemeleri, Şam, 1994, s.165. Öcalan; "İran devrimi ile halen taktik ilişkilerimizi sürdürüyoruz. İran'ın emperyalizmle gelişmelerini değerlendirmek istiyoruz. Ama İran rejiminin de durumu bunu fazla ilerletmeye bir türlü fırsat vermiyor...Türkiye'nin verdiği tavizler daha önemli oluyor. Ama bizi de bir türlü taktik dışı bırakmak istemiyor." demektedir.

52 Olayların başlamasından kısa bir süre sonra İran meclis başkanı şu açıklamayı yapıyordu. "Irak, petrol alanlarını NATO üyesi bir ülkenin yardımıyla korumak istiyor." Hürriyet, 20 Ekim 1984, aynı yönde bir diğer açıklama için Bkz. Milliyet, 20 Ekim 1984.

53 Cumhuriyet, 29 Kasım 1984

Eylemlerin başladığı ertesi yıl olan 1985'te Irak sınırı boyunca alınan tedbirler ve Barzani'nin tutumu nedeni ile PKK, Türkiye'ye girişte zorluklarla karşılaşmaya başladı. Üstelik çoğu elemanını da kaybetmişti. Daha işin başında tasfiye tehlikesi vardı. Örgüt bu zorluğu, İran'ın izniyle sınırdan kayıp vermeden girerek Tunceli'ye kadar ulaşarak aştı. Böylece ilk yılında fazla gelişme gösteremeyen hareket Suriye ve İran'ın sıklaşan diplomatik görüşmelerinin⁵⁴ de yardımı ile İran üzerinden açılan yeni kanal sayesinde nefes alıyordu.⁵⁵ Bu işbirliği, açık, manevi destek olarak da kendini gösterdi. Üstelik Türkiye'nin baskılarına dayanamayarak PKK'dan desteğini çeken Barzani'nin bu tavrına karşılık Talabani bu defa PKK ile işbirliğini sıkılaştırdı.

PKK'nın kendisine zarar vereceğini ve kontrolü dışına çıktığını gören İran, gelişmelere anında müdahale eder. İran bu tarz bir yaklaşımı Cemil Bayık' da gösterir. Bayık, "Abbas arkadaş İran'dan ayrılırken bazı ilişkileri bana devrettiler. Abbas, Ebubekir, Yusuf arkadaşlar İran'dan çıkarılarken kongre belgeleri ile yakalandılar. O zaman Türkiye'de devreye girdi ve bu arkadaşlar pazarlık konusu yapıldı. Eğer Parti önderliği devreye girmese idi, bir ihtimal bu arkadaşlar Türkiye'ye teslim edilebilirdi....Tabi İran belgeleri ele geçirince parti hakkında biraz bilgi sahibi de oldu." demektedir.⁵⁶

İran, bu durumda PKK'dan ilişkilerin gözden geçirilmesini ister. "Parti Önderliğinin" bu müdahalesi üzerine İran'la şu noktalarda uzlaşmayı esas alan anlaşma imzalanır.

54 Hürriyet, 22Ağustos 1986.

55 IV. Kongreye sunulan Eyalet raporları. *Dersim Eyalet Raporu*. s. 277. Aktaran PKK Kimdir.

Bu kanalla gidenlerden birisi de Hıdır Sankaya'dır. *PKK 5'nci Kongreye Sunulan Özelleştirme Raporları*. Şam, 1995 s.283. Yine, Nasır kod adını kullanan militan ise 1988'de Serhat (Kars) tan İran'a geçtiğini ve burada eğitim devresine katıldığını belirtmektedir. a.g.e.s.175 .PKK'ya İran Tarafından Van gölü kuzeyinden Türkiye'ye giriş imkanı vererek kınlan etkisini arttırdığı tarihin Türk-Bulgar ilişkilerinin Türk azınlığı nedeniyle gerginleştiği günlere rastlaması tesadüf olarak görülmemektedir? Özellikle Tunceli gibi iç bölgelere gidilerek eylem yapılması "Dışarıdan gelerek eylem yaptılar" tezini yürütmeye yöneliktir.

56 Parti Tarihi a.g.e.s.92, Konuyu Öcalan ise şu şekilde anlatmaktadır. "Biz telefonda, sayın Abbas arkadaşla seni Türkiye'ye teslim edecekler diyorlardı. Bunun için İran fotoğrafları veriyor ve hakkında şöyle sorumludur diye bilgi veriyor." Abdullah Öcalan. *Parti Yönergeleri (1987) Cilt III s.187*, Aynı günlerde Türkiye'yi ziyaret eden İran Sanayi Bakanı gazetecilere şu cevabı veriyordu "PKK'ya İran desteği yok". *Cumhuriyet*, 3 Mayıs 1987.

"1.TC nin durumu hakkında bilgi vermek, 2.Doğu Kürdistan (İran b.n.) kitlesi içinde örgütsel siyasal faaliyet göstermeme, Doğu Kürdistan kitlesi ile görüldüğü takdirde iki taraf açısından ajan muamelesi yapılacağı, 3.İran-KDP'ye düşmanlık temelinde yaklaşmak, 4.Hudut boyunca elli kilometrelik şeritte eylem yapmamak, 5.Türkiye'deki ABD tesislerine yönelmek."⁵⁷

Antlaşma metni incelendiğinde görüleceği gibi İran PKK'nın Türkiye'ye yönelik tüm faaliyetlerine destek vermektedir. Maddeler İran'ın isteklerine yöneliktir. Karşılığında PKK'ya ne gibi yardım vaat ettiğini, ancak gelişmelerden çıkarmak mümkün olacaktır. PKK, İran işbirliğini olaylar ve bölgedeki herkes doğrularken,⁵⁸ İran, Türkiye ile ilgili resmi açıklamalarda sürekli "PKK'ya İran desteği yok" görüşünün ileri sürdü.⁵⁹ İran politikaları doğrultusunda kullandığı PKK'lı militanlara zaman zaman gücünü hissettirmek ve milli çıkarlarının gerektirdiği durumlarda tutukladı ve kontrolü dışında harekete izin vermedi.⁶⁰ Bu gözdağı verme politikasında ileri sürülen gerekçe oldukça "İslami" bir motif taşıyordu."Kadınlar ile erkeklerin birlikte dağda bulunması" uygunsuzdu.⁶¹ Kaldı ki, "İslami" bir yönetimde

57 **Parti Tarihimiz**, Boyunca a.g.e., s.20, Antlaşmanın imzalandığı yıl Türkiye açısından meydana gelen olaylar dikkat çekicidir. İran ile kriz yaşanırken hemen ardından İran ve Libya Kuzey Irak'a yapılan Hava hareketini protesto ettiler. **Cumhuriyet**, 16 Ağustos, 26 Ağustos 1986, Talabani ile Barzani'yi bir araya getire İran Irak'a saldırılarını yoğunlaştıracaktı. **Cumhuriyet**, 19 Kasım 1986. Suriye "teröre karşı işbirliği antlaşmasını imzalamaktan vaz geçti. ", **Cumhuriyet**, 6 Mart 1986, Yunanistan Cumhurbaşkanı ise Hafız Esad ile görüşmesinin ardından "Türkiye'yi yayılmacılıkla suçluyordu." ilişkiler ise Fır hattı nedeniyle gerginleşmişti. **Cumhuriyet** 6 Mart, 27 Mayıs -1 Haziran 1986. Lübnan'da bile herkes Türkiye'nin Kuzey Irak'ı ele geçireceği endişesini taşıyordu. " **Cumhuriyet**, 20 Ekim 1986. ABD ile Suriye arasında Lübnan bunalımı dolayısı ile gerginlik sürmektedir. Diğer bir gelişme ise Bulgaristan ile ortaya çıkan Türk azınlık krizidir. Bkz. Armaoğlu, ss 309-315. **Cumhuriyet**, 19 Ocak 1987 "Şam , bir uluslararası bunalım halinde hatta uluslararası bunalım boyutlarına ulaşmayan durumlarda bile İsrail'i kollayan Amerika politikası sonucu Türkiye'deki Amerikan üslerinden kaygı duyuyor." Bu ifadelerin hayata geçirilmesi ile ilgili olarak Bkz., "PKK Mardin radar üssüne saldırdı" **Cumhuriyet**, 21 Ekim 1986. **Milliyet**, 23 Ekim 1986. **Hürriyet**, 30 Haziran 1987. " Bir ölü ikisi sağ yakalanan PKK' ıların üzerinden çıkan şifrede hedef Türk-ABD ortak savunma tesisleri".

58 **Yeni Gündem**, S.71, 12-18 Temmuz 1987. Füreyya Ersoy'un İran-KDP lideri Kassomlo ile röportajı. "PKK'yı Humeyni barındırıyor. Biz karşıyız"

59 **Cumhuriyet**, 3 Mayıs 1987.

60 Kürdistan a.g.e., s.20, " K.Irak'tan bir kısım silahlı militanın İran'a geçmesi ve güç yığılması üzerine ve tüm bunların İran'ın bilgisi dahilinde olmasına rağmen " 1988 Kasım'ın da İran tarafından gerçekleştirilen tutuklamalar şikayet konusu oluyordu. Ortadoğu'da çeşitli dönemlerde bulunmuş Gazeteci Cengiz Çandar'a göre "İran'ın PKK'yı desteklemesi için hiçbir gerekçe yok" Bkz. **Hürriyet**, 20 Ağustos 1989.

61 Abdullah Öcalan, **Savaş Örgütü Kazanılır**, Parti Çözümlmeleri, Şam, 1990, s.105

bu konu kabul edilebilir gibi değildi. Ancak sınırlama politikalarına rağmen İran, PKK'nın silahlı hareketi için geri bölge rolü oynamaya da devam etti.⁶²

Öyle ki, sınır boyunca uzanan eyaletlerin planlamalarında İran'a "geri üs bölgesi" rolü yükleniyordu.⁶³ Özellikle Serhat (Kars-Ağrı) eyalet planlamasında bu konu dikkatle ele alınıyordu. Eyalet sorumlusu da bu hususa dikkati çekiyordu. Buna göre İran, "Eyaletin cephe gerisidir. Zaten silahlı militanlar, "1991'e kadar" yazın Türkiye'ye girdiler, kışın "İran"a geçtiler.⁶⁴ Eyalet planlamasındaki bu hassasiyet ve bölgedeki eylemlerin yoğunluk kazanmasındaki ana sebebi bölgenin İran için öneminde aramak doğru olacaktı. Bölgenin önem kazanmasında sebep, Azerbaycan'daki gelişmelerdi. İran bölgedeki olaylar sayesinde Türkiye Azerbaycan arasına bir tampon bölge koyarak ilişkilerini kesmeye çalışmış, bu görevi de PKK'ya yüklemiştir.

Bu geri bölgenin en önemli kesimi de "Nahcivan'a komşu olan Tambat alanı" oluyordu. Bu bölgeden "1992 yılından itibaren savaşı, maliye ve cephane çıkarma anlamında çeşitli faaliyetler yürütüldü ve bu anlamda bazı sonuçlar da alındı."⁶⁵ Üstelik aynı yıllarda PKK eylemleri birden bire Kars Ağrı bölgelerine kaydırıldı. Bölgede kurulan kamplarda adaylara eğitim verilirken Türkiye'ye girecek olan grupların ihtiyaçları da karşılandı. Kafkaslardan getirilen malzemeler de bu bölge üzerinden Türkiye'ye sokuldu.⁶⁶

Emniyetli bir geri bölgenin olması PKK'lıları ziyadesi ile rahat hareket etmeye sevk ediyordu. Bu rahatlık dönemin şartlarına göre gizliliğin önemli ölçüde ihlal edilmesine neden oldu. İran inkar edemeyeceği ve diplomatik anlamda zor durumda kalacağını anladığı durumda bazı militanları Türkiye'ye teslim etti. Bunun bir örneği de 12 Mart 1994'de yaşandı. Silahlı çatışma sonrasında inkarı mümkün

62 Abdullah Öcalan, *PKK 3.Ulusal Konferans Konuşmaları Cilt 1*, Şam, 1994, s. 115 Öcalan'a göre militanların İran'a yaklaşım şöyleydi, "Nihayet Serhat'ta da bu anlayışın bir sonucu olarak sıkıştın mı İran'a kaç pratiği sergilendiği için kırk kişilik grubumuzun tasfiyesi öyle oldu."

63 Abdullah Öcalan, *Parti Önderliğinin Çözümlemeleri*, Şam, 1989, s.325

64 Eyalet Raporu. a.g.r s. 480, 512

65 a.g.r. s. 484, İran'ın daha esnek davranmasında bir yandan "Azerbaycan'da ki gelişmeler "bir yandan da Kuzey Irak'taki gelişmelerin etkisi vardı. Konu ile ilgili Bkz. 2000'e Doğru, 11 Ekim 1992, s.41

olmayan bu gündüz gözü ile İran'a kaçma olayında 16 militan Türkiye'ye teslim edildi.⁶⁷ Eyalet Raporunda bu olayın gerekçesi "lade edilen birimlerin rehaveti, İran devleti ile olan yaklaşımların dostane bir şekilde olmasından" kaynaklanıyor denmektedir.⁶⁸

İran'daki parti görevlileri içinde bulundukları durumdan zaman zaman şikayetçi de oldular. Bunun başlıca sebebi ve sonucu, "Kendi bilgisi, izni ve kontrolü dışında hiçbir şey yapmamak , özellikle başta Kürt'ler olmak üzere hiç kimseyle ilişki geliştirememesi ve çıkarlarına zarar vermemek kaydıyla bir takım destekler sunmuştur" şeklinde dile getirildi.⁶⁹

İran'ın bu tarzda hareket etmesine rağmen, 1994 yılında sağladığı imkanlar şunlardı: "Tedavi" ve "Avrupa'dan gelenlere müsaade edilmesi". Dolayısıyla da Avrupa'dan gelecek silahlı kadrolara katılacaklar için İran güvenli bir toplanma merkezi haline geldi.⁷¹

Oysa kendilerinin "Lojistik, cephane ve güç kaydırmada destek istendiği halde karşılanmadığını", üstelik bazı zamanlarda "uzaktan top atışları ile taciz

66 a.g.r., s. 484

67 Cumhuriyet, 21 Mart 1994, " İran'a kaçan Teröristlerden 2'si ölü, 16'sının bu ülke yetkililerince Türkiye'ye teslim edildiği bildirildi ".

68 a. g .r., s. 483. Rapordaki bilginin duyulduğu gün Öcalan'ın tepkisi ise şöyledir. " Bu günde radyo söyledi, bilmem işte çatışırken İran'a sığınan 16 terörist İran devleti tarafından TC'ye teslim edildi diyor. Bu alçaklar, bu zavallılar savaş gerçekliğimize doğru yaklaşmamakla, ordu gerçekliğimize onun üs anlayışına onun hareket anlayışına uygun hazırlıkla cevap vermemekle böylesine tarihimize çok görülen durumlara yol açmışlardır.....Köpek gibi elleriniz bağlanıp düşman karşısına itildiğiniz de iyi yaşadığınızı anlıyorsunuz. Acaba köpek gibi teslim ettiklerini bilmiyor musunuz ? Köpeklerden daha kötü durumlara ittiklerini bilmiyor musunuz ?Ben ahmak mıyım ki bu kadar duyarlı davranacağım, bir dost ilişkisine bu kadar yüksek anlam vereceğim ? Bunun sizi yaşatmak için olduğu açık değil mi ? Sen normal bir dostluk ilişkisini bile yürütemeyeceksin İran'dır kullanalım diyeceksin, sonrada böyle ilkesiz, ucuzcasına teslim olmayı bilirsin.....Ülan kuş beyinli, düşkün serseri, bir defa kullanmak nedir? Saygılı olmayı bil....İran'la beni karşı karşıya getir, bilmem neyle karşı karşıya getir." Bkz. Abdullah Öcalan PKK 3.Ulusal Konuşmaları, cilt II, Şam 1994 s. 379, 385.

69 a. g .r., s. 55. Güvenlik güçlerine teslim olan PKK'lı Ali Yaşar "İran'la ilgili" alınan yardım ve işbirliğini "anlıttı başlıklı haber. Bkz. Cumhuriyet, 17 Temmuz 1993, Ertesi gün İran Büyükelçisi ise şu açıklamayı yapıyordu. " PKK'nın ülkesinde faaliyet gösterdiğine ilişkin haberlerden dolayı Türk yetkililerini eleştirdi " başlıklı haber. Cumhuriyet, 19 Temmuz 1993.

70 a.g.r., s. 557

71 Öcalan ile Ali Haydar Kaytan arasında geçen konuşmada Serhat (Kars-Ağrı) bölgesinde "yaralıların İran'a aktarıldığını" ifade edilmektedir. Bkz. 5'nci Kongre 3 Merkez Komite Toplantısına Sunulan Rapor., Şam, 1995. s. 20

edildiklerini ancak eskiden beri bu alanda kalan güçlerin üslenmeye devam ettiklerini" belirtiyordu.⁷² İran böylece Türkiye'nin gözünü boyayarak usulen sorumluluklarını yerine getiriyordu.

Diğer bir şikayet konusunu ise "PKK'yı muhaliflere karşı kullanma" istekleri oluştuyordu.⁷³ "Resmi Düzeydeki temsilcinin izinsiz hareket etme imkanının olmadığı" da şikayet ve yakınmalarına eklendi. İran'da faaliyet gösterilen bölgelerde "resmi ilişkiler dışında" özellikle Kürt'lerle kurulan ilişkilerde artık PKK'nın "geçim kapısı" olarak görüldüğü yaygın bir düşünce haline geliyordu.⁷⁴

İran, Türkiye ile olan ilişkilerinde PKK'yı bir koz olarak kullanmayı temel politika haline getirdi. Bunu yaparken de kendisine doğrudan sorumluluk getirecek hareketler yerine, "haberim yok" tavrı ile ilişkilerini sürdürdü. Başlangıçta "ABD karşıtı" politikalar gereği bunu yaparken, SSCB'nin dağılması sonucu bağımsızlığını kazanan Azerbaycan'ın varlığı ve ülkesindeki Azeri nüfusun çokluğu nedeni ile Türkiye'ye karşı PKK'yı kontrollü olarak himaye etti.⁷⁵

Orta Asya'daki diğer Türk soylu cumhuriyetlerin varlığı da bu politikada etkili olmuştur. İran'ın hemen yanı başında yer alan nüfusunun çoğunluğu Müslüman, aynı zamanda laik ve demokratik bir ülkenin varlığını, kendi rejimi açısından bir

72 a.g.r., s. 558, Türkiye ile "ortak operasyon" için anlaşılan İran usulen PKK'nın bulunduğu yerleri topçu ateşi altına alıyordu. bkz. Cumhuriyet, 15 Kasım 1993, "PKK'ya karşı ortak operasyon" başlıklı haber.

73 Öldürülen İran'lı muhalif Kürt liderlerinden birisi de "Abdurrahman Kasempur'du." Sabah, 19 Ağustos 1990. Paris'ten yapılan açıklama şu şekilde idi. "Bu yılın Ocak ayında Türkiye'ye iltica eden ve önceki gün Konya'da evinden alınarak öldürülen Ali Kahafî'nin İran'da yönetime karşı mücadele eden Kürt liderlerinden olduğu bildirildi." Muhaliflere karşı kullanma olayının bir diğer örneği Almanya'da gerçekleşecekti. "İran - KDP lideri Dr. Said Şerefkendi partinin Avrupa teşkilatı sorumlusu Fettah Abdullî ve lider kadrosundan iki kişi Berlin'de öldürüldü." Milliyet, Cumhuriyet, 19 Eylül 1992. Alman polisi ertesi günü yaptığı açıklamada "cinayeti PKK'nın gerçekleştirdiğini" söylüyordu. Cumhuriyet, 20 Eylül 1992, PKK İran'ın isteği ile cinayeti gerçekleştirmişti. Aynı günlerde ise Türkiye'nin İran ile terör antlaşması imzalandığı açıklanıyordu. Cumhuriyet, 15 Eylül 1992, Oysa PKK elini çabuk tutmuş İran ile yaptığı anlaşmanın gereklerini titizlikle yerine getirmişti. İran'da politikalarında nasıl vazgeçilmezlik noktasında olduğunu göstermişti. İran'a göre ülkesinde "Kürt meselesi yok". Bkz. Zaman, 22 Aralık 1993. Şah yönetiminin yıkılmasından sonra Türkiye'ye çeşitli yollarla gelen ve bulunan İranlıların sayısı altı yüz bin ile bir milyon arasında tahmin ediliyordu. Bu durum İran'ı rejim muhalifleri açısından Türkiye içinde yoğun çalışma yapmasına neden oluyordu. Bkz. Milliyet, 20 Ekim 1986, 1 Aralık 1986.

74 a.g.r., s. 566.

75 Türkiye ve İran'ın çıkar çatışmalarının ABD'den görünüşü için Bkz. Graham E.Fuller, Jan O.Lesser, Turkey's New Geopolitics From The Balkans to Western China, New York, 1993

tehdit olarak görmüştür. Gerek Irak'la savaşı boyunca, gerekse Irak'ın Kuveyt'e saldırısı sonrasında meydana gelen gelişmeler boyunca dikkatini Musul ve Kerkük üzerinde yoğunlaştırmıştır.⁷⁶ Kuzey Irak, İran için vazgeçilmez temel politik çıkar alanıdır. Bu sebeple bölgedeki gelişmeleri çok yakından takip eden İran çıkarlarına uygun olmayan gelişmelere karşı dikkatli, çok yönlü ve şiddet ve terörü de kapsayan politikalar yürütmektedir. Bölgedeki Kürt grupların kontrolü ile ilişkilerini iyi tutarken bir yandan da ideolojisine uygun "islami" nitelikli oluşumları hayata geçirmeye çalışmaktadır.⁷⁷ Bu gruplar tarafından İran dikkate alınmadan geliştirilecek oluşumlar, İran tarafından şiddetle red edilecektir. Bu ilgisi nedeniyle de bölgeye Türkiye tarafından gerçekleştirilebilecek kalıcı bir askeri harekate karşı, PKK'ya adeta "engelleme ve oyalama" görevi vermiştir.

Başlangıçta Türkiye- ABD ilişkilerinin, İran'a yönelik politikalar için merkez haline gelebileceği endişesi ile PKK'yı elinin altında bulundurmıştu. Ancak gerek bölgede gerekse dünyada meydana gelen siyasi gelişmeler İran'ın PKK ile işbirliği yapmayı Türkiye politikasının temel unsuru haline getirecekti. İran, bu tür politikalar geliştirmesini ve hayata geçirmesini ülkede var olan antidemokratik rejime borçludur. Türkiye tarafından diplomatik alanda konunun dile getirildiği durumlarda PKK ile ilişkilerini sürekli inkar ederken, Türkiye "muhaliflerimizi destekliyor" iddiasında bulunmuştur.⁷⁸ Bölgede hedefine ulaşmış bir PKK'nın başarısından zarar görecektir devletlerden birisinin İran olması onun bu

76 Bkz. *Hürriyet*, 27 Ekim 1992. Türkiye'nin Kuzey Irak'ta PKK'ya karşı düzenlediği operasyon üzerine İran'ın tutumu için. "Tahran'dan soğuk düş." başlığı atıyordu.

77 Azad Germiyani, *Kürt Soruşturması*, Ankara, 1992, ss.135,147." 1984 yılında Müslüman Kürt'lerden oluşan bir alimler ve gençler grubu Rabitatu'l-Ulemai'l-Mubarizin Fi Kurdistan (Kürdistan Savaşçı Alimler Birliği) 'ı kurdular. Kurucular, örgütlenme gerekçelerini şöyle açıklıyorlardı: "Irak Kürdistan'ın da zulüm var, baskı var ve şimdi Müslümanlar bu halka sahip çıkmak zorundadırlar. Çünkü zulme karşı çıkmak İslam'ın gereğidir. Üstelik Irak İslami Hareketi bu güne kadar bu soruna hiçbir çözüm ortaya koymamıştır. Dolayısıyla biz, kendimiz silahlı mücadeleye başlayıp bu zulmü ortadan kaldırmaya çalışmalıyız." Hareket 1989 sonlarında Molla Osman'ın isteği üzerine "İslami Hareket" adını aldı.

78 Bu yönde Türk basınında da haberler çıktı. Bkz. *2000'e Doğru*, 17 Nisan 1988, S. 17, "Türkiye İran-KDP'yi destekliyor." *2000'e Doğru*, 19 Kasım 1989, S. 47. "İran Kürt'lerine Türkiye'de serbest bölge"

politikalarında ve desteğinde ne kadar samimiysiz olduğunu göstermektedir.⁷⁹ Irak'ta İran dışlanarak kurulacak "himayeli" bir Kürt devleti "Sünni" niteliği ile muhtemelen "laik" haliyle de İran politikaları ile çelişir olacaktır. Bu durum ülkesindeki bütünlüğü tehdit eden "Azeri-Türk" nüfusun yanında "Kürt" nüfus da yeni tehdit unsuru olacaktır. Bu endişelerini PKK ile yaptığı anlaşmalarda da görmek mümkündür. Bu durumda İran'ın ideolojik söylemini oluşturacak pota "İslam'ı" kimlik olacaktır. Ancak bu yaklaşım kimi İslamcı kesimlerce kabul görmeyecektir.⁸⁰

İran, PKK politikasını başlangıçtan itibaren Suriye ve Libya ile işbirliği yaparak yürütmüştür. Yine İran Türkiye'ye yönelik "örtülü faaliyetlerini" bir yönü ile PKK sayesinde sürdürürken, bir yandan da yönlendirdiği ve kendisiyle ideolojik bütünlük içindeki "radikal İslamcı" örgütler aracılığı ile yürütmektedir. Bu iki yönlü çalışmalarını zaman zaman da aynı düzlemde buluşturmaktadır.⁸¹

B. SURİYE VE PKK

PKK hareketinin doğuşunda kurulduğu bölgede etkinliğini arttırmasında ve uluslararası boyut kazanmasında Suriye özel bir konuma sahiptir.⁸² Suriye, Türkiye'nin zararına olacak muhalif çabalara, ortam hazırlama ve himaye gösterme

79 İran'ın konuya yaklaşımını göstermesi açısından Bkz. *Hürriyet*, 22 Temmuz 1994 . Gazeteci İlınur Çevik'in İran İslam Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ile yaptığı röportaj. "Soru: Kürt sorununu nasıl çözdünüz ? Cevap. Bunu adalet ve şefkatle başardık. En geniş anlamıyla İslam ruhu bize yardımcı oldu. Çünkü Kürtler Müslüman'dır ve İran'da İslam vardır. Devrim muhafızları ve Halkın seferberlik gücü bize yardımcı oldu. Soru: Yani sizde Kürt sorununu kontrol altına almak için kuvvete başvurdunuz. Cevap. Hayır onları bölgede bazı hatalar yapmaktan alıkoymak için gerekli olan miktarda, yeterli düzeyde kuvvete başvurduk diyebiliriz. Ama biz insanlara daha fazla hizmet götürmeyi, onlara adil davranmaya ve mutlu olmalarını sağlamaya çalışıyoruz. Özgürlüğün tadını çıkarıyorlar. Parlamentoda temsilcileri, camilerde kendi din adamları var."

80 "İslami" yorum ve yaklaşımlar için Bkz. *Kürt Soruşturması*, Ankara, 1992. *Mazlum-Der Kürd Sorunu Formu*, 28-29 Kasım 1992, Ankara, 1992, ss.143-147, 183-184, 345,346 Türkiye'deki "İslami" bakış açısında "sorun" aynı temele oturtulsa da konu "İran" ve "Kürt" meselesi olunca farklı yaklaşımlar ortaya çıkmaktadır. Bkz. Mehmet Pamak, *Kürt Sorunu ve Müslümanlar*, İstanbul, 1996. Fehmi Kuru, *Terör ve Güneydoğu Sorunu*, İstanbul 1992. Burhan Bozgayık, *Güneydoğu Üzerine Oynanan Oyunlar ve Bediüzzaman'ın Mesajı*, İstanbul, 1992

81 *Cumhuriyet*, 11 Eylül 1994. İBDA-C lideri Abdullah Kırıcı şunları söylüyordu. "Bizim PKK'ya bakışımızın temelinde İslam nizamının Türkiye'ye oturtulmasının kolaylaştırıcı yönü yatıyor. Kemalistlerle Kemalizm'le TC ile PKK arasında bir savaş var, devletinde kabul ettiği bir savaş. Bu savaş içinde bizim sempati duyacağımız belli."

82 Suriye'nin Türkiye politikası, talep ve iddiaları için Bkz.. *Arap-Türk ilişkilerinin Geleceği (Milletlerarası Platformda Çözüm Önerileri)*, İstanbul, 1994. Arap Birliği Araştırmaları Merkezi'nin 15-18 Kasım 1994'te Beyrut'ta düzenlediği ve 44 araştırmacının katıldığı seminer tutanakları.

politikasına hiçte yabancı değildir. Müstakil bir siyasal güç halinde ortaya çıktığı tarihten itibaren bu politikayı terk etmemiştir. İngilizler tarafından Osmanlı egemenliğine karşı geliştirilen bu politikada Arap milliyetçiliğinin etkisi büyüktü. Milliyetçilik duygusu ile körüklenen ve savaş sonrası Arapları memnun etmeyen Türkiye Suriye sınırı ile Hatay sorunu düşmanlığın canlı tutulmasında etkili oldu. Buna ülke ekonomisinde belirleyici olan ve Türkiye'den tehcir edilen Ermeni'lerin de eklenmesi bu politikalara zemin hazırladı.⁸³

Suriye, daha Türk Kurtuluş Savaşı başlangıcında "Milli" ve "Ali Batı isyanı"⁸⁴ ile başlayan, Cumhuriyet'in kurulmasının ardından buraya yerleşen/sürülen muhalifler⁸⁵ ve Şeyh Said, Ağrı ile Dersim isyanlarının yol açtığı siyasi/silahli muhalif hareketlere ev sahipliği yaptı.⁸⁶ Cumhuriyetin ilk yıllarında buraya yerleşen ve Türkiye'ye yönelik "Kürtçülük" faaliyeti gösteren en önemli örgüt olarak "Hoybun Cemiyeti" ni belirtmek gerekir.⁸⁷

Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren gelişen olumsuz ilişkinin diğer boyutu ise kaçakçılık olaylarıdır.⁸⁸ Şüphesiz bunda sınırın iki yakasında yaşayan insanların

83. Bkz. **Cemal Paşa**, *Hatıralar*, Haz. Behçet Cemal, İstanbul, 1977. Feridun Cemal Erkin, *Değişiminde 34 yıl Anılar*, Ankara, 1987. Bernard Lewis, *Orta Doğu*, çev. Mehmet Harmanç, İstanbul, 1996. Azmi Süslü, *Türk Tarihinde Ermeniler*, Ankara, 1995. Stefanos Yerasimos, *Milliyet ve Sınırlar*, İstanbul, 1994. David Fromkin, *Başka Son Veren Baş*, çev. Mehmet Harmanç, İstanbul, 1993. Zekeriya Kurşun, *Türk-Arap İlişkileri*, İstanbul, 1992.

84. **Türk İstiklal Harbi**, Cilt VI İç Ayaklanmalar (1919-1921), Ankara, 1964. ss. 132-136

85. bkz. Hakkı Uyar, *Tek Parti Dönemi ve Cumhuriyet Halk Partisi*, İstanbul, 1998. s.101, ss.110,113

86. Nuri Dersimi, *Hatıratım*, İstanbul, 1992, s.127. Nuri Dersimi, *Kürdistan Tarihinde Dersim*, İstanbul, 1994 s. 164,167,207 Kadri Cemil Paşa, *Doza Kürdistan*, İstanbul, 1991. Cemal Madanoğlu, *Anılar (1911-1938)* İstanbul, 1986, s.124

87. Rohat Alakom, *Hoybun Örgütü ve Ağrı Ayaklanması*, İstanbul, 1998. İhsan Nuri Paşa, *Ağrı Dağı İsyanı*, İstanbul, 1992. Umumi Müfettişler Konferansında Görüşülen Ve Dahiliye Vekaletini İlgilendiren İşlere Dair Toplantı Zabıtları ile Rapor ve Hılasası. 1936, Ankara, 1936, s. 63. Birinci Umumi Müfettiş Abidin Özmen'in Raporuna göre Suriye'deki Türkiye'ye yönelik kuruluşlar şunlardı. "1. Hoybun 2. Kürt İttihat 3. Halaskaranı Kürt. 4. Kürtçe konuşan İslam ve Hıristiyan 5. Kürt Teavün, 6. Kürt Fukaraperve. 7. Kürt dilini Tamim 8. Kürt-Nasturi birliği 9. Türk Hilafet 10. Taşnak 11. Hoybuncılara müzahir Süryani 12.Hidayetül İslamiye 13. Çerkesler 14. Nakşiler Tarikatı." a.g.e., s. 309, 313

88. **Cumhuriyet**, 22 Kasım 1930 "Diğer taraftan Suriye'den Ayırtıp lıların çok fazla sayıda kaçak eşya ithali gümrüklü mal satışını tamamen durdurmuştur. Durum karşısında tüccar şaşkın bir hale gelmiştir. Kaçakçılık o kadar çoğalmıştır ki, burası adeta bir transit merkezi halini almıştır. Halep'ten getirilen mallar Sivas, Zile, Tokat, Merzifon, Niksar kaçakçıları tarafından o bölgeye ve Samsun'a kadar getirilmektedir. Kaçakçılık yüzünden Haleb'e kaçakçılar tarafından binlerce altın aşınıyor. Ali Nihat: "Elbistan'da Vaziyet-i İktisadiye.", **Milliyet**, 24 Şubat 1931, Neşir Hakkı, "Kaçakçılar."

akrabalık ilişkileri de önemli bir rol oynadı.⁸⁹ Suriye gerek dini bakımdan, gerekse etnik bakımdan çok çeşitlilik gösterir. Ülkedeki Müslüman ve Hristiyan unsur kendi içinde uzlaşmaz biçimde bölünmüştür. Bu bölünme ülkedeki siyasal iktidarın elde edilmesinde ve sürdürülmesinde de önemli bir faktördür.⁹⁰ Etnik bakımdan da nüfus Arap, Ermeni, Kürt, Çerkes, Asuri ve Türk'lerden oluşmaktadır. Onbirmilyon olarak tahmin edilen Suriye nüfusunun farklı kaynaklara göre %8'i ile %12'ü arasındaki oranını Kürtler oluşturmaktadır. Bu da sekizyüzbin ile, birmilyon ikiyüzbin arasında tahmin edilmektedir.⁹¹

Suriye'deki Kürt nüfus, Hatay batısı ile Mardin ilinin güneyinde kalan bölgede yaşamaktadır. Siyasi sınır kimi yerlerde aşiretleri bölmüştür, ancak sınırın sadece Türkiye tarafından korunuyor olması sınırın iki yanındaki akrabalık ilişkilerinin günümüze kadar sürdürülmesini sağlamıştır.

Suriye'de Kürtçülük hareketi İkinci Dünya Savaşı sonrasında siyasallaşma sürecine girdi. Bu gelişmenin arkasında da 'Sovyetler Birliği'nden dönen Barzani vardı. Ancak kısa bir süre sonra Irak'taki Kürtçülük hareketi gibi oda kendi içinde bölünerek farklı politik merkezlerin kontrolüne girdi.

Ülkede yaşayan Kürtler'e yönelik Suriye'nin politikaları ise komşu ülkelerle olan ilişkileri ile kendi siyasi rejiminin niteliğine göre farklılıklar gösterdi. Bu politikanın ana hatlarını, Bass Partisinin iktidara geldiği 1960 yılından itibaren uygulamaya konan Türkiye ve Irak sınırı boyunca yerleşik Kürtleri ülkenin güneyine göçertme, Suriye-Kürdistan Demokrat Partisinin yasaklanması, Kürt hareketine karşı, Irak'la askeri işbirliği oluşturdu. Diğer bir uygulama ise 1963 yılından itibaren çok sayıda Suriyeli Kürt'ü vatandaş saymama ve kimlik vermeme politikasıdır. Bu

89 Bkz. Yusuf Halaçoğlu, *XVIII yy da Osmanlı İmparatorluğu'nda İskan Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi*, Ankara, 1991. Cengiz Orhonlu, *Osmanlı İmparatorluğunda Aşiretlerin İskanı*, İstanbul, 1987. Cevat Türkay, *Başbakanlık Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatlar*, İstanbul, 1979. Abdulhaluk Çay, *Yaşar Kalafat, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Kuvay-ı Milliye Hareketleri*, Ankara, 1990.

90 Bu farklılıkları kullananlar egemenliği sürdürmeyi politik yöntem olarak kullanan Fransız'lardır. Suriye'de kaldıkları süre içerisinde Lübnan ve Suriye'yi mezheplere göre bölerek aralarındaki husumetten faydalanıp yönetimlerini kolaylaştırdılar. Bkz. Ömer Faruk Abdullah, *Suriye Dosyası*, Çev. Hasan Basri, İstanbul, 1985. S. 38, 39. İrfan C. Acar, *Lübnan Bunalımı ve Filistin Sorunu*, Ankara, 1989. s. 24.

politikanın sosyal sonuçları oldukça ağır oldu ve vatandaş statüsünde olmayan Kürt'ler sosyal ve ekonomik hayatın dışına atıldılar.⁹²

Suriye, Türkiye ile ilişkilerinde, hedeflediği "Büyük Suriye"nin Türkiye sınırlarına itirazına, zaman içinde "sınır aşan sular konusunu da" ekledi.⁹³ Bunda Türkiye'nin su kullanımını arttıracak GAP projesinin hayata geçirilmesi çalışmalarının başlamasının rolü büyüktü. Soğuk Savaş döneminde farklı kutuplarda yer alan Suriye ve Türkiye'nin ilişkilerinde silahlı çatışmaya dönüşebilecek gerginlikler de yaşandı. Bu gerginliğe Suriye'nin SSCB tarafından sürekli silahlandırılması sebep oldu.⁹⁴ Suriye Soğuk Savaş dönemi boyunca Sovyetler Birliği tarafından Ortadoğu için geliştirilen stratejik askeri planlarda önemli bir rol üstlendi. Buna göre Kafkaslardan güneye sarkan Kızıl Ordunun bölgedeki en büyük destekçisi Suriye ordusu olacaktı. Bu işbirliği Suriye'ye sınırsız Sovyet askeri yardımı sağlayacaktı.

Üst üste yaşanan askeri darbelerle iktidarın sürekli el değiştirdiği Suriye'de Hafız Esad en uzun süre yönetimi elinde bulunduran lider oldu.⁹⁵ İktidarı ele geçirdiği Aralık 1970'den sonra sürekli iktidarını sağlamlaştıırken, bunu, "Nuseyri"⁹⁶ inancından olanlara ve ülkedeki etnik azınlıklara dayandırdı. Şüphesiz bunda Hafız

91 Abdullah, a.g.e., s. 31,32. İsmet Şerif Vanlı, "Suriye ve Lübnan Kürtleri", Uluslararası Paris Kürt Konferansı 14-15 Ekim 1989, Haz. Paris Kürt Enstitüsü, İstanbul, 1992 ss. 80-85. İsmet Şerif Vanlı, "Suriye ve Lübnan'da Kürtler", Kürtler, Çev.: Yavuz Alogan, İstanbul, 1994. S.165. Ailon Shiloah, *Peoples and Cultures Of The Middle East*, New York, 1969 ss.13, 21

92 Vanlı, a.g.m., ss.147,175.

93 Bkz. Özhan Ulutaam, *Damlaya Damlaya*, Ankara 1998, Gün Kut, "Türk Dış Politikasında Su Sorunu", *Türk Dış Politikasının Analizi*, Der. Faruk Sönmezoglu, İstanbul, 1994. ss. 225, 230, John Bulloch, Adel Darwish, Su Savaşları, çev. Mehmet Harmancı, İstanbul, 1994. Neşet Akmandor, Hüseyin Pazarci, Hasan Köni, *Ortadoğu Ülkelerinde Su Sorunu*, Ankara, 1994, İbrahim Mazlum, "Türkiye'nin Güvenlik Algılamaları Açısından Sınır aşan Sular Sorunu", Der. Gencer Özcan, Şule Kut. *En Uzun Önyol*, İstanbul, 1998, s. 381, 402.

94 Ayşegül Sever, *Soğuk Savaş Kuşatmasında Türkiye, Batı ve Ortadoğu 1945-1958*, ss. 232, 243. Hüseyin Bağcı, "Demokrat Parti'nin Ortadoğu Politikası", *Türk Dış Politikasının Analizi*, ss. 89,120.

95 J.C.Hurewitt, *Ortadoğu Siyaseti: Askeri Boyutlar* çev. Nusrat Özselçuk, Ankara, 1979.

96 Nuseyri'lik için bkz. Abdulhamid Sinanoğlu, *Nuseyriilerin İnanç Dünyası ve Kutsal Kitabı*, Konya, 1997. Ethem Ruhi Fiğlalı, *Çağımızda İtikadi İslam Mezhepleri*, 8. Baskı, Ankara, 1996, ss.180,192.

Esad'ın kişiliği de önemli bir rol oynadı.⁹⁷ İsrail, Arap anlaşmazlığı, FKÖ ile ilişkiler ve Lübnan'ın Büyük Suriye'nin parçası olduğu fikri, ülkesindeki Müslüman Kardeşler hareketi Esad'ın politikalarında temel belirleyici faktörler oldu.⁹⁸

FKÖ'nün Lübnan'a yerleşmesinin ardından Suriye'nin bu örgütün kontrolünü ele geçirme çabaları FKÖ içindeki bir kısım Marksist örgütlerle ilişkilerini geliştirme imkanı sağladı. Bu örgütler sayesinde, dolaylı da olsa dünyanın her yanından gelen "militanların eğitim ve kontrolünü" elde eden Suriye bir yandan da SSCB ile birlikte Ortadoğu'ya girmeye çalışan Çin'in önünü kesti.⁹⁹ Bu "anti-empyralist" ve "devrimci hizmet", 1969'dan itibaren Türkiye'den giden Marksist gruplara da sunuldu.¹⁰⁰ Suriye yetmişli yılların sonuna gelindiğinde artık SSCB'nin Orta doğudaki en güvenilir müttefikiydi.¹⁰¹ Komşusu Irak'la aralarındaki anlaşmazlık su yüzüne çıkarken, karşılıklı olarak rejim muhaliflerini destekleme politikalarını hayata geçirmeye başladılar. Esad, hem bu sebepten hem de İran'ın dolayısıyla da ABD'nin kontrolündeki Barzani'nin konumundan dolayı derhal Suriye'nin Kürt politikasında değişik yaptı.¹⁰² İlişkilerinin giderek bozulduğu Irak'ın 1974 yenilgisinden sonra ülkeden çıkardığı Talabani ve Irak Komünist Partisi gibi tüm muhalif hareketleri himaye etmeye başladı. Bu politikanın karşılığı ise Suriye'de gelişen Müslüman Kardeşler hareketinin Irak tarafından himaye edilmesi oldu.¹⁰³

97 Moshe Maoz, *Esad -Şam'ın Şifesi-*, çev. Hakan Gündüz, İstanbul, 1991. Davut Dursun, *Ortadoğu Neresi*, İstanbul, 1995, s.126,127. Abdullah, a.g.e., s. 59, 69.

98 Müslüman Kardeşler için bkz. Dökmeciyan, a.g.e., ss.125,128. Abdullah, a.g.e., ss.104,163

99 Richard Deacon, *İsrail Gizli Servisi*, çev. Yaşar Onay, İstanbul, 1993, s. 216. "Sovyetler Çinlilerin Filistinli gerillalar üzerindeki etkileri kırmak istiyordu. Çünkü El-Fetih örgütünün ilk tanyan ve Filistinli gerillalara Nanking Askeri Akademisinde gerekli eğitimi almalan konusunda destek olan Çin'in önemi de artmış oluyordu." Aydınlik, Mart 1976, S.61. Dergideki haber şu şekilde idi: "21 Şubat 1973'te Filistin'deki bir kampta İsrail saldırılarından tarafından şehit edilen sekiz proleter devrimci arkadaş ..."

100 *Türkiye Gerçekleri ve Terörizm*, Ankara, 1973.Süleyman Genç, *12 Mart'a Nasıl Gelindi*, Ankara, 1971, s. 295, 345, 349. J.M.Landau, *Türkiye'de Asın Alimler*, çev. Erdiç Baykal, Ankara, 1978 s.61., Turhan Fevzioğlu, Mahir, İstanbul,1996, s.160. *Dev-Genç Dosyası*, Ankara, 1973, s.253. Aclan Sayılğan, *Türkiye'de Sol Hareketler*, İstanbul, 1973 s. 544. Turan Feyzioğlu, Deniz, İstanbul, 1991, s. 190,191

101 Enver Altaylı, *Sovyet Yayınla Siyaseti*, İstanbul,1980, ss.219, 295. An, a.g.e., s. 82, 83. Bu iyi ilişkiler 8 Ekim 1980'de imzalanan "Dostluk ve İşbirliği anlaşması" ile noktalandı. Bu yirmi yıllık anlaşma için bkz. Armaoğlu, *Filistin Meselesi* a.g.e., s. 449

102 Vanlı, a.g.m.

103 Dökmeciyan a.g.e., ss. 125-153.

Aynı dönemde çok sayıda Suriye'li Kürt, Lübnan'da ve Libya'da işçi olarak çalışmaya gitti.¹⁰⁴ SSCB ile geliştirilen iyi ilişki bu çerçevede Bulgaristan ve Suriye dostluğunun da temelini oluşturdu. Bu işbirliği daha çok Lübnan ve Suriye'de faaliyet gösteren FKÖ'nün "Demokratik Cephe" ve "Filistin Halk Cephesi" gibi Marksist oluşumların yönlendirilmesinde kendini gösteriyordu.¹⁰⁵

İran'da gelişen İslam devriminin Amerikan karşıtı tutumu Libya, ABD anlaşmazlığı Suriye, İran ve Libya'yı aynı eksenle politikalar için bir araya getirdi. Bu politik ilişki ABD'yi Libya, Suriye ve İran'la silahlı çatışmanın eşğine kadar sürükleyecekti. Türkiye'nin 1978 sonrası Arap dünyasına yakınlaşma politikalarına rağmen Suriye ile ilişkilerinde soğukluk, artarak devam etti. PKK ise diğer silahlı örgütlerle birlikte bu politikada Türkiye'ye karşı kullanılan bir koz haline geldi.

PKK, amacının uzun vadede Kürt'lerin birliği olduğunu programında açıkladı. Buna "bölünen Suriye Kürtleri" de dahildi. Suriye'nin ülkede yaşayan Kürt'lere uyguladığı politik baskılar ve uygulamalar PKK belgelerinde de yer aldı.¹⁰⁶ Ancak geçen yıllar içinde Suriye hakkındaki bu fikirlerin hızla değiştiğini görüyoruz. Öcalan'a göre Suriye yeni dönemde o kadar da kötü değildi.

"Çağdaşlaşmanın Arap sahasındaki seçkin örneği olan Suriye'nin başını çektiği ilerici konum, emperyalizme, siyonizme ve yerli gericiliğe karşı çıkışıyla, bölge halklarının ilerlemesinde küçümsenmeyecek katkılar sunmuştu."¹⁰⁷ Bu durum elbette yeni programa da yansiyacaktı. Artık, Suriye için, "Kürtlerin yerine Arapları yerleştirme politikasından vaz geçmiştir" deniyordu. ¹⁰⁸Gelinen noktada ise gelişmeler dostlukları ve işbirliğini artırıyordu. Suriye, ülkesinde bulunan Kürtler

104 Vanlı a.g.m., 1970'li yıllarda çok sayıda Mardin'li de Lübnan'a pasaportlu pasaportsuz çalışmaya gitti. Aynı dönemde Libya'da da çok sayıda işçi vardı.

105 Bu grupların sağladığı destekler için bkz. Abdullah Öcalan, *Nasıl Yaşamalı*, Şam 1996, ss. 241,243. PKK'nın Askeri alanda desteklenmesi ve himayesini sağlayan FKÖ Türkiye ilişkileri için bkz. M. Hakan Yavuz, "İkicilik (Duality): Türk-Arap ilişkiler ve Filistin Sorunu (1947- 1994), Sönmezöğlu a.g.d., ss. 243,257

106 *Parti Programı Bölüm II s.34* 1978 baskısı. "Bu günkü Suriye burjuvazisi Kürtleri özellikle yoksul kesimi vatandaş olarak görmemekte onlara yabancı muamelesi yapmak gibi açık basit yöntemleri uygulamaktadır. Kürdistan'ın en verimli köylerine Arapları yerleştirmekte, Kürtleri daha güneye yollayıp eritmeye çalışmaktadır."

107 Abdullah Öcalan, *Kürdistan Yurtseverliği ve Ulusal Kurtuluş Cephesi*, İstanbul 1993, s. 262

108 *Parti Programı s. 26.* (1995'te değiştirilen şekli)

arasında PKK'nın rahatça çalışmasına göz yummaya başladı. Nitekim gelinen durumu Öcalan şu şekilde ifade ediyordu:

"Özellikle 1980'lerin ortalarından itibaren bu parçanın (Suriye bölümü kast ediliyor. b.n.) halkı ulusal kurtuluş mücadelesinde çok yaygın ve aktif bir biçimde katılmaktadır. Bu parçanın halkı da partimiz önderliğinde ki ulusal demokratik devrimi çok köklü bir biçimde yaşamaktadır. Halkın bu tarzda doğru bilinçlenme ve örgütlenmesi ulusal kurtuluş hareketimiz ile Arap ilericiliği arasındaki ilişkide önemli bir rol oynamaktadır."¹⁰⁹

"İlerici ve çağdaşlaşmanın seçkin örneği" olan Suriye ile ilişkiler görünürde silahlı faaliyetin hızla geliştiği 1977 yılından itibaren başladı. Bu ilişki daha çok kaçakçılar vasıtası ile silah sağlanmasına yönelikti. Silah kaçakçılığının Suriye bölümünü organize eden Ethem (Sait Akçan)'dı. Aynı zamanda Suriye Gizli İstihbaratının elemanı olan Ethem, Türkiye sınırında oturan akrabalarının da yardımı ile silahların Türkiye'ye girişini düzenliyordu.¹¹⁰ Öcalan, Türkiye'deki çalışmalarını belli bir aşamaya getirince faaliyetlerine devam etmesi halinde güvenliğinin tehlikeye gireceği haberleri üzerine, Suriye'ye gitme kararı aldı.¹¹¹ Her ne kadar bu karar Merkez Komite toplantısında alınmış olsa da, Öcalan'ın o tarihlerde kamuoyundaki yaygın beklentilere uygun Türkiye'de bir askeri müdahalenin olacağı bilgisine sahip olduğunu görüyoruz.¹¹²

Bu karar üzerine Öcalan, "Ağustos 1979" da Suriye'ye geçti.¹¹³ Öcalan Suriye'ye geçişinin "plansız programsız olarak" gerçekleştirildiğini öne sürmekte-

109 Parti Programı s.29, (1985'te değiştirilen şekli)

110 Parti Tarihi, a.g.e., s.53 "Ethem in akrabaları olan Ömer Muhtar ve Enver Alakuş Halep ilinin Ayn el Arap ilçesinde ikamet etmektedirler." Bkz. PKK (1973-1979), a.g.e., s.280. 7 nci Kolordu ve Sıkıyönetim a.g.g.k., s.90

111 7nci Kolordu. a.g.g.k., s.57.

112 Bkz. Parti Tarihi, a.g.e., s.49. Bayık, 1979 yazında darbe olacağını bu nedenle ortak hareket etmek üzere anlaşabileceği Türk- solundan liderlerle (dev-yol b.n.) görüşüp ortak politika geliştirme yollarını aradığını ancak bu grupları ikna edemediğini ifade etmektedir.

113 Abdullah Öcalan, Sorunlarımızı Kavrıyalım Çözüm Gücü Olalım, Şam, 1994 s.172. Öcalan Suriye'ye çıkışını Temmuz 1979 olarak vermektedir, Bayık ise bunu Ağustos olarak belirtmektedir. Parti Tarihi a.g.e., s.53, 57 Geçiş olayını Bayık şu şekilde anlatmaktadır. "Önderlik yanında Ethem arkadaş (Mehmet Said) yola çıkacak. Suriye/Kubani'ye gelecekler. Burada Ethem'in bir akrabası var eğer kabul ederse, ile onlara dayanarak Filistin sahalarına ulaşacaklar. Ulaşıp ulaşamayacağı belli değil Filistinliler'le konuşulacak ve bunların da kabul edip etmeyeceği belli değil. "Öcalan sınırdan geçerken "Silah kaçakçısı Rolü" ile geçtiğini kendisine ise "Canı" isimli birinin kılavuzluk ettiğini belirtmektedir. Öcalan başka bir anlatımın da Önce Şam'a oradan bir Filistinlinin kılavuzluğunda Beyrut'a gittiğini ifade etmektedir. Abdullah Öcalan, Nasıl Savaşmalı, s. 243

dir. Ancak söylem pek inandırıcı görülmemektedir. Öcalan'ın Suriye'ye geçtiği günlerde silahlı eylemler yapan "Müslüman Kardeşler" örgütüne yönelik sıkı askeri tedbirler alınmıştı ve kontroller sürdürülmekteydi. Aynı dönemde Lübnan'da Suriye'nin etkinliği oldukça fazlaydı. Bu nedenle de Öcalan'ın Suriye'den himaye görmeden hareket etmesi mümkün görülmemektedir. Suriye'ye geçmeden önce ve geçtikten sonra Talabani faktörünün gözden uzak tutulmaması gerekmektedir.

Suriye'ye giderken "hiçbir bağlantısı" olmayan Öcalan, Türkiye'de kalan "geçici Komiteye" gönderdiği talimatla derhal "elli kişilik" bir grubun Suriye'ye gönderilmesini istedi.¹¹⁴ Daha bu talimat yerine getirilmeye fırsat kalmadan gelen yeni bir talimatla bu sayı "ikiyüzelliye" çıktı.¹¹⁵

Öcalan'ın "hiçbir bağlantısı olmadan" ikiyüzelli kişiyi barındırıp, yedirecek, silahlandırıp eğitecek bir alanı kişisel kabiliyeti ile çok kısa sürede sağlamış olması Bayık'ı bile şaşırtmıştı. Ancak yine de Bayık bunu Öcalan'ın kişisel yeteneklerine bağlıyordu" Parti Önderliği bu grubun yine o ailenin imkanlarına dayanarak bu sahaya aktarıyor. Bu sahaya aktardığını da Demokratik Cephenin kampına yerleştirirken bir kısmını da El-Fetih kampına yerleştiriyor". Bu şekilde ki yoğun aktarımlar, kimliksiz Suriye içlerinde kilometrelerce yol kat etmeleri haliyle Filistinlileri de çok şaşırtıyordu.¹¹⁶

1979 Sonbahar'ından başlayarak FKÖ'nün himayesinde açılan eğitim devrelerinde katılımlar çeşitli kaynaklardan devam etti. Ancak Öcalan açıklamalarında Suriye'yi bir baştan bir başa kat etmenin sırrını ortaya koyuyordu. "Biz burada tiril-tiril titiriyoruz, saatlerce telefonda konuşuyoruz, canımız çıkıyor -çünkü

¹¹⁴ Parti Tarihi a.g.e., s. 57, 7'nci Kolordu a.g.g.k., s. 89. Merkez Komite Üyesi, Can Yüce'nin üzerinde ele geçirilen belgede Öcalan beşer kişilik gruplar halinde yeni elemanlar istiyordu. Benzerlik için bkz. Altaylı a.g.e., s. 289

¹¹⁵ Abdullah Öcalan. Gerçeğin Dili ve Eylemi. Şam, 1996 s. 149. Parti Tarihi a.g.e., s. 57.

Öcalan'ın bu talimatını alan Cemil Bayık olayları şu şekilde anlatıyordu. "Parti önderliği yurt dışına çıktıktan kısa bir süre sonra ülkeye bir talimat gönderiyor. Talimatın özü şuydu. "Gelişebilecek güçlü arkadaşlardan 50 kişilik bir grup gönderin "Bu talimatı hemen sonra ikinci bir talimat geldi. Bunda ne kadar aranan değerli arkadaş varsa gönderin şeklinde idi. Birinci talimat geldiğinde şaşırılmıştık, çünkü bizim yurtdışı ile bağlantımız yoktu. Önderlik çıkışı çok kısa bir süre olmuştu ve talimat gelince önderlik bu kadar kısa sürede bu imkanları yaratmış olabilir miydi? diye düşündük. Buna rağmen biz bazı arkadaşları hazırlayıp gönderdik. Diğerlerini de yavaş yavaş gönderiniz dedik fakat ikinci talimatı alınca -250 arkadaş isteniyordu-biz nasıl göndereceğiz dedik."

¹¹⁶ Parti Tarihi a.g.e., s. 59

çok para gidiyor-ama dava da çok önemli. Diğer yandan devlet bastırıyor, TC bizi rehin istiyor milyarları ortaya koyuyor. Günde iki defa yetkililerin huzuruna gidiyoruz, saatlerce kapıda bekletiliyoruz."¹¹⁷

Öcalan, Suriye'de bulunduğu süre zarfındaki ilişkilerini değişik olayları anlatırken de ortaya koyuyordu. "Yarın giderseniz ve eğer arşivler açılırsa bizim yanlarında kaldığımız, bizi idare etmekten sorumlu güçlerin-sosyalist ülkelerden tatalım bir yığın partiye kadar-hepsi burada nasıl bir direnme koyduğumuzu bilirler."¹¹⁸ demektedir. Suriye'de sürekli kontrol altında bulundurulup yönlendirilen Öcalan, sıradan militanlara, böyle bir ilişki yokmuş gibi göstermeye çalışıyordu.¹¹⁹

"Bir kez silahlarımız yakalandı (Suriye'de b.n.) benim dünyam başıma yıkıldı. Neden?... Adamlar ürküyor. Siz nasıl bunu yaparsınız" demektedir, Avrupa'da faaliyet gösteren gruplara talimatlarını verirken de şunları söylüyordu.¹²⁰

"Burada Akademide (Suriye'de b.n.) bile o tarzda hareket etmiyoruz.. Halbuki burada bir işgal durumu yaşanır ve burada ihtilalin kanunları geçerlidir... Az çok bazıları burayı denetlemek isteyebilirler, buranın egemen gücü bu yetki içindedir, ama onu da belli ölçülerde dengelemiş durumdayız."

Öcalan'ın talimatı ile Suriye'ye giden ilk grup burada gerilla eğitimini tamamladıktan sonra sınırı geçerek 1980 yılı Nisan ayı içerisinde Türkiye'ye girdi.¹²¹ Amaç, silahlı faaliyetleri daha ileri bir düzeye getirmek için "Adıyaman,Tunceli ve Sason bölgelerine yerleşmekti." Ancak tesadüfen yakalanan Merkez Komite Üyesi nin üzerinden çıkan belgelerden olay ortaya çıktı.¹²² 12 Eylül 1980 Askeri müdahalesi sonrasında Türkiye'ye girişler durduruldu. Özellikle yakalanmalar artınca Avrupa'ya gidenler ile yakalananların dışında kalan elemanlar peyderpey Suriye'ye çekildi. Böylece Suriye ve Lübnan'da ki kamplarda eğitim gören militan sayısı

117 Abdullah Öcalan, *Parti Çözümlmeleri Cilt III*, Şam, 1987, s. 69

118 Öcalan, *Parti Çözümlmeleri Cilt III*, a.g.e, s. 70 .

119 Öcalan, *Parti Çözümlmeleri. C.III* a.g.e, s. 71

120 Abdullah Öcalan, *Parti Önderliği Ocak çözümlmeleri*, 15-31 Ocak 1989, Şam, s. 313

121 Öcalan, *Gerçeğin Dili* a.g.e, s.150,157, Ersever, a.g.e.,s .57, *Parti Tarihi* a.g.e, s .58, 7'nci Kolordu s. 367, 368

122 *Parti Tarihi* a.g.e, s. 58. 7. Kolordu a.g.g.k., s. 369

300'ü buldu.¹²³ Bu gruba ilaveten az sayıda militanda Avrupa ve Libya'da bulunuyordu.¹²⁴ Eğitime alınan militanlar başlangıçta "Filistin Demokratik Cephe, El fetih ve Cephe Lidal" kamplarına dağıtıldılar.¹²⁵ Bu gruplar yakından incelendiğinde, PKK hareketine ilişkin bazı özelliklerin tespiti mümkündür. Anılan örgütlerin siyasi, askeri ve ideolojik bağlantıları ile de PKK ilişkileri dikkate alındığında konu açıklık kazanmaktadır.¹²⁶

Bu örgütlerin ortak paydası FKÖ içerisindeki Suriye destekli Marksist örgütler olmalarıdır.

PKK'ya tahsis edilen Helve kampında 15-26 Temmuz 1981 tarihinde 1.nci Konferans gerçekleştirildi.¹²⁷ Eğitimlere de "Sayda, Sur, Nebatiye, Selahaddin Eyyubi, Haspiye, Pamar ve Beyrut 'ta ki mevzilerde"¹²⁸ eğitici Marksist gruplarla birlikte devam edildi.

Haziran 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgale başladığı günlerde, PKK da II. nci Kongresini gerçekleştiriyordu. Bir grup kongreyi takip ederken büyük kısım ise Lübnan'a giren İsrail ordusuna karşı silahlı mukavemete katıldı.¹²⁹ Savaş sonunda İsrail FKÖ'nü kuşattı ve güç durumunda bıraktı. Bu gelişmeler üzerine, Suriye İsrail ile yaptığı antlaşma gereğince FKÖ Lübnan'ı boşaltacaktı. Bu boşaltma işlemi sırasında PKK'lı militanlar da Suriye içlerindeki evlere geçici olarak yerleştirildi. Bir kısmı da Helve kampında kaldı.¹³⁰ Suriye aynı günlerde "gerilla gruplarının

123 Parti Tarihi a.g.e., s. 61, Öcalan, Gerçeğin Dili a.g.e., s.158. Ersever'e göre ise bu sayı 150 civarındaydı.

124 Ersever a.g.e., s. s.65

125 7'nci Kolordu a.g.g.k., s. 89, Örgütlerin nitelikleri için bkz. B. J. Odeh, Lübnan'da İç Savaş, çev. Yavuz Alango, İstanbul, 1986, ss. 336, 340, Firas a.g.e., s. 92, Mahkeme kayıtlarında geçen işbirliği yapılan örgütler şunlardır. "Filistin Demokratik Cephe yanında (Circ Habbas'ın) İlerici Kürtler, İşçinin Sesi, FDKC, El-Fetih, FHKC, Asala, Suriye Komünist Partisi, Lübnan'da Vatan birliği, İran'da Halkın Fedailer'i"; 7'nci Kolordu a.g.g.k., s. 89

126 Suriye ve Uluslararası Terörizm, Ankara, 1996, s.13, İdeolojik benzerlik için. Bkz. Nayif Havatme, Filistin'de Halk Savaşı ve Ortadoğu, çev. Mehmet Emin Bozarslan, İstanbul, 1970, Cengiz Çandar, Direnen Filistin, İstanbul, 1977, ss. 409, 432.

127 Parti Tarihi a.g.e., s. 62

128 Parti Tarihi a.g.e., s. 74

129 Cumhuriyet, 4 Haziran 1982. Parti Tarihi a.g.e., s. 72, Milliyet, 4 Haziran 1982, Fahir Armaoğlu, Filistin Meselesi ve Arap-İsrail Savaşları (1948- 1989), Ankara, 1989. Cengiz Çandar, Tarihle Randevu, İstanbul, 1984.

130 Parti Tarihi a.g.e., s. 73, Ersever a.g.e., s. 73, Öcalan, Nasıl Savaşmalı a.g.e., s. 243

ülkesinde kalmalarına izin vermeyeceğini" açıkladı.¹³¹ Bunun üzerine de FKÖ'nün Yunan gemileri ile Tunus'a gitmesi kararlaştırıldı.¹³² Ancak hemen bunun ardından Suriye, yakın ilişkide olduğu grupların, ülkesinde kalmasına izin verdi.¹³³ Bu şanslı gruplardan birisi de Öcalan'ın PKK'sıydı. Gerçi Öcalan bu konuyu çözmek için Bulgaristan'a kadar gitti.¹³⁴ Bu görüşmeler sonunda silahlı militanların öngörülen yeni alanlara taşınma zamanı geldiği görülmüyordu. Öcalan'ın PKK'sının da İran'da üslenmiş olan Irak-KDP kontrolündeki Kuzey Irak-Türkiye sınırına yerleştirilmesi kararlaştırıldı.¹³⁵ Yerleştirme 1982 yılı "Eylül, Ekim, Kasım" aylarında sürdü.¹³⁶ Ancak Öcalan, örgüt merkezini Suriye'de bıraktı. Bu politika Suriye için ülkede devam eden Müslüman Kardeşler ayaklanmasında geri bölge rolü oynayan Irak'a politikaları ile de hasım kabul edilen Türkiye'ye karşı koz sağlayacaktı. Merkezin Şam'da kalmasıyla da silahlı gücün kontrolünü daha yakından elinde tuttu.¹³⁷ Öcalan'ın başında bulunduğu ve doğrudan kontrolünde olan Helve Kampı bu destekle 1986'dan itibaren işlevine uygun silahlı eğitim merkezi olarak "Mahsum Korkmaz Akademisi", kısaca "Akademi" adını aldı. PKK için Suriye himayesindeki bu bölgenin önemini ise Öcalan, şu şekilde ifade ediyordu.

"Hareketimizin beslendiği bir alan olarak varlığını sürdürcektir. Hele hele Avrupa'nın zaman zaman partiyi içine düşürdüğü güç durum yine ülkedeki silahlı

131 *Cumhuriyet*, 10 Temmuz 1982, "Suriye gerillaları kabul etmiyor." 17 Temmuz 1982, "Suriye, FKÖ gerillalarını kabul etmeyeceğini resmen açıkladı".

132 "Yunan gemileri ile Tunus'a giden gerillalar ağır silahlarını da Kıbrıs Rum Kesimine bıraktılar". *Cumhuriyet*, 25 Ağustos 1982

133 *Cumhuriyet*, 30 Ağustos 1982, Suriye'de kalan Öcalan gibi şanslı bazı gruplar daha vardı. Bunlar Öcalan'ın elinden tutan ve ona Eğitim imkanı sağlayan kamplarında barındıran gruplardı. "Batı Beyrut'tan ayrılan 750'yi aşan gerilla ile birlikte önceki gün Suriye'nin Tartus limanına gelen dört Filistinli lider," büyük bir törenle karşılandı. Filistinli liderleri taşıyan Yunan feribotu "Santorini" limanda bekleyen kalabalığın sevgi gösterileri arasında yanaştı. FHKC Lideri George Habbaş, "Filistin Demokratik Kurtuluş Cephesi Nayif Havetme, 'FHKC Komutanı Ahmet Cibril ve Talat Yakup Suriye Başbakan yardımcısı ve diğer yüksek rütbeli ilgililerle karşılandı."

134 Abdullah Öcalan, *Savaş Bizde Bir Yaşam Tarzıdır*. Şam 1995, s. 270

135 İran'la ilgili bölümde açıklandığı üzere Barzani buna mecbur kalıyordu. İran'ın isteği üzerine Şam'a gelmiş Öcalan ile görüşmüştü. bkz. *Suriye ve Uluslararası a.g.e.*, s. 41 Serxwebun, Temmuz 1983, S. 19

136 Öcalan, *Nasıl Savaşmalı*. a.g.e., s. 243

137 Bu dönemde Kuzey Irak'ta ki silahlı güçlerin sevk ve idaresi için gidenlerden, Öcalan "Şam'da kalanlar bizi ölüme gönderdiler kendileri rahat rahat yaşıyorlar" şeklinde şikayetler almaktadır. Bkz. Abdullah Öcalan, *Parti Yönergeleri Cilt III* Şam, 1987, s. 182, 183

mücadelenin içine girdiği güç durumlar göz önüne getirildiğinde, bu alanın aynı zamanda parti için bir korunma alanı olduğu gerçeği çok daha iyi anlaşılmaktadır."¹³⁸

Öcalan Suriye'de ki kamplarda 1994 yılına kadar "15 bin gerilla eğittiğini" ifade etmektedir.¹³⁹ Türkiye'den görüşmelerde bulunmak için Suriye'ye giden İçişleri Bakanı İsmet Sezgin, Nisan 1992'de Şam'a yaptığı gezi sonrasında gazete-cilere şunları söylüyordu.

"Biz dedik ki, heyetinize bütün belgeleri verdik. İsterseniz daha da veriz, ancak Esad "ilk kez duyuyorum dehşete düştüm" dedi.¹⁴⁰ Esad gibi bir diktatör yirmi iki yıl iktidarda olduğu ülkesinde hayret ifadeleri kullanarak durumdan haberdar olmadığını açıklıyordu. Öcalan'a göre ise burası "Hareketin merkezi Komuta sisteminin oturduğu alandı.¹⁴¹ Komuta merkezinin yanında bu ülke topraklarında PKK gittikçe kurumsallaşıyor ve kök salıyordu.

Suriye'deki gelişmeler farklı bir misyonda yüklenmişti. Bu da Suriye de yaşayan Kürt nüfusun özellikle Türkiye sınırı boyunca örgüte kazandırılmasıydı. Böylece Suriye kendi Kürt nüfusunun siyasal taleplerini Türkiye'ye yönlendirmek-teydi. Üstelik bunu kendi kontrolü altında yapıyordu. Bu durum Türkiye'ye karşı Suriye'ye örtülü saldırı imkanı veriyordu. Bunun için de Suriye Kürtleri arasında PKK'nın örgütlenmesine izin verdi. Bu bölgeyi kullanan PKK'da yeni örgütlenme modelleri geliştirdi. Suriye, "1987 yılı sonlarına kadar silahlı savaşımın ana besin kaynağı " olurken, "her yıl ortalama 1000-1500" kişinin eğitiminin yaptırıldığı ifade ediliyordu.¹⁴² Başka bir kaynağa göre de 1987-1992 döneminde eğitilen silahlı mil-itan sayısı "10 binin üzerindiydi."¹⁴³

138 Abdullah Öcalan, *Parti Önderliğinin Ocak Çözümleri* 15-30 Ocak 1989, Şam, 1989 s. 318

139 Abdullah Öcalan, *PKK V. Kongre gerçeğine Doğru yaklaşım*, Ekim 1994 Çözümleri Cilt II, Şam 1995 s.87, Öcalan, 14 Ekim 1994 Tarihli Konuşmasında şunları söylemektedir. "Tarihte hiçbir kişinin yapamadığı kadar adam eğittim . Düşünün yurt dışında hiç kimsenin yapamadığını yaptım. Tarihte örneği yoktur."

140 *Cumhuriyet*, 17 Nisan 1992

141 *Kürdistan da Gerilla Gerçekliği Hareket ve Çalışma Kılavuzu*, Şam, 1991, s. 11.

142 *PKK ve Vnci Kongre Gerçeği* a.g.e., s.8 7, Aynı günlerde Başbakan Özal şu açıklamayı yapıyordu. "Niçin Suriye'yi devamlı gündeme getiriyorsunuz ? Aynı şeylere sizde mi alet oluyorsunuz ? Ben açıkça söyledim. Kimsenin toprağında kim-seyle işiyle işimiz yok. Bakınız baraj yapıyor. Ortaya birtakım laflar atılıyor, barajları tahrip edecekmiş suyu kesecekmiş gibi. Yani neredeyse iki ükkeyi durup dururken bir takım çevreler karşı karşıya getirmek istiyormuş gibi bir tavır var . Bunlara biraz dikkat edin." *Cumhuriyet*, 13 Kasım 1986.

143 *V. Kongreye Sunulan Eyalet Raporu*. a.g.e., s. 804

Ancak körfez krizinin ortaya çıkardığı siyasi gelişmelerde Irak'a karşı Türkiye ile aynı safta yer alan Suriye, PKK'ya sağladığı siyasi ve askeri desteği bir süre askıya aldı. Konuya ilişkin açıklama Nisan 1992'de yapıldı.¹⁴⁴ Ancak uygulama daha ileri bir tarihte gerçekleştirilecekti.¹⁴⁵ Bu karar da etkili olan sebeplerden birisi Türkiye'nin Kuzey Irak'ta ilgili verdiği sözlerdi. Diğeri ise PKK'nın eylemlerinin Türkiye'de geldiği aşamanın Suriye'de uyandırdığı "başarılı olabilir mi" endişesiydi. PKK'nın eylemlerinin gerilladan üst aşamaya taşınmaya başladığı bu tarihlerde Suriye kendi çıkarları açısından istenenden fazla gelişme gösteren PKK'yı Türkiye'ye budattırıyordu. Görünür sebep ise, "Lübnan'ın tutumu ve uluslararası baskıları" bunların sonucunda "Sonbahar 1992'de Akademi kapandı."¹⁴⁶ Suriye ise Öcalan'ı Merkezi ile birlikte el altında tuttu. Her ne kadar "Akademi resmen kapanmış olsa da bunun bir devamı olan ufak çaplı eğitimler devreler biçiminde sürdürüldü."¹⁴⁷

Bu girişime zamanlama açısından bakıldığında PKK Kuzey Irak'ta güçlenmiş, Türkiye sınırı boyunca önemli bir bölgenin denetimini ele geçirmişti. Bu nedenle de silahlı eğitimin yapılacağı "eğitim merkezlerini" Kuzey Irak ve Türkiye içlerine taşınmaya başladı. Ancak Eylül 1992'den itibaren Kuzey Irak'ta meydana gelen gelişmeler, Türkiye'nin Kürt gruplar üzerinde etkinliğini arttırmasına neden olurken, bir yandan da PKK'yı Kuzey Irak'ta etkisiz hale getirdi. PKK'nın tek yanlı olarak Mart 1993'te ilan ettiği ateşkes sonrası çatışmalar yoğunlaştı. Askeri baskının artması, PKK'nın Suriye için öngörülen fonksiyonlarını yerine getirememesine neden oluyordu. Türkiye'de sürdürülen silahlı mücadelenin boyutlarını gerilladan, hareketli savaşa çıkarma çabaları sonuç vermedi, en önemli problem de yetersiz "Komutanlık"tı. Komuta yetersizliği PKK'yı zorlamaya başlamıştı. Irak'la ilgili

144. Suriye anlaşmaya uygun hareket ettiğini göstermek üzere harekete geçerek kamuoyunu yönlendirmeye başlıyordu. Bu amaçla da PKK'nın Avrupa sözcüsü "10 gün önce kampı boşaltmaya başladıklarını, anavatanı taşıyacaklarını orada ki 11 askeri üssümüze gidiyoruz" diyordu. *Cumhuriyet*, 8 Mayıs 1992

145. *Cumhuriyet*, 20 Nisan 1992 İçişleri Bakanı Sezgin Şam gezisini değerlendirirken "Yeni bir devir başlamıştır."

146. Eyalet Raporu a.g.r., s. 805, Daha Mayıs ayından itibaren basında bu yönlü haberler çıkıyordu. *Cumhuriyet*, 8 Mayıs 1992 *Cumhuriyet*, 26 Eylül 1992, *Milliyet*, 23 Eylül 1992. "Lübnan PKK ve Dev-Sol kampları el koyuyor." Ankara'ya gelen Suriye İçişleri Bakanı "Başbakan Demirel'e Suriye içerisinde PKK'nın bütün hareketlerini yasakladıklarını" ifade ediyordu. *Milliyet*, 18 Eylül 1992.

147. Eyalet Raporu. a.g.r., s. 805

gelişmeler, Türkiye'nin sıkıştırılması gerektiğini ortaya koyuyordu. Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in İsrail'i ziyaretine denk gelen günlerde Suriye silahlı potansiyeli ezilmeye doğru giden PKK'yı içine düştüğü durumdan kurtarmaya girişti. Suriye ve Türkiye'nin karşılıklı suçlamalar ve açıklamalarının ardından,¹⁴⁸ ideolojik ağırlıklı eğitimin yapılacağı, siyasi nitelikli "Kadro eğitiminin yapılacağı", "Parti Merkez Okulu 1993 Kasım'ında faaliyete geçirildi.¹⁴⁹ Bu okulda her devre "250-300 " kişi eğitim görüyordu ve sayıları 1994 yılında "1000"i buldu.¹⁵⁰ Parti, Merkez Okulu ise şu şekilde tanımlanıyordu:¹⁵¹

"Sadece bir eğitim merkezi değil aynı zamanda her türlü sorunun çözümlendiği ve dünyanın her alanındaki parti faaliyetlerinin örgütlenip yönetildiği bir alandır." Bu tanım Suriye'nin PKK'ya sağladığı hizmetlerin niteliğinin en özlü tanımıdır.

Suriye'de Kürt nüfusun yaşadığı bölgelerde PKK'nın çalışmalarına göz yumulmaktadır. Geri cephe rolü oynayan bu bölgeler "binlerce kadro ve savaşçı ile büyük miktarda maddi destek ve katkı" sağlamaktadır.¹⁵² PKK'nın bölgedeki etkinliği 1982'den beri sürekli artarken 1990 sonrasında daha da derinleştirilip sistemli hale getirildi.¹⁵³ Körfez krizi sonrasında Kuzey Irak'ta ortaya çıkan boşluğun Türkiye tarafından doldurulması endişesi taşıyan Suriye, PKK'nın sayı itibarı ile bunu engellemesinin mümkün olmadığını gördüğü dönemlerde, faaliyetlerini arttırmasına izin veriyordu. Ancak fazla güç büyüttüğünde ise desteğini kısarak, büyümeye engel oldu.

PKK için Suriye'deki en büyük potansiyeli çatışmalarda ölen veya silahlı olarak faaliyet gösteren milîtanların aileleri oluştuyordu. Suriye'li Kürt'leri içine alan "cephe örgütlenmesi" tamamlandı.¹⁵⁴ Bu aileler, kadın, çocuk, gençlik olarak

148 Başbakan Çiller'in gönderdiği Büyükelçi Vural'ı bekleten Esad, PKK'yı desteklemiyoruz diyordu. *Cumhuriyet*, 9 Kasım 1993, *Milliyet*, 3 Kasım 1993

149 a.g.r., s. 805

150 a.g.r., s. 805

151 a.g.r., s. 805

152 a.g.r., s. 792

153 a.g.r., s. 792

154 Vanlı, a.g.m., s.174, 175

kendi içinde bölümlendi.¹⁵⁵ Kadın örgütlenmesi en fazla sonuç alınan birimdi.¹⁵⁶ "Yurtsever Gençlik Birliği" adı altında örgütlenen gençlerden ise Silahlı gruplara yoğun katılım oluyordu. Bu nedenle de PKK'lı militanlar arasında çok sayıda Suriye uyrukluyla rastlamak mümkündü. Bunların büyük kısmı da her ne kadar Suriye'de yaşasalar da zaten 1963'ten beri Suriye vatandaşı sayılmıyordu. Üstelik PKK'ya katılanlar Suriye ordusunda askerlik hizmetinden muaf tutuluyorlardı. Çocuk örgütlenmesi ise geleceğe yönelik olarak çalışıyordu.

Suriye'de "Koma Fen" adı altında faaliyet gösteren organizasyon ise, "Kürt Kültür ve Folkloruna" yönelik etkinliklerini de daha çok "özel günlerde" sergiliyor- du. Özellikle Türkiye ve Kuzey Irak'taki çatışmalarda yaralanan veya hastalanan militanlar "Suriye'ye aktarılmasıyla birlikte bunların her türlü tedavi ve ihtiyaçları hastane komisyonu tarafından" karşılanmaktadır.¹⁵⁷ Suriye'deki Kürt'ler arasında yoğun bir propaganda faaliyeti sürdürülmekte bunun içinde özellikle "video ve teyp kasetleri" kullanılmaktadır. Çeşitli dergiler çıkarılırken, toplanan lojistik maddeler önemli bir yekün tutmaktadır. Türkiye ile olan sınır boyunca da "kaçakçılık ve kurye sistemi" işletilmekte, böylece hem gelir elde edilmekte, hem de silah ve malzemelerin Türkiye içlerinde faaliyet gösteren militanlara ulaştırılması sağlan- maktadır.¹⁵⁸

PKK için Suriye vazgeçilmez bir geri bölgedir. Ancak geline nokta da PKK'da Suriye için bölge politikalarında vazgeçilmez bir unsur olmuştur. Çünkü ülkede yaşayan Kürt nüfusun hemen tamamı bu organizasyona dahildir. Başlangıçta Suriye, SSCB'nin Ortadoğu politikası ile ilgili olarak PKK'yı himaye etmişse de bölgede ve dünyada hızla gelişen olaylar bu beraberliğe umulandan daha fazla misyon yükledi. Şüphesiz bunda Türkiye'nin sebebi bir türlü anlaşılmayan tutumu da rol oynadı. Suriye sürekli Lübnan'ın içinde bulunduğu

155 a.g.r., s. 793, Bu örgütlenmenin geldiği boyut için bkz. Abdullah Öcalan-Yalçın Küçük, *Kürt Bahçesinde Sözleşti*, Ankara, 1993. S. 293. "PKK, özellikle Suriye olmak üzere iki kanat Kürt halkı üzerinde büyük prestij toplamayı başardı. Suriye'de, Suriye Kürtlerine yönelik bir askeri eylemlilikten ve açık bir siyasal güç toplamaktan özenle kaçındı, ancak Suriye Kürtleri'nin pekekeleştiğine kesin gözüyle bakıyorum. Özellikle Türkiye sınırına yakın yerlerdeki yoğun Kürt köyleri, çok sağlam PKK semi- patizanları durumundadır. Hafız Esad'ı buna hesaba katmak zorundadır." "Şam, bir süre için Apo ve PKK çalışmaları için mekan olmakla kendisini güvenceye almış olmaktadır. Şam'ın Apo ve PKK'ya karşı açık bir düşmanlığı, sıcak mücadeleleri bu günkü Suriye sınırları içine kayması sonucunu doğurabilecektir."

156 YAJK I ncı Ulusal Kadın Konferansına Sunulan Rapor. s. 90

157 a.g.r., s. 794

158 a.g.r., s. 794

durumu ileri sürerek "Öcalan bizde değil" politikasını büyük bir pişkinlikle sürdürdü. Yıllar sonra, resmi görüşmelerde Öcalan ve PKK'nın ülkesinde olduğunu ilk defa duyduğunu ifade eden Esad hayretini bile gizleyememişti. Suriye, Türkiye politikalarında kesinlikle değişiklik yapmadı ve PKK'yı her durumda yedekte tuttu.

Öcalan zaman zaman PKK'nın, Suriye ile olan ilişkilerini açıklamakta zorlandığını görmekteyiz. Bu ilişki kimi zaman "diplomasi"¹⁵⁹ ile kimi zaman "misafirperverlik"¹⁶⁰ kimi zamanda "ilericilik" olarak açıklanmaya çalışıldı. Bu düzlemde elde edilmek istenen sonuçlar ve hareket tarzı sadece Suriye PKK ilişkisi ile açıklanması mümkün görünmemektedir. Dikkat edilirse özellikle Suriye ve İran PKK'ya dayalı politikalarını birlikte organize ettiler. Bu noktada kararlar tek merkezli alınırken, uygulamalar ise çok noktalı olarak hayata geçirildi. Taraflar Türkiye'ye yönelik çıkar hesaplarını aynı düzlemde buluşturdular ve kolaylıkla hayata geçirdiler. Şüphesiz bunda Türkiye'yi yönetenlerin payı da oldukça yüksekti.

C. IRAK VE PKK

Irak'taki Kürt nüfus farklı kaynaklara göre değişiklik gösterse de üçmilyon dokuzyüzbin civarındadır. Sosyal yapıya hakim olan iki unsur aşiret ilişkileri ile, tarikat ilişkisidir.¹⁶¹ Irak'ta Kürt'ler Türkiye ve İran sınırı boyunca yaşamaktadırlar. Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde uluslararası kıskırtmalar sonunda, merkezi otorite ile ilişkileri ihtilaflı olan Kürtler, I.nci Dünya savaşı sonrasında önce bölgedeki İngilizlere daha sonra da Irak hükûmetine karşı ayaklandılar. Bazı dönemlerde ise yönetim ile uzlaştılar.¹⁶²

159 İsmail Beşikçi, *PKK üzerine Düşünceler*, Özgürlüğün Bedeli, İstanbul, 1994, s. 149

160 Rafet Ballı, *Kürt Dosyası*, İstanbul, 1991, s. 306

161 Bkz. Martin van Bruinessen, *Kürdistan Üzerine Yazılar*, çev. Nevzat Kırac v.d., İstanbul, 1992 s.s.7-123

162 Irak Kürt Hareketlerinin gelişimi ve tarihi zemin için bkz. Sinan Marufoğlu, *Osmanlı Döneminde Kuzey Irak*, İstanbul 1998, E. B. Soane, *To Mesopotamia And Kurdistan In Disguise*, London, 1926. Arnold T. Wilson, *Mesopotamia, 1917-1920*, London, 1931. Arnold T. Wilson, *Loyalties Mesopotamia 1914-1917*, London, 1930. Refik Hilmi, *Anılar*, Şeyh Mahmud Berzenci Hareketi, İstanbul, 1995. Mirm Kemal Öke, *Musul ve Kürdistan Sorunu 1918-1926*, Ankara, 1992. Martin van Bruinessen, çev. Nevzat Kılıç v.d. *Kürdistan Üzerine Yazılar*, İstanbul, 1992. Ahmet Mesut, *İngiliz Belgelerinde Kürdistan 1918-1958*, İstanbul, 1992. *Musul Kerkük Sorunu ve Kürdistan'ın Paylaşımı* (Milletler Cemiyeti Tarafından 30 Eylül 1924 tarihinde oluşturulan komisyon raporu.), İstanbul, 1991. M. Emin Zeki, *Kürdistan Tarihi*, İstanbul, 1977. M.S. Lazarev, *Emperyalizm ve Kürt Sorunu (1917-1923)*, çev. Mehmet Demir, Ankara, Baskı Yılı yok. Abdulhaluk Çay, *Her Yönüyle Kürt Dosyası*, İstanbul, 1994. Hikmet Uluğbay, *Petropolitik* Ankara, 1995. Halfin, *19. Yüzyılda Kürdistan Üzerinde Mücadele*, çev. Yok, Ankara, 1976. C. J. Edmonds, *Kurds Turks And Arabs (Politics, Travel and Research in North-Eastern Iraq)*, Londo, 1957.

Irak yönetimine karşı mücadele eden Kürtler, aşiret yapısını temel alarak örgütlendiklerinden farklı siyasi dönemlerde kendi aralarında da bazen birleşirken bazen de bölündüler. Bu bölünmede komşu ülkelerin etkisi, ideolojik ve dini anlayış farklılıkları da önemli bir rol oynadı.¹⁶³ Bu politik ortamda çok kısa zaman içinde dostluklar düşmanlıklara, düşmanlıklar dostluklara dönüştü. Buna Irak'ta hüküm süren istikrarsız siyasal yapıda eklenince konu daha da karmaşık hale geldi.

Bir dizi çatışma ve anlaşmayı takip eden olayların ardından Soğuk Savaş döneminin asıl gelişmesi, Barzani'nin 1959 yılında Irak Kralını deviren darbe sonrasında Irak'a dönmesi ile başladı. Irak'a dönen Barzani, buradaki Kürt'lerin politik durumunu açıklığa kavuşturmaya çalışırken bir yandan da komşu ülkelerdeki Kürtçülük çalışmalarını organize etmeye başladı. Ancak bu gelişmeleri takip eden günlerde Barzani ile Hükümet arasında anlaşmazlık baş gösterdi. Buna bağlı olarak Kürt hareketi de Talabani ile Barzani arasında bölündü. Talabani yeni yönetim ile işbirliği yaparken bir yandan da politik kimliğini Marksizmle tanımlamaya başladı. Bu durum bölgedeki çatışmaları Soğuk Savaş mantığına göre şekillendiriyordu. Barzani ABD'leri ve İran tarafından desteklenirken, sol kimlik ile "tanınan/tanıtılan" hükümet kuvvetleri ve işbirlikçisi "ilerici" Talabani ise Sovyetler Birliği tarafından destekleniyordu. Barzani ile Hükümet kuvvetleri arasındaki çatışmalar devam ederken İran'a tavizler veren Irak yönetimi, Cezayir'de yapılan anlaşma, Kürt grupları büyük bir şaşkınlık içinde ortada bıraktı. Irak kuvvetleri karşısında yenilgiye uğrayan Barzani'nin başında bulunduğu Kürt'lerin büyük çoğunluğu İran'a sığınmak zorunda kaldılar.¹⁶⁴ Bir kısmı ise yasal olmayan yollarla Türkiye'ye girip sınıra yakın yerlere yerleştiler.

Barzani, Türkiye sınırı boyunca yerleşmiş olan aşiretler üzerinde etkili iken, Talabani daha güneyde yerleşmiş aşiretler üzerinde Barzani'ye göre daha az etkili idi. Barzani taraftarlarını ülkeden süren yönetim bir süre sonra da işbirliği yaptığı Talabani ile Komünist Parti taraftarlarına karşı sindirme ve imha hareketine girişti.¹⁶⁵

163 Yakın dönem farklılaşma ile ilgili gelişmeler için bkz. A. Şerzad, *Irak'ta Kürt Hareketi : 1975-88, Kürtler a.g.e., ss.138,146.* Michael M.Gunter, "Kuzey Irak'taki PDK-YNK Çatışması", Serbesti, Şubat 1999 S. 3. Martin van Bruinessen, *Ağa, Şeyh ve Devlet*, çev. Remziye Aslan, İstanbul, 1992.

164 *Irak Kürt Halk Hareketi ve Bass İrkçiliği*, Ankara, 1975, Anlaşma, 6 Mart 1976'da imzalandı., Bkz. Ballı, a.g.e., ss. 479,504.

165 Irak'ın Sovyetler Birliği ile ilişkileri için bkz. Arı, a.g.e., s. 89

Bunun üzerine Talabani'de Irak ile ilişkileri gerginleşmeye başlayan Suriye ve Lübnan'a yerleşti. Suriye'de bulunduğu dönemde ise diğer Marksist Kürtçü gruplarla bir araya gelen¹⁶⁶ ve Suriye KDP tarafından da desteklenen Talabani, Türkiye'deki KİP'cilerle işbirliği yaparak tekrar Kuzey Irak'ta güç oluşturmaya, silah ve militan toplamaya çalıştı.¹⁶⁷

Türkiye -Irak sınırı boyunca yerleşmiş olan Türkiye'deki aşiretlerde Barzani'yi desteklediler. Barzani'yi desteklemekteki en önemli neden ise, sınır kaçakçılığıydı. Barzani ve Talabani kendilerine yakın grupları kullanarak Türkiye topraklarında üstünlük kurma mücadelesine giriştiler. Talabani bölgede üstünlük sağlar ve bir kanal oluşturabilirse, Avrupa'dan ve Suriye'den sağladığı silahları Türkiye üzerinden Irak'a göndererek geride kalan adamlarını silahlandıracaktı.¹⁶⁸ Donattığı güçlerini aynı yolu takip ederek Suriye'ye geçirerek Suriye sınırından Irak'a yönelik silahlı hareket geliştirmeyi planladı. Bu girişim Kuzey Irak'ta Barzani'ye karşı Talabani'ye üstünlük sağlayacaktı. Aslında Talabani'nin Suriye tarafından desteklenmesinin ardında gerginleşen Suriye Irak ilişkileri ile Kürt meselesinin kontrolünün ABD'leri tarafından kaybedilmesi söz konusuydu. Bu amaçla da Suriye'den giren silah ve cephaneler Türkiye üzerinden Kuzey Irak'a aktarılmaya başlandı.¹⁶⁹ Ancak bazen işler planlandığı gibi gitmedi ve silahların bir kısmı Türkiye'deki işbirlikçiler tarafından köylülere satıldı bir kısmı da yakalandı.¹⁷⁰ Talabani bu konuda masraflardan kaçınmadığı gibi oldukça da cömert davrandı. Barzani'ninin bu gelişmelere ilk tepkisi, kendisine bağlı Türkiye'deki siyasal oluşumu aracılığı ile gerçekleşti. Türkiye toprakları içindeki taraftarlar arası ilk silahlı çatışmada yedi Talabani taraftarı öldürüldü.¹⁷¹ Ancak silah geçişini mutlaka

166 Sıraç , a.g.e., s. 67. "İlişkileri bir düzene sokmak için Ömer, Zerruk ve Necmettin'den oluşan bir heyet Şam'da Talabani'yi ziyarette gittiğinde "

167 KİP , T-KDP'den ayrılan ve kendisinin Marksist olduğunu belirten Türkiye'de kurulu Kürtçü grup. Bkz. Ballı, a.g.e.s. 309, 310, Talabani'nin bu konudaki en büyük işbirlikçisi Necmettin Büyükkaya' idi. Büyükkaya, İstanbul DDKO'nun ilk başkanıydı. Bkz. *Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi*, Cilt, 7, s. 2132, İstanbul, 1988

168 Bilgin, a.g.e., s. 67

169 Bilgin, a.g.e., s. 67, Suriye'den gönderilen 400 Kalaşnikof'un 200' ü Türkiye'de satılınca konu hakkında Talabani'ye bilgi verilmiş, Talabani çaresiz "silah varabilsin de ne kadar varabiliyorsa varsin" diyordu.

170 *Cumhuriyet*, 14 Ağustos 1976. "623 adet Mavzer ele geçirildi."

171 Bilgin, a.g.e., s. 94, *Cumhuriyet*, 31 Ekim 1977, "Sınırı geçerek Türk topraklarında çatışan Irak'lılar den 7' si öldü, Türkiye dışından gelen iki grubun büyük bir çatışmaya girdiği anlaşılıyor."

sağlamak isteyen Talabani gizlice geldiği Türkiye'de, Barzani taraftarları ile konuyu bir protokole bağladı.¹⁷²

İşin peşini bırakmayan Talabani, Türkiye sınırlarından mutlaka geçmesi gereken silahlar için şansını denemek üzere, önce bir temsilcisini KİP ileri gelenleri ile görüşmeye gönderdi. Görüşme Ankara ve İstanbul'da başarılı geçmiş gibi görünüyordu. Görüşme sonunda ikmal yolu kullanılabilecek gibiydi. Temsilciler arası görüşmenin ardından 22 Temmuz 1977'de Talabani'nin kendisi gizlice Türkiye'ye girdi. Önce, İstanbul'a geçti, oradan da geldiği Ankara'da Kemal Burkey'la görüştü. Ardından Diyarbakır ve Van'da bir dizi görüşme yaptıktan sonra Kuzey Irak'a döndü.¹⁷³

Ancak çok geçmeden Irak'ta yeniden Talabani ve Barzani taraftarları arasında silahlı çatışma başladı. Bu çatışmalardan en büyüğü Şemdinli bölgesinde meydana geldi. Bu çatışmaya iki taraftan binlerce kişi katıldı ve günlerce sürdü. Talabani'nin adamlarının İran'dan gelerek Türkiye içerilerinden Kuzey Irak'a geçme çabaları Barzani taraftarı Türkiye'deki aşiretler tarafından engellendi, yüzlerce Talabani taraftarı öldürüldü, bir kısım da esir alındı.¹⁷⁴ Çatışmada yaralanan ve ağıltıktan kaçamayanlar ise bir süre sonra Türk jandarması tarafından yakalandı.¹⁷⁵ Basına yansıyan haberlere göre ise çatışmalar dışarıdan gelmişlerdi. Olay Türk makamlarınca çok sonra duyulmuş müdahale bile edilememiştir.¹⁷⁶ Dönemin Ana

172 Bilgin, a.g.e., s. 95

173 Bilgin, a.g.e., s. 125, Yeni Asır, 12 Temmuz 1978

174 Cumhuriyet, 20 Haziran 1978, Tercüman, 20 Haziran 1978. "Barzani ve Talabani Kuvvetlerinin topraklarımızda çatıştığı doğrulanıyor.", Ölümlü olayların çokluğunun nedenlerinden birisi de Talabani taraftarlarına Türkiye'de teslim edilecek bir kamyon dolusu tüfeğin nerede teslim edileceği konusunda anlaşmazlık çıkmasından kaynaklanıyordu. Talabani'nin adamı olan Büyükkaya bir kamyonu doldurduğu tüfekleri Hakkari'ye getirmiş ancak yerine iletememiştir. Necmettin Büyükkaya, Kalemimden Sayfalar, Stockholm, 1992, aktaran Bilgin, a.g.e., ss. 128, 133

175 Hürriyet, 28 Haziran 1978.

176 Basın'da çıkan haberlere göre çatışmaya katılanlar "7 bin kişilik Barzani ordusu ile 2500 kişilik Talabani ordusu" tarzında daydı. Hürriyet, 18 Haziran 1978. Aynı gün açıklama yapan İç işleri bakanı İrfan Özyıldırım'a göre ise "bu bir "Mera anlaşmazlığı" idi.

muhalefet Partisi lideri Başbakan'dan açıklama istiyordu.¹⁷⁷ Gelişmelere tepki gösterenlerden birisi de Türkiye İşçi Partisi oldu. İdeolojik yakınlığı nedeniyle "ilerici" Talabani'den yana tavır koyarak açıklama yaptı. Bu olayda "soldaki ilerici kanat önemli bir darbe yemiştir" açıklamasını yapıyordu.¹⁷⁸ Bu gelişmeler sonucu Kürt gruplar kendi aralarında yeniden ayrışırken Talabani'de Türkiye'de işbirliği yapması gereken yeni bir ortak bulacaktı. Bu yeni ortak benzer politik görüşte olan "sosyalist" ve "Barzani 'yi ilkel feodal" olarak tanımlayan, Öcalan olacaktı.

Farklı politik destek kulvarındaki Kürt örgütler arasında çatışma Mardin'de yoğunlaşırken, Barzani taraftarları PKK'yı Hakkari bölgesine sokmayacaklarını açıklıyorlardı. Bu nedenle PKK başlangıçta Barzani'nin etkili olduğu Irak sınırı boyunca varlık gösteremedi. Talabani ağır kayıplarının ardından çalışmalarına Suriye'de devam etti. Gücünün önemli bir bölümünü de yitirdi. Ancak bölgenin oynak politik ortamı çok kısa sürede yeni fırsatlar ortaya çıkaracaktı.

Şam'a gelen/getirilen Öcalan'la Talabani'nin ilişkileri sıkılaştırılıyordu. İran'da Humeyni rejimi ile başlayan Kürt ayaklanması, Talabani ile Öcalan'a yeni fırsatlar sağladı. Talabani yeni rejimi desteklediğini açıkladı. Hemen ardında da isyan eden Kürt'lerle ilişkiye geçti ve PKK'lılara da bu bölgede ilişkiler kurdurdu.

Bu gelişmelerin ardından başlayan İran ile Irak arasındaki savaş döneminde Irak, İranlı Kürt muhalifleri, İran da Iraklı Kürt muhalifleri himaye etmeye ve silah yönünden desteklemeye başladı.¹⁷⁹ Ancak arazinin coğrafi yapısı, savaşan iki tarafın da kendi topraklarını tam kontrol etme imkanı vermedi. İran'dan giren Kürt gerillalar Irak hükümet kuvvetlerine saldırılarını sürdürdüler. Sıkışan silahlı gruplar ise hemen İran'a veya Irak'a geçtiler.

İran-İrak savaşının başladığı günlerde Türkiye'de gerçekleşen 12 Eylül 1980 askeri harekati üzerine çok sayıda, değişik örgüte mensup militan yurt dışına kaçtı.

177 Basın toplantısı düzenleyen Ana muhalefet Partisi Lideri Süleyman Demirel ise şunları söylüyordu. "Hakkari'de yabancı uyruklu kişilerin savaşa tutuştukları, köylerimizi işgal ettikleri hakimiyetleri altına aldıkları bu işin günlerce devam ettiği. Yabancı uyruklu ve silahlı kimseler millî hudutlarımızı aşarak, vatan topraklarına giriyor, hükümet ses çıkarmıyor. Devletimizin hükümrânlık hakkı, ülkemizde savaşan silahlı yabancılara terk ediyor." *Yeni Asır*, 23 Haziran 1978.

178 *Cumhuriyet*, 18 Temmuz 1978

179 *An*, a.g.e., s. 182, 183. Armaoğlu, a.g.e., ss. 773, 779

Özellikle Kürt hareketine katılanlar, ideolojik eğilimlerine göre alan belirlerken bir kısmı da Talabani'nin bölgesine giderek Kuzey Irak'ta üslenmeye başladı.¹⁸⁰ Ancak Barzani, Türk devleti ile ilişkilerinde oldukça dikkatli davranarak başlangıçta bu tür bir ilişkiden uzak durdu. Çünkü istikrarsız olan Irak ve İran ilişkilerinde bir de Türkiye ile sorun yaşamak istemiyordu. Buna bir bakıma mecburdu. Çünkü tüm gıda akışını Türkiye'den kaçakçılar vasıtasıyla sağlıyordu. Barzani başlangıçta İran'daki Kürt ayaklanmalarına karışmadı. Daha sonra başlayan savaşla birlikte ise İran'la ortak düşman Irak'a karşı işbirliğine giderek mücadeleyi genişletti.¹⁸¹ İran hükümet kuvvetlerine karşı savaşılan I-KDP'ye karşı da silahlı mücadeleye girdi. Diğer Iraklı Kürt grup lideri Talabani ise başlangıçta İran devrimini destekliyorum açıklamasına rağmen bir süre sonra Kasımoğlu I-KDP'nin yanında İran'a karşı savaşa girdi. Artık saflar ve ittifaklar yavaş yavaş yeniden şekilleniyordu. Barzani, İran İslam Cumhuriyeti Ordularının yanında Irak ve İran-KDP'sine saldırıyor, Talabani ise İran-KDP'si ile İran ordusuna dolayısı ile de Irak'la işbirliği yapıyordu.

Irak, İran savaşı ile İslami devrimin yeni politikaları, yıllarca Türkiye içinde bir-birlerine karşı mücadele eden PKK ile Barzani'nin bir araya gelmesine neden oldu. İran ile Suriye'nin ortak düşmanı Irak'tı.¹⁸² Irak Barzani'nin de düşmanıydı. Üstelik yıllardır Barzani Irak'a karşı savaşıyordu ve sırtını İran'a dayamıştı. Bu nedenle de Suriye'nin himayesindeki PKK ile İran'ın himayesindeki Barzani'nin I-KDP'si ayrılıkları bir kenara bırakarak bir araya gelmeliydiler. Nitekim bu zorunluluk beraberlikle noktalandı. İran Irak savaşının şiddetlendiği 1982'den itibaren Irak Türkiye sınırı boyunca, karakollarının çoğunu boşalttı ve I-KDP de bu bölgelere tekrar yerleşmeye başladı. Barzani, İran sınırından batıya doğru kamplarını yeniden kurmaya başladı. Irak hükümeti "asi Kürtleri" sürmüştü ancak coğrafyanın elverişli olmaması nedeni ile de bölgede hiçbir zaman denetim sağlayamadı. Türkiye sınırı

180 Talabani'nin bölgesine gidenler için bkz. Ballı, a.g.e., s. 83.

181 Barzani ilerleyen Irak-İran savaşında İran'a gerilla savaşı ile Irak içlerine girerek zarar verebileceğini İran'ın da kendilerini topçu ateşi ile destekleyebileceklerini açıklıyordu. *İttihat*, 30 Nisan 1981 aktaran, *İktibas* Mayıs 1981.

182 Bkz. Saddam Hüseyin, *Suriye-İran İşbirliğinin İç yüzü*. Ankara, 1982. s. 33, 34 Başkan Saddam Hüseyin'in "Yurttaş Mecliste Yaptığı Konuşma 11/4/1982 Saddam İran ve Suriye'nin Kürt politikaları için şu açıklamayı yapıyordu. "İran Hükümetinin Kürtleri sevdiğini; yada Suriye'deki iktidarı Irak'lı Kürtleri sevdiğini söyleyebilir miyiz ? Belki birisi evet diyecek... İyi. Eğer onlar Irak'lı Kürtleri seviyorlarsa, ne için İran ve Suriye içinde: Kürtleri öldürüp baskı altında bırakıyorlar."

boyunca geri dönen Barzani güçleri İran'da kalmanın bedeli olarak PKK'ya da kamplarında yer vermek zorunda kaldı. Barzani güçleri, zaman zaman Irak ordusunun zayıf kollarına saldırdı ve zayıf verdirdi. Bazı yerlerde bu saldırılara PKK'lı militanlar da katıldı.¹⁸³

Irak sınırı boyunca Türkiye'nin askeri hareketliliğine neden olan ilk olay 10 Mayıs 1983 günü meydana geldi ve 3'er hayatını yitirdi.¹⁸⁴ Bu olay ve sonraki gelişmelerden devam etmekte olan sıkıyönetim nedeni ile kamuoyunda fazla bir şey duyulmadı, ancak 28 Mayıs 1983'te bölgede "mahdut hedefli" bir askeri hareket düzenlendi.¹⁸⁵ Irak topraklarına giren Türk ordusunun hareketine Barzani özellikle karşı konulmamasını ve çatışmaya girilmemesi talimatını verdi.¹⁸⁶ Çünkü Irak'la çatışırken arkasının da Türkiye tarafından çevrilmesinden zararlı çıkacaktı. Üstelik savaş nedeniyle artan gıda sevkiyatından olmakta vardı. Bu askeri hareket ta bir er ve bir sivil ölmüş, özellikle de ayırım yapılmaksızın yerleşim yerleri imha edilmişti.¹⁸⁷ Olayı takip eden günlerde Irak'ın Ankara büyükelçisi "iki ülkenin bazı Marksist ve terörist unsurlara karşı işbirliğini" olumlu bulduğunu açıkladı.¹⁸⁸ Irak sınır operasyonu da 4 Haziran'da sona erdi. Ardından da İran İslam Cumhuriyeti Başbakanı "Irak'ın Kuzeyindeki olayları izlediklerini" açıkladı.¹⁸⁹ Olaylara tepki gösteren diğer taraf ise I-KDP oldu. Yaptığı açıklamayla bu hareketin "Irak ordusunu rahatlatmak" için gerçekleştirildiğini iddia etti.

Bu fırsatı kaçırmayan PKK ile KDP, Şam'da ittifak anlaşması imzaladıklarını ve ilişkilerin geliştirileceği açıklanmasını yaptılar.¹⁹⁰ Talabani ile PKK ilişkileri ise

183 Serxwebun, Ekim 1983

184 Cumhuriyet, 12 Mayıs 1983

185 Cumhuriyet, 28 Mayıs 1983, Hürriyet, 31 Mayıs 1983

186 Bkz. Evren, a.g.e., s. 208 Evren, "Barzani'nin bize karşı hasmane bir tutumu yoktu" demektedir.

187 Cumhuriyet, 28 Mayıs 1983, Dışişleri Bakanlığı sözcüsü bu konuda şunları söylüyordu: "Hududumuzun Irak tarafındaki kesimlerinin yer yer güvenlik ve huzurdan mahrum ve bir takım serdenceğçilerin at oynattığı bir bölge niteliği olması üzerine mütecavizlerin ele geçirilmesi için mahdut amaçlı bir hareket yapılmıştır."

188 Cumhuriyet, 1 Haziran 1983

189 Cumhuriyet, 2 Haziran 1983, Musevi İran resmi ajansı İRNA ya verdiği mesajda şunları söylüyordu: "Saddam Hüseyin rejiminin Kuzey Irak'ta aşağı yukarı hiçbir hükümlanlığı olmadığı söylenebilir. Eskiden olduğu gibi şimdi de İran İslam Cumhuriyeti Kuzey Irak'ta ki olayları dikkatle izlemektedir."

190 Serxwebun, Temmuz 1983. Dağılı bu konuda ki kararını Türkiye'nin Irak topraklarına girişi ile alındığını iddia etmektedir. a.g.e., s. 32 Oysa PKK'lıların İran ve Irak'taki Barzani kamplarına yerleşmeleri çok daha önce Ekim 1982'de tamamlanmıştı. Anlaşmanın açıklandığı ve görüşmelerin yapıldığı yerin Şam olması da ilginçti. Şam Talabani'den sonra Barzani ile ilişki geliştirdi. Anlaşmanın diğer yanında Barzani'nin topraklarında üslendiği İran'da vardı.

zaten baştan beri iyi idi. Talabani'nin etkili olduğu bölgelerin Türkiye sınırına uzak olması yüzünden, henüz gündemde değildi ancak PKK ile ilişkileri devam ediyordu. Zaten mevcut durum da daha fazlasını gerektirmiyordu. Bunun yanı sıra Talabani'nin İran İslam devrimine karşı İran-KDP'sini desteklemesi, onun İran'la ilişkilerini bozmuş, hali ile de Suriye tarafından dışlanmıştı. Bir süreden beri de Talabani ile Barzani güçleri birbirleri ile çatışmaya yeniden başlamışlardı. Yine böyle bir çatışmada 2 Mayıs 1983'de Talabani'nin adamları, Kandil dağında PKK Merkez Komite üyesi Mehmet Karasungur'u öldürdüler. Bu olay PKK ile aralarının açılmasına neden olmuş gibi görünüyordu, oysa asıl neden Talabani'nin İran'a karşı savaşın içinde yer almasıydı.¹⁹¹

Barzani ile PKK'nın bir araya getirilmesi, Türkiye sınırı boyunca çok sayıda ve uygun nitelikte barınma yeri sağladı. Gerçi Cemil Bayık aslında alana "çatışarak girebilirlerdi" ancak "ne araziye, ne bir köyü, ne bir içme suyunu biliyorduk" demektedir.¹⁹² Barzani ile işbirliği PKK'ya Lolan ve Haftanın'de de kamplar sağladı. Devam eden İran -Irak savaşının ortaya çıkardığı kontrolsüz bölgenin yanında en büyük avantaj İran gibi bir geri bölgeydi. Üstelik yüzyıla yakın bir süredir bölgede silahlı faaliyet gösteren, araziye gerilla savaşına göre değerlendirecek yetenekte, Sovyetler Birliği'nde eğitim görmüş baba Barzani'nin askeri mirası vardı.

Barzani, PKK ile anlaşmayı imzalamıştı, ancak bunu pek içine sindiremediğini ve çıkarlarına aykırı olduğunu da görmekteydi.¹⁹³ Savaş sürerken Ağustos 1983'te Barzani Kuzey Irak'ta bazı bölgelerde denetimi ele geçirdi.¹⁹⁴ Aynı dönemde keşif amacıyla, PKK militanları da bölgeden Türkiye'ye girmeye başladılar. Talabani ise, 1984 yılı başında Irak devlet başkanı Saddam Hüseyin ile anlaşmaya vardı.¹⁹⁵ Artık Talabani, Irak'ın yanında dolayısı ile de İran ve Suriye'nin karşısındaydı. İran -Irak savaşını güneyde Körfezde sürerken İran ordusu sürpriz bir saldırı başlattı.

191 Şerzad, a.g.m.

192 Parti Tarihi, a.g.e., s. 78

193 Barzani bu konuda şunları söyleyecekti. Bkz. *Milliyet*, 28 Ağustos 1987, "Türkiye'ye ihtiyacımız var. Bir çok yiyeceğimizi Türkiye'den geliyor."

194 *Cumhuriyet*, 3 Ağustos 1983 Aynı tarihte Devlet Başkanı Evren'in Irak Dış İşleri Bakanı ile görüşmesi için bkz. Evren, a.g.e. Cilt 4 s. 287

195 Dağlı, a.g.e., s. 22, *Hürriyet*, 11 Ekim 1988, Talabani İran-KDP yanında İran'a karşı savaşa 1986'ya kadar devam etti. Daha sonra Irak'la arası açıldı bu kez İran'a yaklaştı.

Barzani'nin yardımı ile gelişen saldırı, Irak'ı hayli endişelendi ve cephenin kuzeyini tehlikeye soktu.¹⁹⁶

PKK ile KDP arasındaki ilk soğukluk 15 Ağustos 1984'de yapılan Eruh ve Şemdinli baskınları sonrasında başladı. Olay sonrası Türkiye'nin sınırda yoğun tedbirler almaya başlaması, KDP'nin geçim kaynaklarını kurutmaya ve geri bölgesini tehlikeye soktu.¹⁹⁷ Eylül ayı içerisinde bölgede diplomatik görüşmeler büyük bir yoğunluk kazandı. Türkiye, Dışişleri Bakanı ile Genel Kurmay II. Başkanı'nı Irak'a gönderirken,¹⁹⁸ Barzani'de soluğu Suriye'de aldı.¹⁹⁹ Ancak Barzani'nin gelişmelerden memnun olduğu söylenemezdi, üstelik açıkça Türkiye tarafından hedef olduğu ifade edilmeye başlanmıştı.²⁰⁰

Bu durum Barzani'yi endişelendirirken, örgütten kaçan kimi muhalif PKK'lıların I-KDP'ye sığınması ve bunların PKK'ya teslim edilmemesi aradaki soğukluğu arttırıyordu.²⁰¹ Sınır bölgesinde zamanla artan PKK eylemlerine karşı Türkiye'de gittikçe sert tedbirler alıyordu ki, KDP bundan zararlı çıkmaya başlamıştı. Tedbir olarak ta PKK'yı mümkün olduğu kadar sınır boylarından uzaklaştırmaya çalışıyordu. Barzani'nin PKK'ya karşı en büyük tepkisi 15 Ağustos 1986'da yapılan hava saldırısı sonrası oldu.²⁰²

196 *Cumhuriyet*, 1 Nisan 1983, Gazetenin haberine göre Batılı bir diplomat şunları söylüyordu. "Bu Saddam'ın asla unutmayacağı bir arkadan hançerleme oldu". Gerçekten Saddam bunu unutmadı. 16 Mart 1988'de ateşkes imzalanmasının hemen ardından Halepçe'yi Kimyasal silahlarla vurdu.

197 *Cumhuriyet*, 17 Ekim 1984, Türkiye Irak sınırında Operasyon "Güneş Harekati". Evren, a.g.e., Cilt 5 s.133 .

198 *Hürriyet*, 26 Ekim 1984, Esad görüşmede yelpazeyi geniş tutuyor Irak'lı muhaliflerden, Barzani, Kürt Sosyalist Parti si lideri ile Irak Komünist Partisi Polit Büro üyesi Fahri Kerim ile görüşüyordu. Açıklanmamasına rağmen Öcalan'ın da toplantının doğal üyesi olduğu bir gerçektir.

199 *Hürriyet*, 15 Ekim 1984, "Dışişleri ve Genel Kurmay II. Başkanı Irak'ta"

200 *Hürriyet*, 17 Ekim 1984.

201 *Ulusal Kurtuluş Mücadelemizin Safalarında Yaşanan Tasfiyecilik*, Şam, 1991, s. 40

202 *Hürriyet*, 17 Ağustos 1986, *Cumhuriyet*, 15 Ağustos 1986, Komşu ülkelere sığınma eylemcilerin yakalanması için askeri hareket düzenlenmesine ilişkin kararname Resmi Gazetede yayınlandı. Barzani PKK ile olan anlaşmayı 1986 yazın da tek taraflı feshettiklerini açıklıyordu. Ancak Kuzey Irak'a yapılan hava harekati sonrasında böyle bir açıklamayı uygun gördüklerini ifade ediyordu. 2000'e Doğru, 23 Temmuz 1989 S. 30

Bu saldırıda KDP oldukça zarar gördü. Ancak İran ve Irak arasında süren savaş nedeniyle KDP, PKK ile olan ilişkilerini kesemiyordu.²⁰³ Üstelik Başbakan Turgut Özal'da bu konuda açık mesajlar vermişti.²⁰⁴

"Erlerimize karşı işlenen son cinayetin gerekli dersi verilmiştir. Umut ederim ki orada başka kimse bunları bundan böyle kendi evlerinde barındırmaz.. Biz Türkiye içinde kalanların hesabını görürüz.."

Bu gelişmeleri takip eden günlerde Talabani Irak'la yaptığı anlaşmayı bozarak İran'a yanaştı. İran girişimleri sonunda Talabani ile Barzani'yi bir araya getirirken ittifak oluşturulduğunu açıkladı. ²⁰⁵ Bu birlikteliğin ardından İran yeni müttefikleri ile birlikte Irak'a karşı saldırıya geçerek savaşı kuzeyde genişletmeye başladı.²⁰⁶

Kuzeyde Barzani durumunu güçlendirirken Irak'la birlikte hareket ettiği için Talabani olayların dışında kalmıştı. Üstelik şimdi Irak'la da arası açılmıştı ve yeniden sahneye çıkması gerekiyordu. Bunun için harekete geçen Talabani, bölge politikasında var olduğunu göstermek, Suriye ile İran'a kendisini ispat etmek istiyordu. Talabani, bunun için kolay bir yol seçti. Türkiye'ye gelen haberlere göre Irak'ta inşaat yapan bir Türk firmasında çalışan mühendislerden birisi " Muhalif Kürtlerce kaçırılmıştı".²⁰⁷ Böylece Türkiye'nin dikkati çekilerek, Talabani gündeme taşınıyordu. I-KDP ile arası soğuyan PKK ise bu sefer Talabani ile ittifak anlaşması

203 Aynı günlerde Libya devlet başkanı "Kaddafi Irak'ta yapılan operasyonu protesto için Evren ve Özal'a mesaj gönderdi " başlıklı haber ilginçti. *Cumhuriyet*, 20 Ağustos 1986, Kaddafi açıklamalarına devamla, Türkiye için "ABD'nin kuklası" deyimini kullanıyordu. *Cumhuriyet*, 2 Eylül 1986, İran ise Türkiye'ye tavrı koyarak Dış İşleri Bakanını Tahran'a götürecek Uçağı 24 saat gerekçesiz olarak bekletiyordu. Bkz. *Cumhuriyet*, 26 Ağustos 1986

204 *Hürriyet*, 23 Haziran 1986

205 Dağlı, a.g.e., s. 50. *Milliyet*, 15 Kasım 1986

206 *Milliyet*, 19 Kasım 1986

207 Konu ile ilgili haberler basına şu şekilde yansıdı. *Hürriyet*, 21 Şubat 1987. "İran tarafından desteklenen Moskova yanısı Talabani Elektrik Mühendisi Atilla Çelikel'i Süleymaniye'de kaçırdı. Karşılığında Marksist/Leninist ikiye siyasi tutuklunun bırakılmasını istiyor." Bu olay sonrasında ise ilginç gelişmeler oluyordu. 22 Şubat 1987, "Genel Kurmay'da ne görüşüldü? Org. Ürüş Türk Mühendisi rehin alan Kürtlerin lideri Talabani'yi tanıdığı ileri sürülen Diyarbakır eski CHP Milletvekili Hasan Değeri kabul etti. " Değer ise ertesi gün verdiği demeçte şunları söylüyordu. "Mühendisleri kaçırılanlar Barzani'nin adamlarıdır. Talabani olacağına inanmıyorum" *Hürriyet*, 25 Şubat 1987 Birkaç gün sonra açıklama yapan Talabani ise "Mühendis misafirizim." diyor du. Bkz. *Milliyet*, 5 Mart 1987.

imzalıyordu.²⁰⁸ İran, Irak sınırının daha az kullanılması noktasında Barzani ve PKK'ya gerekli anlayışı göstererek, ağırlıklı olarak geçişleri kendi sınırının kuzey kesimine kaydırıyordu. Eylemlerin artması ile Türkiye, 5 Mart 1987'de sınır ötesi hareket başlattı.²⁰⁹

Aynı günlerde ise Irak'lı Kürt gruplar arasında, İran öncülüğünde birlik görüşmesi başlatıldı.²¹⁰ Dengeleri gözetmek isteyen I- KDP ise, PKK ile yapılan anlaşmayı tek tarafı feshettiğini açıkladı.²¹¹ PKK bu gelişmelerden sonra bölgede KDP ile karşılaşmadan daha kuytu yerlerde varlığını sürdürmeye başladı. Yeni müttefiki ise artık Talabani'ydi.

Talabani ve Barzani'yi kontrolüne alan İran ise Irak'a karşı bu güçleri savaştırmaya devam etti. Bir yandan PKK'yı öte yandan Talabani ve Barzani'yi kontrol eden İran, petrol alanlarının geleceğini belirleyecek tek güç olabilmenin şartlarını oluştuyordu. Görünen şuydu; İran ateşkesten önce kuzeyde yaşayan Kürtleri Irak'ın karşısına bir blok olarak çıkaracaktı. Ancak bu birlik Irak'lı Kürtlere çok pahalıya mal oldu.

Temmuz 1988'de ilan edilen ateşkesin ardından, Irak savaş boyunca kendisine ihanet ettiğini düşündüğü Kürtlere karşı askeri bir harekate başladı. Yine 1974'te olduğu gibi İran ile Irak anlaşmış, olan Kürt'lere olmuştur. Harekatta Irak kuvvetleri kuzeye, Türkiye sınırına kadar, tüm sivil halkı önüne katarak sürmeye başladı.²¹² Kimyasal silah da kullanan Saddam'ın bu hareketi bölgede büyük bir panik doğurdu. Kürt'ler hiçbir direnme gösteremediği gibi canlarını kurtarmak için İran ve Türkiye'ye sığınmaya başladılar.²¹³ İran-Irak savaşının başladığı tarihten

208 *Cumhuriyet*, 4 Haziran 1988. Talabani yaptığı açıklamada "Türkiye Irak rejimi ile işbirliği yapması nedeniyle PKK ile işbirliğine gittiğini" açıklıyordu. İran Irak savaşının ateşkes sinyalleri verdiği bu dönemde bölgede bulunan Kürt örgütler bir araya gelmiş "Kürdistan cepheyi" oluşturmuş, ardından da İran ile Irak ateşkes anlaşması imzalamıştı. 2000'e Doğru, 27 Mart-Nisan 1988, S.14., 2000'e Doğru, 29 Mayıs-4 Haziran 1988 S.23. Anlaşma için ilk görüşmenin Kasım 1987'de yapıldı. Dağlı'ya göre de zaten PKK ile Talabani'nin arası zaten hiç kötü olmamıştı. Dağlı, a.g.e., s. 50.

209 *Cumhuriyet*, 5 Mart 1987

210 *Cumhuriyet*, 4 Nisan 1987

211 *Cumhuriyet*, 5 Mart 1987. Yeni *Gündem*, 27 Eylül- 3Ekim 1987, S.82. *Milliyet*, 18 Temmuz 1987 "Barzani'nin emri PKK'ları öldürün". *Tercüman*, 23 Temmuz 1987, "Eşkiya ekme kapımızı kapadı. Çoğumuz işsiz kaldı." 2000'e Doğru, 23 Temmuz 1989., S. 30

212 *Cumhuriyet*, 30 Ağustos 1988

sekiz yıl sonra gazeteler "Irak askerleri Türkiye sınırına kadar inerek karşı tepelere Irak bayrağı çektiler" şeklinde başlık attılar.²¹⁴ Bölgede Barzani'nin etkisi ile açıkça faaliyet gösteremeyen PKK ise bu harekattan hiç etkilendi. Barzani bir yandan da Irak'ı terk ederek İran ve Türkiye'ye sığınmaya çalışan taraftarlarına "silahlarını Irak'ta bırakma" çağırısı yapıyordu.²¹⁵ Barzani tekrar geri dönerek bu silahları kullanmayı ümit ediyordu ancak bırakılan silahları toplayacak tek etkin güç ise PKK idi. Herkesin panik halinde canını kurtarmaya çalıştığı bu ortamda örgüt disiplini sayesinde PKK, binlerce silah, mühimmat ve personel elde etti.²¹⁶ Irak ise bölgede İran savaşı boyunca kendisine "ihanet eden" Barzani ve Talabani'nin yerine PKK'yı yerleştirmeye ve onunla anlaşma yoluna gitti.²¹⁷

Irak askerlerinin Türkiye sınırı yerleşmelerinin ardından PKK bu alanı geri bölge olarak kullanmaya devam etti. Eylemler de artık İran'ın yanında Irak'a dayalı olarak Siirt, Mardin ve Hakkari'de yani Botan'da temposunu artırarak yoğunlaştı. İran ile ilişkilerinde rahatlamaya başlayan Irak "sıcak takip" anlaşmasını yenilemediği gibi Fırat ve Dicle'nin suları konusunu dile getirmeye bu konuda da Suriye ile aynı görüşü paylaşmaya başladı. Nitekim, Bağdat'ta yapılan Arap Zirvesinde bu söylemlere Libya'da katılıyor ve birlikte Türkiye'yi sert bir dille suçluyorlardı.²¹⁸

213 *Cumhuriyet*, 30-31 Ağustos 1988, "Binlerce Kürt sığındı". Iraklı Sığınmacılar ve Türkiye, Komisyon, Ankara, 1992 s.25 Bu kaynak Türkiye'ye sığınanların sayısını 540- 542 olarak vermektedir.

214 *Cumhuriyet*, 5 Eylül 1988. Türkiye'deki resmi görüşe göre PKK hareketinin "bitirilmesi için İran-Irak savaşının bitmesi" gerekiyordu. *Cumhuriyet*, 1 Mayıs 1987, "Cumhurbaşkanı Evren, İran-Irak savaşı bitmediği sürece Türkiye'nin eşkyanın hakkından gelebileceğini söyledi."

215 *Cumhuriyet*, 1 Eylül 1988, I-KDP'nin sesi Radyosu Barzani'nin demecini yayınladı. "Türk topraklarına geçenlerin silahlarının, Irak topraklarında bırakmasını istedi." Olayların yaşandığı dönemde Genel Kurmay Başkanı olan Torumtay'ın konu ile ilgili anlatımları için bkz. Necdet Torumtay, *Org. Torumtay'ın Anıları*, 3. Baskı, İstanbul, 1994, s. 96, 97

216 *Eyalet Çalışma Raporu*. Cilt 2 a.g.r, s. 533

217 Ahmet Cem Ersever, Kürtler, PKK ve Abdullah Öcalan, Ankara 1994 s.147. *Cumhuriyet*, 18 Eylül 1991. Barzani şunu söylüyordu. "1981'den sonra 1988'e dek Türkiye-Irak sınırı tümüyle bizim denetimimizde idi. Ancak 1988'de bölgedeki Kürtlerin büyük bölümü öldürüldü yada sınır dışı edildi. O zaman Saddam Hüseyin PKK üssüne izin verdi." Öcalan ise değerlendirmesinde şunları söylüyordu. "İran-Irak savaşının durması, onların (Türk Hükümeti'nin b.n.) işte; "PKK bu savaşa dayanarak gelişiyor." Demesinin de anlamsız olduğunu ortaya çıkarmıştır. Tam tersine savaşın durması lahimize oldu. Özellikle ilkel -milliyetçiliğin (Barzani b.n.) tasfiyesi savaş nedeniyle bizim için objektif bir gelişme temeli oldu, hatta subjektif. Çünkü; oldukça zemini biz kendi önderliğimizde, savaşa katacağız ve ilişkilerimizde bir daralma değil; özellikle tarihte denilebilir ki; Kürdistan'ın etrafında kurulan çemberin ilk defa parçalanması ve çemberin kırılması ucunun TC'nin elinde kalması gibi tarihi durum çıktı." "hudutların her iki yönünün veya çemberin kırılması ortaya çıkan boşluğu doldurmamız, eşsiz bir devrimci gelişme zemini sunuyor..." Abdullah Öcalan, *Parti Önderliğinin Ocak Çözümleri (1990)*, Şam, s. 23, 24.

218 *Cumhuriyet*, 31 Mayıs 1990, Kaddafi'den sert tepki. "Libya lideri Kaddafi, Bağdat'ta dün Arap zirvesinin kapanış konuşmasında Türkiye'yi ağır bir dille eleştirdi. 1986 yılında Libya'yı bombalayan Amerikan uçaklarının Türkiye barındırıyor" dedi.

Bütün gücünü geri bölge olarak kullandığı Kuzey Irak'a yerleştiren PKK ise "sınırlı" bir bölgede eylemlerini sürdürdü. Bir yandan da yeni imkanlarını iyi değerlendirmeye çalışıyor; ikmal, eğitim, üslenme konusunda ihtiyaçlarını bu bölgeden sağlıyordu.²¹⁹ Ancak "Halk Savaşı" geliştirilemediği için silahlı mücadele "sürüncemeye dökülüp" istenen düzeyde halk desteği bir türlü sağlanamıyordu. Gittikçe Irak'a dayalı olarak Botan'a sıkışıp kalan hareket, her an kuşatılarak "imha" edilme tehlikesi taşıyordu. Üstelik bölgede artırılan şiddetin yoğunluğu, olumsuz sonuçlar doğurmaya başlamıştı. Fakat bölgede oluşan belirsizlikler örgüt için yeni fırsatlar doğuracaktı.

Irak'ın Kuveyt'i işgali ile ortaya çıkan Körfez krizi, ²²⁰ PKK'nın önüne de yeni ufuklar açtı.²²¹ Irak'ın bölünebileceği fikirleri ortaya atılırken, Uluslararası alanda yine ön plana çıkan Talabani oldu.²²² Savaşın geldiği noktada Kuveyt'i savunmayı planlayan Irak, askeri gücünün çoğunu ülkenin güney sınırına yığarken,²²³ Kuzeyde bulunan bir çok karakolunu boşalttı. Türkiye sınırı boyunca boşaltılan Irak karakollarındaki askeri malzemeler yağmalandı. Büyük bir kısmı da PKK'nın eline geçti. Bu gelişmeler olurken, 26- 31 Aralık 1990 tarihinde toplanan 4 ncü Kongrede Öcalan, Kuzey Irak'taki gelişmeler için şunları söylüyordu:²²⁴

"Yakın dönemde özellikle de coğrafyası cephe gerisi konumu ve insan kitle-si itibarı ile önemli bir gelişme kaynağı olacaktır. Özellikle partinin oturtmaya çalıştığı silahlı savaşım için eşsiz bir fırsat sunmaktadır."

PKK bu değerlendirmelerinin ışığında bölgedeki gelişmeleri dikkatle takip etmeye başladı. Körfez savaşı süresince Irak ile PKK her alanda Türkiye'ye zarar verecek şekilde işbirliği geliştirdiler.²²⁵ PKK, kuzeyde ayaklanan Kürt gruplara

219 **Eyalet Çalışma Raporları Cilt II**, Şam, 1995, s. 532. Raporda bu dönem şu şekilde ifade ediliyordu. "1988'de güneyli güçler (Barzani -Talabani güçleri b.n.) Güney Kürdistan'ı bırakıp kaçmış, böylece hem silahlanma, hem de örgütlenme imkanı oldukça, ortaya çıkmış, ancak bundan yararlanamamıştır. Bu dönemde yeterince hem silahlanmak ve hem de güney'de partimizin öncülüğünde bir direnişi örgütlenmenin olanaklarına kavuşulmuştur."

220 An, a.g.e., s. 210

221 Körfez savaşı ile ilgili gelişmeler için bkz. M. Hüseyin Buzoğlu, **Körfez Savaşı ve PKK**, Ankara, 1997.

222 Talabani, Irak'a karşı "otuzbin kişilik askeri güç" çıkarabileceğini bildiriyordu. Bkz. **Cumhuriyet**, 15 Ağustos 1990

223 **Cumhuriyet**, 4, 7, 10, 11 Mart 1991

224 Abdullah Öcalan, **PKK IV Kongresine sunulan Politik Rapor**. İstanbul, 1993, s. 60

225 **Cumhuriyet**, 13 Şubat 1991

katılmadı²²⁶ ve faaliyetlerini Zaho ile sınırlı tuttu.²²⁷ Bu şekilde hareket ederek gelişmeleri, kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmeye çalıştı. Bayık'a göre, Zaho ve çevresini Irak ordusundan ele geçiren kendileri olmuştu.²²⁸ Oysa Irak bu bölgeyi I-KDP yerine PKK'ya terk etmeyi uygun görmüştü. Bu durumdan faydalanan PKK'da bir yandan güçlerini Suriye'den takviye ederken bir yandan da bölgede bürolar açarak örgütlenmeye çalıştı.²²⁹

Olaylar o kadar hızlı gelişti ki, "Bağımsız bir Kürt devleti" nin kurulabileceği düşüncesindeki Talabani, ABD'ye giderek Irak Kürtlerinin geleceğini tartıştı. Bir yandan da Öcalan'la görüşen Talabani²³⁰ üst üste demeçler veriyordu.²³¹ Mart ayı içinde yayılan Kürt hareketinde Talabani ön plana çıkarken Barzani daha ihtiyatlı davranıyordu.²³² Aynı ay ortalarında Kürt gruplar Kuzey Irak'ın tamamını kontrol ettiklerini açıkladılar.²³³ Ankara'ya gelen Talabani'nin gazetecilere "PKK'yı yurt-sever ve devrimci "olarak tanımlıyordu.²³⁴ Kuzey Irak'ta bu gelişmeler yaşanırken Irak sınırına yakın Türkiye topraklarında PKK'nın başlattığı olaylar da hızla yayıldı.²³⁵ Böylece Kuzey Irak ve Türkiye'deki gelişmeler bir bütün olarak algılanacak duruma getirilmiş oluyordu.

Bu gelişmeler sonrasında Irak güneydeki isyanı kontrol altına aldı ve Kuzeye döndü.²³⁶ Irak hükümeti askeri gücünü hızla kuzeye döndürünce 1988 yılındaki

226 Cumhuriyet, 5 Mart 1991

227 Eyalet Raporu. a.g.r., s. 533.

228 Parti Tarihi a.g.e., s. 132, 133. "öncülükte yetmezliklerimize rağmen gücümüz fazla olmamasına rağmen yine de bazı çalışmalar kitle etkinliğimiz artıyordu. Hem Zaho'da hem Duhok'da hem Hewler'de bu görülmüyordu. Birlerce kitle bizim sloganlarımız ile bayrağımız altında yürüyüşler protestolar v.b. yapıyorlardı." demektedir.

229 Eyalet Raporu a.g.r., s. 534

230 Milliyet, 22 Mart 1991

231 Cumhuriyet, 29 Ocak 1991, "ABD ile Kürt pazarlığı" başlıklı haber.

232 Cumhuriyet, 10 Mart 1991

233 Cumhuriyet, 13 Mart 1991

234 Cumhuriyet, 14 Mart 1991, Milliyet, 14 Mart 1991, Ana muhalefet Lideri Demirel, "Barzani ve Talabani kimi temsil ediyorlar bizim Irak'la münasebetlerimiz devam ediyor" diyordu. Bir yıl sonra Başbakan olan Demirel bu defa hem Barzani'ye hem de Talabani'ye "Türk Diplomatik pasaportu verecekti." Bkz. Cumhuriyet, 26, 27 Temmuz 1992

235 Cumhuriyet, 14 Mart 1991, Bu dönemde Ankara'nın bir politikasının olmadığına dair emareler vardı. Cumhurbaşkanı, Hükümet, Dışişleri, Muhalefet. Askeri kesim arasında büyük görüş farklılıkları olduğu görülmüyordu. Talabani ise bu fırsatı kaçırıyor ve Türkiye'ye "Kürt politikası" konusunda tavsiyeler de bulunuyordu.

236 Milliyet, 22 Mart 1991

"Halepçe"nin izlerini hafızalarında taşıyan bölge halkı panik halinde kaçmaya başladı. Kaçışlar İran ve Türkiye sınırına doğru günlerce sürdü.²³⁷ PKK ise bölgede Irak'la işbirliği sonucunda etkin duruma geldi. Herkes bölgeyi terk ederken PKK bölgeye yerleşmeye, bir taraftan da terk edilen silah ve cephaneyi toplamaya başladı.²³⁸ PKK bu şekilde kendisine yıllarca yetecek kadar çok miktarda silah, cephane ve lojistik imkan sağladı.²³⁹ İnsanları sefalete sürükleyen bu hareket üzerine çok sayıda genç de PKK'ya katıldı. Buradaki en önemli sebeplerden birisi ise PKK'da depolanmış yiyecek stoklarının bulunmasıydı. Diğer gruplar ise dağılmış, otorite yok olmuş, ortalıkta sadece örgütlü olarak PKK kalmıştı.²⁴⁰ Bu gelişmeler PKK'ya bu dönemde büyük bir ivme kazandırdı. Bu ivme "sığınmacılar" konusunun dünya kamuoyuna "Kürt meselesi"olarak taşınması sayesinde de hızla gelişti.²⁴¹ PKK Irak'ı terk edenlerden çok sayıda cephane ve silah elde etti, ümitsizliğe kapılan yüzlerce gençte PKK'ya katıldı. PKK bu arada o kadar çok malzeme ele geçirmişti ki, gece görüş dürbünleri bile artık sıradan malzeme haline geldi. Bu malzeme ve elemanları süratle Irak'tan Türkiye içlerine kadar göndermeye başladı.²⁴² Özellikle Irak kuvvetlerinin "Zaho"dan çekilmesinde sonra, örgüt bu bölgede kontrolü eline geçirdi ve kendi siyasal örgütü olan PAK'ı kurarak çalıştırmaya başladı.²⁴³

Türkiye-Irak sınırı Barzani güçlerince boşaltıldıkça, PKK buraları doldurdu. Irak ise Türkiye sınırını emniyete almak için bölgeye PKK'nın yerleşmesini teşvik etti. Irak'ın Kuzeyinde ortaya çıkacak boşluğun Türkiye tarafından doldurulmasından endişe ediyordu. Sıkça gündeme gelen Musul ve Kerkük bölgesinin emniyetini araya yerleştirilen PKK, Irak adına emniyete alıyordu.²⁴⁴

237 *Cumhuriyet*, 30 Mart 1991, 3, 6, 7 Nisan 1991, "250 Bin Kürt sınır geçti"

238 *Milliyet*, 24 Mart 1991. Namık Durukan bölgeden şunları yazıyordu. "Kentler, kasabalar, köyler Saddam Askerlerinin bırakıp kaçtığı siperler, silahlar ve askeri teçhizat ile dolu."

239 *Cumhuriyet*, 3-7 Nisan 1991, *Eyalet Çalışma Raporu Cilt I*, s.55. Bu dönemin elverişli şartlarından dolayı hiç lojistik sorun yaşanmamıştı.

240 *Cumhuriyet*, 15 Mart 1991.

241 *Cumhuriyet*, 21 Mayıs 1991 Resim altı haber "İngiltere Wemley stadında 13 Mayıs'ta Kürtler için verilen konser öncesinde Kürt sanatçı Şivan Perwer, Ledy Diana ile konuşurken; Şivan bu konserinde Kürtçe şarkılar okudu".

242 *Eyalet Çalışma Raporu. Cilt II*, s. 532, 1'inci Ulusal Kadın Kongresine Sunulan Faaliyet Raporları, Şam, 1995, s. 37, Burada ifade edilen şunlardı. "Körfez savaşı koşullarına yarattığı ortamda gönüllü savaşmak için yüzlerce kadın güneyden (Irak b.n.) ülkeye giriş yapmıştır".

243 Ersever, *Üçgendeki Tezgah*, a.g.e., s. 107, *Eyalet Raporu a.g.r.*, s. 537

244 Nezihe Tavlaş Semih İldiz, v.d., Apo'yla Yüzyüze, Ankara, 1992, s. 46

Bir süre sonra mülteci durumuna düşen Kürtler üzerindeki baskıyı azaltarak geri dönüşünün güvenlikle sağlanması için koalisyon güçleri girişimlere başladı. Öncelikle insani yardım amacıyla havadan ikmal yapıldı. Daha sonra ise bölgede 20 Nisan 1991'den itibaren ABD askerlerinin korumasında güvenli bölgeler oluşturuldu.²⁴⁵ Artık tüm dünya konu ile ilgilenmeye başladı ve bölgenin güvenliği kurulan Çekiç Güç'e bırakıldı. Mültecilere yapılan yardımların bir bölümünü toplayan PKK, gelecek için depolama yapmaya başladı.²⁴⁶ Propagandanın da hızla arttığı bu dönemde PKK'ya da çok sayıda katılım oldu. PKK topladığı ve eğittiği bu elemanları Botan'a aktarmaya başladı.²⁴⁷ Artık Türkiye sınırı boyunca Irak sınırındaki tüm bölgeler PKK'nın kontrolüne girmiş bulunuyordu.²⁴⁸ Üstelik sınır sığınmacılar nedeniyle kontrol edilmekten çıkmış bu da Türkiye'ye silah ve malzeme aktarımlarını oldukça kolaylaştırmıştı. Silahlı katılımların mevcudu arttırması ile de Eylül 1991'de bölgedeki iki Karargah tek bir Merkez 'de toplandı.²⁴⁹ Yeni Karargah Şam'dan sonra "2. Merkez Karargah" olarak adlandırıldı ve Hakurk bölgesine yerleşirken başına ise Osman Öcalan görevlendirildi.²⁴⁹ Suriye'nin Kuzey Irak'la ilgili olarak Türkiye'den yana taşıdığı endişeler bölgede PKK'nın güçlenmesini gerektiriyordu. Nitekim Suriye artık askeri eğitimin ülkesinden taşınmasını talep etti ve PKK'da silahlı eğitim merkezlerini "Botan'a" taşıma kararı aldı.²⁵⁰ Eylemlerin yoğunluğu, katılımın artması ve Kuzey Irak'taki siyasi gelişmelere paralel olarak Irak-Türkiye sınırının ortadan kaldırılması amacıyla, sınır karakollarına yönelik saldırıları yoğunlaştırdı. Amaç, kurtarılmış kırmızı bölgeler yaratmaktı. Karakolların kaldırılması ise "imha"yı ön gördüğünden, taktik gerillayı aşmış "hareketli savaş" doğru yönelmişti.

Siyasi ortam, dünya ve bölge şartları buna uygun gibi görünüyordu. Kuzey Irak'la ilgili PKK'nın baştan beri görüşü tüm silahlı güçlerin "ulusal birlik" temelinde birleşmesiydi. Bu amaçla da Şubat 1991'den beri uğraşıyor ve bazı toplantılar da

245 Daha detaylı bilgi için bkz. Buzoğlu, a.g.e., s. s. 156, 163 An, a.g.e., s. 229, 251

246 Parti Tarihi a.g.e., s.141. Bayık "Birden akın akın saflara akış var. Dikkat edilirse en çok savaşçı akımı 91 serhildanların dan sonra 1992 kış hatta baharında oldu." Demektedir.

247 Parti Tarihi a.g.e., s. 133, Ersever, Üçgöndeği Tezgah a.g.e., s.183, Cumhuriyet, 15 Mart 1991

248 Parti Tarihi a.g.e., s. 143, Eyalet Raporu Cilt II a.g.r., s. 532

249 Eyalet Çalışma Raporları Cilt II, a.g.r., s. 536

250 Parti Tarihi a.g.e., s. 144, Eyalet Raporu Cilt I a.g.r., s. 41, Eyalet Çalışma Raporu. Cilt II a.g.r., s. 534

gerçekleştiriyordu.²⁵¹ Ancak istediğini elde edemedi. Bu sebeple de kendi bölgesi üzerinde yoğunlaştı. Yeni planlama ile Botan Eyalet sınırları içerisine, Irak toprakları da alınarak Botan-Behdinan Kurtarılmış alan oluşturulması planlandı.²⁵²

Kuzey Irak'ta yaşayan Kürtler ise güvenlik şemsiyesi altına alınmalarının ardından ABD'nin yardımı ile "Federe devlet" in temellerini atmaya başladılar. Bunun sonucunda da, Talabani ve Barzani diğer Kürt gruplarla bir araya gelerek "Kürdistan Cepheyi" kurarak parlamentoyu oluşturmak için genel seçimlere gittiler.²⁵³

PKK ise seçimlerden bir süre önce, PAK'ın Kuzey Irak Kongresini gerçekleştirdi. Ancak PKK bu girişimden fazla sonuç alamadığından kısa bir süre sonra PAK'ın faaliyetleri son derece azaldı.²⁵⁴ Kuzey Irak'ta yapılan seçim sonunda parlamento oluşturulurken,²⁵⁵ ilk Kürt Hükümeti de kuruldu.²⁵⁶ Irak'taki Kürt otoritenin ilk Başkanlığına ise Talabani getirildi. Bu sıfatla Türkiye'ye ilk ziyaretini gerçekleştiren Talabani gazetecilerin PKK ile ilgili sorusu üzerine şunları söyledi:²⁵⁷ "Bir söylenti var. Irak'a gelmiş olabilirler ancak Kürdistan'a kesinlikle gelmemişler."

Kısa bir süre sonra gelişmeler PKK ile diğer Kürt grupları karşı karşıya getirdi. PKK seçimlerin dışında kaldı ve gittikçe dışlanmaya başladı. "Federe Devlet" ise PKK'nın bölgedeki siyasi kolu olan PAK'ı devre dışı bıraktı ve çalışmalarını kısıtladı. Türkiye ise Federe Devletin varlığını kabul etmedi. Bunun görünürdeki sebebi ise PKK'nın eylemleri idi. Eğer PKK'nın hareketleri sınırlandırılır veya kontrol altına alınabilirse, Türkiye'nin Federe devlete olan itirazları engellenebilecekti. Bu durumda da PKK Türkiye'ye karşı koz olarak kullanılabilirdi. Üstelik PKK bölgede gittikçe güçleniyor, Talabani ile Barzani'nin etkisini kırarak taraftar buluyor ve yeni güç

251 **Yüzyıl**, 24 Şubat 1991 yıl. 2 **S.3** " PKK, İKDP, YNK, İKDP, KOMALA'nın Katılımıyla Kürdistan Ulusal Kongresi Hazırlık Komitesi oluşturuldu.", Berxwedan, 1 Mart 1991, Aktaran, Dağlı, a.g.e., s.55

252 Ersever, a.g.e., s. 184

253 **Cumhuriyet**, 23 Mayıs 1992, "K. Irak'ta seçimin galibi yok. Mesut Barzani ve Celal Talabani eşit oy aldı." seçimin galibi olmamasına tesadüf değil özel düzenleme gibi duyuyordu.

254 **Eyalet Çalışma Raporu Cilt I** a.g.r., s. 536, PAK'ta ilgili Öcalan'ın anlatımları için bkz. Tavlaş, a.g.e., s. 68, 69

255 **Cumhuriyet**, 6 Haziran 1992

256 **Cumhuriyet**, 6 Temmuz 1992

257 **Cumhuriyet**, 9 Haziran 1992

olarak ortaya çıkmaya başlıyordu. Bu görüş ve düşünceler iki grup arasında gerginlik yaratmaya başladı. Bölgeye Barzani ve Talabani ile girecek, ABD'ye karşı da Irak ve İran, Suriye PKK'yı destekliyordu. Gerginlik kısa süre sonra yer yer silahlı çatışmaya dönüştü. Barzani bazı PAK üyelerini tutuklarken, önde gelen liderlerinden birisi de çatışmada öldü.²⁵⁸ Bu karışıklıkla bölgede yeni bir döneme giriliyordu.

Hızla silahlı militan sayısını arttıran PKK, Kuzey Irak'ta 1500 kişilik bir güç topladı ve büyük bölümünü Türkiye'ye aktardı.²⁵⁹ Ancak katılanların büyük çoğunluğu "ideolojik ve askeri eğitim" almamışlardan oluşuyordu. Talabani ve Barzani'nin oluşturduğu "Federe Güç" ün kuvvetleri de o kadar iyi sayılmazdı. PKK bu güçlere karşı psikolojik olarak üstünlük sağladı. PKK, Talabani ve Barzani'yi ihanetle suçlayarak Ağustos başında Türkiye'den Irak'a giden araçlara ambargo uygulamaya başladı. Bu durum gerginliğin tırmanmasına neden oldu.²⁶⁰ Özellikle "Habur" gümrük kapısından büyük miktarda gelir elde eden ve bununla bölgede etkinliğini sürdüren KDP'yi zorlamaya başladı. Habur'da mal yüklü üç bin kamyon birikti ve kamyonlardaki mallar çürümeye başladı. Gazetelerde "K.İrak'ta kıtlık tehlikesi" başlıkları görülmeye başladı.²⁶¹

Kuzey Irak'ta PKK'nın etkinliği sürdükçe ve eylem yaptığı sürece Türkiye ile ilişkilerinin düzelmesinin mümkün olmadığını bilen Barzani'nin KDP'si ile Talabani'nin YNK'sı, PKK ile karşılıklı birbirlerini kollamaya başladılar. Gerginliği politik kazanç haline getirmenin yollarını arayan Talabani ise, "PKK'yı engelleriz" diyordu.²⁶² Bu fırsattan istifade ederek Kürt devletinin düzenli askeri gücünü oluşturma hesapları yapıyordu. Gelişmeler sonunda Talabani ve Barzani önce güç-

258 Eyalet Çalışma Raporu, Cilt II a.g.r.s. 535, "Güney savaşı başlamadan yaklaşık bir ay önce Derkarlı Sadık Ömer'in öldürülmesi KDP ile silahlı çatışmanın eşliğine geliyordu."

259 Eyalet Çalışma Raporu Cilt I a.g.r., s. 41

260 Cumhuriyet, 4 Ağustos 1992

261 Cumhuriyet, 6, 7, 13 Ağustos 1992

262 Cumhuriyet, 25 Ağustos 1992, "Türkiye'de bulunan Talabani K. Irak Kürt yönetimi düzenli askeri birlikler kurduktan sonra, PKK'yı engelleyebileceklerini söyledi. "Talabani böylece PKK kartını kullanarak Türkiye'nin karşı olduğu "Kürt Devletinin" temel unsuru silahlı gücünü kurmayı hedefliyordu.

lerini birleştirme kararı aldılar. Bu durumda Talabani Kürt federe devletinin ordusunu kurma amacına doğru emin adımlarla yol alıyordu.²⁶³

"Kürt Devleti'ni" himaye eden ve isteyen ise ABD'ydi.²⁶⁴ Oysa bölge ile ilgili devlet ve örgütlerin, bu durumu, himaye edene ve Kürt Federe Devletine itirazları vardı. Bu itirazlar farklı politik kararlarla hayata geçiriliyordu. Şekillenmeye itirazı olan PKK, durumun politik çıkarlarına uygun olmadığını gören Suriye ve İran'la birlikte harekete geçiyordu. İran, ABD'nin bölgede etkin olmasını istemiyor, buna engel olacak güç olarak ta çıkarlarına bir çok noktada uygun olan PKK'yı ileri sürüyordu. Bu nedenle de çatışmaların Kuzey'e "Serhat Eyaletine" yayılmasını sağlamak için, sınırlarını açıyordu.²⁶⁵ Bölgede etkinliğini yitirdiği endişelerine kapılan ve bölgede ABD'lerinin etkili olmasını istemeyen Suriye'de PKK'yı ileri sürüyor ve Türkiye ile ilişkileri gerginleştiriyordu.²⁶⁶

PKK'nın Botan Eyaleti güçleri ise Şırnak'ta bir dizi eylem gerçekleştirmenin ardından, il merkezini "kuşatıyordu".²⁶⁷ Kuşatma başarılı olamadığı gibi, bazı yer-

263 *Cumhuriyet*, 22 Eylül 1992, " KYB lideri Talabani ile I-KDP lideri Mesut Barzani Kuvvetlerini birleştirme kararı aldı". Bu çatışmalarda Talabani'nin tavn ve iki yüzü politikaları için Bkz.. Ali Öncü "İstihbaratının Not Defteri" başlıklı röportaj dizisi. Ahmet Cem Ersever'in anlatımları bu konu hakkında detaylı bilgiler vermektedir. Tercüman 8-23 Ağustos 1993.

264 Konu ile ilgili Bkz. Turan Yavuz, *ABD'nin Kürt Kartı*, 3.Baskı, İstanbul 1998

265 *Cumhuriyet*, 21 Ağustos 1992, "İran'dan sızdılar Başlıklı Haber "

266 *Cumhuriyet*, 2, 3, Ağustos 1992 " Şam'da sular ısındı."

267 *Eyalet Çalışma Raporları Cilt I, a.g.e., s.77* Raporlarda bu olaylar şu şekilde yer alıyordu. "Bu dönemde geliştirilen Şırnak kuşatması ve çeşitli alanlarda bir çok tepeye yönelik imha eylemleri etkili olmuşsa da, insiyatifin düşmanın eline geçmesi önlenememiştir." *a.g.r., s.103* "1992'de zirveye ulaşan serhildanlara yeni taktik ve biçimlerin kazandırılmayıp, düşmanın katliam ve kontra cinayetlerinde görülen tımanış ve bilinen biçimiyle serhildanlarda ortaya çıkan tıkanıklık nihayet olumsuz sonuçlarını yaratmış ve 1992'nin 15 Ağustos Şırnak katliamı bir dönüm noktası oluşturarak, serhildanlar da bir genişleme dönemi başlamıştır." Şırnak 21 Mart ve 15 Ağustos 1992'de PKK tarafından Gerillanın üst aşamaya taşındığını göstermek için geçici olarak milislerin de yardımıyla işgal edilmeye çalışılmış bu amaçla deneme alanı olmuş ve üzerinde çok tartışılmıştı. Bazılarına göre olayları hiç bir şey yokken "Tuğay Komutanı" çıkarmıştı bkz. *İkibine Doğru*, 30 Ağustos 1992, s.35. Olaylarla ilgili Bkz. *Cumhuriyet*, 22 Mart 1992, 24 Mart 1992 " Şırnak'ta büyük çatışma 20 saat sürdü. *Cumhuriyet*, 20 Ağustos 1992, Şırnak'ta Savaş .PKK Kent merkezine bini aşkın militanla roketatarlı, havan toplu saldırı düzenledi. Cephe örgütü ERNK birkaç gün sonra Avrupa'da yayınladığı bildirinde "PKK Şırnak'a baskın düzenlemedi, devlet Yurtsever halkın çoğunlukta bulunduğu mahallelere yönelik saldırıda bulundu" açıklamasında bulunuyordu. Koray Düzgören, *Kürt Çıkması*, Ankara, 1994, ss.232,247. Bu konuda "İslamcı " yazarlarda aynı şekilde düşünüyorlardı. Bkz. Kuru a.g.e.s.214,215 ss. 222, 225.Daha sonra başarısızlığı nedeniyle soruşturmayla alınan Eyalet sorumlusu şunları söyleyecekti."Şırnak'ta bile halkın silahlı ayaklanmaya hazır olmadığını gördük". Parti Soruşturma Komisyonu'na Sunulan Raporlar, Şam, 1995. s. 115.

lerde insiyatifte kaybedildi. Hemen ardından, 30 Ağustos günü İran sınırındaki Alan Karakolu basılmak istendi ve şiddetli çatışma sonucunda, sayısı tespit edilemeyecek kadar çok zaiyat verildi.²⁶⁸ Bu kayıpları hazmedemeyen "2. Merkez Karargah Komutanı", Osman Öcalan bunun telafisi için yeniden görevlendirme yaptı. Bu defa Derecik Karakolunun basılması kararlaştırıldı. Ancak şartlar değişmeye başlamıştı. "Yasak savma kabilinden" yapılan baskında 174 ölü verildiği gibi, yaralıların sayısı da belli değildi.²⁶⁹ Aynı günlerde Irak,Türkiye'nin "Kürt Devleti" ile ilişkilerine dikkat çekerek, bu işbirliğinin "karşılığının olacağını", bunun da "Türkiye'de bölücü etki" yaratacağını ifade ediyordu.²⁷⁰

Bu gelişmeler olurken, Talabani ve Barzani silahlı güçleri birleştirme kararlarının ardından, PKK ile silahlı çatışmaya başladılar.²⁷¹ Barzani'nin güçleri çatışmayı ciddiye alırken, Talabani ise çatışmalara göstermelik bir manevra ile yaklaşıyordu.²⁷² PKK gerek yapılanma, gerek ideolojik fanatizm, gerekse Peşmergeler gibi geride bakmak zorunda oldukları aileleri olmaması nedeni ile, çatışmalarda üstünlüğü ele geçirmeye başladı. Talabani bir süre sonra cephenin kendi bölümünde PKK ile anlaştı. Çatışmalarda PKK veya KDP'den hangisi galip gelirse gelsin, Talabani her durumda karlı çıkacaktı. Üstelik PKK'ya yönelik askeri hareketi ile de Türkiye'yi rahatlatarak "Kürt devletine olan itirazlarını" engelleyecekti.²⁷³ PKK ile çatıştığını Türkiye'de söyleyen Talabani Avrupa'da ise farklı

268 *Cumhuriyet*, 31 Ağustos 1992, "PKK Şemdinli'de vuruldu." Başlıklı haber. Konu ile ilgili olarak PKK kaynakları olayı ise şu şekilde anlatıyordu. *Soruşturma Komisyonuna a.g.r., s. 225* Süleyman Özbey'e göre bu eylem şu şekilde açıklanabiliirdi. "Yani amaç savaşı geliştirme değil, ortama yanıt verme, durumu özünde de Zakurke'nin namusunu kurtarmaydı. Bu namusu kurtarma görevi de bana verildi.... Yine pratik uygulamadaki yetersizliklerimizde buna eklenince başarısız ağır kayıplara yol açan bir eylem oldu."

269 *Hürriyet*, 1 Ekim 1992. *Cumhuriyet*, 30 Eylül 1992, 1 Ekim 1992 "PKK vurgun Yedi" Başlıklı haber. Bu olay için ise şunlar ifade ediyordu. *Soruşturma Komisyonu'na a.g.r s. 225* "Adeta can havli ile bir şeyler yapmalıydı. Cezaevindekiler bile bırakılarak eyleme alındı...Bu eylem onanması imkansız zararlara yol açtı."

270 *Cumhuriyet*, 12 Eylül 1992

271 *Hürriyet*, 8 Ekim 1992. *Cumhuriyet*, 5, 6 Ekim 1992

272 Bkz. *Tercüman*, 16 Ağustos 1993 "İstihbaratçının Not Defteri." Bu hareket öncesi Türkiye tarafından Kuzey Irak'taki "Birleşik Kürt Cephesine çok sayıda silah, cephane, matara, çadır, uyku tulumu verildiğini ancak pazarlarda satıldığını bunu da Talabani'nin adamlarının organize ettiğini ifade ediyordu."

273 Ersever a.g.e.,s.182-183, *Cumhuriyet*, 20 Ekim 1992, "Kürt yönetimi 'egemenlik' haklarının ihlal edildiği gerekçesi ile Ankara'ya başvurdu. Bombalamayı Kesin."

konuşuyordu. Talabani'ye göre aslında kendisi bu çatışma ile "PKK'yı ikna etmeye çalışıyordu".²⁷⁴ PKK biraz ikna olsa Kürt devleti kurulabilecekti. Tam bu sırada Türk Silahlı Kuvvetlerinin Irak topraklarına girmesi ile olaylar yeni bir boyut kazanıyor, PKK iki ateş arasında kalıyordu.²⁷⁵

Bu çatışmalarda PKK, çok sayıda kayıp verdi. Durumu Şam'dan değerlendiren Öcalan'a göre bölgedeki tertiplenme de, taktik de yanlıştı. Bölgedeki PKK'lıların başındaki kardeşi Osman, kuvvetleri yaymak ve gerilla savaşı uygulamak yerine "mevzi savaşı" uygulamıştı. Yani bu gerilladan öte "Köylü savaşı" olmuştu.²⁷⁶ Bu kötü durumda Talabani imdada yetişti ve Türk Ordusu önünde kaçan PKK'lılar Talabani'ye "teslim" oldular. Harekat birdenbire bu bölgelerde duruverdi.²⁷⁷ PKK'nın zayıflığı çok fazla olduğu gibi, işin kötüsü Botan'da ki güçlerin, cephe gerisi tehlikeye girdi ²⁷⁸ ve "2.nci Ana Karargah" dağıldı. Türk Ordusunun bölgeye girmesinden duyduğu rahatsızlığı "yüksek sesle" ifade etmeye başlayan Talabani'ye göre Türkiye ilan edilen "Federe Devletin egemenlik haklarını" ihlal etmişti.²⁷⁹

274 **Cumhuriyet**, 13 Ekim 1992, '5 Eylül'de Lahye'de düzenlediği basın toplantısında PKK' nın K.İrak'ta barındırılmayacağını açıklamıştı. Şimdi ise PKK'yı Irak topraklarından kovmak değil ikna etmek istediklerini söylüyor."

275 **Hürriyet**, 20 Ekim 1992 **Cumhuriyet**, 7 Ekim 1992, 17 Ekim 1992.

276 **Parti Tarihi a.g.e.,s.147,**

277 Bu teslim olmanın anlamı daha sonra çok tartışılacaktı. Bkz. **Hürriyet**, 31 Ekim 1992. **Cumhuriyet**, 28, 31 Ekim 1992, ' PKK Peşmergeye teslim oldu ' Başlıklı haber. Osman Öcalan içinde bulunan durumda pek teslim olmuş gibi görünmüyor ve açıklamalarını sürdürüyordu. "Ankara Türkiye'deki Kürtlerin kendi kaderini tayin hakkını tanıyınca kadar mücadelemize devam edeceğiz." açıklamasında bulunuyordu. **Cumhuriyet**, 31 Ekim 1992, PKK kayıtlarına göre teslim antlaşması Osman Öcalan'ın kendi başına aldığı bir karardı. Bundan ne Abdullah Öcalan'ın ne de Merkez Karargahın haberi vardı. **Parti Tarihi a.g.e., s.149 Bkz. 2000'e Doğru**, 1 Kasım 1992, S.44. Antlaşma metni için Bkz. **Tercüman**, 18 Ağustos 1993

278 **Cumhuriyet**, 4 Kasım 1992, Genel Kurmay Başkanlığı bölgedeki PKK lıların %30 imha olmuştur derken Öcalan bunun "abartma" olduğunu ifade ediyordu. Bkz. **Cumhuriyet**, 8 Kasım 1992, Yine rakamlara göre '26 Adet muhtelif Çap ve marka havan, 49 adet Uçaksavar , 2 adet karadan Havaya SA-7 füze ele geçirilmişti. Öcalan her ne kadar ret etse de Bayık, bu zayıflığın kendilerini ne kadar etkilediğini şu şekilde açıklayacaktı. "Xakur'ta 34, bir Çukurca'da 13, Haftanın'de savaş öncesi ve sonrası 114'tür. Şehit düşen arkadaşlar kadar yaralı da vardı. Yaralıların bir kısmı da savaş dışı kalmıştır. Bunları da kayıp saymak gerekir. Bunlar dikkate alındığında verilmesi gereken kayıpların çok çok üstünde kayıp verilmiştir. Yine yıllardır orada çalışmış bazı mevziler yaratmıştık, bazı değerler yaratmıştık. Bunları kısmen de olsa kaybedilmesi, bir kısmının tümünden kaybedilmesi bir kısmının zayıflatılması söz konusudur. Bu da ciddi bir kayıptır. Yine bazı erzaklarımız, bazı silahlarımız az da olsa ele geçmesi -erzak fazlaydı-kayıptır" demektedir. **Parti Tarihi a.g.e., s.148.** Daha sonra bu olaydan sorumlu tutulan Osman Öcalan görevden alınarak 'sıradan cephe çalışanı ' statüsüne indirilecekti. Bkz. **Kongre Belgeleri III PKK 5.Kongre Kararları**, Şam, 1995 s. 192,193.

279 **Cumhuriyet**, 9 Ekim ,4 Kasım 1992

Bu çatışma, PKK literatürüne "Güney Savaşı" olarak girdi. Talabani ve PKK ile müttefiklerine göre bu hareketin uzaması PKK'nın daha fazla zarar görmesi demekti ki, bu da Türkiye ile pazarlığı zorlaştırıyordu.²⁸⁰ Müdahalenin zamanlaması önemliydi. Artık Türkiye'de, PKK'da politika olarak Talabani'nin eline bakıyordu. Nitekim "Güney Savaşı" tüm taraflar için önemli sonuçlar doğurdu. Talabani, Türkiye ilişkileri bu gelişmeler sonunda sorgulanmaya başlandı.²⁸¹ Ancak bunun da yeterli olmadığını olaylar gösterecekti. Osman Öcalan, Talabani tarafından kurtarılan "silahlı adamlarını" da alarak, İran sınırına yakın Talabani kontrolündeki "Ze" bölgesine taşındı.²⁸² Ancak, PKK'lıların içinde bulunduğu şartlar hiç te teslim olmuşa benzemiyordu.²⁸³ Yine de bu olay PKK içinde panik yarattı. Sonuç olarak ta saldırı ruhunu yitiren PKK, kendini koruma telaşına kapıldı ve karamsarlığa düştü.²⁸⁴ O günleri anlatan Bayık, "Ateşkes gündeme gelince, güç birdenbire çekilince bu sefer yıkım oldu" demektedir.²⁸⁵

PKK'nın boşalttığı Türkiye sınırının Irak yakasını Türk Silahlı Kuvvetleri Peşmergelere bırakarak geri çekildi.²⁸⁶ Bu durumdan faydalanan Irak ise PKK ile işbirliğini geliştirerek, ona kendi kontrolündeki bölgelerde barınma imkanları sağladı. PKK bu bölgede hastane ve eğitim merkezleri kurdu.²⁸⁷ Sınır boyunca

280 PKK'da Talabani için benzer değerlendirmeyi yapmaktadır. "YNK'nın durumu farklıdır. YNK tümüyle ezme yerine önemli ölçüde güçten düşürüp, kendi zeminine çekmek, bu zeminde PKK'yı teslim almak istiyordu" **Parti Tarihi a.g.e., s.151**

281 **Cumhuriyet**, 8 Kasım 1992, "Başbakan askeri hareketin bitmesinden rahatsız."

282 **Cumhuriyet**, 10 Kasım 1992, **Eyalet Çalışma raporu a.g.r., s. 532**. Bu sayı 1500 olarak verilmektedir.

283 **Parti Tarihi a.g.r., s.150**

284 **Parti Soruşturma Komisyonuna a.g.r s. 117**, "Botan Eyaleti" sorumlusu Nizamettin Taş bunu şu şekilde anlatıyordu. "Güney'in sınır hattı alan kurtarmada dayanılacak esas merkezdi. Bu geri cephe hattına dayanılarak alan kurtarma hareketine başlanacaktı...Gerillanın savunmada kalarak inisiyatifli düşmana kaptırması, düşmanın cesaret almasına neden oldu." "Daha sonra Güney Savaşı'nda uğranılan yenilgi, gerilla savaşının zafer getiren çözüm gücüne inanmamayı ifade eden bir anlayışın gelişmesine yol açtı. Güney savaşından sonra artık mevcut güç ve nitelik ile düşmana karşı direnişi mümkün kılmasına rağmen, zaferi yakalama anlamında herhangi bir gelişmeyi sağlayacağımıza, düşmanı bu temelde yenilgiye uğratacağımıza ve kurtarılmış alan yaratabileceğimize olan inancımı yitirdim." s. 135

285 **Parti Tarihi a.g.e.,s.150**

286 **Cumhuriyet**, 19 Kasım 1992, "PKK' dan temizlenen bölgelere Peşmerge karakolları kurulması konusu :Talabani, Barzani ve Bitlis tarafından ele alındı. Gn.Kur. Bşk.Güleş, " Orada 65-70 Karakol kuracaklar. Bunlar oradaki dağları bilen adamlar." Diyordu.

287 **YAJK I. Ulusal Kongresine Sunulan Faaliyet Raporları ve Mesajlar**, Şam, 1995, s.155

boşaltılması uzun sürmedi. Küçük gruplar halinde geride kalanlar ile güneyde Talabani'nin himayesindeki militanlar, "Köylü savaşı" yerine "Gerilla savaşına" uygun sayıda eski yerlerine gelmeye başladılar.²⁸⁸

PKK açısından bu gelişmelerden çıkarılan sonuç, Kuzey Irak'ta ki geri bölgenin çokta güvenli olmadığıydı. Üstelik "kurtarılmış alan" yaratmak bir yana, mevcut güç büyük bir felaket ile karşı karşıya kalmıştı. Ancak PKK'nın korktuğu başına gelmemiş "güney savaşı" sonrası geri bölgesi korumasız kalan ikmal yolları kesilmiş, Botan'a da hareket düzenlenmemişti.²⁸⁹ Artık sınır karakolları da hedef olmayacak kadar güçlendirilmiş, bir kısmı da boşatılmıştı. O halde en kısa zamanda durumu yeniden değerlendirerek, yerleşmeyi gözden geçirmek ve Türkiye içinde kalan grupların, özellikle silah ve cephane ikmal yollarına işlerlik kazandırmak, en önemlisi de kaybedilen saldırı ruhunun oluşturulması gerekiyordu. Üstelik halk serhıldanlara (ayaklanma) sokularak hareketlendirilmiş, ancak bunun devamı getirilememişti. Mücadele kritik bir döneme girmişti. Daha önce devletin yanında olmanın riski bu kez PKK'nın yanında da vardı. Bu durumda gerilla savaşının bir üst aşamaya taşırılması gerekliydi. Bu ise daha fazla insan, daha emniyetli bölge anlamına geliyordu. Oysa şimdi çok gerekli olan emniyetli geri bölge birden bire yok olmuştu. Mevcut askeri durum, PKK'nın içinde bulunduğu stratejik çıkmazdan kurtulmadan "savaşı geliştirecek" sayıya ulaşmasının mümkün olmadığını gösteriyordu. Üstelik mevsim itibarı ile 1993 yılının baharına giriliyordu. Eğer Silahlı Kuvvetler, ikmal yolları kesildiği için, Kuzey Irak'tan yeterli desteği alamayacak olan Botan güçlerine karşı hareket yapacak olursa, bu PKK için yıkım olacaktı. Bu noktada PKK ve işbirliği yaptıkları güçler politik manevrayı gündeme getirdiler. Bu yeni stratejide başrolü ise yine Talabani oynadı.²⁹⁰

Kuzey Irak'dan ayrılmak zorunda kalan, çok sayıda da kayıp veren PKK'nın komuta sistemi bozulmuştu. Türkiye içerisinde çok sayıda katılım vardı, ancak

288 Parti Tarihi a.g.e, s.152, Cumhuriyet, 10 Ocak 1993. "Kuzey Irak Kürt yönetimi liderlerinden Mesut Barzani, PKK'nın aralarındaki anlaşmaya uymadığını, kendilerine karşı düşmanca propaganda yaptığını ve militanlarına sınır geçme talimatı verdiğine dikkati çekti. Bu konuda dökülecek kardeş kanından PKK'nın sorumlu olacağını."

289 Bkz. Kongre Belgeleri Cilt VII .Parti Soruşturma Komisyonuna Sunulan Raporlar a.g.r,s.122 Botan Eyalet sorumlusu Nizamettin Taş şunları söylüyordu. "1992 yılı sonunda düşman cephesinde de aynı çözümsüzlük ve çözümler durumu yaşandı. Güney Savaşı'ndan sonra Kuzey 'de operasyon yapacağı beklenirken , tam tersi bir uygulama ile her tarafta bulunan onlarca karakolunu birden bire kaldırdı."

290 Talabani daha sonra şu açıklamayı yapacaktı. "Özal ın elçisi olarak Öcalan ile görüştüm." Demokrasi , 19 Ocak 1997.

eğitim ihtiyacı olan farklı sosyal nitelikteki bu insanlara eğitim verecek, komutanlık yapacak liderler yoktu. Eğitimsizlik ve hareketsizlik ideolojik bütünlüğü çatlatmaya başlamıştı. Üstelik zorlu bir kış geçirilmişti. Yeterli hazırlık yapılmadan girilen kış, militanları yıpratmış gibi hava bombardımanları da epey zarar verdi.

PKK, 20 Mart 1993'te "ateşkes" ilan etti. PKK "ateşkes" konusunun gündeme gelmesi ile oldukça rahatladı ve güçlerinin bir kısmını tekrar Irak sınırı boyuna yerleştirirken, bir kısmını da Türkiye içlerinde yeni yerlerine aktardı. Bu defa daha tecrübeli olarak, "Köylü savaşını" bir kenara bırakarak "gerillaya" uygun tertiplenme gerçekleştirdi. Ancak, PKK'nın "ateşkes" teklifine inanmayanlardan birisi de Barzani'ydi. Nitekim gelişmeler, Barzani'nin politik tecrübeleri sayesinde Talabani ve Öcalan'ı iyi tanıdığını gösterecekti.²⁹¹ Daha sonra bölgedeki Barzani güçlerine üstünlük sağlayan PKK, bölgeye tamamen egemen oldu. İki yıl içinde tüm sınır karakollarını Barzani'nin elinden aldı.²⁹² Artık baharda bütün silahlı güçleri ile Türkiye'ye girerken, kışın eğitim ve yeniden düzenleme için bir kısım militanı ile Irak'a geri dönüyordu.

Kuzey Irak silahlı mücadelede, PKK için öncelikli "geri bölge" rolü oynadı. "Güney Savaşı" sonrasında PKK bölgede yeni tertiplenmesini "gerillaya" göre yaparken "derinliğine ve genişliğine yayılmayı" esas aldığını ifade ediyordu. Uzun süre gerilla tarzını sürdürmeye imkan verecek şekilde "yaygın lojistik depolaması" yapılırken, arazi yer altı yolları ile birbirine bağlanacaktı. Bölgenin kaçakçılık için önemli konumu her yönü ile bu bölgeyi vazgeçilmez bir noktaya getirdi. Sürdürülen faaliyetlerle öncelikle hastane hizmetleri için gerekli alt yapı oluşturuldu. "Komutan" ve "Kadro" yetiştirmek için eğitim dönemleri açıldığı gibi, "havan, uçak-savar, telsiz, karadan havaya tek kişi tarafından kullanılabilen füze, eğitimlerini bu bölgede tamamladı."²⁹³

Personel eğitimi için de bölge oldukça uygun şartlar taşımakta, komuta kademesi yanında, acemi eğitimi de yaptırılmaktadır. Bölgeden 1992 yılında yayına

291 KDP 'ye göre Öcalan ile Talabani'yi Şam bir araya getirmişti. *Cumhuriyet*, 20 Mart 1993. Nitekim bir süre sonra Talabani ile Barzani'nin arası açılacaktı. *Cumhuriyet*, 3 Mayıs 1993.

292 *Cumhuriyet*, 21 Nisan 1994

293 *Bölge Eyalet Raporu a.g.r. s.541*

başlayan radyo günde 4 saat Arapça, Türkçe, Kurmançi ve Soranice yayın yapmaktadır. Bölgede basımı yapılan ve traşi üçbini bulan "Welat" isimli haftalık bir de gazete yayınlanmaktadır.²⁹⁴

Sınır hattının coğrafi özellikleri yanında, siyasi bölünmesi de bu alanı kullanan gruplara sınırsız imkanlar sunmaktadır. Bu konum, İran'ın başlangıçtan itibaren desteği de dikkate alındığında daha da elverişli şartlar oluşmaktadır. Diğer destekçi Irak'ın devreye girmesi ile de şartlar PKK lehine oldukça iyileşmiştir. PKK, gerek İran-Irak savaşı sırasında, gerekse Irak'ın Kuveyt'i işgali ile başlayan Körfez Savaşı boyunca sürekli Türkiye'nin Musul Kerkük bölgesini işgal edebileceği endişesi ile yedek güç olarak kullanıldı. Türkiye ise bölgede politika yapmayı zaman içinde öğrenmektedir. Tüm bu gelişmeler sonucunda, Kuzey Irak, Türk Silahlı Kuvvetleri için her bahar geldiğinde rutin operasyon alanı oldu.²⁹⁵

D. LIBYA VE PKK

Libya'da ki PKK faaliyetlerini iki ayrı konumda incelemek gerekir. Bunlardan birincisi devlet olarak Libya desteğidir. Libya, PKK'ya desteğini Öcalan'ın Suriye'ye geçişinin ardından vermeye başladı.²⁹⁶ Diğeri ise Libya'ya çalışmaya giden Türk vatandaşları arasındaki çalışmalardır.

Bu desteğin temel eksenini Suriye-Libya ilişkisi oluşturmaktadır. 1980 yılından itibaren gittikçe bozulan ABD Libya ilişkilerinde Türkiye'nin politik tutumunu uygun bulmayan Libya, Türkiye'ye karşı sürekli sert politik tavırlar sergiledi.²⁹⁷ Bu dönemde Libya'nın Ortadoğu'da ki en iyi müttefikleri ise İran ve Suriye oldu.²⁹⁸ PKK'nın ortaya çıktığı/çıkarıldığı dönemdeki Libya-ABD politik ilişkilerinde

294 Bölge Eyalet Raporu a.g.r., s. 542

295 Tecrübeler için Bkz. Serhat Güveng, "TSK'nın Sınır ötesi Girişim Yetenekleri Ulusal Güvenlik Politikasında Yeni Boyut", **Türkiye'nin Ulusal Güvenlik ve Dış Politika Gündeminde Doksanlı Yıllar En Uzun Önyıl**, Der. Gencer Özcan, Şule Kut, İstanbul, 1998, ss.135,167

296 Bu destek için kanal oluşturan "Talabani" dir. Libya'nın konumu ise PKK yayınlarına göre Anti-emperyalist ve Arap ilericiliği ile birlikte emperyalizm tarafından sürekli tehdit edilmektedir. Bkz. **Kürdistan'da Zorun Rolü**, Almanya, 1982 s. 170,171

297 **Günaydın**, 19 Kasım 1984, Kaddafi Libya Televizyonunda şunları söylüyordu " Bizî yöneten Osmanlı'nın torunlarını bugün köle gibi çalıştırıyoruz.", **Cumhuriyet**, 18 Nisan 1985.

298 Libya İran-Irak savaşı boyunca İran'a silah yardımı yapacaktı. Bkz. **Cumhuriyet**, 12 Ekim 1980

çatışmanın eşiğine gelen gerginliklerde Libya, Amerika'nın müttefiki olarak Türkiye'ye yönelik hasımane tavrılarını sürdürdü. PKK konusunda Türkiye'nin tüm girişimleri ve operasyonları Libya tarafından sürekli eleştirilirdi.²⁹⁹

PKK'nın bu ülkede elde ettiği bir diğer imkan ise Libya'da çalışan Türk vatandaşları Kürtler arasındaki faaliyetler ile Suriye vatandaşı olup Libya'da çalışan Kürt'ler arasındaki örgütlenmesidir. Libya ve Suriye vatandaşlarının serbestçe diğer ülkeye gidebilmesi ve Suriye'deki Kürtler arasında kolayca örgütlenen PKK, etkilerini buraya taşımıştır.³⁰⁰ ABD ile 1986 yılında silahlı çatışmaya giren Libya, Türkiye'ye karşı düşmanca tutumunu sürdürdü. Bu tavrından kesinlikle vazgeçmediği gibi, Arap ülkelerini Türkiye'ye karşı kışkırtırken,³⁰¹ PKK'nın ülkedeki faaliyetlerini de destekledi.³⁰²

E. SUUDİ ARABİSTAN VE PKK

PKK'nın Türkiye dışında örgütlenmesinde ön plana çıkan unsur, söz konusu ülkelere Türkiye'den çalışmaya giden işçilerdir. PKK, Suudi Arabistan'da çalışan işçiler arasındaki "ilk örgütlenmesini 1979 yılında" gerçekleştirdi. Bu örgütlenmenin temel özelliği çabaların sempaticanlar tarafından sürdürülmesidir.³⁰³ Ancak faaliyetleri yürüten bazı sempaticanlar "örgüt" adına toplanan paraları "zimmelerine" geçirdiler.

Örgüt tarafından bu ülkeye ilk defa eğitimli "profesyonel" çalışanlar ancak 1990 yılında atandı. Çalışmaların yoğunluğu, özellikle "hac" zamanında artmaktadır. Propaganda için gerekli olan basılı ve görsel malzemeler ise Avrupa ve Şam üzerinden bu ülkeye ulaştırılmaktadır.³⁰⁴ Ancak bazı cephe çalışanları polis tarafından yakalanarak sınır dışı edildiler. Yine de komitelerin düzenlemesi yapılarak

299 "Kaddafi Kürtlerin Ulusal Kurtuluş hareketlerini destekliyoruz.", *Cumhuriyet*, 10 Eylül 1985.

300 *Cumhuriyet*, 3 Kasım 1980. "Suriye'liler Libya'ya nüfus cüzdanı ile gidebilecekler."

301 Bkz. *Cumhuriyet*, 31 Mayıs 1990. "Kaddafi'den sert tepki. Libya lideri Muammer Kaddafi Bağdat'ta dün Arap zirvesinin kapanış konuşmasında Türkiye'yi ağır bir dille eleştirerek 1986 yılında Libya'yı bombalayan Amerikan uçaklarını Türkiye barındırıyor dedi."

302 Abdullah Öcalan, *Seçme Yazılar Cilt II*, İstanbul 1993, s. 310 "Libya sahasındaki çalışmalar sağladığı maddi ve manevi alandaki katkılarla rolünü oynamaya devam ediyor." Diyordu.

303 Eyalet Çalışma Raporları Cilt II a.g.r., s. 800

304 a.g.r. s. 801

çalışmalara devam edildi. Bu ülkede çalışan işçilerden toplanan para 1990-1993 yılları arasında "4.100.000 Suudi Arabistan Riyali" oldu.³⁰⁵

Ayrıca "Dürbün, radyo, saat v.b." malzemeler tedarik edilerek Şam'a gönderildi. Yine raporlara göre çalışmalar bununla kalmamış, işçi olarak bu ülkeye gelenlerden 36 sı savaşçı aday olarak alınmış, ardından da eğitim amacıyla Şam'a ve Kuzey Irak'a gönderilmişti.³⁰⁶

F. BDT (BAĞIMSIZ DEVLETLER TOPLULUĞU) VE PKK

BDT ile PKK ilişkisinin şüphesiz iki boyutu bulunmaktadır. Bunlardan birincisi Soğuk Savaş döneminde PKK, Sovyetler Birliği ilişkisidir. Bu konuda PKK'nın kuruluş yıllarına ilişkin ideolojik tutumunu irdelemek bize bir fikir verecektir.³⁰⁷ PKK kaynaklarında "Sosyalist ve İlerici" dünyanın temsilcisi olarak yorumlanan Sovyetler, PKK için "geniş uluslararası destek" anlamına gelmektedir.³⁰⁸ Sovyetler Birliği PKK ilişkisini güçlendiren bir diğer husus ise Suriye'de himaye gören ve

305 a.g.r. s. 802

306 a.g.r. s. 801

307 Bu konuda ki yorumlar şu şekildedir. "ABD'nin bölgedeki zayıf konumunu bilen Faşist Türk yönetimi bu zayıflığı giderme ve ABD'nin Ortadoğu'daki güçlendirme görevini üstlendirmiştir. Bu nedenle, Türkiye ve Kürdistan halklarına karşı uyguladığı faşist savaş yetmiyormuş gibi emperyalizm çıkarılan doğrultusunda Sovyetler Birliğine ve en önde İran, Irak ve Afganistan halkları olmak üzere, tüm bölge halklarının ulusal Kurtuluş hareketlerine karşı, somut bir tehlike olabilmektedir." Bkz. Kürdistan'da Zorun Rolü, s.95. "Sosyalist ülkelerin emperyalizm ciddi bir tehdit ve işgal hareketi geliştirebilecek bir tehlike değilmiş gibi daha şimdiden savaşı bir dünya anlayışıyla eğitilmeleri affedilmez bir hata olacaktır. Daha dün Macaristan ve Çekoslovakya'da bu günde Polonya'da (.....) ortaya çıkan gerici hareketlerinin her zaman görülebileceği .." a.g.e., s.97. Sovyetler Birliği'nin 1979 yılında Afganistanlı işgali konusunda PKK'nın görüşleri ise şu şekilde idi. "Afganistan sorununda ortaya çıkan durum ise şudur: Sosyalist devrimin ve sosyalist ülkelerin çıkarılan zorunu kıldığı zaman, özellikle sosyalist ülkelere komşu olan ülkelerde, emperyalizmin ve işbirlikçilerin haince girişimlerine ve planlarına karşı askeri müdahalede bulunmak da dahil olmak üzere her tür tedbir alınmalıdır. Afganistan'a yapılan müdahaleye bu açıdan bakılmalıdır." Bkz. Abdullah Öcalan, Kürdistan Gerçeği ve PKK Hareketi, Almanya, 1994, s. 259

308 "Gelişen ekonomik ve toplumsal temele dayalı olarak, halkların ulusal kurtuluş mücadeleleri, her ülkede ortaya çıkmış, Afganistan, Filistin gibi yerlerde önemli başarılar ve mevziler kazanmış, emperyalizmin karnasına olan eski yapıyı sarsmıştır. Hem ulusal kurtuluş hareketleri hem de emperyalizme karşı olan ilerici güçler, bugün birbirleriyle yoğun ilişki ve ittifak geliştirmekte, birbirlerine yoğun aktif yardım ve destek sağlamakta ve bu durum, emperyalizme ve gericiliğe karşı mücadelede elverişli ortam yaratmaktadır. Kürdistan halkının ulusal kurtuluş hareketi, son derece haklı, ilerici ve devrimci bir nitelik olan mücadelesini, böylesi güçlü ve geniş uluslararası güçlere tanıtsa, oldukça geniş uluslararası desteğe sahip olacaktır." Kürdistan'da Zorun Rolü a.g.e., s.172, 173. "Başlangıçta her şeyden önce çok güçlü bir sosyalist ülkelerin topluluğu vardır ve bu ülkeler, emperyalizme karşı mücadelenin sağlam güvenceleri olarak ulusal kurtuluş hareketlerini aktif bir biçimde desteklemektedir." a.g.e., s. 172

desteklenen Filistinli örgütler ile Komünist Partilerin durumudur.³⁰⁹ Bütün bunlar Soğuk Savaş döneminin Orta-doğu politikalarında PKK'ya biçilen rolü ortaya koymaktadır.³¹⁰ Şüphesiz Sovyetler Birliği'nin, bu tür bir oluşumun yaratılıp desteklemesinde, dönemin gittikçe artan tempodaki ABD ile girdiği "Ortadoğu" üzerindeki mücadeleler yatmaktadır. Barzani'de 1963'den beri illegal T-KDP aracılığı ile Türkiye'nin Irak sınırı boyunca Kürt hareketini kontrol altında tutması, Sovyetler Birliğinin çıkarlarına uygun bir tutum değildi. Gerçi büyük şehirlerde Marksist Kürt gençler vardı, ancak bunlar hem etkili değil, hem de az sayıdaydılar. Molla Mustafa Barzani uzun süre Sovyetler Birliğinde kalmasına rağmen Marksist ideolojiyi benimsememişti. Üstelik Sovyetler Birliği, Irak'taki Kürt politikasında taraf olmanın Arap dünyasında, "Kürt-Arap" çatışması olarak algılandığını ve Arap karşıtı olmak gibi bir risk taşıdığını görmüştü. Bu durumda üzerinde politikalar geliştirilebilecek en uygun alan olarak "Türkiye" görülüyordu. Böylece bölgede ki ABD'nin en iyi müttefikine zarar verilmiş te olacaktı. Bu durum Arap ülkelerine yönelik politikaları da etkilemeyecekti.

Türkiye'de 1960 yılı sonrasında hızla gelişen ideolojik ayrışma "Kürt" hareketini de etkisi altına aldı. Başlangıçta T-KDP içinde yer alarak Barzani ile hareket eden Dr. Said Kırmızıtoprak'ın partiyi ele geçirecek, Sovyet'ler doğrultusunda yönlendireceğini gören /gösterilen Barzani, hareketi daha ilk aşamada iken bitirdi. Ancak çok geçmeden yeni "Marksist" ve Barzani hareketinden bağımsız

309 Bkz. Abdullah Öcalan, *Parti Önderliğinin Ocak Çözümleri* (1990), Şam, 1990, s.5 (29 Ocak tarihli konuşmalar). Öcalan ilişkilerinin Irak Komünist Partisi ile sürdürüldüğünü bu noktadan olmak üzere Türkiye İşçi Partisi ile ilişkiye geçildiğini ve Behice Boran'ın gönderdiği Zeki Kılıç ile bağlantının sağladığını ifade etmektedir.

310 Bayık; Komünist Partiler ile Sovyetler Birliğinin Lübnan'daki etkisi için şunları söylemektedir.

"Lübnan'da bazı klasik partiler görüşme isteğinde bulundular. Görüşmeye ben gittim. Mevkiyi sorduklarında PKK'lı olduğumu söylediğinde, yalnızca politbüro ile görüşme yapacaklarını söylediler. Ben de siz komünist değil, aşasınız. Ağalar köylülerle otumaz. Kusura bakmayın ben kalkıyorum. Mecbur kalınca şunu söylediler: 'Biz Kürdistan'ın temsilcileriyiz. Bu izni Sovyetlerden almışız. Bizim onay vermediğimiz bir hareketin gelişme şansı olamaz. Sovyetlerle ilişki kuramazsınız. Bu defa ben, Kürdistan'ın temsilcileri biz Sizi de Sovyetler'de tanııyoruz.' Parti Tarihi, a.g.e., s. 66 "Biliyorsunuz, Filistinlilerin ilişkileri Sovyetlere, komünist partilere dayanır. Ve bu partiler de sözüm ona Ortadoğu'nun en güçlü komünist partileri. Sovyetlerin esas aldıklarıydı. Buna dayanarak konuşuyorlar. Yani 'Filistinlilerin yanındaysanız, istersek sizi oradan atabiliriz. Mecbursunuz. Söylemek istedikleri bu. Bu dönemde oldukça baskı, şantaj, tehdit var. Bunlara rağmen hareketin bağımsızlığının korunması satılması var." a.g.e., s. 67. Bayık, bu anlatımının ardından "bağımsızlıkları" nasıl korudukları konusundaki başarılarını neye borçlu olduklarını belirtmemektedir. Ancak Lübnan ve Suriye'de kalma şartlarını öz olarak ifade etmektedir.

oluşumlar ortaya çıkacaktı.

Bu çıkışta, Sovyetler Birliği'nin doğrudan etkisine dair güçlü belirtiler vardır.³¹¹ Her ne kadar Sovyetler Birliği bunu "resmen" yalanlanmış olsa da,³¹² kuruluş dönemindeki çalışmaların Bulgaristan ve Suriye vasıtası ile yürütülmesi ise Soğuk Savaş döneminin bilinen Sovyet politikasıdır.³¹³ Öcalan'a göre de "bu dönemde politik alanda varlık göstermek için" gerekli "en temel iki ilişki" de budur.³¹⁴ Yani Sovyetler Birliği ile Bulgaristan ilişkisidir. Kuruluş döneminde görev alan ve Parti'yi terk eden Merkez Komite üyeleri de daha sonra bu yönde açıklamalar yaptılar.³¹⁵ Bu açıklamalar, PKK'nın Sovyetler Birliği'nin Afganistan'a girişindeki politik yaklaşımını da doğrular niteliktedir.³¹⁶ PKK henüz Lübnan'da toparlanma aşamasında iken, konuyu inceleyen bazı gazeteciler de ısrarla bu konuyu gündeme getirdiler.³¹⁷ Bu iddialar daha sonraki yıllarda da devam etti.³¹⁸

Faaliyetlerin açıktan yürütülmesi ise Sovyetler Birliğinin çökmesi ile başladı. Sovyetler Birliğinin dağılması ile ortaya çıkan durumdan PKK'nın yararlanma yol-

311 Öcalan'ın geçmişini karanlık görenlerden birisinde uzun yıllar PKK'nın Avrupa sözcülüğünü yapmış olan Avukat Hüseyin Yıldırım'dı. Yıldırım ; "Öcalan'ın Suriye istihbarat teşkilatınca yönlendirildiğini öğrencilik yıllarında ve PKK hareketinin başladığı dönemde bir çok karanlık nokta bulunduğunu öne sürdü. " Kanıtlarınız nelerdir ? sorusuna ise yanıtı verdi. Zamanı geldiğinde bu kanıtları açıklayacağız. Şu kadarını söyleyeyim ki Apo'nun 1966-1969 döneminde Tapu Kadastro Okulunda okuduğu yıllara bazı kişilerle olan ilişkilerinde karanlık noktalarla doludur. Hareketi kurtarmak için kaçtığını söylediği Suriye'de sırtını Suriye istihbaratına dayamıştır "dedi. *Milliyet*, 31 Mart 1993

312 Nitekim bu işbirliği veya destekleme tezleri Sovyetler Birliği tarafından "Resmen" yalanlanmıştı. Bkz . *Cumhuriyet*, 17 Ekim 1984.

313 Theodore Shackley, *Üçüncü Sezenek*, Özel Baskı, s.24, Söz konusu Dönemde Bulgaristan'ın Resmi Ordu gazetesinde çıkan ve Türk siyasetçilerini "Dünya emperyalizminin emrinde" olmakla ilgili suçlamalara ilgili. Bkz. *Tercüman*, 28 Mart 1980 . "Albay Anastassova çizmeyi aşmayınız". başlıklı yazı.

314 Öcalan'ın açıklamalarına göre "Kendisinin yerini almak isteyenler öncelikle de bu temel ilişkiye dayanacaklardı. "Abdullah Öcalan, *Ekim 1994 Çözümlerleri, Askeri Çizgimizde Yol almak, Hain Bir Halktan Özgür Bir Halk Yaratmaktadır*. Şam 1994, s. 75. 14 Ekim 1994 Tarihli Konuşma

315 *Tercüman*, 2, 3 Ekim 1982. "Apocular Anlatıyor", Gerek Merkez Komite üyesi Şahin Dönmez gerekse, Diyarbakır sorumlusu Hidir Akbalık aynı yönde açıklamalar yaptılar.

316 PKK'ya göre Sovyetler Birliğinin Afganistan'a girişi "Afganistan'da ulusal kurtuluş mücadelesinde önemli başarılar elde etmiştir." Bkz. *Zorun Rolü a.g.e.*,s.172

317 Claire Sterling, *Terör Ağı*, İstanbul, 1981 ss.301,303.

318 *Hürriyet* , 6 Ağustos 1986 . Bu konuda yayınlanan habere göre The Sunday Times gazetesi Yazı İşleri Müdürü Yardımcısı

ları aradığını ve bunda da oldukça başarılı olduğunu görüyoruz. Sempatizan düzeyinde faaliyetler, daha erken bir dönemde başlamış olmasına rağmen, ilk "profesyonel kadro" çalışmasına 1991 yılında başladı.³¹⁹ Kongreye verilen bilgilere göre 1994 yılı sonu itibarı ile raporu gönderen, "Birleşik Devletler Topluluğu Koordinatörü" Mahir (Numan Uçar), Irak, İran ve Avrupa'da görev yapmış tecrübeli bir profesyoneldi ve şunları belirtiyordu:³²⁰

"1994 ortalarında Parti Önderliğinin (A.Öcalan b.n.) talimatı ile şimdiki görev alanı olan eski Sovyetler Birliği ve Cumhuriyetlerinde görev üstlendim. Bu alanda iki-üç yıllık bir çalışmamız söz konusuydu. Bu çalışmamızda yoğun bir çaba olmakla birlikte kitlenin büyük kısmına ulaşılmış, parti propagandası yapılmış, partiye katılımı tanıtılmıştır. Bunun için yoğun bir çaba söz konusu olsa da, örgütsel alanda olan takviyede bir güvensizlik (1994 Haziran'ın da gelen yeni militanlar için b.n.)ve yine kitlelerin terk edilmesi söz konusudur. Bu alanda kısmi düzeltmeleri gerçekleştirdik. Yine kitlelerin önemli bir bölümüne ulaşmayı sağladık. Bu alan gerçekten siyasi, diplomatik ve yine kitlesel anlamda da Kürdistan devrimi için bir zemin durumundaydı. Gerçekleşen devrimimizin bir çok ihtiyacını kadrosal alanda sevkîyat yapma bilincine sahiptir. Ancak şimdiye kadar ki çalışmalarımız bu sonucu örgütleyememiş, devrime kanalize edememiş durumdadır. Sadece örgüt, kitle arasında güçlü bir birimin ilk adımını atmış durumdadır. Yine tüm kitleye ulaşılmış durumdayız. Bununla birlikte örgütsel anlamda bazı adımlar atmış durumdayız. Ancak çok daha yoğun çalışarak atılan bu adımları ilerletmek ısrarlı olmayı ve geniş olmayı gerektiren görevler önümüzde bulunmaktadır. Mahir 10.12.1994)

PKK bu ülkedeki faaliyetlerini dört temele dayandırmıştır. Birincisi Birleşik Devletler Topluluğunda yaşayan bu ülkenin yurttaşları olan Kürtleri

James Adans tarafından kaleme alınan "Terörün Finansmanı" isimli kitapta "Bulgaristan Hükümetinin Türkiye'de bir iç savaş çıkmasını sağlamak için FKÖ lideri Yaser Arafat muhalifi George Habbaş'ı devreye soktuğu ileri sürülürken, Habbaş'ın Filistin'in Kurtuluşu Halk Cephesi tarafından Türkiye'deki yıkıcı ve bölücü örgütlere silah ve para yardımı yaptığını vurguladı." Altaylı a.g.e.,s. 17

319 BDT Raporu a.g.r.,s. 573, Bu konuda ki bir kısım önemli bilgileri de 5'nci Kongreye sunulan Özeleştirî Raporlarında görüyoruz. Bkz. *PKK 5'nci Kongreye sunulan Öz eleştirî Raporları, Kongre Belgeleri V s.165* .PKK faaliyetleri başlamadan önce bu ülkelerde çalışan Kürt demekleri için Bkz. Heyderi a.g.m.,s.81

320 5. Kongreye Sunulan Özeleştirî Raporu , Şam , 1995, s. 169

örgütlendirmek,³²¹ ikincisi Türkiye'den çeşitli nedenlerle bu ülkeye giden Kürt orjinlileri yanına çekerek kazanmak, üçüncüsü bu ülkede çeşitli diplomatik faaliyetler göstererek, diğer devletlerle birlikte politik destek sağlamak³²² ve Rusya'nın devlet olarak desteğini sağlamak olarak belirtebiliriz. Kongreye gönderilen rapordan öğrenilen bilgilere göre çalışmalar hızlı bir biçimde ilerlemektedir. Bölgeye gönderilen profesyoneller Avrupa'dan ve Suriye'den görevlendirilmiştir. Sadece PKK faaliyetleri ile ilgilenen ve toplam sayıları 1994 yılı sonu itibarı ile 13 olan bu profesyoneller kısa sürede BDT vatandaşı 33 kişiyi de aralarına alarak çalışmalarını sürdürdüler.³²³

Bunlardan iyi çalışan ve 35 günlük eğitim faaliyetinde başarılı görülen 9'u profesyonel, 10'uda yarı profesyonel olmak üzere 33'ten fazla eleman çalışmalarına 1994 sonu itibarı ile devam etmektedir.³²⁴ Nitekim bu çalışmalar boşa gitmemiş, Azerbaycan'dan 4, Kazakistan'dan 3, Gürcistan'dan 2 ve Ermenistan'dan 2 olmak üzere 11 kadro eğitime alınmış bunlardan 6'sı silahlı mücadele için gerekli eğitimi almak üzere Ortadoğu'ya gönderilirken 5'i de BDT'da görevlendirildi. ³²⁵

PKK'nın başını çektiği ilk toplantı, "BDT Kürtleri Toplantısı" 1993 sonlarında gerçekleştirildi.³²⁶ Bunu takip eden yıl içinde ise ERNK adına, yabancı ve Kürt aydınlarının katıldığı bir konferans düzenlendi.³²⁷ Çalışmalar devam ederken 9-11 Kasım 1994 tarihlerinde BDT genişletilmiş örgüt toplantısı ile genel bir değerlendirme yapıldı. Bu toplantıda alınan kararlardan bazıları şunlardı: Yılın

321 Birleşik Devletler Topluluğundaki Kürtler için Bkz. İsmet Şerif Vanlı, "Sovyetler Birliği'nde Kürtler ", *Kreyenbroek-Sperl a.g.e.,ss.197, 223* . Van'lı Kürt nüfusu 450 bin olarak vermektedir. Bkz. . s.212. Buna " göre Azerbaycan :180 bin, Ermenistan: 50 bin, Gürcistan: 40 bin, Kazakistan: 30 bin, Kırgızistan: 20 bin, Özbekistan :10 bin, Tacikistan: 3 bin, Türkmenistan: 50 bin, Sibirya:35 bin, Krassnodar : 20 bin, Diğerleri ise : 12 bin". .Cemşid Heyderi , " Sovyetler Birliği'nde ki Kürtler ", *Stockholm Kürt Konferansı 15-17 Mart 1991, İstanbul , 1992 ss.71,81*

322 a.g.r. s. 574

323 a.g.r., s. 572

324 a.g.r., s. 572

325 a.g.r., s.572, Eğitim için Parti Merkez Okulun Şam 'a BDT 'dan gelenlerle Öcalan nın yaptığı görüşmeler ve tavsiyeler için Bkz. Abdullah Öcalan, *Ölü Kişiliği Aşalım Savaşan Kişiliğe Ulaşalım."*Temmuz 1994" *Çözümlemeleri*, Şam 1994, s.154,181

326 a.g.r., s. 575

327 a.g.r., s. 575. Bu toplantının ardından Türkiye Rusya'dan bilgi istiyordu. Bkz. *Cumhuriyet* , 23 Şubat 1994

sonuna kadar örgüt yapılanması eksikliklerini giderecek ve Moskova'da "Mazlum Doğan Üniversitesi kurulması" için çalışılacaktı. Moskova merkez alınarak kurumsallaşma çalışması ile, Cumhuriyetlerdeki eksiklikler tamamlanacaktı.³²⁸ Çalışmalarda "Cephe" örgütlenmesi model olarak alınmakta (kadın, gençlik, işçi) özellikle "Diplomatik" faaliyetlere önem verilmektedir. SSCB'nin dağılması sonrasında bu ülkeye giden ilk çalışma grupları, faaliyetlerinin "Ermenistan'ın başkenti Erivan'da Kürdistan Komite kurulması ile yoğunlaştırmış ancak bir süre sonra Ermenistan'ın PKK faaliyetlerini yasaklaması sıkıntılar yaratmıştı".³²⁹ Öcalan, bu politikanın yanlışlığını sık sık dile getirerek sitem etmişti.³³⁰ Sovyetler Birliği, dağılma sürecine girer girmez Avrupa'dan gelen "profesyoneller" hemen Azerbaycan, Gürcistan ve Moskova'da "faaliyetlere başlayarak temsilcilikler açtılar".³³¹ Para konusunda sıkıntısı olmayan Parti, ekonomik sıkıntılar içindeki BDT'da hemen "Kürdistan Komite" için binalar satın alarak çalışmalara başladı.³³² Çalışmaların diğer boyutunu oluşturan ise yayımına başlanan "gazete ve dergileri".³³³ BDT'da yaşayan Kürtler arasındaki en büyük sorunun raporlara göre Yezidi-Müslüman Kürt çekişmesi olduğunu görüyoruz. Bu ülkede 1991 yılından 1994 yılına kadar yürütülen en önemli çaba Yezidi-Müslüman Kürt çelişkisinin giderilmesi oldu.³³⁴

328 Rapora göre yer arama faaliyetleri sürdürülmekte, ancak bunun için partinin para desteği istenmekteydi. a.g.r. s.576

329 a.g.r. s. 573

330 "Maalesef bu gün Petrosyan'ın yürüttüğü dar politika'da 19.yüzyılın politikalarıdır. Bu siyaset, Ermenilerin göçertilmesine veya katledilmelerine neden oldu. Bu gün yürüttüğü siyaset, Ermeni ve Kürt halkının önündeki kardeşliğe engeldir. Amacı nedir bilmiyorum. Sanıyorum önderlik için bazı senaryolar olmalı. Belki de bizlerin ve Türk'lerin birbirimizi çok uğraştırmamız ve kendisine fırsat doğmasını istiyor. Bu dürist bir siyaset değildir, yürümez. Veya biraz daralmış son zamanlarda, Türkiye'den yardım beklentileri vardır. Yine sanırım Amerika'nın isteği ile Petrosyan iki kez Türkiye'ye oturmuş. Ki, kendisine Kars kapısı açılın. ne kapı açıldı nede Türk'ler kendisine yardım ettiler. Ve şimdi Ermenistan şimdi kuşatmadadır. Bu tarihi günlerde biz Ermeni Hükümetinin bir desteğini görmedik. Tabii bunu unutmayacağız.; Ben Ermeni halkının dostu olayı çok isterdim. Hatta biz Kürt ve Ermeni halkını kardeş sayıyoruz." Abdullah Öcalan, *Savaş Bizde Bir Yaşam Tarzıdır*. Şam,1995, s. 222

331 a.g.r., s. 573

332 a.g.r., s.74

333 a.g.r., s. 574

334 * 28-30 Ekim 1994 tarihinde 80 delegenin katılımı ile Moskova'da yapılan toplantı sonucunda BDT da yaşayan Kürt'leri bir çatı altında toplayan bir Konfederasyon oluşturulmuştu. Raporlara göre "Konfederasyon da PKK'ya yakın 18 kişi görev aldı. "a.g.r. s. 576. Ertesi gün basında çıkan haberler ise şu yöndeydi. Bkz. *Hürriyet*, 30 Ekim 1994. "Resmî adı BDT Kürt örgütleri toplantısı 3 gün sürecek. Toplantı başladıktan 10 dakika sonra basına kapatıldı. 250 Kişinin katıldığı toplantıda Rusya Dışişleri sözcüsü Grigory Karasin sonuçları beklememiz gerekiyor. Eğer Türkiye'ye yönelik düşmanca bir faaliyet görürsek gerekli önlemleri alınız" dedi.

BDT'nun gelecekte kazanacağı öneme dikkat çeken Öcalan, bu çalışmaları yeterli görmeyerek, Mayıs 1994'te bu ülkeye yeni bir kooordinatör atadı.³³⁵ Aynı yılın sonuna doğru Moskova'da "Mala Kurda" adıyla bir merkez açıldı. Merkezin ihtiyaç duyduğu oldukça geniş bir bina PKK tarafından kiralanarak merkeze tahsis edildi. Gürcistan ve Kazakistan'da PKK tarafından satın alınan binalarda çalışan "Kürdistan Komite" artık çalışmalarını kendi binalarında sürdürmektedir. Bu nitelikte bir merkez için Leningrad'da da çalışmaların sürdürüldüğünü görüyoruz.³³⁶ Elbette bu çalışmalar yeterli görülmediğinden dolayı "on binlerce Kürdün yaşadığı" Sibirya Tambov, Saratov gibi uzak bölgelere de gidilerek toplantılar yapıp, halk aydınlatılıyordu.³³⁷ Bu faaliyetler yanında "Kazakistan ve Krasnadar" da temsilcilikler hayata geçirildi.³³⁸

Bu ülke vatandaşı Kürtler yanında ortaya yeni ekonomik fırsatların çıktığını da görüyoruz.. Buna göre BDT'daki çeşitli sektörler de faaliyet gösteren Türk iş adamlarının sayısının artması, PKK'nın bu alanlarda çalışmalarını yoğunlaştırmasına neden oldu. Buna göre de "şu anda üç binin üzerindeki Kürt işçiyle ilişki geliştirilmiş ve yüzlercesinin de mücadeleye katkısı" sağlanmaktadır.³³⁹Başlangıçta bu ülkedeki tüm mali harcamalar özellikle Avrupa'dan aileleri ile gelen profesyonellerin masrafları Avrupa'dan karşılanırken, artık 1994 yılından itibaren toplanan aidatlarla, düzenlenen kampanyalarla, kendine yeter hale geliyordu.³⁴⁰ PKK'nın silah, cephane v.b. lojistik ihtiyaçlar için ülkeye çok miktarda para gönderdi. Ancak bu paranın önemli bir bölümü, ticaret yapıp, para kazanmak amacıyla bazı kimselere verilmiş "onbinlerce dolar toplanamadığından" parti dolandırılmıştı.³⁴¹ Bu ülkedeki ticari potansiyel için "Zengin Kürt iş adamlarının bu sahaya getirilerek desteklenmesi konusunda çalışmaların sürdürüldüğü" yer almaktadır³⁴² Basın-yayın

335 a.g.r., s. 576

336 a.g.r., s. 574

337 a.g.r., s. 574

338 a.g.r., s. 577

339 a.g.r., s. 577

340 a.g.r., s. 578

341 a.g.r., s. 578

342 a.g.r., s. 578

alanında sürdürülen girişimler sonunda Moskova'da Rusça olarak "Kurdistan Report" dergisi iki ayda bir yayınlanmakta ve tüm BDT'na dağıtılmaktadır.³⁴³ Öte yandan 15 günde bir, Rusça ve Kürtçe yayınlanması hedeflenen "Axina Welat" gazetesi çalışmalarında devam etmektedir. Ermenistan'da 1993 yılından beri "Botan" isimli bir dergi ile "Azerbaycan, Kazakistan ve Krasnada"da aylık ve iki aylık dergiler yayınlamaktadır.³⁴⁴ BDT silah temini açısından sınırsız imkanlar sunmakta olduğu tespiti yapılırken görevli elemanların "Yeteneksizliği" nedeni ile bu kanalin işletilemediği şikayet konusu olmaktadır.³⁴⁵ Silah ve cephane aktarımında Serhat eyaleti ile koordineli çalışmak gerektiği vurgulanırken, bunun istenen düzeyde başarılamadığı belirtilmektedir. Silah ve cephanenin bu kadar kolay temin edilebilmesine rağmen, asıl sorunun Türkiye sınırından geçirmek olduğunu görüyoruz.³⁴⁶

Çabalar bunlarla sınırlı kalmadı ve özellikle politikacılarla ilişkiler geliştirilmeye özen gösterildi. Rusya'da faaliyet gösteren "20'yi aşkın partinin" tamamı ile ilişkiler geliştirildi. Ancak Rusya'nın Türkiye'ye silah satışı ile politik tavrının belirlendiği bunu değiştirmenin şimdilik mümkün olmadığı görülüyordu.³⁴⁷ "Devletin resmi makamları ile var olan ilişkiler, gerek Dışişleri Bakanlığının, gerekse de Kürt Sorunu ile görevlendirilmiş yetkililerle sürdürülüyor ve dönem dönem görüşmelere" devam ediliyordu.³⁴⁸ Moskova'daki diğer ülkelerin diplomatik misyon şefleri ile de görüşmeler ihmal edilmemişti. Özellikle "Polonya, Macaristan Büyükelçileri ile Moskova'daki bir çok cumhuriyetin büyükelçileri ile görüşmeler yapılmış"tı. Görüşme yapılan "Ukrayna, Letonya, Litvanya, Estonya, Gürcistan, Azerbaycan, Ermenistan, Polonya ve Macaristan elçileri tavırlarında tamamen Rusya'ya

343 a.g.r, s. 579

344 a.g.r s. 578, Zaman, 5 Aralık 1993, " PKK Azerbaycan'da yuvalanıyor " başlıklı haber devamla, "Cumhurbaşkanlığı Milli Siyaset Müşaviri Hidayet Oruçov, terörü hiçbir şekilde desteklemelerinin mümkün olmadığını son zamanlarda Azerbaycan basınında maalesef terörist PKK hakkında olumlu görüşler yer alıyor. Denge Kürt gazetesi haricinde İstiklal gazetesinde de o yönde haberler yer aldı." diyor.

345 a.g.r, s. 579

346 a.g.r, s. 580

347 a.g.r, s. 582

348 a.g.r, s. 584, Aydınlık, 3 Aralık 1994 s.389. Dergi'ye göre "1993 yılında Yeltsin Hükümetinin Milliyetler Bakanı Sergei Shalay'in PKK'lılarla görüştü."

bağlıdır" tespiti yapılmaktadır.³⁴⁹ PKK'nın ilgili sorumlularına göre, Rus basını, Kürt meselesine oldukça duyarlıydı. Öte yandan, duruşması devam eden DEP'li lerin mahkemesinde bulunmak üzere "1994 yılı içinde üç Rus milletvekili masrafları karşılanarak" Ankara'ya gönderildiler.³⁵⁰

Ermenistan'ın politik olarak 1994 yılı sonuna kadar, PKK'ya karşı "hiçte iyi davranmadığı" raporlarda yer almaktadır. Ermenistan'ın amacının "Kürtlerin Azerilere karşı savaşmaları" olduğu, bunu elde edemeyince de "on kadar PKK militanını tutuklayarak hapsedtikleri, "bu ülkede pek rahat olmadıkları" başlıca şikayet konularındandı.³⁵¹ Tutukluların, "Rusların araya girmesi" ve "Kürdistan Komite'nin açlık grevi uygulaması" ile serbest bırakılacağını ummaktadır.³⁵²

Sovyetler Birliği'nin dağılması ile ortaya çıkan yeni Cumhuriyetler Türkiye ile Rusya'yı Kafkaslardan, Balkanlar'a kadar geniş bir sahada karşı karşıya getirmiştir. Rusya, her ne kadar artık iki kutuplu dünyanın şartlarını taşımasa da, bu onun politik ilgilerinin azalacağı veya değişeceği anlamına gelmemektedir. Hemen yanı başındaki zengin petrol yataklarına sahip Kafkaslar ve Türk Cumhuriyetleri ile, ilgi sahasındaki Balkanlar geçen yüzyılda olduğu gibi Rusya'nın vazgeçemeyeceği nüfuz alanlarıdır. Bu nedenle de Türkiye ile karşı karşıya gelme ihtimali oldukça yüksek görünmektedir. Rusya Türkiye'ye karşı yürüteceği politikalarda PKK'ya da roller biçecektir. Bu rollere Öcalan gönüllü talip olduğu gibi neler yapabileceğini de en iyi kendisi dile getirmektedir³⁵³.

349 a.g.r., s. 584

350 a.g.r., s. 584

351 E. Raporu a.g.r., s. 584, PKK'ya göre Ermenistan sınırını kullanamıyorlardı. Bu durumdan da oldukça şikayetçi idiler. Oysa basında farklı haberler çıktığını görmekteyiz. *Cumhuriyet*, 18 Ekim 1992, Petrosyan'dan PKK güvencesi" derken, kimi basın organlarına göre "En büyük kamp Ermenistan'daydı." Bkz. *Aydınlık*, 3 Aralık 1994, s.389. Resim altı haberde ise "Erivan'daki PKK yöneticilerinden bazıları, PKK'nın yayın organı: Roja Taze (Yeni Yol) sorumlusu Hasan Üs, Boon'dan gelen Batmanlı Abdullah Ağ, bölüm şefi Vanike Aliban, Bonn Yezidi Dini M. Bşk. Şih Derviş Haso, Genel Yayın Yönetmeni Amerike Serdar." diyordu. İşin içinden çıkamayan bazı kamu görevlileri ise işin kolayına kaçarak "Ermenistan'ı suçluyordu. Bkz. *Zaman*, 17 Aralık 1993.

352 E. Raporu. s. 585

353 Öcalan'ın 6 Ağustos 1995 tarihinde Şam'da Rus gazeteci Makarinco Vadim ile NovoeVremya Gazetesi adına yaptığı röportaj. Bkz., *Savaş Bizde Bir Yaşam Tarzıdır*. a.g.e, s.ss. 1, 33. Öcalan'ın fikirleri ile benzerlik için Bkz. Hasan Köni "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'yi Bölme Çabaları " *Beşinci Askeri Tarih Semineri Bildirileri*, Ankara, 1996, s. 84, 85.Köni'nin anlatımında yer verdiği bir belge anahatları ile fikirlerdeki benzerlikleri ortaya koymaktadır. "Anadolu" içindeki istihbaratı

Öcalan,Türkiye'nin Orta Asya Türk cumhuriyetleri ile ilişkilerini sıraladıktan sonra devamla şunları söylemektedir: "Bu politika bizler için ölümdür. Günbegün büyüyor. Anadolu'daki Türk burjuvazisi, bazı devletlerle kurduğu ittifakta Sovyetlerden çok, direk Rus halkına karşıdır. Bu noktayı iyi görmek gereklidir. Belki de Türkiye şimdi zayıftır, elinden fazla bir şey gelmiyor. Fakat günbegün büyümeye çalışıyor. Gerçektende Türkiye kapitalizmi bir çok devlette yaygınlaşıyor. Hatta Rusya'ya girmişti. Sermayesini Amerika ile de güçlendirmek istiyor. Petrol sorunu üzerinde şimdiden bir çok sorun çıkmakta. Önümüzdeki süreçte bazı politik gelişmeler de çıkacaktır. Türkiye faşizmi süreç geçtikçe Rusya'ya bazı engeller çıkaracaktır. Tarihte de buna benzer durumlar yaşanmıştır. Osmanlı İmparatorluğu 100 yıl boyunca Rusya'ya karşı savaştı. Sovyetler'e karşıda NATO yanlısı olarak savaştı. Şimdi de savaş hazırlıkları yapma dönemindeyiz. Türk devleti kolay kolay bu savaşı bırakmaz. Kürtler bu politikaya karşı savaşıyorlar. Sovyetlerin güneyinde bu tehlikeye karşı rolünü oynayabilecek tek halk Kürt halkıdır. Yani Türk şovenizmini durduracak tek halktır. Yani tarihte de günümüzde de temelleri vardır, kuraçağımız ilişkilerin hem stratejik, hem ekonomik, politik alanlarda güçlü olması gerekiyor. Rusya'nın diğer halklara göre, en çok Kürtlerden destek alabileceği objektif zeminler vardır. Türk devleti ile ilişkileri var. Ben bu konuda bir şey belirtmiyorum, fakat Ortadoğu'daki diğer ülkeler var. Fakat bunlar Rus halkına ağırlık teşkil ediyor. Yardım değildir. Ama Kürt halkı ağırlığı kaldırmak için çalışan bir halktır. Kürt halkının kalkışı, onların tarihi sorunlarını hafifletecektir. Belki şimdi Kürt halkı çok büyük bir rol oynamıyor. Eğer biri tarihe bakarsa, anlayacaktır ki Kürt halkının mücadelesi her iki halk için de olumlu koşullar hazırlayacaktır."

yöneten Albay Maunsell'in İngiltere'deki merkez başkanı Gibbon'a 5 Aralık 1917 tarihinde yazdığı raporda belirtilmiştir. Birçok konuyu kendim anlatmak yerine raporun kendisini vermek İngilizlerin yaklaşımını ortaya koyacaktır. 5 Aralık 1917 Maunsell'den Gibbon'a United Service Klübü "...Görüldüğü kadarıyla Türk -Alman iş birliği Kuzey batı İran'dan doğuya doğru Taşkent, Turan ve Türkçe konuşan halklarda sorun yaratacağa benzemektedir. Azerbaycan halkı açıkça türkların taafidinde eğil, ancak İran ve Türkiye'deki Kürtlere karşılar. Burada işaret etmek istediğim husus Panturanizme karşı ağırlıklı olarak olarak Kürt milliyetçiliğini çıkartmak gereğidir. Haritada kürt bölgelerini boyadım. Açıkça görüldüyorki bu coğrafi durumla Türk kovanına önemli bir unsur olarak sokulabilir. Kürtler Turan soyundan değil, Ksenefon'u hırpalayan Karduşlardan veya Medlerden olabilirler. Onların solunda bulunan Araplarla birlikte Turan unsuruna karşı sağlam bir blok oluşturabilirler. Azınlıklar konusunda rapor yazar kimse, Kürt unsurundan bahsetmiyor, belki Kürtlerin Avrupa basınında sesi çıkmıyor, belki onlara aldinmiyor. Öyle görüldüyorki otonomi sözü verilerek onların ulusal bilinç düzeyi üzerinde çalışmalıyız, böylece Türkların Turan zinciriyle bağlarını önemiş oluruz..." Saygılarımla J.R.Maunsell "

"Ortadoğu'da Kürtler büyük bir kalkış yapacaklar. Nasıl olursa olsun, kendisini ispatlayacaklardır. Uluslararası politikalara göre baktığımızda, Kürtlerin gelişimin de Ruslar zarar görmeyeceklerdir. Rusya iyi görmeli, kendi stratejilerine göre olumlu da olacaktır. Rusya'ya karşı gelecek her türlü tehlike, aynı zamanda Kürtler içindir de. Örneğin Kafkasya sorunu, onu halletmek için, oradaki Kürt halkıyla dayanışma için de çok şey yapılabilir. Ermeni sorunu da tamamen Kürt sorununa bağlıdır. Türklerin sorunu Kürt sorunuyla bağlantılıdır. Çarçinya, Çeçenler hepsi birbirine bağlantılıdır. Bu sorunlar Rusya'yı oldukça meşgul ediyor. Rus ve Kürt halkının ittifakı bir çok sorunun çözümünde anahtar rol oynayacaktır. Türk faşizmi, bazı olumsuz şeyler yapmak istedi. Hatta İslamiyet adına büyük bir tehlikedir. Çeçenistan'a bazı olumsuzluklar yaşandı. Yarın Kazakistan'da Özbekistan'da aynı olumsuzluklar yaşanacaktır. Nasıl durdurulabilir? Ermenilerle mümkün değil. Çorçiya'larla mümkün değil. Bir günde yatarlar. Ben kesin belirtebilirim ki, Kürtler büyük bir rol oynayacaklardır. Diyebilirim ki Rus hükümeti, bu tür durumları Sovyetler döneminden daha iyi görüyor."

G. AVRUPA VE PKK

Avrupa PKK için iki anlamda önemli görülmektedir. Bunlardan birisi 1960 sonrası Türkiye'den Avrupa'ya çalışmaya giden çok sayıda Türk vatandaşının bulunması. Diğeri ise Avrupa'nın "politik merkez" olmasıdır.³⁵⁴ Bu durum PKK'ya gelişme ve faaliyetlerini yürütme açısından uygun şartlar sundu. Bu yönüyle Avrupa 1980 sonrasında PKK'nın faaliyet alanı olmaya başladı. Bu tarihten sonra gerek dünya da gerekse Avrupa'da kısa zamanda çok hızlı ve köklü politik değişiklikler yaşandı. Bu değişiklikler her ülke tarafından kendi konumuna göre değerlendirilmeye alınırken, Türkiye ve Ortadoğu politikalarının tespit ve uygulamalarında PKK'ya önemli roller verildi. Sovyetler Birliğinin dağılması, iki Almanya'nın birleşmesi, iki kutuplu dünyanın yıkılmasıyla, Avrupa'lı ülkelerin gözünde Türkiye'nin soğuk savaş şartlarına göre oluşturulan konumunu, tartışmalı bir duruma soktu. Özellikle Almanya bu dönemde yeni güç ve çekim merkezi olma yolunda politikalar üretti. Bu gelişmeleri iyi değerlendiren, örtülü veya

354 Öcalan Abdullah, *PKK IV. Kongreye Sunulan Politik Rapor*. İstanbul, 1993, s.121

açık destek gören PKK ise, tüm Avrupa'da etkili bir güç haline geldi. Avrupa'da bu gücü Ortadoğu'da meydana gelebilecek muhtemel gelişmeler için "el altında" bulundurdu. Günün politik şartlarına göre kimi zaman Türkiye, kimi zaman PKK ön plana çıkarıldı. Avrupa, "Kürtçülük" konusunda geçmişte de ilgililere imkanlarını sundu. Bu geçmişte kalan, ancak bölge politikaları için sürekli el altında bulundurulmuş konu, PKK şiddeti ile yeniden gündeme taşındı. Kürt meselesinin şiddet yüklü sebebi ile pek ilgililemeyen Avrupa, sonuçlarının ortaya çıkardığı "Kürt" meselesinden ilgisini hiç esirgemedi.

Örgüt, Avrupa ile bağlarını 1980 öncesi dönemde "sempatizan düzeyinde" kurdu.³⁵⁵ 12 Eylül 1980 askeri müdahalesi ardından daha fazla zayıflamamak ve dağılmayı önlemek için militanları yurt dışına çıkarma kararı alındı. Bu karar ardından militanların bir kısmı Suriye'ye kaçarken bir kısmı da Avrupa'ya kaçtı. Bu göçlerdeki ara konaklama yerlerinin en önemlisi ise Yunanistan'dı.³⁵⁶ Gelecekte rahatça propaganda yapmak ve maddi yardım toplamak için oluşturulacak örgütlenmeyi, belli esaslara dayandırma kararı Temmuz 1981'de yapılan 1.nci Konferansta alındı. Avrupa çalışma yapmak için uygun şartları taşıyordu. Yapılması gereken, Türkiye'den gelen Kürt orjinlileri bir şekilde örgütleyerek, güç oluşturmaktı. Bu sayede kitle örgütlendirilecek ve başlatılacak silahlı mücadelenin maddi ve insan kaynağını oluşturacaktı. Avrupalı ülkelerin gelişmelere yaklaşımı sayesinde de açıktan çalışmak mümkündü. Bu sayede kuruluş döneminin zayıflığı problem olmaktan çıkıyor belli bir gücün oluşmasına fırsat veriyordu. Başlangıçta alınan karar gereğince, propaganda için bir gazete yayınlanması kararlaştırıldı. Bu gazete kısa süre sonra "Serxwebun" ismiyle çıkarıldı.³⁵⁷ Avrupa örgütlenmesi için Suriye'den "Fatma (Kesire Öcalan), Süleyman, Semir (Çetin Güngör), Davut ve Fuat" görevlendirildiler. Fatma ile birlikte Ali Haydar Kaytan'a çalışmalar için İsveç'e gitme talimatı verildi.³⁵⁸

355 Parti Tarihi a.g.e., s. 64

356 Yunanistan'ın katkılan ve rolü için Bkz. Cem Başar, *Terör Dosyası ve Yunanistan*, İstanbul, 1996, s. 94

357 Parti Tarihi a.g.e., s. s. 70, Gazete Avrupa'da Ocak 1982 yılında aylık olarak yayınlanmaya başladı. Daha öncede aynı isimle Gaziantep'te Mayıs ve Temmuz 1979'da yayınlanmıştı. Bkz. Rojnamegeriya Kurdi (1908-1992), Malmisanji, Mahmud Lewendi, İstanbul, 1992, ss. 299, 301

358 PKK 5. Kongresine Sunulan Özeleştirici Raporları a.g.r., s.75. İsveç'in seçilmesinde bu ülkenin Kürt meselesine duyduğu özel ilgi vardı. İlginin tarihi temelleri de oldukça eskidir. Bu konudaki belgeler için Bkz. Faik Bulut, *dar üçgende üç isyan*, İstanbul, 1992, ss. 308, 387.

Gazetenin çıkması ile birlikte örgüt, Avrupa'da açık propaganda imkanına kavuştu. Ancak görünen oydu ki, Avrupa şartları militanların ideolojik fikirlerinde-ki keskinlikleri zamanla törpülüyordu. Üstelik, Suriye şartlarına göre daha rahat ve kontrolden uzak bir ortam vardı. Bu rahatlık Öcalan'a göre de insanları "kontrolden çıkarabilir" di.³⁵⁹

Avrupa'daki çalışmalar ilk semeresini verdi ve Türkiye'deki askeri müdahale sonunda Avrupa'ya taşınmış diğer Marksist/Leninist hareketlerle bir araya gelerek Haziran 1982'de "Faşizme Karşı Birleşik Demokratik Cephe" kuruldu.³⁶⁰ Bu Türkiye'ye karşı birlikte hareket etme anlamını taşıyordu. Bu tarihten itibaren de Avrupa'da kamuoyu oluşturmak maksadıyla yürüyüşler ve gösteriler düzenlenmeye başlandı.³⁶¹ Yayın hayatına başlayan Serxwebun ise tefrika halinde "PKK'nın uygulayacağı, uzun süreli halk savaşının teorik bilgilerinin yanında, Suriye ve Lübnan'da "eğitimden geçen militanların" boy boy resimlerini yayınlıyordu.³⁶² Derginin öncülüğünde tertiplenen gecelerde hem maddi gelir sağlanıyor, hem de propaganda yapılıyordu.³⁶³ Gecelerde ön plana çıkarılan husus ise çok sayıda PKK'lının tutuklu bulunduğu "Diyarbakır Askeri Gezaevi'di."

Türkiye'de 15 Ağustos 1984'te başlatılan silahlı eylemlerin Avrupa'da yarattığı propaganda imkanlarından da faydalanılarak "Kitle tabanı oluşturulmaya"

359 Kontrolde çıkabilecekleri korkusu nedeniyle Öcalan, Avrupa Komitesinin aldığı bütün kararlara onay şartı getirmek zorunda kalır. Bkz. *Parti Çözümlemeleri Cilt III*, Şam, 1987, s.197

360 Konu ile ilgili olarak PKK tarafından çıkarılan broşür'de "Siyasal İle ve Hedefler" ortaya konuluyordu. Buna göre "Türkiye'de devlet ve demokratik devrim sorunu, ulusal sorun yada Kürdistan halkının ulusal demokratik devrim sorunu birbirleriyle stratejik ilişkileri bulunan bu iki devrim arasındaki ilişki ve bu iki devrimci gücün halkların çıkarları doğrultusunda ortak hedefe yönelik iktidar savaşımında birleşik mücadelesinin yaratılmasıdır." Bkz. *Faşizme Karşı Mücadelede Birleşik Cephe Üzerine*, Almanya, 1982. Bu işbirliği teklifi bir süre uygulamaya geçirilecekti. Bkz. *Parti Tarihî a.g.e*, s. 67. PKK, Devrimci Yol örgütünden olup gerillacılık yapmak için dağlara çıkan ve arananları Lübnan'a götürmek için bağlantı kurarak kamp tahsisini sağlarken bir yandan da kendi kılavuzlarını vererek Türkiye'den çıkışlarını organize etmişti. Bkz. İnönü Alpat, *Randevuyu Dağa Verdik*, Ankara, 1995. Memduh Mahmut Uyan, *Gerilla Kartal'dır*, İstanbul, 1993, ss. 7, 20. Bu birliğe katılan örgütler şunlardı. Devrimci-Yol, PKK, Emekçi, Sosyalist Vatan Partisi, Türkiye Komünist Emek Partisi, Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Acilciler, Türkiye Komünist Partisi -İşçinin Sesi ve Devrimci Savaş. Bkz. *Serxwebun*, Ocak 1983, S.13

361 *Cumhuriyet*, 23 Eylül 1982

362 *Serxwebun*, 11 Kasım 1982

363 Düzenlenen etkinlikler için Bkz. *Serxwebun*, Nisan 1983, 26 *Serxwebun*, Ocak 1983, S.13 Şubat 1983'te Nurenberg'de, başlayan geceler baş ayın yerde tertiplendikten sonra 27 Mart 1983'de Mannheim'de son buldu.

başlandı.³⁶⁴ Örgüt tarafından bölge halkına "işbirlikçi hainlere" yönelik uygulanan "Devrimci Şiddet" kısa zamanda örgütü, Avrupa ve Türkiye gündemine taşıdı. Böylece silahlı propaganda hedefine doğru hızla mesafe aldı. Gelişmeler Avrupa'daki sempatanlar arasında da epey heyecan yarattı. Öcalan, bu konudaki düşüncelerini şu şekilde dile getiriyordu:

"Avrupa'nın Partimizin duyduğu sıkıntıları atlatmasında, bundan sonra daha çok güven, destek ve kaynak bulduğu bir alan haline getirilmesi zorunludur."³⁶⁵

Eruh ve Şemdinli'de başlayan silahlı propagandanın temelini oluşturan, silahlı gücün varlığının devamı ve geliştirilerek gerillaya ulaşılması için vazgeçilmez olan "Cephe" önce Avrupa'da gerçekleştirilecekti. Cepheyi gerçekleştirmek için bir dizi kararlar alınmaya başladı. Buna göre ERNK çalışmaları başlangıçta Avrupa'da üslenecak buradan da Türkiye'ye (Türkiye'den kasıt Doğu, Güneydoğu bölgeleri hariç. b. n.) taşınılacaktı.³⁶⁶ Planlanan şekilde gelişmeyen silahlı şiddet ile erkenden öğrenilen cephe ilanı çabası için gerekli düzeyde örgütlenme bir türlü sağlanamadı. PKK'ya göre en önemli engellerden birisi İsveç'ti. İsveç, Partiyi Avrupa'da terörist ilan etmeye çalışıyordu ve görev ona emperyalistler tarafından verilmişti.³⁶⁷

Bu tikanıklığın artmasındaki sebeplerden birisi de, öldürülen Olof Palme cinayetinin zanlıları arasında PKK'lıların da bulunmasıydı.³⁶⁸ Bu şartlarda çözüm aranan Avrupa cephe çalışmaları için 1986 yılındaki üçüncü kongre sonrasında yeni görevlendirmeler yapıldı. Buna göre Kesire Öcalan, Yunanistan'a, Selim ise Avrupa sorumlusu olarak Almanya'da görevlendirildi. Bu görevlendirmeler de istenen sonucu vermemişti ki, Avrupa örgütüne, üç defa üst üste müdahale edilme

364 Bu propaganda imkanlarının kısıtlandığı ülkelerden birisi de İsveç'ti. İsveç'in itirazı PKK'nın tarzına idi. Şiddet politikalarına ters düşüyordu. Yoksa zaten yıllardır ülkede Kürtlerin kültürel örgütlenmesine izin vermişti. Bu gelişmeler İsveç'te değişik boyutta sonuçlara yol açacaktı., 3 Ekim 1984, "İsveç'te Apo cu avı." Birkaç gün sonrada PKK'lılar Hollanda'daki İsveç Konsolosluğunu işgal edeceklerdi. Cumhuriyet, 7 Ekim 1984

365 Abdullah Öcalan, Seçme Yazılar Cilt II , a.g.e, s.310

366 Parti Tarihi a.g.e, s.107 .

367 Parti Tarihimiz Boyunca Diştan Dayatılan tasfiyecilik Üzerine, Şam, 1991, s.23. Bir süre sonra Palme uğradığı suikast sonucunda öldürülecekti. Cumhuriyet, 1 Mart 1996.

368 Bkz. Cumhuriyet, 21 Ocak 1987. " Palme Cinayetine PKK gölgesi.", Nokta , 23 Mart 1986. S.11 "Eski Apocu Lider Baki Karaer açıkladı.", Yeni Gündem , 17-23 Mart 1986. S. 52 "Bir örgütün Hikayesi." Konuyu araştıran İsveç polis şefinin araştırmaları için Bkz. Hans Holmer, Olof Palme vuruldu. çev. Mehmet Ali Yula, Ankara, 1992.

lüzumu ortaya çıktı.³⁶⁹ Üçüncü ve son müdahale Eylül 1987'de "Avrupa Parti Konferansı" olarak yapıldı ve bir dizi kararlar alındı.³⁷⁰ Buna göre yeni örgütlenme "ülke, basım-yayım, maliye, dış ilişkiler, kültür bürolarının oluşturulması" yanında bölge örgütlenmesi ile kadın, işçi, gençlik örgütlenmesi hedef olarak alındı. İstene şekilde kontrolün sağlanamaması sonucu, Avrupa'da gelişecek muhtemel muhalefet ve örgütte bölünme tehlikesi çok ciddi sıkıntılar yaratıyordu. Öcalan, sıkıntıları gidermek için Berlin'e kadar gitmek zorunda kaldı. Bu gidiş Demokratik Almanya üzerinden oldu.³⁷¹ Avrupa'daki bu tehlike karşısında kimseye tek başına yetki verilmedi. Öcalan'ın olaylara el koyması için önce Suriye'den Demokratik Almanya'ya, oradan da Berlin'e gidişinin nedeni de "Pratik Merkez" ile "Serxwebun gazetesinin yazı kurulu arasında" yetki hususunda ihtilaf çıkmasıdır. Aynı günlerde Türkiye, Suriye ile "güvenlik işbirliği" görüşmelerinde bulunmaktadır. Bu nedenle Öcalan'ın bir süre bulunduğu alanı terk etmesi istenir. Bu dönem daha sonra Öcalan için iltica edeceği bir batılı ülke arandığı şeklinde yansiyacaktı.³⁷²

Öcalan, Avrupa'daki çalışmalarını hızlandırmak için Suriye'den yeni isimleri görevlendirir. Bunlardan birisi Ali Haydar Kaytan'dı. Bu görevlendirme ile Kaytan ikinci defa Avrupa'ya geliyordu. Öcalan tarafından verilen talimat "Avrupa kitlesine açılın ve elde edilenleri ülkeye" aktarın şeklindeydi. Ancak, Almanya'da gerçekleştirilen eylemlerin kamu düzenini bozması üzerine polis Ocak ve Temmuz 1988'de bir dizi tutuklamalara girişti.³⁷³ Bu tutuklamalarda örgüte ait "yükü mik-

369 Parti Tarihi a.g.e.s.107

370 Abdullah Öcalan, *Parti Çözümlemeleri Cilt II*, s. 372. Parti Tarihi a.g.e, s.107. Öcalan Avrupa'daki bütün faaliyetleri "telefonla" idare etmek zorunda kalıyordu. Ancak bununla yeterli kontrol sağlanamıyordu. Bkz. *Parti Çözümlemeleri Cilt II, a.g.e, s. 273*

371 *Hürriyet*, 21 Mart 1993, Nuriye Akman'ın Öcalan ile yaptığı röportaj. Bu görüşmede Öcalan iki kez Avrupa'ya gittiğini ifade etmektedir. Bunlardan birisi Doğu Almanya üzerinden Berlin'dir. Avrupa'da ki çalışmaları düzene koymak üzere gitti.

372 *Milliyet*, 16 Eylül 1994. Bir dönem Merkez Komite üyeliği yapan uzun yıllar Cezaevinde de yatan cezaevi çıkışında Suriye'deki PKK kamplarında 'savcılık' yapan, Selim Çürükkaya yapılan Röportajda sunulan söylüyordu."1987 yılında Apo Avrupa'ya gelmek istiyor. Avrupa sözcüsü Hüseyin Yıldırım işimi yapın ben geleceğim diyor. Duran Kalkan, Ali Haydar Kaytan ve Ali Sapan Hüseyin Yıldırım Avusturya Başbakanı ile görüşüyor. Apo'nun iltica etmek istediğine dair yazılı başvuru yapılıyor."

373 *Parti Tarihi s.109, Cumhuriyet*, 18 Şubat 1988, "F. Almanya'da 12 PKK'lı tutuklandı" başlıklı haber. Tutuklular yakından izleyenlerden birisi Suriye Devlet Başkanının kardeşi olan Cemil el-Esad'dı. Cemil el-Esad, bir dayanışma jesti olarak Ankara'nın diplomatik baskısı altında yasadışı faaliyette bulunmakta haksız yere suçlanan yirmi kadar Kürt PKK sempatizanını duruşmasında hazır bulunmak için Almanya'ya gitmişti. * Vanlı a.g.m.,s.173

tarda para" ile "belgeler" Alman polisinin eline geçti.³⁷⁴ Ali Haydar Kaytan'da tutuklananlar arasındaydı. Avrupa'ya gelişinden "dokuz ay sonra" tutuklanan Kaytan "altı yıl" cezaevinde kaldı.³⁷⁵

Diyarbakır Cezaevinde bulunan PKK'lı tutukluların avukatlığını yapmış olan ve Avrupa'da PKK sözcülüğünü üstlenen Hüseyin Yıldırım, uzun süre Öcalan'ın Avrupa yönetimine Suriye'den yapmış olduğu müdahalelerin dışında kalmayı başardı. Ancak son defa 21 Mart 1988'de Brüksel'de yaptığı basın toplantısında "PKK'nın bahar hedeflerini" açıkladıktan kısa bir süre sonra "hain" ilan edilince örgütten kaçmak zorunda kaldı.³⁷⁶ Yıldırım, iki yıl önce basın toplantısında "100 dönemin" öldürüldüğünü açıklamıştı, şimdi ise sıra kendisine gelmişti.³⁷⁷ Yıldırım 'la birlikte Avrupa yönetiminde yer alan ve Yunanistan'da bulunan Kesire Öcalan'da örgütten kaçarak İsveç'e sığınmak zorunda kaldı. Kesire giderken partinin "maddi değerlerini" de zimmetine geçirmişti.³⁷⁸ Almanya'da polisin gerçekleştirdiği tutuklamalar üzerine Öcalan, "hareketlere dikkat edilmesi" noktasında yöneticileri eleştirdi.³⁷⁹ Bu "mevzilerin" önemi sürekli vurgulanırken, Almanya'nın tutuklama girişimlerinin "üzerimize gelip bizi terörist ilan etmek istiyorlar" diyor ve "gizliliği esas alın" talimatını veriyordu.³⁸⁰ Çalışmalar bu talimatlara uygun olarak devam ederken, 1988 yılından beri Avrupa'da bulunan Cemil Bayık 1990 yılından itibaren bu sahaya sorumlu olarak atandı.³⁸¹

Avrupa'daki gelişmeler iki ayrı nedenle 1990 yılından itibaren ivme kazandı. Bunlardan birincisi Sovyetler Birliği'nin parçalanması ile ortaya çıkan siyasal belirsizliktir. Özellikle Almanya'nın, soğuk savaşın sona ermesi nedeni ile Türkiye ve

374 IV'ncü Kongreye sunulan Avrupa Raporu a.g.r., s. 95,

375 Özeleştirî Raporu a.g.r., s. 81

376 Parti Tarihi. a.g.e., s. 111, 112, 113. Hainlikle suçlanma sırası Yıldırım'a gelmişti. Bir süre sonra basında şu haberler çıkıyordu. Cumhuriyet, 16-17 Haziran 1989. "PKK sözcüsü Hollanda'da vuruldu, Saldırganlar Av. Yıldırım'a 17 el ateş ettikten sonra Belçika sınırını geçerek izlerini kaybettirdiler."

377 Cumhuriyet, 22 Mart 1986, "Av. Hüseyin Yıldırım, Brüksel'de yaptığı basın toplantısında yüz dönemi öldürdük." başlıklı haber.

378 Parti Tarihi a.g.e., s. 111

379 Parti Çözümlemeleri, 15-30 Ocak 1989, s. 312

380 Parti Çözümlemeleri, 15-30 Ağustos 1989 s. 316

381 Parti Tarihi a.g.e., s. 112

Ortadoğu politikalarını yeniden şekillendirmesi önemli bir faktör haline geldi. Artık Sovyet tehdidinin ortadan kalkması Türkiye'nin önemini Almanya politikalarında azaltmıştı. İkinci husus ise körfez krizi ile dünya gündemine taşınan "Kürt" meselesinde oluşan kamuoyu ilgisiydi. Kriz sonrası yeni Ortadoğu şekillenmesinde, Almanya'nın bağımsız politikalar yürütme ve gelecekte rol oynama isteği etkili oldu. Gelecekte bölgede kurulması muhtemel "Kürt devletinin" kuruluşunda en azından olumsuz anılmak Almanya'nın politikalarına ters düşüyordu. Öte yandan Türkiye'de PKK'nın silahlı hareketliliği arttı ve PKK'nın güçlü Avrupa örgütlenmesi Almanya'yı korkutmaya başladı. Bu nedenle Almanya, Türkiye'ye "silah ambargoları"³⁸² uygularken, Türkiye aleyhine değişik platformlarda kararlar alınmasına ve ilişkilerin gerginleşmesine neden oldu.

Bu gelişmeleri çok iyi değerlendiren örgüt, beklenmedik hızda büyüyerek etkinlik kazanırken, Almanya'da "Yüzbin" kişinin katıldığı gösteriler düzenleyebilecek güç kazandı.³⁸³ Türkiye'nin örgüte yönelik tüm hareketlerinde Avrupa'da tek merkezden organize gösteriler gerçekleştirebiliyordu.³⁸⁴

Örgüte göre Avrupa'da "bir milyon" Kürdistan'lı vardı ve bunun da "yarısı" Almanya'da yaşamaktadır.³⁸⁵ Nüfusun örgütçe yapılan genel değerlendirmesinde karşımıza "üç" ayrı kategori çıkmaktadır. Bunlardan birinci gruptakiler, "1980 öncesi yasal işçi statüsünde" bu ülkelere gidenler. "Bunlarla ilişki kurma konusunda epey zorlanma" olup, örgüte göre bu grup "Türkiye kesiminde yatırım yaparak, yaşam güvenceleri oluşmuş" bu nedenle de "devrime zor kazanılacak" gibidir.³⁸⁶ İkinci grubu oluşturan ise "1979 da yoğunlaşan 1990'a kadar Avrupa'ya çeşitli yollarla giden nüfus"dur. "Avrupa yaşamının etkisine girse de en rahat örgütlenen kesim" olarak değerlendirmektedir. Üçüncü kesim ise 1990 sonrası gelenlerdir. Bunlarla "ilişki kurmak örgütlenmek çok rahat olurken" hatta bir kısmı kendiliğinden gelmektedir."³⁸⁷ İkinci ve üçüncü kategorideki değerlendirmeye girenlerin durumu

382 Cumhuriyet, 27-28 Mart 1992, 3 Kasım 1992

383 Zaman, 30 Ekim 1993

384 Zaman, 25 Haziran 1993, Milliyet, 5 Kasım 1993, Hürriyet, 25 Haziran 1993.

385 5'nci Kongreye Sunulan Eyalet Raporu a.g.r., s.688

386 a.g.r. s. 689

387 a.g.r. s. 688

ilgi çekicidir. PKK'ya sempati duymaları yaşadıkları olayların sonucudur. Sempati duydukları için olaylar gelişmiş değildir. Birinci kategoridekilerin destek vermemeleri, sadece mal mülk sahibi olmalarıyla açıklanamaz.

Bu kalabalık nüfus aynı zamanda ellerinde çok büyük bir ekonomik güç bulundurmaktadır. Ekonomik alanda da önemli bir pazar teşkil etmektedir.³⁸⁸ Özellikle Almanya'daki "binlerce işyeri yeterince değerlendirilmemektedir". Oysa değerlendirilse savaşın finansmanında, hem örgütlenmesinde, hem de diplomatik sahada büyük imkanlar sunacaktı.³⁸⁹ Özellikle Avrupa'daki örgütlenmenin çapı dikkat çekici boyuttadır. Raporlara göre üçyüzbin dolayındaki kişi ile çeşitli düzeyde ilişki kurulmuştur.³⁹⁰ Ancak, özellikle "Sivas ve Erzincan'lıların örgütlenmenin dışında kalması" şikayet konusu olmaktadır.³⁹¹ Avrupa'daki faaliyetlerin temel dayanağı genç nüfus olduğundan bazı sıkıntılar ortaya çıkmaktadır. Özellikle Türkiye'de yoğunlaşan silahlı hareket 1990 sonrasında Avrupa'daki faaliyetleri de yakından etkilemişti. Bu çabaların bir noktada toplanarak istenen şekilde yönlendirilmesi ise yatay ve dikey örgütlenme ile sağlandı. Öncelikle tek merkezden tüm Avrupa'ya her bölge/eyalette hem hiyerarşik, hem de yatay olarak örgütlendi. Tüm bu çabaların sonunda elde edilenlerde silahlı mücadele alanlarına ulaştırılmaya çalışıldı.

1. Coğrafya ve Örgütlenme

Avrupa'daki örgütlenme organizasyonunun temelini "eyalet ve bölgeler" oluşturmaktadır. Eyalet ve Bölge örgütlenmesi "kitlesel büyüme" ile "bölgesel etkinliği arttırmak amacıyla" çeşitli dönemlerde farklılıklar gösterdi. Ancak 1994 yılı sonuna gelindiğinde Avrupa ve Avrupa'ya bağlı faaliyet gösterilen yerlerin örgütlenmesi şu şekildeydi:

388 a.g.r.s. 689

389 a.g.r.s.690 ,Bu konu bir süre sonra basına yansıyacaktı. *Cumhuriyet* , 22 Mayıs 1992. 'Almanya , PKK haraç topluyor.'

390 a.g.r.s. 690 , Sayı örgütle ilişkisi geliştirebilecek yaş grubu dikkate alındığında hemen hemen hiç kimsenin örgütlenme dışında kalmadığını ortaya koymaktadır.

391 a.g.r.s. 690

Almanya en etkin ve fazla nüfus barındırması nedeni ile beş eyalete ayrılırken, diğer ülkeler dört eyalet ve doğrudan Avrupa Koordinesine bağlı yedi bölge ile Avustralya, Yunanistan ve Kuzey Amerika bölümlerine ayrılmaktadır.³⁹²

Bu ayrıma göre eyaletler ve özellikleri şu şekilde tasnif edilebilir:

a. Orta Eyalet

Bu eyalet Köln, Duisburg, Boon, Düsseldorf, Dortmund bölgelerinden oluşmaktadır. Bölgenin önemi ise coğrafi merkez ve geçiş güzergahında olmasından kaynaklanmaktadır. PKK ilk örgütlenmesini burada gerçekleştirdi.³⁹³ Yoğun Kürt nüfusun yaşadığı bu bölge örgütlenmede önem kazanmaktadır. Ancak örgüt zaman zaman yetersiz kalmaktadır. Bu şekilde kontrolün kaybedildiği dönemlerden birisi de 1992 yılında yapılan ulusal meclis seçimlerinde yaşandı.³⁹⁴ Eylemlerin hızla arttığı Temmuz 1993'de ise Alman polisi harekete geçerek çok sayıda gözaltı olayı meydana geliyordu.³⁹⁵

b. Güney Eyaleti

Bu eyaleti meydana getiren Alman idari bölgeleri ise şunlardı: Frankfurt, Mannheim, Wiesbaden, Giessen.³⁹⁶ Çalışmaların istenen düzeyde olmadığı bu eyalette zaman zaman sorunlar yaşanmaktadır. Etkinlik yeterli olmamasına rağmen yoğun Kürt nüfus üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir.³⁹⁷

c. Bavyera Eyaleti

Bu eyalet ise Stutgrad, Freiburg, Ulm, Nurenberg, Münih idari bölümlerinden meydana gelmektedir. Çalışmalar sürdürülmüştür. Ancak 1992 yılından itibaren Alman devletinin, Freiburg'da çalışmaları engelleme çabaları büyük rahatsızlık yaratmaktadır. Yaşanan bir diğer olumsuzluk ise sorumlu düzeydeki bir kadın ve erkek militanın örgüt paralarını alarak birlikte kaçmalarıdır.³⁹⁸

³⁹² a.g.r. s. 690

³⁹³ a.g.r. s. 692

³⁹⁴ a.g.r. s. 692. Cumhuriyet, 21 Ekim 1992, "PKK'da iki aşamalı Meclis seçimi Avrupa'da 7 Ülke ve 26 Şehirde."

³⁹⁵ Cumhuriyet, 2 Temmuz 1993, "Köln'de PKK'ya tavır" başlıklı haber.

³⁹⁶ a.g.r. s. 693. Daha sonra Freiburg bu bağlantı dışına çıkarılarak 1994 yılı içinde Bavyere eyaletine bağlandı.

³⁹⁷ a.g.r. s. 693

³⁹⁸ a.g.r. s. 694

d. Kuzey Eyaleti

Hannover, Berlin, Kassel, Bielefeld, Osnabrück bölgelerinden oluşmaktadır. Bu bölgede Türkiye'den giden yoğun Yezidi nüfus yaşamaktadır. PKK'ya göre Alman devleti bunlara olanaklar sunmakta, zaten ilişkileri de oldukça eskiye dayanmaktadır.³⁹⁹

e. Kuzeybatı Eyaleti

Hamburg, Bremen, Kiel'den oluşan bu eyalette ise dikkati çeken Bingöl ve Elazığlıların bir kısmının uyuşturucu işi yapan çevrelerle ilişkileridir. Örgütün bu alanda çalışmaları oldukça eskiye dayanmaktadır. Ancak bölge sorumlusu, 1993 yılında örgütün paralarını alarak kaçmıştı.⁴⁰⁰

f. Fransa Eyaleti

Tamamı bir eyalet olarak örgütlenen Fransa'da, tüm faaliyetler tek merkezden yürütülmektedir. Çeşitli yollarla Fransa'ya giden Kürt asıllı Türk vatandaşları arasında çalışmalar çok sayıdaki büro aracılığı ile yürütülmektedir.⁴⁰¹ Sosyalistlerin iktidarda oldukları dönemde, iktidar ile az çok irtibat sağlayan PKK, faaliyetlerini hiçbir kısıtlama ile karşılaşmadan yürütmektedir.⁴⁰²

Ancak, 1993 yılında gizliliğe fazla riayet edilmemesi ve kamu düzenine yönelik hareketler üzerine, Fransız polisi harekete geçti. Fransa Eyalet ve Paris sorumlularının da içinde bulunduğu 18 kişiyi tutukladı. Örgüte ait belge ve paraların ele geçirilmesi üzerine sınır dışı edilme tehlikesi karşısında kitlelerde yığınık oluştu ve mümkün olduğu kadar insanlar olaylardan uzak durmaya başladılar.⁴⁰³ Bu gelişmeler üzerine hemen tedbir alan örgüt, 1994 yılında yeni temsilci atayarak boşluğu doldurdu.⁴⁰⁴

399 a.g.r. s. 695

400 a.g.r. s. 696

401 a.g.r. s. 698

402 Parti Çözümlemeleri, 15-30 Ocak 1989, Öcalan bu talimatında şunları söylemektedir: "Fransa'da Sosyalistler iktidardadır. PKK-az çok irtibatlıdır. Bu konum, dikkate alınarak orada faaliyetler daha rahat bir ortamda yürütülebilir."

403 a.g.r. s. 697, Cumhuriyet, 17 Kasım 1993, "İkisi üst düzey sorumlu 150'den fazla kişi gözaltına alındı. Daha sonra yansı bırakıldı. Fransa'da PKK'ya büyük darbe."

404 a.g.r. s. 697

g. İsviçre Eyaleti

Eyalet olarak değerlendirilen bu ülkede önemli sayıda Kürt nüfus mevcuttu. Ancak tüm çabalara karşı istenen düzeyde çalışma yapılamadı. Bundaki en önemli neden çalışmaların genellikle gelip geçici ilticacılar tarafından yürütülmesinden-di.⁴⁰⁵ Yönetim belli esaslara oturtulamadı. Örgüt tarafından 24 Haziran 1993'de Türkiye Elçiliğine karşı gerçekleştirilen saldırıda bir göstericinin ölmesi , Türkiye ile İsviçre arasında diplomatik krize neden oldu.⁴⁰⁶ İsviçre olaya sebebiyet veren personelin iadesini sağlamak için Bern büyükelçilik binasını kuşattı.⁴⁰⁷ Ülkedeki PKK'lıların Türkiye'de süren askeri operasyonlar nedeniyle sebebiyet verdikleri bu gerginlik görüşmelerle aşılabildi.

h. Avusturya Eyaleti

Bu ülkedeki Kürt nüfus genellikle iç Anadolu ile Kürdistan'ın Türkiye sınırında yaşayanlardan oluşmaktadır.⁴⁰⁸ Çalışmalar da istenen düzeyde gerçekleştirilemedi. Çalışmalar devam ederken 1992 yılında Avusturya polisi, eyalet koordinatörünü tutukladı. Bunun sonucunda da sempatizanlar sınır dışı edilme korkusu nedeniyle örgütten uzaklaştılar. Ancak bu olayların hemen ardından 1993 yılında PKK yeni koordinatör atadı ve çalışmalar başladı.⁴⁰⁹

ı. Benelüks Eyaleti

1993 yılına kadar tek eyalet düzenlemesi ile sürdürülen faaliyetler ilişkilerin gelişmesi ve iş yoğunluğunun artması nedeniyle, Hollanda Eyaleti ve Belçika Bölgesi olarak ikiye ayrıldı.⁴¹⁰ Her iki bölgede çalışmalar devam etmektedir. Ancak Belçika Bölgesinin faaliyetleri halen Avrupa'nın gerisindedir.⁴¹¹

405 a.g.r., s. 696

406 Miliyet, 25 Haziran 1993

407 Cumhuriyet, 25 Haziran 1993

408 a.g.r. s. 698.

409 a.g.r. s. 698

410 a.g.r. s. 698

411 a.g.r. s. 699

i. İskandinavya Eyaleti

Bu eyalet Stockholm, Göteborg, Danimarka, Norveç ve Finlandiya'dan oluşmaktadır. İsveç devletinin örgüt tarafından atanan profesyonelleri sınır dışı etmesi nedeniyle faaliyetlerde zorluklar yaşanmaktadır. Buna rağmen çalışmalar sempatizanlar eliyle yürütülmektedir. Bu girişimle profesyoneller gibi çalışmalarından sonuç alınamamaktadır. Bu ülkede gündemi daha çok Kürt dili, kültürü gibi akademik sorunlar teşkil ederken, siyasal çabaların istendiği gibi yürütülemediği görülmüyordu.⁴¹²

Orta Anadolu "Kürtlerinden oluşan Danimarka'lı kitle örgütlenmeye pek sıcak bakmazken", 1994 sonrası için bu sıkıntılar aşılabacağı yönünde bilgiler veriliyordu.⁴¹³

j. İngiltere Bölgesi

Türkiye'den çeşitli yollarla bu ülkeye giden Kürt nüfus genellikle Londra'da yaşamaktadır. Dar bir bölgeye sıkışmış olduğu için de çabaların yoğunlaşmasına da imkan vermektedir.⁴¹⁴ Ancak bölge sorumlusunun 1992 yılında bir bayanla girdiği aşk ilişkisi bu alandaki gelişmeleri olumsuz etkilemiş, ardından yapılan müdahale ile olumsuzluklar ortadan kaldırılmıştı. Bu amaçla "sık sık denetlemeler yapılarak hızlı bir gelişme sağlandı".⁴¹⁵

k. Avustralya ve Kanada

Avustralya'da faaliyetler 1993 yılına kadar sempatizan seviyesinde sürdürülürken, 1993 yılında profesyonel çalışanlar gönderilerek faaliyetler geliştirildi.⁴¹⁶ Avustralya'dan Avrupa'ya getirilen adaylar ise eğitilmelerini müteakip tekrar bu ülkeye gönderildiler.⁴¹⁷ Bu çabalar sonunda çalışmalar hızla sonuç vermeye başladı.

412 a.g.r. s.700

413 a.g.r. s. 700

414 a.g.r. s. 701

415 a.g.r. s.701. İngiltere'deki gelişmeler için Bkz. Emin Gürses, *Ayrılkçı Terörün Anatomisi /IRA-ETA-PKK*, İstanbul 1997 ss.81-92 A.Öcalan, Yalçın Küçük, *Kürt Bahçesinde Sözleşti*, Ankara, 1993, s.135.

416 a.g.r. s. 701

417 a.g.r. s. 702 Avustralya'dan gelerek PKK'nın silahlı eylemlerine katılan militanlardan birisi olan Milan Herekol'un anlatımları için Bkz. İnci Ulusal Kadın Kongresine Sunulan Özeleştirici Raporu, Şam, 1995, ss.124,130

Kanada'da yaşayan Kürt'ler arasında 1990 sonrası faaliyetler artırıldı ve bu ülkeden getirilen iki adayda eğitildikten sonra geri gönderilerek çalışmalar sürdürüldü. Ancak mesafenin uzak olması ve bürokratik engeller sorun çıkartmaktadır.⁴¹⁸

I. Yunanistan ve Balkanlar

Yunanistan, örgütün kuruluşundan itibaren en rahat faaliyet gösterdiği ve resmi olarak destek gördüğü ülkedir. Özellikle 12 Eylül 1980 sonrası Avrupa'ya geçişte ara konak rolü oynadı. Bu ülkede mülteciler için tahsis edilen Lavrion kampını belirtmek gerekir.⁴¹⁹ İsrail'in, Lübnan'a girişiyle tutuklanan PKK militanları serbest bırakıldıktan sonra hava yolu ile Atina'ya getirildi ve oradan da İran'a geçtiler.⁴²⁰

Türkiye sınırından yasadışı yollarla Yunanistan'a geçen PKK'lılar bu ülke tarafından himaye edilmektedir. Yunanistan, Türkiye ile olan siyasi ihtilafları nedeniyle PKK'yı politikasının bir unsuru haline getirdi. Buna karşılıklı PKK, bu ülkede Türkiye'ye yönelik sabotaj ve suikast eğitimi yaptırmaktadır.⁴²¹ Örgüt tarafından metropol çalışmaları olarak adlandırılan ve Türkiye'deki büyük şehirlere yönelik sabotaj, kundaklama gibi faaliyetlerin ihtiyaç duyduğu " patlayıcı, bomba , suikast malzemeleri ile sabotaj eğitimini" Yunanistan'da bulunan kamplarda yapılmaktadır.⁴²²

Yunanistan, PKK ile ilişkilerinde cephe teşkilatı ERNK'yı resmen tanıdığını ifade etmiştir.⁴²³ Tüm bunlara rağmen Türkiye'ye gelen Yunanlı milletvekilleri

418 a.g.r. s. 701

419 Yunanistan'ın doğrudan verdiği destek ile PKK-Yunanistan politik işbirliği için Bkz. Cem Başar, *Terör Dosyası Ve Yunanistan*, İstanbul, 1993

420 *Parti Tarihi* s. 75

421 Abdullah Öcalan, *Seçme Yazılar Cilt II*, İstanbul 1993 s. 310, Öcalan Yunanistan için 1986 yılında şu değerlendirmeyi yapıyordu. " Yunanistan propaganda, siyasal faaliyetler ve örgütlenmede Türkiye'ye yönelik çalışmalar açısından elverişli bir konum arz ediyor."

422 Abdullah Öcalan, *Mayıs Şehitleri Sözleşmesi*, Şam 1996, s.299, 303, 308, 313, 345 , 356 Öcalan tarafından Şam Parti Merkez Okulunda bir grup militanla yaptığı görüşmede bu konuda militanların anlatımlarını görmek mümkün.

423 *Cumhuriyet*, 7 Temmuz 1994

Ankara'da PKK'nın "haklı mücadelelerini anladıklarını ve yürekten desteklediklerini" açıkladıkları gibi, "Kıbrıs'taki sorunlarının aynı olduğunu" söylediler.⁴²⁴

Sosyalist sistemin dağılmasından sonra, Balkanlarda açıkça faaliyet gösterme imkanı bulan PKK, bu bölgede örgütlenmesini tamamladı.⁴²⁵ Özellikle Avrupa'ya geçiş için uygun illegal kanallar sunan Romanya ve Bulgaristan'da kısa sürede güçlü bir örgütlenme sağladı. Bu ülkelerde ekonomik durumun içinde bulunduğu olumsuz şartlar ve gittikçe güçlenen mafya tarzı örgütlenmelerle kurduğu ilişkiler sayesinde, ekonomik yapıya da nüfuz etti. Bu ekonomik güç sayesinde, bürokrasi ile de iyi ilişkiler geliştirilerek, örgütlenmenin önündeki engelleri kaldırdı. Bulgaristan ise cephe örgütlenmesi ERNK'nın faaliyetlerine resmen izin verdiğini açıklıyordu.⁴²⁶

Balkanlar'da ilişkilerin bununla da kalmadığı görülmektedir. Sırp Lider Karadziç'in "Müslüman olmasına rağmen PKK ile iyi ilişkiler geliştirdikleri" yönünde açıklamaları basında yer aldı.⁴²⁷ İtalya'da örgütlenmeye başlayan örgüt ile ilgili olarak açıklama yapması istenen İtalyan Dışişleri Bakanı ise "PKK isterse İtalya'da büro açar" diyecekti.⁴²⁸

424 Cumhuriyet, 14 Aralık 1993. Yunan Milletvekillerinin konuşmaları ve cesaretleri ilgi çekici boyutta idi. "Yunanistan'a uyan" başlıklı haber. " DEP Kongresine katılan 5 PASOK Milletvekilinden Kostos Badovas şu konuşmayı yaptı. " Kahraman Kürt halkına, mücadelesinde başanlar diliyoruz. Haklı mücadelelerinizi anlıyor ve yürekten destekliyoruz. Bizim de Kıbrıs'ta ki sorunumuz sizinle aynı. Tanrı davanızı kutsasın. Demokratik ülkeler Kürtlerin mücadelesini destekliyor Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını destekliyoruz."

425 Öcalan, *Savaş Bizde Bir Yaşam Tarzıdır*, a.g.e., s.203. Öcalan ile BDT sorumlusu Mahir arasında şu konuşma geçmektedir.

"Ma.:Balkanlarda da işlerimiz büyük yürüyor. Balkan'larda da sonuna kadar açıldı. Kafkasya'da açılmış.

Öcalan:Tabii. Köylü politikaacılığı yapmayın. Derinliğine ve genişliğine politika yapın. Üstubunuz yerinde olsun. Ne kendinizi büyük görün, nede küçük görün.İşte, PKK usulüne göre göre yaparsanız, tabi açılmıştır. İşte dostlarda gelmiş, ardına kadar Bulgaristan'da açılmış. Yunanistan tümüyle açılmış, Romanya tümüyle açılmış, her yer açılmış. Sırbistan tümüyle açılmış, her yer açılmış. Kafkasya tümüyle açılmış Gürcistan açılmış. Ermenistan'da açılacaktır. Petrosyan'da karşıımızda duramaz, değil mi Kaçamaz. Neden kendi halkının çıkarlarını korumasın? Daralacaktır bu gidişle. Azerbaycan'da açılacaktır, orada da devrimciler çoktur. Hatta Türki cumhuriyetlerde de bir çok iş yapılabilir. Buralarda da Türk faşizmini sevmeyen bir çok insan var. Değil mi?"

426 Cumhuriyet, 27 Eylül 1994

427 Karadziç bu açıklamayı Yunan Elefterotipia'ya gazetesine yapıyordu. Bkz. Cumhuriyet, 5 Aralık 1994.

428 Cumhuriyet, 17 Aralık 1993.

m. "Kürdistan" Dışında Kalan Türkiye'de Örgütlenme

PKK, kendisi tarafından yapılan Kürdistan tanımının dışında kalan Türkiye topraklarını, "Türkiye" olarak adlandırmaktadır. Bu nedenle yabancı bir ülke olarak değerlendirilen ve çok sayıda "Kürt" ün yaşadığı bu bölgeler için özel bir örgütlenme oluşturuldu. Bu bölümdeki örgütlenme Avrupa'ya bağlı olarak çalışıyordu. Bu noktada PKK, bölgeye yönelik çalışmalarını iki farklı ekseninde geliştirmeye çalıştı. Bunlardan birincisi, Türkiye devriminin ihtiyaçları için "Türkiyeli Devrimcilerden" oluşturulan ve örgütlenilerek eğitilen, silahlandırılarak teçhiz edilen, " Devrimci Halk Partisi" nin kurulmasıydı.⁴²⁹ Örgütlenmenin diğer boyutu ise "Kürt nüfusun yarısının yaşadığı",⁴³⁰ devrimin hizmetine sunulacak eleman ve malzemeye kaynaklık edecek olan, büyük şehirlerdeki örgütlenmeydi.⁴³¹

(1) Metropol Örgütlenmesi

Metropol örgütlenmesinde en çok üzerinde durulan, Marmara Eyaleti ve burada yer alan İstanbul'du.⁴³² Marmara Eyaletinin eyalet koordinatörü, doğrudan Şam'da bulunan Öcalan'dan talimat alırken, aynı zamanda Avrupa yönetimine bağlı faaliyet sürdürüyordu.⁴³³

Bu örgütlerden beklenen şunlardı:⁴³⁴ "Legal, illegal ve yarı illegal örgüt ve mücadele yöntemiyle halkımızın ulusal dayanışmasını güçlendirmek ve giderek parti, cephe önderliğinde bütün vatandaşlarımızın siyasal birliğini sağlamak, bu amaçla başta tüm ilerici-demokrat kesimler olmak üzere,Türk halkıyla iyi ilişkiler içinde olmak. "

429 Daha geniş bilgi için Bkz. Meral Kızır, *Devrimci Halk Partisi Ana Dava Savunmaları*, İstanbul, 1998. Öcalan, Türkiyeli Devrimcilere pek güvenmediğini ifade etmektedir. Bu konudaki görüşleri için Bkz. Ali Fırat, *Türkiye Sosyalist ve Demokratik Hareketi*, İstanbul, 1991. Abdullah Öcalan, *Türkiye Devrimi Üzerine*, Şam,1989. Özge Can, "Partileşme Yolunda DHP- 1 Konferansı Devrim Yolunda Birlik Çağırıyor." *Alternatif*, Haziran 1993, s.6

430 *Botan Eyalet Raporu a.g.r.*, s. 587

431 Ersever. *Üçgendeği Tezgah. a.g.e.*, s. 147

432 *Metropollerin Ulusal Kurtuluş Mücadelesindeki Yeri ve Önemine İlişkin*, s. 6, Teksir, Baskı yeri ve yılı yok. Toplam 150 sayfa. PKK'nın bölgeye ve özellikle Batı Anadolu'ya yerleşmiş olan "Kürt" asıllı Türk vatandaşları için ve bölgelerin demografik yapısı açısından ilginç bir çalışma. Özellikle Marmara bölgesindeki Kürt nüfusun bölge bölge dağılımı gösterilmiştir.

433 *Metropollerin a.g.e.*, s.130, Eyalet Raporu .a.g.e, s .591

434 *Metropollerin a.g.e.*, s. 5

Sürdürülen tüm çabalar, toplumu PKK önderliğinde örgütlü hale getirmektir. Bir diğer amaç ise, "Türkiye metropollerini devrimimizin ikinci bir cephesi haline" getirmektir.⁴³⁵ Buna göre, "Türkiye'de başlatılacak bir silahlı savaşın düşman güçlerini önemli oranda parçalayacak Kürdistan üzerindeki askeri yoğunlaşmasını da azaltacaktı." Bu sebeple de "özel savaşın kaynağı ekonomik hedeflere yönelik güçlü sabotajlar caydırıcı bir rol oynayacaktır" denmekteydi.⁴³⁶

Örgütlenmedeki temel tespitler ise şu görüşlere dayanıyordu. "Yalnızca Çukurova'yı göz önüne getirdiğimizde şehir ve kasabalardaki Kürt nüfus, Türklerden fazla" olduğu "asimilasyon ve Türkleştirmenin en az olduğu bölge" tespiti yapılıyordu.⁴³⁷ Olayların toplumsal yapıdaki etkilerini, "Kürtlük ve yurtseverlik ülkedeki kadar canlı ve ayaktadır" şeklinde tanımlıyordu. Bununla birlikte "kitlelerin yönlendirilmesi konusunda" elverişliliğe dikkat çekiliyordu.⁴³⁸ Antalya'da dikkat çekici "yurtsever kitle" varken, Ege bölgesinde ise "İzmir, Aydın, Manisa" illeri "ikinci bir Çukurova" olarak nitelendiriliyordu.⁴³⁹

"Öğrenci gençliğin yoğun" olduğu, "iki milyon üzerinde Kürt nüfusun bulunduğu" ve "devrim için önemli zemin oluşturan İstanbul, Bursa ve tüm Marmara" çalışmalar için temel alan oluşturmuyordu.⁴⁴⁰ "Önemli bir bölümü sürgün" olarak tanımlanan "Orta Anadolu'da iki milyon Kürt'ün yaşadığı Ankara, Konya, Kırşehir" de yurtseverliğin geliştiği ifade ediliyordu.⁴⁴¹ Bu durumda gelinen nokta ve devrime kazandırılacak nüfusun yoğunluğu o kadar fazla idi ki, "Türkiye'de akrabası olmayan tek bir Kürdistan'lı yoktu".⁴⁴² Genç nüfusun bölgedeki yoğunluğu dikkate alınarak, bunların gerillaya katılımını arttırmak için cephe faaliyetlerine önem verilmesi gerekiyordu. Ancak bir süre sonra bu konudaki çalışmaların "Metropollerde

435 Metropollerin a.g.e, s. 5

436 Metropollerin a.g.e, s. 6

437 a.g.r., s. 587

438 a.g.r., s. 587

439 a.g.r., s. 588

440 a.g.r., s. 589

441 a.g.r., s. 589

442 a.g.r., s. 589

istenen tarzda yapılamadığı, kurumsallaşmanın tutturulamadığı" şikayetleri ile sonuçlandı. Üstelik bu kadar büyük potansiyele rağmen krizler yaşandı.⁴⁴³

Metropollerde örgütlenme, genelde "Cephe" anlayışına göre yatay ve dikey olarak düzenlendi. Organizasyonun coğrafi ve fonksiyonel oluşumu, silahlı harekete destek olacak şekilde yapılandırıldı. Buna göre metropol örgütlenmesi Marmara, Ege, Ankara ve Çukurova olarak çevre illeri de kapsayacak şekilde oluşturuldu. Bölgelerde görevli kadroların bir çoğu önceleri Akademide, burası kapanınca da Parti Merkez Okulunda, Şam'da belirli bir eğitimden geçtikten sonra görevlendirildiler.⁴⁴⁴

Bu anlamda ilk girişim 1987 yılından⁴⁴⁵ itibaren başlatılmış olsa da, asıl sonuç alıcı girişimler 1990 yılında gerçekleşti. Öyle ki, gönüllü çalışma isteklerin de beklenmedik bir artış oldu.⁴⁴⁶ Aynı yılın sonlarına doğru, Türkiye metropollerinin önemli bütün yerleri temsilciliklere kavuşturuldu. Hatta bazı yerlerde alt birimlere kadar inildi.⁴⁴⁷ Ancak metropollerde yaşayan, ekonomik refah seviyesi yüksek kesimlerin devrimden kopmaları ise sıkıntılara yol açtı.⁴⁴⁸ Ayrıca görevliler kısa sürede ağıllıklarını ilan ettiler ve halka sektör yaklaşmaya başladılar. Böylece şiddet uygulaması sonucunda güvensizlik ortamı doğmaya başlıyordu.

Faaliyetlerini sadece illegal alanlar ile sınırlamayan örgüt legal alanlarda da yoğunlaştı. Öyle ki, "milyonlarca insanı yalnızca illegal faaliyetlerle kontrol altında tutmak olanaklı değildir" ifadesi temel prensip oluyordu.⁴⁴⁹ Bunun en önde gelen sebebi ise "illegal alanlardaki yakalanmaların güveni sarsmasından" kaynaklanıyordu. Bu nedenle de legal alanlar daha verimli olarak görülmeye başlamıştı. "Bu sahadaki en önemli çalışma HEP, DEP ve HADEP çalışmaları"

443 **Metropollerin s. 132**, Bu tarzdaki gelişmelerin önünü almak üzere görevli militalara tutamak olarak hazırlanan ve "psikolojik teknik" bilgiler veren dokümanlar hazırlanmış. Bkz., Hasan Özen-Nesimi Kılıç, *İraddenin Zaferi (Direniş Mirasımızdan Militalara Pratik Dersler)*, Baskı yeri ve yılı yok.

444 **Metropollerin a.g.e, s. 56**, Bu örgütlerde görev alanların %99 nun bu eğitimden geçtiği ifade edilmektedir.

445 **Metropollerin a.g.e, s. 25**

446 **Eyalet Raporu a.g.e., s. 589**

447 **Eyalet Raporu a.g.e, s. 590**

448 **Eyalet Raporu a.g.e, s. 593**

449 **Eyalet Raporu a.g.e., s. 593**

oldu.⁴⁵⁰ Legal faaliyet sürdüren oluşumlardan, "İnsan Hakları Derneği ve Kültürel Kurumlarla da belirli ilişkiler" kuruldu. Öyle ki, "İnsan Halkları Derneğini bize karşı kullanmak isteyen çevreler vardır. Şu anda bu engellenmiştir. (b.n.1995 yılı) Bazı şubelerde etkimiz söz konusudur. Buralardan daha fazla yararlanılabilir" ifadeleri raporlarda yer aldı.⁴⁵¹ "Metropollerde özellikle üniversite çevreleri ile genç nüfus üzerinde yürütülen propaganda çalışmalarında binlerle ifade edilen savaşı aday" alınarak silahlı mücadeleye kazandırıldığı belirtiliyordu.⁴⁵²

"İstenen düzeyde askeri eylem" yapılamayan metropollerde, eğer "Türkiye'de eylemler tırmandırılrsa idi özel savaş zorlanacaktı" tespiti yapılmaktadır. Bu nedenle de "Devlet bu gün dünyaya bile Türkiye rahattır, Kürtler metropollerde baskı görmeden, şikayet etmeden yaşıyorlar diyerek kendi tezini güçlendirmeye çalışıyor" yorumu yapılmaktadır.⁴⁵³ Eylemlerin uygulanmasındaki aksaklıklar raporlara kadar yansıdı. Buna göre de "Yurt dışından metropollere askeri ve sabotaj eğitimi almış elliden fazla militan gönderilmiş bunların büyük çoğunluğu hiç bir şey yapamadan yakalanmışlardı."⁴⁵⁴ Yapılan eylemlerin "% 95'ini sabotajlar" oluştururken "saldırı" eylemlerinin azlığı şikayet konusu olabiliyordu. Sabotaj eylemlerinden beklenen ise sürdürülen silahlı mücadelede Türkiye'yi ekonomik olarak çıkmaza sokarak, sosyal patlamalara zemin hazırlamaktı. Böylece Türkiye'de çıkacak bir ayaklanma devrimin işini kolaylaştıracaktı.

Her eyaletin lojistik ihtiyaçları için birbirinden habersiz metropollere adam göndermesi karışıklıklara yol açtı. Bu durum ise örgütün polis tarafından ele geçirilmesine neden oldu. Avrupa , metropollerle bağlantıyı "telefon,uydu telefonları, kuryeler" ile kurdu. Avrupa'dan propaganda amaçlı bol miktarda "dergi, teyp,

450 Eyalet Raporu.a.g.e., s. 594

451 Eyalet Raporu a.g.r, s. 595

452 Eyalet Raporu. a.g.r, s. 596. Savaşçı alımı ile ilgili şikayetler de zaman zaman dile getiriliyordu." Kimileri aldatılma temeline gönderilmiştir. Toz pembe tablolar çizilmiş, "giderseniz orada her şey var, sıcak yatak, yemek bol, çadırlar, binalar, hatta renkli TV dahi var iki üç ay eğitim görür, partiye rapor yazarsınız, sizi tekrar buraya gönderirler " kandırmacısıyla göndermişlerdir, bu durumda gönderilenlerin çoğu da gider gitmez geri gelme istemini dayatmışlardır. Kimine " seni Amed (Diyarbakır b.n.)üzlerinden, Botan üzerinden Mahsum Korkmaz Akademisine gönderiyorsunuz denilmiş bu vaatle gönderilmiştir. " Metropollerin a.g.e, s. 110

453 Eyalet Raporu. a.g.e, s. 597

454 Eyalet Raporu a.g.e., s. 597

video kaseti, kitap gönderilmekte, bir kısmı ise fotokopi ile çoğaltılmaktaydı.⁴⁵⁵ Ancak bunların büyük bir kısmı polisin eline geçmişti.⁴⁵⁶

(2) Devrimci Halk Partisi (DHP)

Eylemlerin hızla arttığı 1991 yılı sonu 1992 yılı başında Öcalan "Kürt" olmayanlar arasından oluşturulacak silahlı eylem grupları fikrini işlemeye başladı. Böylece bu gruplar "Türkiye'nin içlerine doğru sarkabilecek " ve eylemleri buralara taşıyacaklardı. Öcalan'ın değerlendirmelerine göre, "zaten Türk solu çıkışından beri Kemalist etkide olması" ve "beceriksizliği"⁴⁵⁷ nedeniyle de taze bir kana ihtiyaç vardı. Üstelik PKK hareketinin "enternasyonalist karakteri böyle bir oluşuma sadece destek verme, olanak yaratma anlamında değil, ideolojik-politik-örgütsel temelde de yön verme anlamında bir mücadeleyi" ⁴⁵⁸ kaçınılmaz kılıyordu.

Bu değerlendirmeler ışığında "yetersiz ve yeteneksiz" kalan M/L Türk sol hareketlerine alternatif olarak DHP örgütlendi.⁴⁵⁹ Hazırlıkları 1992'de başlayan bu oluşum , aynı yıl Nisan ayında hazırlanan "yayınlarla" Türkiye'ye giriş yaptı.⁴⁶⁰ Bir yıl boyunca değişik bölgelerde örgütlenme çabalarını sürdüren bu grup 1994 yılı başlarında polis tarafından tamamen tasfiyeye uğratıldı. Bunun üzerine Öcalan,

455 Eyalet Raporu a.g.e., s. 599, Metropollerin a.g.e., s.132

456 Sadece İstanbul için Rapor edilen durum şu şekildedir . "Gelişen örgüt operasyonlarında 89'da 50 kişi, 90'da 150 kişi, 91'de 300 kişi, 92'de 450 Kişi, 93 yıl içinde 200 tutuklama gelişirken, gelişen serhıldınlarda 89'da 100, 90'da 250, 91'de 400 92'de 750, 93 yılında 150 örgüt çalışanı ve aktif yurtsever ilişkilerin tutuklanması gerçekleşmiştir. Operasyonlarda resmî kayıtlara geçtiği kadıyla da ele geçen değerler olarak 20 kaleşinkof, 30 tabanca, 300 adet el bombası, 12 adet roketatar mermisi, 10 adet roket savk fişegi , 30 adet boru bomba , çok sayıda cephane patlayıcı madde ele geçmiştir. Yine bu dönemde 18 bin küsur parti yayını, 1650 adet Serxvebun ve Berxvedan, 50 adet video kaset, 10 adet video, 10 adet TV, 1 adet yazı makinesi, 5 adet dizgi makinesi, 2 adet yazar kasa, 1 adet radyo vericisi, 5 adet uydu telefonu , binlerce teyp kaseti , 4 adet fotokopi makinesi , tonlarca lojistik malzeme (genilla giyim kuşam)milyarlarca lira değerinde ilaç, 5 adet daktilo, 50 koçan ERNK makbuzu5 adet ERNK mührü " Metropollerin a.g.e, s. 141,142.

457 Kıdır a.g.e., s. 356

458 Eyalet Raporu a.g.e., s. 604

459 Abdullah Öcalan, *Çözümlemeler Ocak 1992*, Şam 1992 , Öcalan'ın "Türkiye devriminin Sorunları ve Türkiye Solu" na ilişkin değerlendirmesi için. ayrıca Bkz., Ali Fırat (Abdullah Öcalan) *Türkiye Sosyalist ve Demokratik Hareketi*, İstanbul,1991, Abdullah Öcalan , *Türkiye Devrimi Üzerine*, Şam. Baskı Tarihi yok.

460 Kıdır a.g.e, s. 357

yeniden toparlanmasını istediği bu grubun bu kez " 1994 yılı içinde bir takımlik güç olarak Botan'da eğitime" alınmasını sağladı.⁴⁶¹

Bu yeni grubun oluşumundaki temel düşünce ise şu şekilde açıklanıyordu:⁴⁶² "Doğruluğunu her geçen gün sadece Kürdistan, Türkiye ve bölge halkı değil, insanlığın da bilincine çarptırarak ispatlayan PKK ve önderlik tarzının (b.n. Öcalan kastediliyor) doğru kavranması gerekmektedir. Kendi şahsında genel bir insanlık hareketi olmanın hem ulusal hem de evrensel yanlarını açığa çıkaran tarzın doğru kavranması en başta gelen görev olmaktadır."

Öcalan'ın oluşturduğu "genel bir insanlık hareketi" nin Kürdistan'a sağladığı faydalardan yararlanmasını ve "PKK'nin Kürdistan somutunda geliştirdiği yeni insan yaratma mücadelesini" elbette "Türkiye'ye de taşımakta kararlı"⁴⁶³ bir grup "Türkiye'li devrimci" bu oluşuma katılacaktı. Ancak Öcalan'ın yürütülmesi gereken çalışma ile dikkat edilmesi gereken hususları bizzat açıklamasına rağmen başarısız olmuş ve "yüze yakın" elemanı, polisin eline geçmişti. Bu olay sonunda "PKK imkanlarıyla yaratılan tarihsel şans" doğru kullanılmadığı için "Türkiye devrimi çok şey kaybetmişti." Oysa bu hareket "Türkiye halkına sunulmak üzere yaratılan olanaklar heder edilmiş, halkın yeşeren umutları yok olmuştu".⁴⁶⁴

Bu girişimin başarısızlığa uğraması üzerine, "Direk Parti Önderliğinin (Öcalan'nın b.n.) talimatı ile Botan Eyaletinde DHP kamp çalışmaları başlatıldı."⁴⁶⁵ Kamp çalışmalarına "Ekim 1994" başlanırken, "19'u savaş birliklerinden, 10'u metropollerden olmak üzere" 29 kişi ile düzenli eğitim yapılmaktaydı.⁴⁶⁶

461 Eyalet Raporu a.g.r. s. 606

462 Eyalet Raporu.a.g.r, s. 607

463 Eyalet Raporu a.g.r., s. 613 "Rapor'a göre " İşte bu temelde, Ulusal kurtuluş Savaşını ile sosyalistleşme sürecine giren yada girmek isteyen Türkiye kökenli bir grup arkadaş DHP çalışmalar için önderlik sahasına (Suriye b.n.) belli bir süre eğitilip ideolojik perspektif ve bilinciyle donatılarak Türkiye'ye gönderilmişlerdir."

464 Eyalet Raporu. a.g.e, s. 614

465 Botan Eyalet Raporunda konu ile ilgili olarak şunlara yer veriliyordu. "Partimiz Türkiye devrim gerçeğine yaklaşımı doğrultusunda geliştirdiği devrimci çalışmaların birisinde Türkiye için düşündüğü Devrimci Halk Partisi (DHP). Bu parti için alanımızda eğitim olanakları sunulmuş ve Türkiye'de silahlı mücadelenin geliştirilmesi için uygun bir arkadaş kesimi ile kamp çalışmalar geliştirilmektedir." a.g.r, s. 615

466 Eyalet Raporu a.g.r, s. 615

Her ne kadar DHP belgelerinde "PKK ile işbirliği var, ama biz PKK değiliz"⁴⁶⁷ tarzında söylemler ileri sürülse de, bu oluşumun özünde "Askeri gereklilik" yatmaktadır. Amaç, silahlı faaliyetleri, gerilla tarzında oldukça Türkiye'nin batısına yaymaktır. Yürütülecek silahlı faaliyetlerin sürekliliğinin halk desteğine bağlı olmasından dolayı PKK'lıların batıya doğru yerleşmek için pek şansları yoktu. O halde yapılması gereken "halk tarafından kabul" edilebilecek nitelikteki militanlardan meydana gelecek bir silahlı güç oluşturmaktır. Bu da ancak red edilmeyecek nitelikteki silahlı militanlarla mümkündür. Bu nedenle DHP örgütü "Türk veya Türk bilinen" kişilerden oluşturulmalıdır.

DHP, Silahlı Kuvvetlerin Doğu ve Güneydoğu'da yoğunlaştırdığı askeri faaliyetlerin baskısını azaltmak ve güçleri yaymak için oluşturulan bir askeri gerekliliktir. Bu durumda "Dış cephe ardına yeni cepheler oluşturularak, iç cephe haline getirilecektir."

2. AVRUPA ÖRGÜTLENMESİNDE YÖNTEM VE ORGANİZASYON

PKK Avrupa örgütlenmesine dahil olan bütün bölgelerde standart bir model uygulamak yerine, esnek "kitle özgünlüklerine uygun birlik örgütlenmesine" gitmiştir.⁴⁶⁸ Coğrafi örgütlenme hiyerarşik yapının esasını teşkil ederken her bölgenin de kendi içinde yatay örgütlenmeyi gerçekleştirmeye çalıştığını görüyoruz.. Amaç sürekli kontrol edilebilir, geniş kapsamlı, anında tepkilere cevap verebilecek ve hiç kimseyi dışarıda bırakmayacak bir organizasyonun meydana getirilmesidir. Bu noktada farklı yaş, cinsiyet, meslek, dini inançtaki insanları bir araya getirmek esastır. Bu şekilde organize olmuş bir kitle, baskı grubu olarak sesini duyurmakta zorlanmayacağı gibi, ülkesinden uzakta yaşayan insanlar üzerinde de dayanılmaz baskılar oluşturacaktır. Her bölgede oluşturulmaya çalışılan örgütlenmenin esası ise aşağıdaki şekildeydi.

467 DHP nin Kamp çalışmalarına Katılan bir "Türkiye"li Kadın militan Raporunda şunları ifade etmektedir. " PKK mücadelesinde somutlaşan, Türkiye ve diğer tüm halkların kadın kitlesi içinde bir çözüm örneği olabilen yalnızca genel devrim mücadelesine katılmakla kalmayıp üzerindeki cinsel baskı ve sömürüye karşıda çetin bir savaşım yürüten, mücadele ettikçe kendi kişilik ve kimliğine ulaşan, kendi güç ve iradesini açığa çıkararak koltuk değneklerini atmaya başlayan, bütün bu emek ve fedakarlıkların sonuçlarını da kendi özgün örgütlülüğünü sağlayarak bir değere, mücadeleye kan veren bir güce dönüştüren kadın tarihte hiçbir zaman olmadığı kadar özgürleşmenin şansını yakalamış bulunmaktadır. Parti önderliğimizin (Öcalan b.n.) "savaşan, özgürleşir, özgürleşen güzelleşir,güzelleşen sevilir" sözünde formüleştirdiği mücadele perspektifinin pratiksel gereğini yerine getirmek bizim için hem bir talimat, hem büyük bir fırsat hem de tarihsel bir zorunluluktur " Bkz. YAJK İnci Ulusal Kadın Kongresine Sunulan Faaliyet Raporları ve Mesajlar, Şam, 1995, s.112

468 a.g.r.s. 701

a. Kürdistan Özgür Kadınlar Birliği

(TAJK .Tavgera Azadiya Jinen Kurdistan)

Bu örgüt tüm "Kürdistan'lı" kadınları içine almayı hedeflemektedir. Çalışmaları 1993 yılında doruk noktasına çıkmıştı. Aynı örgütün tüm eyalet ve bölgelerde kadınları içine alacak şekilde şubelerinin açılması için çabalar yoğunlaştırıldı. Çalışmaları arasında kadınlara yönelik basın faaliyetlerinde de bulunan örgüt "Jina Serbilind" isimli süreli dergi yayınlamaktadır. Faaliyetlerini daha çok "Birlik, toplantı, açlık grevi, yürüyüş ve paneller" düzenleyerek, kadınlar arasında dayanışma ve militan toplamayı esas aldı.⁴⁶⁹

b. Kürdistan Yurtsever Gençler Birliği

(YCK , Yekitiya Ciwanen Welatparezen Kurdistan)

Avrupa'daki legal dernekler vasıtası ile faaliyetlerini sürdüren örgütün, bu bölümü gençlere yönelik olarak faaliyet göstermektedir. Örgütlenme 1993 yılında zirveye çıkarken, 1994 yılından itibaren de "Streka Ciwan" isimli gençlere yönelik dergi yayınlamaktadır.⁴⁷⁰ Gençler arasındaki temel hedefi "siyasal bilinci arttırarak" savaşmak üzere eleman toplamaktır.⁴⁷¹ Bu örgüte bağlı olarak, Yekitiya Xwendewanen Welatparezan Kurdistan (YXK) ismiyle çalışan ve "Yüksek Okullarda okuyan" Kürt öğrencilere yönelik bir örgüt daha bulunmaktadır. Özellikle propagandaya yönelik gece, şenlik, yürüyüş gibi eylemleri aktif olarak desteklemekte ve yürütmektedir. Özellikle Ağustos 1994'te gerçekleştirilen Bon-Cenevre bisikletli yürüyüşünü bu grup düzenlenmişti.⁴⁷²

c. Kürdistan Yurtsever İşçiler Birliği

(YKWK ,Yekitiya Karkeren Welatparezen Kurdistan)

Adından da anlaşılacağı gibi işçilere yönelik örgütlenmedir. Cephe komitelerinin temelini bu örgütlenme oluşturmaktadır. Alınan karar gereğince 1992 yılından itibaren bölgeler düzeyinde faaliyetler yürütülmektedir.⁴⁷³

469 a.g.r., s. 702

470 a.g.r., s. 703

471 a.g.r., s. 703

472 a.g.r., s. 703

473 a.g.r., s. 704

d. Kürdistan Yurtsever Aydınlar Birliği

(YRWK, Yekitiya Rewşenbiren Welatparezen Kurdistan)

Kuruluşu 1988'e kadar uzanan ancak 1993 yılına kadar etkin bir faaliyet göstermeyen bu örgütlenme, aynı yıl yapılan "Bonn-Bürüksel" yürüyüşünde etkin rol oynadı. Değişik ülkelerde konferanslar tertip etmekte, dil ve tarih konularında oluşturulan komisyonlar aracılığı ile çalışmalar yapmaktadır. Bu konudaki etkin bir diğer faaliyet ise Kürt Enstitüsü ve kütüphane kurulmasıdır. Bu oluşuma bağlı faaliyet gösteren diğer bir kol ise "Kürdistan Yurtsever Öğretmenler Birliği"dir. Birlik Almanya'daki bazı okullarda Kürtçe ders konulmasını sağlamış olup, diğerlerinde de bu hakkın elde edilmesi için çaba sarf etmektedir.⁴⁷⁴ Bu örgüt tarafından "Rewşen" isimli bir dergi de yayınlanmaktadır.⁴⁷⁵

e. Kürdistan Yurtsever Dindarlar Birliği

Kürdistan İslam Hareketi, Kürdistan Aleviler Birliği ve Kürdistan Yezidiler Birliği olarak faaliyet göstermektedir.⁴⁷⁶

3. AVRUPA'DA ÇALIŞMALAR

a. Türkiye'ye Yönelik Çalışmalar (Ülke Bürosu)

Avrupa'daki örgütler, bulundukları ülkede çalışmalarını sürdürürken bir yandan da Türkiye'deki siyasi ve silahlı faaliyetleri destekleyecek girişimlerde bulunuyorlardı.

Bu çalışmalar komiteler şeklinde yürütüldü. Komiteler Türkiye ile çok yaygın telefon bağlantısı kurarak tüm olayları Avrupa'dan yönlendirmekteydi. Türkiye'de silahlı faaliyet gösteren veya şehir çalışmaları yapan grupların ihtiyaç duyduğu malzemeler de çeşitli kanallarla Avrupa'dan Türkiye'ye gönderildi.⁴⁷⁷

474 a.g.r, s. 702

475 a.g.r., s. 702

476 Bu örgütler "PKK ve Din" bölümünde ele alındı. a.g.r. s. 704

477 a.g.r. s. 708

Bu çalışmalarda her eyalet ve bölge için "değişik kanallar oluşturuldu. Gönderilen malzemeler ise uydu telefonu, telsiz, dübün ile propaganda çalışmaları için ihtiyaç duyulan, dergi, video ve teyp kasetleriydi". Bu çalışmalar genellikle kuryeler aracılığı ile yürütüldü. Bir süre sonra çalışmalar belirli bir düzene girdi. 1994 yılı boyunca her ay Türkiye'ye 3500-5000 arasında yayın gönderildi.⁴⁷⁸ Eyalet Raporlarına göre 1990-94 yılları arasında silahlı mücadeleye katılmak amacıyla "Suriye, İran ve Türkiye'ye gönderilen militan sayısı 639" olarak verilmektedir.⁴⁷⁹

b. Diploması

PKK Avrupa'da devletler düzeyinde en yüksek politik kabulü 1993 yılında gördü. Öcalan tarafından önerilen "Ateşkes" Avrupa'da büyük ilgi gördü. Bu gelişmeyle birlikte örgüt 700 dolayında Avrupalı parlamentolarla yüz yüze görüşme sağladı ve siyasi girişimlerindeki yoğunluğu arttırdı.⁴⁸⁰

Örgüt, 1993'den itibaren Avrupa'da, "Hükümetler Düzeyinde" ilişkiler geliştirmeye başladı. Nitekim bu gelişmelerin yarattığı olumlu sonuçları 1994 baharında Brüksel'de yapılan, Kuzey Kürdistan Konferansı'nda da görmek mümkündü.⁴⁸¹ Konferansta PKK, tezlerini Latin Amerika, Afrika, ülkelere dahi anlatma imkanı bulurken ilişkiler geliştirilmesi için de fırsatlar doğmuştu. Oluşturulan dostluk komiteleri ile de siyasi ilişkiler her düzeyde geliştirilmeye çalışıldı.⁴⁸²

c. Basın ve Yayın

Basın yayın faaliyetleri gerek örgütlenme, gerekse ideolojik çizgi açısından çok önemli bir role sahipti.⁴⁸³ Ancak basın faaliyetlerinde istenen başarı kısır çekişmeler nedeni ile sağlanamadı. Buna rağmen sürekli yayınlanan "Serxwebun"

478 a.g.r. s. 708 , Gönderilen malzemelerin bir kısmı Türkiye'de polis tarafından yakalandı. Yakalanan malzemelerin gönderilmesinde kullanılan yöntemler hayli ilginçti. Bunlar dan biriside PKK'ya ait malzemelerin Tır'larda, NATO'ya ait malzeme taşıyormuş gibi düzenlenen belgelerle gönderilmesidir. Bkz. Cumhuriyet, 20 Ağustos 1993, "NATO Tır'ın dan PKK çıktı" başlıklı haber. "24 El telsizi , 34 Anten , Rozet, bayrak çıktı".

479 a.g.r. s. 708

480 a.g.r. s. 708

481 a.g.r. s. 710 , Konferans için Bkz. Cumhuriyet, 14 Mart 1994 , " Brüksel'de dün sona eren Konferans "başlıklı haber.

482 a.g.r s. 713

483 a.g.r. s. 713

ve "Berxwedan"ın aylık traji 46 bin dolayındadır.⁴⁸⁴ Türkiye'de yayınlanan PKK'nın legal yayın organı "Özgür Ülke" gazetesinin Almanya'da açılan bürosu, istenen düzeyde olmasa da çalışmalarını sürdürmektedir.⁴⁸⁵ PKK silahlı hareketindeki artışa paralel olarak etkili bir propaganda sağlamak amacıyla 1992 yılında "Kürdistan Haber Ajansı"nı kurarak faaliyete geçirdi. Bu ajansın haber ve değerlendirmelerinden, Türk medyası da oldukça faydalandı.⁴⁸⁶

Alman Hükümeti bu çalışmayı 1993 yılında durdurmuşsa da hemen ardından tekrar açıldı.⁴⁸⁷ Özgür Ülke gazetesi ise sürekli bu Ajans'tan faydalandı. Yayın lisansı alınan televizyon yayıncılığı için eğitim ve program hazırlıklarına 1994 sonu itibarı ile başlandı.⁴⁸⁸

d. Maliye

PKK'nın mali kaynaklarının ana tedarik merkezi Avrupa ülkeleri oldu. Para temininde çok farklı kaynaklar yaratılarak, zamanla büyük miktarlarda gelir elde edildi. Bunun için kullanılan yöntem ise gönüllülük ve zorla maddi gelir elde etmeydi. Sayısı üçyüzünü bulan Parti ile bağlantılı kitlenin en önemli bağlantısının ise aidaat olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Konunun para olması, para tahsili işlemi nin de yasadışı olması sonucunda, Örgüt mali konuda kontrol sağlayamamıştır⁴⁸⁹ Öyle ki, erkek ve kadın militanların parti değerleri ile kaçmaları zamanla sıradan olay haline geldi.

Bu ülkelerde elde edilen paralar tüzük gereğince Parti Merkezine yani Şam'a aktarılmaktadır. Bir bölümü ise aynı ülkelerde yatırıma dönüştürülmektedir. Zaten Parti'ye göre bu ülkelerdeki Kürdistan'lılar aynı zamanda önemli bir pazar oluşturmaktadır. Ancak yatırım kararlarının uygun alınmaması, verimli alanlara yapılmaması, bu defa verilen sermayeyi kurtarma telaşına neden oluyordu.⁴⁹⁰ Gelir

484 a.g.r. s. 712

485 a.g.r. s. 713

486 a.g.r. s. 713

487 a.g.r. s. 714

488 a.g.r. s. 715. Söz konusu Televizyon MED-TV olarak Mart 1995'de yayına başladı.

489 a.g.r. s. 715

490 a.g.r. s. 715, 1994 yılı itibarıyla "iki milyon Alman markı yatırıma" dönüştürülmüştü.

kaynakları aidat ve yayın gelirleri olarak belirtilmektedir. Ancak aidat toplanmasında gönüllük dışlanıp, iş zora dökülerek, haraç toplama boyutuna varınılıyordu. Bu yaklaşımdan sadece Avrupa'da yaşayan Türk işçileri değil örgütün kendisi de rahatsızlık duymaya başladı. Bunu dile getiren ilgililer şunları söylüyordu:⁴⁹¹

"Halka yaklaşımda yer yer sekterlikler ve yönemsizlikler kaba davranma, kaçırıcı olma, tedbirli hareket etmeme durumları yaşanmaktadır". Tedbirli davranmama sonucu polisler "haraç toplama" nedeniyle karşı karşıya geliyor bu da sıkıntılar doğuruyordu. "Aidat" toplama işleminde yardımların büyük bir kısmını "yasadışı işlemlerden" elde edilenler oluşturmaktadır. Bunlardan birisi de Avrupa'daki sempatizan sayısını arttırmak Türkiye'de baskı var tezini işlemek için yasa dışı yollarla Türk vatandaşlarını getirerek bundan para almak. Bir iş tutmaya başlayınca da örgütün gelirlerine süreklilik kazandırmaktadır. Bu yöntem yıllardır uygulanmakta ve kaçak yollarla Avrupa'ya işçi getirme işi zamanla önemli bir gelir kaynağı haline gelmiştir.⁴⁹²

Diğer önemli bir gelir kaynağı olarak uyuşturucu ticareti gündeme getirilmiş olmasına rağmen bu konuda doğrudan ilgisinin olduğunu ortaya koymak mümkün olmamıştır. Çünkü politik yönden Avrupa ülkelerince hoşgörü ve sempati ile karşılanan örgüt doğrudan uyuşturucu kaçakçılığına bulaştığı takdirde kendisine sunulan desteği yitireceğinden doğrudan bağlantısını ortaya koyacak ilişkilerden uzak durmaktadır. Ancak, bu faaliyetle uğraşanlar tarafından da sürekli olarak desteklenmiştir.

Yıl sonu itibarı ile 1994'te Örgütün Avrupa'daki kasasında bulunan ve tespit edebildiğimiz nakit paralara ilişkin rakamlar şu şekildedir.⁴⁹³

"Alman Markı	3 9.490.106
İsviçre Frankı	5.590.999
ABD Doları	563.000
İngiliz Sterlini	250.000
Hollanda Florini	578.000"

491 a.g.r. s. 715

492 "Yurt dışına örgüt eliyle "insan ticareti için. Bkz. Metin Dalaman-İsmail Tabak , *Avrupa'da İnsan Ticareti Ve PKK* , İstanbul 1995

493 a.g.r., s. 716

Raporda bildirildiğine göre "gelirleri, tüm giderlerden ve aktarılanlardan, yatırılardan çıkarıldıktan sonra merkezi kasada kalan meblağdır".⁴⁹⁴

Tüzük, alt -üstü besler kuralı getirmiştir bu nedenle de gelirler belirli aralıklarla Şam'daki Merkez Karargaha aktarılmaktadır. Yukarıda verilen rakamlar bir aylık dönem sonunda kasada kalan miktarı kapsamaktadır. Bu durumda PKK'nın tüm Avrupa'dan elde ettiği gelirin, 1-1.2 milyar Dolar dolayında olduğunu belirtebiliriz. Kaldı ki gerek silahlı, gerekse cephe faaliyeti gösterilen bölge ve ülkelerde mali yönden hiçbir sıkıntı çekilmemektedir. Diğer silahlı ve siyasi grupların gözünde PKK oldukça zengin ve iyi bir geçim kapısıdır. Diğer önemli bir konu da PKK'ya giden paraların Suriye ekonomisindeki yeridir.

e . Kürdistan Kızılay'ı (Heyva-Sor)

Kürdistan Kızılay'ı olarak adlandırılan bu örgütlenme 1991 yılında faaliyete başlamıştır. Faaliyetleri arasında , sürdürülen silahlı eylemler ile siyasal çalışmalara hükümet dışı kuruluşun desteğini sağlamaktır. Bunlar arasında "Hümanist Örgütler, kiliseler, dernekler, belediye meclisleri, Kızılhaç, Uluslararası Af örgütünü saymak mümkündür".⁴⁹⁵ Öte yandan silahlı çatışmalarda yaralananların Avrupa'ya getirilerek tedavi ettirilmesi sakat kalanların çalışmaları için bu ülkelere getirilmesi, bu organizasyon eliyle yapılmaktadır .⁴⁹⁶

f. Hunerkom

Kültürel etkinlikleri sürdürmek için kurulan bu örgüt, özellikle folklor ve müzik çalışmalarını düzenlemektedir. Bünyesinde "bu faaliyetlerde görevli 1500 kişi vardır. 1994 yılı sonu itibarı ile 7 video ile 34 teyp kaseti çıkarmış, özellikle gençlerde siyasal bilincin gelişmesine çalışmaktadır".⁴⁹⁷ Avrupa'da düzenlenen tüm gecelere, kültürel etkinliklere, mitinglere, folklor ve müzik yarışmalarına katılarak uluslararası alanda propaganda faaliyetlerini yürütmektedir.

494 a.g.r., s. 717

495 a.g.r. s. 717

496 a.g.r. s. 718

497 a.g.r. s. 721

g. Avrupa Kürt Demekleri Konfederasyonu (KON-KURD)

Avrupa'da faaliyet gösteren PKK merkezli tüm örgütler kendi bulundukları ülkelerde 1993 yılı itibarıyla federasyonlaşmasını tamamlamış bulunuyorlardı. Bunun üzerine tüm federasyonların bir çatı altında toplanmasını sağlamak için çalışmalar başlatılmış ve 1994 yılı başında bu çalışmalar sonuçlandırılmıştı. Bünyesinde 8 federasyon bulunduran konfederasyon kuruluşunu 1. Kongresi ile ilan etti. Kuruluşunun ardından tanıtım kampanyaları düzenlenerek hükümetler nezdinde tanınmak ve kamuoyu oluşturmak için çalışmalarına başladı.⁴⁹⁸

4. AVRUPA'DA EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Eğitim faaliyetleri, buna katılacak olanların kişisel durumları ile yapacakları görev ve durumları dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle de bu faaliyet ikiye ayrılmaktadır. Bunları kadro eğitimi ve sempatizan eğitimi olarak ayırmak mümkündür.

a . Kadro Eğitimi

Avrupa örgütlenmesinde aktif olarak görev alanların eğitimi 1991'e kadar amatörce götürüldü. Bu tarihten sonra altı kişilik bir komite tarafından yönetilmeye başlandı. İşçiler, kadınlar ve gençlerin örgütlenmesinde görev alanlara durumlarına ve duruma göre eğitim verildi. Okullaşma 1991'den itibaren devam eden bir faaliyettir. Avrupa şartları dikkate alınarak programlandırılmış olan "eğitimde daha çok Öcalan"ın çözümlemeleri ve görüşlerini ihtiva eden dersler okutuldu.⁴⁹⁹ Kadro adaylarına 60-70 günlük merkezi temel, bu görevleri sürdürenlere yoğunlaştırılmış 40-45 günlük eğitimler verilirken, cephe komitelerinde görevli olanlara ise 20-30 günlük eğitimler verilmektedir.⁵⁰⁰ 1990-94 yılları arasında bu eğitimlerden geçenlerin sayıları ise şu şekildedir. "merkezi temel eğitimden 1169, yoğunlaştırılmış eğitimden 261, cephe yönetiminde görevli olanlardan ise 299 kişi katılmıştı." ⁵⁰¹

498 a.g.r. s. 720

499 a.g.r. s. 721

500 a.g.r. s. 721

501 a.g.r. s. 722

b. Diğer Eğitimler.

Avrupa'da daha önce her iki ayda bir merkezi seminerler düzenlenirken, bunlar yeniden şekillendirilerek, halk konferanslarına dönüştürüldü. Bu toplantılara katılanların sayısı "onbinlerle" ifade edilmektedir. Derneklerde bu çalışmalara katılarak haftalık eğitim programları düzenledi. "Yüzbinlerce basılan bildiriler, afişler, dağıtılırken, çok sayıda kitap bastırıldı, çeşitli dillere çevrilerek dağıtıldı"⁵⁰²

5. AVRUPA ÖRGÜTLENMESİNİN PKK AÇISINDAN SONUÇLARI

Avrupa sorumlusu bu alandan ne beklediklerini ve fikirlerini şu şekilde ortaya koymaktadır.⁵⁰³

"Devrim yapan ve yapmak isteyen bir halk mutlaka dış ülkeleri değerlendirip oralardan devrimini besleyebilmiştir." Örgütlenmenin bu boyutta olduğu Avrupa'da "onbinlerce kitlenin katıldığı yerel geceler, gösteriler, açlık grevleri, mitingler, işgaller, yürüyüşler ve yüzlerce panel toplantı ve tepkisel eylemler" geliştirildi.⁵⁰⁴ Bu gelişmeler Avrupa ülkelerinin gelişen uluslararası durumlara göre tavrını belirlerken aynı zamanda ülkelerinin kamu düzenini sağlama noktasında zamanla PKK ile uzlaşma politikaları geliştirdiler.

Uzlaşmayı resmileştiren ve Öcalan'la şiddete yönelik eylem yapmama karşılığında ilişki geliştirmek üzere politika geliştiren ülkelerin başında Almanya gelmektedir. Alman Anayasası Koruma Kurul temsilcisi anlaşma sağlamak üzere Şam'da Öcalan'ı ziyaret etmiştir. Bu görüşmeler sonunda "Kanunlarını ve demokratik esaslarını bozmayan girişimler" temelinde anlaşma yapılıyordu.⁵⁰⁵

PKK, Avrupa'da örgütlenmeye başladığı 1980 yılından sonraki dönemde oldukça disiplinli ve güçlü bir yapı oluşturdu. Bu şekilde hızla büyümesinin ardında iki önemli uluslararası gelişme vardı. Bunlardan birisi Sovyetler Birliği'nin dağılması sürecinin ortaya çıkardığı yeni dönemde özellikle Almanya'nın Ortadoğu'ya ilişkin

502 a.g.r. s. 729

503 a.g.r. s. 730

504 a.g.r. s. 721

505 Abdullah Öcalan, Benimle Arkadaş Olmanın Kuralları Vardır., Şam, Aralık 1996, s. 32

geliştirmeye başladığı politikalar. Diğerisi ise Kuveyt krizi sonrasında Irak'ta ortaya çıkan ve siyasal şartlarda bir Kürt devleti kurulması beklentisidir. Her iki durumda da Türkiye'nin konumunu yeniden değerlendiren Almanya yeni gelişmeler karşısında PKK'ya karşı oldukça esnek politikalar izledi. Söz konusu kritik bölgede ABD'leri Irak'lı Kürt gruplar üzerinde hamilik rolünü üstlendi. Buna karşılık Almanya da Avrupa'nın Ortadoğu'ya ilişkin politik hesaplarında açıkça olmasa da PKK 'ya veya onun geliştirdiği akıma roller biçecekti.

H. ABD ve PKK

PKK'nın kuruluşu ve gelişmesi, soğuk savaş şartlarının mantığına göre şekillendi. Bu dönemde örgütü bir arada tutan ve tanımlayan yönü ideolojisiydi. Buna göre de Marksizm'i temel almış, "Ulusal Kurtuluş Savaşı" veren, ve de "ilerici bir hareket" olan PKK'nın amansız düşmanı, "emperyalist blok"tu. Bu bloğun başını ise ABD çekiyordu. Üstelik ABD, PKK'nın müttefiki olan "ilerici ve anti-emperyalist" Sosyalist Blok'u yok etmeye çalışıyor Libya, Suriye ve İran'a da saldırıyordu. Bunu, Ortadoğu'daki en büyük müttefiki olan İsrail ve Türkiye ile gerçekleştirmeye çalışıyordu. Bu noktada ise PKK, anti-siyonistti. Zaten Lübnan da İsrail'e, yani Siyonizme karşı silahlı mücadelede katkı sunuyordu.⁵⁰⁶

Arap ülkeleri tarafından kuşatılmış olan İsrail ise, bölgenin ve Arap'ların çelişkilerinden faydalanama politikası yürütecekti. Bölgede İsrail'in Arap politikaları için kullanabileceği çatışmalardan birisi de Irak'taki Kürt hareketiydi. Bu çatışmaları yönlendirmek isteyen İsrail, bu konuda etkinliğini arttırmaya çalıştı.⁵⁰⁷ Çabaların artırılması sonunda, Barzani'nin iki kez İsrail'i ziyaret ettiği bilinmektedir.⁵⁰⁸ Bu ziyaretlerle birlikte Barzani, İran, ABD ve İsrail'le ilişkilerini

506 Kürdistan'da Zorun Rolü, ss. 54,59 ,

507 İsrail'in Barzani'ye ilk yardım 1966 yılında yaptığına ilişkin bilgiler için.Bkz. Yavuz a.g.e., s.142 Bu yıllar Barzani'nin ayaklanma sonunda Kuzey Irak'ta üstünlük kurduğu döneme denk gelmektedir. Kuru, ise İsrail'li general Rafael Eitan'ın anılarına dayandığı makalesinde yardımların Eitan'ın 1969 yılında Kuzey Irak'a yaptığı ziyaret sonrasında başladığını ifade etmektedir. Bkz. Kuru a.g.e.,s. 110,111

508 Kuru a. g .e., s. 111.Yavuz a.g.e., s.47 ; Nazmi Sevgen , " Irak- Barzani Anlaşması ve Muhtemel Neticeleri ", Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Eylül 1970 s.36. Sevgen ise bu konuda şunları yazmaktadır. " Irak -Barzani anlaşması imzalandı dört ay oldu. Bu arada, ağır olmakla beraber bazı tatbikatlar olmuştur. Çok yakında Irak'tan gelen yakın bir dostumuz bize, Amerikalılar'ın İran ve hatta İsrail eli ve yolu ile Barzani'ye geniş ölçüde malzeme, silah ve para yardımına başlamaları, Baas hükümetinin Barzani ile anlaşmaya mecbur kaldığını .."

geliştirdi. ⁵⁰⁹ Türkiye'de Barzani etkisinde gelişme gösteren Kürtçülük bu işbirliği için rahatsızlık verecek bir durum yaratmıyordu. Ancak 1970'li yılların başından itibaren Türkiye'de geliştirilen bu hareketin önemli bir bölümünün Sovyetler Birliği'nin kontrolüne veya en azından Suriye'nin kontrolüne girmesi bu ittifakin çıkarları açısından uygun değildi. Her ne kadar bu durum İsrail için olumsuz gibi görünse de, 1980 sonrasında İsrail ile diplomatik ilişkilerini gevşeten Türkiye'ye karşı koz olabilecekti.⁵¹⁰

PKK'nın Suriye'ye taşınması ile beraber İsrail aracılığı ile ABD'nin bu örgüt hakkında detaylı bilgi sahibi olduğunu, dönemin yazıları ve gazete haberlerinden öğrenmekteyiz. Bu dönemde bilginin çoğu ise İsrail kaynaklıydı. Söz konusu dönemde terör olayları ile Türkiye gündemini oldukça meşgul eden ve Lübnan'da üslenmiş olan ASALA ile PKK arasındaki ilişkiler konusunda zaman zaman Türk basınına da bilgi veriliyordu. İsrail, Lübnan'da giriştiği askeri hareket sırasında çok sayıda PKK 'lı ve diğer Marksist gruplara mensup Türk vatandaşı militan ele geçirdi. Bunların sorgulanması sonunda ise, PKK hakkında detaylı bilgiler elde ettiği görülmektedir. Bu gelişmeler uzun süre Türk basınında da yer aldı.

ABD'nin "Kürt" meselesi ile ilgisinin yüzyıllık geçmişi olsa da, bölgedeki esas olarak politikası petrol alanlarının korunması, İsrail'in varlığı ile Sovyetler Birliği'ne yönelikti. Bu politikayı Henry Kissinger, "Amerikan stratejisi, Sovyetler Birliği'nin ya köktenci Arap müşterilerinden ayrılmayı veya etkisini azaltılmasını seçmek zorunda kalmasına dayanıyordu." şeklinde tanımlamaktadır.⁵¹¹

ABD'nin Barzani ile ilişkilerini sıkılaştırması, Sovyetler Birliği'nin Irak ile 1972 yılında imzaladığı askeri anlaşma ile doruk noktasına vardı.⁵¹² Amerika'nın İran'la birlikte vereceği bu desteğe güvenen Barzani, Irak'la silahlı mücadeleye başladı.

509 Bir dönem illegal T-KDP'nin genel sekreterliğini yapan Bilgin ise bu ilişkiyi şu şekilde ifade etmektedir. "Bütün aksi iddialara rağmen ABD, 1973 yılına kadar Kürt-Arap savaşına bulaşmadı. Zaman zaman yakından ilgileniyor değildi. Ama bu parasal veya ideolojik destek düzeyine çıkmadı. Yapılan iş, sadece olayı yakinen takip etme düzeyinde idi. Bu Arap yönetimi anti-Sovyet ve pro-sovyet bir yapı gösterirken de hep böyle kalacaktı. ABD'nin bu ilgiyi İsrail veya İran şahılgı eliyle fiili yardım düzeyine çıkardığı iddia edilmişse de bunu ispatlayan hiçbir delil gösteremedi." Bkz. Bilgin, Barzani, a.g.e., s. 271

510 Konu ilgili olarak basında çıkan bilgiler diğer bölümlerde verildi.

511 Henry Kissinger, *Diplomasi*, çev. İbrahim H. Kurt, Ankara, 1998, s. 705

512 Bilgin a.g.e., s.271 .David Mc Dowall, „Kürt Sorunu:Tarihsel Bir Bakış , Kreyenbroek a.g.e., s. 33

Ancak çatışmalar sürerken, İran ve Irak'ın anlaşması üzerine de destekten yoksun kalan Barzani yenilgiye uğrayarak İran'a sığındı.⁵¹³ Böylece ABD ve İran, Barzani'yi kendi politik çıkarları için yüz üstü bıraktılar.

Ömrünün geri kalan kısmını İran'da sürgünde geçiren Molla Mustafa Barzani daha sonra tedavi için gittiği ABD'de 1979 yılında vefat etti. Yenilginin ardından Kürt hareketi büyük bir sarsıntı geçirdi. Barzani taraftarları İran'a sığınırken Talabani "ilerici" olarak bir süre daha Irak'ta kaldı. Irak kısa bir süre sonra batıya yakınlaşma politikası izlemeye başlayınca da Talabani ve Irak Komünist partisinin ileri gelenleri kaçarak Suriye'ye sığındılar. ABD'nin bölgedeki en iyi müttefiki olan ve birlikte Kürt politikalarını geliştirdikleri İran'da şah devrildi. Amerika artık İran için en büyük düşmandı. İslam Devrimi günlerinde işgal edilen ABD Büyükelçilik binasında bir çok gizli belge, işgalciler tarafından ele geçirildi. Bunların bir kısmı ABD'nin Kürt politikasına ilişkin ve işgalciler tarafından tüm dünyaya yayınlandı.⁵¹⁴ Ancak ABD başta Kürt ayaklanması olmak üzere İran'daki gelişmelerin dışında kaldı. ABD'ye göre bölünen bir İran, Sovyetler Birliği'nin etkisine girebilir ve Kızıldoru petrol alanlarını daha yakından tehdit edebilirdi.⁵¹⁵

Irak-İran savaşının son günlerine kadar, ABD Kürt politikalarında sessizliğini korudu.⁵¹⁶ Eski müttefik Barzani, bir süre sonra İran İslam Cumhuriyeti ile iyi ilişkiler geliştirdi. Yeni müttefikleri İran ve Suriye'nin arzuları doğrultusunda Şam'da Öcalan ile imzaladığı ittifak antlaşmasında artık ABD, "emperyalist" olarak yer alıyordu.⁵¹⁷ ABD ise 1984 yazında eylemlere başlayan PKK'yı, tüm resmi açıklamalarında "terörist örgüt" olarak tanımladı. Bu tanım Türkiye'nin politikaları ve tanımları ile de uyum gösteriyordu.⁵¹⁸

513 Barzani'nin gelişmeler üzerine ABD'leri Dış İşleri bakanı Kissinger'e çektiği telgraf metni için Bkz. Bilgin, Barzani, a.g.e., s. 286

514 Metin için Bkz. Kükük, Kürtler Üzerine, a.g.e., ss. 297, 341

515 Bkz. Tülömen a.g.e, s. 89, 90. Tülömen, Türk Dış İşleri Bakanı Gündüz Ökçün ile İran Dış İşleri Bakanı İbrahim Yazdi'nin görüşmesinde gündeme gelen İran'daki Kürt ayaklanması ile ilgili olarak Yazdi'nin ABD ve İsrail'in ilgisinin olmadığı yönünde fikirler beyan ettiğini söylemektedir.

516 Bu dönemde Türkiye'yi ziyaret eden Irak Dış İşleri Bakanı ile Cumhurbaşkanı Evren'in konu hakkındaki konuşmaları için Bkz. Evren a.g.e.Cilt 4 s. 286

517 Bkz. Serxwebun, Temmuz. 1983 s.19 "Anlaşma md.1. Başta Amerika Birleşik Devletleri emperyalizmi olmak üzere emperyalizme karşı olmak..."

518 Yavuz'a göre ABD'lerinin Şam büyük elçisi 1984 sonrasında PKK ile ilişki geliştirmişti. Bkz. Yavuz a.g.e.,s.101 Ancak bu konuda somut bir dayanak gösterilememektedir. Anılan yıllardaki Suriye ABD ilişkilerinde yaşanan gerginlik dikkate alındığında bu ilişkinin "resmi" alanda yapılması mümkün görünmemektedir.

İran-İrak savaşının biteceğinin belli olmaya başladığı 1988 yılı başında ABD yayınladığı İnsan Hakları Raporu'nda "Türkiye'de Kürt etnik kimliğinden ve kültürel haklarını" dile getirmeye başladı.⁵¹⁹ Bu ifadeler Türkiye tarafından tepki ile karşılandı.⁵²⁰ ABD bölgedeki Kürt meselesinde yeniden etkili olacağının sinyallerini veriyordu. ABD'nin açıklamalarına tepki gösterenlerden birisi de PKK'ydı. Öcalan'a göre ABD "Kürt sorununa evet, PKK'ya hayır" diyordu. Öcalan, ABD bir süre sonra da bunu PKK'ya evet Apo'ya hayır şekline dönüştürerek, Demokratik PKK oluşturacak, PKK'yı da FKÖ gibi terbiye edecek diyordu.⁵²¹

Raporun yayınlanmasından birkaç ay sonra ise Talabani, ABD'yi ziyaret etti, ardından Türkiye bu konuda duyduğu endişeleri dile getiriyordu.⁵²² Bir süre sonra Talabani ve Barzani'nin ABD ziyaretleri sıradan bir olay haline gelecekti.

İrak'ın Kuveyt'i işgali ile yaşanan körfez krizinde, ABD çözümün bir parçası olarak Irak'taki Kürt'lerin de kullanılabileceğini ön gören arayışlara girdi. Bu konuda yine ön plana çıkan Talabani'ydi. Talabani fırsatı kaçırmıyor ve gittiği ABD'de eğer yardım alabilirlerse Saddam'a karşı savaşmak için silahlı bir güç oluşturabileceğini açıklıyordu.⁵²³

ABD Irak'ta Saddam Hüseyin'i iktidardan uzaklaştırma politikasında Irak'lı Kürt'lere çeşitli roller verdi. Ön gördüğü ise, savaş sonrası oluşacak yeni Irak'ın kuzeyinde bir Kürt Federe devletinin kurulmasıydı. Böylece, petrol sayesinde büyük bir gücü elde tutacak muhtemel Irak'lı liderlere karşı önlem alınacaktı. Bölgede ABD'nin çıkarları, Irak bölünerek emniyet altına alınacaktı. Ancak bu yaklaşım bölgeye yönelik Türk politikaları ile çelişmektedir. Bu nedenle de

519 Hürriyet, 12 Şubat 1988, Cumhuriyet, 17 Şubat 1988.

520 Konu ile ilgili olarak dönemin Cumhurbaşkanı Evren ile ABD'lerinin Ankara Büyükelçisi arasında geçen konuşma için Bkz. Evren a.g.e. Cilt 6, s. 248

521 Küçük, Kürtler Üzerine, a.g.e., s. 233, 234, Abdullah Öcalan, Parti Yönergeleri, Cilt V, Şam, 1989, s.121. Öcalan, ABD'lerinin Raporlarında PKK dan bahsetmesini kendi propaganda için kullanıyordu. Militenlarna ne kadar büyük olduklarını ABD'nin bile kendileri ile uğraştığını ifade ediyordu. Bkz. Abdullah Öcalan, Parti Önderliğinin 1989 Haziran- Temmuz Çözümlmeleri, Şam, 1989, s. 67,68.

522 Yavuz, a.g.e., s. 109

523 Cumhuriyet, 15 Ağustos 1990. 'Talabani'den Kürt planı. Kuzey Irak'taki Kürtlerin lideri Celal Talabani, ABD'ye Saddam rejimine Karşı içeriden mücadele yürütmek için 30 bin kişilik bir Kürt ordusu kurulmasını önerdi.' Sabah, 26 Ağustos 1990. Zaman, 25 Ağustos 1990

Türkiye'yi rahatlatmak isteyen ABD, PKK'yı terörist olarak tanımlarken bir yandan da kendi çıkarlarına hizmet edecek şekilde "Kürt Sorununu" dile getirmektedir.⁵²⁴ ABD'nin PKK ile "resmi alanda" ilişki kurduğuna dair bilgi yoktur. Bu yönlü bilgiler olmamakla beraber Körfez krizi devam ederken basında zaman zaman ABD ile PKK'nın ilişki kurduğu yönünde haberler çıktı.⁵²⁵

ABD bu tasnif ve yaklaşımının yanında PKK ile mücadelede önemli bir role sahip, ileri teknolojik silah ve malzemelerin Türkiye'ye satışını yapmıştır. Ancak bunu gerçekleştirirken de ağırlığını hissettirmiştir.⁵²⁶ Dünyada ulaşabildiği her yerde örgütlenme imkanı bulan PKK'nın bunu sadece ABD'de başaramadığını görmekteyiz. Bunun yanında ABD kendi politik çıkarlarına uygun olarak, şiddet içermeyen girişimlere de yeşil ışık yakmaktadır. Nitekim bu yaklaşımı hayata geçirmek isteyen PKK parlamentoda bulunan Halkın Emek Partisinden iki Milletvekilinin ABD'ye ziyaretini teşvik ediyordu.⁵²⁷ Bu ziyaretler ise Talabani'nin ABD ziyaretinden 15 gün sonraya rastlıyordu.⁵²⁸ ABD daha sonraki yıllarda da bu tarz ziyaretleri kabul etti.⁵²⁹

524 Yavuz a.g.e., s. 238, 239. Bu konuda ki ABD'lerin resmi görüşüne yakın bir çalışma için Bkz. George Washington Üniversitesi Terörizm Etüdları Programı tarafından hazırlanan "Kürdistan İşçi Partisi (PKK) Türkiye ve Terörizm Üzerine Bir Araştırma Projesi Raporu. Washington, 1996. Cumhuriyet, 30 Temmuz 1994. "ABD'den Türkiye'ye Kürt uyarısı."

525 Yavuz a.g.e., s. 226, Milliyet, 31 Ekim 1992. Öcalan ise bu konudaki sorulara şu cevabı vermiştir. "Bir ABD'li general Kuzey Irak'ta dolaşırken bizim bir grupta karşılaşmış. Duydum. Ahbaplık yapmışlar. Amerikalı siz bize şey etmeyin demiş. Bizim grupta siz bize yaklaşmayın demiş. "Tavlaş, İdiz. a.g.e., s.66 ABD'lerinin Çekiç güç aracılığı ile bölgede PKK ile ilişki kurduğuna dair şüphelere neden olan olaylar için Bkz. Kocaoğlu, a.g.e., s. 362

526 Bkz. Cumhuriyet, 26 Mayıs 1992, Hürriyet, 15 Ekim 1992. "ABD'leri Türkiye'ye vermeyi kararlaştırdığı 110 Kobra'dan 22'sini iki ay içerisinde de 1993'te verecek". Cumhuriyet, 3 Aralık 1994. "Teröre karşı ABD'den alınan cobra'lar gecede vuracak."

527 Bu ziyaret ve sonrası için Bkz. Yavuz a.g.e., s. 279, 283

528 Talabani'nin ABD'ye yaptığı bu ziyaret Ateşkes sonrasında idi. Bkz. Cumhuriyet, 27 Nisan 1993. "ABD Talabani'den Apo'yu dinleyecek. Irak'lı muhaliflere Talabani Başkanlık ediyor. " Talabani ertesi gün gazetecilerin, "PKK lideri Öcalan'ın terörist mi yoksa özgürlük savaşçısı mı?" sorusuna şu cevabı verecekti. "Hayır, kendisi şimdi bölgenin baş ve istikrarı için mücadele eden bir kişidir. Açık olarak terörist ve ayrımcılığı kınamıştır. Öcalan şimdi baş ve demokrasi aramaktadır." Bu konuşma Talabani'nin ABD'de Öcalan'ı nasıl tanıttığına ilişkin fikir vermektedir.

529 Bkz. Cumhuriyet, 24 Temmuz 1994. "Kuzey Irak'tan Paris'e giden Talabani ve Barzani aralarında anlaşılabilir. Aynı günlerde ise DEP Eski Milletvekili Remzi Kartal ABD Kongresinde bir konuşma yaptı. Kartal'ın açıklamasına göre "PKK terörist örgüt değil." Kartal'ın rehberi ise Kürt- Amerikan Enformasyon Kuruluşu yöneticisi Kani Gulam takma isimli ABD vatandaşı Abdulgaffar Gündüz'dü.

Öcalan, Körfez krizi sonrasında ABD'nin Kuzey Irak'ta yapmaya çalıştığı seçim, parlamento oluşturma gibi politik gelişmelerin aynısını Türkiye'de hayata geçirmeye çalışmıştır. Ancak Avrupa'dan gördüğü yakınlık ve anlayışı ABD'den görememiştir. Bunun en önemli sebebi ise Avrupa'nın yeni bir güç merkezi olma isteğine karşı ABD'nin tavrıdır. PKK'nın ABD ilişkilerinin önündeki önemli bir engel de Suriye ve İran ile olan bağlarıdır. Bu ilişkiler ABD'nin Ortadoğu ve Orta Asya politikalarına ters düşmektedir.

Tüm bu gelişmeler ışığında Türkiye'nin İsrail ile gittikçe artan ilişkileri ABD'nin PKK politikalarında kısa sürede değişiklik olmayacağını göstermektedir.⁵³⁰ ABD'nin PKK konusundaki politikalarının Ortadoğu, petrol ve İsrail'in güvenliğinden ayrı olarak düşünülemeyeceği de bir gerçektir.⁵³¹ Bölgedeki politikaların hayata geçirilmesinde Türkiye'yi yönlendirmek için PKK bir vasıta olacaktır. Uzun vadede ise ABD'nin PKK'dan ayırdığı "Kürt" meselesi bu vasıtanın yerini almaya aday görünmektedir.⁵³² Bu da uzun vadede ABD-Türkiye politik çıkarlarının çatışması anlamına gelecektir. Bölgede kurulması için ABD'nin azami çaba sarf ettiği "Kürt Federe Devleti" de bu çatışmanın başlangıç noktasını oluşturacaktır.⁵³³ PKK'nın niteliğini ve kuruluş hikayesini en iyi bilenlerden birisi de ABD'dir. Çünkü o iki kutu-

530 Bkz. Meliha B. Altunışık, "Güvenlik Kısacasında Türkiye- Ortadoğu ilişkileri.", Özcan, Kut, a.g.e., s. 329-354

531 Bölgenin ABD'leri için ifade ettiği anlam için. Bkz. *Amerika Birleşik Devletleri Millî Güvenlik Stratejisi*, Çev. Musa Gökpinar, Ankara 1996, s.40. Bu belge 1995 yılında Başkan Clinton imzasıyla yayınlandı ve ABD'de ki tüm sektörlerin kendi stratejilerini hazırlamaları için direktif niteliğindedir.

" ABD kendi enerji ihtiyacının %40'dan fazlasını petrolden sağlamaktadır. Bunun yaklaşık %45'i ithalatla karşılanmakta ve bu ithalatın büyük bir bölümü Basra körfezinden sağlanmaktadır. Körfez savaşı ve iki petrol şoku tecrübeleri, petrol kaynaklarındaki bir kesiminin ABD ve müttefiklerinin ekonomilerinin üzerinde çok önemli bir etkisi olabileceğini göstermiştir. Yerinde ekonomik tepkiler, ödemeler dengesinin ve bir petrol şokunun enflasyonel etkilerini esasen hafifletebilir. Irak'ın Kuveyt'i işgali gibi olaylara gösterilen uygun dış politika tepkileri krizin etkisini sınırlayabilmektedir petrol şokundan beri % 75 büyümüştür. O zaman- dan beri petrol tüketimi hemen hemen aynı seviyede kalmış ve petrol üretimi düşmüştür. Yüksek petrol fiyatları, tükenen Amerikan petrol tabanının üretim seviyesini destekleyerek yeni petrol aracına çıkarma çalışmalarını yeterince olanak vermemiştir. Bu olaylar enerji verimliliği korunması ve alternatif enerji kaynaklarının geliştirilmesi üzerinde devam eden ve genişleyen itimada olan ihtiyacı göstermektedir. Birleşik Devletlerin bu kritik kaynağa sınırsız girişine, koruma tedbirleri ile karşı koyamamaktadır." Karşılaştırma için Bkz. Sander a.g.e., s.126

532 Bkz. Emin Gürses, *Milliyetçi Hareketler ve Uluslararası Sistem*, İstanbul, 1998, s. 221. Gürses'e göre bu konu şimdilik ertelenmiş gibi görünmektedir.

533 Bu konuda ki değerlendirmeler için Bkz. Mehmet Kocaoğlu, *Uluslararası İlişkiler Işığında Ortadoğu, Parçalanmak İstenen Topraklar ve İstismar Edilen İnsanlar*, Ankara, 1995, s. 339.

plu dünyanın mimarlarından ve rakibini iyi takip etmiştir. Ancak, PKK "Kürt meselesini" gündeme getirirken ve sürdürürken çok kan dökmüş, terör uygulamış ve insanlık suçu işlemiş olsa bile bu ona Ortadoğu'da politik misyon yüklenmeyeceği anlamına gelmez. Kaldı ki bu durumda ilgilerin kaynağı ahlaki olmaktan öte politik olacaktır. Orta Doğu'da yakın zaman da sonuçlanacak barış görüşmeleri Türkiye İsrail ilişkilerini de Türkiye aleyhine etkileyecektir.

SONUÇ

ABD ile SSCB'nin yönlendirdiği iki kutuplu dünya düzeninde Orta Doğu özellikle petrol nedeniyle tarafların birincil ilgi sahası olmuştur. İran, Irak ve Suudi Arabistan petrol üçgenini kontrol edebilecek konumdaki Türkiye'nin dağlık doğusu ile Irak'ın kuzeyi, elinde bulundurana sağlayacağı avantaj dolayısıyla bölgeye nüfuz altına alma mücadelesinde önemli bir coğrafyadır.

Coğrafyanın belirleyiciliği altında "Kürt hareketinin" 1960'ların başından itibaren İran, İsrail ve ABD tarafından yönlendirilir hale gelmesi, SSCB'yi denge kurmaya itti. SSCB bu denge arayışını yürütürken bir yandan da bölge politikalarından dolayı "Arap çıkmazı" ile karşı karşıyaydı. Zira, Orta Doğu politikalarını bazı Arap ülkeleriyle işbirliği üzerine kurmuştu. Şimdi ortaya çıkan yeni durum karşısında bu Arap müttefiklerini gözetmek zorundaydı. Dolayısıyla Sovyetler Birliği'nin Kürt meselesindeki tavrını Arap coğrafyası dışında başka bir yer bulması gerekiyordu. Bu yer Türkiye oldu .

Türkiye 1960'lı yıllardan itibaren kabul ettiği yeni Anayasasının sağladığı özgürlük ortamında, tüm dünyada olduğu gibi, ideolojik farklılaşmanın derinleştiği bir dönem yaşıyordu. Farklılaşmanın çatışmaya dönüştüğü noktada ideolojiler taraftar bulma yarışına girdiler. Bu bağlamda "Kürtçülük" Türkiye'deki Marksist hareketin bir süre yedeğinde kaldı, arkasından Marksist hareketteki ayrışma ve bölünmelerle birlikte kendi bağımsız örgütlenmesini oluşturdu. Bu sürece kadar Türkiye'de Barzani etkisinde gelişen Kürt hareketi, şimdi yol ayrımına gelmişti. Bunun anlamı artık Türkiye'nin SSCB Kürt politikaları için uygun bir ortam olduğudur.

Dr. Said Kırmızıtoprak, bu ortamda Marksist Kürt hareketini örgütlenme çabalarını arttırdı. Ancak Barzani'nin -aslında ABD'nin- Türkiye'deki Kürt hareketinin kendi kontrolünün dışına çıkmasına izin vermeyeceği açıktı. Dr. Kırmızıtoprak, Barzani tarafından öldürüldü. Böylece gerek "sağ" (Barzani kontrollü) gerekse "sol" (Dr. Kırmızıtoprak) Türkiye'deki Kürt hareketinin lidersiz kaldığı bu dönem PKK li deri olacak Abdullah Öcalan'ın ortaya çıktığı/çıkarıldığı bir dönemdir. Benzer ayrışma Irak'ta da yaşanmış; güvensizliğin temel alındığı, varlığını başkasının himayesine borçlu, uzlaşmaz ve bünyelerinde ideolojik ayrılıklar bulunan iki lider, Barzani ve Talabani birbirlerinden ayrıldılar. Barzani ABD yanlısı politikalar sürdürürken Talabani "Marksist" kimliği ile ortaya çıkıyordu. Bu ayrılık zamanla silahlı çatışmaya dönüşüp Türkiye topraklarına kadar taşınmışken, Türkiye bölgesindeki bu soruna çözümünü ABD politikalarına bağlamıştı.

Türkiye'de 1970'li yılların ikinci yarısından sonra gittikçe şiddetlenen anarşi ve terör hareketleri 12 Eylül 1980'de askeri müdahale ile sonuçlanmıştı. Anarşi ve terörün aktörlerinden birisi de Öcalan ve kendi adıyla bilinen örgütüydü. Şiddeti bölgede kendi dışındaki Kürtçü Marksist gruplara karşı da yaygın olarak kullandı. 12 Eylül 1980 müdahalesinden en az etkilenen örgüt oldu. Yeniden dönüp geldiğinde diğer grupların tabanlarını kolaylıkla kendisine bağlayarak gelişmesini hızlandırdı. Bu anlamda örgütü tasfiye edemeyen 12 Eylül askeri müdahalesi onun gelişmesine yardımcı oldu. Çünkü, PKK'nın uzun süre uğraşıp tasfiye edemediği, rakip örgütleri tasfiye etmişti.

Müdahale öncesi Suriye'ye her nasılsa geçmiş bulunan Öcalan'ın bu dönemdeki rehberi Talabani, Suriye ve Bulgaristan oldu. Bu rehber güçlerin ortak paydası SSCB'nin bölgedeki en iyi müttefikleri olmalarıydı. Aynı dönemde İran devrimi ve SSCB'nin Afganistan'ı işgali ile gerilen ABD-SSCB mücadelesinde, Orta doğu'da iyi bir müttefikini kaybeden ABD, Türkiye'yi İran yerine ikame etmeye başladı. Türkiye-ABD ilişkilerinin aldığı yeni biçim, SSCB ve müttefiklerinin de PKK'ya yeni roller vermesine neden oldu.

İran'da, İslam devrimini gerçekleştiren lider kadroların çoğunluğu, Filistin'deki kamplarda eğitim görmüşlerdi. Bir yandan ABD aleyhtarlığı, bir yandan devam eden Irak savaşı ve ihraç edilmeye çalışılan İslam ideolojisinin dışladığı Siyonizm ve İsrail düşüncesi Suriye, İran ve Libya'yı dolayısıyla da SSCB'yi aynı

düzlemde buluşturuyordu. Bu düzlem ABD'nin olduğu kadar onun "Orta Doğu'daki en sadık müttefik" Türkiye karşıtlığını da içeriyordu. 1982 yılı Haziran'ında İsrail'in Lübnan'ı işgali ile FKÖ kamplarındaki gerillalar Lübnan'ı boşaltmak zorunda kalmıştı. FKÖ çeşitli ülkelere dağılırken, PKK'lılar İran üzerinden Kuzey Irak'a taşındılar. Bu tarihten itibaren PKK, Türkiye'nin güney sınırı boyunca Irak topraklarına yerleştiler. 1983 baharından 1984 Ağustos'una kadar küçük silahlı gruplar halinde Türkiye'ye geçerek başlatacakları "Uzun Süreli Halk Savaşı" için keşif depolama ve istihbarat çalışmalarına başladı. Elde edilen bu bilgiler sadece PKK'da kalmadığı gibi işbirliği yaptığı ülkelere de anlaşma gereğince verildi.

PKK'nın görünürdeki söylemlerinde kendini Marksist olarak tanımlaması, SSCB'yi "tabii müttefiki" olarak "meşru zemine" taşımış, Vietnam'da uygulanan yöntemi kendisine örnek almıştır. Hedefi "Bağımsız bir Kürdistan" kurmaktır. Marksist "zor" ve "sömürge" kuramları ideolojinin temelleridir. Sömürden (iç ve dış) kurtulmanın biricik yöntemi "zor" olarak alınınca da "şiddet" her boyutuyla meşru ve hedefin gerçekleşmesinde vazgeçilmez yöntem olmuştur. Yöntem, gerek siyasi gerekse askeri coğrafya ile olan uyumu ortaya beklenenden de daha çarpıcı bir sonuç çıkarmıştır. Bu sonuç ne PKK'nın üstün askeri yeteneklerinden, ne de az önce vurguladığımız ideoloji-yöntem -coğrafyanın uyumunun bir sonucudur. Bu daha ziyade varlığını himayelerine borçlu olduğu devletlerin ve bölge konjonktürünün izin verdiği bir sonuçtur. Öyle ki, örgütün çok zayıf düştüğü anlarda, çıkış yolları sunan da hedefine ulaşma yolunda öngörülen den daha fazla aşama (siyasi, askeri) kaydettiğinde kendini sınırlandıran da yine aynı devletler ve konjonktür olmuştur. Bu süreçte, bir dönem "Türkiye Devrimi" için yedeğine "Kürt" kozunu alan Türkiye Marksist hareketi 1980 sonrası gelişmeler ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra PKK yedeğine girmiştir.

KAYNAKÇA

MAHKEME EVRAKLARI

- 7.Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 2 nolu Askeri Mahkemesi
- Diyarbakır Esas no:1981/134, Karar no:1983/34. Gerekçeli Karar PKK (Apocular)
Cilt I-II-III-IV, Ankara,1984
- 8.Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı As. Mahkemesi, Elazığ, Evrak No.1983/8388,
Esas No:1983/30, Karar No:1986/207, Cilt I-II, Elazığ,1986
- Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı, Apocular (P.K.K.) Hilvan Siverek Grubu,
İddianame ve Kovuşturmaya Yer Olmadığı Kararı Evrak no.1980/1612, Diyarbakır, 1982
- Askeri Yargıtay, Drl. Krl.18 .2.1988 E. 7 K.15

PKK YAYINLARI

- Öcalan Abdullah, **1992 Yılına Girerken**, Şam,1991
- 1. Ulusal Kadın Kongresine Sunulan Faaliyet Raporları, Şam,1995
- 5. Kongreye Sunulan Özeleştirici Raporu, Şam, 1995
- 5'nci Kongre 3 Merkez Komite Toplantısına Sunulan Rapor, Şam, 1995
- Askerlik Yasasının Uygulama Sorunları, Şam, 1989
- ARGK Genel Yönetmelik, Özel Baskı,1995
- Cephe ve Ulusal Kurtuluş Hareketlerindeki Önemi Üzerine, Özel Baskı, 1987

- Eyalet Çalışma Raporları Cilt II, Şam, 1995
- Eyalet Çalışma Raporu Cilt I, Şam, 1995
- Eyalet Düzeyinde Yönetim, Şam, 1989
- Faşizme Karşı Mücadelede Birleşik Cephe Üzerine, Almanya, 1982
- H.P.P. Yönetmeliği
- Kongre Belgeleri Cilt VII Parti Soruşturma Komisyonuna Sunulan Raporlar, Şam, 1995
- Kongre Belgeleri III **PKK 5.Kongre Kararları**, Şam, 1995
- Halk Savaşında Silahlı Propaganda ve Ajitasyon, Baskı yeri ve yılı yok
- Kürdistan'da Darağaçları, Kışa Kültürü ve Devrimci İntikam Görevimiz. Almanya, 1986
- Kürdistan'da Gerilla Gerçekliği Hareket ve Çalışma Kılavuzu, Şam, 1991
- Kürdistan'da Zorun Rolü, Almanya, 1982
- Kürdistan'da Savaşan Halk Gerçeği Çalışma kılavuzu, Şam, 1987
- Kürdistan'da Suç Yargı ve Ceza Sistemi, 1989
- Kürdistan Devriminde Yargı Esasları, Şam, 1991
- Kürdistan Ulusal Kurtuluş Problemi ve Çözüm Yolu, KUKC-Program Taslağı, Almanya, 1982
- 1. Ulusal Kadın Kongresine Sunulan Özeleştirici Raporu, Şam, 1995
- Neden Savaşıyoruz ? Baskı yeri ve yılı yok, 1994
- Öcalan, Parti Yönergeleri, Cilt III, Şam, 1987
- Öcalan, Sorunlarımızı Kavrıyalım Çözüm Gücü Olalım, Şam, 1994
- Öcalan, Parti Önderliği Ocak çözümlerleri, 15-31 Ocak 1989, Şam, 1989
- Öcalan, Savaş Bizde Bir Yaşam Tarzıdır. Savaş ve Diplomasi Üzerine Çözümlerler, Ağustos, Eylül 1995, Şam, 1995

- Öcalan, **Benimle Arkadaş Olmanın Kuralları Vardır**, Şam, Aralık 1996
- Öcalan, **IV. Kongreye Sunulan Politik Rapor**, İstanbul, 1991
- Öcalan, **Mayıs Şehitleri Sözleşmesi**, Şam 1996
- Öcalan, **Parti Önderliğinin Çözümleri**, Cilt III, Şam, 1987
- Öcalan, **Parti Önderliğinin Ocak Çözümleri**, (29 Ocak 1990), Şam, 1990
- Öcalan, **PKK 3. Ulusal Konferans Konuşmaları**, Cilt 1, Şam, 1994
- Öcalan, **Seçme Yazılar**, Cilt II, İstanbul, 1993
- Öcalan, **PKK V. Kongre Gerçeğine Doğru Yaklaşım**, Ekim 1994 Çözümleri Cilt II, Şam, Ekim 1994
- Öcalan, **Yeni Dönemin Üzerine Yetkince Yürüyelim**, Şam, 1989
- Öcalan, **Ocak 1994 Çözümleri**, Şam, 1994
- Öcalan, **Parti Önderliğinin Ocak Çözümleri**, 15-30 Ocak 1989, Şam, 1989
- Öcalan, **1992 Yılına Girerken Ocak Çözümleri**, Şam, 1992
- Öcalan, **1994 Aralık Çözümleri**, Şam, 1994
- Öcalan, **1996 Ocak Çözümleri**, Şam, 1996
- Öcalan, **Aile ve Kabileliliğin Tarihîsel Gelişimi**, 1991, Şam, 1991
- Öcalan, **Çözümler Ocak 1992**, Şam 1992
- Öcalan, **Ekim 1993 Telsiz Konuşmaları**, Şam, 1993
- Öcalan, **Ekim 1994 Çözümleri**, **Askerî Çizgimizde Yol almak, Hain Bir Halktan Özgür Bir Halk Yaratmaktır**, Şam 1994
- Öcalan, **IV. Kongre'ye Sunulan Politik Rapor**, İstanbul, 1993
- Öcalan, **İtibar Edilecek Bağlılık**, Şam, 1996
- Öcalan, **Kadın ve Aile Sorunu**, İstanbul, 1992
- Öcalan, **Kazanmanın Yolu**, Şam, 1992

- Öcalan, Kürdistan Yurtseverliği ve Ulusal Kurtuluş Cephesi, Köln, 1992
- Öcalan, Kürdistan'da Zorun Rolü (Ulusal Kurtuluş Savaşı-Ulusal Kurtuluş Siyaseti)
Londra, 1983
- Öcalan, Kürdistan Devriminin Yolu (Manifesto), Altıncı Baskı, Almanya, 1994
- Öcalan, Kürdistan Gerçeği ve PKK Hareketi, Almanya, 1994
- Öcalan, Kürdistan Yurtseverliği ve Ulusal Kurtuluş Cephesi, İstanbul, 1993
- Öcalan, Kürdistan Yurtseverliği ve Ulusal Kurtuluş Cephesi, Almanya, 1993
- Öcalan, Manifesto (Kürdistan Devriminin Yolu), Üçüncü Baskı, Almanya, 1984
- Öcalan, Nasıl Savaşmalı? Şubat 1996 Çözümlmeleri, Şam, 1996
- Öcalan, Nasıl Yaşamalı?, Şam, 1996
- Öcalan, Parti Önderliğinin 1989 Haziran-Temmuz Çözümlmeleri, Şam, 1989
- Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlmeleri, 21 Mart 1990, Şam, 1990
- Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlmeleri, Şam, 1989
- Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlmeleri, Cilt V, 15 Şubat Şam, 1989
- Öcalan, Parti Önderliğinin Çözümlmeleri, Mart 1990, Cilt I, Şam, 1990
- Öcalan, Parti Önderliğinin Ocak Çözümlmeleri, 1990, Şam
- Öcalan, Parti Önderliğinin Ocak Çözümlmeleri, Şam, 1989
- Öcalan, Parti Önderliğinin Ocak Çözümlmeleri, Tarihi Bir Ayaklanmanın Eşiğine
Varan Kürdistan Devriminde Görevlerimizi Parti ve Halk olarak Tam Kavrayalım
ve Gerekerini Mutlaka Yerine Getirelim, 19 Aralık 1989, Şam, 1989
- Öcalan, Parti Önderliğinin Ocak Çözümlmeleri 15-30 Ocak 1989, Şam, 1989
- Öcalan, Parti Yönergeleri, Cilt V, Şam, 1989
- Öcalan, Parti Yönergeleri Cilt V, Botan Eyalet Komitesine ve Birim Sorumlularına
Talimat, 14 Mart 1989 Özel Baskı, Şam, 1989

- Öcalan, PKK 3. Ulusal Konferans Konuşmaları, Cilt 2, Şam, 1994
- Öcalan, Politik Rapor (PKK IV Kongresine sunulan), İstanbul, 1993
- Öcalan, Savaş Örgütü Kazanılır. Parti Çözümleri, Şam, 1990
- Öcalan, Seçme Yazılar Cilt I, İstanbul, 1992
- Öcalan, Seçme Yazılar Cilt II, İstanbul, 1993
- Öcalan, Sorunlarımızı Kavrıyalım Çözüm Gücü Olalım, Ocak 1994 /1 Çözümleri, Şam, 1994.
- Öcalan, Sosyalizm ve Devrim Sorunları, İstanbul, 1992
- Öcalan, Temmuz 1994 Çözümleri, Şam 1994
- Öcalan, Türkiye Devrimi Üzerine, Şam, 1989 .
- Öcalan, Yeni Dönemin Görevi Üzerine Yetkince Yürüylim, Şam, 1989
- Öcalan, 1991 Yılı Botan Eyalet Planlaması, Şam , 1991
- Öcalan, Ekim 1993 Çözümleri, Şam, 1993.
- Öcalan, Eleştiri Silahını Dönüşmenin Aracı Kılalım Şubat 94 Çözümleri, Şam, 1994
- Öcalan, Gerçeğin Dili ve Eylemi, Şam, 1996
- Öcalan, Din Sorununa Devrimci Yaklaşım, Almanya, 2.nci Baskı, 1991
- Öcalan, A-Y. Küçük, Kürt Bahçesinde Sözleş, Ankara, 1995
- Öcalan, Bendeki Sınırları Olmayan Bir Özgün Dünyadır, Şam, 1996
- Öcalan, Gerçeğin Dili ve Eylemi, Şam 1995
- Öcalan, Nasıl Yaşmalı? Şubat 1996 Çözümleri, Şam, 1996
- Öcalan, 1996 Ocak Çözümleri, Şam, 1996
- Öcalan, Ertuğrul Kürkçü, Diriliş Tamamlandı Sıra Kurtuluşa, İstanbul, 1996
- Öcalan, Kürdistan Gerçeği ve PKK Hareketi, Almanya, 1994

- Öcalan, *Manifesto (Kürdistan Devriminin Yolu)*, Almanya, 1984
- Öcalan, *Mücadele Sorunlarımızın Çözümüne İlişkin Perspektifler ve Ele Alınış Tarzı Üzerine*, Şam, 1991
- Öcalan, *Ölü Kişiliği Aşalım Savaşan Kişiliğe Ulaşalım. "Temmuz 1994"* Çözümlemeleri, Şam, 1994
- Parti Önderliğinin Ocak 1990 çözümlemeleri, Şam, 1990
- Parti Soruşturma Komisyonu'na Sunulan Raporlar, Şam, 1995
- Parti Tarihi Boyunca Dıştan Dayatılan Tasfiyecilik Üzerine, Şam, 1991
- YAJK I. Ulusal Kadın Kongresine Sunulan Faaliyet Raporları ve Mesajlar, Şam, 1995
- Metropollerin Ulusal Kurtuluş Mücadelesindeki Yeri ve Önemine İlişkin Teksir, Baskı yeri ve yılı yok.
- Ulusal Kurtuluş Mücadelemizin Safılarında Yaşanan Tasfiyecilik, Şam, 1991
- PKK 5. Kongre Kararları, Şam, 1995
- PKK 5. Kongreye sunulan Eyalet Raporları Cilt I
- PKK 5. Kongresine Sunulan Öz eleştiri Raporları, Kongre Belgeleri, Şam, 1995
- Şehir Devrimleri Talimnamesi, Baskı yeri ve yılı yok. Eyalet Düzeyinde Yönetim Sistemi, Şam, 1989
- Sakık Şemdin, *Savaş Taktikleri Üzerine*, Baskı yeri yok, 1993
- Telsiz Kullanmada Dikkat Edilecek Hususlar, Baskı yeri ve yılı yok
- V. Kongreye sunulan Eyalet Raporu, Cilt II, Şam, 1995
- V. Kongre Belgeleri III, "Halk iktidaraşması üzerine kararlar", Şam, 1995
- Saflarımızda Ortaya Çıkan Düşman Faaliyetlere Karşı Partiyi Koruma Görevimiz, Şam, 1990

• Özen Hasan -Nesimi Kılıç, İrâdenin Zaferi (Direniş Mirasımızdan Militana Pratik Dersler), Baskı yeri ve yılı yok.

- Devrimcilerde ki Kafa Karışıklığını, Yoksa Bir Küçük Burjuva Reformistinin İflah Olmazlığı mı?, Almanya, 1984
- Aile ve Kabileciliğin Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimi., Şam, 1991
- Örgütlenme Birimleri Talimnamesi, Şam, 1989
- Toplantı Talimnamesi, Şam, 1989
- Haberleşme Sistemi, Şam, 1989
- Eyalet Komitesi Yönetmenliği, Şam, 1989
- ARGK Takım Yönetmenliği, Şam, 1989
- Halk Komiteleri Yönetmenliği, Şam, 1989

KİTAP VE MAKALELER

a) Kitaplar

- Acar İrfan C., Lübnan Bunalımı ve Filistin Sorunu, Ankara, 1989
- Aegleton William, 1946 Mehabat Kürt Cumhuriyeti, çev. M.Emin Bozarslan, İstanbul, 1990
- Aegleton William, Mehabat Kürt Cumhuriyeti, İstanbul, 1990.
- Akar Hüseyin, İki Uçlu Yaşam, İstanbul, 1998
- Akgül Suat, Yakın Tarihimizde Dersim İsyanları ve Gerçekler, İstanbul, 1992.
- Akmandor Neşet, Hüseyin Pazarcı, Hasan Köni, Ortadoğu Ülkelerinde Su Sorunu, Ankara, 1994
- Aksoy Mustafa, Kültür Sosyolojisi Açısından Doğu Anadolu, İstanbul, 1996.
- Akyol Taha, Politikada Şiddet, Ankara, 1980

- Alakom Rohat, *Hoybun Örgütü ve Ağrı Ayaklanması*, İstanbul, 1998
- Ali Kemali, *Erzincan*, İstanbul, 1932
- Alpaslan Şükrü, *Krimonoloji ve Hukuk Açısından Tedhişçilik*, İstanbul, 1983
- Alpat İnönü, *Randevuyu Dağa Verdik*, Ankara, 1995.
- Altaylı Enver, *Sovyet Yayılma Siyaseti*, İstanbul, 1980
- Altuğ Yılmaz, *Çin Sorunu*, İstanbul 1977
- *Amerika Birleşik Devletleri Millî Güvenlik Stratejisi*, Çev. Musa Gökpinar, Ankara, 1996
- Anter Musa, *Kımlı*, İstanbul, 1991
- *Hatıralarım cilt II*, İstanbul, 1991
- *Hatıralarım I*, İstanbul, 1991
- *Arap-Türk İlişkilerinin Geleceği*, (Milletlerarası Platformda Çözüm Önerileri), İstanbul, 1994
- Arcayürek Cüneyt *Açıklıyor – 9, 12 Eylül'e Doğru Koşar Adım*, İstanbul, 1986
- Aren Sadun, *TİP Olayı (1961-1971)*, İstanbul, 1973
- An Tayyar, *Basra Körfezi ve Ortadoğu Güç Dengesi*, 1978-1996
- Armaoğlu Fahir, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi Cilt I*, Ankara, 1984
- *Filistin Meselesi ve Arap-İsrail Savaşları (1948- 1989)*, Ankara, 1989
- *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Cilt II, Ankara, 1991
- Avyarov, *Osmanlı -Rus ve İran Savaşları'nda Kürtler 1801 – 1900*, çev. Muhammet Varlı, İstanbul, 1995
- Aybar M. Ali, *TİP Tarihi C.III*, İstanbul 1988
- Aybars Ergün, *Atatürk Çağdaşlaşma ve Laik Demokrasi*, İzmir, 1994
- *İstiklal Mahkemeleri* Cilt I-II, İzmir, 1988
- Aydınoğlu Ergun, *Türk Solu (1960-1971)*, İstanbul, 1992
- Aygan Abdukadir, *PKK: Yapısı, İdeolojisi ve İşleyişi, Yeni Form*, 1 Ağustos 1987

- Aykol Hüseyin, **Türkiye'de Sol Örgütler**, İstanbul, 1996
- B .Ponomarev, **Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi**, İstanbul 1976
- Baksi Mahmut, **Kürt Tarihi**, Stockholm-İsveç 1972
- Balcıoğlu Mustafa, **Belgelerle Milli Mücadele Sırasında Anadolu'da Ayaklanmalar ve Merkez Ordusu**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1991
- Ballı Rafet, **Kürt Dosyası**, İstanbul, 1991
- Başar Cem, **Terör Dosyası ve Yunanistan**, İstanbul, 1996
- Batur Rahmi, **Zağroslar**, İstanbul, 1994
- Bayık Cemil, **Parti Tarihi**, Şam, 1994
- Bayo Alberto, **Gerilla Savaşı Nedir?**, çev. Mehmet Atilla, İstanbul, 1977
- Bayrak Mehmet, **Kürtler ve Ulusal-Demokratik Mücadeleleri**, Ankara, 1993
- Baysal Kubilay, **Uluslararası Petrol Sorunları**, İstanbul, 1977
- Beşikçi İsmail, **PKK üzerine Düşünceler, Özgürlüğün Bedeli**, İstanbul, 1994
- **Doğuda Değişim ve Yapısal Sorunlar**, Ankara, 1992
- **Doğu Mitingleri Analizi**, İstanbul, 1992
- **Doğu Anadolu'nun Düzeni**, İstanbul, 1969
- Bilge A. Suat, **Türkiye -Sovyetler Birliği İlişkileri 1920-1964 Güç Komşuluk**, Ankara, 1992
- Bilgin Sıraç, **Barzani**, İstanbul, 1992
- **Barzani'nin Son Yılları**, İstanbul, 1993
- Birand Mehmet Ali, **APO ve PKK**, İstanbul, 1992.
- Birleşik Cepheilerin Rolü ve Önemi, Sofya, Eylül 1976, İstanbul, 1979
- Bozgeyik Burhan, **Güneydoğu Üzerine Oynanan Oyunlar ve Bediüzzaman'ın Mesajı**, İstanbul, 1992

- Bölügiray Nevzat, **Sokaktaki Asker, Bir Sıkıyönetim Komutanının 12 Eylül Öncesi Anıları**, İstanbul, 1989
- Bruinessen, **Ağa, Şeyh ve Devlet**, çev. Remziye Aslan, İstanbul, 1992
- Kürdistan Üzerine Yazılar, İstanbul 1992
- Bulloch John, **Adel Darwish, Su Savaşları**, Çev. Mehmet Harmancı., İstanbul, 1994
- Bulut Faik, **Dar Üçgende Üç İsyan**, İstanbul, 1992
- Burkay Kemal, **Kürtler ve Kürdistan (Coğrafya –Tarih –Edebiyat)**, Cilt 1 İstanbul, 1997
- Buzoğlu M. Hüseyin, **Körfez Savaşı ve PKK**, Ankara, 1997
- Celil Celile, **XIX Yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nda Kürtler**, Çev. Mehmet Demir, İstanbul, 1992
- Cemal Hasan, **Kimse Kızmasın, Kendimi Yazdım**, İstanbul, 1999
- Cemal Paşa, **Hatıralar**, Haz. Behçet Cemal, İstanbul, 1977
- Cevahir Hüseyin, **Cevahir'den Kalan**, İstanbul, 1995
- Clausewitz Carl von Harp Üzerine, Çev. H. Fahri Çeliker, Ankara 1991
- Çandar Cengiz, **Ortadoğu Çıkmazı**, İstanbul, 1988
- Tarihle Randevu, İstanbul, 1984
- Direnen Filistin, İstanbul, 1977
- Çay Abdulhaluk, **Her Yönüyle Kürt Dosyası**, İstanbul, 1994
- Çay Abdulhaluk, Yaşar Kalafat, **Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Kuvay-ı Milliye Hareketleri**, Ankara, 1990
- Çayan Mahir, **Bütün Yazılar**, İstanbul 1992
- Çelik Kadri, **Bir Devrimin Anatomisi**, İstanbul 1995
- Çınar Bekir, **Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör**, Ankara, 1997

- Çitlioğlu Ercan, **Yedekteki Taşeron ASALA**, Ankara, 1997
- Çürükçaya M. Selim, **Apo'nun Ayetleri**, İsviçre, 1994
- Dağlı Faysal, **Birakuji**, İstanbul, 1994
- Dalaman Metin –İsmail Tabak, **Avrupa'da İnsan Ticareti ve PKK**, İstanbul 1995
- **DDKO Dava Dosyası** Cilt 1, Ankara, 1975
- Deacon Richard, **İsrail Gizli Servisi**, çev. Yaşar Onay, İstanbul, 1993
- Demirkıran Sami, **Ürperten İtirafılar, PKK ile 3.5 Yıl**, İstanbul, 1996
- Dersimi M. Nuri, **Kürdistan Tarihinde Dersim**, İstanbul, 1994
- Hatıratım, İstanbul, 1992
- **Dev-Genç Dosyası**, Ankara, 1973
- **Devrimci Yol Seçmeler**, İstanbul, 1998
- Dinler A. Hamdi, **TİP Tarihinden Kesitler**, İstanbul, 1990
- Dixon Aubrey, Otto Heilbrunn, **Komünist Gerilla Savaşları**, çev:Alaatin Haydaroglu, Ankara, 1968
- Donland, S. Zagoria, Robert C.North, Paul F.Langer, **Asya'da Komünist Stratejileri** çev. Ömer Öztürkmen, Ankara, 1967
- Dönmez Şahin, **Bir Terör Örgütünün iç Yüzü**, Ankara, 1986
- Dursun Davut, **Ortadoğu Neresi**, İstanbul, 1995
- Düzgören Koray, **Kürt Çıkmazı**, Ankara, 1994
- E. Yaroslavski, L. Sleppov, A.Krayevski, **"Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Tüzüğü "** Kadro Sorunu Üzerine, çev. İsmail Yarkin, İstanbul, 1997
- Edmonds C.J., **Kurds Turks And Arabs (Politicks, Travel and Research in North-Eastern Iraq)**, London, 1957

- İkinci Tarık Ziya, **Devlet ve Ben**, İstanbul, 1995
- El-Malik Enver, **Filistin Sorunu ve Arap Birliği**, İstanbul, 1971
- Engels, **Köylüler Savaşı**, çev. Kenan Somer, İstanbul, 1990
- Engels F., **Tarihte Zorun Rolü**, Ankara, 1974
- Engels Friedrich, **Anti – Dühring**, 1.nci Baskı çev. Kenan Somer, Ankara, 1975
- Erkekoğlu Yılmaz, **Nurhak, Ey Nurhak**, İstanbul, 1988
- Erkin. Feridun Cemal, **Dışişlerinde 34 yıl Anılar**, Ankara, 1987
- Ersever Ahmet Cem, **Kürtler, PKK ve Abdullah Öcalan**, Ankara, 1994
- **Üçgendeiki Tezgah** 3. Baskı Ankara,1997
- Evren Kenan, **Kenan Evren'in Anıları**, Cilt IV, İstanbul, 1991
- Fanon Frantz, **Ezilenlerin Psikolojisi ve Yabancılaşma Siyah Deri Beyaz Maskeler**, çev. Mustafa Haksöz, İstanbul,1996
- Faruk Abdullah Ömer, **Suriye Dosyası**, Çev. Hasan Basri, İstanbul, 1985
- Fevzioğlu Turhan, **Mahir**, İstanbul, 1996
- Feyzioğlu, **Deniz**, İstanbul, 1991
- Fiğlalı Ethem Ruhi, **Çağımızda İtikadi İslam Mezhepleri**, 8. Baskı, Ankara, 1996
- Fırat Ali (A. Öcalan) **Türkiye Sosyalist ve Demokratik Hareketi**, İstanbul, 1991
- Fırat M. Şerif, **Doğu İlleri ve Varto Tarihi**, Ankara, 1983
- Fromkin David, **Banşa Son Veren Banş**, Çev. Mehmet Harmancı, İstanbul, 1993
- Fukuyama Francis, **Güven**, çev. Ahmet Buğdaycı, Ankara, 1998
- Fuller Graham E., Jan O.Lesser, **Turkey's New Geopolitics From The Balkans to Westrem China**, New York, 1993
- Galula David, **Ayaklanmalan Bastırma Hareketleri**, çev. Hasan Lambert, Ankara, 1965

- Garthoff Raymond L., **Sovyet Askeri Doktrini**, çev. Baha Ataman, Ankara, 1956
- **Geçmişte ve Günümüzde Amerika**, çev. İhsan Dağı, Ankara, 1994
- Genç Süleyman, **12 Mart'a Nasıl Gelindi**, Ankara, 1971
- George K.Tanham, **Veitminh ve Hindicininde Kominist İhtilal Harbi**, Ankara, 1965
- Gerede Hüsrev, **Siyasi Hatıralarım I-Iran**, İstanbul, 1952
- Germiyani Azad, **Kürd Soruşturması**, Ankara, 1992
- Giap, **Halk Ordusunun Kuruluşu**, Çev. G. Aydın, İstanbul, 1977
- Giap, **Vietnam Ulusal Kurtuluş Savaşı**, Çev. Mehmet Özsağ, Ankara 1974
- Giap Vo Nguyen, **Halk Savaşı, Halk Ordusu**, çev. M . Ardos, Ankara, 1968
- Giap, **Halk Savaşının Askeri Sanatı**, çev. Neşet Alkan, İstanbul, 1976
- Göktaş Hıdır, **Kürtler Cilt II**, İstanbul, 1991
- Gölübol Mehmet, **Uluslararası Politika**, Ankara, 1979
- Guevara E.Che, **Askeri Yazılar**, 5. Baskı, çev. Nadiye R. Çobanoğlu, İstanbul, 1992
- Gürel Şükrü S., **Orta Doğu Petrolünün Uluslararası Politikadaki Yeri**, Ankara, 1979
- Gürsel Kadri, **Dağdakiler, Bağok'tan Gabar'a 26 Gün**, İstanbul, 1996
- Gürses, **Milliyetçi Hareketler ve Uluslararası Sistem**, İstanbul, 1998
- Gürses Emin, **Aynlıkçı Trörün Anatomisi /IRA-ETA-PKK**, İstanbul 1997
- Güvenç Lütfü, **Sason Kılavuzu**, Ankara, 1939
- Halaçoğlu Yusuf, **XVIII yy' da Osmanlı İmparatorluğu'nda İskan Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi**, Ankara, 1991
- Halfin, **19. Yüzyılda Kürdistan Üzerinde Mücadele**, çev. Yok, Ankara, 1976
- Halle Louis J., **Soğuk Harp**, çev. Fahri Çeliker, Ankara, 1976
- Halliday Fred **Soğuk Savaş, (Sovyet -ABD ilişkileri.)** çev. İker Özünü, İstanbul, 1985

- Havatme, **Filistin'de Halk Savaşı ve Ortadoğu**, çev. Mehmet Emin Bozarslan İstanbul, 1970,
- Henry Munson Jr. **Orta doğuda İslam ve Devrim**. Çev. Cemil Polat, Halil Ekşi, İstanbul, 1990
- Heykel M. Hasaneyn, **1973 Arap-İsrail Savaşı ve Ortadoğu**, çev. Melek Ulugay -Nakiye Boran İstanbul, 1977
- Hilmi Refik, **Anılar**, Şeyh Mahmud Berzenci Hareket, İstanbul, 1995
- Holmer Hans, **Olof Palme Vuruldu**. çev. Mehmet Ali Yula, Ankara, 1992
- Höpker Wolfgang, çev. Süreyya Önay, **Akdeniz ; Kesin Sonuçları**
- Alınacağı Deniz. "Politik ve Stratejik bir Etüt"** Ankara, 1970
- Hurewit J. C., Ortadoğu Siyaseti: **Askeri Boyutlar**, çev. Nusret Özselçuk, Ankara, 1979
- Hüseyin Asaf, **İran'da Devrim ve Karşı Devrim**, Çev. Taha Cevdet, İstanbul, 1989
- Hüseyin Saddam, **Suriye -İran işbirliğinin iç yüzü**, Ankara, 1982
- **Irak Kürt Halk Hareketi ve Baas İrkçiliği**, Ankara, 1975
- İhsan Nuri Paşa, **Ağrı Dağı İsyanı**, İstanbul, 1992
- İlhan Erdost, **Şemdinli Röportajı**, İstanbul, 1987
- İlhan Suat, **8. Kolordu Bölgesindeki İsyanlar**, İstanbul, 1971
- İmset İsmet G. **PKK, Aynıkçı Şiddetin 20 Yılı (1973-1992)**, Ankara, 1993
- Jacobsan Hans -Adolf, **1939-1945 Kronoloji ve Belgelerle İkinci Dünya Savaşı**, Çev. İbrahim Ulus, Ankara, 1989
- Kadri Cemil Paşa, **Doza Kürdistan**, İstanbul, 1991
- Kalafat Yaşar, **Şark Meselesi Işığında Şeyh Said olayı, Karakteri**,
- **Dönemindeki İç ve Dış Olaylar**, Ankara, 1992
- Kassemli Abdurrahman, **Özgürlük Mücadelesinde Kırk Yıl**, Çev. Cavidan
- Kaypakaya İbrahim, **Seçme Yazılar**, İstanbul, 1992

- Kendi İfadesiyle PKK Kimdir, Ne Yapmak İstiyor, Ankara, 1994
- Keskin Funda, Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Kaçışma ve Birleşmiş Milletler, Ankara, 1998
- Kızır Meral, Devrimci Halk Patisi Ana Dava Savunmaları, İstanbul, 1998
- Kissenger Henry, Diplomasi, çev. İbrahim H. Kurt, Ankara, 1998
- Kıvılcımlı Hikmet, Strateji, Plan, Düşman Burjuvazi, Müttefik Köylü, Türkiye'de Ulusal Sorun, Legaliteyi İstismar, İstanbul, 1992
- Kıvılcımlı Hikmet, Yol 2, İstanbul, 1992
- Kirişçi Kemal –Gareth M.Winrow, Kürt Sorunu, Kökeni ve Gelişimi, İstanbul, 1997
- Koca Hüseyin, Yakın Tarihden Günümüze Hükümetlerin Doğu-Güneydoğu Anadolu Politikaları, Konya, 1998
- Kocaoğlu Mehmet, Uluslararası İlişkiler Işığında Ortadoğu, Parçalanmak İstenen Topraklar ve İstismar Edilen İnsanlar, Ankara, 1995
- Komisyon Kürt Siyaset Tarihi, İstanbul, 1998
- Kuru Fehmi, Terör ve Güneydoğu Sorunu, İstanbul, 1992
- Kurşun Zekeriya, Türk –Arap İlişkileri, İstanbul, 1992.
- Kutlay Naci, 49'lar Dosyası, İstanbul, 1994
- Küçük Yalçın, Kürtler Üzerine Tezler, Ankara, 1990.
- Kürd Soruşturması, Ankara, 1992
- Kürdistan İşçi Partisi (PKK) Türkiye ve Terörizim Üzerine Bir Araştırma Projesi Raporu, Washington, 1996
- Kürkçü Ertuğrul, Ragıp Duran, Diriliş Tamamlandı Sıra Kurtuluşa, İstanbul, 1995
- L.Gendzier Irene, Frantz Fanon, çev. Süreyya Evren, İstanbul, 1997

- Lamrence Thomas Edward, **Bilgelğin Yedi Direği (Bir Casusun anıları)**,
çev. Yusuf Kaplan, Kayseri, 1991
- Landau M.J. **Türkiye’de Aşın Akımlar**, Ankara, 1978
- Lazarev M. S., **Emperyalizm ve Kürt Sorunu (1917-1923)**, çev. Mehmet Demir,
Ankara, Baskı Yılı yok
- Lenin V.I., **Devlet ve Devrim**, çev. Mehmet Kaya, İstanbul, 1976
- Lenin, **Bir Adım İleri İki Adım Geri**, çev. Yurdakul Fincancı, Beşinci baskı, İstanbul, 1992
- Lenin, **Ne Yapmalı**, çev. Mümtaz Yavuz, İstanbul, 1994
- Lenin, **Sosyalizm ve Savaş**, Ankara, 1978
- Lenin Stalin, **Örgütlenme Üzerine**, çev. İsmail Yarkin, İstanbul, 1988
- Lenin V.I., **"Sol " Komünizmin Çocuk Hastalığı**, İstanbul, 1997
- Lenin V.I., **Ulusların Kaderini Tayin Hakkı**, İstanbul 1968
- Lewendi Mahmud, **Malmisanij, Li Kurdistana Bakur u li Türkiye Rojnamegeriya Kurdi (1908-1992)**, İsveç, 1992
- Lewis Bernard, **Ortadoğu**, Çev. Mehmet Harmancı, İstanbul, 1996
- Madanoğlu Cemal, **Anılar (1911-1938)** İstanbul, 1986
- Manaz Abdullah, **Dünyada ve Türkiye’de Siyasal İslamcılık**, İzmir, 1998
- Mao Tse-Tung, **Askeri Yazılar**, çev. N. Solukçu, 2.Baskı Ankara, 1976
- Mao Tse-Tung, **Seçme Eserler**, 2.Cilt I. Kitap çev. Feridun Nefer, Ankara, 1971
- Maoz Moshe, **Esad -Şam’ın Sfenksi-**, çev. Hakan Gündüz. İstanbul, 1991.
- Marighella Carlos, **Şehir Gerillası El Kitabı**, 2. Baskı, çev. Ahmet Koçtuğ, İstanbul, 1992
- Marks, Engels, Lenin, Stalin, **Partizan Savaşı**, çev. Nadiye R. Çobanoğlu, İstanbul,
- Marks, Engels, **Lenin Kadın ve Aile**, çev. Öner Ünalın, Ankara, 1992

- **Markist –Leninist Askerlik Bilimi Cilt 2 Sovyet Bilim Adamları**, çeviren Doğan Özgüdeni
İstanbul, 1978
- Marufoğlu Sinan, **Osmanlı Döneminde Kuzey Irak (1831-1914)**, İstanbul, 1998
- **Mayevsny V. T. Kürt-Ermeni İlişkileri**, Çev. Mehmet Sadık, Yay. haz. Abdullah Varlı, İstanbul, 1997
- Mazlum-Der **Kürt Sorunu Formu**, 28-29 Kasım 1992, Ankara, 1992
- McDowall David, **A Modern History Of The Kurds**, London, 1996
- Mesut Ahmet, **İngiliz Belgelerinde Kürdistan 1918-1958**, İstanbul, 1992.
- Mihn, **Seçme Yazılar**, çev. Aydın Kurtuluş, Ankara, 1975
- Minh Ho Şi, **Milli Kurtuluş Savaşımız (1920-67)** çev. Murat Devrim, Ankara, 1968
- Minorski, **"Kürtler"**, İslam Ansiklopedisi, Cilt 6, İstanbul, 1977
- Morgenthau H.J., **Uluslararası Politika**, çev. Baskın Oran ve Ünsal Oskay, Ankara, 1970
- Mumcu, **Silah Kaçakçılığı ve Terör**, İstanbul, 1983
- Mumcu Uğur, **Çıkmaz Sokak**, İstanbul, 1984
- Mumcu Uğur, **Kürt Dosyası**, Ankara 1996
- **Musul Kerkük Sorunu ve Kürdistan'ın Paylaşımı** (Milletler Cemiyeti Tarafından
30 Eylül 1924 tarihinde oluşturulan komisyon raporu.), İstanbul, 1991
- Nikitin Bazil, **Kürtler**, çev. Hüseyin Demirel, Cemal Süreyya, İstanbul, 1991
- Nuri İhsan, **Kürtlerin Kökeni**, İstanbul, 1977, s.106,107
- Onur Necmi, **Şark Cephesinde Yeni Bir Şey Yok**, İstanbul, 1972
- **Unuttuğumuz Doğu**, İstanbul, 1979
- Orhonlu Cengiz, **Osmanlı İmparatorluğunda Aşiretlerin İskanı**, İstanbul, 1987
- Öcalan-Yalçın Küçük, **Kürt Bahçesinde Sözleşi**, İstanbul, 1993
- Öke Mim Kemal, **Musul ve Kürdistan Sorunu 1918-1926**, Ankara, 1992

- Özdemir Hikmet, *Yön Hareketi*, Ankara, 1986
- Özer Ahmet, *Doğu Anadolu'da Aşiret Düzeni*, İstanbul, 1990
- Pamak Mehmet, *Kürt Sorunu ve Müslümanlar*, İstanbul, 1996
- Perinçek Doğu, *Abdullah Öcalan ile Görüşme*, İstanbul, 1990
- Piao Lin, *Yaşasın Halk Savaşının Zaferi*, çev. Süleyman Ege, Dördüncü baskı, İstanbul, 1978
- PKK Cilt I (1973-1979), Ankara, 1997
- PKK Gerçeği, Kayseri, 1991
- Pomeroy William, *Marksizm ve Gerilla Savaşı* çev. A. Sarıali, İstanbul, 1992
- Qasimlo Abdurrahman, *İran Kürdistanı*, İstanbul, 1991
- Rambolot Luican, *Çağdaş Kürdistan Tarihi*, İstanbul, 1975
- Rışvanoğlu Mahmut, *Doğu Aşiretleri ve Emperyalizm*, İstanbul, 1978
- Saavedra H. Ortega, *Ayakanma Üzerine*, İstanbul, 1991
- Sadi Selen Hamit, *Türkiye Coğrafyası'nın Anahatları*, Ankara, 1954
- Saraçoğlu Hüseyin, *Doğu Anadolu Bölgesi*, İstanbul, 1989
- Saraçoğlu, *Bitki Örtüsü Akarsular ve Göller*, İstanbul, 1962
- Sayılan Aclan, *Türkiye'de Sol Hareketler*, İstanbul, 1976
- Sever Ayşegül, *Soğuk Savaş Kuşatmasında Türkiye, Batı ve Ortadoğu*, 1945-1958
İstanbul, 1997
- Shackley Theodore, *Üçüncü Seçenek*, Özel Baskı
- Sherman Kent, *Stratejik İstihbarat*, çev. Kemal Akkaya, Ankara, 1969
- Shiloh Ailon, *Peoples and Cultures Of The Middle East*, New York, 1969
- Sinanoğlu Abdulhamid, *Nuseyirlerin İnanç Dünyası ve Kutsal Kitabı*, Konya, 1997
- Soane E.B. , *To Mesopotamia And Kurdistan In Disguise*, London, 1926
- Soysal İsmail, *Soğuk Savaş Dönemi ve Türkiye (1945- 1975)*, İstanbul, 1997

- Stalin Josef, **Milli Mesele**, İstanbul, 1972
- Stalin Josef, **Örgüt Üzerine**, çev. Ali Zakkur, İstanbul, 1992
- Stalin Josef, **Milli Demokratik Devrim**, çev. Şule Perinçek, İstanbul, 1992
- Sterling Claire, **Terör Ağı**, Çeviren Oya Alşar., İstanbul, 1981
- Suriye ve Uluslararası Terörizm, Ankara,
- Süslü Azmi, **Türk Tarihinde Ermeniler**, Ankara, 1995
- Süsoy Eyüp Sabri, **Eşkiya Muharebeleri ve Mağara Aramaları**, İstanbul, 1944
- Şimşir Bilal N., **İngiliz Belgeleriyle Türkiye'de "Kürt Sorunu" (1924-1938)**, Ankara, 1991
- **Taşyapan Ali**, **Kaypakaya ile Birlikte**, İstanbul, 1997
- Tavlş Nezihe - Semih İdiz, v.d., **Apo'yla Yüzyüze**, Ankara, 1992
- Thayer Charles W., **Gerilla**, Baskı Yeri ve yılı yok
- **THKP/C Davası/İddianame**, Ankara, 1988
- **TİP Dosyası**, Ankara, 1973
- Toker Metin, **Solda ve Sağda Vuruşanlar**, Ankara, 1971
- Torumtay Necdet, **Org. Torumtay'ın Anıları**, 3. Baskı, İstanbul, 1994
- **Tunçay Mete Türkiye'de Sol Akımlar -I**, (1908-1925) Belgeler, İstanbul, 1991
- **T.C .'de Tek -Parti Yönetimi'nin Kurulması (1923-1931)**, İstanbul, 1989
- Tunçdilek Hüseyin, **Güneybatı Asya**, İstanbul, 1962,
- Turgut Hulusi, **Barzani Dosyası**, İstanbul, 1969
- Tülüman Turgut, **İran Devrimi Hatıraları**, İstanbul, 1998
- **Türk İstiklal Harbi, Cilt VI İç Ayaklanmalar (1919-1921)**, Ankara, 1964

- Türkay Cevat, Başbakanlık Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatlar, İstanbul, 1979.
- Türkoğlu Orhan, Sosyal Şiddet ve Türkiye Gerçeği, İstanbul, 1996
- Güneydoğu Kimliği "Aşiret, Kültür, İnsan", İstanbul, 1998
- Etnik Sosyoloji, İstanbul, 1997
- Türkiye Gerçeğinde Kürtler ve PKK Terörü, Ankara, 1996
- Türkiye Gerçekleri ve Terörizm, Ankara, 1973
- Uluatam Özhan, Damlaya Damlaya, Ankara 1998
- Uluğbay Hikmet, Petropolitik, Ankara, 1995
- Umumi Müfettişler Konferansında Görüşülen ve Dahiliye Vekaletini İlgilendiren İşlere Dair Toplantı Zabıtları ile Rapor ve Hülasası, 1936, Ankara, 1936
- Uyan Memduh Mahmut, Gerilla Kartaldır, İstanbul, 1993
- Uyar Hakkı, Tek Parti Dönemi ve Cumhuriyet Halk Partisi, İstanbul, 1998
- Vietnam İşçi Partisi Tarihi, Komite, İstanbul, 1975
- Wilson Arnold T, Loyalties Mesopotamia 1914-1917, London, 1930, Mesopotamia, 1917-1920, London, 1931
- Yalçın Soner, Behçet Cantürk'ün Anıları, 4. Baskı, Ankara, 1998, s. 64
- Yavuz Turan, ABD'nin Kürt Kartı, 3. Baskı, İstanbul, 1998
- Yerasimos Stefanos, Milliyetler ve Sınırlar, İstanbul, 1994
- Yetkin Çetin, Türkiye'de Soldaki Bölünmeler 1960-1970, İstanbul, 1970
- Zeki M. Emin, Kürdistan Tarihi, İstanbul, 1977

b) Makeleler

- Yavuz M. Hakan, **İkicilik (Duality): Türk -Arap İlişkiler ve Filistin Sorunu (1947-1994)**, Sönmezoğlu a.g.d.
- Vanlı İsmet Şerif, **"Suriye ve Lübnan Kürtleri"**, Uluslararası Paris Kürt Konferansı 14-15 Ekim 1989, Haz. Paris Kürt Enstitüsü, İstanbul, 1992
- Vanlı, **"Suriye ve Lübnan'da Kürtler ,Kürtler"**, Çev. Yavuz Alogan, İstanbul, 1994
- Sevgen Nazmi, **"Irak- Barzani Anlaşması ve Muhtemel Neticeleri"**, Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Eylül 1970 S. 36.
- Özkut Tarık, **"Sınırlı Harp, Düşük Yoğunluklu Çatışma, Hatta Dayanmayan Muharebe"** Harp Akademileri Bülteni, Ocak 1995, S. 179.
- Metin Serkan, **"Dersim Tartışması" Teorik Programatik Perspektifler ve Siyasal Değerlendirmeler, Kürt Ulusal Sorunu**, İstanbul, 1994
- Mazlum İbrahim, **"Türkiye'nin Güvenlik Algılamaları Açısından Sınır aşan Sular Sorunu"** Der. Gencer Özcan, Şule Kut. En Uzun Onyıl, İstanbul, 1998
- İldeniz Hüseyin, **"Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Meydana Gelen Ayaklanmaların Dış Destek ve Bağlantıları, Beşinci Askeri Tarih Semineri Bildirileri**, Ankara, 1995
- Erten Yavuz -Cahit Ardalı, **"Saldırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yanları"**, Cogito Kış-Bahar 1996, S. 6-7
- Çaycı Sadi **"Dolaylı Saldırı ve Terörizm"**, Askeri Adalet Dergisi, Eylül 1997, Yıl. 25 S.100

- Can Özge, **"Partileşme Yolunda DHP I. Konferansı Devrim Yolunda Birlik Çağırır."**
Alternatif, Haziran 1993, S.6
- Bostancı Naci, **"Kürt Sorunu ve Milliyetçiliğin Ötesi"**, Türkiye Günlüğü, Ocak-Şubat, 1999
- Gunter Michael M., **"Kuzey Irak'taki PDK-YNK Çatışması"**, Serbesti, Şubat 1999, S.3
- Coady C.a.j. , **"Terörün Ahlakı"**, Cogito, S 6-7 kış-bahar 1996
- Bağcı Hüseyin, **"Demokrat Parti'nin Ortadoğu Politikası"**, Türk Dış Politikasının Analizi
- Belge Murat, **"Sol", Geçiş Sürecinde Türkiye**, Der. İrvin Cemil Schick, Ertuğrul, Ahmet Tonak, İstanbul, 1990
- Güvenç Serhat, **"TSK 'nın Sınır ötesi Girişim Yetenekleri Ulusal Güvenlik Politikasında Yeni Boyut"**, Türkiye'nin Ulusal Güvenlik ve Dış Politika Gündeminde Doksanlı Yıllar En Uzun On yıl, Der. Gencer Özcan, Şule Kut, İstanbul, 1998
- Heyderi Cemşid, **"Sovyetler Birliği'ndeki Kürtler"**, Stockholm Kürt Konferansı 15-17 Mart 1991, İstanbul, 1992
- Koohi-Kamali Fereşteh, **"İran Kürdistanı'nda Ulusçuluğun Gelişmesi"**, Kürtler, İstanbul, 1994
- Hüseyin Bağcı, **"Demokrat Partinin Ortadoğu Politikası"**, Türk Dış Politikasının Analizi, İstanbul, 1995
- Karadoğan Yaşar, **"Otonomiden Federe Devlete."**, Serbesti, S. 3 Şubat 1999
- Kut Gün, **"Türk Dış Politikasında Su Sorunu"**, Türk Dış Politikasının Analizi, Der. Faruk Sönmezoğlu, İstanbul, 1994

SÜRELİ YAYINLAR

a) Gazeteler

Yeni Asır

Yeni Gündem

Yeni İstanbul

Yeni Sabah

Yeni Yüzyıl

Vatan

Tercüman

Sabah

Özgür Gündem

Milliyet

Hürriyet

Cumhuriyet

Zaman

Aydınlık

Demokrasi

Günaydın

b) Dergiler

Yön

Yüzyıl

Yeni Gündem

Serxwebun

Belgelerle Türk Tarihi Dergisi.

Özgür Halk

Aydınlık

Kurtuluş Sosyalist Dergi

İlke

Serbesti

Barış Dünyası

2000'e Doğru

Cogito

Askeri Adalet

Alternatif

ANSİKLOPEDİLER

Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, İstanbul, 1988

İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 1977

Ana Britannica, İstanbul, 1987

PARTİ PROGRAMI (KURULUŞ DÖNEMİ KASIM 1978)

BÖLÜM 1 : DÜNYA DURUMU

GİRİŞ:

Sömürgecilik tarihi sınıflı topluma geçişle başlar. Sınıflı toplumun gelişmesi ile oluşan her üretim tarzı kendine has bir sömürgeciliği geliştirir. İçte sınıf sömürüsü ve buna bağlı olarak sınıf baskısı ne kadar gelişmişse dışta da başka halk toplulukları üzerindeki sömürü ve baskı o oranda artar.

Köleci toplumdan başlayıp sınıfsız topluma geçiş aşaması olan sosyalist toplumun kuruluş tarihine kadar insan toplumları üzerinde dıştan gelen bir baskı ve sömürü biçimi olarak sömürgecilik sürekli gelişmiştir.

Tarihte zor her zaman gerici olmamıştır. Eski toplumun değişmesinde zorun uygulanması kaçınılmazdır. Bu uygulama üretim güçlerinin gelişmesi yönünde kullanıldığından ilericidir. Zor ancak üretim güçlerinin gelişmesini önleyen eski üretim ilişkilerini ayakta tutmaya çalıştığından gericidir. Fetih etmek diğer bir anlamda bu toplulukların sömürgeleştirilmesinin başlangıç aşamasıdır. Böylece, temelinde gerici bir zor yatan sömürgecilik hangi üretim biçiminden kaynaklanırsa kaynaklansın üzerinde uygulandığı toplumun üretim güçlerini talan ve tahrip eder.

Tersine sömürge boyunduruğuna karşı varlığını korumaya çalışan toplumun uyguladığı zor her zaman ilerici olup, gelişmek için baş vurulması gereken en zorunlu araçtır.

Köleci ve feodal dönemin toplum üzerindeki baskı ve sömürü mirasına konan kapitalizm doğuş aşamasında üretim güçlerini geliştirmesi ve Batı Avrupa'daki halkların uluslaşmasındaki rolü ile ilericidir. Bu dönemde devrimci bir sınıf olarak burjuvazi, içte feodal bölünmüşlüğü, dışta ise yabancı boyunduruğa karşı verdiği mücadele ile ulusların ve ulusal devletlerin oluşmasında önder rolü oynadı. 20. Yüzyıl ortalarında sanayi devrimini esas olarak tamamlanması ile birlikte bir dünya pazarı oluştu. Bu pazar etrafında, mamul madde üretimi ile Batı Avrupa'daki bir avuç ulus hakim rolü oynarken, dünya halklarının büyük bir bölümü ham madde üretimi ile sömürge durumuna düşürüldüler. Hakim ulusların oluşturdukları metropollerle sömürgeler arasındaki iktisadi bağların biçimi serbest değişim kuralı olduğunda sömürgelerdeki kapitalist ilişkiler fazla gelişme göstereme-

di ama dünya pazarna sürüklenmeleri ile birlikte sömürgeler oluşum halindeki kapitalist sistemin sömürülen kısmı haline geldiler.

19.yy'ın son çeyreğinde sömürgelere sermaye ihracının da gerçekleşmesi ile birlikte dünya kapitalist-emperyalist sisteminin oluşması tamamlandı. Yer yüzünde bu sistemin dışında varlığını sürdüren tek bir ülke kalmadı.

Bu dönemde insanlığın, bir yandan sınıflar, diğer yandan ezen ve ezilen uluslar halindeki bölünmesi doruk noktasına vardı.

Emperyalist ülkeler arasındaki eşitsiz gelişme dünyanın güç oranına göre yeniden paylaşılmasını kaçınılmaz kılıyordu. Yeniden paylaşım için savaştan başka bir araç yoktu. Kapitalist toplumun kendini savaştan başka bir araçla yenileyemez duruma düşmesi proleterya devrimi şartlarının olgunlaştığını gösterir.

BÜYÜK EKİM DEVRİMİ VE ULUSLARARASI ÖNEMİ

Emperyalist sistemin içine girdiği bunalımdan çıkış için başvurduğu birinci dünya paylaşım savaşı sistemin daha da zayıflamasına yol açtı. En zayıf halka olan Rusya'da devrim patlak verdi. 1917 Ekim Devrimi dünyanın 1/6'sında sosyalizmin inşası için gereken temeli sağladı.

Ekim Devrimi, sadece Rusya'da sosyalizmin inşası için gereken temeli sağlamakla kalmayıp, dünya çapında bu tarihten sonra meydana gelen gelişmelerde de tayin edici rol oynadı.

Ekim Devriminin uluslararası önemi şöyle sıralanabilir.

Birincisi, yeni bir çağ, proleterya devrimleri çağını açmasıdır. Bundan önceki devrimler bir sömürücü sınıfın yerine bir başka sömürücü sınıfı getirdiği halde, Ekim Devrimi sınıfsız toplumun geçiş evresi olan sosyalizmi doğurdu.

İkincisi, batıdaki devrim dalgasının doğuya taşınmasında köprü rolü oynayıp, sömürgesel devrimler ve bu devrimlerde proleteryanın hegemonyasını kurmasına yol açtı.

Üçüncüsü, emperyalizm, işbirlikçi burjuvazi ve feodaller arasındaki karşı-devrimci ittifaka karşılık, sosyalist ülkeler, işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş hareketleri arasındaki devrimci ittifakın kurulmasında temel teşkil etti.

Dördüncüsü, bu üç faktöre bağlı olarak sömürge ve yarı sömürge ülkelerde emperyalizmin işbirlikçi yarı-feodal, yarı-burjuva unsurların oluşturduğu sahte ulusal cepheye karşılık, proleterya, köylülük ve aydınların oluşturduğu gerçek Ulusal Cephenin yaratılmasında tayin edici bir etkidir.

Çağımızın başlıca özellikleri olan bu gelişmelerde, Ekim Devriminin etkisi, dünya devriminin tamamlanmasına kadar süreklidir.

EKİM DEVRİMİNDEN SONRA DÜNYA DURUMU

Birinci paylaşımlı savaştan sonra dünyadaki durum şu özellikleri gösterir.

A : Avrupa'daki proleter devrimler yenilmiştir. Burjuvazinin yeni bir diktatörlük biçimi olarak faşizm gelişmektedir. 1929'da kapitalizmin girdiği büyük bunalım ve Almanya'da faşizmin iktidara gelmesiyle yeni bir dünya savaşı tehlikesi belirdi.

B : Rusya'da iç savaştan başarıyla çıkan ve emperyalist müdahaleyi püskürten proleterya, sosyalist inşayı hızlandırdı. 1930'larda kırdaki kulak mülkiyeti de ortadan kaldırılarak, tekrar kapitalizme dönüşüm maddi temeli yok edildi.

C : Sömürgelerde devrimin objektif şartları gelişti. Subjektif şartların yaratılması bazı ülkelerde hayli ilerledi. Vietnam ve Çin gibi ülkelerdeki devrim, proleteryanın hegemonyası altında gelişmeye başladı.

1940'ların başlarında, emperyalist ülkeler arasındaki eşitsiz gelişme ve sosyalizmin gelişmesi karşısında duyulan korku, yeni bir dünya savaşının doğmasına yol açtı. 1945'ler de sona eren ve emperyalizmin daha da zayıflamasına yol açan bu savaşın sonunda dünya durumunun özelliklerini şöyle sıralayabiliriz :

a : Faşist cephenin başını çeken Almanya ve müttefikleri yenildi. Ağırık Sovyetler Birliği'nde olmak üzere demokratik cephesi büyük bir zafer kazandı.

b : Doğu Avrupa'da Kızıl ordunun yardımı ile anti-faşist halk cephele, ülkelerinde sosyalizmin inşasına yöneldiler.

c : Asya'nın doğusunda Çin, Vietnam ve Kore'de proleteryanın hegemonyası altında gelişen devrim, savaştan sonra zafere ulaştı. Çin'in tamamında, Kuzey Kore ve Kuzey Vietnam'da yeni türde burjuva demokratik devrimlerine, bu devrimlerin tamamlanmasından sonra ara vermeden sosyalizmin kuruluşuna geçildi. Tümüyü sömürge Afrika kıtasında yurtsever-devrimci akımlar hızla gelişmeye başladı.

d : Savaşın sonra dünya jandarmalığı görevini İngiltere'den devir alan ABD emperyalizmi, sosyalist bloğa karşı soğuk savaş başlattı. Klasik sömürge döneminin sona ermekte olduğunu kavrayıp yeni sömürgeci yöntemler geliştirdi.

1950'lerin sonlarında, kapitalizmin içine girdiği sürekli bunalım karşısında, emperyalizme karşı Ulusal Kurtuluş Mücadeleleri doruk noktasına vardı.

Bu dönemin özelliklerini de şöyle sıralayabiliriz:

a : Afrika kıtasındaki sömürgelerin büyük bir bölümü siyasi bağımsızlıklarını kazandılar. Görünüşteki siyasi bağımsızlıkla yetinmeyen halklar tam bağımsızlık için mücadelelerine devam ettiler.

b : Çin, Kuzey Kore ve Vietnam'da yeni türde Ulusal Demokratik Devrimin tamamlanmasıyla hemen sosyalizmin inşasına geçildi. Güney Vietnam, Laos ve Kamboçya'da emperyalizme karşı proleterya hegemonyası altındaki Ulusal Kurtuluş Cepheleleri'nin geliştirdikleri halk savaşları zaferle sonuçlandı.

c : Küba devrimi bu sürekli bunalım döneminin ürünü olup, proleterya devriminin Güney Amerika'ya sıçratılmasında bir köprü başı oldu.

d : Orta doguda bağımsız bir güç olarak doğan Filistin Devrimi, emperyalizme karşı mücadelelerin odak noktası durumuna geldi.

BUGÜNKÜ DÜNYA DURUMU

Bütün bu gelişmeler sonucu beliren bugünkü dünya durumunun başlıca özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.

A : Ekim Devriminin açtığı temel üzerinde gelişen sosyalist inşa dünyanın 1/3'üne hakim durumdadır. Her ne kadar sosyalist ülkeler arasında bugün için tam bir birlik yoksa da, bu ülkelerin varlığı belirleyici bir güç oluşturmaktadır.

Sosyalist ülkelerin tek bir blok oluşturmalarını engelleyen, dünya komünist hareketinin bütününü parçalayan bugünkü ayrılıkçı akımlar birbirlerini kıyasıya eleştirmelerine rağmen, özünde devrimi inkar eden revizyonist akımlardır. Dışta emperyalizmin etkisi, içte eski toplumun kalıntılarından kaynaklanan revizyonizm, devrimci mücadeleye büyük zararlar vermektedir.

B : Ulusal Kurtuluş Mücadeleleri doruk noktasına varmıştır. Bu mücadeleler, klasik sömürge sistemini hemen hemen tasfiye edip, yeni-sömürge sistemine de ağır darbeler indirmiştir. Gerek Ulusal Kurtuluş mücadelelerini bağımsızlıkla sonuçlandıran ülkeler, gerekse hala bu süreci yaşayan ülkeler olsun, bunların kendi aralarında kurdukları dayanışma anti-emperyalist nitelikte olup, dünyanın devrimle değiştirilmesinde, günümüzde başta gelen güçtür.

Objektif olarak proleterya devrimlerinin bir parçası olan bu ülkelerin mücadelesini "üçüncü dünya" adı altında bağımsız ve temel güç sayma görüşleri anti-Leninist'tir.

C : Emperyalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketleri, geçmişteki kazanımlarını korumaktadırlar. Bu ülkelerde güçlü olan revizyonist ve sosyal-demokrat partiler, devrimci mücadelenin gelişmesini önleyen başlıca engellerdir.

D : Emperyalist kamp, tam bir sıkışıklık içindedir; bu durumdan kurtulmak için ideolojik, politik, kültürel, ekonomik ve askeri alanlarda yeni tedbirler geliştirmektedir.

İdeolojik alanda : "Sosyal devlet", "refah toplumu" gibi teoriler icat edilerek, kitlelere devrimci ideolojinin hakim olmasını engellemek istemekte, devrimci hareket saflarında ideolojik kargaşa yaratmaktadır.

Politik alanda : Sosyal-demokrat partilere hükümet olma imkanı tanımakta, sosyal-demokrat çözüm yöntemleri bir işe yaramayınca hemen faşizme sarılmaktadır. Uydusu olan ülkelerde sürekli askeri darbeler düzenlemekte, sıkıyönetimlerle bu ülkeleri yönetmeye çalışmaktadır. Devrimci hareket içinde bu yürüttüğü ajan faaliyetleri ile sahte ayrılıklar yaratmakta ve körüklemektedir.

Kültürel alanda : Tam bir yozluk ve kaos hüküm sürmektedir.

Ekonomik alanda : Pazar sorununu halletmek için geliştirilen yeni sömürgeci yöntemlerle çözüm bulmaya çalışmaktadır. Kapitalist ekonomi için yaygın bir hastalık olan işsizlik ve enflasyonla baş edememektedir.

Askeri alanda : Kamplaşmayı sürdürmekte, sürekli geliştirdiği silahlarla, bir yandan ekonomisini kurtarmaya çalışırken diğer yandan halkın devrimci mücadeleden alıkoymaya çalışmaktadır.

Emperyalizmin geliştirdiği bütün bu tedbirler onu, içine girmiş olduğu sürekli bunalımdan kurtarmaya yeterli değildir.

E : Sonuç olarak : Ekim Devriminin açtığı temel üzerinde gelişen sosyalist inşa, ulusal kurtuluş hareketi ve işçi sınıfı hareketi, günümüzde devrim için son derece olumlu uluslararası şartlar yaratmıştır. Bu şartlar altında ne kadar küçük ve zayıf olursa olsun, eğer sübjektif şartlar yaratılmışsa proleterya hegemonyası altında başta sömürge ülkeler olmak üzere her ülkede devrim yapma imkanı vardır.

BÖLÜM II : KÜRDİSTAN TOPLUMU

KÜRDİSTAN TARİHİ

Ülkemiz Kürdistan, insanlık tarihinde ilk defa yerleşik hayata geçişle birlikte, tarımın yapıldığı, evcil hayvanların beslendiği, yeryüzünün en verimli toprak parçalarından birini teşkil etmektedir. Bu yüzden, çok eskiden beri çeşitli kavimlerin yaşantısına ve kavimlerden arta kalan bir kültürel birikime tanık olmuş, uzun süre uygarlığın beşiği rolünü oynamıştır. Zengin maden kaynaklarına, uygarlıklar arası geçiş yollarına sahiptir. Bu elverişli durum kendi ziddını da beraberinde getirmiş olup, ülkemizin tarihin eski çağlardan beri sürekli bir boğuşma ve istila alanı haline gelmesine yol açmıştır. Bu süreç boyunca bir çok kavim ya yok olmuş, ya da sık sık istila altında yaşamak zorunda kalmıştır.

Ülkemiz üzerinde halkımızın yerleşme çabaları, ataları olan Med'lerin MÖ.1000 yıllarında tarih sahnesinde belirmesi ile başlar. Hint-Avrupa grubunun Aryen kolundan olan Med'ler bu ülkeye yayılmak için komşuları Pers'ler ve Asur'larla yüzyıllarca süren bir mücadeleye girişmişlerdir.

Önce Pers'leri ve sonrada Asur'ları yenen Med'ler, MÖ.VII.yy'da zamanlarının en büyük imparatorluğunu kurmuşlardır. İmparatorluğun sınırları bugünkü Kürdistan sınırlarını kapsamaktadır.

Bu uzun mücadele yılları bir yandan onlarda ayrı bir milli bilinç uyandırırken, öte yandan özgürlüklerine düşkün bir karakter edinmelerine yol açmıştır. Kendilerinden önce yaşayan kavimlerin kültürlerine kendi kültürlerini katıp hakim kılan Med'ler, ulusal değerlerimizin oluşmasında başlangıç rolü oynamışlardır. Despotik, kölecî imparatorluğun bir taslağını oluşturan bu devletin, M.Ö.550 yıllarında Persler tarafından yıkılmasıyla tarihte halkımız üzerinde sürekli tahakküm ve istila dönemi de açılmış oldu. M.Ö.VI.yy'dan M.S.VII.yy ortalarına, Arap-İslam ordularının işgaline kadar halkımız çeşitli kölecî imparatorlukların istilası altında kaldı. Sırasıyla Pers'ler, Yunan-Makedonyalılar, Ermeniler, Romalılar, Bizanslılar ve Sasaniler kurdukları imparatorluklarla Kürdistan'ı ya kendi aralarında boğuşma alanı seçmişler, ya da bu boğuşmadan hakim çıkan halkımızı kendi hakimiyeti altına almıştır. Her iki durumda çok kanlı sonuçlara yol açtığından, halkımız varlığını sürdürebilmek için sürekli dağlık alanlarda yaşamak zorunda kalmıştır. Bu şartlar ise parçalanmış aşiret toplulukları ve içe kapanık halde kalmamıza yol açmıştır.

Feodal dönemde de halkımız üzerindeki istila ve tahakküm, şiddetini bir kat daha artırarak aralıksız devam etmiştir. VII.yy ortalarında başlayan Arap-İslam istilaları çok kanlı geçmiş,

günümüze kadar milli bilincin gelişmesini köstekleyen İslam ideolojisi, kulluk düşüncesi ile halkı öz yaşam değerlerine karşı yabancılaştırarak feodal ve yabancı boyunduruk altında kalmasına hizmet etmiştir.

X.yy'a kadar baskısını sürdüren Arap egemenliği, bu yüzyıldan itibaren zayıflamaya başlamıştır. O tarihlerde başka güçlü bir istilacı gücün olmayışı halkımızın milli benliğini geliştirmesine elverişli bir ortam yaratmıştır. Başta Mervani Kürt devleti olmak üzere, bu dönemde kurulan feodal Kürt devletleri bu ortamın ürünleridir. Bugün ülkemizde son derece güçlü olan işbirlikçi-feodal ve şeyhler, gayri milli niteliklerini bu dönemde kazanmaya başlamışlardır.

XI.yy'da Kürdistan üzerinde, yeni bir istilacı güç belirdi. Bu güç barbarlığın yukarı aşamasında bulunan ve İslamı kabullenmesiyle fetihçi bir karakter kazanan Türk Oğuz boylarıdır. Türkler, kısa zamanda kendilerini feodal toplumun egemenleri olarak yeniden örgütlediler. İşgal ettikleri ülkelerde yaşayan halkların kültürleri daha gelişmiş olduğundan büyük bir kısmı asimile oldular.

Kısaca niteliklerini belirlediğimiz Türk feodallerinin (Atabey, Hakan, Sultan) Kürdistan üzerindeki yönetimi XI.yy'dan XX.yy başlarına kadar, bazen katliamlara varacak kadar şiddetli, bazen de hafif olmuştur. Büyük Selçuklu İmparatorluğu, onun parçalanmasıyla Atabeyler, Akkoyunlar, Karakoyunlar, Artukoğulları, Anadolu Selçukluları, bütün bu Türk feodal beyleri, dönemlerinde tam hakim olmamakla birlikte Kürdistan üzerinde yönetimlerini sürdürmüşlerdir. Bunları ard arda Moğolların ve Timur'un bir kasırga gibi gelip geçen istila dönemleri izledi. Kürdistan'ın büyük bir parçası Osmanlı egemenliği altına girmeden önce İran Sefavi yönetimi altındaydı.

Bütün bu feodal yönetimler zorba ve talancı nitelikte olup, halkımızın şiddetli direnişi ile karşılaşılardı. Halk, bunların yönetimine hiçbir zaman tam olarak boyun eğmediği gibi, fırsat düşer düşmez isyan bayrağını kaldırmıştır. Kürdistan'ın engin dağları bu dönemlerde de varlığımızın ve özgürlüğümüzün korunmasında bir kale olmuştur. Kürdistan'ın bugünkü parçalanmışlığında büyük rolü olan Osmanlı Türk feodal yönetiminin Kürdistan'da ki gelişmesi XI.yy'da başlar. Bu yönetimin gelişmesinde, işbirlikçi Kürt feodal beylerinin temsilcisi İdris-i Bittisi'nin çabaları büyüktür. Osmanlı Türk Sultanlarının Kürdistan'daki gönüllü ve gözde ajanı durumundaki Şeyh İdris-i Bittisi'ninde çabasıyla Kürdistan halkının iki büyük mezhep halinde parçalanması bu dönemde hızlandırılmıştır. Osmanlı Sultanları ile İran Şahları siyasi amaçları doğrultusunda bu bölünmeden yararlanmışlardır. Kürdistan'ı hem kendi aralarında bir savaş alanı olarak kullanmışlar, hem de bu savaşlarda aynı halkı bir birine kırdırarak daha kolay yönetim altında kalmasını sağlamışlardır. Günümüzde bile, Türk sömürgecileri bu bölünmeden yararlanabilmektedir.

Başlangıçta Osmanlı Türk egemenliği pek güçlü değildi. Bu dönemde Kürt feodal beyleri, son derece geniş bir otonomiye sahiptiler. Sultanlara bağlılıkları, asker göndermek ve hediye yollamak biçimindeydi. Ama XVIII. yy'dan itibaren, Batı Avrupa'da yeni bir üretim biçimi olarak hakim olan kapitalizm karşısında yenilgilere uğrayıp fetih gelirinin kapısı kapanınca Osmanlılar baskı ve sömürü taleplerini artırdılar. XIX. yy'da dozunu daha da artıran bu baskı ve talan karşısında Kürdistan'da boydan boya isyanlar patlak verdi. İsyanların kanlı bir şekilde bastırılması, Osmanlı yönetiminin daha da güçlenmesine yol açtı.

Birinci dünya paylaşım savaşında Osmanlı imparatorluğu yenilince, Kürdistan üzerindeki dış baskılar azaldı. Henüz emperyalist ülkelerin tam işgalinin de gerçekleşmediği bu yıllar bağımsızlık için, dış şartların son derece elverişli olduğu yıllardır. Ama bir yandan iç şartların yetersizliği (aşiretçi-feodal yapı, modern sınıfların olmayışı, örgütsüzlük) diğer yandan yeniden örgütlenen Türk hakim sınıflarının baskısı, bu elverişli şartlardan yararlanmayı olanaksız kıldı.

Kürdistan üzerinde yüzyıllarca süren yabancı feodal egemenlik, Kürt toplumunun kendi iç dinamikleriyle evrimleşme sürecini zorlaştırmıştır. Yabancı feodalizmin etkisi ile aşiret yapısında beliren feodalleşme, işbirlikçi nitelikte oldu. Oluşan Kürt feodal tabakaları, yerli bir yönetimden ziyade yabancı güçlere bağlı yaşamayı çıkarlarına daha uygun bulmuşlardır. İçte birbirlerine üstünlük sağlamak için giriştikleri mücadele, toplumu içinden çıkılmaz bir noktaya getirmiştir.

KAPİTALİST SÖMÜRGEÇİLİK DÖNEMİ

Kapitalist uygarlık aşamasında, ülkemiz üzerindeki baskı ve sömürü, köleci ve feodal dönemlerin istila ve talanlarını aratmayacak ölçülere vardı. Kapitalist sömürgeci güçler, ülkemizin adını ve halkımızın varlığını tarihten silmek için, ellerindeki üstün imha araçlarını, en incisinden en kaba yöntemlere varana dek, kullanmaktan çekinmediler.

1. Emperyalist paylaşım savaşının yol açtığı gelişmelerin, ülkemiz üzerindeki etkisi çok büyük oldu. Daha önce, Osmanlı sultanları ile İran Şahları arasında iki parçaya bölünen ülkemiz; bu sefer, Türk sömürgecileri ile Fransız ve İngiliz emperyalistleri arasında varılan antlaşmalar sonucu, dörde bölündü.

Kapitalist aşamada Kürdistan'ı sömürgeleştiren güçlerin başında Türkler gelir. Savaş sonrasında Osmanlı İmparatorluğunun kalıntıları üzerinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlılar zamanından beri işgal altında olan Kürdistan'ı yeniden hakimiyeti altına alması zor olmadı. Ayrıca, Kapitalist sosyo-ekonomik temeller üzerinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin bu hakimiyetinin, feodal dönemdeki Türk yönetimlerine nazaran, askeri, politik, ekonomik ve kültürel alanlardaki etkileri çok daha yıkıcı olmuştur. Hukuki olarak Kürdistan'ın büyük bir bölümünün Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları içine alınması 1921' de Fransızlarla yapılan Ankara antlaşması ve İngilizlerin başrol oynadığı 1923 Lozan antlaşması ile mümkün oldu. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında Kürdistan üzerindeki Türk yönetimi çok zayıftı. Kürt feodal ve aşiret reislerinin denetim (iç otonomi) daha güçlü idi.

Hatta I.BMM'nde "iki halkın hükümeti, iki halkın meclisi" gibi laflara çok rastlanır. Ama Cumhuriyet merkezi otoritesini güçlendirdiği zaman doğal olarak, feodal ve aşiret reislerinin sınıfsal çıkarlarını korumaya yönelik mahalli otoriteleriyle çatıştı. "Misak-ı Milli" sınırları içinde tek bir Türk ulusu yaratmayı kendine temel gaye edinen Cumhuriyet hükümetleri, bu mahalli otoritelerle olan çatışmadan çok iyi yararlandılar. Sömürgeci uygulamalar için gereken askeri işgal temelini gerçekleştirmede bu hükümetlerin stratejileri şu olmuştur :

Bütünü birden işgal etmek, o zamanki güçlerine göre çok zor olduğundan, Kürdistan parça parça işgal edilmeliydi.

Bunun için klasik bir usul olan mezhep ayrılıklarından yararlanmalı, yani aynı halk birbirine verdirmeliydi.

Ülke içi ve ülke dışı muhalefeti önlemek için "vahşi Kürtler, yobazlar ayaklanıyor" biçiminde ajitasyon yapılmalıydı.

Bu stratejinin uygulanması için en elverişli an kollanmalı, yani vakitsiz, ilerici önderlikten yoksun her zaman bölünüp parçalanması kolay olan feodal önderlikli kitlelerin ayaklanması beklenmeliydi.

Sonuç olarak; ayaklanmalar bahanesi ile halk katliamdan geçirilmeli, mahalli otoriteler ezilmeli, ülke baştan sona en ücra köşesine kadar merkezi işgal altına alınmalı ve yaratılan dehşetten bir daha kimse baş kaldırmamalıydı.

Hükümetler tarafından bu strateji 1925-1938 yılları arasında harfiyen uygulandı ve ülkemiz tam bir askeri denetim altına alındı. Bu temel üzerinde sömürgeciliğin siyasi, kültürel ve ekonomik alanlarda geliştirilmesi kolay oldu.

İkinci emperyalist savaştan sonra sömürgecilikten kurtuluş için son derece elverişli uluslar arası şartlar bulunmasına rağmen, Türkiye'nin savaşa girmeyişi, ülkemizdeki sıkı askeri denetim geri sosyal yapının olduğu gibi korunması yüzünden pek bir ilerleme kaydedilmedi.

1950'de işbirlikçi Türk burjuvazisi dışta ABD'nin, içte de bir kısım Kürt toprak ağalarının desteği ile iktidara gelince, Türkiye'nin ekonomik yapısında belli bir gelişme oldu. Tarımda kapitalleşme ve montaj sanayinin kurulmaya başlaması, Türkiye'nin Kürdistan üzerindeki tecrit çemberinin kırılması için bir ekonomik dürtü oldu. Bu dönemde, emperyalizmin içine girmiş olduğu bunalım kapalı ekonomik birimlerin parçalanmasını ve pazarları derinliğine geliştirilmesini zorunlu kılıyordu. Kısaca Türk kapitalizminin pazar sorunu ve Kürdistan'daki toprak ağalarının kapitalleşme eğilimlerinin üst üste çıkması, 1960'lardan itibaren Kürdistan'da sömürgeci kapitalizmin gelişmesine yol açtı. Ülke kaynaklarının talan edilircesine sömürülmesi ve feodalizmin en gerici tarzda belli bir yere kadar çözülmesi ile oluşan bu tip kapitalizmin etkisi çok yıkıcı oldu. Tanma, maki-nalaşmanın girmesiyle topraktan koparı ve Türkiye sanayileşmesinin ayak takımı işlerinde kullanılan işsizler ordusunun sayısı milyonlara vardı. Bu olumsuz gelişmelere karşı doğacak tepkileri önlemek için de, özellikle Kürdistan öğrenci gençliği üzerinde yoz bir kültür politikası ve yoğun bir asimilasyon uygulandı.

Kürdistan'ın diğer parçalarının sömürgeleştirilmesi, belli bir gecikmeyle Türkiye örneğini izlemektedir.

Güney Kürdistan'ın batıdaki küçük bir kısmı belli bir dönem Fransız mandası altında kaldı. Fransızların çekilmesi ile bu parça Arapların egemenliği altına girdi. Bu günkü Suriye burjuvazisi Kürtleri -özellikle yoksul kesimi- vatandaş olarak görmemek, onlara yabancı azınlık muamelesi yapmak gibi açık baskı yöntemleri uygulamaktadır. Kürdistan'ın en verimli köylerine Arapları

yerleştirmekte, Kürtleri daha güneye yollayıp eritmeye çalışmaktadır. Kürt toplumu hala katı feodal ve aşiret geleneklerine bağlı yaşamaktadır.

Güney Kürdistan'ın büyük kısmı, 1931'e kadar İngiliz mandası altında yaşadı. Daha sonraları İngilizler, kendilerine bağlı bir Irak Arap devleti oluşturdular. 1918'den beri çok güçlü olan Kürt direnmesini kırmak için sürekli Araplarla beraber hareket ettiler. 1958'den beri iktidarı eline geçiren Arap burjuvazisi, Türkiye'deki Mustafa Kemal döneminin bir benzerini yaşamaktadır. 1925-1938'de Kemalistlerin Kürdistan üzerindeki askeri işgal eyleminin aynısını Güney Kürdistan üzerinde gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Yarı-feodal, yarı-burjuva "KDP'nin önderlik ettiği direnme ancak ve kısmen 1974'te bastırılabilirdi. Bugün Güney Kürdistan'da sömürgeciliğin askeri işgal döneminden sonraki biçimleri geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Doğu Kürdistan üzerindeki Şahların egemenliği yüzyıllarca öncesine varmaktadır. Şahlar genellikle Fars milliyetinden olmalarına rağmen kendilerini hem Kürt'lerin hem de Fars'ların ortak imparatorları olarak kabul ettirmeye çalışmaktadır. Bunu da her iki halkın Aryan asıllı olmalarına bağlamaktadır. Özünde ise imparatorluk içinde Fars'lar hakim milliyet olup, diğer halklar ezilen milliyet durumundadırlar.

XX.yy başında, İran İmparatorluğu, İngiliz emperyalizminin yarı-sömürgesi durumundaydı. Savaşın sonra Rıza Pehlevi'nin başa geçmesi ile biraz güçlenmeye başladı. 1920'lerden itibaren tepeden inme bazı burjuva reformlara girildi. II. Emperyalist savaşta Sovyetler Birliği Kızıl Ordusu kuzeyi, İngiliz askerleri ise güneyi işgal etti. Bu elverişli şartlardan yararlanan Azeriler ve Kürtler, Kızıl Ordunun desteği ile birer Cumhuriyet ilan ettiler. Ama Kızıl Ordunun çekilmesi ile birlikte Şah kuvvetleri her iki Cumhuriyeti yıkıp yeniden İran'a kattı.

Başta Şah olmak üzere feodaller, bizzat kapitalistleşerek kabuk değiştirmeye çalışmaktadırlar. Bugün İran feodalizm, komprador ve işbirlikçi kapitalizmin hakim olduğu, ABD'ne bağlı bir yeni-sömürge durumundadır. Ortadoğu da emperyalizmin jandarmalığını oynayan Şah, içeride ülkeyi koyu bir faşizmle yönetmektedir. İran'ın içinde bulunduğu bu durum, Kürdistan'da feodalizmin gücünü olduğu gibi korumasına yol açmıştır. Bölgede petrolün bulunmasından sonra gelişen kapitalizmin feodal yapının çözülmesinde pek fazla etkisi olmamıştır. Emperyalizme bağlı işbirlikçi kapitalizm İran'da geliştikçe, Kürdistan'da da buna paralel olarak sömürgeci kapitalizmin gelişmesi kaçınılmaz olacaktır.

KÜRDİSTAN'DAKİ DURUMUN GENEL ÖZELLİKLERİ

A : Kürdistan, emperyalist zincirin Ortadoğu daki en zayıf halkasını oluşturmaktadır.

B : Kürdistan emperyalizme bağlı (Türkiye, İran, Irak, Suriye) ayrı ayrı sömürgeleştirdikleri klasik sömürge bir ülkedir. Emperyalizmin bu sömürgeci devletlere uyguladığı yeni sömürgecilik ile, bu devletlerin Kürdistan'da uyguladığı klasik sömürgecilik tam bir uyum halindedir.

C : Kürdistan'da süreklilik kazanan yabancı hakimiyet, bir yandan toplumun bağımsız gelişimini önleyip Ortaçağ geriliği içinde kalmasını sağlarken, diğer yandan sömürücü sınıflar içinde çok güçlü işbirlikçi bir yapının doğmasına yol açmıştır.

D : Kürdistan'da burjuva demokratik devrimin hiçbir koşulu yerine getirilmemiştir. Sömürgecilik ve sömürgeciliğin zorla ayakta tuttuğu yarı-feodal yapı bu devrimin önündeki iki önemli hedeftir.

ORTA-KUZEY-BATI KÜRDİSTAN'DAKİ DURUMUN ÖZELLİKLERİ

Kürdistan'daki ekonomik hayat, son yıllara kadar dışa kapalı tutuldu. Gerek Türk ekonomisinin emperyalizme bağlı çarpık yapısı, gerekse Türk sömürgeciliğinin Kürdistan'da Ulusal Kurtuluşa önderlik edecek modern sınıfların ortaya çıkışını engellemek için feodal yapıyı zorla ayakta tutma çabası bu durumun başlıca nedenleridir.

II. Dünya savaşından sonra, Sosyalist kampın ortaya çıkışı ve Ulusal Kurtuluş Hareketlerinin artan gücü karşısında, pazarlarının çoğunu kaybeden emperyalizm bu sıkışık durumdan kurtulmak için eski sömürgelerinde montaj sanayi ve tarım kapitalizminin gelişmesine dayanan yeni tip sömürgeciliğe geçti. Bu yeni tip sömürgeciliğin ilk uygulandığı ülkelerden biri de Türkiye oldu. ABD emperyalizminin Truman Doktrini'nin ve Marshall yardımı çerçevesi içinde kalan Türkiye'de, 1950'den itibaren hızlı bir kapitalist gelişme oldu. İşte bu iki olgu emperyalizmin dünya çapında eski sömürgelerde kapitalizmi geliştirme stratejisi ve buna bağlı olarak Türkiye'nin hızla kapitalistleşmesi, 1960'lara kadar kapalı bir ekonominin hakim olduğu Kürdistan'da yabancı kapitalizmin gelişmesini zorunlu hale getirdi.

Emperyalizmin yeni-sömürgeci kapitalizmi ile Türkiye'nin klasik sömürgeci kapitalizminin el ele vererek Kürdistan'da oluşturdukları kapitalizmin niteliklerini şöyle sıralayabiliriz.

A : Kürdistan toplumunun içten evrimi ile gelişen bir milli kapitalizm olmayıp, sömürgeciliğin hizmetinde olan yabancı karakterli bir kapitalizmdir. Kapitalist işletmelerin mülkiyeti çoğunlukla Türk devletine aittir.

B : Yabancı kapitalizm, Kürdistan'daki feodal toplum yapısını tamamen tasfiye etme yeteneğinde olmayıp, ancak yarı-feodal aşamaya kadar çözebilir.

C : Yabancı kapitalizm amacı, Kürdistan'da üretim güçlerini geliştirmek olmayıp, yer altı ve yerüstü kaynaklarıyla, insan emeği üzerinde talana dayanan bir sömürü rejimi kurmaktır.

D : Kürdistan tarihinde yabancı kapitalizmin hakim olduğu dönem ekonominin her türlü bağımsız gelişme niteliğini yitirdiği içneden ipliğe dışarıya bağımlı kıldığı bir dönemdir.

SOSYAL YAPI

Sömürgeci kapitalizm ile sıkı bir işbirliği içindeki feodal toprak ağaları, kapitalist sömürünün avantajlarını görüp sınıf değiştirmektedirler. Bu tip sınıflaşma olayı daha ziyade komprador ve işbirlikçi burjuvalaşmaya yönelik olup yoğun bir ulusal inkarcılığı içermektedir. Orta tabakaların sayısında bir artış olmakla birlikte henüz bunlar milli bir karakter kazanmış değiller. Doğal olarak toprak mülkiyetinin dağılımı değişmiş değildir. Eskinin feodal ağaları şimdinin kapitalist toprak ağaları olmuştur.

Köylülüğün bu süreç içinde durumu daha kötüye gitmektedir. Sömürgeci yöneticiler, toprak ağaları ve tefecilerin baskısı ve sömürsü köylülüğü dayanılmaz yaşam şartları içinde tutmaktadır. Toprağa traktörün girmesi ve toprağın belli ellerde yoğunlaşması, büyük bir işsizliğe yol açmaktadır. Sömürgecilerin ülkede üretim güçlerinin gelişmesini bilinçli olarak önlemeleri, ortaya çıkan bu serbest iş gücünü dışarda (ırgatçılık, hamallık, kapıcılık, işportacılık) gibi köleleştirici işlerde çalışmak zorunda bırakmaktadır. Bu durumlarda bile herkes iş bulamamakta, çoğu vaktini kahverlerde ve üretime yönelik olmayan gereksiz işlerde harcamaktadırlar.

Toplumdan kopuk biraydın tabaka yetiştirilmektedir. Türk dili ve kültürü ortamı içinde yetişen bu aydınlar, çoğunlukla ulusal-inkarcı olmakta, kendilerini Kürt olmaktan çok Türk saymaktadırlar. Sömürgecilerin kapisında buldukları ufak bir kırıntıya karşılık, en yüce ulusal değerlerine rahatlıkla ihanet edebilmektedirler.

Ülkemizde sosyal hayata ilişkin kurumsallaşmalar oldukça çarpık ve zayıftır. Özellikle sağlık kurumları, ancak sömürge toplumlarda varolabilen ilkel ve yetersizliktedir. Hastahane, personel ve araç gereç yönünden son derece yetersiz olan sağlık hizmetleri, birkaç merkezde toplanmış göstermelik kurumlarda yürütülmektedir. Buna karşılık, insanlığın en temel sorunlarından olan bu sorunlar üzerinde de ülkemizde pratisyen doktorların dahi açabildiği özel muayenehaneler ve eczanelerle korkunç boyutlara varan bir sömürü gerçekleştirilmektedir. Bu bakımdan, salgın hastalıklar ve beslenme bozukluklarının yol açtığı çocuk ölümlerine karşı ciddi önlemler alınmamakta, ölüm olayları büyük boyutlara varmaktadır.

Sömürgecilerin, ülkemizde meydana gelen ve halkımız için büyük can ve mal kaybına neden olan doğal afetler karşısında takındığı tavır, diğer sorunlar karşısındaki tavrından farklı değildir. Teknik üstünlüklerin doğal afetleri insanlık için hayati tehlike olmaktan çıkardığı çağımızda, Türk burjuvazisi ve işbirlikçilerinin, afetler karşısında tedbirler geliştirmek şöyle dursun, dünya halklarının bu afetlerle yıkıma uğramış halkımıza sağladıkları sınırlı yardımları bile nasıl yağmaladıkları bilinmemektedir.

Tarih boyunca toplumun yabancı egemenlik altında kalmış olması, iç evrimini büyük oranda aksatmıştır. İç evrimin zayıf olması, toplumun siyasi ve kültürel yönden çok geri kalmasına yol açmıştır. Bu durum, halkta ulusal değerlere bağlılıktan ziyade kabile ve aşiret değerlerine karşı aşırı bağlılığa yol açarken, hakim sınıflarda ulusal değerlere ihanet ve yabancı değerlere tam bir bağlılık biçiminde somutlaşmaktadır.

Yüzyıllardan beri kendi egemenlikleri altında oluşan bu geri toplumsal yapıyı çok iyi kavrayan Türk sömürgecileri, bugün de bu yapıdan yararlanmakta, kitlelerin kendilerine yönelik büyük kinini aşiret ve mezhep kavgaları ile ters kanallara akıtıp, ulusal birliği ve devrimci mücadeleyi kösteklemeye çalışmaktadırlar.

SİYASAL YAPI

Sömürgeciliğin çıkarları doğrultusunda oluşturulan ekonomik ve sosyal yapının kendilerinden beklenen işlevleri yerine getirebilmeleri için son derece karmaşık bir siyasi ve askeri kurumlar ağı geliştirilmiştir. Kürdistan'da hakim ulustan kaynaklanan bu kurumlar ve bunların yöneticileri, bir yandan Kürtleri Türk ulusal yapısı içinde eritmeye çalışırken, diğer yandan bu eritme görevini halk yığınlarını en zor ekonomik koşullarda yaşatarak yerine getirmeyi bir yöntem olarak seçmişlerdir. Sömürge yöneticileri, bu yöntemi uygularken, feodal üst yapı kurumlarından ve bu kurumların temsilcilerinden en iyi bir şekilde yararlanmayı ihmal etmemektedirler.

Siyasi alanda geliştirilen sömürgeci kurumlar ve uygulanan yöntemleri şöyle sıralayabiliriz :

A : Kürdistan'ın bütün stratejik noktaları Türk ordusu tarafından işgal edilmiştir. Özellikle nüfusun yoğunlaştığı kentlerin hepsinde çok sayıda askeri birlik vardır. Her gün kitlelerin gözü önünde askeri gövde gösterileriyle bir pasifikasyon ortamı yaratılmaktadır. Bununla da halktan uyanabilecek kurtuluşçu düşünceler daha başından sindirilmeye çalışılmaktadır.

B : Kırdanda jandarma teşkilatı, yarattığı terörle köylüyü iliklerine kadar duyacağı bir korku ortamı içinde yaşatmaktadır. Köyler arasında çıkan anlaşmazlıklarda güçlü olanlar korunurken, her iki taraftan rüşvet almak adet haline gelmiştir.

C : Uğrunda hiçbir mücadele verilmediği halde, Kürdistan'da genel oy ilkesi geçerlidir. Ulusal baskının ve Orta Çağ'dan kalma toplum yapısının çok güçlü olduğu bir ortamda, bu ilke ancak feodal, şeyh ve aşiret (üç özellik çoğunlukla aynı kişilerde birleşmiştir) reislerinin en güçlü olanlarının

TBMM'ne girmesine yol açmaktadır. Parlamentoda kraldan çok kralcı bir tavırla "ulusal birlik ve bütünlüğün" savunucuları kesilen bu kişiler, sömürgecilerin en gözde ajanları durumundadırlar. Bir yandan varlıklarıyla sömürgeciliği meşrulaştırıp gizlemeye çalışırken, diğer yandan halkı kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda sahte seçim umuduyla uyutup birbirlerine kırdırarak gerçek kurtuluş yoluna gitmekten alıkoymaktadırlar. İhanetlerinden gözleri o kadar körelmiştir ki, sömürgeci ulus karşısında tek tek hareket ederek kendilerine ülkenin talanından pay istemeyecek kadar uşaktırlar.

D : MİT, başlı başına bir devlet gibidir. Ulusal ve sosyal yapının geriliğinden yararlanarak ağa, şeyh ve aşiret reislerinden bir örgüt oluşturmuştur. Türk sömürgeciliğinin Kürdistan'daki en amansız örgütü olan MİT, bu yapısı ile toplum üzerinde her türlü yıkıcı faaliyeti (mezhep, aşiret ve kan davalarından doğan çatışmaları) körüklemekte, halkın birliği önünde en büyük engel olarak durmaktadır. Ayrıca devrimci mücadeleye karşı oluşturduğu kontrgerilla gibi örgütlerle ulusal kurtuluşçu eğilimlere amansız bir takip uygulamakta ve komplolar düzenlemektedir.

E : Diğer sömürgeci kurumların, başta burjuva partileri, polis teşkilatı, mahkemeler, eğitim kurumları olmak üzere hepsinin görevi, asimile etmek, korku yaratmak, rüşvet almak, uşaklığı geliştirmek olup, esas amaç olarak da sömürgeciliğe örgütlü ve sürekli bir yapı kazandırmaktır.

KÜRDİSTAN DEVRİMİ

KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN ÖZELLİKLERİ

Bundan önceki kısımda kısaca belirlediğimiz Kürdistan toplumunun doğası, Kürdistan devriminin karakterini ortaya koymaktadır. Bu devrim, yeni türden bir burjuva demokratik devrim olup, özellikleri şunlardır :

A : Devrimin iki yanı vardır; milli ve demokratik yanı. Milli yanı, sömürgeciliğin siyasi, askeri, ekonomik, kültürel alandaki hakimiyetini hedef alır. Devrim, daha ilk aşamada bu yanı ön plana almak zorundadır. Milli çelişki baş çelişki durumunda olup diğer toplumsal çelişkilerin çözülmesinde tayin edicidir. Milli çelişki çözülmedikçe, hiçbir toplumsal çelişki yalnız başına çözüme imkânına sahip değildir. Bizim gibi ülkelerde devrim uğruna atılan ilk adımlar, millî bir karakter taşımak zorundadır.

Devrimin ikinci yanı, demokratik yanıdır. Demokratik devrim, toplumdaki ortaçağdan kalma çelişkileri temizlemeyi hedef alır. Bunlar feodal ve komprador sömürüsü, aşiretçilik, mezhepçilik, kadının kölecî bağımlılığı gibi çelişkilerdir. Bu çelişkiler çözüldükçe toplum demokratik bir görünüm kazanır.

Devrimin bu iki yanı arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Bu iki yan adeta içiçe geçmiştir. Demokratik devrim hakim yan olan millî devrime bağılı olarak gelişir. Millî devrimin gelişmesi de, toplumdaki demokrasinin gelişmesine yakından bağılıdır.

B : Kürdistan devriminin diğeri bir yanıda önderlik sorununa ilişkindir. Gerek tarihte süreklilik kazanan yabancı hakimiyet ve hakimiyetin yerli hakim sınıflarda geliştirdiği sıkı işbirlikçilik, gerekse günümüzde emperyalizmin ve sömürgeciliğin genelde ortaya çıkmasını zorlaştırdığı millî burjuvazinin bir sınıf olarak Kürdistan'da belirmemesi (tek tek unsurların belirmesi bu unsurları ortadan kaldırmaz) toprak ağalarının ve kompradorların bir sınıf olarak millî ihaneti çoktan seçmesi, şehir küçük-burjuvazisinin zayıf niteliği, devrimin temel gücünün işçi ve köylü ittifakından oluşacağını açıkça ortaya koymaktadır. Böyle bir ittifakı, sınıf niteliği gereği küçük-burjuva milliyetçiliği geliştirme yeteneğinde değildir. Ancak proleter yanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliği böyle bir ittifakı gerçekleştirebilir.

İster işçi-köylü ittifakını sağlamak, ister bu ittifaka önderlik etmek olsun, burjuva, milliyetçi, ulusal inkarcı ve revizyonist akımlarla sıkı bir mücadeleyi gerektirir.

C : Bu devrimin üçüncü bir özelliği, halkın geniş güçlerinin seferber edildiği, uzun vadeli bir mücadeleyle başanya ulaşacağıdır. Halkın geniş güçlerinin seferber edilmesi ve uzun vadeli mücadele stratejisi keyfi seçilmiş bir şey değildir. Sömürgecilerin son derece güçlü olan baskısına karşı, ancak böyle bir mücadele anlayışı ile karşı çıkılabilir. Mücadele yöntemleri daha çok şiddete dayalı olmak zorundadır. Bu somut şartlar elverince başka tip mücadele yöntemleri kullanılmaya-acağı anlamına gelmez.

KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN GÖREVLERİ

Yukarıda özelliklerini belirlediğimiz devrim, en yüce amacımız olan sınıfsız toplumu kurmak ve toplumun ilk evresi olan sosyalizme varmak için zorunlu bir aşama olup, esas olarak aşağıdaki şu görevleri gerçekleştirecektir :

A : Türk sömürgeciliğinin ve gerisindeki emperyalizmin Kürdistan üzerindeki her türlü hakimiyetine son vermek. Bunun için:

1 : İşçi, köylü, aydın ve diğer sınıf ve tabakalardan gelen yurtseverlerden oluşan geniş bir ulusal birleşik cephe kurmak.

2 : İşçi, köylü, esnaf, gençlik ve kadın birliklerini kurmak yoluyla halkın topyekün örgütlenmesini sağlamak.

3 : Sömürgecilğe karşı temel mücadele biçimi olan halk savaşını yürütmek, bunun için temel gücünü köylülüğün oluşturduğu bir halk ordusu inşa etmek.

4 : Sömürgeci burjuva partililiğinin mezhep ve aşiretçiliği körüklediği, ağaların kendi sınıf hakimiyetini pekiştirmek için yararılandığı, halk arasındaki çatışmalara son vermek. Bölgecililiği ve dar burjuva milliyetçiliği anlayışları tasfiye etmek.

5 : Türkiye cumhuriyetinin sömürgeci boyunduruğunu parçalamayı hedeflemeyen, "bölgesel özerklik", "otonomi" vs. gibi, özünde sömürgecilikle uzlaşmayı getiren teslimiyetçi anlayışları teşhir etmek, bunlara karşı kararlı bir mücadele vermek.

6 : Savaş içinde sömürgecilerle işbirliği yapan ağaların topraklarını müsadere ederek, topraksız köylüye dağıtmak.

7 : Sömürgeciliğin halk üzerindeki her türlü tahribatına karşı mücadele etmek için ekonomik, kültürel, eğitim ve sağlık hizmetlerini bizzat üstlenmek.

B : Demokratik halk diktatörlüğünü uygulamanın ilk aracı olarak bir işçi-köylü hükümeti kurmak. Bu hükümet aşağıdaki hususları uygulayacaktır.

1 : Sömürgecilerin işlettiği bütün yeraltı ve yerüstü kaynaklarına el koyacak; fabrika, çiftlik ve diğer bütün işletmeleri devralacaktır. Bütün bunların mülkiyeti kamunu olacaktır.

2 : Sömürgeciliğin mali ve kredi sistemi dağıtılacak yerine bağımsız bir mali ve kredi sistemi getirilecektir.

3 : Ülke üzerinde tam bir hükümrana sahip olup hiçbir ülkeye askeri üs ve imtiyaz tanınmayacaktır.

4 : Yurtsever unsurlar dışında bütün toprak ağalarının topraklarına el konacak, mülkiyeti kamunun olmak üzere topraksız ve az topraklı köylülere dağıtılacaktır. Yurtsever unsurların elinde geçinmelerini sağlayabilecek kadar toprak bırakılarak, gerisi anlaşmalar yoluyla kamu mülkiyetine devredilecektir.

5 : Yoksul köylülerin tefeciye ve bankalara olan borçları iptal edilecektir.

6 : Başta işçiler ve köylüler olmak üzere diğer yurtsever sınıf ve tabakalara demokrasi sağlanacak, işbirlikçi toprak ağalarına ve komprador burjuvaziye karşı diktatörlük uygulanacaktır. Emekçi halkın ekonomik, siyasi ve kültürel alanlarda örgütlenmesinin önündeki engeller kaldırılacak; bu alanlarda örgütlenmesi için yeni statü geliştirilecektir.

7 : İşçilere yeni iş alanları yaratılacak, işçilerin bedenen ve fikren gelişmesine önem verilecek, 8 saatlik iş gününün uygulanmasına çalışılacaktır.

8 : Sömürgeciliğin adli sistemi dağıtılacak, yerine demokratik bir adli sistem kurulacaktır.

9 : Kadın üzerindeki her türlü feodal baskı kaldırılacak, tüm toplumsal ve siyasi alanlarda kadın erkek eşitliği sağlanacaktır.

10 : Azınlık, milliyet ve dinsel gruplar üzerindeki her türlü baskıya son verilecektir.

C : Bağımsız bir ekonomik yapı inşa etmek. Bunun için :

1 : Ekonomi, merkezi bir planlama ile yönlendirilecektir.

2 : Kamu mülkiyetinde ağır sanayinin geliştirilmesine öncelik tanınacaktır.

3 : Yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynaklarının işletilmesi, ulaşım, ticaret, bankacılık, kitle haberleşme araçları vb.kamu mülkiyetinde olacaktır.

4 : Toprak reformu yapılacak, köylüler devletin yardım ve himayesi altında kooperatifleşmeye teşvik edilecektir.

5 : Toplumun gelişmesine yararlı olabilecek özel girişimcilik serbest olup, devletten yardım ve destek görecektir.

6 : Sömürgeci eğitim ve kültür kurumlarının yerine, ulusal eğitim ve kültür kurumları oluşturulacaktır. Kürtçe lehçelerinden birinin ulusal dil haline gelmesi teşvik edilecektir. Kürt dili, edebiyatı ve tarihi alanında yoğun bir araştırma ve örgütlendirme çabasına girilecektir. Bütün halka okur yazar olma imkanı tanınacaktır.

D : Kürdistan'ın birliğinden yana olmak. Bunun için:

1 : Her parçadaki devrim, esas olarak o parçada yaşayan halkın eseri olacaktır.

2 : Her parçada yaşayan halkı, sömürgeci devlet aygıtıyla "özerklik" veya "otonomi" adı altında bir takım reformlarla uzlaştırma çabalarına karşı mücadele edilecektir.

3 : Her parçada mücadele veren devrimci güçler arasında en sıkı destek ve dayanışmanın sağlanmasına çalışılacaktır.

4 : Birlik için esas, her parçadaki halkın öz iradesi olacaktır.

E : Komşu halklarla olan ilişkilerde, uluslararası sorunlarda, proleter enternasyonalizmini uygulamak. Bunun için :

1 : Komşu halkların devrimci güçleriyle olan ilişkilerde, ülke ayrımı temeli üzerinde, her devrimci hareketin kendi ülkesindeki devrimden sorumlu olacağı ilkesi hakim kılınarak; bu temel üzerinde, çeşitli düzeylerde ortak mücadelelere girilecektir.

2 : Komşu halklarla birlik, her halkın bağımsız ve özgür olmasından geçer. Bu temel ilke üzerinde gerçekleştirmeyen bütün zoraki birliklerin parçalanması için amansız bir mücadele verilecektir.

3 : Sosyalist ülkelerle dostluk, Ulusal Kurtuluş Hareketleriyle ittifak dünyanın her köşesindeki işçi sınıfı hareketi ve demokratik eğilimlerle dayanışma içinde olunacak ve dünya barışını korumak için mücadele edilecektir.

PARTİ PROGRAMI

(PKK 5. KONGRESİ 24 OCAK 1995)

GİRİŞ

Partimiz; Asya, Afrika ve Latin Amerika'da zafere ulaşan ulusal kurtuluş hareketlerinin etkisiyle dünyada devrimci dalganın yüksek olduğu ABD ve Sovyet blokları arasındaki tıkanmanın gittikçe derinleşmeyi yaşadığı, Türkiye devrimci gençlik hareketinin radikal bir yükseliş gösterdiği, Kürdistan'da aşiretçi-feodal yapının parçalanması ve objektif koşulların gelişmesi temelinde yeni ideolojik-siyasi akımların ortaya çıktığı 1970'li yıllarda devrimci, sosyalist ve ulusal kurtuluşçu bir hareket olarak doğdu. Baştan günümüze kadar, ruhta, düşüncede ve pratikte tamamen Başkan Abdullah ÖCALAN yoldaşın yüksek öngörü, kararlılık, yaratıcılık ve mücadeleçiliğinin eseri olan partimiz, Türk sömürgeciliği tarafından tarihten silinmek istenen halkımızı diriltip kurtuluş yoluna sokarak Kürdistan tarihinde kesin bir dönemeci oluşturdu.

1970'lerin başından 1978 yılına kadarki dönem, parti tarihimizde ideolojik grup dönemi oldu. Dönemin başında Türkiye'nin büyük kentlerinde dar bir öğrenci çevresi olarak doğan partimiz, dönemin sonunda Kürdistan'ın kent ve kasabalarında örgütlenen bir aydın-gençlik hareketi düzeyine ulaştı. Dönemin temel çalışma biçimi, araştırma ve inceleme, devrimci düşüncüyü yaratma ve yaygın bir propaganda ile aydın-gençlik kesimini harekete kazanma idi. Türk sömürgeciliğine ve işbirlikçi-reformist Kürt akımlarına yöneltilen şiddetli eleştiri ve geliştirilen devrimci eğitim temelinde dönemin görevleri esas olarak başarıldı. Bu dönemin en önde gelen militanı ve Parti Önderliği'nin en sağlam izleyicisi olanların başında Haki KARER yoldaş geliyordu.

Gelişen ideolojik grup hareketi gittikçe örgütsel ve eylemsel bir yapı kazanarak politik bir hareket düzeyine ulaştı. Parti tarihimizin ikinci dönemi 1978-80 arasında yaşandı. 26-27 Kasım 1978 tarihinde yapılan kuruluş kongresi ile partimizin resmen kurulması, bu gelişme döneminin en güçlü adımlarından birisi oldu. Bu dönemde Hilvan-Siverek direnişi etrafında gelişen devrimci silahlı mücadele, ulusal kurtuluş devrimimizde halk savaşının başlangıcını oluşturdu. Başta Halil, Salih ve

Cuma yoldaşlar olmak üzere onlarca militanın kahramanca direnişiyle gelişen bu mücadele, geniş halk kitlelerini uyarıp devrime çekerek, hareketi yaygın bir halk hareketi haline getirdi. Ve bu gelişme, Türk sömürgeciliğini çığına döndürmeye ve 12 Eylül faşist-askeri darbesini gündeme getirmeye yetti.

Partimiz, politik gelişme adımlarını attığı dönemde bir yandan devrimci silahlı mücadeleyi örgütlemeye çalışırken, diğer yandan da bu mücadeleyi güçlendirmek için yurt dışı olanaklarını araştırmaya yöneldi. Vahşi bir karşı-devrim hareketi olarak gelişen 12 Eylül faşist-askeri darbesi karşısında bu olanakları daha çok kullanmak ve kısmi geri çekilme taktiğine baş vurmak zorunda kaldı. Devrimci kabanşın vahşi karşı-devrimle bastırıldığı 1980-82 dönemi, parti tarihimizin en zorlu dönemlerinden birisiydi. Bir yandan zindanlara doldurulan yüzlerce parti kadrosu üzerinde her türlü imhacı baskı uygulanırken, öte yandan yurt dışında toplanan bir avuç parti kadrosuna dayatılan provokasyonla partimiz tümden tasfiye edilmek istendi. Bu imhacı saldırıya zindanda Mazlum, Hayri, Kemal yoldaşların eşi görülmemiş direnişiyle karşı duran partimiz, Ortadoğu'nun sıcak savaşım alanlarını bir toparlanma ve siyasi-askeri eğitim sahaları haline getirerek, ülkeye yeniden dönüşü ve yeni bir direniş dönemini hazırlamayı başardı. Temmuz 1981'deki Parti 1. Konferansı ve Ağustos 1982'deki Parti 2. Kongresi gibi tarihi adımlarla gelişen bu süreç, Abdülkadir ÇUBUKÇU ve İsmet ÖZKAN gibi onlarca yoldaşın eşsiz çabası ve fedakarlığı ile başarıldı.

Zindanda ve yurt dışında her türlü baskıya ve provokasyona karşı kahramanca direnen partimiz, 1982 yılı sonundan itibaren 12 Eylül faşizmine karşı devrimci direnişi örgütlemek üzere ülkeye geri dönüşü gerçekleştirdi. Merkezinde 15 Ağustos 1984 devrimci atılımının yer aldığı bu direniş döneminde insan bilincinin, inancının ve iradesinin nelere muktedir olduğu herkese gösterildi. Silahlı propaganda birliklerinin çalışması, hareketi ve eylemiyle karakterize edilen bu dönem, 12 Eylül faşizmine karşı gelişen bir direniş dönemi olarak halk kitleleri üzerinde ve uluslararası alanda büyük etki bıraktı. Başta Şahin KILAVUZ, Mehmet KARASUNGUR ve Mahsun KORKMAZ yoldaşlar olmak üzere onlarca şehidimizin kahramanlığıyla kazanılan bu süreçte parti çekirdeklerimizin ülkeye yeniden serpiştirilmesi, partimizin yeniden örgütlenip kitlelerle ilişkiye geçmesi, 12 Eylül faşizmine vurulan darbelerle vahşi faşist baskıların öcünün alınması ve ulusal kurtuluş devrimimizde savaş ve ordu gerçeğine ilk adımı atılması sağlandı.

Kürdistan'da modern savaş ve ordu sürecine girmek demek, en zor işe adım atmak demekti. Nitekim 15 Ağustos atılımı'ndan kısa bir süre sonra savaşı sürdürmek ve geliştirmek ciddi bir sorun haline geldi. Her türlü tutucu, bireyci, yetmez ve tasfiyeci yaklaşım devrimci savaşımızı yenilgiyle yüz yüze getirdi. Bütün bu tasfiyeci yaklaşımların tasfiye edildiği ve partileşmede gerçek dev

adımın atıldığı süreç Parti 3. Kongresi oldu. Parti Önderliği'nin, " Burada çözümlenen kişi değil sınıf, bir an değil tarihtir" belirlemesiyle yürüttüğü insan çözümlemesi ve kişiliğin devrimci yenilenmesi çalışması, 15 Ağustos atılımı'nın kesintisiz sürdürülmesini ve geliştirilmesini sağladı. Bu temelde gelişen 1987-90 dönemi Kürdistan çapında gerillanın yaygınlaştırıldığı ve oturtulduğu bir dönem oldu. Tarihi büyük direnişlerin yaşandığı bu dönem, başta Ahmet KESİP, Mehmet SEVGAT, Şehmus YILGİT, Mustafa YÖNDEM, Mustafa ÖMÜRCAN, Haydar KARASUNGUR ve Hasan BİNDAL yoldaşlar olmak üzere yüzlerce kahraman şehidin mücadelesi ile kazanıldı. Avare-asî çeteciliğe ve feodal-komploculuğa karşı yürütülen çizgi mücadelesiyle, devrimci savaş çizgisinde partileşmek yolunda sağlam adımlar atıldı. Başkan Abdullah ÖCALAN yoldaşın bizzat yürüttüğü bu mücadelede ki, partimizi halk kitleleriyle buluşmaya ve gelişen serhildanlara götürdü.

Kürdistan'da böyle tarihi gelişmeler yaşanırken, Sovyetler Birliği'nin dağılmakta olduğu ve dünyanın yeni bir değişim sürecine girdiği bir dönemde partimizin 4. Kongresi yapıldı. Böyle bir zirveyi Körfez Savaşı ile birleştiren partimiz, Kürdistan'da oluşan elverişli koşullardan da yararlanarak kapsamlı bir devrimci gelişmeyi yaşadı ve düşmanı topyekün özel savaş ilanına götürdü. Kürdistan'ın dört bir yanında yaygınlaşan gerilla ve yükselen halk serhildanları bizi halk iktidarının eşiğine kadar getirdi. Böyle bir devrimci gelişme süreci, güney savaşına varan geniş bir uluslararası karşı-devrim cephesiyle yavaşlatılmak ve durdurulmak istendi. Partimiz, bir yandan derinleşen halk savaşını ve serhildanları yürüterek, diğer yandan legal çalışmanın ve ateşkes denemelerinin başarılı taktik uygulamaları içinde olarak faşist özel savaş yönetiminin saldırılarını boşa çıkarmayı başardı. Partileşme, silahlı mücadele ve genel olarak devrimde ortaya çıkan ve mücadeleyi tasfi-yeye götüren orta sınıf eğilimlerini etkisiz kılarak devrimci direniş çizgisinin gelişmesini sağladı. Başta Ahmet GÜLER, Mehmet Salih ŞAHİN, Aydın ADSAY, Abdulkadir BEKİROĞLU, Kazım KULU, Binevş AGAL, Gülnaz KARATAŞ, Bedriye TAŞ ve Nilgün YILDIRIM yoldaşlar olmak üzere yüzlerce şehidimizin kahramanca direnişi, devrimci önderlik çizgisinin zaferinde sağlam kaleler oluşturdu.

Partimiz, yirmibeş yıllık mücadele ve özellikle son dört yılın yoğun savaşı sonunda parti 5. Kongresi gibi en büyük tarihsel zirveye ulaştı. Şimdi elimizde yirmibeş yıllık mücadelenin zengin teorik ve taktik birikimi, Kürdistan tarihinde ilk kez gerçekleşen muazzam politik, örgütsel ve askeri gelişmeler var. Bundan onsekiz yıl önce Eylül 1977'de parti programı hazırlandığında ortada hiçbir mücadele yoktu, sadece mücadele bilinci, azmi, istemi vardı. Parti programımız herhangi bir mücadele pratiğine dayanmıyordu, sadece yürütülmesi tasarlanan mücadeleyi aydınlatmayı içeriyordu. Şimdi elimizde dev gibi teorik ve pratik gelişme ve muazzam politik kazanımlar var ve 1977'de amaçlanan bir çok görev başarılmış durumdadır. Yine dünyada köklü bir değişim

yaşanmıştır. 1977'nin dünyası başkaydı, şimdiki dünya başkadır. Sovyetler Birliği yıkılmış, Sovyet bloğu dağılmış ve sosyalizm cephesinde ciddi gelişmeler ortaya çıkmıştır. Artık sosyalizmde bir dönemin, Sovyet önderliği döneminin, sosyalizmin ilkel ve vahşi döneminin sonu gelmiş ve sosyalizmde yeni bir döneme, olgunluk dönemine girilmiştir. Partimiz, sosyalizmin bu yeni döneminin önde gelen bir sosyalist hareketi durumundadır ve bu iddiayla devrimci çalışmalarını yürütmektedir.

Bütün bu hususları değerlendiren parti 5. Kongremiz, Kürdistan'da yaşanan muazzam devrimci gelişmeler ve dünyada yaşanan önemli siyasal değişiklikler temelinde parti programımızda belli bir değişiklik ve yenilenme yapmıştır. Yeni program, önümüzdeki dönemde partimizin yaratacağı tarihsel gelişme ve kazanımların düşünsel temelini oluşturacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM : DÜNYA DURUMU

Sömürgecilik tarihi sınıflı topluma geçişle başlar. Sınıflı toplumun gelişmesiyle oluşan her üretim tarzı kendine has bir sömürgeciliği geliştirir. İçte sınıf sömürüsü ve buna bağlı olarak sınıf baskısı ne kadar gelişirse, dışta da başka halk toplulukları üzerindeki sömürü ve baskı o oranda artar. Köleci ilişkilerin doğuşundan başlayıp günümüze kadar insan toplumları üzerinde dıştan gelen bir baskı ve sömürü sürekli gelişmiştir. Bu gelişmeye bağlı olarak içten ve dıştan gelen baskı ve sömürüye karşı mücadele de sürekli olmuştur.

Zor, tarihte her zaman gerici rol oynamamıştır. Eski toplumun değişmesinde zorun uygulanması kaçınılmazdır. Zor, üretim güçlerinin gelişmesi yönünde kullanıldığında ilerici, üretim güçlerinin gelişmesini önleyen eski üretim ilişkilerini ayakta tutmaya çalıştığında gericidir. Yine fethetmeye, yani aşiret, halk ve uluslar üzerinde egemenlik kurmaya yöneldiğinde de gericidir. Fethetme, üzerinde uygulanan toplulukların sömürgeleştirilmesinin başlangıç aşamasıdır. Böylece sömürgeciliğin temelinde her zaman gerici bir zor yatar ve hangi üretim biçiminden kaynaklarsa kaynaklansın, üzerinde uyguladığı toplumun üretim güçlerini talan ve tahrip eder. Bunun tersine, sömürge boyunduruğuna karşı varlığını korumaya çalışan toplumların uyguladığı zor her zaman ilercidir ve gelişmek için başvurulması gereken en zorunlu araçtır.

Temelde çeşitli biçimlerdeki bir zor uygulaması olan devrim, toplumsal gelişmenin en hızlı, en köklü ve en tayin edici sürecidir. Ezilen sınıf ve halkların baskı ve sömürüye karşı yürüttükleri sosyal mücadelelerin birikimi uygun koşullarda devrimsel gelişmeye yol açar. Her devrimsel gelişme, başlangıçta içten ve dıştan gelen baskı ve sömürüye karşı olmayı ifade eder ve daha eşitlikçi ve özgürlükçü bir karakter taşır. Feodal düzeni yaratan İslamiyet ve Hristiyanlık da, burjuva devrimlerini karakterize eden Fransız Devrimi de böyledir.

Feodalizme karşı köylülüğün ve ezilen halkların mücadelesini ardına alan burjuvazi, içte feodal bölünmüşlüğe ve dışta ise yabancı boyunduruğa karşı verdiği mücadeleyle ulusların ve ulusal devletlerin oluşmasını sağlamıştır. 19. Yüzyılın ortalarında sanayi devriminin tamamlanmasıyla bir dünya pazarının oluşmasına yol açmıştır. Oluşan bu pazarda Batı Avrupa'nın bir avuç ulusu hakim rolü oynarken, dünya halklarının çok büyük bir bölümü sömürge durumuna düşürülmüştür. 19. Yüzyılın son çeyreğinde dünya kapitalist-emperyalist sisteminin oluşmasıyla birlikte yeryüzünde bu sistemin dışında varlığını sürdüren tek bir ülke kalmamıştır.

Emperyalist ülkeler arasındaki eşitsiz gelişme ve sistemin içine girdiği bunalım, dünyanın güç oranında yeniden paylaşımını gündeme getirmiştir. Yeniden paylaşım için savaştan başka araç

kalmayınca dünya büyük bir savaşın içine sürüklenmiştir. İnsanlığa büyük acılar yaşatan birinci dünya paylaşım savaşı içinde Rusya'da devrim patlak vermiştir.

Rusya'da gerçekleşen Ekim Devrimi, sadece Rusya'da yeni bir sosyal ve siyasi düzenin kurulmasına yol açmakla kalmamış, devrim dalgasını sömürge ve bağımlı ülkelere de yayarak 20. yüzyıldaki devrimsel gelişmeler için sağlam bir temel teşkil etmiştir. Sosyal mücadeleler ve sosyalizm tarihinin en önemli duraklarından biri olan bu devrim, tarih boyunca insanlığın yaşadığı en özgürlükçü ve eşitlikçi bir devrim olarak, işçi ve emekçilerin iktidar olabileceğini ve sömürsüz bir dünyaya doğru ilerlenebileceğini göstermiştir. Her ne kadar Ekim Devrimi'nin Rusya'da yol açtığı düzen bugün yıkılmış olsa da, işçi ve emekçilerin sosyalizm mücadelesinde ve insanlığın devrimsel gelişmesinde bu devrimin etkisi sürekli olacaktır.

İki dünya savaşı arasında, Ekim Devrimi üzerinde Rusya ve çevresinde Sovyetler Birliği sistemi kurulmuş ve gelişmiştir. Avrupa'daki devrim girişimlerinin yenilmesine rağmen, bir ideolojik-politik güç olarak sosyalizmin dünya çapındaki yayılması ilk kez gerçekleşmiştir. Gelişen objektif şartlara bağlı olarak sömürge ülkelerde ulusal kurtuluş hareketleri boy vermeye ve bu hareketler Vietnam ve Çin gibi ülkelerde işçi sınıfı önderliğinde gelişmeye başlamıştır. Özellikle Birinci Dünya Savaşı'nda yenilen ülkeler başta olmak üzere emperyalist sistem içinde burjuvazinin yeni bir diktatörlük biçimi olarak faşizm gelişme göstermiştir. Bu gelişme Almanya, İtalya, Japonya gibi ülkelerde faşist diktatörlükler kurulmasına yol açmış ve yeni bir emperyalist paylaşım savaşını gündeme getirmiştir.

Sosyalizmin gelişmesinden duyulan korku ve emperyalistler arasındaki çelişkinin gelişmesi dünyayı yeni bir savaşa götürmüştür. 1939-45 yılları arasında yaşanan ve insanlığın tanıdığı en büyük savaş olan İkinci Dünya Savaşı, başını Almanya'nın çektiği faşist cephenin yenilgisi ve ağırlığın Sovyetler Birliği'nde olduğu demokrasi cephesinin zaferi ile sonuçlanmıştır. Bu sonuç dünya çapında güçlü bir demokrasi ve sosyalizm rüzgarının esmesine yol açmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'nda kazandığı zafere dayanan ve savaşta aldığı yaraları hızla sarmaya çalışan Sovyetler Birliği, gelişen ulusal kurtuluş hareketlerinden de aldığı destekle emperyalist sistem karşısında bir dengeye ulaşmaya çalışmıştır. Doğu Avrupa ülkelerinde anti-faşist güçlere dayanan yeni yönetimleri bir araya getirerek, emperyalist bloğa karşı kendi bloğunu geliştirmiştir.

Dünyada esen güçlü sosyalizm ve demokrasi rüzgarından etkilenen ve Sovyetler Birliği'nden de destek gören sömürge ülke halkları hızla ulusal kurtuluşa yönelmiş ve dünyanın her tarafına yayılan ulusal kurtuluş mücadeleleri dönemi yaşanmıştır. Bu dönemde Asya, Afrika ve Latin

Amerika'nın her tarafında muzaffer ulusal kurtuluş hareketleri gelişmiştir. Bu hareketlerin bir kısmı (Çin, Vietnam, Kuzey Kore, Küba benzeri ülkelerde görüldüğü gibi) daha radikal olur ve emekçi önderlikli gelişirken, yurtsever içerik taşıyan diğerleri de emperyalizme karşı mücadelede belli bir rolün sahibi olmuştur. Hızlı ve yaygın olarak gelişen bu hareketlerin siyasal başarı kazanması ve yeni devletlerin kurulması, kapitalist-emperyalizmin klasik sömürgecilik sistemini tasfiye etmiştir.

Savaşın sonra dünya jandarmalığını İngiltere'den devralan ABD, artık klasik sömürgeciliğin yaşatılamayacağını kavrayarak yeni sömürgeciliğe yönelmiş, dayattığı sahte siyasal çözümler ve özel savaş rejimleriyle ulusal kurtuluş hareketlerinin devrimci derinliğini önlemeye çalışmıştır. Emperyalist devletleri kendi önderliğindeki bir blok içinde birleştirerek ve her alanda bloklaşmayı derinleştiren bir özel savaş sistemi geliştirerek, bu temelde Sovyet bloğuna ve her alanda ortaya çıkan devrimci gelişmeye karşı özel savaşı yoğunlaştırmıştır.

ABD ve Sovyet blokları arasında süren ve tüm dünyayı etkisi altına alan bu savaş, 1990'ların başında Sovyet bloğunun dağılması ve Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla sonuçlanmıştır.

Merkezinde Sovyetler Birliği'nin bulunduğu dönem, sosyalizmin ilkel ve vahşi dönemi olarak ifade edilebilir. Sovyet deneyimi, ideolojik planda dogmatizme, kaba materyalizme ve büyük Rus şovenizmine kaymasıyla, politik alanda çok aşırı merkezileşmeyi yaratması, demokratik sınıf mücadelesini dondurması ve devlet çıkarlarını her şeye egemen kılmasıyla, sosyal planda toplumun ve bireyin özgür ve demokratik yaşamını kısıtlamasıyla, ekonomik planda devletçiliği egemen kılıp dışı bakan tüketim toplumunu aşamamasıyla, askeri planda ordu ve silah gücünü her şeye kadir görmesiyle sosyalizmde bir tür sapmayı oluşturur. 1960'larda iyice belirginlik kazanan bu sapma altında Sovyet düzeni, içeride kendini yenileyemeyerek ve yeniden üretemeyerek, dışarıda ise tüm devrimci, ilerici gelişmeleri kendine bağlayıp çözümsüzlüğe iterek tam bir tikanıklığı yaşar hale gelmiştir. Bu tikanıklık, sosyalizme yaratıcı yaklaşımla mevcut sapmayı düzeltme ve doğru sosyalizm uygulanmasına yönelme doğrultusunda aşılamayınca ve yine içten ve dıştan gelen karşı mücadelenin de etkisiyle Sovyet düzeninin yıkılmasına yol açmıştır.

Sovyet düzeninin sosyalizm yolunda evrilemeyerek bu biçimde yıkılması tercih edilmemekle birlikte, dünyadaki tikanıklığın böyle de olsa aşılması sosyalizmin ve devrimlerin gelişimi açısından yeni olanaklar ortaya çıkarmaktadır. Teorik ve pratik bakımdan sosyalizm Sovyetler Birliği devletinin tasallutundan kurtulmuş, özgür düşünsel ve eylemsel gelişme dönemine girmiştir. Bu dönem sosyalizmin daha yaratıcı ve bilimsel ele alınıp uygulandığı bir olgunluk dönemi olacaktır.

Sosyalizm, kökleri insanlık tarihindeki tüm ezilen ve sömürülenlerin, pleblerin ve serflerin mücadelesine kadar dayandırılacak bir ideolojidir. Her çağın kendine göre bir sosyal mücadelesi, yani sosyalizmi vardır. Hemen her dinin, kendine göre sosyalize olmuş biçimleri bulunur. Kapitalist çağdaki bilimsel gelişmeye bağlı olarak, sosyalizmde de en bilimsel düzeye ulaşılması söz konusudur. Böyle bir ideolojinin, bir devleti dar sınırlarından ve katı hegemonyasından kurtulması, onun daha yaratıcı ve bilimsel gelişmesine yol açacaktır.

Sosyalizmin yaratıcı ve bilimsel uygulanmasını esas alan partimiz, sosyalizme kazandırdığı yeni yorumlarla olgunluk dönemi sosyalizminin gelişmesine katkı sunmaktadır. Partimizin sosyalizm anlayışı ve partimizde gerçekleşen sosyalizm, dünyada yaşanan sosyalizmleri aşmaktadır. Sosyalizm, insanın toplumla ilişkilerini en özgürce belirlemesi, toplumsal gerçeklikten kopmuş ve onun üstünde yer alan, bastıran, sömüren her şeye karşı olması, bilimde, siyasette ve üretimde topluma verebildiği kadar alması durumudur. Sosyalizm bir nitelik sorunudur ve bir insanın kendini sosyalleştirmesidir. İnsanın dengeli sosyal gelişimi sosyalizmde esastır. Sosyalizm, en çok insanla ilgilenen, dogmalardan uzak ve insanın bütün yönleriyle görülmesine olanak sağlayan bir ideolojidir. Sosyalizm çalışmak demektir, teori demek, taktik demek, insan olmak demektir, insanın en büyük iddiası, çözümü ve kendini yeniden gerçekleştirmesi demektir.

Böyle doğru bir sosyalist anlayışla önderlik temsili, parti temsili, halk temsili ve demokrasi temsili mükemmel yapılır. Bunu esas alan parti gerçeğimizde, iyice kördüğüm olmuş insandan, git-tikçe yücelen ve çözüm gücü haline gelen insana ulaşmıştır, kendine büyük hakimiyeti olan, örnekleri Ortadoğu tarihinde görüldüğü gibi büyük bir nefis mücadelesi içinde şekillenen önderliksel gelişmelerin bir benzerini oluşturan, yüksek bir öngörü, dirayet, çaba, kararlılık ve azimle her türlü zorluğu alt eden ve olumsuzluğu olumluluğa dönüştüren, sağlam bir moral güçle her koşulda sürükleyicilik yapan, insanlığın gelişim mücadelesine kişisel hiçbir şey istemeden yaşamını veren önder militan kişilik yaratılmıştır. Partimizin yarattığı bu yeni sosyalist kişilik ve sosyalist ahlak, olgunluk dönemi sosyalizminin temel ölçüsü olacaktır.

Sosyalizm adına yıkılan ve tasfiye olan, onu bu gerçek özünden uzaklaştıran ve kapitalizme benzer bir bireyselliğe ve nefis düşkünlüğüne vardırان anlayış ve tutumlar olmuştur. Bu tür anlayışların temsilciliğini yapan ve Sovyet düzenini ortaya çıkaran klasik komünist partilerin tasfiye olması ve Sovyetler Birliği'nin yıkılması sonucunda yeni bir dünya durumu ortaya çıkmıştır. İki blok-luluğun ortadan kalktığı bu yeni dünya durumunun başlıca özellikleri şunlardır :

A : Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla oluşan sosyalizmden kaçış yavaşlamakta ve dünyanın birlimsel sosyalist çözümlemesi ve sosyalizmin yaratıcı kavranışı tartışılmaktadır. Böylece sosyalizmde yeni bir canlılık ve çok yönlülük dönemi gelişmektedir. Bazı ülke yönetimleri sosyalist doğrultuda gelişmeye çalışsalar da, dünyada sosyalizm henüz etkin bir politik güç değildir. Sosyalizmin yeni bir tartışma dönemi yaşanırken, dar milliyetçi, dogmatik-fanatik, bürokratik ve insanlığın sorunları karşısında sorumsuzluk içeren yaklaşımlar ideolojik plandaki sapıklığı oluşturmaktadır.

B : Sovyet bloğunun yıkılması sınıfsal ve ulusal kurtuluş olayını, özgürlük ve eşitliğin gerçek anlamını daha iyi açığa çıkarmıştır. Bu temelde, sömürge statüyü yaşayan uluslar kurtuluş mücadelesini yükseltirken, baskı altında tutulan ulusal topluluklar da daha çok özgürlük istemine yönelmişlerdir. Bölgesel veya yerel sorunlar denilen bu tür gelişmeler dünyanın her tarafında yaşanmaktadır. Bu tür özgürlük istemleri ve bu temelde gelişen mücadeleler, emperyalist devletlerin oyununa düşmez ve dar milliyetçiliğe hapsolmazlarsa devrimsel gelişmede önemli bir rol oynarlar.

Bu tür mücadelelerin dinsel ideoloji önderliğinde gelişme durumları da yaşanmaktadır. Özellikle Ortadoğu'da son yıllarda yeni İslami hareketlerin geliştiği ve etkinlik kazandığı gözlemlenmektedir. Yetmiş yıldır sosyalizmin bölge gerçeğine yanlış uygulanmasını da fırsat bilerek gelişen bu akımların belli bir tarihsel ve sosyal temeli ve siyasal anlamı vardır. Bu tür akımlar, dinin devrimci ve sosyalize olmuş özünü esas alır ve emperyalizm ile işbirlikçi bölge gerçeliğine karşı sağlam bir duruşa ve mücadeleye sahip olurlarsa, devrimsel gelişmede belli bir rolün sahibi olurlar.

C : Sovyet bloğunu oluşturan devletler yıkılmış olmasına rağmen, Doğu Avrupa'da ve eski Sovyet topraklarında tam bir düzen ve istikrar sağlanamamıştır. Kafkaslar ve Balkanlar sürekli bir çatışma alanı olarak emperyalist devletler arasındaki çelişkiyi artırmaktadır. Emperyalist bloğun yürüttüğü psikolojik savaşa aldanarak kapitalizme savrulan kitleler, gerçekleri görerek sosyalizme yönelmekte ve önceki sosyal kazanımlarını savunmaya çalışmaktadırlar. Rusya'da gelişmelerin nasıl olacağı hala belirsizdir ve Rusya dünyada etkin bir güç olma konumunu korumaktadır.

D : Sovyet bloğunun yıkılması, bu ülkelerde yaşanan ve sosyalizme mal edilen sorunları emperyalist sistemin üzerine yıkmıştır. Bu durum kapitalizmin çelişkilerinin artmasına ve gerçek yüzünün daha iyi görülmesine yol açmaktadır. Bir süredir "sosyalizm öldü, en doğru sistem bizimkidir" biçiminde yapılan propagandanın sonuna gelinmiştir ve artık bunlarla kitleleri aldatmak zorlaşmaktadır. Kültürel alanda geliştirilen yozluğa dayanarak kapitalist düzeni sürdürme çabaları giderek tam bir kaosa yol açmaktadır.

Emperyalist devletlerin sosyalizmden duydukları korkuyla oluşturdıkları sıkı birlik artık zayıflamıştır. Dünya ölçüsünde çok başlılık ve emperyalistler arası çelişkiler gittikçe gelişmektedir.

Sovyet bloğundaki sosyal uygulamaların zorlamasıyla kapitalist ülkelerde kitlelere tanınan ekonomik ve demokratik haklar mevcut durumda bir bir geri alınmaya çalışılmaktadır. Ekonomik sömürüyle birlikte polis devletinin baskısı gittikçe artmaktadır. Nükleer tehdit, çevre kirliliği, toplu bulaşıcı hastalıklar gibi hususlar insan ve toplum yaşamını tehlikeye atmaktadır. Kapitalist-emperyalist sistem tarafından doğanın tahrip edilmesi ve toplumun doğal dengesinin bozulması insanlık için yeni ve ciddi bir tehdit halini almaktadır. Topluların ve bir bütün olarak insanlığın geleceğini ilgilendiren bu durum, kapitalizmin insanlık için nasıl tahrip edici bir sistem haline geldiğini ve kapitalist-emperyalizm ile insanlık arasında nasıl büyük bir çelişkinin oluştuğunu ortaya koymaktadır.

Kapitalist-emperyalizmin yaşadığı bütün bu çelişkiler, kendi içinde istikrar sağlayamayacağını ve emekçi kitlelerin demokratik mücadelesinin çeşitli biçimlerde gelişeceğini göstermektedir.

E : Sovyet bloğunun yıkılması sonrasında ABD emperyalizmi, yeni dünya düzeni adı altında dünyanın her tarafında kendi egemenliğini oluşturmaya çalışmaktadır. Bu hegemonya çabası, iki bloklu dünya ortamında gelişen ve emperyalizmden kısmi bağımsızlığı yaşayan devletlerle bir çelişkiyi ifade etmektedir. Bu çelişki çeşitli biçimlerde yaşayacağı ve emperyalizmi belli ölçülerde uğraştıracağı benzetilmektedir.

Emperyalist sistemin yumuşak karnını yeni sömürge ülkeler oluşturmaktadır. Bu ülkeler, baskı ve sömürünün en çok yoğunlaştığı, ekonomik, sosyal ve siyasal bunalımın sürekli yaşandığı ülkeler durumundadır. Emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin dayattığı ağır sömürü ve talan ortamında ve yine dayatılan özel savaş rejimi altında halklar yaşayamaz duruma gelmiştir. Emperyalizm mevcut durumuyla yeni sömürgeci düzenini rahatlıkla sürdürememekte ve her türlü yöntemi denediği için kendine göre bir çare de üretememektedir. Yeni sömürge ülkelerde yaşanan mevcut kriz durumu devrim için objektif koşulların gelişkin olduğunu göstermektedir. Bu durumda subjektif koşulların asgari planda oluşması devrim hareketlerinin yükselmesine yol açmaktadır. Mevcut koşullarda devrimsel gelişmenin en çok yaşanacağı ülkeler bunlar olmaktadır.

F : Günümüz dünyasında en güçlü toplumsal devrim dinamiklerinden birini kadın kesimi oluşturmaktadır. Sınıflı topluma geçişle başlayan kadının köleleştirilmesi durumu, kapitalist sis-

temde giderilmediği gibi, daha da ince yöntemlerle ve tahrip edici niteliğinden bir şey kaybetmek-sizin sürdürülmektedir. Kapitalist-emperyalist sistem, kendi merkezlerinde kadın üzerinde ağır sömürü uygulayıp onu metalaştırarak, bağımlı ülkelerde ise kadın kesimini en ağır baskı ve sömürüye tabi tutarak kadın köleliğini sürdüren sistem olmaktadır. Buna rağmen geçen dönemde sosyalizmin kadın sorunuyla yeterince ilgilendiğini ve Sovyet sosyalizminin küçük burjuva yaklaşımı aşabildiğini söylemek mümkün değildir.

Toplumsal eşitsizliğin, baskı ve sömürünün en katmerli olanı kadın kesimi üzerinde uygulanıdır. Günümüz dünyasında kadın hemen her yer de çifte baskı ve sömürü altında tutulmaktadır. Bu nedenle, eşitlik ve özgürlüğe en çok ihtiyaç duyan bir toplumsal kesim olmaktadır. Aynı zamanda toplumsal özgürlük ve eşitliğin gelişiminde, kadının kölelikten kurtuluş mücadelesi en temel rollerden birine sahip bulunmaktadır. Kadının üzerindeki baskı ve sömürü kırılıp kadın özgürleştiğinde toplumsal eşitlik ve özgürlükte gerçek anlamda gelişim sağlanacaktır. Kadının ne denli devrimci dinamiğe sahip olduğunu ve kadının özgürlük mücadelesinin toplumsal devrimin derinleştirilmesinde nasıl temel rollerden birini oynadığını partimiz pratikte göstermiştir. Bu nedenle, olgunluk dönemi sosyalizminin en çok ilgileneceği alanlardan biri kadın sorunudur ve sosyalizme yaratıcı ve bilimsel yaklaşım kadın kesiminin geniş devrimci potansiyelini harekete geçirebilme özelliğine sahiptir.

G : Tarih boyunca yaşanan büyük devrimsel gelişmelerin yarattığı teorik ve taktik temel ve günümüz dünyasında yaşanan yoğun çelişkiler, devrimsel gelişme için koşulların uygun olduğunu göstermektedir. Bu koşullarda ulusal, sınıfsal, cinsel, çevresel ve benzeri çelişkiler ekseninde devrimsel gelişme yaratmak mümkündür. Sosyalizme bilimsel ve yaratıcı yaklaşım, böyle devrimci gelişmeleri yaratacak ve öncülük edecek güçtedir.

İKİNCİ BÖLÜM : KÜRDİSTAN TOPLUMU

KÜRDİSTAN TARİHİ

Ülkemiz Kürdistan, insanlık tarihinde yerleşik hayata ilk defa geçişle birlikte tanrının yapıldığı, evcil hayvanların beslendiği, yeryüzünün en verimli toprak parçalarından birini teşkil etmektedir. Bu yüzden, çok eskiden beri çeşitli kavimlerin yaşantısına ve bu kavimlerden arta kalan bir kültürel birikime tanık olmuş ve uzun süre uygarlığın beşiği rolünü uygulamıştır. Zengin maden kaynaklarına ve uygarlıklar arası geçiş yollarına sahiptir. Bu elverişli durum kendi zıddını da beraberinde getirmiş ve ülkemizin, tarihin eski çağlarından beri sürekli bir boğuşma ve istila alanı haline gelmesine yol açmıştır. Bu süreç boyunca bir çok kavim ya yok olmuş ya da sık sık istila altında yaşamak zorunda kalmıştır.

Ülkemizin üzerinde halkımızın yerleşme çabaları, ataları olan Med'lerin M.Ö.1000 yıllarında tarih sahnesinde belirmesi ile başlar. Hint-Avrupa grubunun Aryen kolundan olan Med'ler, bu ülkeye yayılmak için komşuları Pers'ler ve Asur'larla yıllarca süren bir mücadeleye girişmişlerdir.

Önce Pers'leri ve daha sonrada M.Ö.612 yılında Asur'ları yenen Med'ler, zamanlarının en büyük imparatorluğunu kurmuşlardır. Bu imparatorluğun sınırları yaklaşık olarak bugünkü Kürdistan sınırlarını kapsamaktadır. Bu uzun mücadele yılları bir yandan onlarda ayrı bir milli bilinç uyandırırken, öte yandan özgürlüklerine düşkün bir karakter edinmelerine yol açmıştır. Kendilerinden önce yaşayan kavimlerin kültürlerine kendi kültürlerini katıp hakim kılarak ulusal değerlerimizin oluşmasında başlangıç rolü oynamışlardır.

Despotik, köleci imparatorluğun bir taslağını oluşturan Med devletinin M.Ö.550 yıllarında Pers'ler tarafından yıkılmasıyla tarihte halkımız üzerinde sürekli tahakküm ve istila dönemi de açılmıştır. M.Ö. 2.yüzyıldan M.S. 7.yüzyıl ortalarında Arap ordularının işgaline kadar geçen süreçte halkımız çeşitli köleci imparatorlukların istilası altında kalmıştır. Sırasıyla Persler, Yunan-Makedonyalılar, Ermeniler, Romalılar, Bizanslılar ve Sasaniler kurdukları imparatorluklarla Kürdistan'ı ya kendi aralarında boğuşma alanı seçmişler ya da bu boğuşmada hakim çıkan, halkımızı kendi hakimiyeti altına almıştır. Her iki durum da çok kanlı sonuçlara yol açtığından halkımız varlığını sürdürmek için sürekli dağlık alanlarda yaşamak zorunda kalmıştır. Bu şartlar ise içe kapanık ve parçalanmış aşiret toplulukları halinde kalmamıza yol açmıştır.

Feodal dönemde de halkımız üzerinde istila ve tahakküm şiddetini bir kat daha artırarak aralıksız devam etmiştir. 7. yüzyılın ortalarında başlayan Arap istilaları çok kanlı geçmiştir. İslam ideolojisinin milli gelişmeyle birleştirilememesi, halkı kendi öz yaşam değerlerine karşı yabancılaştırıp milli gelişmesini köstekleyerek, halkın yabancı feodal boyunduruk altında kalmasına hizmet etmiştir.

10.yüzyıla kadar baskısını sürdüren Arap egemenliği, bu yüzyıldan itibaren zayıflamaya başlamıştır. O tarihte başka güçlü bir istilacı gücün olmayışı, halkımızın milli benliğini geliştirmesine elverişli bir ortam yaratmıştır. Başta Mervani Kürt Devleti olmak üzere bu dönemde kurulan feodal Kürt devletleri bu ortamın ürünleridir.

11.yüzyılda Kürdistan üzerinde yeni bir istilacı güç belirmiştir. Bu güç, barbarlığın yukarı aşamasında bulunan ve İslamlığı kabullenmesiyle birlikte fetihçi bir karakter kazanan Türk Oğuz boylarıdır. Türkler kısa zamanda kendilerini feodal toplumun egemenleri olarak yeniden örgütlenmişlerdir. İşgal ettikleri ülkelerde yaşayan halkların kültürleri daha gelişmiş olduğundan, Türk boylarının büyük bir kısmı yerleştikleri topraklarda asimile olmuşlardır.

Kısaca niteliklerini belirlediğimiz Türk feodallerinin (Atabey, Hakan, Sultan) Kürdistan üzerindeki yönetimi, 11.yüzyıldan 20.yüzyılın başlarına kadar, bazen katliamlara varacak kadar şiddetli, bazen de hafif olmak üzere sürekli olmuştur. Büyük Selçuklu İmparatorluğu, onun parçalanması ile Atabeyler, Akkoyunlular, Karakoyunlular, Artukoğulları, Anadolu Selçukluları gibi tüm bu Türk feodal beyleri, dönemlerinde tam hakim olmamakla birlikte, Kürdistan üzerinde yönetimlerini sürdürmüşlerdir. Bunları ardarda Moğolların ve Timur'un bir kasırga gibi hızla gelip geçen istila dönemleri izlemiştir. İran Safavi yönetimi altındaki Kürdistan'ın büyük bir parçası daha sonra Osmanlı egemenliği altına girmiş ve Kürdistan, Safavilerle Osmanlılar arasında paylaşılmıştır.

Bütün bu feodal yönetimler zorba ve talancı nitelikte olup, halkımızın şiddetli direnişi ile karşılaşmıştır. Halk bunların yönetimine hiçbir zaman tam olarak boyun eğmediği gibi, fırsat düşer düşmez isyan bayrağını kaldırmıştır. Kürdistan'ın engin dağları, bu dönemde de varlığımızın ve özgürlüğümüzün korunmasında bir kale olmuştur.

Kürdistan'ın bugünkü parçalanmışlığında rolü büyük olan Osmanlı Türk feodal yönetiminin Kürdistan'daki gelişmesi 16. yüzyılda başlar. Bu yönetimin gelişmesinde işbirlikçi Kürt feodal beylerinin temsilcisi Şeyh İdris-i Bittisi'nin çabası büyüktür. Osmanlı Türk sultanlarının Kürdistan'daki gönüllü ve gözde ajanı durumundaki bu kişinin de çabasıyla Kürdistan halkının iki büyük mezhep halinde parçalanması bu dönemde hızlandırılmıştır. Osmanlı sultanları ile İran şahları siyasi amaçları doğrultusunda bu bölünmeden yararlanmışlardır. Kürdistan'ı hem kendi aralarında bir savaş alanı

olarak kullanmışlar, hem de bu savaşlarda aynı halkı birbirine kırdırarak daha kolay yönetim altında kalmalarını sağlamışlardır. Günümüzde bile Türk sömürgecileri bu bölünmeden yararlanabilmektedir.

Başlangıçta Kürdistan'daki Osmanlı Türk egemenliği pek güçlü değildir. Bu dönemde Kürt feodal beyleri son derece geniş bir otonomiye sahiptirler. Sultanlara bağlılıkları, asker göndermek ve hediye yollamak biçimindedir. Ama 18.yüzyıldan itibaren, Batı Avrupa'da yeni bir üretim biçimi olarak hakim olan kapitalizm karşısında yenilgilere uğrayıp fetih gelirlerinin kapısı kapanınca, Osmanlılar baskı ve sömürü taleplerini artırmışlardır. 19.yüzyılda dozunu daha da artıran bu baskı ve talan karşısında Kürdistan'da boydan boya isyanlar patlak vermiştir. İsyanların kanlı bir şekilde bastırılması, Osmanlı yönetiminin daha da güçlenmesine yol açmıştır.

Birinci dünya paylaşım savaşında Osmanlı İmparatorluğu yenilince, Kürdistan üzerindeki dış baskılar azalmıştır. Henüz emperyalist ülkelerin tam işgalinin de gerçekleşmediği bu yıllar, bağımsızlık için dış şartların son derece elverişli olduğu yıllardır. Ama bir yandan iç şartların yetersizliği (aşiretçi-feodal yapı, modern sınıfların olmayışı, örgütsüzlük) diğer yandan yeniden örgütlenen Türk hakim sınıflarının baskısı, bu elverişli şartlardan yararlanmayı olanaksız kılmıştır.

Kürdistan üzerinde yüzyıllarca süren yabancı feodal egemenlik, Kürt toplumunun kendi iç dinamikleri ile evrimleşme sürecini zorlaştırmıştır. Yabancı feodalizmin etkisi ile aşiret yapısında beliren feodalleşme, çoğunlukla işbirlikçi nitelikte olmuştur. Oluşan Kürt feodal tabakaları, yerli bir yönetimden ziyade yabancı güçlere bağlı yaşamayı çıkarlarına daha uygun bulmuşlardır. İçte birbirlerine üstünlük sağlamak için giriştikleri mücadele, toplumu içinden çıkılmaz bir noktaya getirmiştir.

KAPİTALİST SÖMÜRGEÇİLİK DÖNEMİ

Kapitalist uygarlık aşamasında ülkemiz üzerindeki baskı ve sömürü, kölecilik ve feodal dönemlerin istila ve talanlarını aratmayacak ölçülere varmıştır. Kapitalist sömürgeci güçler, ülkemizin adını ve halkımızın varlığını tarihten silmek için, ellerindeki üstün imha araçlarını, en incinesinden en kaba yöntemlere varana dek kullanmaktan çekinmemişlerdir.

Birinci Dünya Paylaşım Savaşı'nın yol açtığı gelişmelerin ülkemiz üzerindeki etkisi çok büyük olmuştur. Daha önce Osmanlı sultanları ile İran şahları arasında iki parçaya bölünen ülkemiz, bu sefer Türk sömürgecileri ile Fransız ve İngiliz emperyalistleri arasında varılan anlaşmalar sonucu dörde bölünmüştür.

Kapitalist aşamada Kürdistan'ı sömürgeleştiren güçlerin başında Türkler gelmektedir. Savaş sonrasında Osmanlı İmparatorluğunun kalıntıları üzerinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlılar zamanından beri zaten işgal altında olan Kürdistan'ı yeniden hakimiyeti altına alması zor olmamıştır. Ayrıca kapitalist sosyo-ekonomik temeli geliştikçe, feodal dönemdeki Türk yönetimlerine nazaran Türkiye Cumhuriyeti'nin bu hakimiyetinin askeri, ekonomik ve kültürel alanlardaki etkileri çok daha yıkıcı olmuştur.

Hukuki olarak Kürdistan'ın büyük bir bölümünün Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları içine alınması, 1921'de Fransızlarla yapılan Ankara Antlaşması ve İngilizlerin başrol oynadığı 1923 Lozan Antlaşması ile mümkün olmuştur. TC'nin kuruluş yıllarında Kürdistan üzerindeki Türk yönetimi çok zayıftır. Buna karşılık Kürt feodal ve aşiret reislerinin denetimi (iç otonomi) daha güçlüdür. Hatta TC'nin birinci meclisinde "iki halkın hükümeti, iki halkın meclisi" gibi sözlerle çok rastlanır. Ama Cumhuriyet, merkezi otoritesini güçlendirdiği zaman, doğal olarak feodal ve aşiret reislerinin sınıfsal çıkarlarını korumaya yönelik mahalli otoriteleriyle çatışmıştır. "Misak-ı Milli sınırları içinde tek bir Türk ulusu yaratma" yı kendine temel gaye edinen Cumhuriyet hükümetleri, bu mahalli otoritelerle olan çatışmadan çok iyi yararlanmışlardır.

Sömürgeci uygulamalar için gereken askeri işgal temelini gerçekleştirmede bu hükümetlerin stratejileri, Kürdistan'ın bütününe birden işgal etmek o zaman ki güçlerine göre çok zor olduğundan, parça parça işgal etmek olmuştur. Bunun için klasik bir usul olan mezhep ayrılıklarından yararlanılmış ve aynı halk birbirine kırdırılmıştır. Ülke içi ve ülke dışı muhalefeti önlemek için "vahşi Kürtler, yobazlar ayaklanıyor" biçiminde sürekli ajitasyon yapılmıştır. Bu stratejinin uygulanması için en elverişli an kollanmış, ayrıca vakitsiz ve her zaman bölünüp parçalanması kolay olan feodal önderlikli ayaklanmaların çıkışı zorlanmıştır. Ve bu ayaklanmalar bahane edilerek halk katliamdan geçirilmiş, mahalli otoriteler ezilmiş, ülkemiz baştan sona en ücra köşesine kadar merkezi işgal altına alınmış ve bir daha hiç kimsenin başkaldıramayacağı bir dehşet ortamı yaratılmaya çalışılmıştır.

TC hükümetleri tarafından 1925-38 yılları arasında harfiyen uygulanan bu strateji temelinde ülkemiz tam bir askeri denetim altına alınmıştır. Bu temel üzerinde sömürgeciliğin siyasi, kültürel ve ekonomik alanlarda geliştirilmesi kolay olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sömürgecilikten kurtuluş için son derece elverişli uluslar arası şartlar bulunmasına rağmen, Türkiye'nin savaşa girmeyişi, ülkemizdeki sıkı askeri denetim ve geri sosyal yapının olduğu gibi korunması yüzünden pek bir ilerleme kaydedilememiştir.

Dışta ABD'nin ve içte de Kürt toprak ağalarının desteği ile işbirlikçi Türk burjuvazisi iktidarı güçlendirince, 1950'lerden itibaren Türkiye'nin ekonomik yapısında belli bir gelişme olmuştur. Tarımda kapitalistleşme ve montaj sanayinin kurulmaya başlaması, Türkiye'nin Kürdistan üzerindeki tecrit çemberinin kınılması için bir ekonomik dürtü yaratmıştır. Bu dönemde emperyalizmin yaşadığı bunalımın, kapalı ekonomik birimlerin parçalanması ve pazarların derinliğine açılmasını zorunlu kılması da bunda rol oynamıştır.

Kısaca Türk kapitalizminin gelişmesi, emperyalizmin pazar sorunu ve Kürt toprak ağalarının kapitalistleşme eğilimlerinin üst üste çakışması, 1960'lardan itibaren Kürdistan'da sömürgeci kapitalizmin gelişmesine yol açmıştır. Ülke kaynaklarının talan edilmesine sömürülmesi ve feodalizmin en gerici tarzda belli bir yere kadar çözülmesi ile oluşan bu tip kapitalizmin etkisi çok yıkıcı olmuştur. Tarıma makinenin girmesiyle topraktan kopan ve Türkiye sanayisinin ayak takımı işlerinde kullandığı işsizler ordusunun sayısı milyonlara varmıştır. Bu olumsuz gelişmelere karşı doğacak tepkileri önlemek için de, özellikle Kürdistan öğrenci gençliği üzerinde yoz bir kültür politikası ve yoğun bir asimilasyon uygulanmıştır.

Kürdistan'ın diğer parçalarının sömürgeleştirilmesi de belli bir gecikme ile Türkiye örneğini izlemektedir.

Güney Kürdistan'ın batıdaki küçük bir kısmı belli bir dönem Fransız mandası altında kalmış, Fransızların çekilmesiyle Arapları egemenliği altına girmiştir. Kuzey-Batı Kürdistan'ın sınır uzantısı biçiminde olan bu parçadaki halkın büyük bir kesimi Suriye tarafından vatandaş olarak görülmemekte ve yabancı muamelesi görmektedir. 1970'lere gelirken bir süre verimli Kürt topraklarına Araplar yerleştirilmeye çalışılmışsa da, daha sonra bu politikanın uygulanmasından vazgeçilmiştir. Ağır geleneksel etkiler altında yaşayan Kürt toplumu, son yıllarda giderek değişime uğramaya başlamıştır.

Güney Kürdistan'ın büyük kısmı 1931'e kadar İngiliz mandası altında kalmıştır. İngilizler, kendilerine karşı çok güçlü olan Kürt direnmesini kırmak için sürekli Araplarla beraber hareket etmişler ve daha sonra kendilerine bağlı bir Irak Arap Devleti oluşturmuşlardır. Bu devlette iktidarı 1958'de tamamen ele geçiren Arap burjuvazisi, Türkiye'deki M. Kemal döneminin bir benzerini yaşamıştır. Kemalistlerin 1925-38 döneminde Kuzey-Batı Kürdistan'da yürüttükleri işgal eyleminin aynısını Güney Kürdistan üzerinde gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu parçada yarı-feodal, yarı-burjuva KDP'nin önderlik ettiği direniş, 1974'te kısmen bastırılabilmiştir. Bu temelde askeri işgal sağlamlaştırılmak ve sömürgecilik diğer alanlarda tesis edilmek istenmiştir.

Doğu Kürdistan üzerinde şahların egemenliği yüzyıllarca öncesine uzanmaktadır. Şahlar genellikle Fars milliyetinden olmalarına rağmen, kendilerini hem Kürt'leri hem de Farsların ortak imparatorları olarak kabul ettirmeye çalışmışlardır. Bunu da her iki halkın Aryen asıllı olmalarına bağlamışlardır. Özünde ise imparatorluk içinde Farslar hakim milliyet, diğer halklar da ezilen milliyet konumunda olmuştur.

20. yüzyıl başında İngiliz emperyalizminin yarı-sömürgesi durumunda olan İran İmparatorluğu, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Rıza Pehlevi'nin başa geçmesiyle biraz güçlenmeye başlamış ve bu dönemde tepeden inme bazı burjuva reformlar yapılmaya girilmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyet Kızıl Ordusu kuzeyi ve İngiliz askerleri güneyi işgal etmiş, bu elverişli şartlardan yararlanan Azeriler ve Kürtler Kızıl Ordu'nun desteğiyle birer cumhuriyet ilan etmişlerdir. Kısa süre sonra Kızıl Ordu'nun çekilmesiyle birlikte her iki cumhuriyet de Şah kuvvetleri tarafından yıkılmıştır.

1950'lerden sonra ABD'nin bir yeni sömürgesi haline gelen İran'da Şahlık yönetimi emperyalizmin Ortadoğu'daki jandarmalarından biri olmuştur. Petrolün bulunmasıyla ekonomik güç kazanan Şahlık, içeride de kitleleri koyu bir faşizmle yönetmiştir. Emperyalizmle ilişkiler temelinde İran'da kapitalizm gelişmesine rağmen, bu durum o dönemde Kürdistan'a yansımamış ve feodal yapının çözülmesine yol açmamıştır. Ancak bu sürecin ilerlemesi ve İran'da kapitalist ilişkilerin güçlenmesi temelinde sömürgeci kapitalizmin Doğu Kürdistan'a girmesi kaçınılmaz olacaktır.

ULUSAL KURTULUŞ DÖNEMİ

Geleneksel Kürt isyanlarının bir devamı ve İkinci Dünya Savaşı sonrası koşullara kısmen uyarlanmış biçimi olan KDP hareketi, modern bir ulusal kurtuluş hareketi haline gelmeyerек 1970'lerin ortalarında yenilgiye uğramıştır. Kürtlük adına hareket etmek ve Kürtlüğü canlı tutmak gibi bir olumluluk yanında, Kürdistan ulusal sorununu çeşitli biçimlerde çarpıtması ve yabancı egemenliklerin aleti olması ile de olumsuz bir rol oynamıştır.

Kürdistan'da yaşanan modern sosyo-ekonomik gelişmenin belli bir düzeye ulaştığı ve Kürt ulusal sorununu çarpıtan KDP'nin de yenildiği 1970'li yıllarda Kürdistan'da yeni ideolojik politik akımlar gelişmeye başlamıştır. Küçük burjuva akım Kürdistan'ın kuzey-batı ve güney parçalarında kendini değişik gruplar biçiminde şekillendirirken, işçi ve emekçilerin devrimci ulusal kurtuluş akımı olarak da partimiz PKK doğup gelişmiştir.

Hem bir devrimci sosyalist öncülük olarak ve hem de modern bir ulusal kurtuluş hareketi olarak partimizin doğuşu, Kürdistan tarihinde kesin bir dönemeci ifade eder. Gelişen sömürgeci egemenlik ve ulusal imha sürecinin sona erdiğinin, buna karşı direniş içinde ulusal var olma ve kur-

tuluş döneminin başladığının ilanı olmuştur. Ulusal kurtuluşa doğru devrimci çizgiyi egemen kılarak, kuzey-batı Kürdistan'daki modern gelişmeye dayanarak, işçi sınıfının ve büyük parçanın önderliğini geliştirerek, ulusal hareketteki çarpıtmaları düzeltmiş ve bu temelde yurtsever kitleleri birlik ve eylemlilik içine çekmiştir.

Partimizin, beş yıllık ideolojik grup dönemi ardından 1978'de resmen kurulması ve ulusal kurtuluş için politik ve askeri mücadeleye yönelmesi, ülkemizin ve halkımızın varlığını bile inkar eden TC'ye ağır bir darbe vurmuş ve onu 12 Eylül 1980 faşist-askeri darbesine götürmüştür. 1970-80 dönemi, ulusal kurtuluşun ideolojik-politik çizgisinin şekillendiği, bu temelde halk kitlelerinin ilk devrimci eyleminin gerçekleştiği, düşünsel planda sömürgeci egemenliğin parçalandığı bir dönem olmuştur.

12 Eylül faşist-sömürgeci rejimine karşı büyük direnişi ifade eden ve 15 Ağustos 1984 Atılımı temelinde gelişen 1980-90 dönemi ise, Kürdistan'daki TC egemenliğinin parçalandığı, Kürt toplumunda muazzam bir devrimci ulusal bilinçlenmenin yaşanmaya başlandığı, ulusal kurtuluş hareketinin cephesel ve ordusal bir güç düzeyine ulaştığı bir dönemdir. Partimiz önderliğinde kuzey-batı Kürdistan'da yaşanan bu ulusal devrimci gelişme, giderek Kürdistan'ın bütününe etkisi altına alır hale gelmiştir.

Bugün kuzey-batı Kürdistan'da çok köklü bir ulusal ve toplumsal devrim yaşanmaktadır. TC'nin özel savaşına karşı gelişen ulusal kurtuluş savaşı ülkenin her tarafında sürmektedir. Partimiz önderliğinde bilinçlenen ve birleşen halkımız, her türlü acı ve zorluğu göğüsleyerek yürüttüğü kararlı mücadelesiyle, Kürdistan'daki sömürgeci egemenliği tamamen yıkmaya ve ulusal demokratik halk iktidarını yaratma yolunda ilerlemektedir. Bu temelde gelişen ulusal kurtuluş mücadelesi Kürdistan'ın diğer parçalarına da yayılarak Kürdistan'ın birliğini yaratmaktadır.

Güney Kürdistan'ın batıdaki küçük parçası, kuzey-batı Kürdistan'da gelişen bu mücadelenin derin etkisi altındadır. Özellikle 1980'lerin ortalarından itibaren bu parçanın halkı ulusal kurtuluş mücadelesine çok yaygın ve aktif bir biçimde katılmaktadır. Bu parçanın halkıda partimiz önderliğindeki ulusal demokratik devrimi çok köklü bir biçimde yaşamaktadır. Halkın bu tarzda doğru bilinçlenme ve örgütlenmesi, ulusal kurtuluş hareketimiz ile Arap ilericiliği arasındaki ilişkiide önemli bir rol oynamaktadır.

Güney Kürdistan'ın büyük parçasında 1974 yenilgisinden sonra Irak Arap yönetiminin egemenliği gelişmiştir. Ancak Eylül 1980'de başlayan Irak-İran savaşı nedeniyle Irak yönetimi Kürdistan'daki gücünün önemli bir kısmını çekince, bu parçada yeniden bir silahlı direniş

başlamıştır. Bu silahlı direniş eski niteliğini aşır modernleşmeye çalışmışsa da bunda pek ilerleme kaydedilememiş ve 1988'de bir kez daha yenilmekten kurtulamamıştır.

Kürdistan'ın bu parçasında 1991 yılı başındaki körfez savaşı'nın etkisiyle yeni bir başkaldırı yaşanmış ve emperyalist devletlerin müdahalesiyle bu alan değişik güçlerin hareket ettiği bir alan haline gelmiştir. Bugün bu parçanın bir kısmı Irak yönetimi altındayken, büyük kısmında ise emperyalist devletlerce korunan bir Federe Kürt Yönetimi vardır. Güney Kürdistan'daki bu durum, Kuzey-Batı Kürdistan'daki ulusal kurtuluş mücadelesi ile dünyada yaşanan gelişmelerin etkisi sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu gelişme ile Kürdistan'ın kuzey ve güney parçaları arasındaki ilişkiler sıklaşmış ve iki parçanın devrimci birleşmesi gündeme gelmiştir. Kürdistan'ın bu parçasındaki kararsız olan mevcut durumu kendi lehine bozmak için çok çeşitli güç mücadele vermektedir.

Kürdistan'ın doğu parçası da 1970'lerin sonunda yoğun bir mücadeleye sahne olmuştur. 1979 yılında İran'daki şahlık rejimi yıkılınca, bir süre Doğu Kürdistan'daki sömürgeci egemenlik kaybolmuştur. Daha sonra Şahlık yerine kurulan İran İslam Cumhuriyeti, Doğu Kürdistan üzerinde de egemenliğini sağlamış ve yürüttüğü sert mücadele ile geleneksel direnişçi güçleri büyük ölçüde bastırmıştır. Kuzey-Batı Kürdistan'da gelişen ulusal kurtuluş mücadelesinin etkisi bu parçada da yayılmakta olsa da, burası diğer parçalara göre ulusal kurtuluşta geri bir durumu yaşamaktadır.

Çok hareketli bir ortamın var olduğu Kürdistan'da güncel durum şu temel özellikleri arz etmektedir :

A : Kürdistan'da eski sömürgeci statükoyu korumak isteyen güçlerle devrimci ulusal kurtuluş güçleri arasında çok şiddetli bir savaş yaşanmaktadır. Bu konuyla Kürdistan, dünyanın en çatışmalı alanlarından biri durumundadır.

B : Bugün Kürdistan'da çok köklü bir ulusal demokratik devrim süreci yaşanmaktadır. Bu konuyla Kürdistan bölgeyi ve dünyayı etkisi altına alan bir devrim merkezi durumundadır. Yine Kürdistan'daki bütün bu yaşam bu devrimin belirleyici ve dönüştürücü etkisi altındadır.

C : Kürdistan üzerinde geçmişte oluşturulan statüko (dörde bölen sömürgeci statüko) gelişen ulusal kurtuluş mücadelesi ile parçalanmıştır. Kürdistan parçaları arasında gittikçe daha sıkı bir ilişki ve birlik gelişmektedir. Emperyalistlerle sömürgeci devletlerin politikaları arasında geçmişte var olan uyum dağılmıştır. Bugün Kürdistan üzerinde emperyalistlerin yeni sömürgeci politikası, işbirlikçi politika ve ulusal kurtuluş politikası mücadele halindedir.

D : Kuzey-Batı Kürdistan'daki ulusal kurtuluş mücadelesi, Kürdistan bütünlüğü açısından belirleyici ve yönlendirici bir yere sahiptir. Diğer parçaları bu temelde değerlendirmek, kalıcı sonuç almada tek doğru tutumdur.

KUZEY-BATI KÜRDİSTAN'DAKİ DURUMUN ÖZELLİKLERİ

Kürdistan'ın bu parçasında on yıldan beri gittikçe yoğunlaşan bir savaş durumu yaşanmaktadır. TC'nin sömürgeci özel savaşına karşı partimizin yürüttüğü devrimci ulusal kurtuluş savaşını toplumsal dönüşümün motoru olmakta ve toplumsal yaşamın her alanını bu savaş durumu belirlemektedir. TC'ye karşı partimizin yürüttüğü ulusal kurtuluş mücadelesi, Kürdistan bütünlüğündeki ulusal hareket ve mücadele üzerinde de belirleyici etkiye bulunmakta ve onu yönlendirmektedir.

Türkiye'de yeni sömürgeci kapitalizm geliştikçe bunun yansımaları Kürdistan üzerinde de olmuş, 1960'lardan itibaren Kürdistan'da sömürgeci Türk kapitalizmi gelişmeye başlamıştır. Tamamen devlet işletmeleri etrafında ve Türkiye pazarına bağlı olarak şekillendirilen bu ekonomik yapı ile Kürdistan kaynakları üzerinde tam bir sömürü ve talan düzeni kurulmuştur. Kürdistan değerlerini talan etme ve Türk sömürgeciliğinin Kürdistan'ı yutma amacına göre şekillendirilen bu ekonomik yapı, on yıllık savaş içinde bu gerçeklik daha net ortaya çıkarak tam bir özel savaş ekonomisi haline gelmiştir.

Tamamen yaşanan savaş tarafından belirlenen Kürdistan'daki ekonomik yaşamın bazı temel niteliklerini şöyle sıralayabiliriz.

A : Daha önce şekillendirilen sömürgeci ekonomik düzen eskisi gibi işletilememektedir. Gelişen ulusal kurtuluş mücadelesi bunun alanını epeyce sınırlandırmıştır.

B : İşletilebildiği kadarıyla sömürgeci ekonomik sistemin sömürücü ve talancı karakteri azalmamış, tersine daha da artırılmıştır. Bu durum Türk sömürgeciliğinin eski yapısının parçalanmış olması gerçeğiyle gelişmemektedir.

C : TC, Kürdistan'da tam bir savaş ekonomisi tesis etmiş, ekonomik yaşamı ve olanakları bütünüyle özel savaşın hizmetine şokmuştur. Yürüttüğü savaş ekonomisi TC'ye çok ağır bir yük bindirmekte ve Türk ekonomisini iflasla yüz yüze getirmektedir.

D : Halk, ekonomik güç bakımından oldukça zayıflatılmıştır. Savaş ekonomisi biçiminde de olsa, ticaret gibi alanlarda halkın ulusal kurtuluşçu ekonomik yapılanması ve yaşamı gelişmeye başlamıştır.

Kürdistan'da sömürgeci egemenlik altında ve onunla savaş içinde gelişen ekonomik ilişkiler, kendine bağlı bir sosyal yapılanmayı ve değişimi de beraberinde getirmektedir. Geçmişte gelişen sömürgeci kapitalizm, Kürdistan'daki feodal sosyal yapıyı yarı yarıya çözmüş ve bu temelde kendine bağlı bir sosyal ayrışma ve şekillenme yaratmıştı. Üstte feodal toprak ağaları feodal-komprador bir sınıf haline gelirken, köylülük çözülmeye başlamış ve kent küçük-burjuvazisi ile birlikte geniş bir işsizler ordusu ve aydın-gençlik kesimi ortaya çıkmıştı. İşçi sınıfından aydınlara kadar bu sosyal kesimlerin hepsi sömürgeci egemenlik temelinde şekilleniyor ve yoğun bir asimilasyonu yaşıyordu. Şimdi bu durumlar köklü bir değişime uğramıştır.

Partimizin yürüttüğü devrim ve özellikle son on yılda yaşanan savaş, Kürdistan sosyal yapısında çok hızlı ve köklü bir değişim gerçekleştirmiştir. Sömürgeciliğin ayakta tutmaya çalıştığı geri sosyal ve kültürel yapılanmalar devrimci mücadele ile parçalanmış ve toplum devrimci yapılanma doğrultusunda gelişme göstermiştir. Şimdi her şey yaşanan devrim ve savaş gerçeğine bağlıdır. Bir yandan sömürgeciliğe ve onun özel savaş yönetimine bağlı bir avuç işbirlikçi-hain kesim daha net ortaya çıkarken, diğer yandan gittikçe yoksullaşan ve aradaki ayrımı azalan yurtsever bir halk gerçeği şekillenmektedir.

Mevcut durumda koruculuk bir sınıf gibidir. Gerici feodal, aşiretçi ve komprador güçleri, yine muhbir, ajan, işbirlikçi ve serseri kesimleri içinde toplayan ve bazı bilinçsiz aşiret güçlerini içine alan bu kesim, sömürgeciliğin Kürdistan'daki sosyal, siyasal ve askeri dayanağı durumundadır. Türk sömürgeciliği, bir yandan devrim karşısında bu güce daha çok dayanmaya çalışırken, diğer yandan da yarattığı mali külfet ve siyasal tehdit nedeniyle ondan korkmaktadır.

Gelişen ulusal kurtuluş mücadelesinin yarattığı ortama dayanarak bir milli Kürt sermayesi gelişmek istemektedir. Henüz zayıf bir konumda olan bu Kürt milli burjuvazisi, yurtsever zengin kesimlerden, tüccarlardan ve küçük-burjuvazinin üst kesimlerinden oluşmaktadır. Kürdistan'da yeni olan bu kesimin doğuşu ve gelişimi tamamen ulusal kurtuluş mücadelesine bağlıdır. Yine bu mücadele temelinde köylülük gittikçe çözülmekte, küçük-burjuva kesimlerde yurtseverlik gelişmektedir. Yaşanan savaş ortamında çok azı iş bulabilen çok geniş bir işsizler ordusu ortaya çıkmıştır.

Sömürgeci özel savaşın yarattığı göç, Kürdistan'da büyük bir sosyal olay durumundadır. Özel savaş politikaları gereği, ekonomik ve askeri zorla Kürdistan'ın yurtsever mücadeleye açık bütün alanları insandan boşaltılmış, başta Türkiye metropollerini olmak üzere insanlarımız dünyanın dört bir yanına savrulmuştur. Sömürgeciliğin ulusal kurtuluş mücadelesini zayıflatmak amacıyla yarattığı bu mülteci kesimler, yurtsever harekete büyük destek verir hale getirilmiştir.

Daha önce Kemalist etki altında ve toplumdaki kopuk olarak yaratılan aydın kesimi, bütün direncine ve verdiği zarara rağmen, gelişen devrimci mücadele karşısında durulamayacağını artık anlamış ve çok büyük ölçüde yurtsever saflarda toplanmaya yönelmiştir. Ayrıca gelişen devrimci ulusal kurtuluş mücadelesinin de aydınlatıcı ve eğitici gücüyle önemli bir Kürt aydın hareketi gelişmeye başlamıştır.

Türk sömürgeciliğinin Kürtleri ulusal yoketme politikası, partimizin yürüttüğü ulusal kurtuluş mücadelesi ile yenilgiye uğratılmıştır. TC'nin eğitim sistemi düzenli çalışmamakta ve asimilasyon politikası yürümemektedir. Kürt toplumu çok yaygın, köklü ve devrimci nitelikli bir ulusal bilinçlenmeyi yaşamakta ve gelişen mücadeleyle birlikte devrimci bir ulus oluşmaktadır. Bu temelde geçmişte var olan aşiret ve kabile değerlerine güçlü bağlılık ve bunun yol açtığı çatışma ve bölünmeler ortadan kalkmakta, bunun yerini güçlü bir ulusal bilinç, birlik ve dayanışma almaktadır.

Partimizin yürüttüğü devrimci mücadele, Kürdistan'da yaşanan ve çoğunlukla da dünyanın dört bir yanına savrulmuş olan azınlık milliyet ve dinsel grupları da kendine getirmektedir. Partimizin doğru politikası, Türk sömürgecilerinin tarihten gelen halkları birbirine kırdırma politikalarını boşa çıkarmış ve tersine çevirmiştir. Tarihî bir intikam eylemi olarak gelişen ulusal kurtuluş mücadelemiz, Türk sömürgeciliğinden zarar gören bütün azınlık grupların toplandığı ve kendi gerçeğini bulduğu en temel alan olmaktadır. Partimiz, dar milliyetçiliğe düşmemek kaydıyla Kürdistan'daki bütün azınlık kültürleri gelişmesini bir zenginlik olarak ele almakta, geliştirilmesi için her kültüre özgürlük ve destek sağlamaktadır. Kürdistan'ın geniş kültürel zemininin kapitalist milliyetçi yaklaşımlarla kirletilmesine karşı çıkmakta ve kültürlerin geniş hoşgörü ve özgürlük içinde gelişmesinin ortamını yaratmaktadır.

Yüzyıllardan beri yabancı egemenlikleri ayakta tutan gerici değerler günümüz Kürdistan'ında yaşanan köklü devrimle bir bir yıkılmakta, tarihinin en büyük yenilenmesini yaşayan Kürdistan toplumu devrimci-yurtsever değerler temelinde yeniden şekillenmektedir.

TC, Kürdistan'da yaşanan bu köklü devrimi boğmak için, hiçbir kurala ve ölçüye bağlı olmayan bir özel savaş yürütmektedir. Daha önce sömürgeci egemenliği güçlendirmek için oluşturduğu siyasal kurumları da artık bir yana atmış ve Kürdistan'ın her tarafında dört dörtlük bir özel savaş yönetimi örgütlenmiştir. Kürdistan'da TC'ye ait herşey bu yönetim tarafından ve özel savaş çerçevesinde icra edilmektedir.

Türk ordusu, savaşılabilen bütün aktif güçlerini Kürdistan'daki savaşa göre eğitmekte, düzenlemekte ve bu savaşta kullanmaktadır. Eski ordu gücüne ek olarak, yürüttüğü özel savaş çerçevesinde özel kolordu, özel ordu, özel tim, köy koruculuğu gibi özel kuvvetlerde örgütlenmiş ve kontrgerillanın yer altı teşkilatını geliştirmiştir. Bu güçleri deneyerek, hiçbir kural tanımaksızın Kürdistan'da bütün savaş taktiklerini ve araçlarını vahşet uygulamaları düzeyinde kullanmaktadır. Tüm bunlara rağmen Türk ordusu Kürdistan üzerinde eski egemenliğini artık kaybetmiştir ve savaşta başarısız kalan bir ordu durumuna düşmüştür.

TC'nin Kürdistan'daki siyasi ve askeri egemenliğine karşı mücadele içinde partimizin de siyasi ve askeri egemenliği gelişmiştir. Son on yılda Kürdistan'da yaşanan savaş ve özellikle 1990 sonrası ortaya çıkan gelişmeler bu egemenliği açıkça yaratmıştır. Artık Kürdistan'da bir tür ikili iktidar yaşanmaktadır. Kürt halkının duygu ve düşüncesi devrimcileşmiştir. Kitle örgütlenmeleri ve ulusal kurtuluş cephesi, çeşitli legal ve illegal kurumlarıyla yaygın bir yönetim gücü durumundadır ve Kürt halkı çok büyük oranda bu güç tarafından yönetilmektedir. Partimizin savaş içinde örgütlediği Halk Kurtuluş Ordusu, kahramanca savaşarak onbinlere ulaşmış ve Kürdistan'ın bütün stratejik coğrafi alanlarında üslenerek Türk ordusunu buralarda hareket edemez hale getirmiştir.

Kürdistan'da herşeyi belirleyen, bu iki güç arasındaki savaş durumudur. Savaşılan güçler kendi çıkarını gördükçe ve bu savaş durumu imkan verdikçe, diğer siyasi savaşım türleri de uygulanabilmektedir.

Partimizin Türk sömürgeciliğine karşı yürüttüğü devrimci ulusal kurtuluş savaşı, şimdiye kadar ki uygulanma düzeyi ile önemli siyasal ve sosyal gelişmeler ortaya çıkarmıştır. Ve hata yapılmaz, partimizin politik-askeri çizgisi pratikte doğru uygulanırsa, son derece gerici, haksız ve katliamcı olan Türk sömürgeci özel savaş rejiminin yenilebileceği kanıtlanmıştır,

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : KÜRDİSTAN DEVRİMİ

KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN ÖZELLİKLERİ

Kürdistan'da partimizin yürüttüğü devrim bir ulusal demokratik devrim olup, başlıca özellikleri şunlardır :

A : Devrimimizin iki temel yanı vardır, milli ve demokratik yanı. Milli yanı, sömürgeciliğin siyasi, askeri, ekonomik ve kültürel alandaki hakimiyetini hedef almaktadır. Devrimimiz ilk aşamada bu yönü ön plana alarak gelişmiştir. Milli çelişki baş çelişki durumunda olup, diğer toplumsal çelişkilerin çözülmesinde tayin edicidir. Milli çelişki çözülmedikçe, diğer hiçbir toplumsal çelişki yalnız başına çözülme imkanına sahip değildir. Devrim adına atılan ilk adımlar milli karakterde olmuş ve Kürdistan'ı köklü bir devrimci gelişme sürecine sokmuştur.

Devrimimizin ikinci yanı, demokratik yanıdır. Demokratik devrim, toplumdaki ortaçağdan kalma çelişkileri temizlemeyi hedef almaktadır. Bunlar feodal-komprador sömürüsü, aşiretçilik, mezhepçilik, kadının kölece bağımlılığı gibi çelişkilerdir. Bu çelişkiler çözüldükçe toplum demokratik bir nitelik kazanmaktadır.

Devrimimizin bu iki yanı arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Bu iki yan adeta iç içe geçmiştir. Demokratik devrim, hakim yan olan milli devrime bağlı olarak gelişmektedir. Milli devrimin gelişmesi de, toplumdaki demokrasinin gelişmesine çok yakından bağlı olmaktadır.

B : Kürdistan devriminin diğer bir özelliği de önderlik sorununa ilişkindir. Ulusal demokratik devrimde önderlik iki biçimde ortaya çıkmaktadır. Birincisi sınıf önderliği, ikincisi parça önderliği. Sınıf önderliği çerçevesinde feodal-komprador sınıf, küçük-burjuvazi ve işçi sınıfı arasında süren yoğun mücadelede önemli sonuçlara ulaşmıştır. Ulusal kurtuluş mücadelesi pratiği, devrimde zaferi yaratacak temel gücün işçi-köylü ittifakı, zaferi yaratacak önderliğin ise işçi sınıfının ideolojik, politik ve örgütsel önderliği olduğunu göstermiştir. Diğer sınıf önderlikleri sürekli geriler ve sömürgecilik karşısında ciddi bir güç olmaktan çıkarken, partimiz şahsında şekillenen işçi sınıfı önderliğinin sağladığı sürekli gelişme bunu kanıtlamıştır.

Kürdistan'ın bölünmüşlüğünden kaynaklanan parça önderliği de önemlidir. Geri bir sosyal yapıda ve küçük bir parça olmasına rağmen Güney Kürdistan'ın geçmişte kendini önder olarak dayatması ve tüm Kürdistan'ın olanaklarını kendine toplaması, ulusal kurtuluşa bir sonuç ortaya çıkarmadığı gibi, ona ciddi zararlar da vermiştir. Bu çarpık durum, büyük ve gelişmiş parça olan Kuzey-Batı Kürdistan'daki ulusal kurtuluşçu gelişmeyle düzeltilmiş ve TC'ye karşı Kuzey-Batı Kürdistan'daki mücadelenin önderliği, sağladığı kalıcı gelişmelerle kanıtlanmıştır.

Hem sınıf ve hem de parça önderliğini doğru bir biçimde ele alıp şahsında çözüme kavuşturan partimiz, burjuva milliyetçi, ulusal inkarcı ve teslimiyetçi yaklaşımlara karşı başarılı bir mücadele vererek, ulusal kurtuluşa doğru devrimci çizgiyi egemen kılmıştır. Partimiz şahsında gerçekleşen devrimci sosyalist önderlik, ulusal demokratik devrimde emekçi çizgisinin ve sosyalizm yolunda kesintisiz olarak ilerleneceğinin garantisi olmuştur.

C : Devrimimizin üçüncü özelliği, halkın geniş güçlerinin seferber edildiği uzun vadeli bir mücadele çizgisine sahip olmasıdır. Bu çizgi kendini pratikte uzun süreli halk savaşı biçiminde şekillendirir. Uzun süreli halk savaşı temelinde bütün mücadele biçimlerinin kullanılmasını içerir. Çok güçlü olan sömürgeci örgütlenme ancak böyle bir mücadele çizgisiyle geriletilip yenilgiye uğratılabilir. Bu çizginin uygulanması olarak yürütülen mücadele, yarattığı büyük devrimci gelişmelerle çizginin doğruluğunu kanıtlamıştır.

D : Devrimimizin dördüncü temel özelliği, onun sadece Kürdistan'la sınırlı olmayıp çevresini de derin etkisi altına alması ve bölgesel çapta gelişmesidir. Bu, devrimimizin evrensel niteliğini göstermektedir. Hem derin bir toplumsal devrim olması, hem dünyadaki aleyhte gelişmeler ortamında kendini güçlendirmesi, hem de Kürdistan'ın parçalanmış olması nedeniyle böyle şekillenmektedir.

Bölgenin tüm uluslarını doğrudan ilgilendirmesi, devrimimizin bu özelliğini ortaya çıkarmaktadır. Daha şimdiden devrimimizin bu özelliği pratikte hayat bulmaya başlayarak bölgeyi etkisi altına almıştır ve bu çerçevede gelişimini sürdürdükçe dünya üzerinde büyük etkiye bulunacaktır.

KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN GÖREVLERİ

Özelliklerini belirlediğimiz devrimimiz, en yüce amacımız olan sınıfsız topluma doğru ilerlemek ve bu toplumun ilk evresi olan sosyalizme varmak için zorunlu bir aşama olup, esas olarak şu görevleri gerçekleştirecektir.

A : Türk sömürgeciliğinin ve gerisindeki emperyalizmin Kürdistan üzerindeki her türlü hakimiyetine son vermek. Bunun için :

1 – İşçi, köylü, aydın ve diğer sınıf ve tabakalardan tüm yurtseverleri birleştiren ulusal birleşik cepheyi daha da genişletip geliştirmek.

2 – Halkın topyekün örgütlenmesini sağlamak için oluşturulan işçi, köylü, gençlik, kadın ve benzeri kitlesel birlikleri daha da geliştirip güçlendirmek.

3 – Sömürgeciliğe karşı temel mücadele biçimi olan halk savaşını zafer çizgisinde yürütmek ve bunun temel örgütü olan Halk Kurtuluş Ordusu'nu geliştirmek.

4 – Sömürgecilerin ve yerli ajanların sürekli kışkırtmaya çalıştığı halk arasındaki çatışmalara son vermek, bölgeci ve dar milliyetçi anlayış kalıntılarını tasfiye etmek.

5 – TC'nin sömürgeci boyunduruğunu parçalamayı hedeflemeyen "bölgesel özerklik", "otonomi " vs. gibi özünde sömürgecilikle uzlaşmayı getiren teslimiyetçi anlayışları teşhir etmek ve bunlara karşı verilen mücadeleyi sürdürmek.

6 – Savaş içinde sömürgecilerle işbirliği yapan ve halka düşmanlık edenlerin mallarına el koymak ve yoksul halka dağıtmak.

7 – Sömürgeciliğin doğa ve halk üzerindeki her türlü tahribatına ve bulaşıcı hastalıklara karşı mücadele etmek için ekonomik, kültürel, eğitim ve sağlık hizmetlerini bizzat üstlenmek.

B : Demokratik halk yönetiminde ulusal bağımsız ve demokratik bir toplum yaratmak. Bunun için :

8 - Sömürgecilerin işlettiği bütün yeraltı ve yerüstü kaynaklarını, fabrika, çiftlik ve diğer bütün işletmeleri kamu mülkiyetine geçirmek.

9 – Sömürgeciliğin mali ve kredi sistemini dağıtarak yerine bağımsız bir mali ve kredi sistemi geliştirmek.

10 – Ülke üzerinde hiçbir yabancı devlete askeri üs ve imtiyaz tanımamak.

11 – Emekçi kesimler çıkarına adil bir toprak reformu yapmak.

12 – Yoksul köylülerin tefeciye ve bankalara olan bütün borçlarını iptal etmek.

13 - Toplumun demokratikleştirilmesinin bir parçası olarak, emekçi halkın ekonomik, siyasi ve kültürel alanlarda örgütlenmesinin önündeki engelleri kaldırmak ve bu konularda yasal statü geliştirmek.

14 - İşçilere yeni iş alanları yaratmak, işçilerin bedenen ve fikren gelişmesine önem vermek ve sekiz saatlik iş gününün uygulanmasına çalışmak.

15 - Sömürgeciliğin adli sistemini dağıtmak ve yerine demokratik bir adli sistem geliştirmek.

16 - Kadın üzerindeki her türlü köleci baskıya son vermek, toplumsal ve siyasal yaşamın her alanında kadın-erkek eşitliğini sağlamak, büyük toplumsal devrim dinamiği halinde olan kadın kesiminin bu gerçeğini doğru ele alıp eyleme dökmek.

17 - Azınlık, milliyet ve dinsel gruplar üzerindeki her türlü baskıya son vermek, milliyetçiliğe düşmeden her kültüre özgürlük ve destek sağlamak ve onları bir zenginlik olarak görüp geliştirmek.

C : Bağımsız bir ekonomik yapı inşa etmek. Bunun için :

18 - Ekonomiyi merkezi bir planlama ile yönlendirmek.

19 - Kamu mülkiyeti ile devlet kapitalizmini birbirinden ayırmak ve devlet kapitalizmi biçimine karşı çıkmak. Bilimde, siyasette ve üretimde topluma verdiği kadar almak ilkesini hayata geçirip egemen kılmak.

20 - Kamu mülkiyetinde ağır sanayinin geliştirilmesine öncelik tanımak.

21 - Yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynaklarını, ulaşım, ticaret, bankacılık, kitle iletişim araçları ve benzerlerini kamu mülkiyetinde işletmek.

22 - Köylüyü kooperatifleşmeye teşvik etmek ve desteklemek.

23 - Toplumun gelişmesinde yararlı olabilecek özel girişimciliği serbest bırakıp, yardım ve destek vermek.

D : Sömürgeci kültür ve eğitim kurumlarının yerine ulusal kültür ve eğitim kurumlarını oluşturmak. Kürtçenin bütün lehçelerinin gelişmesine fırsat ve imkan tanımak ve birinin ulusal dil haline

gelmesini teşvik etmek. Kürt dili, edebiyatı ve tarihi alanlarında yoğun bir araştırma ve örgütlendirme çabasına girişmek. Bütün halka okur yazar olma imkanı tanımak.

E : Kürdistan devrimi ve birliği için :

24 – Her parçadaki devrimi esas olarak o parçada yaşayan halkın eseri olarak görmek.

25 – Her parçada yaşayan halkı, sömürgeci devlet aygıtıyla özerklik veya otonomi adı altında birtakım reformlarla uzlaştırma çabalarına karşı mücadele etmek.

26 – Her parçada mücadele veren devrimci güçler arasında en sıkı destek ve dayanışmanın sağlanmasına çalışmak.

27 – Her parçada devrimci çizginin başarısı için çaba harcamak.

28 – Birlik için her parçadaki halkın öz iradesini esas almak.

29 – Dünyanın çeşitli yerlerine savrulan Kürt'lerin demokratik haklarını savunan, onları ilericî insanlıkla ve Kürdistan'daki mücadeleyle birleştiren ve Kürdistan'a yeniden dönüşün koşullarını hazırlayan bir yaklaşım içinde olmak.

F : Komşu halklarla olan ilişkilerde ve uluslararası sorunlarda proleter enternasyonalizmini uygulamak. Bunun için :

30 – Komşu halkların devrimci güçleri ile olan ilişkilerde, ülke ayrımı temeli üzerinde her devrimci hareketin kendi ülkesindeki devrimden sorumlu olacağı ilkesini hakim kılmak ve bu temelde çeşitli düzeylerde ortak mücadelelere girişmek.

31 – Komşu halklarla birlik, her halkın bağımsız ve özgür olmasından geçer. Bu temel ilke üzerinde gerçekleşmeyen bütün zoraki birliklerin parçalanması için amansız bir mücadele vermek. Başta Türkiye halkı olmak üzere komşu halklarla ilişkileri "Ortadoğu Federasyonu" anlayışı çerçevesinde geliştirmek.

32 – Bağımsız ülkeler ve ulusal kurtuluş hareketleri ile ilişki, dünyanın her tarafındaki işçi sınıfı hareketleri ve devrimci güçlerle ittifak, her alandaki demokratik, anti-faşist, çevreci ve hümanist çevrelerle dayanışma içinde olmak.

PARTİ TÜZÜĞÜ (Kuruluş Dönemi-1978)

1 : PARTİ ÜYESİ

Parti program ve tüzüğünü kabul eden, partiye maddi olarak katkıda bulunan ve parti örgütlerinden herhangi birinde görev alarak partiyi fiilen destekleyen herkes parti üyesidir.

2 : ÜYENİN GÖREVLERİ

A : Partinin amaç ve hedeflerini gerçekleştirmek için bütün imkanları ile partinin disiplin, program, taktik ve stratejisine göre çalışmak.

B : Partinin sırlarını açıklamamak.

C : Bilgisini, uyanıklığını, politika şuurunu, teori ve devrimciliği temel esaslarıyla araştırmaya çalışmak.

D : Eleştiri ve özeleştirii esasları üzerine çalışmak, partiden hiçbirşeyi saklamamak, gururu ve maceracılıktan kaçınmak.

E : Hiçbir üye, partinin muvafakatını almadan yerini ve partinin haberi olmadan işini değiştiremez.

3 : PARTİYE ÜYE OLMAK

Herhangi bir kimse Merkez Komitesi veya Bölge Komitesinin kararı ile partiye üye olarak alınabilir, bu yetki mahalli komitelere verilebilir.

Bölge Komitesi, Sosyal ve Siyasi kişiliği bakımından karşılıklı yaratabilecek durumda bulunan ya da o şekilde tanınan kimselerin partiye kabulünden önce Merkez Komitesinin rızasını almak zorundadır.

Partinin üyesi olmak isteyen başka siyasi partilerin üyeleriyle, partiden ayrılmış olup ta tekrar partiye girmek isteyenlerin bu istekleri özeleştirilerini yaptıktan sonra, ancak Merkez Komitesi tarafından karara bağlanır.

4 : ÜYELERİN CEZALANDIRILMASI

Üyeler şu şekilde cezalandırılır.

Alt komite veya hücrelerden bir üyenin tekli ve bunun denetleme ve istihbarat komitesi tarafından desteklenmesi üzerine Merkez Komitesi bir üyeyi partiden çıkarabilir, ayrıca mahalli komite aşağıdaki durumlardan birini yaratmış olan üyenin elinden sorumluluk yetkisini alıp hakkında araştırmaya geçebilir.

a : Partinin sırlarını açıklamışsa,

b : Partinin birliğini bozacak faaliyette bulunmuş veya partinin aleyhine çalışacak gruplar meydana getirmeye çalışmışsa,

c : Birinci uyardıktan sonra ikinci bir kez bir disiplinsizlikte bulunmuşsa,

d : Partiyi kendisinin veya başkalarının çıkarlarına alet etmişse,

e : Partinin belirlediği yol ve programdan ayrılmış, parti ideolojisinin aleyhine çalışmışsa,

f : Partinin müsaadesi olmadan başka bir partiye veya teşkilata üye olmuşsa,

g : Mazeretsiz olarak iki ay arka arkaya aidatını ödemişse,

h : Mazeretsiz olarak arka arkaya iki toplantıya katılmamışsa,

i : Üyelik şartlarından birini kaybetmişse.

5 : ÜYELİK HAKLARI

a : İçtüzüğe uygun şekilde eleştiri yapabilir, soru tevcih edebilir ve görüşlerini açıklayabilir,

b : Çaresiz ve sıkıntılı durumlarda yardım talebinde bulunabilir,

c : Parti için yaptıkları çalışmalar yüzünden tutuklanan, sürülen veya çeşitli sıkıntılara maruz bırakılanlar partiden, partinin imkanları el verdiği kadar yardım görür,

d : Herhangi bir suçlamadan ötürü kendisini cezalandırmak amacıyla alınan kararlara karşı savunmasını ilgili komiteye gönderebilir,

e : Mensubu bulunduğu komite, isteğinin dışında bir karar aldığı anda önce kayıtsız şartsız olarak bunu yerine getirmek zorundadır. Ancak, bunu yerine getirdikten sonra bu konudaki fikri ve görüşlerini hiyerarşik sıra kanalıyla üst komitelere iletebilir.

6 : PARTİ TEŞKİLATININ KURULUŞU

Parti teşkilatı aşağıdan yukarıya doğru şu kuruluşu takip etmektedir.

Hücre

Köy Komitesi

Yerel Komite

Bölge Komitesi

Merkez Komite

Kongre

7 : Parti demokratik merkezîyetçilik ilkelerine göre çalışır :

a : Parti çalışmalarında açıklık, azınlığın çoğunluğa uyması, üyelerin örgüte, alt kademelerin üst kademelere, bütün partinin merkez yönetimine uyması şarttır.

b : Bütün üyeler partinin çelik disiplinine uymak zorundadır.

c : Bütün üyeler parti kararlarına uymak zorundadır.

d : Parti Komiteleri kararları çoğunluk esasına göre alınır.

8 : Parti Komiteleri parti disiplinini sarsmayacak bir şekilde ve parti politikasına uygun olmak şartıyla acil durumlarda gerekli kararları alabilir.

9 : Partinin alt komiteleri üst komitelerin kararlarını aynen yerine getirdikten sonra ilgili komiteye iletilir.

PARTİ KOMİTELERİNİN GÖREV VE YETKİLERİ

10 : HÜCRE

a : Hücre partinin en alt kuruluşudur. Üç (3) kişiden meydana gelir, hücre sorumlusu bağlı bulunduğu komite tarafından tayin edilir.

b : Hücrenin görev ve yetkileri :

(1) : Partinin programı, politika ve çalışma planlarına göre çalışmak. Partinin amaç, vazife ve isteklerini yerine getirmek.

(2) : Üyeleri arasında görev dağıtımı yapıp en az 15 günde bir toplanmak.

(3) : Partinin ve hedeflerinin propagandasını yapmak ve partinin yayınlarını dağıtıp okutmak.

(4) : Üyelerin aidatlarını, taraftarlarının teberularını ve parti yayınlarından sağlanan paraları toplayıp bir üst komiteye derhal göndermek.

(5) : Üye ve taraftarlarının politik şuurunu teorik ve partililik bilgilerini arttırmak.

(6) : Üst komiteye üyelerin isteklerini ve lüzumlu haberleri hemen iletmek.

(7) : Üst komiteye çalışmaları hakkında her ay bilgi vermek.

(8) : Kendi bölgesinde halkın çalışmasını kontrol etmek, Partinin ana programına uygun bir şekilde halka devrimci çalışmayı öğretmek, halkla bağlarını kuvvetlendirmek ve halkın istek ve özelemlerini öğrenip partiyi bundan haberdar etmek.

11 : KÖY KOMİTESİ

a : Köy komitesi üç kişiden oluşur.

b : Köy komitesinin görev ve yetkileri :

En önemli görevi partinin program, iç tüzük ve politikasına uygun olarak köylülere devrimci çalışmayı öğretip organize etmek olan köy komitesi, iç tüzüğün 12'nci maddesinin "b" fıkkında zikredilen 8 ve 9'ncü fıkralar hariç geriye kalan mahalli komitenin tüm yetki ve görevlerine sahiptir.

12 : YEREL KOMİTE

a : Yerel komite, bölge komitesinin belirteceği yerlerde kurulan, partinin bir kuruluşu olup üç (3) kişiden meydana gelir.

Yerel komiteler, merkez komitesi veya bölge komitesi üyelerinden birisi tarafından direkt olarak veya bunlar tarafından başkalarına kurdurtulur.

b : Yerel komitenin görev ve yetkileri :

(1) : İsteklerine uygun bir şekilde kendisine bağlı bulunan üye, hücre ve yerel komitelerinin çalışmalarını yönetmek.

(2) : Yerel komiteyi kuran ve mahalli komitenin üst komitesiyle irtibatını sağlayan üye, aynı zamanda yerel komitenin sekreteridir ve yerel komite onun yönetiminde çalışmalarını yürütür.

(3) : En az 15 günde bir toplanıp müzakerelerde bulunmak ve çalışmalarını kontrol etmek.

(4) : Partinin program ve stratejisine ters düşmeyecek işçi, köylü, öğrenci ve gençlik hareketlerini desteklemek.

(5) : Üyenin aidatlarını teberruları ve parti yayınlarından sağlanan paraları bir üst komiteye derhal göndermek.

(6) : Kendi bölgesinde her türlü milli hareketlerin yönetimini kontrol altına almaya çalışmak veya yönetimine iştirak etmek.

(7) : Kendi bölgesinde meydana gelen meseleleri partinin genel politikasının ışığı altında çözümlmek ve bu olaylardan üst komiteleri haberdar etmek.

(8) : Fabrikalar, işçi sendikaları, işçi birlikleri, kooperatifler, gençlik örgütleri, kadın birlikleri, çeşitli meslek kuruluşları vb. gibi bütün kuruluşlarda partinin amaçlarını gerçekleştirmek için çalışmak ve örgütlenmek.

(9) : Yerel komite, üyelerini şu şekilde cezalandırabilir : İkaz, ihtar ve 6 aydan fazla olmamak şartıyla görevden düşürmek.

13 : BÖLGE KOMİTESİ

Bölge komitesi, merkez komitesinin tesbit ettiği bölgelerde, merkez komitesi üyelerinin bir veya ikisi tarafından kurulur ve 3-5 kişiden meydana gelir.

Birden fazla merkez komitesi üyelerinin bulunduğu Bölge Komitesinin bu üyeleri arasından seçtiği bir üyedir.

Bölge Komitesinin kendi bölgesindeki yetkilileri Yerel Komitenin kendi mahallinde sahip bulunduğu yetkilerin aynı olup, görevlerinde mahalli komitenin, mahallinde yerine getirmekle sorumlu bulunduğu görevlerin aynıdır.

14 : MERKEZ KOMİTESİ

Merkez Komitesi kongreden sonra partinin en yüksek organıdır.

Merkez Komitesinin görev ve yetkileri :

(1) : Partinin bütün işlerini yürütecek ve bütün parti komitelerini denetleyecek, bir genel sekreter ve dört üyeden oluşan polit büroyu seçmek.

(2) : Partinin uzak ve yakın hedeflerini gerçekleştirmeye çalışmak, gerekli taktikleri saptamak.

(3) : Partini devrimci amaçlarını, sırlarını ve birliğini yıkan faaliyetlerden korumak.

(4) : Partinin diğer parti, cephe ve kuruluşlar karşısındaki tutumunu belirtmek.

(5) : Partinin mali gücünü korumak, gelir ve giderlerini lüzumsuz-harcamaları önleyecek şekilde düzenlemek.

(6) : Parti propagandistlerini çok şuurlu ve uyanık bir şekilde yetiştirmek, halka partinin program bölümünde zikredilen devrimci hedeflerini kavratmalarını sağlamak.

(7) : Üyelerin şikayet, tenkit ve sorunlarını cevaplandırmak, sorunlarını halletmek.

(8) : Merkez Komitesi alt komitelerin kararlarını bozabilir.

(9) : Merkez Komitesi gerekli gördükçe bölge mahalli komiteleri kurabilir.

(10) : Partinin bütün organları Merkez Komitesinin kararlarını yerine getirmek zorundadır.

(11) : Merkez Komitesi her altı ayda bir toplanır.

(12) : Merkez Komitesi, Polit Büro'nun çalışmalarını denetler, kendisine gerekli vazifeleri verir.

(13) : Merkez Komitesi, denetleme ve istihbarat komitesinin tahkikatı sonunda partide her türlü ihracı yapabilir.

(14) : Merkez Komitesi organizasyonu kuvvetlendirmek, politik şuurlanmayı arttırmak ve işleri yürütmek için bölge ve mahalli komitelere özel temsilcilerini gönderebilir ve parti propagandistlerini değiştirebilir.

(15) : Merkez Komitesi, yurt dışında parti üyelerinden meydana gelen, partinin program ve içtüzüğüne göre çalışacak komiteler kurabilir.

(16) : Merkez Komitesinin ekseriyeti herhangi bir sebepten ötürü görev yapamayacak duruma düşse bile, geri kalan Merkez Komitesi üyeleri, Merkez Komitesinin görev ve yetkilerine sahiptir.

(17) : Merkez Komitesi olağan üstü hallerde kongreyi zamanından önce toplantıya çağırabilir. Ya da erteleyebilir. Kongreye kaçır delege yollanacağı ve delegelerin tayin şeklini her kongreden önce Merkez Komitesi tespit eder.

(18) : Merkez Komitesi, üye tam sayısının yarısından fazlasının oyu ile Merkez Komitesi üyelerinin sayısını artırabilir.

(19) : Merkez Komitesi, silahlı direnme kuvvetlerinin kuruluş, yetki ve görevlerini saptar.

15 : POLİT BÜRO

a : Polit Büro Merkez Komitesi üyelerinin kendi aralarından seçtikleri 4 üye ile Parti Genel Sekreterinden meydana gelir. Polit Büro üyeleri arasında ayrıca görev dağıtımı yapar.

b : Polit Büro, Merkez Komitesinin iki toplantısı arasındaki dönemde Merkez Komitesinin kararlarını yerine getirir. Parti politikasının değiştirilmesini gerektiren bir durum hasıl olduğunda Merkez Komitesini hemen toplantıya çağırır.

c : Polit Büro, Merkez Komitesinin toplanmadığı durumlarda 11'nci maddenin "b" fıkrasının 3, 4, 5, 7, 8, 14 ve 15'nci şıklarında yazılı yetkileri kullanabilir.

d : Polit Büro icraat ve faaliyetlerinden dolayı Merkez Komitesine hesap verir.

16 : DENETLEME VE İSTİHBARAT KOMİTESİ

a : Denetleme ve İstihbarat Komitesini Merkez Komitesi seçer. Ve Merkez Komitesi ile Polit Büroya karşı sorumludur. Komite 3 üyeden meydana gelir. Bunlar da aralarında birini sekreter tayin ederler.

b : Denetleme ve İstihbarat Komitesinin görev ve yetkileri :

(1) : Merkez Komitesine işlerinde yardım eder ve sürekli olarak istihbarat işlerini yönetip, Polit Büronun kendisinin istediği çalışmayı yapar.

(2) : Partinin gelir ve giderlerini, program, içtüzük ve kararların yerine getirilip getirilmediğini kontrol edip Polit Büroya gelen raporlardan işleriyle ilgili olanları inceler.

(3) : Üyelerin şikayetlerini inceleyip gereken araştırmaları yaptıktan sonra kendi kanaat ve tavsiyelerini de belirten bir raporla durumu ilgili komiteye bildirir.

(4) : Üyeleri ve Parti Komitelerinin hata ve sapmalarını belirten raporları inceler ve Polit Büroya bu konuda gerekli tavsiyelerde bulunur.

(5) : Denetleme ve İstihbarat Komitesinin her hangi bir yönetim yetkisi yoktur.

(6) : Denetleme ve istihbarat Komitesinin talep edebileceği cezalar :

(a) : Sözlü veya yazılı uyarma.

(b) : Ferdi ihtar veya herhangi bir toptan ihtar.

(c) : Yetkilerini elinden alma.

(d) : Geçici ihraç.

(e) : Kesin ihraç.

(f) : Hain olarak cezalandırmak ki, bu en büyük cezadır.

Parti Komiteleri için

(1) : İkaz ve ihtar.

(2) : Komitenin lağvedilip yerine Merkez Komitesinin ilk toplantısına kadar başka bir komitenin tayin edilmesi.

(3) : Komitenin lağvedilip üyelerinin partinin diğer komitelerine dağıtılması.

17 : PARTİ GENEL SEKRETERİ

a : Parti Genel Sekreteri, Merkez Komitesinin ve aynı zamanda Polit Büro'nun da başkanıdır. Adı geçen komiteler, onun başkanlığında toplanır. Herhangi bir oylamada, oyların sayısı eşit çıktığı zaman sekreterin bulunduğu tarafın oylamayı kazandığı kabul edilir.

b : Genel Sekreter, Polit Büro'nun diğer üyeleriyle birlikte partinin bütün çalışmalarından ve yönetiminden sorumlu olup partinin bütün yazışmaları onun veya Polit Büro'nun tespit ettiği yardımcısının imzasını taşır.

c : Genel Sekreter, Polit Büro üyelerinin toplantılarının mümkün olmadığı durumlarda, parti adına ve kendi imzasıyla tavsiyelerde bulunabilir.

d : Genel Sekreter görev yapamayacak durumda olursa bu görevi yardımcısı yüklenir. O da çalışma imkanını kaybederse, Polit Büro üyeleri kendi aralarından birini, Merkez Komitesi toplantısına kadar görevi yürütmekle görevlendirilebilir.

e : Olağan üstü durumlarda Merkez Komitesinden toplanmasını isteyebilir.

18 : PARTİ'NİN MALİ DURUMU

a : Partinin gelir kaynakları şunlardır.

(1) : Üyelerin aidatları.

(2) : Üye ve sempatizanların bağışları.

(3) : Partinin yayın organlarından sağlanan gelir.

(4) : Partinin propagandası amacıyla yaptırılan şenlik, toplantı ve gecelerden sağlanan gelir. (Bu toplantı ve gecelerin tertiplenmesi için önceden Polit Büro'nun izni şarttır.)

(5) : Üyeler ödeyecek aidatı, bağlı bulundukları hücre veya komiteye ifade ederler. Sonra diğer tamamlayıcı bilgi ile birlikte aidatın miktarı da üst komiteye bildirilir.

b : Aidat ve diğer gelirler her ay hiyerarşik yolla Polit Büroya gönderilir.

c : Her üst komite, bir alt komiteyi kendisine ulaşan para miktarından haberdar eder.

d : Hiçbir komite, Merkez Komitesi kararı olmadan kendisi için tesbit edilen miktardan fazla bir harcamada bulunamaz..

19 : KONGRE

Kongre, partinin en yüksek organıdır.

Kongre iki senede bir toplanır. Olağanüstü hallerde Merkez Komite üye tam sayısının yarıdan fazlasının isteği ile toplanabilir.

Merkez Komitesinin asil ve yedek üyeleri kongrenin tabii üyeleridirler. Mahalli teşkilatlar, yurt dışı komiteleri ve silahlı direnme komiteleri Kongreye delege yollarlar.

Kongrenin görev ve yetkileri :

- (1) : Parti ideolojisini ve stratejisini saptamak.
- (2) : Parti program ve tüzüğünü hazırlamak ve değiştirmek.
- (3) : Partinin ismini değiştirmek.
- (4) : Merkez ve diğer komitelerin çalışma raporlarını dinlemek ve onları tartışmak.
- (5) : Partiyi lağvetmek.

PKK TÜZÜĞÜ

I. Bölüm : GENEL HÜKÜMLER

1 : Örgütün adı Partiya Karkeren Kürdistan (Kürdistan İşçi Partisi)'dir. Kısa adı "PKK" dir.

2 : Örgütün amblemi, kızıl yıldız içinde sarı meşaledir. Bu amblemin sarı şerit ile ayrılarak kırmızı zemin üzerine oturtulmasıyla örgüt bayrağı oluşur.

3 : Örgütün amacı, Kürdistan üzerindeki sömürgeci egemenliğe ve gerisindeki emperya lizmin etkilerine son vermek, Kürdistan'da ki çağ dışı kalıntıları tasfiye etmek, bağımsız ve birleşik bir Kürdistan'da demokratik bir halk yönetimi kurmak, ilerici insanlığın bir parçası olarak sınıfsız topluma doğru ilerlemektir. Bu amaç, daha kapsamlı ve ayrıntılı olarak programla belirlenmiştir.

II. Bölüm : ÖRGÜT ÜYELİĞİ

4 : Parti üyesi, parti programını kabul eden ve onu hayata geçirmekten sorumlu olan, parti iradesini esas alıp kendini giderek bu iradeyle bütünleştiren, parti yaşamına ve taktik uygulamaya bir parti organında tüm gün katılan, kendini çözüp partinin tarz, tempo ve üslubuna kavuşturarak temel parti amaçları için ödünsüz, çıkarsız, derin coşku ve sonsuz fedakarlıkla çalışan ve yaşamını parti davasına adayan kişidir.

Partiye sempati duyan ve ulusal kurtuluş çizgisini destekleyen kişi yurtseverdir. Aktifleşmiş yurtsever olan, yürürlükteki parti politikalarını ve mücadelesini kabul eden, bu mücadeleye gücü oranında ve sistemsiz katılan, partiyi maddi ve manevi olarak destekleyen kişi taraftardır. Aktifleşmiş ve örgütlenmiş taraftar olan, gücü oranında parti çalışmalarına düzenli ve sürekli katılan, partiye aidaat veren kişi parti sempatizanıdır.

5 : Üyelığe alınma ve çıkarılma: Partiye üye olmak isteyen kişi, iki parti üyesinin önerisi ve başvuru parti komitesinin kararı ve bir üst örgütün onayı ile aday üye olur. Aday üyelik süresi altı aydır. Adaylık süresini başarıyla tamamlayan kişinin üyeliği, bağlı olduğu komitenin üçte iki çoğunluk kararı, bir üst komitenin önerisi ve Merkez Komitenin onayı ile ikinci altı ayda kesinleşir.

Üyelikten çıkarılmada da aynı yol izlenir. Üyelikten çıkarılmanın kesinleşmesi, Merkez Komite ile birlikte Genel Başkanlığın onayını da gerektirir.

6 : Parti üyesinin görevleri :

a : Programla belirlenmiş olan parti çizgisini ve amaçlarını hayata geçirmek için sonsuz fedakarlık, coşku, azim ve kararlılıkla çalışmak,

b : Genel Başkanlık ve Merkez Komite tarafından belirlenen parti politika ve taktiklerini hayata geçirmek,

c : Her türlü parti emir ve talimatını yerine getirmek,

d : Parti tüzüğüne ve ölçülerine göre yaşamak ve çalışmak. Parti tüzüğünü hayata geçirmek,

e : Genel Başkanlık tarafından geliştirilen ideolojik-politik çizgiyi öğrenmek, özümsemek, pratiğe aktarmak ve korumak,

f : Parti disiplinine eksiksiz uymak ve uygulamak,

g : Üyelik tanımının gereklerine uygun olarak yaşamak, partinin verdiği yetkiyi yerinde ve zamanında doğru kullanmak,

h : Partinin maddi ve manevi değerlerini ve emekçi halkın çıkarlarını korumak,

i : Kendi şahsında ve parti içinde yanlış ve parti dışı anlayış, yaşam, tutum ve davranışlara karşı ödünsüz mücadele etmek.

7 : Parti üyesinin hakları :

a : Her düzeyde seçme ve seçilme hakkı vardır,

b : Her düzeyde eleştiri yapma ve her konuda öneri sunma hakkı vardır,

c : Bağlayıcı parti kararlarına karşı olmamak kaydıyla her konuda düşüncesini açıklama, parti tartışmalarına katılarak parti kararlarının oluşmasına etkide bulunma hakkı vardır,

d : Eleştiri ve suçlamalara karşı parti kuralları çerçevesinde kendini savunma hakkı vardır,

e : Parti olanakları dahilinde eğitim görme hakkı vardır,

f : Partiye, halka ve devrime hizmet etmek her parti üyesi için en temel yaşam felsefesidir. Her üyenin istediği kadar hizmet etme hakkı vardır.

8 : Parti üyesinin özellikleri : Her parti üyesi şu özelliklere sahiptir :

a : Yurduna ve insanına karşı büyük bir sevgiyle doludur,

b : Demokratik bir düzenden yanadır,

c : Derin bir tarih bilincine ve insanlık sevgisine sahiptir,

d : Sosyalizm için savaşır ve enternasyonalisttir,

e : Yoldaşlarına ve halka karşı saygı ve sevgiyle doludur,

f : Yeni sosyalist ahlakın temsilcisidir. Halktan biri gibi yaşar, sade, dürüst ve alçakgönüllüdür,

g : Cesur, fedakar ve ataktır,

h : Esneklik ile katılığı iyi kullanır,

i : Dikkatli, duyarlı ve ölçülüdür,

j : Öğrenmede araştırmacı ve inceleyicidir,

k : Planlı iş yapar, yaratıcı ve yücelticidir,

l : Her döneme göre sürekli kendini eğitir ve yeniler,

m : Parti değerlerine bağlı, kararlı, inançlı ve coşkuludur.

III. Bölüm : ÖRGÜT YAPISI

9 : Partinin en yüksek karar organı kongredir. Parti Kongresi, belirlenmiş delegelerin üçte ikisinin katılımıyla dört yılda bir toplanır. Genel Başkanlığın istemi ve Merkez Komitenin üçte iki kararıyla veya parti üye sayısının üçte birinin istemiyle kongre zamanından öncede toplanabilir. Yine Genel Başkanlığın istemi ve Merkez Komitenin üçte iki kararıyla ve bir defaya mahsus olmak üzere kongre olağanüstü koşullarda bir yıl ertelenebilir.

Kongreye bütün parti örgütlerinden seçilmiş delegeler katılırlar. Bütün parti örgütleri, komite ve temsilcileri güçleri oranında kongrede temsil edilirler. Bu temsil oranı, söz konusu örgütün üye

sayısı ve mücadelenin gelişim düzeyine göre Merkez Komite tarafından belirlenir ve Genel Başkanlıkça onaylanır. Genel Başkan, Merkez Komite ve Merkez Disiplin Kurulu üyeleri kongreye doğal üye olarak katılırlar.

Parti Kongresi, parti programını ve tüzüğünü kabul eder veya değiştirir. Partinin dönemsel politikalarını çizer. Parti pratiğini değerlendirir. Parti Genel Başkanı'nı, Merkez Komite ve Merkez Disiplin Kurulu üyelerini seçer. Genel Başkanlık, Merkez Komite ve Merkez Disiplin Kurulu faaliyetlerini denetler.

Önemli politik değerlendirme ve kararların gerektiği, ancak kongrenin toplanmadığı veya toplanmasına gerek görülmediği durumlarda parti konferansları toplanabilir. Konferanslar, Genel Başkanlığın kararı ile veya Merkez Komite kararı ve Genel Başkanlığın onayı ile toplanır. Politik durum değerlendirmesi yapar ve kararları alır. Ancak parti programı ve tüzüğünü değiştiremez ve görevlendirme yapamaz.

10 : İki kongre arasında partinin en yüksek ideolojik ve politik organı, Parti Genel Başkanlığıdır. Parti Genel Başkanlığı, partinin ve devrimin önderliğidir. Partinin ideolojik-politik doğrultusunu belirler ve gözetir. Partinin tüm faaliyetlerini en üst düzeyde yürütmek ve denetlemekle görevli, yetkili ve sorumludur. Merkez Komite ile birlikte parti politika ve taktiklerini belirler ve uygulamayı denetler. Partinin bütün örgütlerinden raporlar alır ve onlara yön verir. Merkez Komite ve Merkez Disiplin Kurulu'nu çalıştırır, denetler ve sundukları karar ve önerileri onaylar.

Genel Başkan, parti kongresi tarafından üçte iki çoğunlukla seçilir. Bir önderlik kurumu biçiminde kendini örgütler ve donatır. Bütün partinin başkanıdır ve her alanda partiyi en üst düzeyde temsil eder. Parti Kongresi'ne karşı sorumludur ve faaliyetleri hakkında kongreye rapor sunar.

Genel Başkanlık, yardımcıları kurulu da diyebileceğimiz bir Genel Başkanlık Konseyi ile birlikte çalışır. Ayrıca kendi çalışmaları için bilim, sanat ve benzeri kurullarda oluşturabilir.

11 : Genel Başkanlık Konseyi, Merkez Komite tarafından ve kendi üyeleri içinden üçte iki çoğunlukla seçilir ve Genel Başkanlık tarafından onaylanır. Genel Başkanlığın onaylamadığı kişiler yerine Merkez Komite yenilerini seçer.

Genel Başkanlık Konseyi, Genel Başkanlığın karar ve yürütmeye birlikte çalıştığı bir yardımcıları kurulu. Çalışmaları ve toplantıları Genel Başkan tarafından düzenlenir ve yönetilir. Yine Genel Başkan tarafından ideolojik, politik, örgütsel, askeri ve cephesel görevler üzerinde işbölümüne tabi tutulur.

Genel Başkanlık Konseyi üyeleri, bu görevler temelinde oluşturulacak merkezi bürokratları örgütler ve yönetirler. Genel Başkanlık'la sürekli ilişki içinde ve Genel Başkan'ın yönetiminde çalışırlar. Genel Başkanlığa sürekli ve düzenli bilgi ve rapor verirler.

Genel Başkanlık Konseyi'nin ve tek tek üyelerinin çalışmaları Merkez Komite tarafından da denetlenir. Merkez Komite toplantısında Genel Başkanlık Konseyi çalışmaları değerlendirilir ve Konsey seçimi yapılır.

12 : İki kongre arasında Genel Başkanlık ve Genel Başkanlık Konseyi ile birlikte en yüksek parti karar ve yürütme organı Merkez Komitedir. Parti Merkez Komitesi kongre tarafından seçilir ve faaliyetleri hakkında kongreye rapor sunar ve hesap verir. İki toplantı arasında üst yürütme organı olarak çalışacak Genel Başkanlık Konseyi'ni seçer, Merkez Komiteye Genel Başkan başkanlık eder ve çalışmaları Genel Başkanlık ve Genel Başkanlık Konseyi tarafından düzenlenip yönetilir.

Merkez Komite, Genel Başkanlıkla birlikte güncel ve uzun vadeli parti politikalarını oluşturmak, bunları ve partinin programla belirlenen politik amaçlarını, kongre kararlarını ve çizilen politikaları hayata geçirmek, partinin pratik faaliyetlerini örgütlemek ve yürütmekle görevlidir. Partinin en üst düzeydeki taktik önderlik kurumudur. Partinin bütün alt örgütlerini oluşturmak, yönetmek ve bütün parti faaliyetlerini denetlemekle sorumludur.

Merkez Komite salt çoğunlukla çalışır ve en az yılda bir kez toplanır. Genel Başkanlığın istemi üzerine veya üye sayısının üçte iki kararı ve Genel Başkanlığın onayı ile daha erkende toplanabilir veya toplantısını erteleyebilir. Görev yapamaz duruma gelen Merkez Komite üyelerinin yerine sırasıyla yedekler geçer. Merkez Komite, üye sayısının üçte bir azalması veya ihtiyaç doğması durumunda Genel Başkanlığın istemi ve salt çoğunluğun kararı ile kendini üçte bir oranında çoğaltabilir.

Merkez Komite, kendini ideolojik, politik, örgütsel, askeri ve cephesel görevlere göre işbölümüne tabi tutarak bütün parti faaliyetlerini yürütür. Kendine bağlı alt parti örgütlerini oluşturur ve yönetir. İşçi, köylü, gençlik ve kadın birlikleri oluşturarak toplumun tümünü örgütlemeye ve yönetmeye çalışır. Ulusal kurtuluşun temel mücadele biçimi olan silahlı mücadeleyi örgütler ve yürütür, bunun için Halk Kurtuluş Ordusu'nu örgütler ve yönetir ve ulusal kurtuluş savaşını geliştirir. Ayrıca, gerektiğinde kendine bağlı özel örgütler kurar.

13 : İki kongre arasında parti disiplinini gözetmek ve disiplinsizlik olaylarını soruşturmak üzere Merkez Disiplin Kurulu görevlendirilir. Merkez Disiplin Kurulu, kongre tarafından seçilir ve faaliyetleri hakkında kongreye hesap verir. Bir merkezi organ olarak Merkez Komite ile ilişki içinde

ve Genel Başkanlığa bağlı olarak çalışır.

Parti içindeki bütün disiplinsizlik olaylarını soruşturmak ve karara bağlamakla Merkez Disiplin Kurulu görevli ve yetkilidir. Herhangi bir üyenin veya örgütün disiplini bozucu davranması durumunda, bu olay, açık iddiaları ve suçlamaları içeren yazılı bir rapor ve diğer dokümanlarla birlikte Merkez Disiplin Kurulu'na intikal ettirilir. Bunu, yürütmeden sorumlu organ olarak Merkez Komite yapar. Genel Başkanlık da gerekli gördüğü olayları Merkez Disiplin Kurulu'na verebilir. Merkez Disiplin Kurulu, kendine verilen olayları çeşitli biçimlerde inceler, soruşturur, gereken bilgiyi toplayarak değerlendirir ve bu temelde karara varır. Parti tüzüğüne göre suç teşkil eden hallere, yine parti tüzüğüne göre gereken cezaları verir. Merkez Disiplin Kurulunun parti üyeleri hakkında vereceği görevden alma, üyeliğini dondurma, geçici ihraç ve partiden atma cezalarının uygulaması Genel Başkanlığın onayı ile yapılır. Diğer cezalar Merkez Disiplin Kurulunun kararı temelinde uygulanır.

Parti üyeleri hakkında disiplin soruşturması ve kararlaştırılması başka bir organ tarafından yapılamaz.

14 : Ülkenin coğrafi, etnik ve nüfus bakımlarına göre oluşturulan temel idari alanları olan eyaletlerdeki bütün parti örgütlerinin, komite ve temsilciliklerinin toplamı Parti Eyalet Örgütü'nü oluşturur. Parti Eyalet Örgütü'nün en üst organı Eyalet Kongresidir. Eyalet Kongresi iki yılda bir toplanır. Toplantı zamanı, Genel Başkanlığın önerisi ile Merkez Komite tarafından belirlenir. Kongrede eyaletteki bütün parti örgütleri güçleri oranında temsil edilir. Bu tür konularda, Parti Kongresi'nin gerçekleşme esasları uygulanır.

Eyalet Kongresi, eyaletteki tüm parti faaliyetlerini değerlendirir. Genel Başkanlığın talimat ve değerlendirmeleri temelinde eyalete ilişkin politika ve taktikler belirler ve planlama yapar. Parti Eyalet Komitesi'ni seçer ve denetler.

Eyalet Komitesi'nin aldığı bütün kararlar, Merkez Komite ve Genel Başkanlık tarafından onaylanarak kesinleşir. Sonuçları Genel Başkanlık ve Merkez Komite tarafından onaylanmayan Eyalet Kongresi, onay gücü tarafından yapılacak görevlendirme temelinde altı ay içinde yeniden yapılır. Genel Başkanlık ve Merkez Komite kararıyla eyalet kongrelerinin yapılması öne alınabilir ve olağanüstü koşullarda bir defaya mahsus olmak üzere bir yıl ertelenebilir.

İki kongre arasında eyalet örgütünün en üst yönetim gücü Parti Eyalet Komitesidir. Parti Eyalet Komitesi, Eyalet Kongresi tarafından seçilir ve bir başkan ve yardımcılar tarafından yönetilir. Bu seçim parti merkez yönetiminin seçilmesi esaslarına uygun olarak yapılır.

Parti Eyalet Kongresi, eyaletteki bütün parti faaliyetlerini örgütlemek, yürütmek, yönetmek ve denetlemekle en üst düzeyde görevlidir. Kendini Merkez Komitesi'ne benzer bir tarzda işbölümüne uğratarak bu görevleri yerine getirir. Eyalet Komitesi dört ayda bir toplanır ve faaliyetleri hakkında Merkez Komite ve Genel Başkanlığa yazılı rapor verir.

Eyalet kongresi tarafından Eyalet Disiplin Kurulu da seçilir ve denetlenir. Eyalet Disiplin Kurulları, Merkez Disiplin Kurulu ile ilişki içinde ve onun yönetiminde çalışır. Kararları, Merkez Disiplin Kurulu tarafından onaylanır.

Ayrıca ihtiyaç olduğunda eyalet konferansları da toplanabilir. Konferanslar, Genel Başkanlık ve Merkez Komitenin istemi üzerine veya onayları dahilinde yapılabilir ve ulusal konferansın statüsüne sahiptir.

15 : Bir eyaletteki coğrafi, idari ve ekonomik olarak bütünlük oluşturan alanlardaki bütün parti komite ve temsilciliklerinin toplamı Parti Bölge Örgütü'nü oluşturur. Parti Bölge Örgütü, Bölge Komitesi tarafından örgütlenip yönetilir. Bölge Komitesi üst parti örgütlerinde olduğu gibi, düzenlenen Parti Bölge Komiteleri tarafından seçilir ve Eyalet Komitesi ile Merkez Komite tarafından onaylanarak kesinleşir. Kongre yapılamayan yerlerde ve durumlarda ise Merkez Komitenin onayı dahilinde Eyalet Komitesi tarafından örgütlenip görevlendirilir.

Bölge Komitesi, kendi alanındaki bütün parti faaliyetlerini örgütlemek, yürütmek, yönetmek ve denetlemekle görevlidir. Kendini Merkez Komitenin esaslarına uygun olarak işbölümüne tabi tutarak bu görevlerini yerine getirir. İki ayda bir olağan toplantısını yapar ve bir üst örgüte yazılı rapor verir. Eyalet Komitesi ve daha üst parti organlarının talimatlarını yerine getirmekle yükümlüdür.

16 : Partinin şehir ve kasaba gibi yerel alanlardaki faaliyetleri Parti Yerel Komiteleri tarafından örgütlenir ve yürütülür. Yerel komiteler, parti çalışmalarının geliştiği alanlarda yerel parti örgütünün kongresi tarafından seçilir ve Merkez Komite tarafından onaylanır. Aksi durumda ise Merkez Komitenin onayı ile Bölge Komitesi tarafından örgütlenir. Kendisini, üst parti komitelerinin yaptığı gibi işbölümüne tabi tutarak görevlerini yerine getirir. Yerel komite ayda bir defa toplanır ve faaliyetleri hakkında üst örgütlere yazılı rapor verir.

17 : Partinin kitleler içindeki temel örgütleri parti hücreleridir. Bu parti temel örgütleri en az üç kişiden oluşur ve halk kitlelerinin yaşadığı ve çalıştığı her alanda örgütlenir. Bunlar Yerel Komite tarafından örgütlenir, yönetilir ve denetlenirler. Temel parti örgütleri onbeş günde bir toplantı yapar ve Parti Yerel Komitesine faaliyetleri hakkında yazılı rapor verirler.

Temel parti örgütlerinin görevleri şunlardır :

- a : Görev alanında parti politika ve taktiklerini hayata geçirmek,
- b : Halka öncülük yapmak, eğitmek ve korumak,
- c : Partiye aday üye kazandırmak,
- d : Kitle içinde parti çalışmasını yapmak ve mücadele yürütmek.

IV. Bölüm : ÖRGÜTSEL İŞLEYİŞ

18 : Partide örgütsel işleyiş demokratik merkeziyetçilik esaslarına göre düzenlenir. Üye örgüte, alt komite ve temsilcilikler üst komite ve temsilciliklere, tüm komite ve temsilcilikler Merkez Komiteye ve bütün parti Genel Başkanlığa ve Kongreye bağlıdır. Bütün örgütler, üstten aşağıya talimat, alttan yukarıya rapor vermekle yükümlüdür. Üst örgütlerden gelen parti talimatları, eleştiri hakkı saklı kalmak kaydıyla, zamanında mutlaka uygulanır. Bunlar partinin merkezi yanını içerir. Olağanüstü koşullar dışında bütün parti yönetim komiteleri seçimle göreve gelir ve seçimle uzaklaştırılırlar. Bu da partinin demokratik yönünü içerir. Partideki bütün seçim ve uygulamalarda azınlık çoğunluğa tabidir.

19 : Rapor-talimat sistemi, yürütme ve denetlemenin en etkin aracıdır. Talimat, yerine getirmesi gereken görevleri belirlerken, rapor da yürütülen faaliyetler hakkında sistemli bilgiyi ve öneriyi içerir. Mümkün oldukça raporlar ve talimatlar kayda geçirilir ve anlaşılır bir şekilde ifade edilir. Ortaya çıkan yeni görevler üzerine zamanında talimat vermeyen bir üst örgüt bundan sorumlu tutulur. Belirlenen zamanda rapor vermeyen, raporu düzenli ve yeterli hazırlamayan ve gereken yere ulaştıramayan bir alt örgüt de temel bir görevi yerine getirmemiş sayılır.

Her komite, yaptığı toplantı sonrasında çalışmalarını bir üst örgüte rapor eder. Eyalet ve bölge komiteleri, çalışmaları hakkında her üç ayda bir Genel Başkanlığa rapor verir. Merkez Komite, eyalet ve bölge komiteleri üyeleri dört ayda bir Genel Başkanlığa bireysel rapor verirler. Diğer parti üyeleri yılda bir Genel Başkanlığa bireysel rapor sunarlar.

20 : Örgütlü kolektif çalışmanın en etkili yöntemi, sağlıklı toplantı düzeninin işletilmesidir. Bütün parti komiteleri, tüzükle veya talimatlarla belirtilen zamanlarda ve biçimde toplantılarını resmi ve ciddi bir tarzda yapmak zorundadır. Her toplantının kendine özgü bir yöntemi ve işleyişi olur ve konuşmalar kayda geçirilir. Parti Komiteleri salt çoğunlukla toplanır ve tüzükle belirlenmeyen

hallerde salt çoğunlukla karar alırlar. Geçerli bir mazeret olmadan toplantıya katılmamak suçtur. Bu tarzda üst üste iki defa toplantıya katılmayan bir kişinin komite üyeliği düşer. Toplantıya katılmayacak bir komite üyesi, katılamama gerekçesini ve kendi raporunu yazılı olarak zamanında toplantıya ulaştırmak zorundadır.

21 : Parti disiplinini ihlal etmek, tüzük hükümlerine uymamak ve uygulamamak, parti çizgisine aykırı konuşmak veya propaganda yapmak, parti karar ve talimatlarını uygulamamak veya meşruiyetine gölge düşürmek, parti yaşamını ve resmîyetini ihlal etmek, parti sırlarını ifşa etmek, parti değer ve imkanlarını korumamak ve benzeri haller parti suçudur. Bu tür suçlar işleyenler Merkez Komite veya Genel Başkanlık tarafından Merkez Disiplin Kuruluna verilir ve bir kurul tarafından soruşturularak cezalandırılırlar.

Parti suçu işleyen kişilere, işlenen suçun durumuna göre uyarı, görevini sınırlama, görevden alma, üyeliğini dondurma, geçici ihraç ve partiden atma cezaları verilir.

22 : Eleştiri engellenemez ve bireysel çıkar için kötüye kullanılamaz. Parti üyeleri, parti faaliyetlerine ve genel duruma karşı eleştirel olmalı ve gelişmeye yol açmak için eleştirel davranmalıdır.

Kendini yenilemenin, düzeltmenin ve geliştirmenin en etkili yöntemi, zamanında ve doğru özeleştiri yapabilmektir. Bütün parti üyeleri kendi eğitimlerinde özeleştiri etkin bir silah olarak kullanmayı öğrenmelidir.

Partide sorunları eleştiri ve özeleştiri silahı ile çözmek esastır. Partinin kendini geliştirmesinde de bu silahın doğru kullanılması esas alınır.

Ocak 1995

BÖLGE ETÜD FORMU

I. Alanın adı:

II. Nüfusu:

- a. Kadın
- b. Erkek
- c. Genç
- d. Yaşlı
- e. Çocuk

III. Alanın kuruluşu ve tanık olduğu önemli olaylara göre kısa tarihi:

a. Coğrafi durumu:

(1) Alanın yüzölçümü, komşu alanlarla sınırları

(2) Büyük ve küçük dağların isimleri (Türkçe ve Kürtçe) yükseklikleri, yerleri

b. Alanda bulunan maden kaynakları nelerdir? Her biri ne kadar alanı kaplamaktadır, nerelerdedir? Bu madenler işletilmekte midir? İşletiyorsa kimin tarafından, nasıl ve kadar işletilmektedir? Madenler alanda mı yoksa Türkiye'de mi işleniyor? Günde ne kadar maden çıkarılıyor?

c. Ekim alanları :

(1) Alanda ekilebilecek toprak miktarı ve ne kadarının işlendiği.

(2) Ekilen ürün çeşitleri, her çeşitten ne kadar toprağa ekildiği, her çeşit ürün alanda ekilebilir mi, ekilemiyorsa niçin?

(3) Toprak hangi araçlarla işleniyor?

(4) Bağ bahçe tarımı hangi kesimlerde yapılıyor?

(5) Ürünlerin nasıl değerlendirildiği (sadece evde mi tüketiliyor yoksa pazara veya fabrikaya veriliyor mu?)

(6) Tarım, bağcılık ve bahçecilikten elde edilen yıllık gelirin para olarak karşılığı ne kadardır?

d. Hayvancılık :

(1) Alanda var olan hayvan sayısı, cinsi ve kullanım şekilleri.

(2) Hayvancılıktan elde edilen yıllık gelirin para olarak karşılığı.

(3)Mevcut hayvanların mülkiyeti.

(4)Hayvan ve hayvan ürünlerinin nasıl değerlendirildiği.

(5) Satış için hangi kesimlerde hayvancılık yapıldığı, hangi kesimlerde ev ihtiyaçlarının karşılanması için bu işle uğraşıldığı.

IV: Çalışabilecek insan ve makine sayısı.

a. Hangi yaş grubundan ne kadar insan, nerelerde ve nasıl çalışabilmektedir. (Günlük ücret, para v.s.)

b. Makinelerin çeşitli alanlara göre kullanım durumu ve cinsleri, miktarları makinelerin çalışmasından elde edilen gelirin aylık veya yıllık karşılığı.

c. Ekonomik işletmeler; el sanatları, nakliyatçılık, petrol istasyonları, maden ocakları, fabrikalar, bankalar.

(1) Alanda devlet işletmeleri var mıdır? Varsa miktarı, hangileri olduğu üretim kapasiteleri (Günlük, aylık, yıllık kaç kişi çalıştığı, hammaddeyi nereden temin ettiği, işlenen ürünün nasıl pazarlandığı?

(2) Özel teşebbüs, işletmeler hangileridir? Sahipleri kimlerdir?

(3) Halk ürünleri nasıl işlemektedir? Kooperatif, anonim şirketler var mıdır? Hangi alanlarda çalışmaktadır? Üretim kapasiteleri nedir? (günlük, aylık ve yıllık) ürünlerini nasıl pazarlıyorlar ve aralarında nasıl, neye göre pay ediyorlar?

(4) Zanaatçılık:

(a) Alanda zanaatçılık var mı?

(b) Hangi dalda kimler tarafından kaç kişiyle yapılmaktadır. Çalıştıkları araçların cinsleri nelerdir? Ürünlerini nasıl pazarlıyorlar, geliri nedir?

V. Sosyal Durum:

1. İşçi sınıfının durumu:

- a. Hangi fabrika ve kuruluşta ne kadar işçi çalışmaktadır?
- b. Aylık gelirleri ne kadardır?
- c. Örgütlenme durumları, sendikali işçi sayısı nasıl ve ne kadardır?
- d. Ulusal ve sınıfsal mücadeleye karşı ilgileri.
- e. Partilerle olan ilişkileri. Okuma yazma durumları.
- f. Ulusal ve kültürel değerlere sahip çıkıyorlar mı?
- g. Kimlerle ilişki içindeler? (Feodal çevremi, yoksa sınıfsal bağın olduğu çevre ile mi?)
- h. Sosyal güvenceleri ve iş koşulları nasıldır?

2. Kır Proleteryasının Durumu

a. Göçmen ve mevsimlik işçilerin durumu:

(1) Bu katmana giren işçi sayısı ne kadardır?

- (a) Kadın
- (b) Erkek
- (c) Çocuk
- (d) Yaşlı
- (e) Genç

(2) Bu gruptaki işçiler başka nerelere gidiyor, neden?

(3) Siyasal durumları, ulusal ve kültürel değerleri ?

b. Tarım işletmelerinde çalışanların durumu.

(1) Nereelerde çalışıyorlar? (feodallerin, devletin veya toprak burjuvalarının işlerinde mi?)

(2) İşçi sayısı ne kadar?

(a) Erkek

(b) Kadın

(c) Çocuk

(d) Yaşlı

(e) Genç

(3) Siyasal ve sosyal durumları, devletle olan ilişkileri

3. Köylünün Durumu

a. Alandaki köylerin adları

b. Alandaki köy sayısı

c. Köylerin nüfusu

d. Yoksul köylünün köy nüfusuna oranı nedir, kimlerdir?

e. Orta köylünün köy nüfusuna oranı nedir kimlerdir?

f. Zengin köylünün köy nüfusuna oranı nedir, kimlerdir?

g. Köylülerin devletle ilişkileri ne orandadır?

h. Devlete verdikleri vergi miktarı?

4. Aydınlar (En az lise mezunları)

a. Geçimlerini daha çok ne ile sağlıyorlar?

b. Bunlar daha çok hangi kesimden geliyorlar?

c. Aydınların genel nüfusa oranı?

5. Kadınlar

a. Toplam nüfusa oranı?

b. Okuma yazma oranı?

VI. Devletin Alandaki Durumu

1.Yıllık alandan aldığı vergi miktarı.

2.Alanda oluşturduğu yapay sosyal oluşumlar nelerdir? Bunların işlemleri nelerdir? (Avcılar kulübü, esnaf dernekleri gibi)

3. Siyasal partilerin (Burjuva) faaliyetleri nelerdir? Dayandığı güçler hangi kesimlerdir?

VII Askeri Durum

1. Alandaki güçleri

a. Askeri Güç

(1) Tugay

(2) Alay

(3) Tabur

(4) Karakollar

(5) Depolar

b. Polis gücü

(1) Gücü

(2) Özel Görevleri

(3) Elindeki silahların cinsi

c. Elllerinde bulunan araç-gereç durumu ve sayıları

- (1) Araba
- (2) Silah
- (3) Telsiz
- (4) Panzer

d. Alanda MİT var mı?

e. Eşgüdüm sistemi, hiyerarşik yapısı nasıl işliyor?

f. Cezaevleri

- (1) Yeri
- (2) Kaç tutuklusu var. Kategorileri ?
- (3) Emniyet (Koruma) Durumları ?

g. Ajan Muhabir ağı

- (1) Alandaki muhabir ve ajanların isim ve adresleri
- (2) Konumları (Köylü, Feodal)

h. Devletin alandaki baskı birimleri ve kullandığı yöntemler

VIII. Öğrenci Durumu

1. Öğrencilerin sayısı
2. Okullara göre dağılımı
3. Kız-Erkek sayıları.

Bu form "Silahlı propaganda" uygulanan yörelerde işletildi.

SAVAŞÇI ADAYLARININ EĞİTİM PROGRAMI

A. 10 Günlük Siyasi Eğitim Programı

1. Savaşçıların bilinç düzeylerini ve durumlarını öğrenmek amacıyla test. (Güvenirlik durumu için.)
2. Düşman kimdir?
3. Halk kimdir?
4. Yurtseverlik ve devrimcilik nedir?
5. Partimiz niçin ortaya çıktı ve gelişti?
6. Partimiz ne istiyor, hedef ve amacı nedir?
7. Niçin, nasıl, neyle savaşıyoruz ve nasıl kazanacağız?
8. ARGK Yönetmeliği.

B. 5 Günlük Askeri Eğitim

1. Birlikte bulunan silahların sökülüp takılması.
2. Yürüyüş ve konaklamada dikkat edilecek hususlar.
3. Düşmanın askeri taktikleri.
4. Gerillanın temel eylem biçimleri (Pusu, baskın ve sabotaj)
5. Savaşçının özellikleri.
6. Yemin.

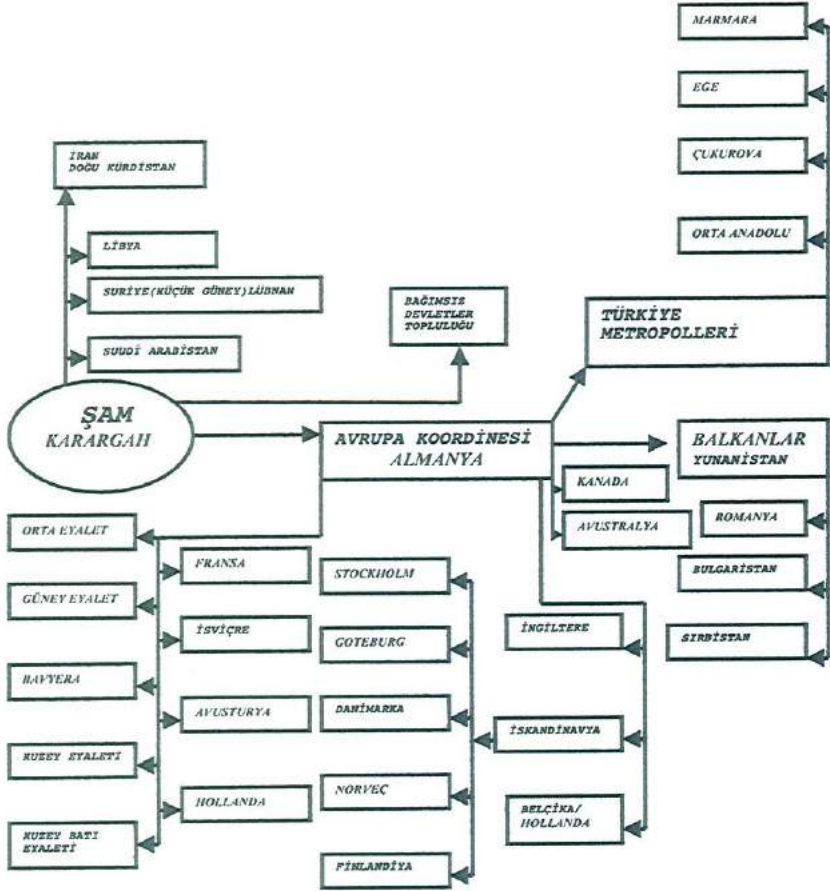
İKİNCİ DEVRENİN 30 GÜNLÜK EĞİTİM PROGRAMI

A. 20 Günlük Siyasi Eğitim Programı

1. Kürdistan Tarihi
2. Kürdistan Toplumu
3. Parti Tarihi
4. Parti Ahlakı ve Kültürü
5. Türk Burjuvazisinin ve Ordusunun Özellikleri
6. Özel Savaşın Niteliği ve Taktikleri
7. Halk Savaşı
8. Gerilla Savaşı
9. Komutanın özellikleri
10. Üslup ve Tavır.

B. 10 Günlük Askeri Eğitim

1. Silahlar
2. Bomba, Mayın, Roketler
3. Patlayıcılar
4. Halk Patlayıcıları
5. Bağlama Tuzak Biçimleri
6. Gerilla Taktikleri
7. Yemin.

Dr. NİHAT ALİ ÖZCAN

1958 yılında Erzurum-Karayazı'da doğdu. Kuleli Askeri Lisesi ve Kara Harp Okulu'nu bitirdi. 1998 yılında kendi isteği ile Türk Silahlı Kuvvetleri'nden emekli oldu. Aynı zamanda İ.Ü. Hukuk Fakültesi mezunu olan Özcan, bir süre serbest avukatlık ve 9 Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim görevliliği yaptı. Aynı Üniversitenin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde Yüksek Lisans ve Doktora çalışmalarını tamamladı.

Dr. ÖZCAN'ın "PKK (Kürdistan İşçi Partisi) Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi" adlı doktora tezi konusunda ilk ve tek akademik çalışmadır.

Yazar halen ASAM'da Jeopolitik Stratejik ve Terör Araştırmaları Masası'nda kıdemli araştırmacı olarak çalışmaktadır.

PKK (KÜRDİSTAN İŞÇİ PARTİSİ)

TARİHİ, İDEOLOJİSİ VE YÖNTEMİ

Türkiye'nin son otuz yılını derinden etkileyen, yaşanan olayların sıcaklığı içinde; toplumun her kesiminin üzerinde fikirler ileri sürüp yorumlar yaptığı bir "realite"nin mahiyeti nedir? Acaba PKK konusunda yeteri kadar "bilgi" sahibi miyiz? Yoksa değerlendirmelerimiz düşmanlık/nefret, antipati gibi duygusal temelde mi Şekilleniyor?

Elinizdeki kitap herşeyden önce bilimsellelik kaygısı ile hazırlandı.

PKK'nın anlaşılabilmesi; dayandığı ideolojik/fikri temellerin, sürdürdüğü yöntemin belirlediği örgütlenme modelinin; ortaya çıktığı dönemdeki uluslararası ilişkilerin, Dünya-Ortadoğu ve Türkiye bağlamında ifade ettiği anlam ile ve nihayet süreç içerisinde yaşanan değişim ve gelişimin bilinmesi ile mümkündür.

Unutulmaması gereken bu gün yalnızca sonuçlarını tartışır hale geldiğimiz bu olgunun, silahlı siddet'in siyasallaşmasında bir yöntem olarak kullanıldığıdır.

PKK açısından askeri yenilgi ve silahlı siddet'in iflası ise; siyasallaşmasının da iflas ettiği/ettirildiği anlamına gelmez.

Dr. NİHAT ALİ ÖZCAN

ISBN 975-6769-04-5

9 789756 769041

12187086